Sandberg Aron

Magyar Művenet
1926. 535-6

MAJESTATIS CONSILIARIUS. VIVIT ANNOS 56 MORTUUS EST DIE 11. APRILIS ANNO CHRISTI 1648«.

Vászon, méretei 136 : 221 cm. — Át. Képt. 287. — Gróf Zichy Edmund ajándéka 1859. január 14-én. — Átvétetett 1860. január 31-én. — A régiségtárba 1874. április 24-én tétetett át, honnan 1884. október 15-én került mostani helyére (303/88. A. No. 9.).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Tört. Képcsarnokban. 1884 : II. [illegible]. — 1894 : II. 69.

П 27

Visszadátott.

A. 287

SALY ÁRPÁD
NY. MIN. OSZT. TANÁCSOS
TÜZIFA- ÉS
SZÉNNAGYKERESKEDŐ

Városi iroda:
XI. kerület, Horthy Miklós út 46. szám
Telefon: 268-099.

Csúzda:
XI., Budaörsi-út 56-58. (Kelenföldi p.-u.)
Telefon: 268-615.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos Dr Szentiványi Gyula . *úrhölgynek*
úrnak

BUDAPEST

Lágymányosi u. 16.

Sander György

Pest 1827

l.

Ságüvegesipár

262:l

5. Sikerült! Az öt lány táncol jobbra-balra, Örömében rágyujt diadalmas daira.

Éljen a tarisznya! Éljen a szalámi! S a hős életmentő, fülig lueskos Kláriː

MAGYAR ÉPÍTŐMESTER KÉSZÍTETTE A VILÁG LEGHÍRESEBB KUPOLÁJÁT

Ami Budapestnek a Koronázó Templom, a bécsieknek a Szent István dóm, az a drezdaiak szemében a ottani Frauenkirche — a Mária tiszteletére emelt katedrális. Építészeti szempontból pedig ez az épület messze megelőzi érdekességében a világ bármely hasonló művét. A Frauenkirche kupolája szerepel elsősorban az utikalauzokban és méltán, mert a kupola valóban utánozhatatlan remekmű.

A nevezetes kupola, illetve maga a templom jelenlegi állapotában csak kétszáz esztendős, eredetileg azonban már a tizenegyedik században is ott állt a mostani helyén. Akkor Drezda még apró, jelentéktelen halászfalu volt csupán. A római Szent Péter templomé is, a londoni szent Pál katedrális is híres kupola, de építkezési és architektonikus szempontból össze sem lehet hasonlítani a drezdaival. Képzeljük el: kerek, óriási terem fölött boltozódik, szinte a levegőben lebegve a roppant, minden támaszték nélküli kupola, amely még hozzá nehéz kövekből készült. Ma is titok, miként lehetett ezt az építményt csupán az elég gyenge templomfalakra alapozni. De hogy a tervezője és építője körül legendát fontak, azt mindenki megértheti, aki egyszer a kupola alatt megállt és csudálkozott.

Az utazási könyvek általában Bähr György udvari építészt jelölik a kupola alkotójának. Amikor 1726-ban kierőszakolta, hogy a Frauenkirche nevű templomot teljesen saját tervei szerint építheti fel, — akkor a mai kupola helyén egy fából összeeszkábált s elég formátlan toronyféle emelkedett. Bähr nagy bajban volt vele, mert akárhogy is forgatta a dolgot, támasztóoszlopsor nélkül nem tudta az új kupola emelésének tervét megoldani.

Itt dolgozott aztán vele együtt egy másik ember, akit azóta a világ elfelejtett. Bähr ugyanis a legújabb megállapítások szerint Pestre utazott és innen vitt magával építészt, aki mellékesen a mai Óbuda helyén sört főzött, sőt a kovácsmesterség nemes iparát is űzte. Ez az ember Sander Károly volt. Bähr mestert szivélyes barátság fűzte hozzá s mikor elmondta neki, hogy baj van a kupolával, Sander készséggel vállalkozott a mester megsegítésére.

A két jóbarát Drezdába utazott, bezárkózott Bähr házába és néhány nap mulva készen állt a terv. Talán sohasem fogják megtudni, milyen keverékből készült a kupola anyaga, csak annyi bizonyos, hogy téglaporból, mészből és egy felderíthetetlen kőanyagból állították össze s a követ állítólag az Északi-tenger mentéről hozatták. Valami növényi hamu is szerepel a keverékben. A vegyülék olyan gumiszerűen rugalmas, amellett könnyű anyagot szolgáltatott, amelynek ma is csodájára járnak az emberek, a mérnökök minden vágya pedig az, hogy a kupola tervezésének számításait előkerítsék.

A világ összes hozzáértői hallatlan vakmerőségnek tudják be a kupola építését!

Mikor 1736-ban az épületet köztulajdonba adták, a szakértők első szava ez volt:

— Az épület remek, a kupola monumentális, de azonnal le kell bontani, vagy alá kell támasztani, mert kézenfekvő, hogy a támaszték nélküli roppant kőtömeg legközelebb, mikor a templom orgonája megszólal, a hívők nyaka közé szakad.

Két esztendeig nem is tartottak szentmisét a kupola alatt. Aztán megpróbálkoztak vele. A kupolának esze ágában sem volt leszakadni! 1760-ban Drezda háború központjába került. Nagy Frigyes, aki az osztrákok oldalán harcolt, megostromolta és irtózatos ágyútűz alá vette a várost. Drezda csakhamar romokban hevert, kigyulladt és elégett, a templomok mind megsemmisültek, de, noha a kupolát is számos ágyúlövedék érte, sérülés nélkül kibírta az ágyútüzet. Csak itt-amott mutatkozott rajta karcolás, de a többszáz gránát közül egy sem bírt keresztülhatolni rajta. Most derült ki, hogy a két építész remekművének számítási, keverési és építkezési titka van. Hónapokon át keresték a számításokat, terveket, de azokat a mesterek alighanem felégették, más feltevés szerint Sander magával vitte vissza, Pestre. Egyszóval a terveket megtalálni nem sikerült.

Nyolc esztendővel utóbb egy fiatalember állt a kupola külső peremén, lipcsei diák, aki azért jött Drezdába, hogy igazi építészeti remekművet lásson.

6. Baj is az, ha lueskos? Egy oldalán a tűz Szárítgatja, másik oldalra a nap tűz.

Míg pihennek békén, mint a képen látni, Elfogy a sültkrumpli, kávé meg szalámi.

A fiatalember a Fehér Szarvashoz címzett fogadóban himnuszt írt a drezdai Frauenkirche kupolájának építőiről. Úgy hívták: *Goethe*.

A kupolába nehéz feljutni. Meredek csigalépcsőket kell megmászni, de ezt a fáradságot nem sajnálta a világtörténelem másik nagy alakja: *Bonaparte Napoleon* sem, mikor bevette Drezdát. Kiadta a parancsot mérnökeinek, nyomozzák ki a kupola anyagának mibenlétét, mert ilyenből fogja ezentúl építeni a fedezékeket. Napoleon tüzérsége bombázás alá vette ugyanis a kupolát, de eredménytelenül: a bombák semmi kárt nem okoztak benne.

Wagner Rikárd a kupola alatt rendezte legszívesebben a maga grandiózus bemutatóit. Olyan akusztikát sehol a világon nem talált, mint ott! A drezdai Frauenkirche-ben ugyanis olyan orgona áll, amelynek 4400 sípja és 90 regisztere van, — akkora zeneszerszám, hogy ma is csodájára járnak a szakértők.

Az aránylag nem is túlvastag templomfalak kikezdhetetlen szilárdsággal tartják a roppant félgömböt, amely messze túlhaladja Drezda legmagasabb épületét is. Egyszer valakinek eszébe jutott, hogy megméri, milyen mélyen hatolnak a falak a talajba. Tizenhat méter mélyre ásatott, de nem ért a fal végére. A régi feljegyzések nem említenek erről semmit.

Mélyen a földben a világ egyik legnagyobb kriptája őrzi halotti csendben azok tetemeit, akiknek a templomhoz valaha is közük volt. Ebben a sírban piheni örök álmait Bähr György is, de Sander Károly minden valószínűség szerint itt halt meg Pesten és csontjai valamelyik azóta már régen beépített régi temető földjében szóródtak szét. Hiába keresgél az ember a fennmaradt annalesekben: nevét sehol sem lehet felfedezni. Újabban a németek nagy akciót indítottak Sander nyomainak fellelésére s állítólag meg is találták volna rokonságát az erdélyi szászok között. Az aztán már a honi tudósok dolga, hogy Sander Károlynak, az ország kétségtelenül egyik legnagyobb lángelméjének nyomait itthon is megkeressék.

Érdemes volna ezzel a kérdéssel foglalkozni: miként jutott el Drezdába az egykori magyar kovácsmester és serfőző, aki aztán feltalálta a világ legrugalmasabb és legkeményebb építészeti anyagát. Ha a keverék arányszámai előkerülnének, akkor a ma divatos, sokemeletes paloták építészeti megoldásának nehézségei legalább a felére csökkennének.

Dehát ez nagyon körülményes és nehéz ügy, épp oly nehéz, mint a nagy magyar híd- és csatornaépítőknek az ügye, akiknek a terveit nem kisebb emberek, mint Eiffel, Lesseps másolták le. Ezeknek a hatalmas magyar elméknek az emléke is másokat dicsőítő márványtáblák körül borong és száz esztendő mulva senki sem fogja tudni, hogy éltek egykor magyarok, akik alapvetői voltak világhírű építészeti műveknek, de akiket mostoha sorsuk, no meg a nemtörődömség talán örökre eltemetett mások világhírűségének árnyékába.

ibrányi Farkas István

HOVÁ MEGYEK?

(Évvégi búcsúzó.)

Uram, itt állok útrakészen,
A szivem, lelkem hófehérben.
Te jelöld ki, hogy merre szálljak,
Ó, hívnak már az álmok, vágyak!

Úgy érzem, nem köt semmi gátlás,
Tőled jő, Atyám, minden áldás.
Ó, engedd, hogy magasra szálljak,
Hogy szép hazám hasznára váljak!

Add a Szentlélek fényességét,
A Téged hívők békességét.
Te vagy az Út, Igazság, Élet,
Te benned bizom és remélek.

Lelkem legyen a Te kezedben,
Ugy én mindig csak jót cselekszem.
S ha elpihennek majd e szárnyak,
Ne hagyd, hogy Rád sokáig várjak!

gr. Festetics Pálné

Magyar Lányok. 1939. 40. szám

A SZÉPSÉG NEM MINDEN

REGÉNY FIATAL LEÁNYOK SZÁMÁRA. ÍRTA: T. HALLÓSY MÁRTA (1. közlemény.)

— Gyere karikázni! — Gyere labdázni! — Gyere, fogócskázzunk!

A kislány mindenre csak a fejét rázta, hogy nem és még közelebb simult az anyjához.

A park tisztára gereblyézett utain apró gyermeklábak futottak szapora csattogással. A környező utcák összes gyermeknépsége itt gyűlt össze. A zárt, nagyvárosi bérházélet után, így estefelé, mikor a levegő kissé lehűlt, megindult az áradat és ellepett minden aprócska zöld foltot. A módosabbak ugyan a Margitszigetre iártak, ahol a selymes, hosszúszálú gyepen tiportak a fehér cipőcskék boldog birtokosai, de a szegényebbeknek ez is jó volt. Ez a darabka kiszakított tavaszi tündérkert, itt a híd tövében, a Dunaparton, amelyet gondos kertészkezek varázsoltak az aszfaltos körengeteg sivár kopárságába. A sárgán izzó homokban, amelyet néhány négyzetméternyi deszkaláda határolt, a jövendő mérnökei fúrtak és ástak babszemnyi alagutakat. Mackó Muki, a gyermekek híres jóbarátja pedig, rókakomát a félfülénél tartva, mint csinos bronzszobor nézett le a vídám kis társaságra.

Mamák és kísérőnők élénk beszélgetésbe mélyedve, koszorúzták a zsibongó, tarka vásárt. Nem volt már pad, ahol egyetlen szabad hely akadt volna. Néha egy-egy kislány megállt a futástól kigyulladt arccal, hogy valamelyik anyakéz megkösse a kibomlott hajszalagot. Vagy dundi kisbabák tipegtek oda a padon várakozó üveghez, amiben az uzsonnatejecske volt. A pék elnyujtva kiáltozott:

— Friss sósperec! Ropogós a perec!

Néhány egészséges, hangos, bátorkedvű kislány ostromolt egy új jövevényt.

— Gyere már! Ne kéresd magad! Nem szeretsz játszani?

De a kis idegenke félénken ült egy pad szélén és minden bizalmával az anyjához tapadt. Végre is az intézte el a kis tolakodókat.

— Hagyjátok csak! Erzsike most velem marad!

A lesültbőrű, összekarmolt kis pesti gyerekek vásott nevetéssel elszaladtak. Egy feketearcú, sovány kislány felhúzta az orrát és tréfás fintorral mondta:

— Majom!

Ezen mindannyian sokáig mulattak, de a csöndes kislány és a mamája olyan nyugodtan ültek tovább a padon, mintha az egészből semmit sem hallottak volna.

Az asszony finom vonásai valami mély, jól titkolt fáradtságot rejtegettek. A ruhája egyszerű és régi volt. Látszott rajta, hogy már többször átalakították, fordították. De azért egészben véve nagyon tisztán és csinosan hatott. Nem rítt ki a környezetből sehol. A kislány felett már nem lehetett ilyen egyszerűen átsiklani, azon minden szem megakadt. Talán ötéves lehetett, de olyan feltünően szép, hogy amerre járt, minden ember megcsodálta. Az arcbőre fehér és alabástrom tisztaságát átlátszó pír színezte át két oldalon. Sötét, fürtös haja egészen a válláig omlott és épp ilyen sötét pillák övezték a szokatlanul mélynézésű, szép, zefirkék szemét. Sokszor idegenek állították meg az utcán, csakhogy megcsodálhassák.

— Hogy hívnak kislányom?

Ha megmondta a nevét, egyöntetüleg hangzott fel a jól ismert és soha meg nem unt dicséret.

— Erzsike szép kislány! Gyönyörű! Elragadó!

Az anyja tudta ezt és nem volt elég erős, hogy a hatása alól szabaduljon. Ezért öltöztette módján felül a gyermeket és ezért kellett játék nélkül ülnie a padon. Nehogy a csipkés ruha, a művészien kötött szalagcsokor összekuszálódjék.

Egy kertészlegény jött a gumitöltővel és finoman hulló gyöngycseppekkel harmatozta keresztül a poros fákat. Amerre haladt, friss vizszag áradt utána. A gyermek és az anya ültek egymás mellett és nagynéha váltottak egy szót. A szomszéd padról már régebben figyelte őket egy élénktekintetű fiatal asszony. Az ő gyermekei, — két mindenre elszánt vasgyúró, — szilaj harciparipaként futkároztak, ráért tehát megfigyelni másokat. Most beszélgető kedvvel átszólt a hallgatag asszonyhoz:

— Miért nem engedi, hogy a kislánya egy keveset játsszék? Elunja magát, ha így üldögél!

A váratlan megszólításra mindketten összerezzentek, de azért az anya barátságosan válaszolt:

— Erzsike legszívesebben mellettem marad! Nem szeret idegen gyerekekkel játszani!

— Bizonyára van egy fészekalja testvérkéje odahaza és azokkal eleget szórakozik? — találgatta a barátságos fiatalasszony.

— Egy fészekalja testvérke? Dehogy! — ijedezett Erzsike mamája. — Ennek az egynek is elég nehezen teremtem elő, amire feltétlenül szüksége van!

4. Ott úszik! — kiáltja rémüldözve Klári. Benne kávésüveg s egy nagy rúd szalámi!

Ne hagyjuk! Rajta csak! Kapaszkodva együtt, A háti tarisznyát szárazföldre mentjük!

— Tekintetes igazgató úr, el kell hagynom a bekkerájt.

— Mit?

— Hát a pékségemet. Becsukom. Nem tudok venni se lisztet, se fát. Nagy a familia. Hét a gyerek, kérem. Pénz kéne, váltóra.

— Kezesek? — kérdezte Szalontay igazgató úr és bozontos szemöldöke felugrott a homloka közepéig.

— Hát ez a baj. Ha csak a tücskeim nem állnak jót értem, kérem, más biz a' senki.

— Ilyenformán, kedves Sári mester, nehezen lesz pénz! Kocsi nem jár kerék nélkül, váltó sincsen kezes nélkül. Jójcakát, Sári mester.

És Sári mester elment.

Leírhatatlanul szomorú volt.

Mária is.

*

Négy nap multán díszes vacsora volt Szalontayéknál. Mária tizenhatodik születése napját ünnepeltük.

Sokan voltunk.

Egyszerre csak felállt Szalontay Péter úr, a Járási Takarékpénztár gazdag igazgatója. Kedves kis beszédet mondott. Szalontay néni, — magas, nagykontyú, szomorú, sovány asszony, szeme kékje épp oly édes, mint Máriáé, — könnyezett. Szalontay úr kijelentette, hogy szokása szerint nem vett ajándékot, közölje vele Mária most, mit kíván a szíve.

Mária szinte elfehéredett. Remegett a szája. És felkelt és alig hallhatóan mondotta:

— Édes apukám, ha azt akarod, hogy örüljek, adj váltókölcsönt Sári pékéknek. Légy te a kezes.

Szalontay úr felugrott. Veres lett.

De hát úr, úr, tartja a szavát. Haragosat kiáltott:

— Hívjátok át a péket!

Bancsa Miska, a kertész rohant a pékért.

Sári úr lihegve állt meg az ünnepi asztal előtt.

— Mennyi pénz kell, Sári mester?

— Kettőszáz forint.

— Nincs még kezes?

— Nincs biz a'.

— Várjon.

Szalontay úr besietett a házba. Kettőszázötven forintot hozott ki. Régen láttam boldogabb embert, mint a péket.

Nagyon-nagyon megcsendesedett a társaság...

Egyszerre odahajolt hozzám Mária:

— Hallja?

— Hallom... — susogtam és remegett a szívem. Ha becsukott volna a pék, elcsendesedik a kerti nyáréjszaka... Nem dolgoznak a kémények, elvándorolnak a tésztás-tücskök messzire. Akkor kik hegedülik össze álmainkat?

— Maga nagyon jó! — mondtam búcsúzáskor Máriának.

És hazamentem. És hajnalig hallgattam Sári úr tücskeit megint...

*

Egy kis tücsök egyedül,
Gyönyörűen hegedül.
Arra dül, erre dül,
Mi kettőnknek hegedül...

A VÍZESÉS

Fehér és fényes áradatba
Szikrázik itt a vízesés,
A kösziklákon átszaladva,
Míg odalenn folyóba vész.
Mi hajtja őt? A vágy? A bánat?
A föld alól mért tört elő?
Világot járni kedve támadt,
Vagy hajtja titkos, más erő?
Talán a tenger hívja messze,
Hol elnyelik hullámsorok?
És ott a mélyben boldog lesz-e?
Vagy ott is zúg és háborog?

Fehér Lidia.

Sandhaus Ferenc

festő

19 éves cath. Egerben született.
1847-49-ben a Marastoni akadémiában
ugyanev. társulati növendék volt.

Ney Ferenc. Az első magyar festészeti
akadémiát gyámolító társulat évkönyve
I. 1846-1851. Pest. 1852.

30 l

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Sandhofer

A pesti műegylet 1854. évi julius-augusztusi kiállításán: Budapest látképe, olaj.; Tarcsák Alajos tulajdona.

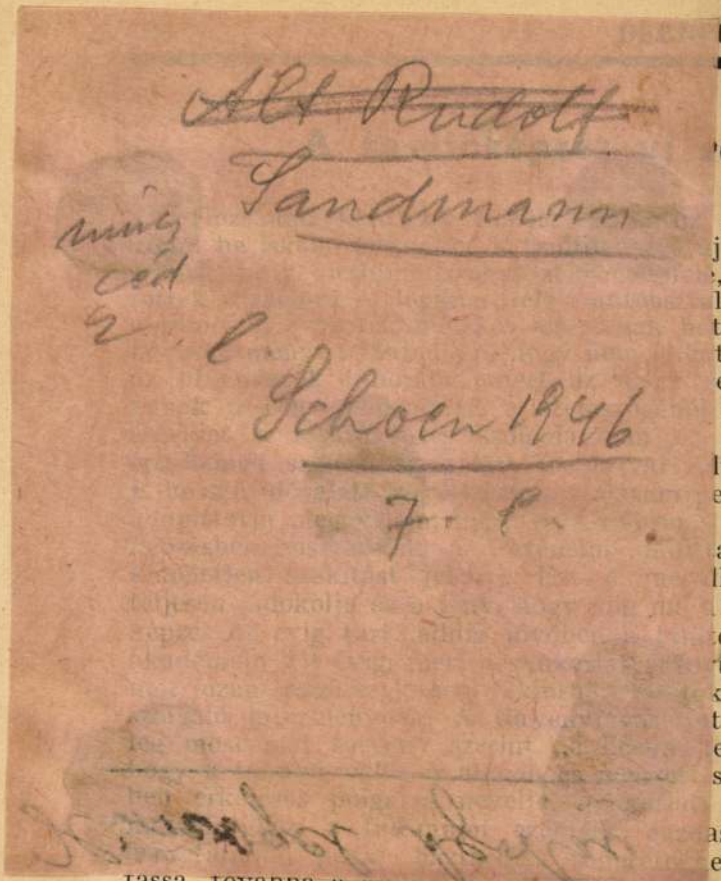

CENI

end

melle
j rend
, aligl
lára e
tását
tok o
eform
nézer
egyh
ltötte
edig a
taní
al v
llapí
tan
óké
ű h
képz
t ille
eladat
szelle
irány
ásági,
ez ju

tassa, továbbá a családi és iskolai gyermeknevelé
hez szükséges alapismeretek tanításával magasab
nevelési szaktanulmányokra előkészítse s végül f
iskolai szaktanulmányokra képessé tegye". A tö
vény rendelkezéseinek utolsó sorai főképpen a leán
líceum tanulóira vonatkoznak, akiket, mint leend

n. Debrecen, 1938 június 15.

ÁNS LAP

ZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

nden hó 15-én. = Előfizetési ár 1 évre 6 pengő.
ékpénztári csekkszámla: 43,916.

megnyitó beszéde
ásos ünnepélyen

22-én.

„Református Élet" a maga tavaszi konferen-szalkán.

ő, diadalmas élet hónapja, amely az év összes z, mert szinnel, fénnyel, napsugárral, bimbó-

feszület alt. A heretens párkányzat fölé borulo kupola csúcsat ugyancsak feszület alkotja s ettől jobbra és balra angyalfejecske [illegible]ató. A párkányzat-golyván egy-egy gyertyatartó angya[illegible] helyet, közöttük az ajtófülke fölött, a párkányzat [illegible] talapzat készült, amelyre Úrfelmutatáskor a sz[illegible]hető. Az oltárfelépítmény barokos díszítőele[illegible]e érdemes a tabernákulumoszlopok törzsén fe[illegible] ajtócska lóhere-íves záródása és fülkéjének [illegible] továbbá az előtte látható szárnyas cherubfe[illegible]n az oltáron minduntalan felbukkanó fűzérek, [illegible]ört voluták motívuma, valamint a higgadt von[illegible]onatosdísze már a copf-stílus jelenlétét bizony[illegible]

A főoltárnak szorosan ve[illegible] nem tartozik ugyan, de összképben mégis [illegible]z a két fehér testű s aranyos ruházatú ang[illegible] fő-oltártól jobbra és balra, a szentélyfal me[illegible]

72. A Nemzeti Színház. Színezett kőrajz Alt Rudolf nyomán, Franz József Sandmanntól, a „Buda-Pest" c. sorozatból, 1845. Csillag Endre.

Sandmann F. J.

Höllr Nemz. Szinh. Miall.

17. l.

mellékoltárnak van szerény, egyszerű, sarokraállított volutákkal ellátott tabernákuluma. Gyertyatartóik a főoltáréval nagyjából azonos stílusban készültek, azonban a volutás háromláb fölött a lemezt és a lábazatot visszahajló akantuszlevélgallér helyettesíti, sőt a törzset középütt még egy levélkehely is két részre osztja. A kánontábla-keretek viszont különösebb eltérést nem mutatnak.

A templomi felszerelés egyik érdekessége a főoltár baloldalán álló nagyméretű húsvéti gyertyatartó (XV. tábla,1.). Talplemezre állított három óriási fehér színű oroszlánkarom és a közöttük helyet foglaló tátott szájú cethalfej, szájában Jónással, alkotja a gyertyatartó alapzatát. Ebből nyúlik ki az arany bogyós, sötétzöld babérlevelekkel borított és széles fehér szalaggal többszörösen átfont törzs, melynek felső részét két ággal közrefogott pajzsalakú dombormű díszíti. Fejezete helyett pedig a koronával keretezett, fészkén ülő főnixmadarat faragta ki alkotója. Fejére és kitárt szárnyaira nehezedik a

Sandmann F. X

litografus

Pozsony. T. 4902.

A Duna tulsó partján látjuk a várat és várost, mig az előtérben a sziget mentén a dereglyében lévők egyike horgászik és kissé odább ketten mernek vizet. Felirata a kép alatt

balra: PRESSBURG.
jobbra: POZSONY.

alól balra: Nach der Natur gemalt v. J. Alt.
középütt: Gedr b. J. Rauh.
jobbra: Lith v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfaltigung ausschlieslich vorbehalten.

Szines kny., mér. 24.8: 36.8 cm.

107-95-415.

Láid Alt Jakab
életrajzát ekvetlenül

1851-ből

Dunatajék
Sandmann
alanyomáros

Pozsony

A város látképe a liget~~ről~~ felől nézve.

A Duna-Aulsó partján van a vár és a város, melynek épületeit ~~fölött~~ a fő templom uralja. A parton két dereglye kötött ki s a Dunán egy csónakban hárman kelnek át. Az előtérben pedig jobbról a dereglyében egy férfi s nő van. Az előbbi horgászik s az utóbbi ~~[illegible]~~ batyuval foglalatoskodik. Kissé lejebb, a partmenten, két leány vizet merit Feliratai a kép alatt:

„PRESSBURG. POZSONY."

alól balra: „Nach der Natur gemalt v. J. Alt."
Középütt: „Gedr. b. J. Rauh"
s jobbra: „Lith. v. Sandmann"
s legalól balra: „Verlags Eigenthum v. Josef Bermann in Wien"
s jobbra: „Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten."

Könyomat, méretei 24.7:36.8 cm.

4902 (szincs).

1851

107/95 № 415.

Komárom. T. 2913. II.

A háttérben látjuk a várat és a várost, a mely előtt vontató gőzhajó halad el és a melyet az innenső parttal, a hol járó-kelőket és egy lovas alakot veszünk észre, karfás hajóhid köt össze. Fönt a magasban madarak röpködnek. Felirata

balra: KOMORN
jobbra: KOMÁROM

alól balra: Gem. v. Jac. Alt.
középütt: Gedr. b. J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Jos. Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung vorbehalten.

Kny., alányomással, melynek mér. 24.9 : 36.9 cm.

duplum

Komárom. T. 5906.

A háttérben lévő vár és város felé karfás hajóhid vezet, melyen innen kettős kéményü gőzhajó vontat dereglyéket. mig az előtérben a partot lovas és több néző élénkiti. Fölül madarak röpködnek. Felirata a kép alatt

balra: KOMORN.
jobbra: KOMÁROM.

alól balra: Gem. v. Jac. Alt.
középütt: Gedr b. J. Rauh.
jobbra: Lith v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Jos. Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung vorbehalten.

Szines kny., mér. 24.9: 37 cm.

140-95

Dunatájek

Sandmann, szines lit.

Visegrád. T. 6658.

A középtérben van a város és a vár, a Dunán bárka és dereglye közlekedik, a háttérben a part menti városok épületei bontakoznak ki, az előtérben pedig a kikötött bárkák közt csolnak közeledik, mig a parton a szekér előtt férfi áll és a libák körül kis leány, két asszony és egy paraszt képez csoportot. Felirata:

VISSEGRAD.

alól balra: Nach der Natur gemalt v. J. Alt.
középütt: Gedr. b. J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Szines kny., mér. 24.7: 36.7 cm.

140-95

Visegrád. T. 6659.

A középtérben van a város és a vár, a Dunán bárka és dereglye közlekedik, a háttérben a part menti városok épületei bontakoznak ki, az előtérben pedig a kikötött bárkák között csolnak közeledik, mig a parton a szekér előtt férfi áll és a libák körül kis leány, két asszony és egy paraszt képez csoportot. Felirata:

7
VISSEGRÁD.

alól balra: Nach der Natur gemalt v. J. Alt.
középütt: Gedr. b. Reiffenstein & Rösch.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Szines kny., mér. 24.7: 36.9 cm.

140-95

Duplum

Vácz. T. 6390.

A háttérbeli hegyek tövében jobbra látjuk a várost kiemelkedő kupolás székesegyházával, a Dunán tutaj és gőzhajó halad, az előtérben pedig jobbra a szigeten egy földmives köti ki a csolnakot, a melyben ketten vannak, kik közül az egyik kormányoz. Felirata balra:

balra: WAIZEN.
jobbra: VÁCZ.

alól balra: Nach der Natur gez. v. J. Alt.
középütt: Gedr. b.J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags. Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfaltigung ausschliesslich vorbehalten.

Szines kny., mér. 24.8: 36.9 cm.

140-95

Budapest. T. 4054. II.

A háttérbeli hegyeken innen látjuk a Gellérthegyet Buda városának egy részét és a várat, a Dunán két csolnak kel át, a pesti parton pedig egy térdelő asszony merit vizet és kissé odább bárkák és dereglyék kötöttek ki. Felirata:

balra: OFEN.
jobbra: BUDA.

alól balra: Nach der Natur gemalt v. J. Alt.
középütt: Gedr. b. J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Kny., alányomással, melynek mér. 24.8 : 36.7 cm.

31-93-331.

Budapest. T. 5306.

E látkép előterében jobbra a pesti parton, a hol számos dereglye és bárka kötött ki, a Dunából egy térdelő asszony merit vizet, mig balra és a háttérben Buda városa és vára szemlélhető. A folyón csolnakok kelnek át. Felirata:

OFEN. BUDA.

alól balra: Nach der Natur gemahlt von J. Alt.
középütt: Gedr. b. J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Szines kny., mér. az alányomásnak 24.8 : 36.6 cm.

140-95.

Alt, Jacob

Budapest. T. 4055. II.

A szemben lévő hajógyárban hová balról hid vezet számos hajó várakozik javitásra, melyek között a LINZ is van, a Dunán egy dereglyét vontatnak fölfelé, a partot pedig, a hol több csolnak és dereglye van járókelők élénkitik. Felirata

balra: SCHIFFSWERFTE BEI ALT OFEN.
jobbra: Ó BUDAI HAJÓGYÁR.

alól balra: Nach d. Nat. gez v. J. Alt.
középütt: Gedr b. J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Szines kny., mér. a vk. 24.9: 36.9 cm.

31-93-169.

Budapest. T. 5312.

Az északról felvett látképen balra Pest, jobbra pedig Buda vára és városa fekszik a Gellért-hegygyel és a Lánczhiddal. Az előtérben a parton gőzhajót és bárkát látunk, mig a partot kocsik, lovasok és vásárosok élénkitik. A Dunán csolnakok, hajók és tutajok közlekednek. Felirata:

PEST. PEST.

alól balra: Nach der Natur gez. v. J. Alt.
középütt: Gedr b. J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Szines kny., mér. az alányomásnak 24.8: 36.6 cm.

140-95

Buda-pest:

A Duna jobb partján a Gellérthegy tövében a Rudas fürdőtől lefelé látható házakkal, a Ráczváros és a budai vár van feltüntetetve a háttérben lévő hegyekkel. A Gellérthegy irányában csolnak kel át a Dunán, melyben három férfi, kik evezuek s két nő ül. Az innenső parton jobbra cseléd leány térdel, ki vizet mer s kissé feljebb a dereglyék mellett egy csónak s egy tutaj halad el s a parton állók – számszerint öten – nézik a történendőket. Az égbolt felhős. Feliratai a kép alatt:

„Ofen ... Buda"

alól balra: „Nach der Natur gemalt v. J. Alt"; középütt: „Gedr. b. J. Rauh" s jobbra: „Lith. v. Sandmann"

s legalól balra: „Verlags-Eigenthum v. Josef Dermann in Wien" s jobbra: „Vervielfältigung vorbehalten."

Könyomat, alányomással, méretei 25: 36.7 cm.

1857/1 4054.

31/93 № 331.

Budapest. T. 5313.

A délről felvett látkép előterében, balra a budai oldalon, a parton a pallón két halász áll, kiknek egyike hálót öblöget; a Lánczhid alatt bárkákat vontatnak; jobbra pedig a pesti parton hajók kötöttek ki. Felirata a 12-vel jelzett lapnak

balra: OFEN UND PEST.
jobbra: BUDAPEST.

alól balra: Gem. v. Jac. Alt.
középütt: Artist. Anstalt v. Reiffenstein & Rösch.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Jos. Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung vorbehalten.

Szines kny., mér. az alányomásnak 24.5: 36.5 cm.

140-95

Budapest:

Sandmann F. X

A Duna egyik keskeny ágától elszakított szigeten van a szabadalmazott aüstriai gőzhajózási társaság hajógyára a hozzátartozó épületekkel. A gyárelőtt a „Linz" nevű gőzhajó leeresztett kéménynyel, több uszály hajó s csónak vár javitásra. Az előtérben balra, honnan a tulsó partra álló hid vezet, a hai közelében több munkás végzi dolgát s kissé idább két leány beszélget, kik a Duna közepén lévő csónakot látszanak vontatni, melyben a gazda s neje ül. A parton kövekkel s zsákokkal megrakott dereglyék kötöttek ki, a melyek között csónakok is láthatók. Ezek egyikét két férfi a partra tolja. A zsákkal terhelt dereglyében három férfi s egy asszony áll. Az égbolt felhős. Feliratai a kép alatt:

„Schiffswerfte Bei Altofen – Ó Budai Hajógyár"

alól balra: „Nach d. Nat. gez. v. J. Alt"; középütt: „Gedr. b. J. Rauh" és jobbra: „Lith. v. Sandmann"

s legalól balra: „Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien"
s jobbra: „Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten".

Könyomat, kékesszürke alányomással, méretei 25: 37 c/m.

1857. // 4055.

Lárd Alt Jakab életrajzát okvetlenül

31/93 N° 169.

Barabás Miklós

Sandmann

A budai alagut /a Vá

nye után kőre rajzolta Sandm

Fővmuz.Kat.C.66.

rhegy egy rézzével/. Barabás festmé-

nn. nyomatta Rauh János Bécsben. -

Buda és Pest a Lánchiddal a Gellértheggről nézve a mult Házad ötvenes éveinek derekán. Ainerett Könyvmat.

„Ungarn. – Hongrie. – Ofen – Pest. – Buda – Pest" (1) felirattal.

„F. X. Sandmann del. – Gedr. bei Jos. Stoufs in Wien. – Verlags-Eigenthum von J. Bermann in Wien" jelzéssel.

~~Szfv. Mit. kat. X. 57.~~

Laufs. Kat. 229.

Sandmann F.X.

Ő már világosan látja a kérdések és problémák komplexumát. Nem mondja, hogy Orient oder Rom?, hanem, hogy Orient und Rom, sőt hozzáteszi: und Völkerwanderkunst. Azokat az eredményeket is felhasználja, amelyeket Strzygovski és Riegl kutatásai hoztak. A kereszténység szellemének és a különböző formaadalékoknak, a tartalomnak és a formának, a szellemnek és megvalósulásnak egyetemes vizsgálata, ok és okozati elválaszthatlan összefüggése adja meg az ókeresztény művészet kialakulásának és történetének legfontosabb módszeri kérdéseit. Toesca ebben a művében minden eddigi összefoglalásnál alaposabban adja a keresztény régészet történetét, s a leghűbben tükrözteti a mai tudományos álláspontot.

Fontosabb kézikönyvek az eddigieken kivül:

NEUSS; Wilhelm: Die Kunst der Alten Christen. 1926. Jelentősége, hogy nem annyira régészeti, mint inkább a művészi fejlődés szempontjából vizsgálja és ismerteti az emlékeket. -- Dom. H. LECLERCQ: Manuel de l'archéologie chrétienne, 1907. XXXX. Páris. Több kötetben jelent meg, a legrészletesebb tudományos összefoglalása az ókeresztény művészet emlékeinek. A Marucchi is teljes, de rövidebb, nem annyira részletes. -- C. M. KAUFMANN: Handbuch der christlichen Archäologie. Paderborn, 1905. Olasz fordítása: Manuale di archeologia cristiana, Roma, 1908. Érdekesek azok a fejezetei, ahol a keleti emlékeket tárgyalja. Meglehetősen Strzygovski felé hajlik. -- Az ikonográfiai munkák közül a legujabb és legteljesebb CARL KÜNSTLE: Ikonographie der Heiligen, 1926. és Ikonographie der christlichen Kunst, I-II. 1928. Megemlitendő ELISA RICCI: Mille Santi c. keresztény ikonográfiával foglalkozó müve. -- Végül használhatók a nagy mütörténeti kézikönyvek ókeresztény művészetet tartalmazó részei is, mint Springer, Michel, Ricci. -- OSKAR WULFF: Altchristliche und byzantinische Kunst. I-II. Berlin, 1913. Inkább a bizánci művészettel foglalkozik. -- Antonio MUNOZ: L'art byzantin á l'exposition de Grottaferrata. Róma. -- A magyar irodalomban megemlitendők a már felsoroltakon kivül: Supka Géza /Motivumvándorlás a középkorban/, Rómer Flóris, Henszlmann Imre, Czobor Béla, Szőnyi Ottó idevonatkozó müvei. A legujabb generációban Nagy Lajos foglalkozik a ma-

Y.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Sandmann

l.

Lykanemzromantika

60, 63. l.

Budapest. T. 4059. III.

A délről felvett látképen a Lánczhiddal összekötött testvérvárost látjuk a Dunán számos gőzhajóval, bárkával és csolnakkal, mig az előtérben a Gellérthegy apro házain innen két beszélgető csoport élénkiti a tájat. Felirata fölül:

UNGARN (HONGRIE).

a kép alatt: 1.
OFEN-PEST, BUDA-PEST.
alól balra: F. X. Sandmann del.
legalól balra: Dr. u. Verl. v. H. Gerhart, Margarethen Grüngasse No. 32. Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.

Szines kny., mér. 36.6: 50.3 cm.

31-93-183.

Pozsony. T. 6190.

A háttérben van a vár és város, a Dunán a karfás hajóhid alatt gőzhajó és bárka közlekedik, az előtérben pedig a szi-get utjait járó-kelők élénkitik és a parton két csolnak kötött ki. Felirata:

13.
PRESSBURG No II. POZSONY No II.

alól balra: Nach der Natur gez. u. lith. v. Fr. X Sandmann.
jobbra: Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfältigung ausschliesslich vorbehalten.

Kny., alányomással, melynek mér. 25: 36.7 cm.

140-95.

Budapest. T. [illegible] 5316.

A délről felvett látképen a két testvér várost a Lánczhid köti össze, mely fölött és alatt több gőzhajó közlekedik. Az előtérben a Gellérthegyen egy paraszt beszél a földön ülő asszonynyal és kissé odább egy napernyőt tartó hölgy, botjára támaszkodó úr és kis fiú gyönyörködik a kilátásban. Felirata fölül:

UNGARN. HONGRIE.

a kép alatt: OFEN-PEST. BUDA-PEST.
alól balra: F.X. Sandmann del.
jobbra: Ged bei Jos. Stoufs in Wien.
legalól balra: Verlags-Eigenthum von J. Bermann in V Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.

Szines kny., mér. 36.6 : 50.3 cm.

140-95

Budapest. T. 5319.

Az északról felvett látképen a hid fölött gőzhajókat és vizi malmokat látunk, mig az előtérben urak és hölgyek élénkitik a vidéket és gyönyörködnek a kilátásban. Felirata

fölül: UNGARN. HONGRIE
a kép alatt: 2 –
OFEN-PEST. BUDAPEST.
alól balra: F. X. Sandmann del.
jobbra: Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.
legalól balra: Verlags-Eigenthum von J. Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.
középütt: Pressburg bei Carl. Streibig.

Szines kny., mér. 36.8 : 50 cm.

140-95.

Pozsony. T. 4521. III.

A hegyes vidék középterében van a vár és város, a hová korlátos hajóhid vezet, mely alatt az ÁRPÁD nevü gőzhajó halad Pest felé, az előtért elfoglaló szigeten pedig az utat járókelők és pihenők élénkitik. A partok mentén csolnakok és hajók kötöttek ki. Felirata fölül:

UNGARN. HONGRIE

a kép alatt: 2
PRESSBURG. POZSONY
alól balra: F.X. Sandmann del.
jobbra: Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.
legalól balra: Verlags-Eigenthum von J. Bermann in Wien.
középütt: Pressburg bei Carl Streibig.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.

Szines kny., mér. 37 : 50.3 cm.

57-94-66.

Landmann

4 1

MAGYAR MŰVÉSZET
1929. 599. 605

Sandmann, F.X

Budapest. T. 5318.

A délről felvett látképen a Lánczhiddal összekötött két várost szemléljük a Dunán malmokkal és gőzhajókkal. Az előtérben a Gellért hegy apró viskói felett parasztasszony beszélget az előtte állo tottal, középütt pedig egy hölgy, egy úr és kis fiú gyönyörködik a kilátásban. Felirata:

OFEN-PEST. BUDA-PEST.

alól balra: F.X. Sandmann del.
jobbra: Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.
legalól balra: Verlags-Eigenthum von J. Bermann in Wien.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.
fölül: UNGARN. HONGRIE.
Szines kny., alányomással melynek mér. 36.5: 50.2 cm.

140-95

Budapest. T. 4026.

Az előtért az átkelőktől és kocsiktól megélénkitett Lánczhid foglalja el, a Duna tulsó partján a vár látszik, innenső partján pedig bárka és uszály kötött ki. Felirata:

4.

ez után balra: LÁNCZHID ÉS A VÁRNAK EGY RÉSZE.
jobbra: KETTENBRÜCKE UND EIN THEIL DER FESTUNG.
alól balra: Gez. v. R. Alt.
középütt: Artist Anst v. Reiffenstein & Rösch.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól középütt: WIEN, bei L.T. Neumann
Ausschliessendes Eigenthum des Verlegers.

Szines kny., mér. az al. 12.6: 18.4 cm.

31-93-334.

Budapest. T. 4044.

Az előtérben jobbra a Császárfürdő épülete előtt számos férfi és nő járkál, a part közelében csolnak van, a háttérben pedig Buda egy része, a Gellért hegy és Pest városa látszik. Felirata:

22.

ez után balra: CSÁSZÁRFÜRDÖ BUDÁN (A DUNA FELÉ).
jobbra: KAISERBAD IN OFEN (GEGEND DONAU).
alól balra: Gez. v. R. Alt.
középütt: Gedr bei J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann.
legalól középütt: Wien, bei L. T. Neumann.
Ausschliessendes Eigenthum des Verlegers.

Szines kny., mér. az al. 12.6: 18.5 cm.

31-93-334.

Budapest. T. 4025.

A Duna tulsó partján látjuk a Lánczhid tájéka körüli épületeket, az előtérben pedig a hid felé három gőzhajó és egy tutaj halad, mig az innenső partra csolnak kel át, a háttérben pedig szivárvány látszik az égbolton. Felirata:

3.

ez után balra: FELSÖ DUNASOR.
jobbra: OBERE DONAUZEILE.
alól balra: Gez.v.R. Alt.
jobbra: Lith v. Sandmann.
középütt: Gedr. bei Jos. Stoufs.
legalól középütt: WIEN, bei L.T. Neumann.
Ausschliessendes Eigenthum des Verlegers.

Szines kny., mér. az alányomásnak 22.8: 18.3 cm.

31-93-334.

Dévény. T.5372.

A középtérben emelkedő hegy tetején látjuk a vár romjait; a háttért hegyek képezik; a Dunán gőzhajó halad fölfelé és több csolnak meg bárka közlekedik; az előtérben pedig balra a földön ülő rajzoló mellett egy úr áll és jobbra vontatók vannak lovaikkal. Felirata:

balra

RUINE DES SCHLOSSES THEBEN
IN
UNGARN.

ez után balra: RUINES DU CHATEAU DE THÈBES EN HONGRIE.
jobbra: THE RUINS OF THE VASTLE THEBEN IN HUNGARY.
alól balra: Sandmann del. & lith.
jobbra: Imp. par Oncken.
legalól középütt: Carl Gerolds Sohn Lith. in Wien.

Kny., alányomással, melynek mér. 19.4: 26.2 cm.

140-95.

Dévény. T. 5381.

A hegyes háttérben jobbra Dévény romjait látjuk, az előtérben pedig a malmok alatt három dereglye közlekedik, melyekben számosan ülnek. Felirata

balra: THEBEN
jobbra: DÉVÉN

alól balra: Nach der Natur gemalt v. J. Alt.
középütt: Gedr. b. J. Rauh.
jobbra: Lith. v. Sandmann
legalól balra: Verlags-Eigenthum v. Josef Bermann in Wien.
jobbra: Vervielfaltigung ausschlüsslich vorbehalten.

Szines kny., mér. az alányomásnak 24.7 : 36.9 cm.

140-95.

Lásd Alt J. alatt is.

Esztergom. T. 299.

A középtérben jobbra látjuk a várat, melynek épületei fölött a mecsetek uralkodnak, az előtérben a török vezért fogják el, a háttérben pedig a törökök menekülése, a hid beszakadása és Baracan köti le figyelmünket. Felirata
alól balra: I.I. de Sandrart fecit.
magyarázó szövegének pedig kezdete: A. Türckisches Wachthaus, allwo die Türcken in Bataille gestanden és befejezése: F. Der Thomas Berg.

Rm., mér. a vk. 16.3 : 28.6 cm.

Komárom. T. 1224. II.

A dombos vidék hátterében a hegyeken innen Komárom épületei bontakoznak ki, a középtérben az osztrák csapatok harczolnak, az előtérben pedig, a hol számos elesett katona és ló fekszik, tizenhét német baka képez csoportot. Felirata:

DAS SCHLACHT FELD BEI KOMORN

alól balra: ?
középütt: Gedr. b. J. Rauh.
jobbra: Landschaft von Sandmann.
legalól balra: WIEN, bei L.T. Neumann.
jobbra: Eigenthum des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 39 : 60 cm.

Dévény. T. 4328.

A középtérben emelkedő hegy mögül, melyen a vár romjai látszanak, a nap sugarai törnek elő; a Dunán gőzhajó, több csolnak és két bárka közlekedik; az előtérben pedig balra a földön ülő rajzoló mellett egy úr áll és jobbra vontatók vannak lovaikkal. Felirata:

RUINE DES SCHLOSSES THEBEN
IN
UNGARN

ezután balra: RUINES DU CHATEAU DE THEBES EN HONGRIE
jobbra: THE RUINS OF THE CASTLE THEBEN IN HUNGARIY
alól balra: Sandmann del. & lith.
jobbra: Gedr. bei Joh. Höfelich.
legalól középütt: Verlag und Eigenthum von L.T. Neumann in Wien.

Kny., alányomással, melynek mér. 19.5 : 26.2 cm.

112-93-18.

Pozsony. T. 4522. III.

A középtérben fekszik (a vár és a város), honnan hid vezet a szigetre; a háttért a Duna szeli, a melyen gőzhajó közeledik; az előtérben pedig a puttonyra támaszkodó asszonynyal két földmives beszélget, kik mögött kutya guggol. Felirata a

fölül: UNGARN. HONGRIE

a kép alatt: PRESSBURG

alól balra: F. X. Sandmann del.

jobbra: J. Rauh's lith. Kunstanstalt.

legalól balra: Verlags Eigenthum v. J. Bermann in Wien.

jobbra: Nachdruck Vorbehalten.

Szines kny., alányomással, melynek mér. 36.3 : 49.5 cm.

57-94-67.

Sandmann

Buda-Pest:

„Pest und Ofen" látképe a Gellérthegyről nézve, melynek egyik pázsitos sziklájáu kifeszitett magas nyelü ernyő alatt a czilinderes rajzoló ül, ki a két város látképét készíti el. ~~Tőle jobbra~~ Közelében a három lábú tábori nék van. Az uton két hölgy s egy kis leányka sétál. A hegy aljában a Ráczváros épületeit s templomait némléljük, melyeken túl a várat a királyi lakkal s Buda többi részeit egész Ó Budáig látjuk. Jobbra a kerítésen innen a földre leheveredett férfinak neje magyarázgatja Pest épületeit s a jobbjában lévő esernyővel a belvárosi plébania-templom felé mutat, mely mögött a városház fellobogózott s a ferenczrendiek régi tornya tünik szemünkbe. A pesti parton, hol számos gőzhajó ~~s más~~ kötött ki a járókelők sokasága nyüzsög. A Dunán a Lánczhid alatt és fölött, valamint a Margithid közelében gőzhajók s a Gellérthegy alatt dereglyék és ~~csók~~ csónakok közlekednek. Feliratai a kép alatt:

„PEST UND OFEN."

alól balra: „Ged. u. lith. v. X. Sandmann"
jobbra: „Artist Anst. v. Reiffenstein & Rösch in Wien."

Szines Könyomat. Méretei 90:62 c/m.

La már leégett kir. lakással.

Pozsony:

~~A város látképe.~~

A középtért ~~a város és a vár a már leégett királylakkal~~ foglalja el. A városból (a ligetbe hid vezet) ~~át~~. A háttérben a Duna kanyarog, a melyen alólról gőzhajó közeledik. Az előtért a szőlőhegyek foglalják el és a hidon három tagú társaság látható. Ez utóbbiból a ~~A~~ menyerske puttonjára támaszkodik és kallgatja a kalapját megfogó férfit. Beszédjökre a társaság harmadik tagja, ki mögött kutya van, ~~fogy~~ botra támaszkodva figyel ~~a beszélőkre~~. Az égbolt fölhős. Felirata fölül:

„UNGARN. HONGRIE";

a kép alatt: „PRESSBURG";

alól balra: „F. X. Sandmann del" és

jobbra: „J. Rauh's lith. Kunstanstalt";

legalól balra: „Verlags-Eigenthum v. J. Permann in Wien."

és jobbra: „Nachdruck vorbehalten."

Könyomat, méretei 36.4: 49.6 c/m.

Ltfra 4522 (alányomással)

57/94 № 67

Buda-Pest:

E látkép a testvér-várost a Gellérthegyről nézve olyképen tesi szemlélhetővé, hogy a Duna balpartján a Rácz várost, a Várat, a Krisztina ~~várost~~, a Vizi várost, s innen az Ó Budáig terjedő részt s a jobb parton Pestből a Vigadó s a Fő-út közötti házakat láthatja az előtérben középünt lévő három tagú társaság, melynek tagjai körül a napernyőjét tartó hölgy a földön ül, a férfi botjára támaszkodva beszél, míg a kis fiú a kilátásban gyönyörködik. Tőlök balra a földre telepedett paraszt asszonynyal a tót napszámos intézi el a maga dolgát. A hegyről lefelé haladva az egyik ház kapuja előtt egy asszony hallgatja kis gyermekét. A Duna mind-két partján hajók kötöttek ki s a láncsihid fölött s alatt csolnakok, dereglyék és gőzhajók közlekednek. Feliratai a kép alatt:

„Ofen-Pest. 1. Buda-Pest"

alól balra: „F. X. Sandmann del."
s legalól balra: „Pr. u. Verl. v. H. Gerhart, Margarethen Grüngasse No 32. Wien" s jobbra: „Nachdruck vorbehalten".

Könyomat, alányomással, méretei 36.8 : 50 cm.

4059.

31/93 No 183.

s jobbra: „Nachdruck vorbehalten."

Könyomat, méretei 36.8: 50 c/m.

Ltfra 4521 (prines)

57/94 № 66.

Pozsony:

L Az épületek a Duna partján emeletesek.

~~A város látképe~~:

Olyképen van ábrázolva, hogy

~~A várost, melynek épületei a Duna parton emeletesek~~ a ligettel hajóhid köti össze, melyen több kocsi és számos átkelő közlekedik. A hid fölött ~~egy~~ gőzhajó áll, míg a hidon innen az „ÁRPÁD" indul Budapest felé. L A ligetben, az őrház közelében, többen sétalnak; a facsoport alatt, a melynél három gyermek és egy férjével beszélgető hölgy, kutyától követve, halad el, két üveges tót pihen, az uton pedig egy hölgy és egy férfi, kinek kabátját a kis leány megfogta, beszélget. A part mentén ~~több~~ csónak ok kötöttek. Az egyikben ketten ülnek, kiket a parton ülő legény és leány néznek. Felirata a kép felett:

„UNGARN... HONGRIE"

az ~~kép~~ alatt:

„2

PRESSBURG... POZSONY";

alól balra: „F. X. Sandmann del."

és jobbra: „Ged. bei Jos. Stoufs in Wien";

legalól balra: „Verlags-Eigenthum von J. Bermann in Wien"

és középütt: „Pressburg bei Carl Streibig"

Könyomat, alányomással, méretei 19.5: 26.2 c/m.
Rajzolta: Sandmann
Ltpa T. 4320.

112/93 № 18

Dévén:

A középtérben emelkedő hegyen van a vár, mely mögül a nap sugarai törnek előre. Előtte a külön álló szirten torony emelkedik s a parton, hol több csolnak kötött ki, a látogatók járkálnak. A Dunán ~~hol~~ két bárka ereszkedik lefelé s a bécsi gőzhajó közeledik. Az immensó parton balra két urat veszünk észre, kiknek egyik botjára támaszkodva nézi a vár romjait s másika a földre ülve s cilinderét maga mellé tevé rajzol; míg jobbra a galléros köpenyébe burkolt férfi mellett lovon ülve egy vontató két lovat vezet. A háttér hegyes vidék. Feliratai a kép alatt 3 sorban:

„Ruine Des Schlosses Theben
In
Ungarn"

ezután balra: „Ruines Du Chateau De Thébes En Hongrie"
jobbra: „The Ruins Of The Castle Theben In Hungary"

alól balra: „Sandmann del. & lith."
jobbra: „Gedr. bei Joh. Höfelich"

s legalól: „Verlag und Eigenthum von L. T. Neumann in Wien."

NEMZETI SZINHÁZ

NATIONAL THEATER

Wien, bei I. T. Neumann.

303.

Sandmann

Schoen Csillag gjüst

ős alapokon is tehetők, melyek azonban más
vetelnek. Tartoznak tehát ide a genuinus
l és Zólyomból és a Szepesség ruthén elemei,
sabbak, úgy Árva elemei is, a melyek «go-

nek az elemeknek nevezetesen juhásza mindég
ren szerepel, fegyvere a «walaška» és a szer-
ből készült hegyes «končjar» (hegyes kés,
elemek között) az elnevezés eredete nyilván
erre van szabva a magyar felföld némely

öld fémtermő gazdagságán és különösen a
A múlt század első felében és derekáig is
ntikai tekintetben valóságos sárgarézkorban
znyája, annak szíjja fémcsipkézettel, boglár-
a hegyes kés nyele vagy művészi ólmozású,
örösréz betétekkel ékeskedett. A sodronyos
kiváló tulajdonsága.
n egybekapcsoló, sokszor tenyérnyi fibula,
különösen diszítésének concentricus elemei
(524. ábra).

rendesen, de a pajzson is gyakran találhat
liliomára emlékeztető alapdiszítés, mely a
csokrosan is bővül (522. ábra). Mindeze
nyek késhegygyel be vannak inkább vés
czolva s azután szalonnázott gyertyakoromn
végre ledörzsölve; néha a választóvíz is
játszik. Az ivótülkökön egyszerű, de gya
sallang is dívik.

A LXXXVII. tábla a maga egészében
rőzteti vissza magyar pásztor szerszámának
nösen a bőr és irha bámulatosan sokidom
használását, mely a változatos fonásban, sa
ban, a pillangókban, szironyban és mesteri
zásban, kötésben nyilatkozik meg, mint világos
bizonysága annak, hogy maga a magyarság
érczekben szükölködő, de állattenyésztésr
válóan alkalmas pusztákon nomád életet élt,
életnél a kötés-fonás oly végtelenül fonto
szarv, a csont, a bőr játszsza a legfőbb sze
mert mindég kéznél volt; a fa és ércz, csak
nehezen szerezhető ritkaság akad a karikás

A budai alagút (a Várhegy egy részével). — *Barabás* festménye *után kőre rajzolta Sandmann.* nyomatta *Rauh János* Bécsben. — Főv. Muz. Kat. X. 66.

Sandmann

Nagyszlito 68.1.

Officier und Ingenieur, im Jahre 1686. veröffentlicht hat."
Hozzáragasztva két lap német magyarázat. *Lithogr. C. Redlich*
Innsbruck (1886) — 520×480 mm. — Főv. Múz. Lanfr. Gy. 330.

„Pest" Festette Mansfeld J. – Nyomatott
Rauh János Bécsben – Köre rajzolta Sandmann. – Kiatta Treichlinger J.

Hfv. Mir. Ltsz. 131.

Mindkettő Mansfeld eredeti festménye után kénülhetett. De ez utóbbi a hiányosabb, mert a jobb oldal nagy rénét levágja, s teljesen elhagyja. –

Sandmann F. X.

SANDMANN, Franz Xaver tájfestő és kőrajzoló Bécsben a 19. század első felében. Ld. a Pest-Budát ábrázoló kőrajzok jegyzékében.

S a n d m a n n , Franz Xaver tá
zad első felében. Id. a Pest-Budát á

jfestő és kőrajzoló Bécsben a 19.szá-
rázoló kőrajzok jegyzékében, továbbá
.....1.-

F. X. Sandmann

Nagler,
Schön: Közp. Városh. 83. l. —
Tragor Vás müeml. 86–87. l. —

Landschaftmaler und Lithograph, ein Künstler, dessen Tätigkeit in die erste Hälfte des Jhs fällt. Er war Zögling der französischen Schule, deren Vorzüge und Fehler er theilt. Gazdag nin Bala.

Nagler XVI. 117. l. —

Sandmann, F X

Buda-Pest /a Rózsadombról tekintve. Felirása: "Ungarn - Hongrie. Ofen-Pest. -Buda-pest". - "F.X. S a n d m a n n del. Ged. bei Jos.Stoufs in Wien. Verlagseigenthum v. J.Bermann in Wien. Szinezve. - 1850 körül. 45 x 60 cm. - Főv.Kvt.Bq.769/41.-

Buda és Pest a lánchiddal és a hajóhiddal /a Gellérthegyről nézve a 40-es években/ "Pest und Ofen felirással. Jelz.: Gez.u.lithogr.X. S a n d m a n n. Gedruckt bei J.Rauh in Wien. - Főv. Muz.Kat.X.47.-

Buda és Pest a lánchiddal /A Gellérthegyről nézve. Előbbitől csak abban különbözik, hogy a hajóhid elmarad/. - Gez.u.

13

lithogr. X. S a n d m a n n. Artist. Anstalt v. Reiffenstein & Rösch in Wien. - 762 x 430 m/m. - Főv.Muz.Lanfr.Gyüjt.227.-

Bedő R. ur Gyüjt.

István Nádor háttérben Pest-Buda és a Duna képével.

"Ansicht der Städte Ofen und Pesth in Ungarn. Nr. 112." /U.ez a kép oldalain magyar, olasz és szláv nyelven/. Főv.Muz.ltsz. 3873. - Szinezve ltsz. 2992. -

Sandmann, F. X

Pest. Szinezett kőnyomat. Festette Mansfeld, kőbe rajzolta *Sandmann.* Nyomatott Rauh J. Bécsben. 70×41 cm. — Kremmer: II. 204. sz. — Főv. Muz. Lt. 131. —

74.l.

Buda—Pest (a Rózsadombról tekintve). Felirása: „Ungarn — Hongrie. Ofen—Pest. — Buda—Pest". — *F. X. Sandmann del.* Gez. bei Jos. Stoufs in Wien. Verlagseigentum v. J. Bermann in Wien. Szirezve. — 1850 körül. 45×60 cm. — Főv. Kvt. Bq. 769/41. —

Buda és Pest a lánchiddal és a hajóhiddal (a Gellért-hegyről nézve a 40-es években) „Pest und Ofen" felirással. Jelz.: Gez. u. lithogr. *X. Sandmann.* Gedruckt bei J. Rauh in Wien. — Főv. Muz. Kat. X. 47. —

Buda és Pest a lánchiddal (A Gellérthegyről nézve. Előbbitől csak abban különbözik, hogy a hajóhid elmarad). — Gez. u. lithogr. *X. Sandmann.* Artist. Anstalt v. R.&R. in Wien, — 762×430 mm. — Főv. Muz. Lanfr. Gyüjt. 227. —

Sandmann F. X

Nagyrlito 73.l.

bitól csak abban különbözik, hogy a hajóhid elmarad). — Gyn. lithogr. X. *Sandmann*. Artist. Anstalt v. R.&R. in Wien, 762×430 mm. — Főv. Muz. Lanfr. Gyüjt. 227. —

István Nádor [illegible]

„Ungern Stadt Pesth" Gez. v. J. *Alt* — Druck von *Kunike*. Donau—Ansichten . . . . 264 Bll. 1820—26. Sorozatban. —

Pest. — Látkép a *Gellérthegy lábától.* — (Jelz.:) *Schmid del. et. sc.* (1830k.) — Főv. Kvt. B. 769/143. Lanfr, Gy, —

A Magyar Nemzeti Játékszín Arczképe. Eberl Károly épitőmester készitette Pesten, *Schmid János* köre irta és nyomtatta. (Kiadta Kultsár Isván) 1837. 24×27 cm. (Főv. Kvt. B. 769/352.)

Pest városának Duna parti része a várfokról tekintve. *Schwindt* kőrajza *„Károlyi vándora 1833"* (Magyar Hazai Vándor) melléklete 38×21 cm. Lanfr. Kat. 178. —

Pest. Szinezett könyomat. Festette Mansfeld, kőbe rajzolta *Sandmann*. Nyomatott Rauh J. Bécsben. 70×41 cm. — Kremmer: II. 204. sz. — Főv. Muz. Lt. 131. —

Sándor

karikaturista

Szabad Művészet

1957. 11. 515. f.

148. Milanoi mester 1400 k.: Madonna.

Sándor kőfaragó

Bártfa 1507.

Még 1507-ben Sándor kőfaragómesterrel kötnek szerződést egy kapura 8 frtért.

Divald Kornél: A bártfai városháza. Művészet 1905. 91. l.

ANTHOLOGIE de la poesie lyrique fran	
	siecle a la fin du
	Georges DUHAMEL.In
ARABISCHE NAECHTE	Mit farbigen Bilde
BRANDES GEORG	VOLTAIRE und sein
	Bildern aus der Ze
CLAAR,EMIL	50 JAHRE THEATER.B
	Mit Bildbeilagen.I
DEUTSCHE FREUNDESBRIEFE,aus 6 Jahrhun	
FLAMENT A;	MANETS LEBEN.Ein b
	Mit 16 Abbildunger
FRANCE,ANATOLE	DIE VORMITTAGE DEF
	gesammelt von Paul
FRIMMEL	BEETHOVEN.Mit 28 A
GOETHEs Briefwächsel mit MARIANNA vor	
-"-	Briefwächsel mit BETTINA.Auf
	Nachlasses.Mit Abb
GOGOL,N.	TARASS BULBA.Mit 3
	von K.RÖSSING.Halb
GRIGORJEV	RASSEJA.Russischer
GRIMM	DEUTSCHE SAGEN.2 B
-"-	KINDER und HAUSMAI
	Verlag.Halbleder.

Sándor mester

mindazonáltal a bártfaiak 1505-ben Sándor mesterrel kötnek szerződést, hogy a városháza földszintjén árúhelyeket készítsen és a többinél nagyobb ablakokat. Egy árúhelyért két forintot s három ablakért egy-egy forintot kap. Az év végéig összesen 8 frtot fizettek neki, 10 frtot faragott kövekért a kőfejtőknek. E szűkszavú adatokból mintha az világlanék ki, hogy a városháza két szélső hosszanti s addig alighanem raktárnak használt helyiségét ekkor alakították át három vásári bolthelyiséggé.

Dívald Kornél: A bártfai városháza. Művészet 1905. 90. l.

1021

Sándor Anna

SÁNDOR ANNA RAJZA

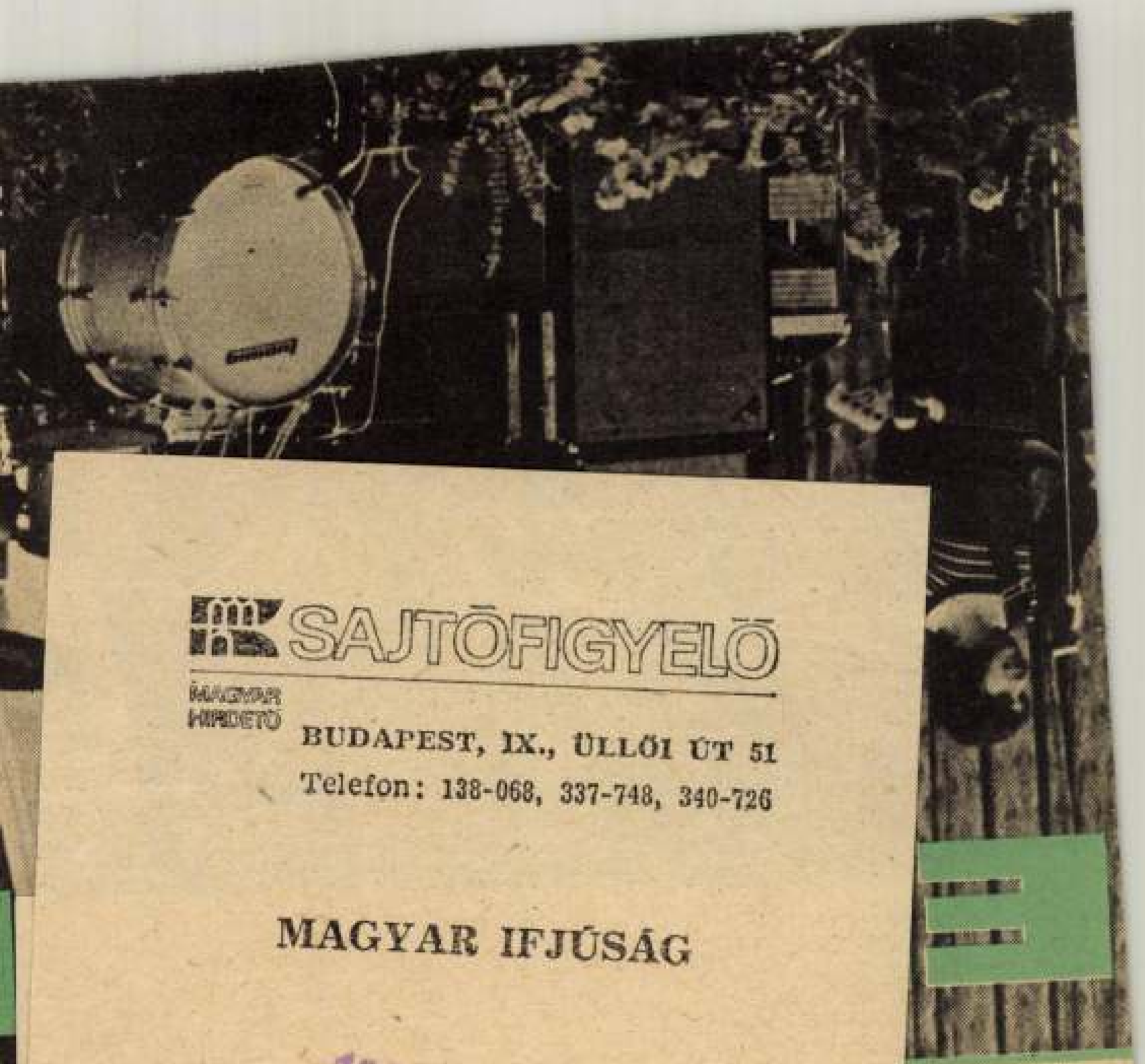

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 AUG 13

Sándor Anna

1941

SÁNDOR ANNA: **Hangya Pali kalandjai.** Egy kisfiú kalandjai és élményei a hangyák birodalmában, szervezett, egyetértő, munkás társadalmában. 6—10 éveseknek. A szerző rajzaival, díszes kötésben 2.80

Om KNOPP KÁROLY ne

hírlapbizományos

— TATA

Kaputt nyitott a Spinoza-ház

MAGYAR NEMZET 2003. MÁJ. 28

METZ KATALIN

Tizenharmadik külhoni kulturális intézetként Budapesten a héten megnyílt a Spinoza-ház. A többiekhez hasonló küldetéssel, de eltérően tőlük, kizárólagos magánvállalkozásban.

Sándor Anna, aki harminc esztendeje Németalföldön él, és évtizedek óta magára vállalta a holland–magyar gazdasági, majd kulturális kapcsolatok építését, most gondolt egy nagyot, és intézményesítette szerteágazó munkáját. Magánerőből megteremtette a holland kultúra házát, és reméli, a benne létrehozott, hangulatos kávéház, ahol étkezni is lehet, eltartja majd a központ többi funkcióját.

Spinoza-ház, mert a XVII. században élő, alkotó és nézeteiért kiátkozott, holland filozófus szabad szellemét szeretnék a kultúra házának légkörébe oltani. Erre pedig van esély, a gyönyörű, szecessziós stílusban kiépített, galériás kávézó, kiállító-, színház- és hangversenyterem már hangulatában is ösztönzi a szapora, kötetlen gondolatcserét. Gondoskodik persze erről a ház programtervezete is. A Holland kikötő a Dob utcában címmel jelölt épületben ugyanis önálló, időszakos képzőművészeti kiállítások, a kávéházban olvasóasztalokon hollandiai lapok, folyóiratok, sakktáblák s a tervek szerint könyvek is leledzenek, nem szólva a majdani könyvbemutatókról. Internethasználatot is lehetővé tesznek, kezdőknek és haladóknak nyelvtanfolyamokat indítanak, ínyencségként pedig díjtalan bridzstanfolyamot. A színházteremben máris próbálnak egy általuk rendelt, kortárs holland operát, nem másról, mint a németalföldi származású Mata Hariról, amelynek bemutatója május 30-án lesz. A kamaraszínházban egyébként szerzői esteket koncerteket, színdarabokat stb mutatnak majd be.

Hetente egyszer ingyenes dél koncertet tartanak, holland módra A galériában jelenleg 1920-as évek ből való, a szecesszió stílusában fo gant holland plakátokat látni, a kávéház galériájának falán pedig rég amszterdami metszeteket, XVII századi rézkarcokat a legszebb városrészekről.

A 2003–2004-es évad tervei: fotókiállítást rendeznek az évtizedek óta Amszterdamban élő *Besnyő Éva* életművéből, majd *Ata Kando*, *Róna Imre* és *Róna Jutka* munkáiból, *Simon Wintermans* és *Alex Bodon* fotóiból. Ízelítőt adnak a mai modern holland építészetből, s rövidesen bemutatják az Oktogon holland számát. A műsortervet egy neves holland művészekből és közéleti személyiségekből álló bizottság ajánlata alapján állítják össze köztük a Rembrandt Múzeum és a Spinoza-ház Hollandia vezetőjével.

Mi hát a végső cél? A németalföldi kultúra népszerűsítése Magyarországon, beleértve a holland életvitel és mentalitás megismertetését is; a kint élő, világhírre szert tevő magyar művészek alkotásainak bemutatása s egy meghitt találkozóhely teremtése a Hollandia iránt érdeklődőknek. És hozzátehetjük: Budapest kulturális palettáját is színesítik a Spinoza-házzal.

SÁNDOR ANNA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 20

Magyar Ifjúság
Sándor Anna

1021

SÁNDOR ANNA RAJZA

Girard
vazatot
mindig
filmjeib
zetik
népsze

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Pestmegyei Hírlap

1973 SEP 21

Sándor Antal szobrára

4 1021

ÉRDI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

Amatőr művészek a budai járásban

Fenntartás nélkül üdvözöljük a budai járási pártbizottság, KISZ és járási hivatal amatőr képzőművészeket gondozó tevékenységét. Mintegy nyolcvan — többnyire fizikai munkát végző művészjelölt — szinte „második élet"-éről van szó, amely az összefogás, a társadalmi megbecsülés következtében tartalmasabb. Az *érdi művelődési központban* bemutatott kiállítás a helyi alkotók mellett a *zsámbéki, pilisvörösvári, budaörsi szakkörök* közös munkáját dicséri.

Mindenképpen előrehaladás, hogy megyénk professzionista képzőművészi műhelyei — *Szentendre, Vác, Zebegény, Nagymaros* — mellett *Cegléd* és *Ráckeve, Dabas* után érdi központ alakul, igaz, egyelőre amatőr karakterrel. Az utóbbi meghatározás nem is egészen pontos, hiszen a határvonal elmosódik, az érték nem érdeklődik az iskoláztatás felől. Minőség pedig akad a tárlaton: a zsámbéki *Sándor Antal* és az érdi *Eőry Emil* átlépték a mesgyét. Szobrászok, akik szívós fejlődéssel, emberileg és művészileg egyaránt elmélyült formákkal közelítik *Madách Imre* és a békét szimbolizáló *Galamb* eszmealakzatát.

Szociális érzékenység és jó művészi erőnlét hatja át *Szabó Mária* és *Kovács László* szobrász-festő házaspár munkáit, *Zombori Imre, Zombori László* apa-fiú folyamatában zsámbéki temető és présház rajza képez párhuzamot.

Úgy tűnik, hogy a tárlat ereje főképp a szobrokban és grafikákban nyilvánul meg. *Domonkos Béla* Petőfi-portréja tisztes alkotás, a fiatal *Nagy László* és *Pápai Gábor* rajzaiban friss energiák rejtőznek.

Az érdi Nagy Balogh János szakkör vezetője *Szepes Gyula* festőművész. Jó példát mutat, hiszen rangos Duna-parti tájjal szerepel.

Ki-ki más-más értékrenddel, saját színvonalán rajtol, ezért okoz örömet elsősorban önmagának és szűkebb környezetének *Gáborházy Károly, Fazekas László, Dányi Magdolna, Panger József, Feketéné Ribár Júlia, Borsovszky József.*

Szép csendéletével és szőnyeggel tűnik ki *Hajósi János* és *Hauser Beáta.*

Nagy a látogatottság, mely a művelődési központ gondos szervező munkáját dicséri. A megnyitón — amelyről keddi számunkban tudósítottunk — mintegy százan vettek részt. A kiállítás jó hangulatát emelte a pilisvörösvári női énekkar színvonalas műsora. Zene társult a képzőművészethez, támogatva a budai járás amatőr festőinek, szobrászainak nemes törekvéseit. Szerdán, szeptember 26-án népművelési ankét is következik itt *Mucsy András* művészettörténész aktív részvételével és irányításával. A tárlatot szeptember 30-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Losonci Miklós

békekongresszus

mentumszerkesztő bizottság elnöke beszámolójában elmondotta, hogy a békekongresszus dokumentumaihoz csaknem száz észrevétel és kiegészítő javaslat érkezett.

Megválasztották az Országos Béketanácsot

hangúlag fogadta el dr. Barna Lajos javaslata alapján a békeerők moszkvai világkongresszusán részt vevő magyar küldöttség tagjaira vonatkozó javaslatot is.

Az Országos Béketanácsban Pest megyét képviselik: *Balla Dezsőné*, a gombai Új Élet Termelőszövetkezet brigádvezetője, *Baranyai Tamás*, domonyi evangélikus lelkész, *Erdész Ferencné*, a Csepel Autógyár marósa, *Martin János* maglódi nyugdíjas, Állami-díjas szocialista brigádvezető, *dr. Mondok Pál*, a Pest megyei tanács elnöke, *Németh Kálmán* Fóton élő szobrászművész és *Újvári Miklós*, a hévízgyörki Dózsa Termelőszövetkezet elnöke.

A plenáris ülés szünetében megtartotta első ülését az Országos Béketanács és megválasztotta elnökségének tagjait és tisztségviselőit. A választás eredményét ugyancsak Barna Lajos ismertette, majd Pető Tibor zárszavával fejeződött be a békekongresszus.

s Béketanács gviselői

Nemzetközi Lenin Békedíjas, a
k tagja.

ő *Tibor* újságíró, a Magyar Nem-

Iván író, *Darvasi István* újság-
esztője, *Fórizs Mihályné dr.* jog-
Magyar Szolidaritási Bizottság
agyar Rádió és Televízió elnök-
, a Danuvia központi szerszám
s *Károly*, a SZOT alelnöke, *Ko-*
pedagógus, *Lehoczky Mihály*, a
dásza, *dr. Mondok Pál*, a Pest
mai Mihály egyetemi tanár, a
ra, *Szentistványi Gyuláné*, a Ha-
ácsának titkára, *Terényi István*,
csőgyárának osztályvezetője, *Vas*
ugalmazott elnöke, *dr. Zsebők*
i tanár.

ándorné.

ba választották Pest megyéből:
lóst.

A sok-sok film a televízióban is hozzájárult ehhez, de a legtöbbet a vietnami fiatalokkal való *személyes találkozások* adták.

— Arról is beszéltem, hogy véleményem szerint a mai fiatalság *bármikor kész a cselekvésre*, a cselekvőkész-

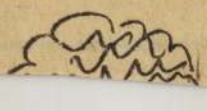

nyolultabbá vált. A gimnáziumokat berendezték kórházzá, a nők is elmentek ápolónőknek, a boltok és az ipar hadianyagokra rendezkedett be és már jöttek a sebesültszállító vonatok, jöttek az első veszteséglisták és kissé megdermedve hallottunk az első halottakról is városunkban. Akkor még egész cikk járt ki a halottaknak a napilapokban, függetlenül, hogy milyen szerepet játszottak a társadalomban, ha tüdővészben vagy vérmérgezésben haltak volna meg, a kutya sem törődött volna velük. De amikor a halottak kezdtek szaporodni és gyászruhás nők is sokasodtak az utcákon, amikor a kórházak tele voltak igen csunya sebesültekkel és amikor túlméretezetten lendült fel a mankóipar, kissé diszkrétebben kezdték kezelni a veszteséglistákat — már három héttel a mozgósítás után. De azért felvirágozva mentek ki a katonavonatok, a pályaudvarokon osztogatták a cigarettákat és a csokoládét, még mindig erősen tartotta magát a hit, hogy „némi'' áldozatot kell ugyan hozni, néhány ezer emberünkbe belekerül a háború, de a győzelem biztos, csapataink feltartózhatlanok Még meg volt az első osztályú vasúti szabadjegyem a zsebemben, amikor felültem a vonatra és leutaztam Udvarhelyre. A jegy érvényessége december harmincegyedikéig szól, de én ezzel a jeggyel már csak marhakupéban fogok utazni. Első ismerkedésem a katonasággal egy szász katonaorvoson keresztül történt, aki kijelentette, hogy itt majd ráncba fogják szedni az újságírókat, legyek egészen biztos.

Az önkéntes iskolában Csibi káplár vett a gondjaiba. A katolikus gimnázium tornatermében helyeztek bennünket, hetekig nem volt szabad kimenni. Levágattam felsőbb utasításra költői rendetlenségü hajamat, bebújtam az angyalbőrbe, a civil ruhát felrakták a padlásra, vásároltattam magamnak egy katonaládát, amilyenről Emőd Tamás írt csengő verseket még a jobb időkben, Váradon. Nem volt hely már a nagy teremben, künn feküdtem a szénán és néztem a csillagos estét, amely éppen olyan andalitóan borult a világra, mintha nem is volna háború.

Bocsásson meg az olvasó, hogy ilyen apró lírai részletekkel untatom, éppen akkor, amikor a kollektivitás névtelensége válik úrrá az emberiségen. De magunkfajta költői szerzetnek még a háborúnál is nagyobb szenzáció és sorsdöntő élmény volt felfedezni, hogy most már hosszúhosszú időn keresztül nem lesz ura a maga akaratának. És merem hinni, hogy millió és millió ember érezte, hogy abban a pillanatban süllyedt el tulajdonképpen az ő világa, amikor jobbra kellett nézni, holott balra akart és ki kellett egyenesedni vigyázz állásba, amikor könnyedén meg szerette volna lazítani a jobb lábát. Később ebbe is beletört az ember, noha nagyon nehezen.

Lázongtam, prüszköltem, toporzékoltam magamban, hogy miért éppen abban a korban születtem, ahol ilyen dolgok is előfordulhatnak. Miért nem voltam tizenötéves, még gyerek. Vagy miért nem voltam valamivel vénebb, nem „sorkatonaság", mint nélkülözhetetlent felmentettek volna. Mit tudtam, hogy húsz év előre, vagy húsz év hátra, tulajdonképpen mindegy.

Pedig mindaz, ami előfordult, egyszerre az én szabadsághoz hozzászokott életmben Csibi káplár vezetése alatt, milyen eltörpülő semmiség ahhoz képest, amit valamenynyiünknek meg kellett érni a rákövetkező esztendőkben. Mennyire helytelenül, naiv forradalmi ideálizmussal néztem az eseményeket és csodálkoztam például Dengyel Lajos barátomon, a gimnázium eminens diákján, aki mint tanárjelölt itt is a szabad időben Horatiust és Terentiust olvasta, a klasszikusok összerongyolt füzeteit kivitte a harctérre is, és kitüntetéseket szerzett, háború után „vitéz'' lett belőle. Meg a többiekre, akik érces hangon énekelték a „jobb válláról a bal vállára", vagy „égnek a gyertyák az oltár előtt" — húsz esztendő végtelen útján szűremlenek felém ezek az egészséges, férfias hangok hajnali marsolásokból. A leégett Bresztlitovszk mögül, Baranovici tájékáról.

Szopós Klára. Sándor Anna festménye.

Mennyivel mások voltak ők, mint én. Négy év alatt, míg hadban jártam, egyetlen verset sem tudtam költeni. Nem volt semmi mondani valóm. A tükörbe néztem és megállapítottam: semmi, de semmi sem maradt meg belőled! Ám ami a legszomorúbb, az újból, a rámerőszakoltból, a belém kényszerítettől sem tudtam soha semmit sem szervesen magamba olvasztani.

Az én számomra igazán elsüllyedt az a régi világ, anélkül, hogy tudomásul akartam volna venni az új világ megszületését. Noha ott volt. Mert minden összeomlott helyébe kerül valami új. Minden lehanyatlás csirájában hordozza a teremtés első vonalait. Bizonyára ez a világ rosszabb, mint az előző. De az élet nem áll meg és az életnek mégis egyetlen értelme maga az élet.

Reményi József: Két vers.

NINCS IDEGEN ARC.

csak idegen cselekedet.
Nincs idegen arc,
Oh harcokká sanyargatott arcok! Oh cselekedetté sinylődött vágyak!

Minden arcra ráismerek, amikor alázatos, mint a virág a rengetegben, a patak a tenger közelében, a remegés a rombolásban. Akkor minden arc testvérem, s szivemen átcikázik az a meggyőződés, hogy igaz embernek lenni semmi más, mint az arc lelkében felismerni lelkünk arcát.

De jaj, félek az arctól, amikor a cselekedet robotjában, önzésében vagy hiúságában színt változtat. Ilyenkor hasztalan tárom ki karomat: a tettre kész szempilla ellöki magától. Ilyenkor hiába rajzolom ki a dal kottáját a csend papirján: a mohó szem nem veszi észre. Ilyenkor céltalanul mondom: bandukoljunk a Végtelen felé, hogy a Végesbe értelmet varázsoljunk. Nincs válasz. Jaj, félek a tapintható céllá formálódott arctól, az istenitett formátlanságtól!

Nincs idegen arc,
csak idegen cselekedet.
Oh cselekedet, te álarca a léleknek! Oh lélek, te arca a rejtélynek!

Van nap, amikor csak a halott arcában ismerek a magaméra. Ekkor azonban a magam arcától is megrettenek; mozdulatlan, mint egy maszk, melyet a közöny mintázott meg. Ez nem én vagyok! Nem! Nem! Én várakozás is vagyok és fény és ezer-reményü gondolat és ujjaimban bizsereg a kedvesség és karomban az ölelés emléke reszket.

Nincs idegen arc,
csak idegen cselekedet.
Oh arc, amely megfullad a tett mocsarában!

De van nap, amikor a Csoda, a Titok Hitvese, megragadja kezemet s elvisz olyan templomba, ahol az arc a hivő tettét sugározza, s olyan műhelybe, ahol az arc a munka cselekedetét tükrözteti vissza, s olyan kertbe, ahol az arc árnyéka elszenderül a virágok illatos cseledetében. S ekkor úgy érzem, hogy a tett és az arc közötti távolság megszünik s az ember hős, mert csakugyan az isteni cél visszhangja.

Nincs idegen arc,
s néha, néha nincs idegen cselekedet sem.

MÁJUSI ÁJTATOSSÁG.

A gépkocsi áradatában
fekete fejkendős öreg parasztasszony siet a templomba. Hivja a májusi ájtatosság öröme.

A hanyatló nap úgy csurog rá, mintha egy piros belsejü óriási narancsból maga az Úr nyomná ki a gazdag nedvet s hivére csöpögtetné.

Az öreg parasztasszony eltünik a templom kapujában. Én pedig lélekben megáldom lépte nyomát, s önmagamtól azt kérdezem, hogy miért nem tudom követni. S sóhajomban megszólal a panasz: be jó volna a kíntól és a nyomortól fogcsattogó világban megpihenni a Szüz Mária vászon előtt!

Ember: baktatsz, s árnyékodban is göröngyökbe botlasz,
rohansz, s az idő mégis jobban iramodik náladnál,
repülsz, s képzeleted lázában sem tudsz versenyezni az időtlenséggel.

Majd megállsz, s tágranyilt szemedben megakad az örök cél kérdése, s tétovázásod úgy fáj, mintha idegeid hárfáról lepattant húrok volnának, amelyek régi, derüs sorsuk összhangját keresik.

Nincs benned annyi erő, hogy a földre rogynál s bünbánóan vernéd melledet.

A fekete fejkendős parasztasszony kijön a templomból. Kezében imakönyv, arcán nyugalom. Lassan mozog az örökkévalóság biztonságával. A napot már megette a sötétség, de nagy a lélek csodatevő hatalma: fény övezi az öreg parasztasszonyt, az örök nap fénye, s egyszerüségében olyan magasztos, mint a tisztaság, amely nem ismer kérdést, s mint a felelet, amely nem ismer ingadozást. Az est útján megy az Istenhez a Szabad Lélek; s az est zajában futnak a céltalanságba a tülkölő gépkocsik.

Magam pedig a tapasztalat fáiáról lehullott rothadt gyümölcsöt maiszolom. Ize keserü. Lelkemben egy ismeretlen erő úgy röhög, mint a vadállat, amelynek sikerült felfalnia a bárányt.

S a felébredt villanykörték görögtüzében elmerengek a Szüz Mária kép lobogó gyertyáin. Oh földszínü parasztasszony, aki megtaláltad az eget! Izgatott lelkem mért is vesztetted el a menyországot? Oh áldott, áldott egyszerüség! Jaj, átkozott, átkozott bonyolultság!

Könny csuszik le arcomon, amelyben felolvad a gyógyithatatlan egyedüllét dölyfe.

(Cleveland, Ohio.)

Az események gyorsan kergették egymást, a lapok szüreteltek. Minden órában történt valami, ami izgatta a kedélyeket és egyszerre felfedeztük magunk számára, ami eddig fényűzés volt: a külpolitikát. Mindig csodálkoztunk azokon, akik francia vagy német lapokat bujtak, mintha valami közük lenne más országok bajaihoz. De most ilyen kérdések repdestek a levegőben: jó volna tudni, mit szól a dolgokhoz a francia? az angol? az orosz? Micsoda érdekei lehetnek egyik-másik népnek, hogy akadályokat gördítsen a monarchia „házi ügyé"-nek az elintézéséhez? Nekünk nincs senkivel bajunk, csak a szerbekkel. Megölték a trónörököst, ezért elégtételt kell venni, minden ország így csinálná. Észrevétlenül megváltozott körülöttünk az atmoszféra. A szép derűs napok megváltoztak, felhők gyülekeztek az égre, villámok cikáztak a hórizonton, de senki sem gondolt arra, hogy ez a záporozás négy évig fog eltartani, hogy egy kicsit precizek legyünk: még mindég tart.

Mert amikor elhangzott a hadüzenet és elkerülhetetlennek látszott, hogy le kell hengerelnünk a szerbeket és móresre tanítanunk, mindenki azt hitte hogy néhány hét... manapság nem lehet hosszú ideig háborúzni, modern harci eszközök, nem élünk a középkorban... Sőt magam is akinek a katonaügyi osztálytól a részleges mozgósítás napján kihozták a behivót, abban az illuzióban ringattam magamat, hogy valahogy elhúzom a háborút és mire énbelőlem katona lesz, már rég Belgrádban fognak banketezni a hódítók.

Szabó Miklós fiai. Sándor Anna festménye.

Számításomban elősegített az a körülmény, hogy influenzában megbetegedtem. Egy újfajta orvosi tipussal ismerkedtem meg: a **katona**-orvossal, aki kijött és konstatálta, hogy három hétig nem vagyok szállítható. Ugyanez az orvos jött ki aki két évvel ezelőtt a sorozáson „alkalmasnak" minősített — saját kérésemre. Mert szerettem volna katona lenni. Nem hadfi -ambiciókból, -de Bécsbe akartam eljutni egy évre, német szóra és azért szántszándékosan egy Bécsben székelő gyalogezredhez kértem a beosztásomat. Igy kerültem a nyolcvankettősökhöz.

Egy hét alatt rendbe jöttem a náthával, de a juliusi hónapot még idehaza töltöttem. Nyugtalanul néztem, hogyan öltözködnek mundérba mindazok, akiket én még tegnap mint jóravaló civileket ismertem. A kávéházak terraszain a tegnapi ügyvédek és cégjegyzők helyett hadnagyok üldögéltek, kissé komor arccal, megzavartan, -de valahogyan férfias derűvel, mint akiknek szerep jut a Szerbia-intésben. Akik már berukkoltak, gúnyosan, hol irigyen néztek reám, hogy még mindig itt vagyok. Megnyugtattam őket: augusztus elsején én is az ezredemnél leszek. Ahogyan kimondtam a szót: ezredemnél, kalimpált a szívem, új magántulajdonhoz jutottam, az ezredemhez, amely az enyém, mely noha helyesebb lett volna, hogy az ezred mondja ugyanazt rólam, hiszen most már szőröstől, bőröstől az övé leszek, ő szabályozza napjaimat, a felkelésemet, az étkezésemet, az ő fenhatósága alá kerülök, az ördögbe is, nem szívesen, ilyen körülmények között... Mert ime Bécsbe nem mehetek, a császárvárosba, nem az a vidám, kedélyes, katonazenés élet vár reám, ahogyan Schnitzler írja meg a katonaéletet, nem hatáskeltő egyenruha, hanem durva, csukaszürke, hat heti kiképzés egy tömegkaszárnyában, azután le a rácokhoz Boszniába vagy Galiciába fel, a muszkákhoz, be a háború kellős közepébe. A térképet nézegettem, hol van Udvarhely, hogyan élnek ott az emberek, kik lesznek katonatársaim az ismerősök közül és egy kicsit megvigasztalt, hogy osztálytársaim közül már nehányan berukkoltak és így nem leszek teljesen magamban.

De hátha vége lesz a háborúnak addig!... Vagy ha nem is, amíg kiképeznek... Mire belőlem katonát faragnak, legrosszabb esetben is szeptember lesz. Őszire pedig eldűl a háború. „Mire a levelek lehullanak..." És akkor sem bíztos, hogy az első marsba osztanak be, ha történetesen... És ha el is megyünk valahová, előbb csak tartalékban maradunk, már akkor október lesz, vagy december — télen pedig nem háborúznak az emberek, mert hideg van, az utak járhatatlanok. Százszor és százszor megállapítottam magamban, hogy nincs ok különösebb borulátásra. No jó, tűzvonalba kerülök, belelőnek a térdembe, — aki egyszer megsebesült, azt úgy sem viszik ki a harctérre.

De mialatt én magánéletem jó és rossz lehetőségeivel pepecseltem, az üzem körülöttem egyre növekedett és bo-

Pásztortűz 1935. jul. 15.

— Imádkozással és böjtöléssel fogod tölteni napjaidat. A szádban hordozod erre a száraz botra a vizet. Mind apróbbra töröd a törteket egy és kettő között. Mikorra megtalálod azt a számot, amely hármat eredményez, ha önmagával megszorozod, ez a bot is kivirágzik. Ebből is látni fogod, mekkora hatalma van a szent szám titkának. Az én napjaim már fogyatékán vannak. Helyettem ebben a barlangban ellakhatol. Jó emberek gondoskodni fognak élelmedről, ha lelkük üdvösségeért nem sajnálsz egy-két imádságot.

3.

Vencelius hetven év alatt kilencven éves lett. (Mert húsz éves korában kezdte a vénülést.) Akkor egy vándorbotos fiatalember kereste fel Athos-hegyi barlangjában, ahonnan világgá sugárzott az öreg remete nagy okosságának a híre.

— A mindenség titkát akarom tudni, — jelentette lelkesen az a fiatalember.

— A legjobb helyre jöttél, fiam.

Azzal elvette a fiatalember vándorbotját és beütötte a földbe. Nem messze két szúette öreg bottól.

— Imádkozzál, böjtölj és hordj a szádban erre a száraz botra vizet. Eközben keresd azt a számot, mely önmagával megszorozva hármat eredményez. Az a szent szám alapja, az a mindenség titka. Mire ez a bot kivirágzik, megkapod a keresett számot.

A fiatalember azonnal munkához látott. Gondolatban boldogan törte mind apróbbra a törteket egy és kettő között s szájában közben hordozta vándorbotjára a vizet.

Egy nap Vencelius tétova hangon megszólította:

— Mit is mondtam volt én neked, fiam? Erről a botról, — s gyöngéden belérugott a legújabb vándorbotba, rámutatásul.

— Azt mondottad, atyám, hogy mire ez a bot kivirágzik, megtalálom a szent szám alapját.

Az öreg rámeredt a fiatalemberre:

— Ezt mondtam?

— Ezt.

— És te azóta...

— És én azóta öntözöm a botot és számolgatok magamban.

— Abban a hitben...

— Abban a hitben, hogy mire a bot kivirágzik, megtalálom a keresett számot.

— Ostoba. Ostoba!

— Tessék?

— Ostoba vagy, fiam.

— Miért?

— Miért! Mert addig akarod keresni azt a számot, amíg ez a bot kivirágzik. Akár hozzá se kezdtél volna.

— De hiszen te mondtad...

— Elvétettem. Rosszúl mondtam.

Azzal hátat fordított és barlangjába indult.

— Atyám! — kiáltott utána a fiatalember, — hová méssz? Mit akarsz csinálni?

Vencelius elcsodálkozott.

— Hát folytatom a számítást!

— De hiszen az imént ostobának neveztél, amiért nekikezdtem a számításnak!

— Csakhogy, — árulta el fölényesen Vencelius, — nekem nem azt mondták, amit én mondtam, tévedésből, neked. Nekem azt mondták, hogy mire megkapom a szent szám alapját, kivirágzik a bot.

Haláláig öntözgette szúette öreg botját s szája, miközben földre csordult belőle a víz, úgy mozgott, mintha hosszú-hosszú törtszámot motyogna.

Tizenhatodik századi angol költők:

ALKONY.

Charles Cotton.

Az árnyak most mind nagyra nőnek,
Szederbokor cédrussá válik,
Vakondtúrás hegynek látszik s a csöpp hangya
Szörny elefántnak számit.
Egy ici-pici nyájacska
Széles árnnyal borítja a földet,
Mögötte törpe suhanc ballag
Mint Polyphemos, most hatalmas.

ARCKÉP.

Alice sudár, magas akár a fenyőfa
Fehér, mint síma mandula, hulló hó,
Illata édes, mint tejfehér rózsa, szélben szálló,
Dúsan termékeny ő, mint kiszökő szőlővessző.
Érett, hogy lenyessék, mégsem szüretelik,
Teli kis keblekkel egyre gömbölyödik.
Gyümölcseit mind hiába veszti,
Nem jön a férfi, ki üdvre vezeti.
Nagy örömest férjhezmenne,
Ha kedvére valót lelne.
Csitt, senki meg ne tudja: szívvel teljesítné a parancsot,
Mégis bizony büszke, kérését sosem hallhatod,
S (ami még rosszabb) szerény, semhogy beleegyezne.

JOHN DONNE.

Kába földi szeretők szerelme,
Kiknek lelke szegényes, nem kedveli
A távollétet, mert eltemeti
Mindazt, mi őket élteti.

De a mi szerelmünk oly tiszta,
Hogy nem is tudjuk: micsoda.
Bátor bizalommal szívünkben
Nem törődünk se ajkkal, se kézzel, se szemmel.

A FELKELŐ NAPHOZ.

John Donne.

Szorgos vén bolond, izgága Nap
Velünk mit teszel,
Hogy ablakunkon, függönyünkön egyre belesel,
Szeretők idejét úgy sem veheted el.
Nyegle makacs bolond, inkább eredj zsémbelj,
Lomha inasokkal, iskolás kölykökkel,
Mondd az apródoknak: „A király lovagolni kész".
Hívd hivatalba a hangyákat, aratás előtt a rét.
A szerelem s minden, mi hozzá hasonló időt nem ismer,
Óra, nap, hónap és év egyformán röpül el.

Sugaradat büszke méltóságosnak
Miért hiszed?
Hisz egy intésemmel homályba szédítelek
Csak az ő arcát addig nem látom, attól félek.
S ha még nem vakított el szeme sugára,
Nézd meg őt jól s mondd holnap napnyugtára,
Hogy Indiáknak minden drágasága
Ott van-e még, vagy az én szobámba?
Királyokat kérdezz, kiket láttál a mult napon
S hallani fogod: „Kincsünk ott hever az ágyukon".

Ó maga minden tartomány, én mindnek hercege
Rajtunk kívül nincs is más senkise,
Csak évődünk a királyokon, melette
Bohóság minden dicsőség, a kincs meg semmise.
Te vén Nap, fél oly boldog mint mi,
Korod miatt kényes, földünk melegítni
Dolgod és minket hevítni.
Tűzz hát ránk, így fénye mindenütt megjelen,
Tüzed ágyunk lesz, szobánk körötted a menny.

S. Hajós Alice ford.

SÁROSPATAK

A Vöröstorony és a helyreállitás alatt álló erődrendszer részlete

Hét évszázadon át város volt, ma *már* nem és *még* nem az. Városi kiváltságait 1201-ben kapta Imre királytól, de hogy szabadságharcos hagyományainak hatását csökkentsék, a múlt század végén megfosztották városi rangjától, s a millenniumot már községi státusban érte meg.

Sárospatak a szabadságharcok és a tüzes borok híres földje, a magyar kultúra évszázados fellegvára. „*Szent föld* — írta róla itt keltezett úti levelében Petőfi Sándor —, *e város volt a magyar forradalmak oroszlánbarlangja, itt tanyáztak a szabadság oroszlánjai.*" Hírét, nevét a nagy történelmi személyiségeknek, a közel félezer esztendős kollégiumából szárnyukra bocsátott híres diákjainak; kiváló államférfiaknak, íróknak, költőknek, tudósoknak, áldozatkész hazafiaknak köszönheti, amilyen volt többek között Bethlen Miklós, Bessenyei György, Csokonai Vitéz Mihály, Kazinczy Ferenc, Fáy András, Tompa Mihály, Izsó Miklós, Szemere Bertalan, Erdélyi János, Móricz Zsigmond, mindenekelőtt pedig: Kossuth Lajos.

Ahogy Szerencs felől jövet a nektárt termő kúpos sátorhegyek tövében Tokaj-Hegyalja nagymúltú vidékére érkezik a látogató, már messziről szemébe tűnik a Rákóczi-vár, kőcsipkés „vigyázóházaival", mellette magasba törő tornyával a gótikus vártemplom, a település központjában pedig tömör épületével a széles homlokú öreg kollégium. Hírét e két nevezetes intézménye vitte széjjel a világban.

A honfoglaló magyarokról írva, Anonymus megemlíti krónikájában, hogy „Árpád vezér kegyesen Ketelnek adományozta Sátorhalomtól egészen a Tolcsva vizéig a földet lakosaival együtt." Ketel vitéz aztán várat épített a Bodrog partján, amelynek utóda a hatalmas arányú helyreállítási munkálatok folytán ma már nemcsak hazánknak, hanem Európának is egyik legszebb várépítészeti remeke.

A tatárjárás után a földvár helyére kővárat emeltek, a mai épületegyüttes magvát, a kockaalakú Vöröstornyot. Az Anjouk alatt királyi, majd királynéi város Sárospatak. Azután egymást követik a vár birtokában a Pálóczyak, Perényiek, Dobók, Lorántffyak, Rákócziak, de váltják egymást a különböző korok is, nyomot hagyva maguk után a vár román, gót, reneszánsz emlékeiben.

A kollégium főhomlokzata

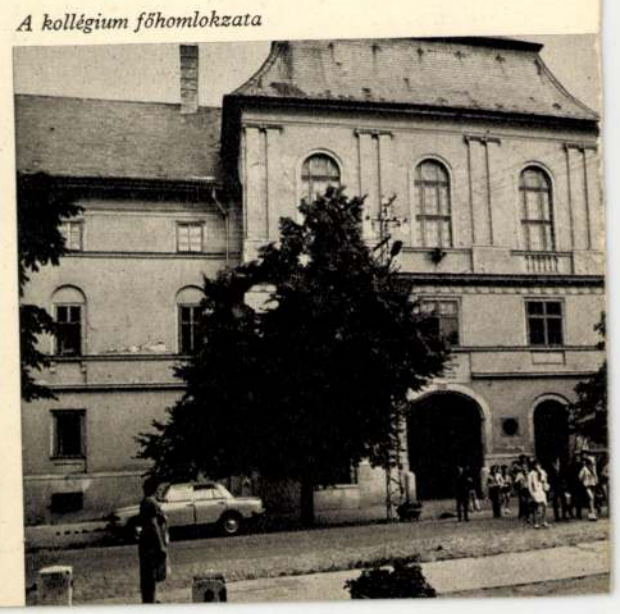

BUDAPEST

1021

Jozef Sandmann: Pest-Buda látképe az 1850-es években

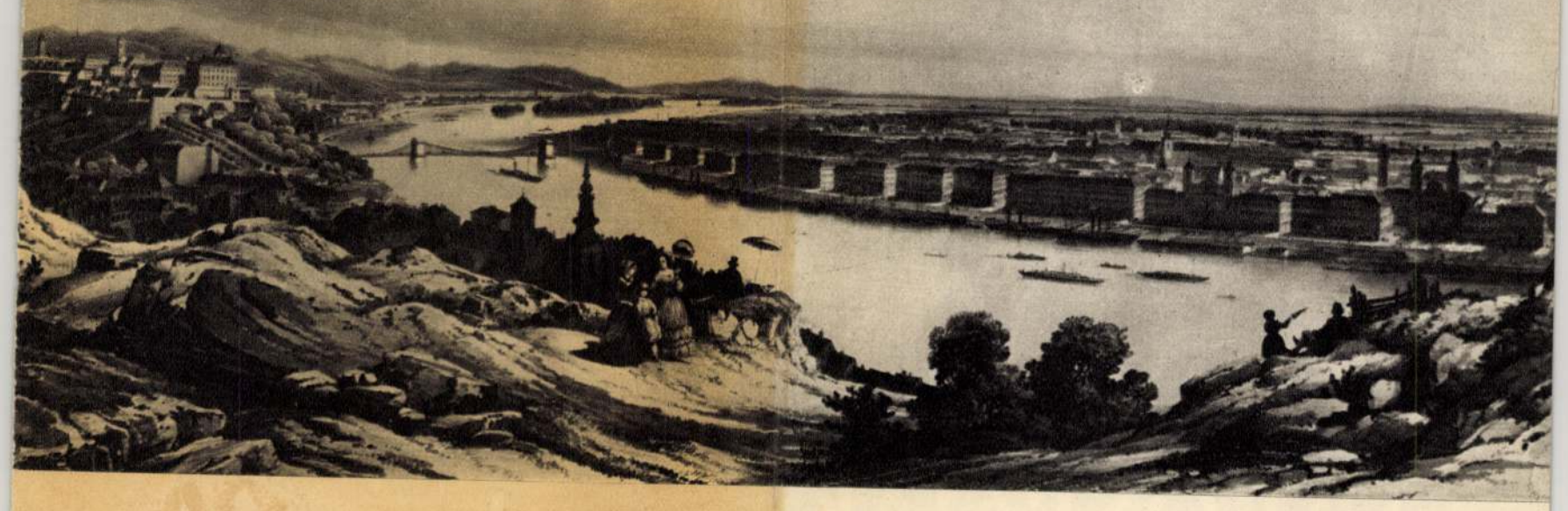

Fővárosunk látképes ábrázolásai túlnyomórészt történeti illetőleg helytörténeti értékűek és csak kisebb részük éri el azt a színtet, amelyen a művészettörténet is számontartja őket. Utóbbi kategóriába tartoznak hazai festőink közül Barabás Miklós, Ligeti Antal, Rauscher Lajos, Keleti Gusztáv néhány képe, a külföldi mesterek közül pedig elsősorban Rudolf Alt, nem szólva a tizenkilencedik századot megelőző idők néhány rézmetsző- és fametszőjének egy-egy lapjáról. Rudolf Alt (1812—1905) két sorozatban jelentetett meg pest-budai képeket, amelyek elsődlegesen rajzok és vízfestmények voltak, majd ezeket Franz Josef Sandmann (1805—1856) litografálta. Sandmann az Alt nyomán kőre transzponált rajzain kívül önállóan is készített néhány litografált látképet, köztük közölt képünket is, amely művészi kvalitásainál fogva, de méretei miatt is (43×76 cm) felülmúlja többi lapjait.

Ezt a litográfiát eredeti alakjában Sandmann 1845 körül jelentette meg a karlsbadi (Karlovy Vary-i) Seiffert cégnél. A hajóhídnak téves helyen történt ábrázolása — vagy egyéb okok miatt is — az időközben beállott változásokat figyelembe véve a veduta 1854 körül átrajzolva újból megjelent, de ezúttal már nem Seiffert, hanem a bécsi Reiffenstein Rösch kiadásában. Képünk ezt a változatot mutatja be.

A látkép előterében a Gellérthegy északkeleti lejtőjének sziklás terepét látjuk, az egyik kiugró sziklán ernyő alatt dolgozó festő alakjában pedig a művész alighanem sajátmagát örökítette meg — persze utólag, mint ahogyan utólag rajzolta látképébe a sétáló, heverő staffázsalakokat is.

A középteret a budai Várhegy, a Duna és Pest tölti be. A királyi palotát már az 1853-ban megkezdett átépítés eredményeként manzardkupolák díszítik. Ez a képelem egyúttal a veduta meglehetősen pontos datálását engedi meg, mégpedig a palota átépítése és a művész halála közötti évek egyikére. Jobb támpont híján ilyenkor a középarányost vesszük, ami képünk esetében 1854/1855-öt ad. A Várhegy alatt, szinte még az előtérhez kapcsolódva a Tabánt látjuk. A pesti oldal homlokterében a Duna sornak a Lánchíd és Duna utca közötti szakasza, amelynek közepén kivehetjük a régi pesti Vigadót, a szabadságharc után ideiglenesen helyreállított állapotában. Tudjuk, hogy a Pollack-féle Vigadónak ezt a helyreállított maradványát nemsokára lebontották, hogy alapjainak felhasználásával 1859—1864 között felépüljön Pest új Vigadója, Feszl Frigyes tervei szerint, korának megfelelően már a romantika stílusában. A Vigadótól jobbra az Angol királynő szállót látjuk. Ez az eredetileg copfstílusban kétemeletesre épült Kemnitzer ház majd Angol királynőszálló, a Vigadóval együtt 1849 májusában Hentzi budai várparancsnok bombáitól annyira megsérült, hogy át kellett építeni. Ez 1850-ben, Hild József tervei szerint, meg is történt, most azonban már háromemeletesre, a klasszicizmus kifáradó, száraz modorában.

Dél felé tovább haladva négy házból álló tömböt látunk, ennek három első tagja ma is áll: Kardetter Tamás ácsmester háza (ép. Pollack Mihály, 1812; ma Apáczai Csere János u. 7. sz.), mellette a Gyürky-ház, majd a Szemerédy-ház, mindkettőt Hofrichter József építette 1811—1813 között (ma Apáczai Csere J. u. 5. és 3. sz.). A sort a Pollack Mihály által Neumayer Miklós számára 1815-ben épült ház zárja le, ezt a századforduló táján átépítették, majd a 2. világháború után elpusztult, helyén ma a Régiposta utca sarkán épült OTP ház áll (ép. Rácz György és Cs. Juhász Sára tervei szerint 1958 után). Ez utóbbi kivételével a klasszicista három ház az Apáczai Csere utca 3—7. sz. alatt egységes stílusú városképi egység és mint ilyen fenn kell tartani.

A Régiposta utcától déli irányban (jobbfelé) tovább haladva a Görög- („Makedon-oláh") templomhoz érünk, amelyet Jung József 1791—1794 között épített, a jobb és balfelől hozzácsatlakozó ikerépületeket pedig 1840-ben Hild József építette a görög egyházközség számára. Ez után a Mocsy-házat, mellette pedig a Piarista-rendházat találjuk. Az Eskü- (Március 15.) teret az 1930-as évek legelején az Erzsébet királyné emlékmű felállításakor átrendezték, és ekkor a már amúgyis más célt szolgáló ósdi épületet lebontották.

Kissé beljebb három torony tűnik elénk: a Belvárosi plébániatemplom és a pesti régi városháza tornyai. A városházát az 1898—1903 között épült Erzsébet-híd pesti hídfője körül végrehajtott szabályozás során — amely a Belváros számos műemléki épületét is negatív értelemben érintette — lebontották. A templom és a Duna utca között a plébánia és az iskola épülete látszik.

A Duna-part mögött terül el a Lipótváros, Terézváros és a Belváros, pontosabban: utóbbinak északi része. Ebből a háztengerből emelkednek ki a jelentősebb épületek közül a görög templom bal oldali tornya mellett a Szerviták temploma, közvetlenül mögötte a Károly-laktanya (ma központi városháza), valamivel mögötte a terézvárosi templom tornya, e kettő között pedig a Deák téri evangélikus templom, amelyet ekkor még kis torony díszített. Ezek mögött a tornyok mögött találjuk a Városligetet. Ettől balfelé haladva az Indóház (részben a mai Nyugati pu. helyén) és, feltehetően, a Cukorfinomító-gyár látszik.

A látkép hátterében a királyi palota alatt a Víziváros az Anna-templom kettős tornyával, kissé tovább észak felé az Erzsébet-apácák templomának tornya és a Flórián-kápolnáé. Sandmann rendkívül pontosan tünteti fel a Császárfürdő kápolnájának, majd az újlaki templomnak tornyait, végül a Margitsziget mögött Óbudát. A pesti oldalra térve látjuk a Rákosmezőt, amelybe már a kép jobbszéle mellett a Ferencesek pesti templomának tornya nyúlik. A hátteret a budai hegyek a Hármashatár-heggyel, a pilisi hegyek, a halványan látható Nagyszál, Vác fölött, végül a Mogyoród környéki dombok zárják le. Külön kell említeni a Lánchíd fölött látható Margitszigetet, amely ekkor még kettős sziget volt. A nagyobbik volt a tulajdonképpeni Margitsziget, a kisebbik pedig a Festő-sziget. Ezeket a szigeteket a közöttük húzódó Duna-ág feltöltésével 1899-ben egyesítették.

Amint bevezetőben említettük, Sandmannak ez a vedutája egy korábbinak átdolgozása. Az átdolgozás ebben az esetben azt jelenti, hogy a kőnyomat a korábbinak a kövéről készült, amelyen a művész csak törölte majd átrajzolta azokat a fontosabb képelemeket, amelyek időközben megváltoztak. Így változott át a királyi palota az előző kiadáson klasszicista alakjában ábrázoltból neobarokká, a copfstílusú Angol királynő-szálló klasszicistává. Művészünk azonban elmulasztotta megrajzolni a Lánchídfő oroszlánjait, amelyeket Marschalkó János 1850-ben faragott, talán még egyebeket is, amelyek azonban nem jelentősek. Egyéb esetekben ilyen csekély jelentőségű elemek is fontosak lehetnek egy kép keletkezési idejének megállapításánál; vedutánk esetében az időpontot nem ezeknek a kisjelentőségű elemeknek alapján állapítottuk meg.

Adott datálás híján egy látkép keletkezési illetőleg ábrázolási idejének megállapítása képelemek vizsgálata útján, az időhatárok lehető közelítése és szűkítése a helytörténeti kutató számára érdekes, sőt néha izgalmas feladat, ugyanúgy, mint ahogyan a művészettörténész egy mester nevéhez nem kötött vagy tévesen, esetleg hamisan kötött művet stíluskritikai és egyéb ismérvek alapján attribuál.

dr. Seenger Ervin

SÁNDOR 1. *Antal*, festő. * Palánka 1884 nov. 7. Nagybányán, Münchenben, Párizsban, Budapesten végezte tanulmányait s itt állította ki realista szemlélettel megfestett (pl. Varró leányok, Farsangi álom stb.) és arcképeit. Templombamenők c. olajfestmé-

1133

nye a Szépm. Múzeum tulajdonában.

E. G. II 407 C

Gyürü VII. 243

4406.

~~4006.~~ Sándor Antal.
Sz.

Templombamenők.

Parasztasszonyok és leányok, kik a jobbról balraforduló korlátos falépesőn haladnak a dombon épült templom felé. ~~[illegible]~~ Körülöt ~~[illegible]~~ (már az ajtóhoz ért, kettő legfölül lépked, a kissé előrehajló leány előtt pedig, a kit egy rojtos nagykendőt visszelő asszony követ, három iparkodik ~~[illegible]~~ előre felé. A környéken ~~[illegible]~~ lombos fa ~~[illegible]~~ s jobbról kékre messzelt nádfedeles ház ~~[illegible]~~ látható. Jelzése alól jobbra: Sándor Antal 1902.

Vászon, méretei 100:120·7 cm. — Lelt. sz. 4406. —

Vétetett az 1913 január 10-iki 151747 sz.leirat szerint 1500 K-án (176-913).-- Kifizettetett 1913 február 1-jén.-- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án (503-913). ~~-- Az elszámolást jóváhagyta~~

Sz.n.66-913
176-913-8
Át.lelt.9721.

5

Budapest. T. 5319.

Az északról felvett látkép a Lánczhiddal összekötött két várost mutatja a Dunán malmokkal és gőzhajókkal. Az előtérben jobbra a Rózsahegyet a földön fekvő férfiak, járókelő hölgyek és gyermekek, valamint a kilátásban gyönyörködők élénkitik. Felirata a/2-vel jelzett lapnak:

OFEN-PEST. BUDA-PEST.

alól balra: F.X. Sandmann del.
jobbra: Ged. bei Jos. Stoufs in Wien.
legalól balra: Verlags-Eigenthum von J. Bermann in Wien.
középütt: Pressburg bei Carl Streibig.
jobbra: Nachdruck vorbehalten.
fölül: UNGARN. HONGRIE.
Szines kny., mér. az alányomásnak 36.5: 50.2 cm.

140-95

12. **Czigány Dezső**

GITÁROS FÉRFI. C
gány D. — MANN
Czigány D.

13. **Deák Ébner La**

CSÁKBERÉNYI SZ
Ébner L. 1913. —
Bezeichnet links unt

14. **Deák Ébner La**

NŐI AKT. Olajfestm
WEIBLICHER AKT

15. **Edvi Illés Alad**

TEHENEK AZ IST
fölül balra: E. Illés
oben: E. Illés A.

16. **Faragó Géza** (s

Ttemplom belsej
Faragó Géza. — K
unten: Faragó Géza.

17. **Fidler, Anton** (

GYÜMÖLCS-CSENDÉL
jobbra: A. Fidler 1851. — STILLEBEN:
Holz. Bezeichnet rechts unten: A. Fidler 1851.

18. **Góth M** 1874).

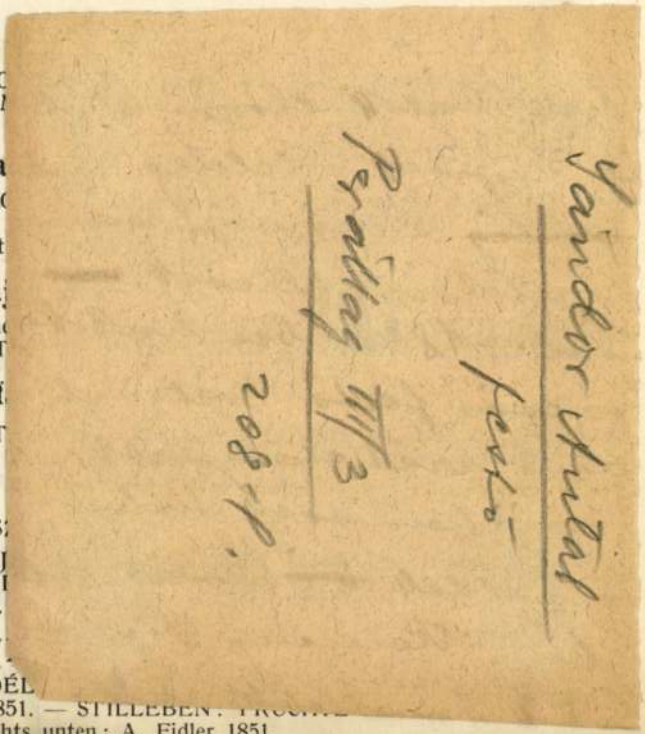

I. Magyar festők.

Ungarische Maler.

1. **Ács Ágoston :**

VIRÁGOS RÉT. Olajfestmény, papirlemez. 55—70 cm. Jelezve alul jobbra : Ács Ágoston. — BLÜHENDE WIESE. Öl auf Pappe. Bezeichnet rechts unten : Ács Ágoston.

2. **Ács Ágoston :**

VETÉSEK KÖZT. Olajfestmény, papirlemez. 55—70 cm. Jelezve alul jobbra : Ács Ágoston. – ZWISCHEN DEN FELDERN. Öl auf Pappe. Bezeichnet rechts unten : Ács Ágoston.

3. **Ács Ágoston :**

TAVASZI TÁJ. Olajfestmény, papirlemez. 35—47 cm. Jelezve alul balra : Ács Ágoston. — FRÜHLING. Öl auf Pappe. Bezeichnet links unten : Ács Ágoston.

4. **Aggházy Gyula** (1850—1919) :

SZÉRÜS KERT. Olajfestmény, vászon. 48—37 cm. Jelezve alul balra : Aggházy Gy. — LÄNDLICHER GARTEN. Öl auf Leinwand. Bezeichnet links unten : Aggházy Gy.

5. **Barabás Miklós** (1810—1898) :

Nagyságos
Dr. Szentiványi Gyula
főtitkár urnak.

Lágymányos u. 16 fél em
Budapest

70

Kedves Gyulám.

Köszönöm, hogy a hordót feladtad. A Tőnz itt, hogy a templomot nagy ünnepsége mellett felavatták. Pénzt arisabán nem küldött, ugy látszik még nem utalták át, mert erről nem int semmit sem.

Köszönöm szives soraidat, én is boldog Ujévet ugy Néked, mint Kedves Családodnak. Tisztelettel teljes kéresökkal a viszontlátásig szivélyes üdvöröl

1938 XII/30.

Béla

Milano - Duomo - Interno Navata Centrale

Sándor Béla

költő

Kabdebo Gy.

86/87. f. 89. f.

adási csekkszámla terhére

30-án. A miniszter rendele

osztálytanácsos.

A hi

KRÓNIKA

KUKORICZA JANCSI A SÖRÖZŐBEN. Azt hisszük, t. olvasóink is helybenhagyják, ha azt állítjuk, hogy a fővárosi nagyvendéglőink között alig akad olyan, melynek a berendezése kielégítené a művészi igényeket. Vannak ugyan elegáns éttermeink, de ez az előkelőség rendszerint bizonyos unalmas, semmitmondó, sablonos, hűvös ürességgel jár. Akik a bécsi és a drezdai Rathauskeller, a berlini Rheingold, a kölni Auerbachkeller csarnokaiban és még a többi művésziesen megoldott német vendéglőkben megfordultak, bizonyára szívesen emlékeznek vissza az ott szerzett kellemes benyomásokra és művészi élvezetre. Étkezőhelyiségeink átlagának sivárságát végre megbontja az Egyetem-utca 5. szám alatti Erzsébet-szállóval kapcsolatos sörözőpince,* melynek tulajdonosa, Szabó Imre példás áldozatkészséggel rendeztette be a szerényen sörözőnek elnevezett kedves étkezőhelyiségét. Hoepfner Guidó és Györgyi Géza építészek tervei nyomán készült a komor, régi borpincének átalakítása, berendezése, Sándor Béla ecsetjét dícséri pedig Petőfi halhatatlan János vitézének jelenetét ábrázoló s az egyik terem fülkéit díszítő tizenkét kép. E képekről ugyancsak tizenkét lapból álló levelezőlapsorozat került forgalomba s örülünk, hogy a jelen füzetünk mellékleteként egy ilyen lappal kedveskedhetünk t. olvasóinknak.

kiválónak tartott mintáért horribilis összegeket kérnek és kapnak.

Síma, egyszerű selyemszöveteket bárhol lehet gyártani, ahol általánosságban a textilipar fejlődéséhez szükséges feltételek megvannak; divatcikkeket ellenben még nagyon sokáig kizáróan egynéhány selyemipari gócpont — elsősorban Lyon — fog termelni, mert azt a technikai felkészültséget, kereskedelmi szervezettséget és főleg ízléskultúrai fejlettséget, ami ezekben a gócpontokban évszázadok során felhalmozódott, néhány nemzedék élete alatt átültetni vagy pótolni nem lehet.

Kedves Barátom Gyula!

Dex N. festőművész ur – (nem tudom, jól irom-e C. nevét) önként választott falfelületen a kisérleti munkáját cca. egy napi idő tartalom alatt befejezte, amikoris a falmosás és egyébb munkálatokra alkalmarottaim tevékenységét rendelkerésére bocsátottam. Mintán jóindulatu javaslatod folytán ezen ténnyel Dr Gerevits T. Elnök urat ugy szóban, mint irásban Őt teljesen megnyugtatni meggyőrni fogjátok, ugy Dex N. festőművész urnak a részemről beigert 100 p. arar Egyszár pengő tisztelet díjjat kifogom egyenlitem; arral a feltétellel, hogy arral a nyilatkorattal, amit nekem is megküldeni szivessek lesztek, részemre is a teljes megelégedést fogja szolgálni.

Szives válaszodat várva, maradtam
igaz baráti szeretettel

Székesfehérvár. 1936. aug 6.

S. Béla.

Sándor Béla
festő.

jan. 21.

Kedves Gyulám!

Ma este szivesen várlak egy kis sült hal vacsorára, Bandiék is itt lesznek. Remélem, hogy kicsit kesön jön is meghivásom, árért elfogadod és megtisztelsz vele. A vacsora a megszokott időben: 3/4 8 orakor lesz.. Válaszodat e sorok átadójának megadni szíveskedjél.

A Kálmán által adott üreMetedre a kontrát bemondom.

A viszontlátásig szeretettel

Önagyságának tisztelettel és kérésökom küldöm.

Ölel Béla

Sándor Béla

Kedves Gyulám:

Sajnálattal sehol sem
találtak meg, ha lesz idöd
és kedved ved lesz.
Holnap péntek este
1/2 8 orára jöjjel hozzám
egy kis halas vacsorára.
De lennél értesíteni,
hogy várhatok-e reád.

1937 vis. lát. Sándor

Sándor Béla

Kedves Gyulám!

Ma délben kaptam táviratot, hogy holnap reggel 9 órakor
lesz a székesegyházban felszentelése Székesfehérvárott, bironyára
Te már régebben meglettél hivva. Holnap reggel 8 órai vonat-
tal megyek, nagyon nagyon szeretnem, ha együtt mehetnenk
Szives válaszodat kérem. A többit majd szval.

Szeretettel ölel

S. Béla

1937 aug. 18.

Sándor Béla

festő

Sándor Béla

Feladó:

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1939.

Ára 6 fillér.

LEVELEZŐLAP

BUDAPEST 23 VI. 12 N 2 N

61 MAGYARORSZÁG

Nagys
Dr. Szentiványi Gyula
főtitkár urnak.

Bp.

Lágymányos u. 12.

Kedves Gyulám

Becses tudomasodra adom, hogja Bandi e há 5 én hétfőn reggel 7 órára legjen a Kispesti r. Kath. templomba amikor a munkát megkerdheti. Horron magával munka ruhát törülkőröt szappant stb. délben 1 óra pihenő idő áll rendelkezésére a heti bért, Szimper f. festő mester fogja intérni. Szeretettel ölel

Béla

Bal és jobb:

BUXBAUM JENŐ
IV. ÉVES
DÍSZÍTŐ-FESTŐ.

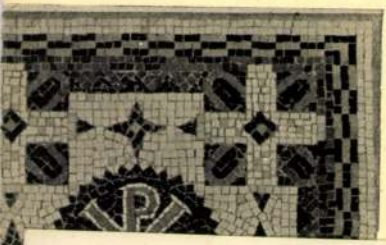

SÁNDOR BÉLA
ORSZ. IPARMŰVÉSZETI ISK. TANÁR
FESTŐMŰVÉSZ

FESTETTÉK
AZ ALSÓ-ÉVES
DÍSZÍTŐ-FESTŐ
NÖVENDÉKEK.

DÍSZÍTŐ FES
FENT PROF. SÁNDOR BÉLA. L
FACHKLASSE FÜR DEKORATIVE MALEREI.

Sándor Béla

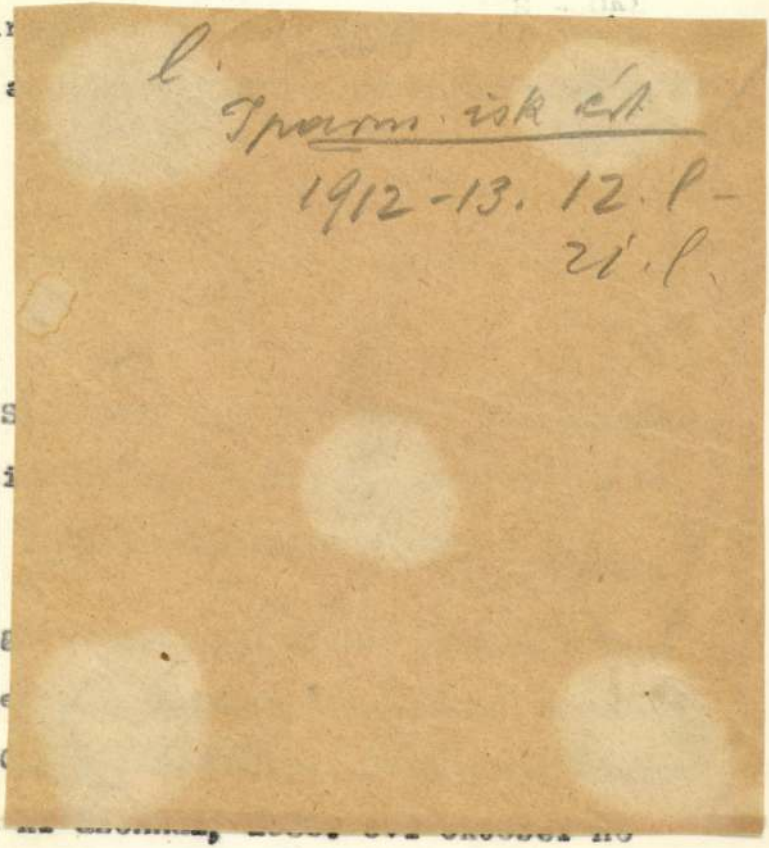

tdijakra /: lll:/ azaz Egyszáztizenegy

340 - 2
--------- szám.
21 - 1930.

A Müemlékek Országos Bizottságának,

B u d a p e s t .

Elszámolás kötelezettsége mellett másolatban kiadom.

Budapest, 1930. október hó 28-án.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

Kedves Gyulám!

Becses tudomásodra adom, hogy a gyöngyös tarjáni r. Kath. templom restaurálási és festő munkálatokkal e héten készen leszek, amiért kérem szíves értesítésed, hogy mikor volnál szíves art átvenni.

Nagyon köszönöm irányomban tett mindenkori jóindulatodat, amiért is minderekért ~~mind~~ soha semminemű igénylést nem támasztottál, ép arért engedd meg nekem, hogy köszönetemnek kifejezést adhassak és fáradozásod és kiadásaid fejében a vállati összeg 5% it tisztelettel felajaljam, amit itt mellékelni bátorkodok.

Remélem, hogy ezen ajánlatom megértéssel és szeretettel fogadod.

Melyek után maradtam régi baráti szeretettel

Gyöngyös tarján 1938 nov. 6.

Béla

nem fogadom el

Sándor Béla

Sándor Béla

Feladó:

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1938.

Ára 10 fillér.

LEVELEZŐLAP

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula
fotiskár urnak

Budapest

Ságmánycs u. 17.
félem

Kedves Gyulám!

Emlitésem szerint 5 én hétfőn indultan. az állást csak akkor kerdék csinálni kedden d.u tudtam felmenni, Próba tintitást végertem, ami szép eredményre verel. így hát ked. Bandi fiadat utnak inditani szíveskedjél. Egyuttal nagyon megkérnélek, ha 5 és vele jönni szíveskednél, hogy amár teljesitett munkám megtekintve véleményed után, azt nyugottan teljesithetnök. Az állás feljáró teljesen megfog felem igényeidnek. Jöveteledre birtosan számitok és pedig szombat reggeli gyorsal. ind 708 p. amikor is értetek kocsit küldök. A viszontlátásig szeretettel ölel

Gyöngyöstarján. 1938 szept 7.

S. Béla

MISERUHA,

vörös bársonyból. Középsávja fehér brok
barna nagyindás bársonyrátét arannyal zsinórozv
Fehér hímzett széllel.
Mag. 110 cm.
Magyar munka, XVII. század.
A budapesti műkereskedelemből, 1937.

KORONÁZÁSI MISERUHA,

újabb szöveten három függélyes sávban dombo
gyöngyhímzésű korabarokk virágos díszítés. A há
oldalon öt, elöl négy nagy ametiszt.
Mag. 98 cm.
Magyar munka, 1670 körül.
Szelepcsényi prímásé lehetett.
Megújíttatta 1790-ben Batthyány, 1867-ber
Simor prímás.
II. Lipót koronázása óta használják.
Árvízkárosultak 1876., 44. l., 1484. szám. -
Tört. Főcsoport 2151. szám. — Czobor
Szalay II. kötet. 331. l. (Képe 328. l.) -
Forster: Magyarország műemlékei. II. köte
Bp. 1906., 287. — l. D. K.: A koronáz

egyházi műtárgyai. MIP, XX., 1919., 24.
(Képe 37. l.) — Gerevich: A koronázás
kincsek. Vasárnapi Újság, 1917., 29. l. -
G.: A koronázási emlékkiállítás. Vasárnap
Újság, 1917., 126. l.— Lepold —Homor 71
és 74. l. — Gerevich PA, 200. l. — Lepold
Esztergom . . . A Műgyüjtő, II., 1928. 245.
— Csernyánszky 86—87. l. — Lepold—
Lippay (Képe VIII. táblán.) — Lepol
Katalógus 225. sz.

MISERUHA

lila selyemszövet, aranyhímzésű indákkal, pik

Sándor Béla

1913-ban még festő és mázoló volt, Boltja VII. Wesselényi utca 54.

Hirdetése

Építőipar – művészet.

1913. 6. sz.

248. Sándor Béla: Előörs Hindenburg-bakák rajtütnek a kozákokon.

278. Juszkó Béla: Kamalj-hegy támadása.

Sándor Béla

43 Sándor Béla: Egy honvéd menetszázad búcsúja.

Képzőmű. Társ. 1916/17
sél. Kiáll. Eat.

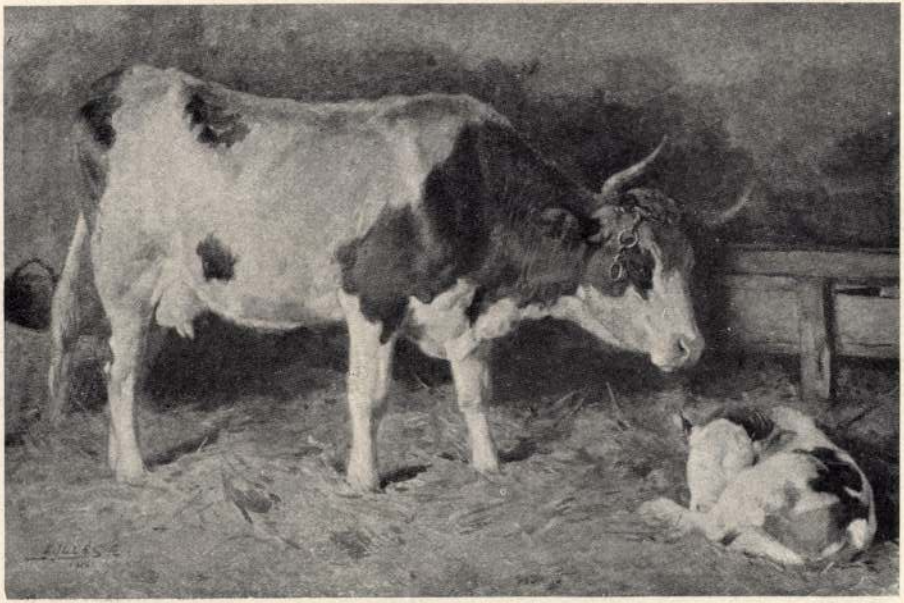

62 Edvi Illés Aladár: Tehén borjúval.

A m. kir. Földmivelésügyi Miniszterium által kiirt téli gazdasági iskola tervpályázatának dijnyertes és megvételre ajánlott tervei

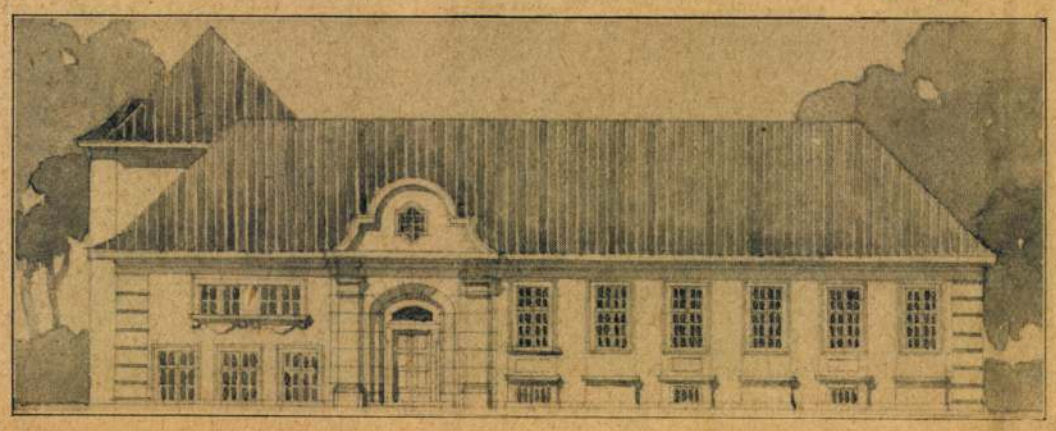

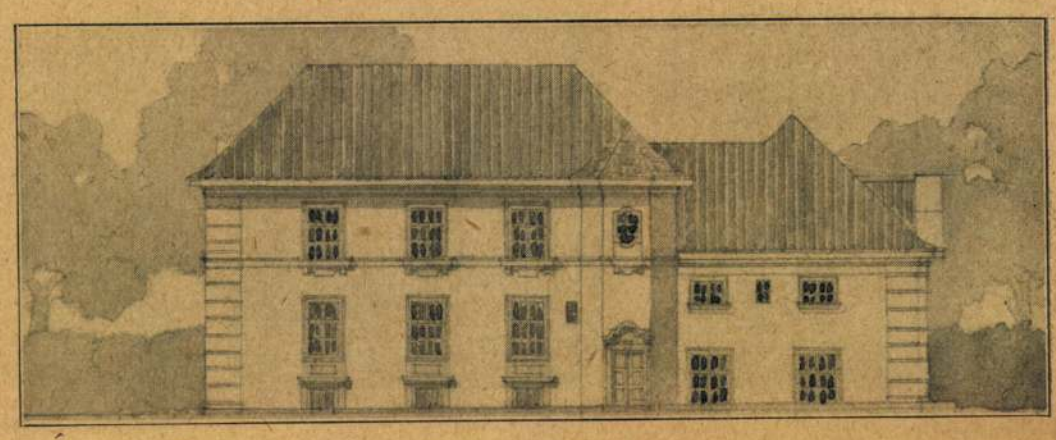

Friedrich Lóránt okl. épitész I. tipusu gazdasági iskola terve. Első dijat nyert. Balról a főhomlokzat, jobbról az oldalhomlokzat.

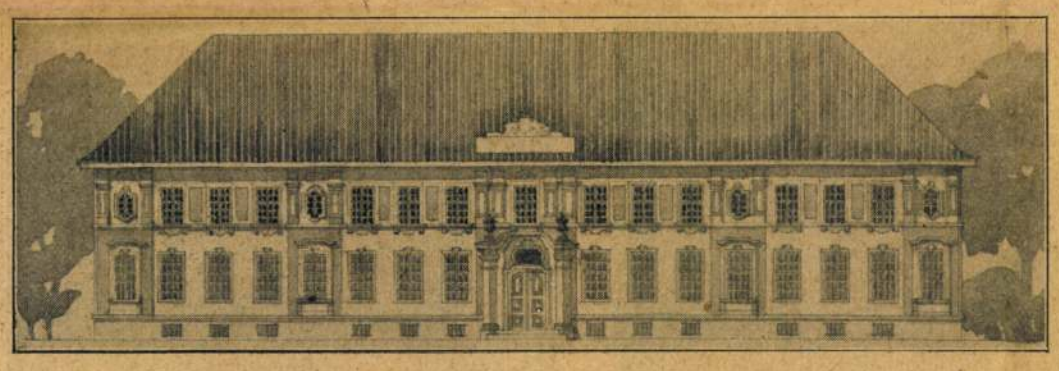

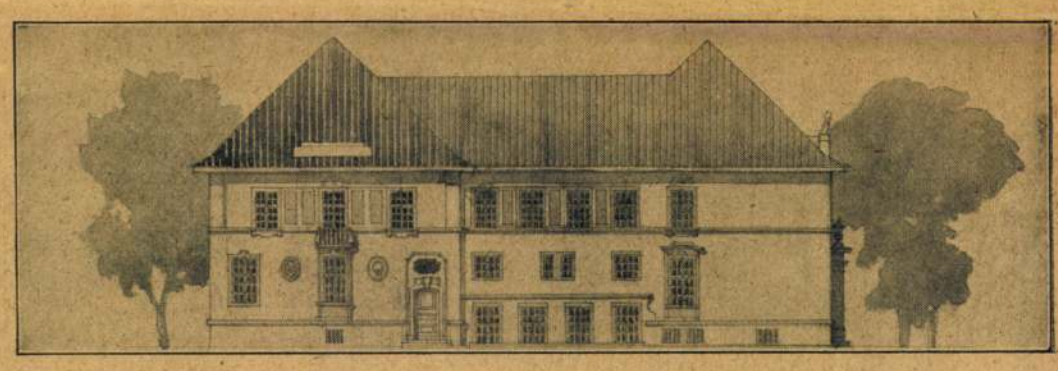

Friedrich Lóránt okl. épitész III. dijat nyert III. tipusu gazdasági iskola terve. A fő- és oldalhomlokzat.

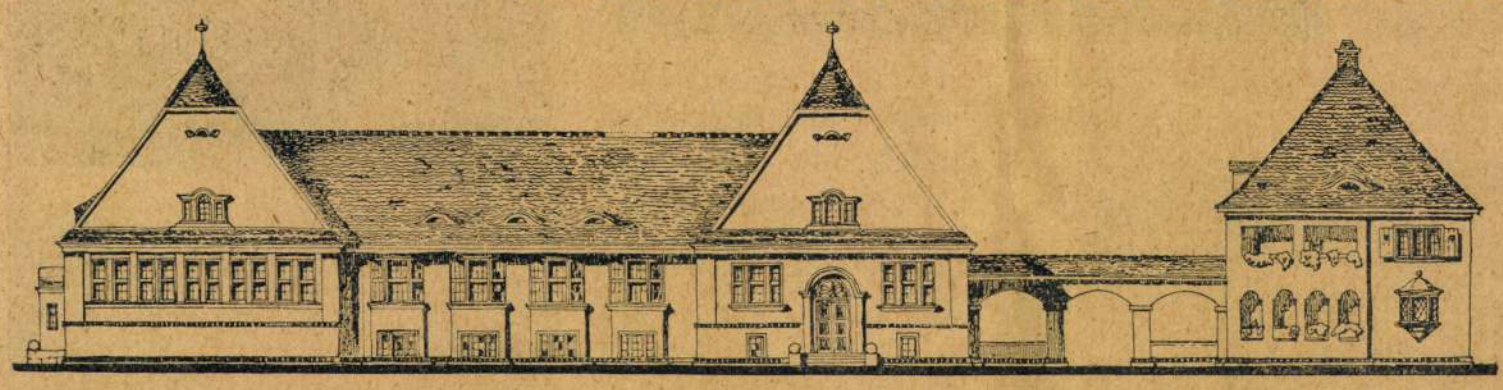

Gerstenberger és Arve okl. épitészek második dijat nyert II. tipusu gazdasági iskola terve. Balról a fő-, jobbról az oldalhomlokzat.

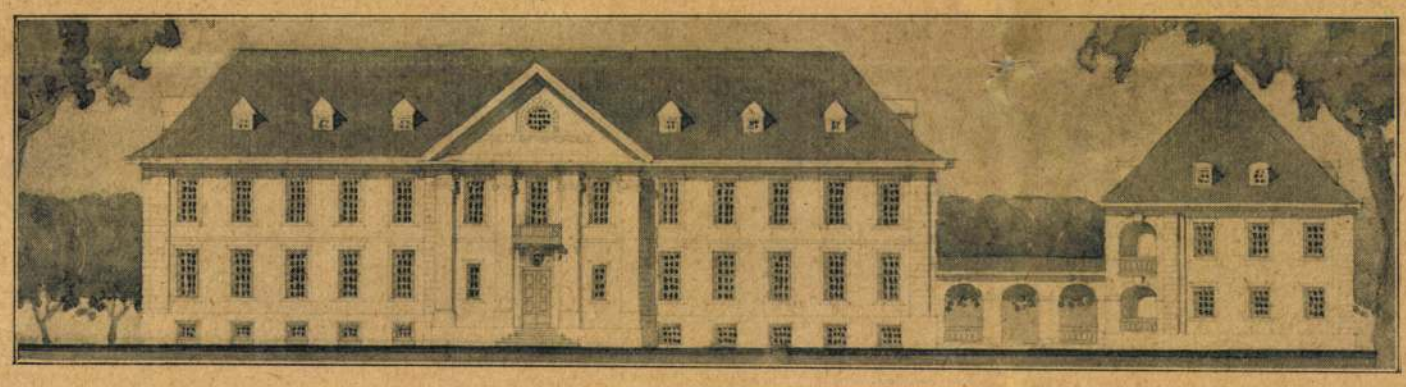

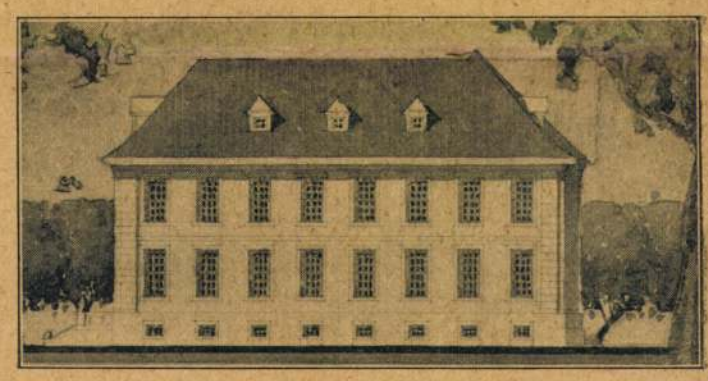

Gerstenberger és Arvé okl. épitészek első dijat nyert III. tipusu gazdasági iskola terve. A fő- és oldalhomlokzat.

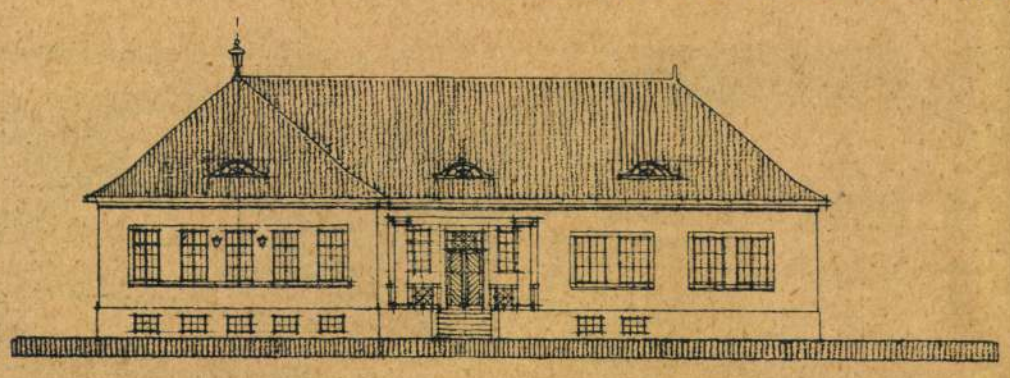

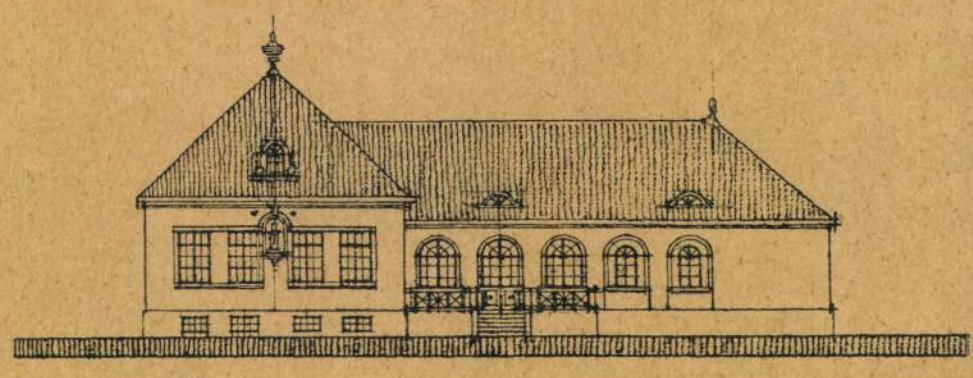

Tóth Imre okl. épitész megvételre ajánlott első tipusu gazdasági iskola tervei.

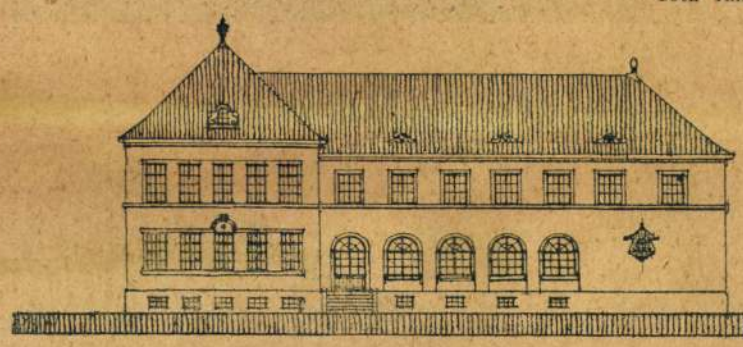

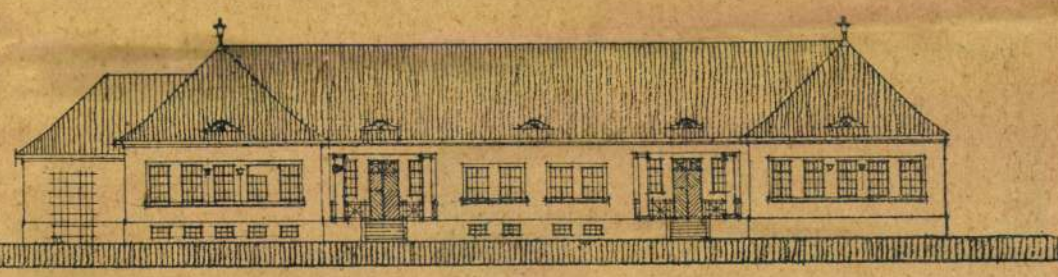

Tóth Imre okl. épitész megvételre ajánlott második tipusu gazdasági iskola tervei.

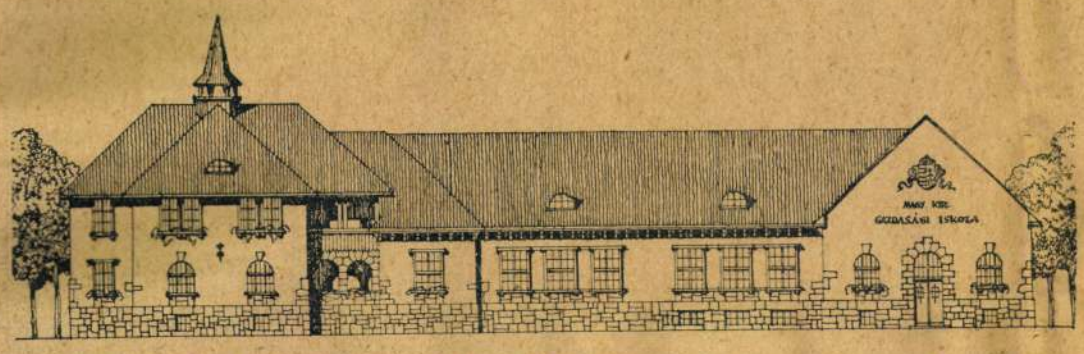

Dr. Baráth és Novák okl. épitészek harmadik dijat nyert első tipusu gazdasági iskola terve. A főhomlokzat.

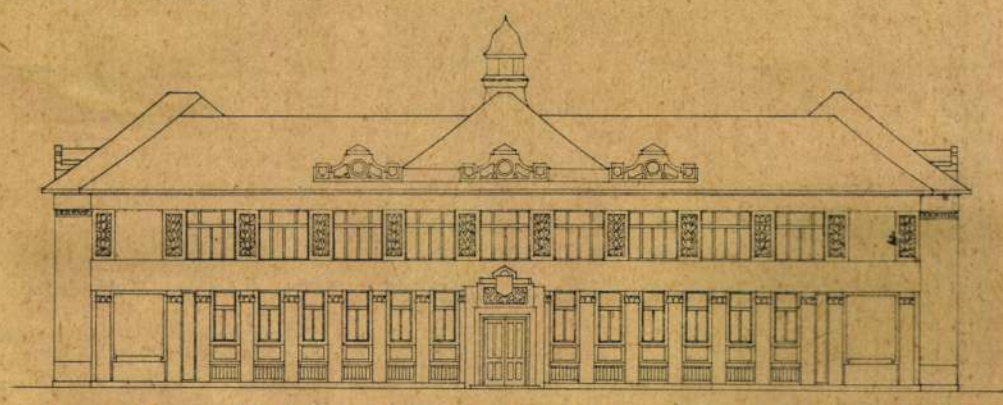

Tscheuke Hermann okl. épitész második dijat nyert III. tipusu gazdasági iskola terve. A főhomlokzat.

Akik a budai kapucinus templom restaurálása körül tevékenykedtek: Wolf Károly országgyülési képviselő, a budai egyházközség elnöke, Divényi Károly dr. főv. biz. tag, az egyházközség alelnöke, a restauráló bizottság elnöke. P. Rischl Anasztáz kapucinus házfőnök. Schömer Ferenc müépitész. Gráber Károly dr. ügyvédet kormányfőtanácsossá nevezték ki.

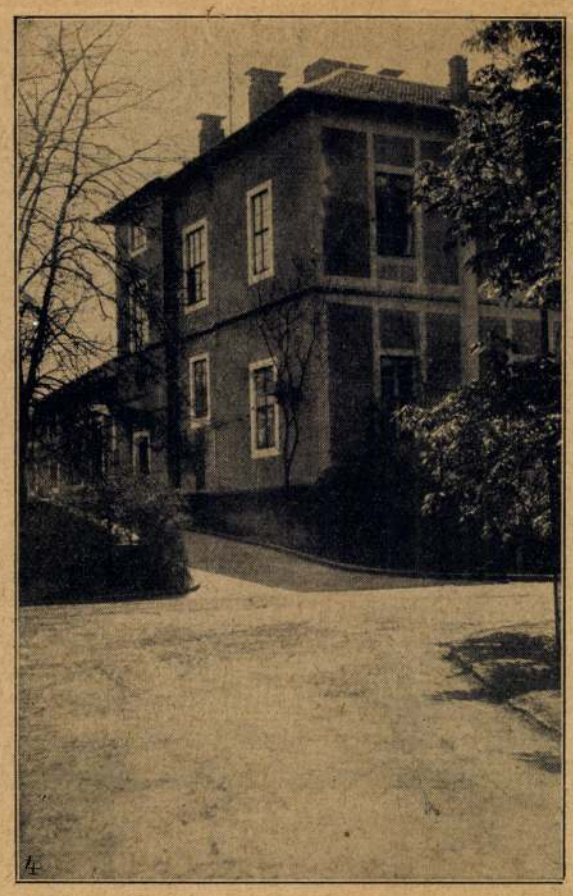

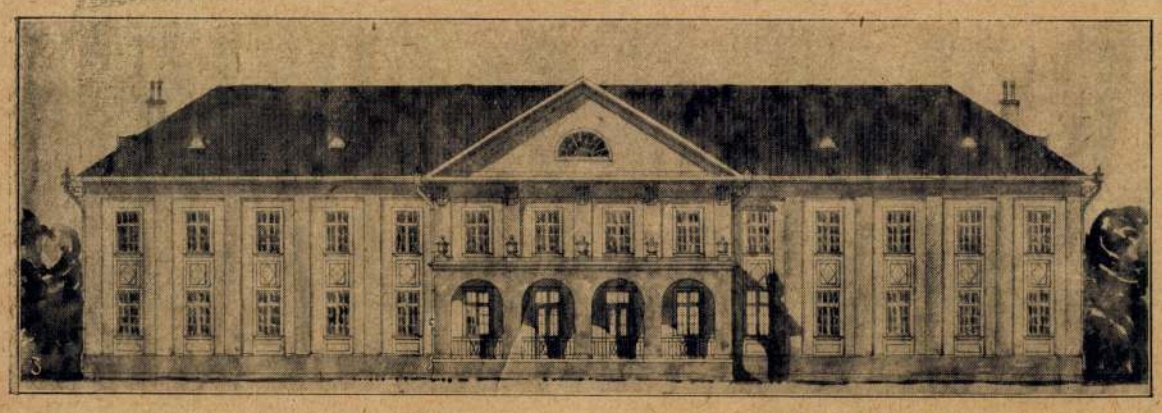

Képek az angyalföldi m. kir. áll. elmegyógyintézet épületeiről.

1. Az I. és II. osztályu uj betegpavillon hátsó homlokzata. 2. Parkrészlet. Háttérben az épülő igazgatósági pavillon, jobbról az uj betegpavillon. 3. Az I. és II. osztályu uj betegpavillon főhomlokzati képe. Tervezte: Fábián Gáspár dr. müépitész. 4. A főépület homlokzata.

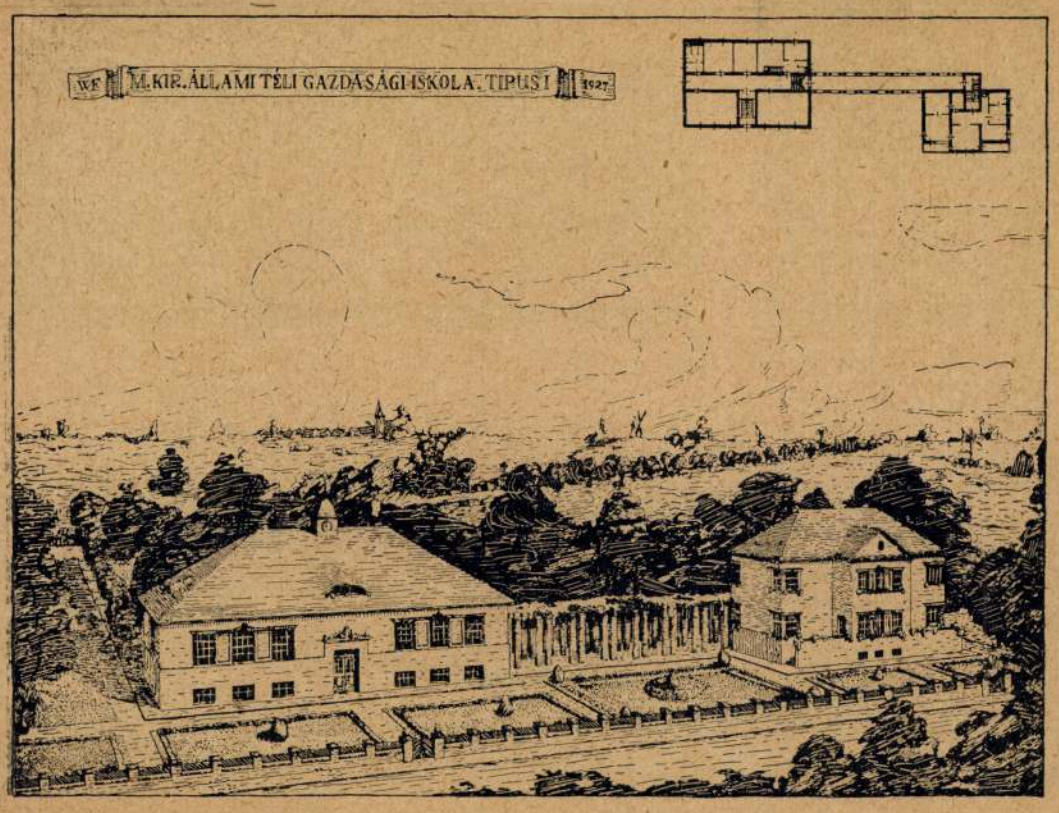

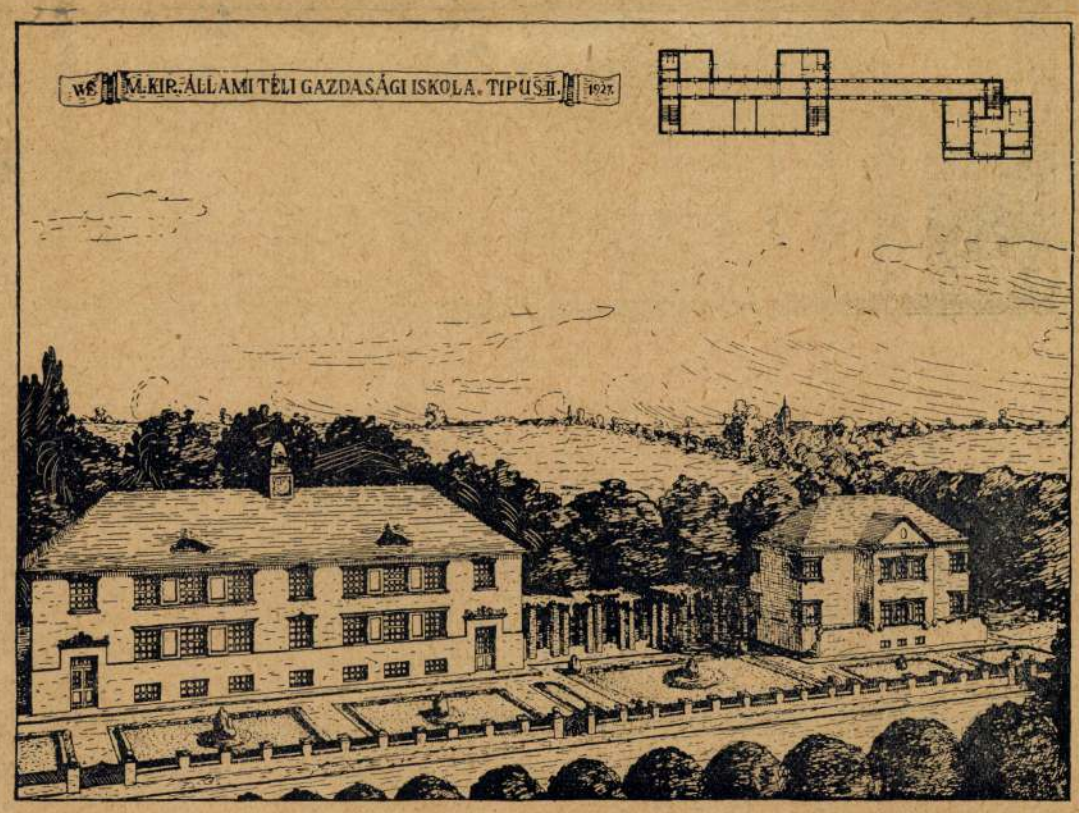

Werner Frigyes okleveles épitész tervei a m. kir. Földmivelésügyi Miniszterium téli gazdasági iskola tervpályázatán. Balról: Az I. tipusu gazdasági iskola terve (második dij). Jobbról: Az első dijat nyert II. tipusu gazdasági iskola terve.

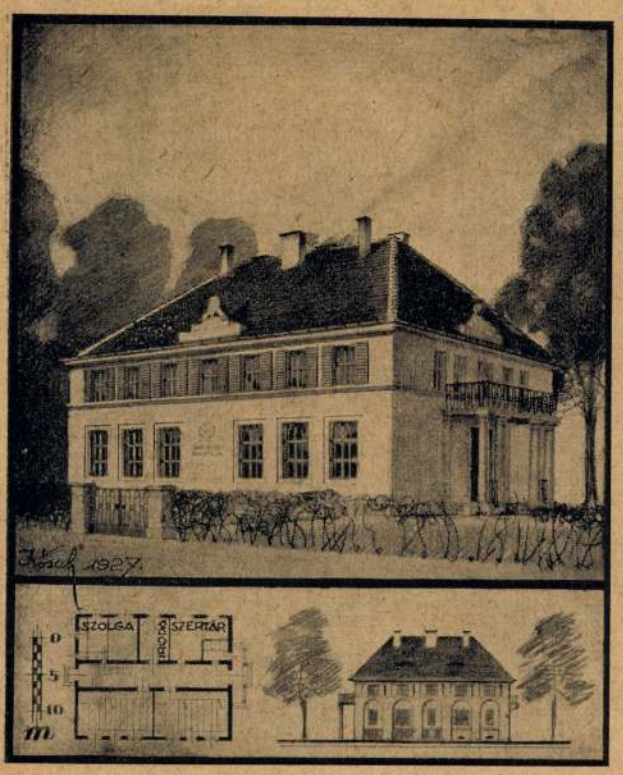

Balról: Kósch Jenő okl. épitész terve, a m. kir. Földmivelésügyi Miniszterium téli gazdasági iskoláinak kis tipusára. A beépitett térfogat 3000 köbméter. Az épitési költség 90,000 pengő. — Jobbról: A Szegedi Katolikus Nővédő Egyesület székháza. Az egyesületet Back Bernát áldozatkészségével dr. Raskó Istvánné alapitotta.

Középen: Bristol szálloda Szalzburg központjában, Kiener kereskedelmi tanácsos vezetése alatt. Modern komfort, hideg és melegviz szolgáltatás.

A budai kapucinusok ujonnan restaurált temploma

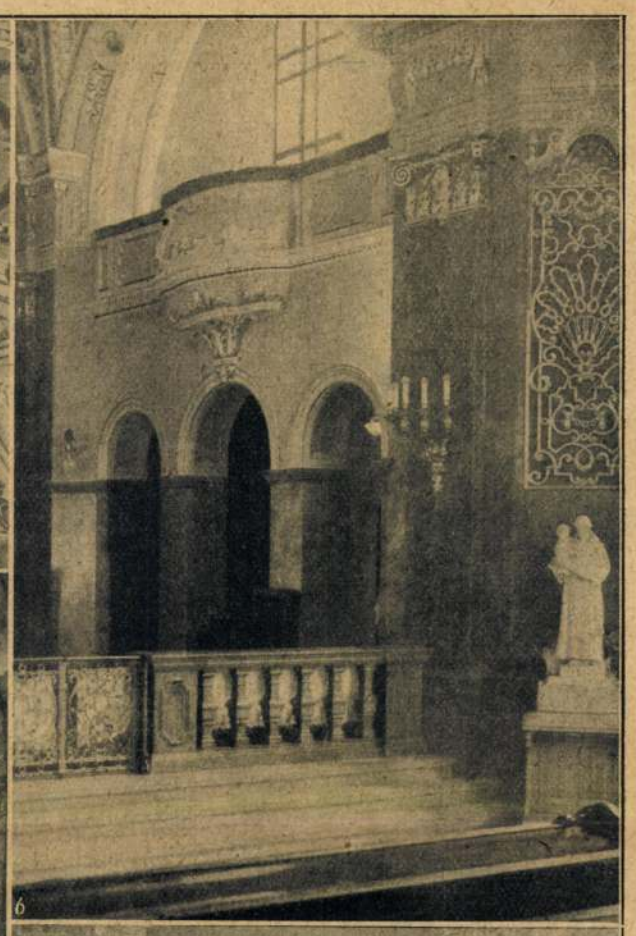

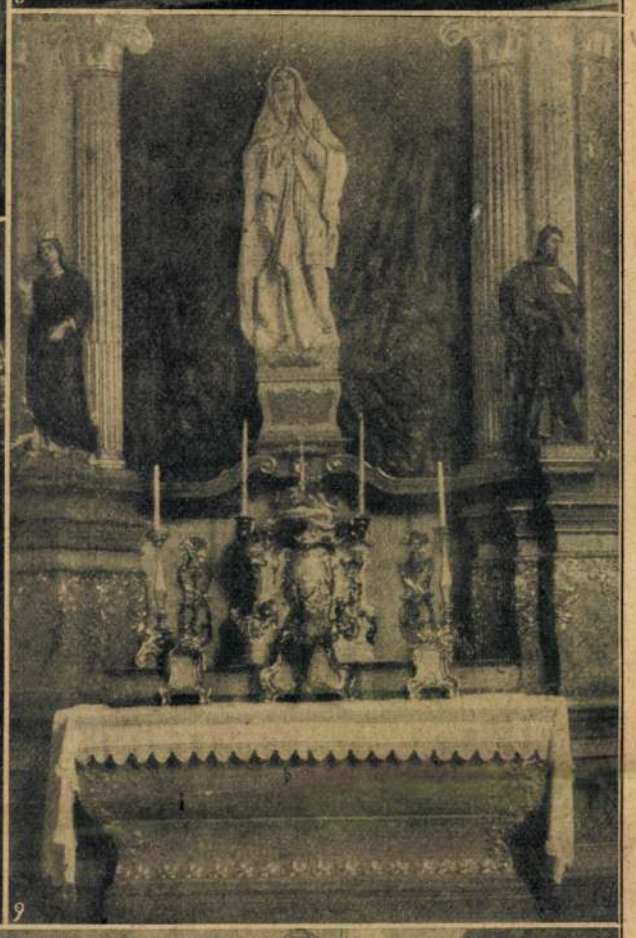

*

1—3. Krisztus királysága. Tardos Krenner Viktortól. 2. Szent Ferenc stigmatizációja. Fali freskó Sándor Bélától. 4. Szentélyrészlet az oratóriummal. 5. Szent Erzsébet kenyérosztása. Mennyezet-freskó Sándor Bélától. 6. Szentélyrészlet jobboldal. 7. Kereszt-oltár. 8. A kórus. 9. A lourdesi oltár. 10. Barokk márványkapu. Balról a kórusfeljáró. 11. A nagypénteki gazdagon diszitett szent sir. 12. A barlang-kápolna és a gyóntató-szék.

*

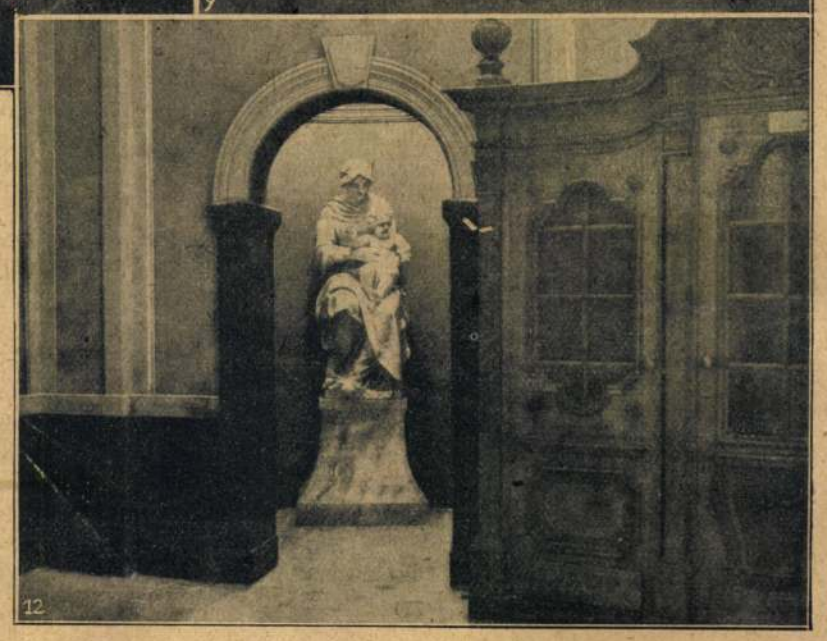

A BUDAI KAPUCINUS TEMPLOM BELSEJE.

A virágvasárnapján felszentelt budai kapucinus rendház művésziesen restaurált temploma

1021 SÁNDOR BÉLA

Erzsébet versenyben

Az Erzsébet Szállodáról talán még akkor is könnyen *„megfeledkezünk”*, ha a belvárosi hoteleket vesszük sorra. Persze egyáltalán nem azért, mert olyan sok szálloda van a főváros eme központi részén. Az ok feltehetően az, hogy az Erzsébet csupán pár száz méterre van a Duna Intercontinentáltól. És aligha irigylésre méltó egy ilyen monstre hotel árnyékában élni.

Az Erzsébet Szálloda azonban a maga módján mindent megtesz, hogy *„állja a versenyt”*. Noha valójában nem is lehet szó versenyről. Az Erzsébetnek merőben más a hivatása: *szolidan* elegáns körülmények között, kulturált vendéglátást biztosítani, hivalkodástól mentesen. És ezt a hivatását dicséretes módon teljesíti is. Különösen azóta, hogy a szálloda földszinti traktusát, a konyhát és az éttermet *sikeresen* átépítették. És oly nagyszerűen modernizálták, bővítették a János pincét, hogy a törzsvendégek közül sokan rá sem ismertek.

▶ Familiáris légkör

Kétségkívül az a legnagyobb érdeme az átépítésnek, hogy sikerült megőrizni a társas helyiségek *otthonias* légkörét. Kár volna azonban tagadni, hogy ez a familiáris légkör nem máról holnapra alakult ki. Túlzás nélkül mondhatjuk: száz évbe telt. Az Erzsébet Szálló ugyanis 1967-ben ünnepelte fennállásának 100 éves jubileumát. És már az első időkben úgy alakult, hogy a szállodában a családostól Pestre érkező vidéki vendégek laktak.

Az Erzsébet eredetileg *két* szállodából állt: a századforduló táján *Szabó Imre* veszprémi vendéglős által létesített Szabó Szállodából és a még régebben alapított Erzsébet királynét *Schmidt Károly* építette és nyitotta meg 1867-ben. De rövidesen belebukott vállalkozásába. Ekkor *Gundel János* vásárolta meg az ingatlant és bérlőként — évtizedekig — meghagyta Schmidt Károlyt. 1913-ban az addig egyemeletes szállodát hatemeletesre bővítik.

Az idők folyamán azután a két szálloda egybeolvadt és az új elnevezés: Erzsébet lett. Szakmatörténeti szempontból érdemes megemlíteni, hogy az Erzsébet volt az első szállodánk, ahol a *központi fűtést* bevezették. De abban is élenjárt, hogy az 1920-as években divatossá váló pinceborozók mintájára *magyaros* iparművészeti alkotásokkal díszített pincesörözőt létesített.

▶ János vitéz söröző

A pince söröző boxait *Sándor Béla* festőművész János vitéz tetteit megelevenítő freskóival díszítették 1927-ben. És ez volt az *első* eset, hogy vendéglői-éttermi díszítő motívumok témáját a magyar irodalom tárgyköréből merítették. Az egyes freskókat Petőfi János Vitézéből vett hangulatos versrészletek egészítik ki. Annakidején színes levelezőlap sorozatot is készítettek a festményekről. (A levelezőlapok néhány példánya a Vendéglátóipari Múzeumban is megtalálható.) Jó ötlet, hogy a most használt étlap-, itallap borítókon ugyancsak egy-egy freskórészlet látható.

A teljesen ép festmények ma is *szép* díszei a János pincének. A három helyiségből álló János pincében az átépítés óta már nem 120, hanem 250 férőhely van. Az új pinceszárny hagyományos éttermi jellegű, bár néhány modern kiképzésű tágas box is található benne. Színeiben is jó hatású és *vonzó* kellemes kis „sziget” a központi helyet elfoglaló drinkbár. Itt is szívesen időznek a vendégek.

▶ Régi törzsvendégek

A földszinti társashelyiségek is korszerűek és hangulatosak. Az I. osztályú étterem tágas és kényelmes. A mennyezetig érő sötétbarna *faburkolat* hatásosan fokozza a helyiség eleganciáját.

Bármennyire magától értetődő, ezúttal külön is kiemelem: az étteremben szembetűnő a tisztaság meg a rend, és a felszolgálók szakszerű, fegyelmezett magatartása. Nem csoda, ha az üzletnek sok a törzsvendége, akiket nap, mint nap számontartanak. Joggal büszkék arra, hogy törzsvendégeik közül nem egy jár ide ebédelni, vagy vacsorázni már évtizedek óta. Igaz, ehhez hozzájárul a kitűnő konyha is: az Erzsébetben valóban jól főznek. A különlegességnek számító finom fehér kenyeret ingyen adják.

A szállodában korábban nyilvános eszpresszó is működött. De ezt az átalakításkor úgy képezték ki, hogy most szinte kizárólag csak a szállóvendégek rendelkezésére áll, és részben drinkbár jelleggel működik.

Az átalakítás utáni változások egyértelműen bizonyítják: érdemes volt áldozni az Erzsébetre. Ez a ház *megifjodott, hogy megőrizze régi vendégeit,* de meghódított sok új vendéget is!

Dr. Nemesi Konrád

Szádország idegenforgalmáról

Public relations az idegen

VENDÉGLÁTÁS
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

Evek óta találkozunk hazai kísérletekkel a public relations fogalmának újabb és újabb meghatározására. E meghatározások általában sok igazságot tartalmaznak, de e magyarra nehezen fordítható kifejezés alapos ismeretének hiányában sok tévedést is magukba foglalnak. Sőt igen gyakran hallani szakmai körökben e témáról olyan véleményeket, hogy nem elég ma már a klasszikus reklám és propaganda, mivel a kereskedelmi hírverés új módszere alakult ki, a public relations.

Ezt az álláspontot elfogadva azt hihetnénk, hogy a public relations nem más, mint a reklám, vagy a propaganda új formája. Azonban nem így van. Szakírók sohasem mulasztják el, hogy határvonalat húzzanak a public relations, illetve a reklám és a propaganda közé. A különbségek bemutatása megköveteli — mielőtt a public relations fogalmát meghatároznánk — az idegenforgalmi reklám és propaganda fogalmának tisztázását.

Az üzleti életben reklámnak nevezik azt a hírverő tevékenységet, amely az áruértékesítést szolgálja és a kereslet befolyásolásával igyekszik minél nagyobb forgalmat elérni, kedvezőbb eladási lehetőségeket és jobb üzleti eredményeket biztosítani a kínálat számára. Az üzleti reklámnak igen lényeges a gazdasági szerepe, mivel a kereslet és a kínálat összhangját szolgálja. Az idegenforgalmi hírverés keretében is találkozunk üzleti reklámtevékenységgel (pl. az idegenforgalmi iparban érdekelt üzleti szervek: utazási irodák, szállodák, egyéb vendéglátóipari létesítmények, közlekedési vállalatok stb. szolgáltatásainak reklámozása), de a hírverő tevékenység egészét nem reklámnak, hanem propagandának nevezzük.

Az idegenforgalmi „áru" sokkal összetettebb, mint a kereskedelmi. Gazdasági jellegű elemek (ellátás, szállás, különböző szolgáltatások stb.) mellett pénzösszegben ki sem fejezhető kulturális és természeti értékeket is tartalmaz. Az idegenforgalmi „áru" nemzetközi viszonylatban való hirdetése politikai, nemzeti propagandát is jelent. Ezért használjuk az idegenforgalomban e tevékenységre reklám helyett a propaganda kifejezést.

Dr. Markos Béla így határozza meg az idegenforgalmi propaganda fogalmát: „Idegenforgalmi propagandán azt a gondolatterjesztő tevékenységet értjük, amely a potenciális idegenek széles tömegeire hatva, a tömege- [illegible] akaratelhatározását idegenforgalmi vélemény ell[illegible] kozódik.

A nemzet[illegible] felhasználás[illegible] a public rel[illegible]

A public [illegible] szélesebb kört[illegible] kenység. Ezen az angol kifejezés[illegible] szerv és ügyfelei, illetve a hírközlő és az idegen[illegible] lomra befolyást gyakorló más szervek közötti kedvező kapcsolatok kiépítését, a szerv jó hírnevének megalapozása és fenntartása érdekében hozott intézkedések összességét értjük. Újszerűsége abban rejlik, hogy a public relations gyakorlatot folytató idegenforgalmi szerv a közvéleménnyel létrehozott kétoldalú kapcsolata révén érdekeinek, de ugyanakkor mindig a tényeknek és a valóságnak megfelelően tájékoztat, tájékozódik és ennek alapján szükségszerűen tevékenységet módosít. Összegezve megértést, bizalmat ér el és tart fenn.

A public relations gyakorlat folytatása ma már nélkülözhetetlen az idegenforgalomban, hiszen köztudott, hogy a kereslet az idegenforgalmi üzletkötés pillanatában az esetek többségében nem ismeri azt az „idegenforgalmi árut", amelynek megvásárlására elhatározta magát. Természetesen ez a körülmény lényeges többletfeladatot ró az idegenforgalmi szervekre.

Általában az üzleti életben maga az áru is bizonyos propagandahatást fejt ki, mivel az áruterítés esztétikai hatása, az áruválaszték bősége arra ösztönzi a vevőt, hogy a reklám közléseit elfogadva vásárlási szándékát megvalósítsa. A vevő a reklám szavahihetőségét az árun keresztül ellenőrizheti, amikor például megízleli a megkívánt élelmiszert, vagy felpróbálja a kiválasztott ruhaneműt.

Az idegenforgalmi üzletkötés viszont többnyire minden reális áruismeret nélkül jön létre, az idegen „látatlanban" dönti el, hogy milyen útitervet „vásárol" meg.

Ez a körülmény és az idegenforgalmi piacon egyre élesedő verseny megköveteli, hogy az érdekelt szervek a public relations eszközeinek felhasználásával megbízhatóságukat, szakmai hozzáértésüket, tőkeerősségüket és jó munkájukat a nyilvánosság előtt bizonyítsák.

Amikor valamilyen módszert a szocialista viszonyok [illegible] mindig meg kell [illegible]

Sándor Antal, szobrász

— A Danubiusnál régi hagyománya van a kortárs magyar képzőművészek bemutatásának. A Nagyszálló százéves fennállása alkalmából például pályázatot hirdettünk, és szállodáink külső-belső kialakításában is egyre inkább teret kapnak a képző- és iparművészek. A Margitsziget egykor találkozóhelye volt az alkotóknak, s amikor kiállítássorozatunkat útjára indítottuk, az a szándék is vezetett bennünket, hogy feleleventsük és élővé tegyük ezt a hagyományt. Ezért volt szerencsés a találkozás azzal a tizenöt-húsz fiatal képzőművésszel, akiknek itthon még nincs nagy nevük, de szép és értékes munkáikkal külföldön már sikereket arattak, mint például az előző kiállító, *Sándor Antal* szobrász. A jelentkezőknek így teremtettünk bemutatkozási fórumot, s mert nemzetközi szálloda vagyunk, lehetőségünk van a nemzetközi publicitásra is.

Szikora Katalin Tárlat a

Esti Hírlap, P

2.

15.

SÁNDOR ANTAL

KŐ ÉS RÉZ A SZIGETEN
Margitsziget, Thermál Hotel

Aki felkeresi az új gyógyszállót, a jövőben egy-egy képző- vagy iparművészi kiállítást talál a hallban: szeptemberben Sándor Antal és Pátzay Mária munkáit.

Maga az igen érzékenyen formált és mívesen megmunkált szürke, vörös és fehér márvány is vonzó látnivaló Sándor Antal műveiben. A kőhöz igazodva egyszerűsíti tömbökké kompozícióit, melyekből sejtelmesen dereng elő valamilyen figura. Megvan bennük a folyókban görgetett-csiszolódott kövek szikla-ősereje és az emberi szellem önmagára ismertető hatalma. Borsos Miklós költői

lebegésű márványaival tartanak rokonságot az itthon, majd Párizsban tanult fiatal szobrász művei, egyáltalán nem méltatlanul erre a rokonságra.

Valószínűleg a nagy név súlyával *is kellett küzdenie* Pátzay Máriának. Mintegy ellenpólusaként Sándor összefoglaló formálásának, ő ragaszkodik a részletekhez is, nem mindig

előnyére. ...

Heitler László

T3

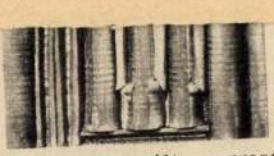

halászt; a múlt megmaradt rekvizitumait, számára a legszebb mesét, legszebb árnyékot az Ady-sorok értelmében:

„Mindig szerettem árnyat és mesét:
A legszebb mesét és a legszebb
árnyat."

Különösen szenvedélyes vallomása a gótikáról és az északi dűnékről, legújabb látomásairól. Kerámiái olykor szobrászi alakzatot öltenek, máskor színes domborművek, plasztikus faliképek; de mindig szigorú rendjükkel érik el hatásukat a szép környezet szolgálatában. *(Képünkön a Gótika című dombormű)*

Losonci Miklós

KÉPZŐMŰVÉSZET ÉS ÉPÍTÉSZET

Miskolci Galéria

Ötletnél jóval többet jelent, mai városfejlesztésünk, -építésünk szellemes kritikája Kiss Zoltán László makettje, „A miskolci Széchenyi utca fákkal és cserjékkel való teljes be-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Antal Sándor

DAILY NEWS

1981 FEB 12

1021

Antal Sándors Skulpturen:

Kühler Marmor mit sinnlicher Ausstrahlung

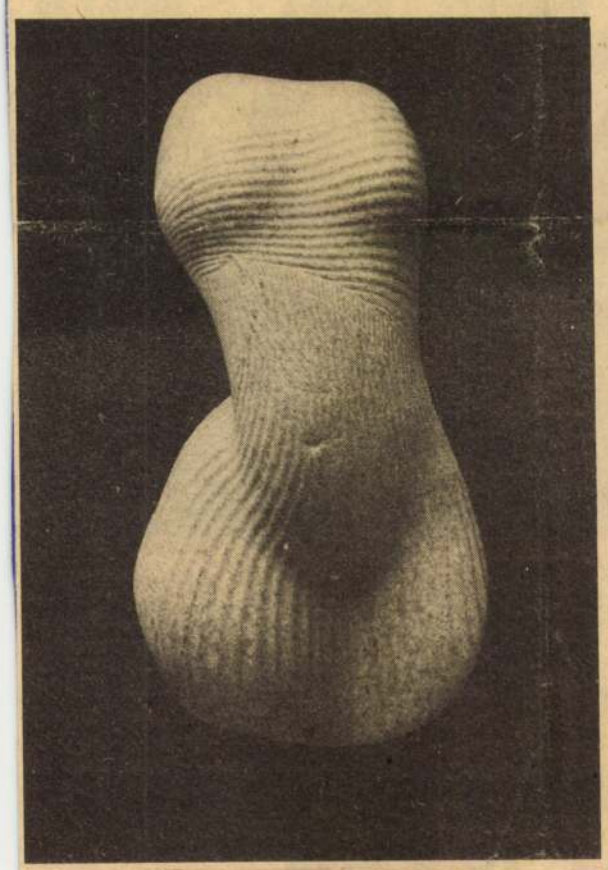

FOTO: BENCE NAGY PATI

„Torso mit Drapierung" (62 cm Höhe, grauer Marmor, 1979). Die Inspiration durch altägyptische Kunst ist unverkennbar.

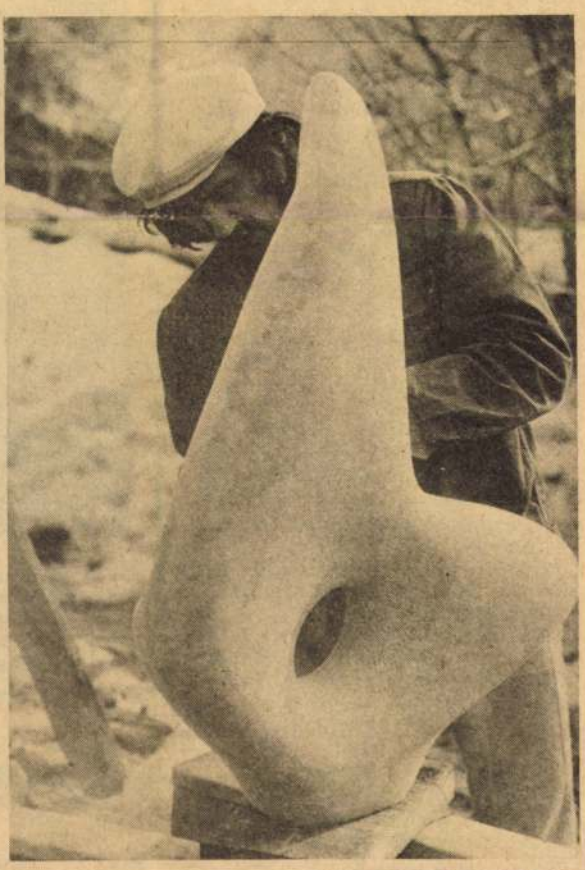

FOTO: BENCE NAGY PATI

Antal Sándor arbeitet an einer Variante von „Symbol der Musik" (100 cm).

Kühl erscheinen die Marmorplastiken von Antal Sándor, 32, auf den ersten Blick, auf den zweiten entdeckt man die starke, sinnliche Ausstrahlung. Das schmale, edle Gesicht der „Muse" hat einen vollen, lebendigen Mund, der im diametralen Gegensatz zu den vergeistigten Linien des Profils steht. Für diese Skulptur aus schneeweißem, nur ganz zart geädertem Marmor ist so wie für die anderen große Harmonie charakteristisch. Antal Sándor: „Wenn Material, Farbe und Form übereinstimmen, kommt die innere Kraft des Marmors voll zum Ausdruck."

Eben ist Antal Sándor von einem drei Monate langen Besuch aus Paris zurückgekommen, wo er von 1974 bis 1977 an der Académie des Beaux Arts studierte. Als er jetzt in Paris eintraf, begegnete er gleich am Gare de l'Est einer jungen Bildhauerin wieder, mit der er gemeinsam studiert hatte. In seiner Stammkneipe begrüßt ihn der Wirt nach drei Jahren: „Was, du, das darf doch nicht wahr sein!", gießt ihm gleich seinen gewohnten Calvados und einen Kaffee ein und fügt hinzu: „Du bleibst doch zum Essen!" Ein ganzer Monat verging mit Besuchen bei Pariser Freunden. Antal Sándor war schon während seines Studiums in Paris sehr erfolgreich, er hatte eine Einzelausstellung in der Galerie Visconti, nahm mit Beothy, Gertler, Hervé, Schöffer, Székely, Vasarely und anderen an einer großen Kollektivausstellung ungarischer, in Frankreich arbeitender Maler und Bildhauer in der Pariser Galerie Isis teil, stellte beim Pariser Salon d'Automne 1975 und 1976 aus, war beim Salon de Mai 1977 präsent und erhielt beim Salon de Paris 1977 eine Silbermedaille, seine Skulpturen wurden im Pariser Maison des Beaux-Arts, im Kemal Atatürk-Kulturzentrum in Istanbul, in Heidelberg und Wiesloch (BRD) gezeigt, es sind Ausstellungen in New York und Tübingen im Gespräch.

An seinem Pariser Studium bei Etienne Martin und Jean Cardot durchzusetzen. Die Voraussetzungen waren gegeben: mit elf Jahren „schnitzte" Antal Sándor mit dem Taschenmesser aus Sandstein eine Nachbildung der wunderschönen romanischen Kirchenruine in seinem Heimatdorf, mit 14 Jahren trat er in Budapest die Steinmetzlehre an, dann absolvierte er die Ausbildung als Steinbildhauer und arbeitete als Restaurator. Alles Handwerkliche hatte er sich gründlich angeeignet, so daß er als Student in Paris oft von seinem Meister beauftragt wurde, die anderen Studenten anzuleiten. So konnte er u. a. auch als Restaurator am Louvre seinen Lebensunterhalt in Paris verdienen.

Antal Sándor wohnt auch heute in seinem Heimatdorf Zsámbék, rund 30 km von Budapest entfernt, in dem winzigen Haus aus ungebrannten Lehmziegeln, in dem er aufgewachsen ist und in dem er uns vital und gastfreundlich empfängt. Er erweiterte es um ein Atelier, am liebsten arbeitet er jedoch im Sommer in seinem „Hängegarten", einem geschützten Plätzchen hinter dem Haus. Er hält an Zsámbék fest: „Hier habe ich meine Wurzeln, aus dieser Welt kann ich schöpfen!" Er will sich auch nicht in Budapest niederlassen, sondern ungestört und unbeeinflußt in seinem Heimatdorf arbeiten. Er macht keine Abstriche von den strengen Anforderungen, die er an sich selbst stellt. So arbeitet er nur mit Marmor, obwohl das Material sehr teuer ist und die Arbeit lange dauert. Er träumt auch von einer Plastik in polierter Bronze. Wenn er arbeitet, legt er eine klassische oder ganz moderne Platte auf — kein Wunder, daß viele seiner von der Musik inspirierten Skulpturen Namen wie „Unbekannte Sinfonie", „Fuge", „Symbol der Musik", „Oper" oder „Finale" tragen.

Trotz seinem hartnäckigen Festhalten an eigenen Vorstellungen integriert Sándor vieles: er hat die Jahre in Paris genutzt, um die großen Meister von der altägyptischen Kunst über Michelangelo und Rodin bis zur Moderne gründlich zu studieren. Man spürt bei ihm Verwandtschaft mit Arp, Brancusi und Moore, unter den Ungarn steht ihm Miklós Borsos am nächsten.

Karin Rösicke

USA bieten Österreich F-16 an

Washington, 11. Febr. (AP/DPA) — Die Vereinigten Staaten haben Österreich 24 Kampfflugzeuge vom Typ „F—16" zum Kauf angeboten, teilte das US-Verteidigungsministerium am Dienstg mit. Die österreichische Bundesregierung hat sich nach Angaben des amerikanischen Verteidigungsministeriums noch nicht zwischen der F—16 und der französischen „Mirage 50" entschieden.

In dem Angebot an Österreich schlägt das Pentagon die F—16 als Ersatz für die schwedische „SAAB—105" des Bundesheeres vor.

Österreich wäre (nach Belgien, den Niederlanden, Norwegen, Dänemark, Israel, Ägypten und Südkorea) das achte Land, das die in Texas produzierten hochentwickelten Kriegsflugzeuge erhält. Die Regierung Reagan hat am Dienstag den Verkauf von F—16-Maschinen an Südkorea bewilligt.

Sollte die Bundesregierung sich zu dem Kauf der Flugzeuge entschließen und der US-Kongreß dem Geschäft mit einem Volumen von 500 Millionen Dollar zustimmen, würden die USA erstmals Flugzeuge in ein neutrales Land liefern. Der Kongreß, dem eine entsprechende Willenserklärung des Verteidigungsministeriums am Dienstag übermittelt wurde, muß dem geplanten Verkauf binnen 30 Tagen zustimmen.

Wien (UPI) — Von österreichischen Regierungskreisen wurde dementiert, daß zwischen dem eventuellen Kauf amerikanischer F—16 Flugzeuge und dem NATO-Rüstungsprogramm irgendein Zusammenhang bestehe. Ein Sprecher des Verteidigungsministeriums betonte, daß ein möglicher Flugzeugkauf dem Schutz des neutralen Österreich dienen solle.

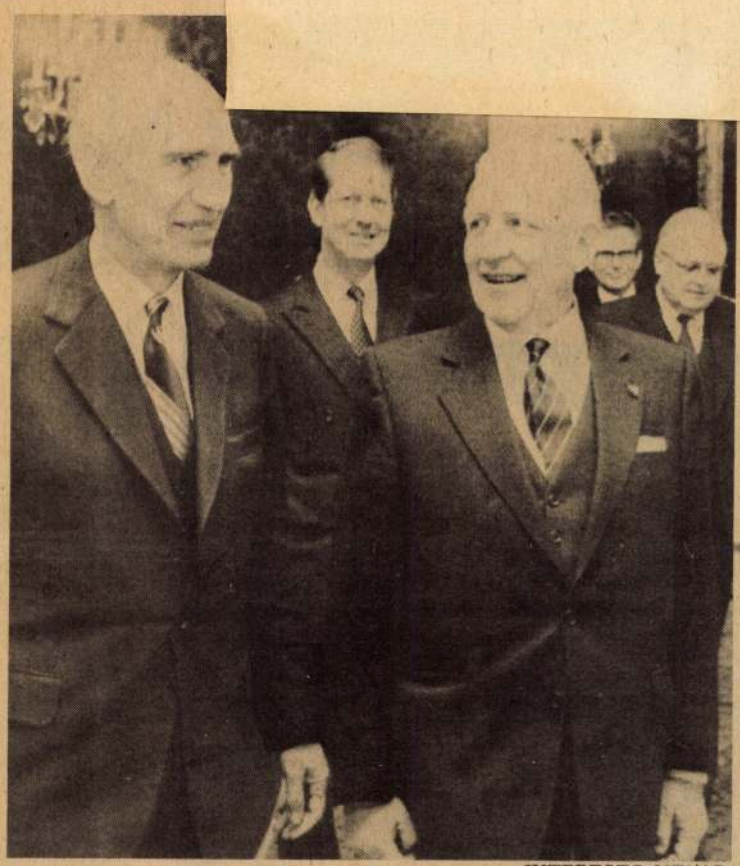

INTERFOTO MTI/AP

Der zu einem offiziellen Besuch in Österreich weilende Ministerpräsident Luxemburgs, Pierre Werner (r.) stattete nach seiner Ankunft am Dienstag einen Höflichkeitsbesuch bei Bundespräsident Rudolf Kirchschläger ab. Am Mittwoch gab Kirchschläger ein Essen zu Ehren des luxemburgischen Gastes.

Parteitag der KP Israels eröffnet

Haifa, 11. Febr. (ADN/MTI) — In der Hafen- und Industriestadt Haifa wurde am Mittwochabend der 19. Parteitag der KP Israels eröffnet. An den Beratungen werden mehr als 450 Delegierte sowie etwa 20 Delegationen von Bruderparteien teilnehmen.

Der Delegation der USAP gehören ZK-Mitglied Mihály Kornidesz sowie Károly Kovács, Mitglied des Budapester Parteikommitees, an.

Der Parteitag findet in einer außerordentlich angespannten innenpolitischen Situation statt. Die Politik der extrem rechtsgerichteten Likud-Koalition hat das Land in eine schwere Krise auf allen Gebieten des öffentlichen Lebens gestürzt. Die Beratungen der israelischen Kommunisten ge-

Giscard empfing Sadat in Paris

Paris/Luxemburg, 11. Febr. (Reuter) — Ägyptens Staatschef Anwar Sadat ist am Mittwoch nach einem Besuch beim Europäischen Parlament zu Gesprächen mit Präsident Valéry Giscard d'Estaing in Paris eingetroffen. Als Themen der Unterredungen wurden die Lage im Nahen Osten und in Afrika genannt. In Luxemburg hatte Sadat am Vortag die Westeuropäer in einer Rede aufgerufen, sich dafür einzusetzen, daß Israelis und Palästinenser sich gegenseitig anerkennen. Vor dem Abflug nach Frankreich bekräftigte der Staatschef allenfalls seinen Widerstand gegen eine sofortige Beteiligung der PLO oder Jordaniens in den durch die Abkommen von Camp David in Gang gekommenen Friedensprozeß zwischen Ägypten und Israel.

Der Besuch Sadats in Paris wurde offiziell als rein privat beschrieben. Dennoch hatte sich Giscard zu seinem Empfang auf dem Flughafen eingefunden. Die Gespräche wurden noch am Nachmittag auf-

Zeit für eine Mitwirkung de PLO und Jordaniens an de Verhandlungen mit Israe „noch nicht reif." „Ich kan eine Beteiligung der PL jetzt noch nicht empfehler weil wir in den Gespräche über eine vollständige Auto nomie nicht über das Schick sal der Palästinenser entschei den", erklärte der ägyptisch Staatschef auf einer Presse konferenz.

Über Möglichkeiten eine Nahost-Friedensinititative de EG hatte Sadat zuvor mit den niederländischen Außenmini ster Christoph van de Klaauw konferiert. Van de Klaauw ist turnusgemäß Präsident des EG-Ministerrates Auf der Pressekonferenz be kräftigte Sadat seine Äuße rungen vor dem Europäische Parlament, daß er eine west europäische Initiative begrüße ja geradezu „fordere".

Der Chef des PLO-Büro in Brüssel, Naim Khader, wie die Äußerungen Sadats i Luxemburg vor Journaliste später als „völlig unannehm bar und beleidigend für di Würde der Palästinenser zurück.

---

erstmals in Form eines einzige Spiels auf neutralem Boden ent schieden wurde, führen nun di Südamerikaner mit 10:9.

Die Entscheidung fiel schon i der 10. Spielminute, als Walde mar Victorino einen Pass von José Moreira aus kurzer Distanz zum 1:0 verwertete, wobei Nottingham Keeper Peter Shilton nicht di beste Figur machte. Victorino, de schon bei der Mini-WM Urugua mit drei Treffern zum Sieg ge bomt hatte, verhalf damit der Morales-Klub zum zweiten Sie

schätzte Antal Sándor besonders die schöpferische Freiheit, Étienne Martin, der selbst herbe, strenge, abstrakte Skulpturen macht, ermunterte seinen Schüler stets, seinen eigenen Stil

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Antal Sándor

DAILY NEWS
1983 NOV 3

1021

Skulpturen von Antal Sándor

KEIN FRAGMENT, SONDERN GESTEIGERTES SYMBOL

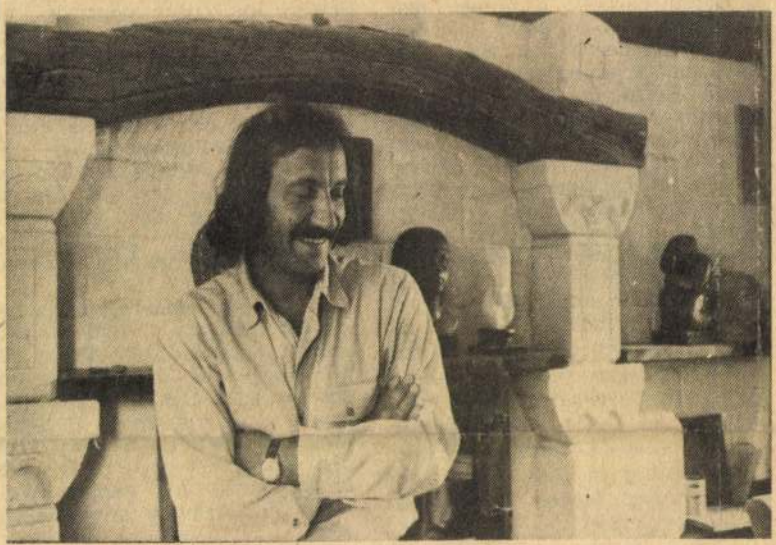

FOTO IRÉN TOBIAS

Der Bildhauer Antal Sándor in seinem Atelier

"Ein weiblicher Torso in weißem Carrara ist bei Antal Sándor kein Fragment des menschlichen Körpers, sondern wird in den Händen dieses Bildhauers zum gesteigerten Schönheitssymbol", urteilt Dr. Michael Wöhler in der in Heidelberg erscheinenden Rhein-Neckar-Zeitung anläßlich der Vernissage mit Skulpturen des ungarischen Künstlers in der Galerie Steiner im Schloß Babstadt bei Bad Rappenau.

Auf den 35jährigen Bildhauer aus Ungarn, dessen Ausstellung dieser Tage zu Ende ging, waren Besucher aus allen Teilen der Bundesrepublik neugierig. Ungarns Kulturattaché Dr. Király bedankte sich bei der Galerie Steiner für die langjährige gute Zusammenarbeit mit den ungarischen Kulturbehörden. Weiter heißt es: „Seine hier gezeigten Arbeiten bewirken musikalische Assoziationen. Rhythmische Formabläufe, scheinbar schwerelos kreisend." Der Kritiker betont „die beachtliche technische Reife".

Tatsächlich: Es gibt wohl nicht viele Bildhauer, die eine Skulptur so aufs Wesentliche reduzieren und dabei absolute Harmonie erreichen können. Seine Frauentorsi aus rotem, weißem, grauem Marmor stellen immer wieder Vollkommenheit dar. Sándor verwandelt das spröde, kalte Material zu einem sanften Körper, den man zu berühren versucht ist.

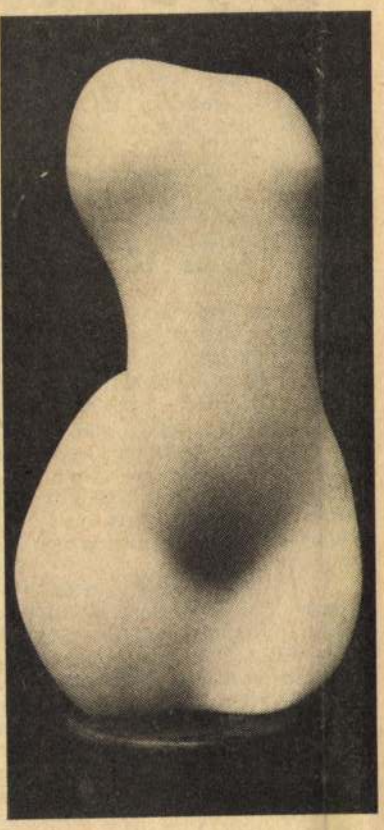

Weiblicher Torso aus Carrara-Marmor

Den zwölfjährigen Antal Sándor, der in der Ortschaft Zsámbék in der Nähe von Budapest aufwuchs, muß die schaurigschöne Ruine der romanischen Kirche tief beeindruckt haben, die er vom Fenster seines Geburtshauses ständig vor Augen hat. Er kratzte und schabte mit Nägeln und dem Taschenmesser solange an einem Kalkstein, bis er eine Kopie geformt hatte. Nach der Grundschule wollte er eigentlich Holzbildhauer werden, da das nicht möglich war, wählte er den Steinmetzberuf. Nach der Lehre arbeitete er am Parlamentsgebäude als Restaurator. Den älteren Kollegen stach bald seine Begabung ins Auge. Auf ihren Rat hin lernte Sándor beim Unternehmen für die Ausführung künstlerischer Arbeiten weiter. Nach einer Studienreise durch Italien, Frankreich und die Bundesrepublik Deutschland studierte er vier Jahre lang an der Pariser Académie des Beaux Arts bei Etienne Martin, Cèsar und Jean Cardot. 1977 erhielt er die Silbermedaille „Salon de Paris" und wurde daraufhin auch ins britische „Who's who" aufgenommen. Im gleichen Jahr stellte er in der Galérie Visconti in Paris aus, dann u.a. in der Galérie Isis, im „Salon d'Automne", „Salon de Mai", im Grand Palais und im Maison des Beaux Arts. Seine Skulpturen wurden mehrmals in der Bundesrepublik gezeigt, aber auch im Kemal-Atatürk-Kulturzentrum in Istanbul und in Södertälje (Schweden).

Seit vier Jahren hat der Bildhauer weniger mit Marmor gearbeitet als mit Kalkstein: Er baute sich gegenüber der Kirchenruine sein Haus, an dem geistige Einflüsse vom Kirchenbau nicht zu verleugnen sind, wie das kunstvolle Fugenwerk der Steinblöcke und die Apsisartigen Rundungen der Räume. Eigenhändig, meist nur mit Unterstützung eines Hilfsarbeiters, verwirklichte er sein kühnes Projekt.

K. Rösicke

sport

Joseph Kristen und Torsten Schütz (Köln/Dortmund) auf den dritten Platz verwiesen.

Mit rund 20 000 Zuschauern erfüllte das Frankfurter Sechstage-Rennen, das im vergangenen Jahr aus finanziellen Gründen ausgefallen war, nicht ganz die Erwartungen der privaten Veranstalter.

Von zwölf gestarteten Mannschaften beendeten nur neun das Rennen.

Endstand: 1. Thurau/Fritz (Frankfurt/Jestetten) 388 Punkte, 2. Braun/Rinklin (Neustadt/Geisingen) 306 Punkte. Eine Runde zurück: 3. Kristen/Schütz (Köln/Dortmund) 369 Punkte.

TENNIS

Houston/Texas – Der fünfmalige Wimbledon-Sieger Björn Borg (Schweden) feiert an der Seite der westdeutschen Ranglisten-Ersten Bettina Bunge sein Comeback im großen Tennis beim am Mittwoch beginnenden 400 000 Dollar-Doppelturnier in Houston.

Borg, der in diesem Jahr seinen Rücktritt erklärt hatte, und die Amerikanerin sind als Nummer 4 gesetzt. Nicht weniger prominent ist das amerikanische Doppel Jimmy Connors/Chris Evert-Lloyd, deren englischer Ehemann John Lloyd mit der Australierin Wendy Turnbull als Nummer 1 gesetzt wurde.

VIER BEWERBER UM FUSSBALL-WM 1990

Zürich – Bis zum Stichtag des 31. Oktober 1983 haben die vier FIFA-Mitgliederverbände England, Italien, die Sowjetunion und Griechenland ihre Kandidatur für die Durchführung der Endrunde der Fußball-Weltmeisterschaft des Jahres 1990 schriftlich bestätigt. Dies gab der Internationale Fußball-Verband (FIFA) bekannt.

Die von der FIFA eingesetzte Sonderkommission wird die Unterlagen am 9. November sichten und dem FIFA-Exekutivkomitee ihren Bericht unterbreiten. Generalsekretär Sepp Blatter zweifelt aufgrund des Umfangs der gelieferten Unterlagen allerdings daran, daß der Entscheid schon anläßlich der nächsten Exekutivkomitee-Sitzung am 8. Dezember in Zürich gefällt werden kann. Er hält eine Verschiebung auf Frühjahr 1984 für möglich.

Prawda

Moskau, 2. Nov. Festigung der Freundschaft und Zusammenarbeit zwischen den sozialistischen Ländern dient den Interessen der sozialistischen Gemeinschaft; unter den gegenwärtigen Bedingungen, wo die Regierung der Vereinigten Staaten eine abenteuerliche Politik verfolgt und versucht, die Volksrepublik Polen und andere sozialistische Länder unter Druck zu setzen, ist die Hilfeleistung und Solidarität unter Brudervölkern von außerordentlich großer Bedeutung. Die ungarische Delegation unterstützte die PVAP und alle patriotischen Kräfte in ihren Anstrengungen, die sozialistischen Errungenschaften in Polen weiter zu stärken, heißt es in einem Prawda-Kommentar über den kürzlichen Polen-Besuch der ungarischen Partei- und Regierungsdelegation.

Verlauf des Warschauer Treffen Fragen im Zusammenhang mi dem Frieden und der internatio nalen Sicherheit einen wichtige Platz einnahmen. Die Leiter de PVAP und USAP hätten auf di Wichtigkeit der Friedensinitiati ven der Mitgliedstaaten de Warschauer Vertrages sowie au die Bedeutung der auf der 38 Sitzungsperiode der UNO-Voll versammlung unterbreiteter sowjetischen Vorschläge hinge wiesen.

Die Zusammenarbeit zwischen den Bruderparteien und -staaten erfährt aufgrund der Prinzipien des Marxismus—Leninismus und des sozialistischen Internationalismus eine fruchtbare Entwicklung und dient damit dem Frieden der Völker der Gemeinschaft sowie der ganzen Welt stellt die Prawda abschließend fest.

Mittag empfing Stoltenberg

Berlin, 2. Nov. (ADN/MTI) — Günter Mittag, Mitglied des Politbüros und Sekretär des ZK der SED, empfing am Dienstag den Bundesminister der Finanzen der BRD, Dr. Gerhard Stoltenberg, stellvertretender Vorsitzender der CDU, zum Abschluß seines viertägigen Privataufenthaltes in der DDR, auf dessen Wunsch zu einem Gespräch.

In dem Gespräch wurden beiderseits interessierende internationale Fragen und Fragen der Beziehungen zwischen der DDR und der BRD erörtert. Dabei kam zum Ausdruck, daß gerade in der gegenwärtigen angespannten internationalen Lage dem Dialog zwischen verantwortlichen Politikern aus Ost und West größere Bedeutung denn je zukommt.

Auf dem Treffen erläuterten beide Politiker den Standpunkt ihrer Regierungen hinsichtlich des Plans der USA, neue Raketen in Westeuropa zu stationieren. Günter Mittag wies im Verlaufe des Gesprächs auf die ernste Bedrohung des Friedens hin, die mit der Stationierung neuer amerikanischer Nuklear-Raketen in Westeuropa, besonders aber in der BRD verbunden wäre. Die Raketenstationierung bringe nicht mehr Sicherheit, sondern das Gegenteil. Die DDR appel-

Stoltenberg hatte bei seiner privaten Reise in der DDR Martin Luthers Geburts- und Sterbestadt Eisleben sowie Wittenberg und Leipzig besucht. Anlaß für die Reise des Finanzministers war das Luther-Jahr.

Kommission zur Luftraumverletzung tagte

Moskau, 2. Nov. (TASS) — Eine ordentliche Tagung der Kommission, die die Umstände der am 1. September dieses Jahres von einem südkoreanischen Flugzeug begangenen provokatorischen Verletzung des sowjetischen Luftraumes untersucht hat stattgefunden. Die Kommission erörterte Materialien der Untersuchung, die in Übereinstimmung mit der Gesetzgebung der UdSSR, den Grundlagen der Konvention über die internationale Zivilluftfahrt und den in der UdSSR geltenden Standards der internationalen Zivilluftfahrt-Organisation erfolgte.

gab grünes

Thorn mahn

Sándor Antal, szobrász

□ SÁNDOR ANTAL szobrászművész munkáiból nyílt kiállítás Szigetváron, a Dzsámi Múzeumban. A tárlat szeptember 30-ig tekinthető meg.

–: □ Sándor Antal. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. szept. 22

A kútba esett szoborterv

Politikai ellentét vagy más az oka a zsámbéki vitának?

A megosztott testület szavaz

FOTÓK: KOVÁTS ZSOLT

Meghiúsult Zsámbékon a millennium előtt tisztelgő szobor felállításának terve, holott lett volna rá önkormányzati pénz és állami támogatás is. Az eset mögött egyesek szerint politikai ellentétek húzódnak meg, mások úgy gondolják: az okok személyes érdekszövetségben rejlenek.

A történet meglehetősen kacifántos. *Sándor Antal,* a faluban élő szobrászművész tudomást szerzett az NKÖM Millenniumi Kormánybiztosi Hivatalának pályázatáról, mely szerint a minisztérium anyagilag támogatja az ezredév alkalmából emelt emlékművek elkészítését. A művész azonban nem tudta, kit kell ábrázolnia a szobornak. A képviselő-testület ugyanis, lévén Zsámbék Árpád-kori település, Szent Istvánt akarta, a kormánybiztosság azonban Apor Vilmosra tett javaslatot (mondván: a vértanú püspök ábrázolatából jóval kevesebb van az országban). Sándor Antal így a biztonság kedvéért mindkét szoborterv megalkotását elhatározta, de ismerve a falu vezetőinek álláspontját, a Szent Istvánt „vette előre".

Az ügy ezek után két szálon futott. A testület 1999. november 29-én határozatot hozott, majd írásban közölte Sándor Antallal: támogatja a maketten bemutatott Szent István-szobrot, ha a művész által előterjesztett tízmilliós költségvetés felét pályázati úton megnyerik. A terv ismeretében a Képző- és Iparművészeti Lektorátus szakmai zsűrije nagy elismeréssel javasolta az emlékmű megvalósítását, és az önkormányzat benyújtotta pályázatát. A szobrász javaslatára Szent Istvánt és Apor püspököt egyaránt megjelölték, hogy a falu mindenképpen elnyerje az ötmillió forintos támogatást. Csakhogy a hivatal időközben (november 15-én) lezárt rendezvénynaptárába Zsámbék és Sándor Antal neve mellé Apor Vilmos került be. Mindamellett nekik mindegy lett volna, milyen szobrot állítanak a nyertes települések – nyilatkozta később *Kovács Flórián,* a hivatal vezetője.

Az 1999 decemberében a falu első emberévé előlépett új polgármester ezek után úgy terjesztette a testület elé a dolgot, hogy a kormánybiztosság egy Apor-szobrot támogat, és mivel ilyen terv nincsen, pályázatot kell rá kiírni. A képviselők ezt meg is szavazták.

– Csodálkoztam, amikor februárban megláttam a pályázati felhívást a zsámbéki újságban – emlékezik Sándor Antal. – De jelentkeztem, és megcsináltam az Apor-makettet is. A Szent Istvánomat egyébként kollegiális alapon megmutattam *Melocco Miklósnak,* aki szintén a faluban él. Kértem, ne nyúljon bele az ügybe, mert a millenniumi szoborral a falu engem bízott meg. Erre azt mondta, őt ez nem is érdekli, mert száztízmilliós megrendelése van Esztergomban.

Melocco Miklós akkor valóban egy esztergomi Szent István-szobron dolgozott.

– A zsámbéki Apor-szobor elkészítésének feladata azonban már engem is vonzott – mondja. – Nagy tisztelője vagyok a vértanú püspöknek, ezért jelentkeztem a testület pályázatára.

Három terv készült, Meloccóé és Sándor Antalé mellett *Vénusz Ervin* makettjét bírálta el a lektorátus zsűrije. A szakmai bizottság Melocco tervét javasolta. Sándor Antal szerint egyfelől azért, mert a hivatalban valaki szándékosan eltüntette a tervéhez készített gondos műleírást (az akkor külföldön tartózkodó polgármester később azt mondta: az anyag véletlenül csúszott be egy másik dosszié alá). Másrészt pedig azért, mert:

– Ha aranyból készítettem volna el Apor Miklóst, ebben az országban akkor sem rúghatnék labdába Melocco mellett. Ő itt a Kossuth-díjas ügyeletes zseni, a polgármester is ezért futtatja.

Sándornak meggyőződése, hogy, mint az a helyi újságban is megjelent, a megbízást a polgármester Meloccónak akarta juttatni, akit nyilvános fórumon tanácsadójának nevezett.

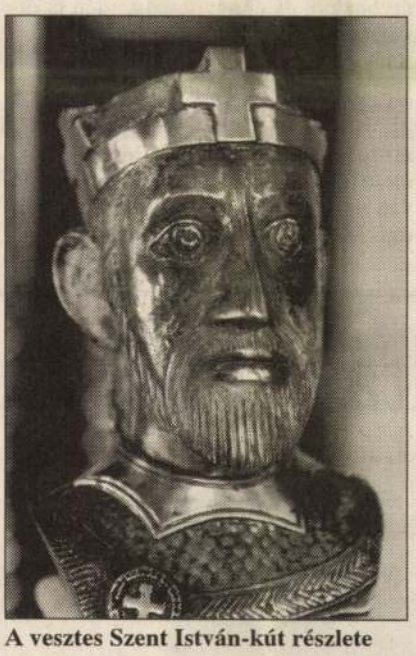

A vesztes Szent István-kút részlete

– És akinek régi jó barátja a lektorátus meghívott bírálóbizottságának egyik tagja – teszi hozzá Sándor.

Melocco Miklós nem cáfolja az állítások egy részét.

– Negyven éve vagyok szobrász, természetes, hogy mindenütt vannak kapcsolataim – hangsúlyozza. – A Kossuth-díj pedig sokakban irigységet gerjeszt.

Sándor Antal a szakmai önéletrajzát mutatja: a szobrászatot Budapest után a párizsi Szépművészeti Akadémián tanulta, első kiállítását is Párizsban rendezte, ahol egy nemzetközi tárlaton Ezüst medál-díjat nyert. Magyarország mellett számos európai városban volt kiállítása.

– Heidelbergbe egyetlen magyar művészként hívtak meg olyanok mellé, mint Joan Miro vagy Vasarely. A pápának ajándékozott Zsámbéki Madonnámat a szentatya elmélkedőszobájában őrzi, és valószínűleg a kizsűrizett Apor-szobrom sem vész el, mert a zsámbéki Apor Vilmos Tanítóképző Főiskola már érdeklődik iránta. Nekem aztán igazán nincs szükségem Kossuth-díjra, hogy elismert művésznek érezzem magam.

Csak a Zsámbéknak tervezett Szent István-kutat sajnálja.

– Milyen szép lett volna eredeti nagyságában felállítva szülőfaluja Szent István terén, háttérben a romtemplommal – tűnődik. – A testület máig nem vonta vissza a támogatásról szóló határozatot – mutatja a dokumentumot. – *Keller László,* aki az előző ciklusban a mi területünk országgyűlési képviselője volt, azt mondta, hogy ezért az egészért akár a bíróságra mehetnék. De eszem ágában sincs a szülőfalumat perelni.

A szoborvita a testületi üléseken többször fölparázslott. A polgármester indítványa szerint határozatot kellett volna hozni a szobor elkészítéséről szóló megbízásról, ám a falu vezetőinek csoportja megosztottá vált a kérdésben. A Sándor szobrát támogatók hangoztatták: a minisztériumi pályázatot (mint a kormánybiztosság rendezvénynaptára is bizonyítja) ő nyerte, a megrendelés tehát őt illeti. A Melocco-szobor hívei, köztük a polgármester, főképpen azzal érveltek: az Apor-szobrokat elbíráló szakmai zsűri Melocco művét javasolta, a munkával tehát csakis őt lehet megbízni.

A testület két ülésen is nekifutott a szavazásnak. Sikertelenül. Úgy tűnik, a kérdés ezzel le is került a napirendről, és Zsámbéknak nem lesz semmiféle millenniumi szobra.

A polgármester, *Fodor Miklós* értetlenül tárja szét a karját:

– Nem tudom, a testület egy része miért fordul mindig ellenem. A szoborügyben engem támadók ugyanazok, akik a kultúrház-igazgató esetében is velem szemben álltak. Csak arra tudok gondolni, hogy az ellenzékem tagjai baloldali érzelmű emberek.

Az eseményeket kívülről szemléli a falu egyik legtekintélyesebb lakója, a csaknem húszéves, rangos helyi civil szervezet, a Műemlékbarát Kör egyik alapítója.

– Amikor megválasztottuk dr. Fodort, bíztunk benne, mert ő volt itt a legjobb családi orvos – mondja *Bognárné Donovitz Mária* nyugalmazott tanítónő, Zsámbék díszpolgára, a helyi német kisebbségi önkormányzat elnöke. – De mióta ő a falu első embere, egymást követik a botrányok. Elődje, az elhunyt Zink Imre össze tudta tartani ugyanezt a testületet; úgy tűnik, ő erre képtelen.

– Kár itt baloldaliságról-jobboldaliságról dobálózni – jelenti ki *Heim László,* a polgármester által ellenzéknek nevezett képviselők egyike. – Én magam soha semmilyen pártnak nem voltam tagja. Mi csak azt szeretnénk, hogy Zsámbékon rendben menjenek a dolgok.

Rados Virág

SÁNDOR ANTAL

NÉPSZABADSÁG

BUDA

2001. MÁRCIUS 31., SZO

Elhagyták a téli kikötőket

Legalább kétmillió utasra számít az idén a Mahart Passnave

Az utolsó simításokat végzik a Mahart Passnave Kft. dunai sétahajóin, hiszen ma reggel elkezdődött a szezon: Visegrádra naponta, Esztergomba pedig – májusig, az előszezon végéig – hétvégenként lehet majd hajózni. A jegyárak tíz százalékkal emelkedtek, de a cég vezetői így is arra számítanak, hogy megismételhetik a tavalyi rekordot, vagyis legalább kétmillióan hajóznak velük a Dunán.

Igaz, már egyre kevésbé ismert fogalom a dunai személyhajózásban a holt szezon. A konferenciahajók télen is kifutnak, de a menetrend szerint közlekedő sétahajók mai indulása mégiscsak szezonkezdetről tanúskodik.

A Duna magyarországi szakaszán, harminchárom hajóból álló flottájával, a személyhajózási forgalom csaknem teljes egészét uralja a Mahart Passnave Kft. *Horváth Emil* üzemeltetési igazgató elmondta, hogy már az utolsó simításokat végzik a sétahajókon, holnap reggel nyolckor pedig kifut az első motoros. Visegrádra naponta, Esztergomig pedig – májusig, az előszezon végéig – hétvégenként járnak a hajók. A jegyek mintegy tíz százalékkal drágultak, a Mahart Passnave Kft.-nél azonban így is bíznak abban, sikerül megismételniük a tavalyi rekordot, vagyis legalább kétmillióan utaznak majd velük.

Az üzemeltetési igazgató elmondta azt is, hogy a sétahajók egy részét – három éven belül az összest – már új, európai uniós normáknak megfelelő környezetbarát motor hajtja, és megújultak az utasterek is. A harmincévesnél is idősebb Moszkva típusú hajók egy része már kényelmesebb, szebb üléseket, asztalokat kapott. A tizenkét darab Moszkva típusú hajó korszerűsítése több mint százötvenmillió forintba került.

A sétahajók átalakításánál külön figyelmet fordítanak arra, hogy mozgáskorlátozottaknak se legyen kényelmetlen a hajózás. Erre azért is szükség lesz, mert az Európai Unióban hamarosan életbe lépő szabály szerint a személyhajózásban meg kell teremteni a mozgáskorlátozottak biztonságos és kényelmes utazási feltételeit. Ennek megfelelően az elkövetkező években várhatóan átalakítják a kikötőket, hogy tolószékkel is könnyen be lehessen szállni a hajókba, a fedélzeten pedig külön illemhelyiséget is létre kell hozni.

Horváth Emil hozzátette, hogy a korszerűsítési programból csak az 1962 óta közlekedő szárnyashajók maradnak ki. A kilenc darab Bíbic, Vöcsök és Sólyom típusú hajójuk ugyanis esztétikailag és műszakilag is kifogástalan állapotban van. A szárnyasok egy hét múlva indulnak a szokásos Budapest–Bécs útvonalon, és ahogy tavaly, idén is ötvenszázalékos kedvezménnyel, alig több mint tízezer forintért válthatnak jegyet a magyar állampolgárok. A szárnyashajóknál csak az okozhat bosszúságot, hogy a bécsi utazásnál a zsilipelés miatt hat és fél órára nőtt a menetidő, így akinek csak egy napja van az útra, az este, a visszaúton már csak autóbusszal juthat haza.

Prém András

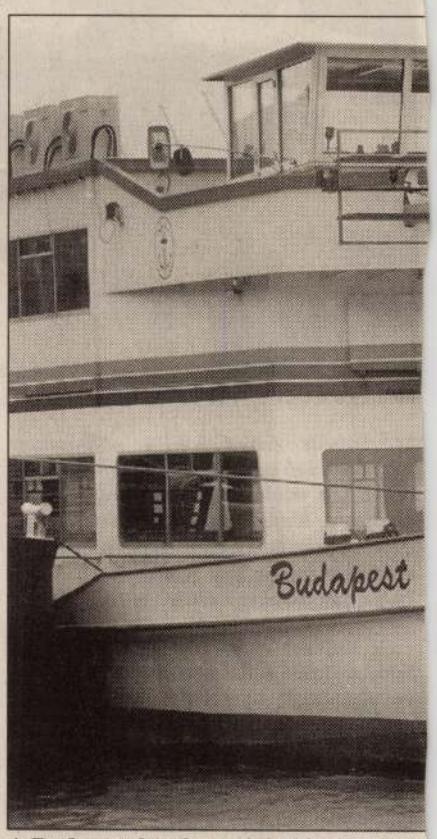

A Budapest konferenciahajónak nem k

SÉTAHAJÓÁRAK (Ft)

Bp. Vigadóról	felnőtt egyúti	felnőtt retúr	gyerek egyúti	gyerek retúr
Szentendre	710	1020	355	510
Horány	710	1020	355	510
Leányfalu	710	1020	355	510
Surány	710	1020	355	510
Tahi	760	1095	380	548
Vác	760	1095	380	548
Visegrád	760	1095	380	548
Nagymaros	760	1095	380	548
Dömös	760	1095	380	548
Zebegény	790	1155	395	578
Esztergom	790	1155	395	578

Forrás: Mahart Passnave Kft.

Az átkelőh

Hosszú évek hagyománya szerint a BKV átkelőhajói idén is csak május elsejétől közl tér–Római-fürdő, illetve a Boráros tér–Jás mint a Jászai Mari tér–Római-fürdő között *ló Istvántól,* a Hajózási Szolgáltató Rt. ügy tól. A cég vezetője elmondta: az infláció é emelkedés miatt a viteldíjakat idén május előzetes számítások szerint tíz százalékkal

A társaság a menetrend szerinti vonal- é lett tizenöt darabos bérflottát is üzemeltet re. A BKV Rt. ugyanis a tulajdonossal, a fő

Kikapcsolták a BKV telefonjait

Az összes végállomáson és több diszpécserközpontban telefon nélkül maradtak tegnap Budapesten a BKV dolgozói, mert a Matáv egy vitatott tartozás miatt kikapcsolta a vonalakat. A szankció kommunikációs zavart okozott a BKV-nál, de a járműforgalmat nem befolyásolta jelentősen. A közlekedési cég megkezdte a kikapcsolt telefonok által okozott kár felmérését.

Felháborító és érthetetlen a Matáv intézkedése – nyilatkozta lapunknak *Szentgyörgyi Tamás,* a BKV gazdasági vezérigazgatója. Nem tartozunk a távközlő cégnek, de van egy, öt éve rendezetlen 1,3 millió forintos számlánk, amelyről folyamatosan egyeztetünk. Ez a különbözet a két cég számítógépes rendszerének elindításakor keletkezett nyilvántartások eltéréséből adódik. A tegnapi drasztikus intézkedés azért is felháborító, mert soha nem mondtuk, hogy nem fizetünk, mindkét vállalat vizsgálta a rendszerét, s folyamatosan egyeztettünk az eredményekről. A BKV a havonta csaknem húszmillió forintos telefondíját rendszeresen kiegyenlíti. Az adósság a BKV éves, 250 millió forintos távbeszélő-forgalmának alig több mint fél százaléka – állítja a gazdasági igazgató.

A korlátozás a közlekedésben nem

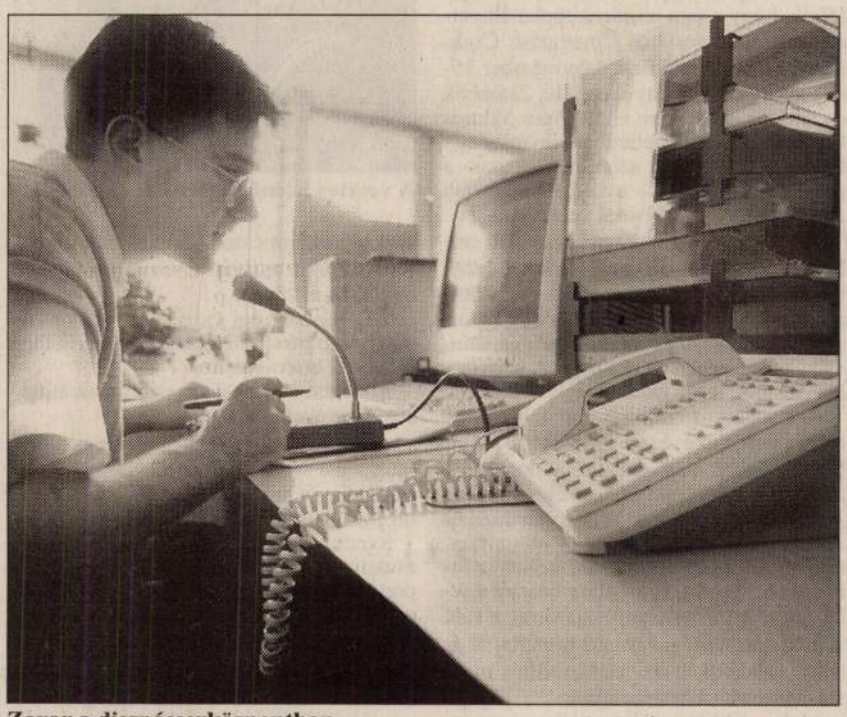

Zavar a diszpécserközpontban FOTÓ: DOMANICZKY TIVADAR

Pánikhangulat a Moszkva téren

Pánikhangulatot keltett a Moszkva téri

letekről vagy a legközelebbi állomásról,

Kiállítási kalauz

Zsámbék bugyrai

A második *Nemzetközi Fotóriporteri Alkotótelep* bemutatkozása a *Vigadó Galériában* a szűk szakmának szóló kiállítás. *Látszólag.* A képeket bevezető szöveg ugyanis az alkotótelep módszertani, technikai problémáit feszegeti hosszasan. Megtudhatjuk, milyen módszer szerint konzultáltak a kiválasztott magyar fotósokkal az *Amerikából* érkezett oktatók (maguk is fotóriporterek vagy képszerkesztők), s megtudhatjuk, hogy miféle új technikai csodákkal, vegyszer nélküli, elektronikus masinákkal készültek el ott a zsámbéki táborban még aznap este a színes nagyítások.

Ám a bevezető után tucatszám sorakoznak a színes fotók a kiállítóterem falán. S a látogatót ettől kezdve nem a technika és a módszertan foglalkoztatja. Hanem az esettanulmányok. Ezek a változatos témájú tudósítások egy település sokrétű életéről, belső világáról.

Zsámbék. Valahol, nem távolt a fővárostól, egy régi templommal. Nyilván ott is ugyanúgy élnek az emberek, mint másutt: gondok között, kis örömökkel.

A fotósok feladata az volt, hogy a rendelkezésre álló kevéske idő, a nyár eleji alkotótábor néhány napja alatt minél alaposabban fotózzanak körül egy emberi karakter, helyszínt, helyzetet. Tudva, hogy pár nap milyen kevés a másik ember megismerésére. Mégis, riporteri gyakorlatukkal, beleérző tehetségükkel férkőzzenek minél közelebb témájukhoz.

Sándor Antal szobrászművész fiával Szántó György felvétele

Kinek jobban sikerült, kinek kevésbé. Ki a szokásos rutinja szerint teljesítette a feladatot, ki meg alkalmat látott arra, hogy — hallgatva az amerikaiak tanácsaira — más szemlélettel próbálkozzon.

És a három teremben sokrétű kép bontakozik ki Zsámbék hétköznapjairól. Megismerünk jellegzetes karaktereket: a polgármestert, a körorvost, a cigány szobrászt, a sírásót, a rendőrt, a munkanélkülit, a vállalkozót, az öreg fotóst, a méhészt, az alkoholistát, az atyát, a bőrfejűt. Belecsöppenünk helyzetekbe: színjátszók érkeznek, sűrű gőzben dolgoznak az asszonyok a mosodában, az állatorvos házról házra jár. Egyes képsorok különös élethelyzetekről számolnak be: hogyan él az utolsó hagyományos sváb őslakó család, hogyan dolgozik — dolgoztatja a feleségét — az utolsó kerékgyártó, hogyan múlatja unalommal vakációs napjait a tizenhárom éves, zárkózott, szegénysorsú srác.

Okos képek. Meggondolkodtató megfigyelések. A visszataszító bőrfejű fiú a fehéregerét kényezteti. Az ambiciózus rendőr még a focimeccsen is a második sorban áll, hogy ne csak a meccset figyelhesse, hanem a nézőket is. S az egész képeskönyvből — talán kicsit túl szívesen, talán kicsit az amerikai magazinok felületességével — mégiscsak kiderül valami erről a magyar szürkeségről.

Egyébként a fotóriporteri alkotótábor szakmai része is érdekfeszítő lehetett az érdekeltek számára. S nem csak a színes printerrel, meg a videódiszkkel való ismerkedés. Hanem az a másfajta szemlélet — nem biztos, hogy jobb, nem biztos, hogy követendő —, ahogy az amerikaiak a maguk szuperprofizmusával becserkésznek egy témát, darabokra szedik az elkészült képet, majd pedig a képszerkesztőre bízzák a válogatást, a riport értelmezését.

(bán)

SZÖGLETBŐL

Szakonyi Károly:

Ki kicsoda?

Régen, amikor még presszókban írtam a novelláimat, mindig akadtak olyan vendégek, akiket érdemes volt megfigyelni; a különös alakok, mondhatnám, különcök, jó témának kínálkoztak; ha odafigyeltem — meglehet, illetlenül — a társalgásukra, két szimpla kávé elfogyasztása után már készen is volt a róluk szóló történet.

Ez jutott eszembe a minap, amikor a várost járva betértem egy feketére valamelyik körúti eszpresszóba, és a szomszédságomban üldögélő emberpárra tévedt a tekintetem. A nő is és a férfi is már jóval túl lehettek a hatvanon; de viselkedésükben feltűnt valami kamaszos báj; mindketten kissé zavarban voltak, s megilletődötten méregették egymást.

Ahogy régi — és eléggé el nem ítélhető — szokásom szerint kihallgattam a beszélgetésüket, kiderült, hogy most ismerkednek, házassági hirdetést adott fel a férfi, s arra jelentkezett a nő; itt adtak egymásnak randevút, ebben a presszóban. Az öregúr szürke tropikál öltönyt viselt, fehér nyári inget, s hozzá bordó nyakkendőt kötött, nyilván ez lehetett a jel, amiről felismerte a hölgy, aki úgy öltözött erre az alkalomra, mint egy érettségiző diáklány: habselyem blúz és sötétkék rakott szoknya kölcsönzött neki fiatalos külsőt, bár testes volt, s kontyba feltűzött haja hófehér.

— Szóval, Imre — mondta a nő rebbenő hangon. — Az nagyon szép név. Szent Imre herceg! Ugyebár...

— Na, igen — nevetett a férfi. Kicsit rekedtes volt a hangja; most is cigarettázott; sört ivott; a nő előtt valami színes ital volt kicsiny pohárban; talán likőr. — Na, igen, Imre. De nem szent. Én ugyanis...

— Talán nem katolikus?!

— Református születtem, de...

— Hitetlen?!

— Ateista vagyok.

Kis csend támadt. Riadt csend. A férfi megköszörülte a torkát, mire a nő óvatosan elmosolyodott. — Na, hát, nem baj!

— Nézze, kedves Éva... Ugye, szólíthatom így?

— Hát persze!

— Engem nem zavar, ha maga templomba jár, imádkozik. Miért zavarna? Szabad emberek vagyunk. Csak ne akarjon megtéríteni. Öreg vagyok már ahhoz, megvannak a szokásaim, ahogy magának is.

— Ó, nem akarom megtéríteni, csak sajnálom, hogy nem hisz az üdvösségben!

— Nekem az lesz az üdvösség, ha mi ketten jól élünk!

A nő arca felderült: — Sohanem fogom a vallással molesztálni, Imre!

— Köszönöm... Van egy kis házam, két szoba, veranda. A kert csak száz négyszögöl. Barackfa, meggy, dió...

— És a diófa alatt asztal?

— Ahogy mondja.

— Ahol nyáron jókat lehet reggelizni? Ó, de szép!

— Majd meglátja. A maga lakását nem adjuk el, szerzünk bele lakókat, abból jöhet egy kis pénz. A nyugdíjam nem sok, és ha lesz egy kis mellékes... Na, meg ha nem tetszem magának, hát legyen meg a hátországa, ahová visszavonulhat. Nincs szörnyűbb, mint a kényszerű együttélés.

— Maga nagyon előrelátó, Imre! De én azt hiszem, jól megleszünk. Nem jó egyedül. Amióta szegény drágámat eltemettem, én olyan magányosan... — Elpityeredett. A férfi megérintette a kezét; hálásan tekintett rá. — Nekem kell valaki, aki mellettem...

— Én is magányos vagyok, Éva! És én is özvegy.

— Ha szegény drágám megélhette volna ezt a változást! Mennyire gyűlölte a kommunistákat! Persze, nem csoda! Elvették az üzletünket, ránk sütötték, hogy osztályidegenek vagyunk... Maga sem szerette őket, Imre?

— Hát... — Kortyintott a söréből, s mélyen a nő szemébe nézett a férfi. — Én párttitkár voltam az üzemben.

Most mi lesz? — lestem át az asztalukhoz. A nő elborult tekintettel ült egy darabig, társa várakozva figyelte.

— De azért rendes ember volt, ugye, Imre? Azért maga...

— Hogy érti, kedves Éva?

— Nem is tudom. De maga talán még most is... izé?

— Ha kívánja, fizetek, és eltűnök innen.

— Nem, azt ne! — Szinte belekapaszkodott a férfi karjába. — Nem akarom örökké a párkereső rovatot böngészni! Nincs már arra időm, szeretnék végre derűsen élni...

— Akárcsak én!

— Na, lássa! Hogy ki kicsoda, meg mi volt, arról nem fogunk beszélni, jó? Hiszen két ember között van más téma is! Egy férfi meg egy nő között pláne! Csak azt ígérje meg, hogy nem akar meggyőzni! Mert az nem fog sikerülni! És ha erőszakoskodik, összeveszünk!

— Eszemben sincs. Inkább azt mondom, szép szeme van!

— Ó! Régen mondtak nekem ilyet, nagyon régen!

— Nem néznénk meg a házamat?

— De, szívesen. Az a diófa! Kíváncsivá tett!

— Szóval mehetünk... együtt, Éva?

— Együtt. Mehetünk. Mehetünk, Imre.

Bécsi tudósítónk, Vándor Györgyi jelenti:

Fiákeres, keménykalappal és lóval

— A mi pályánkon, kérem, nem a kocsisnak kell tanulnia, hanem a lónak — mondta a fiákeres, amikor megtudta, hogy újságíró vagyok. — Fiákeresképzés ugyanis nincs. Vagy elsajátítja az ember az apjától, vagy nem. A ló azonban fontosabb, azzal vigyázni kell. Hozzánk a legtöbb paripa Burgenlandból érkezik, vagy mint nyugdíjazott versenylovat küldik valahonnan. De akár a mezőről jön, akár a versenypályáról, a nagyvárosi forgalomtól megijed. Csinján kell vele bánni.

— Fiákerlónak lenni, elhiheti nekem — folytatta a monológot a fiákeres —, nem utolsó dolog. Kevés emberrel törődnek annyit, mint vele. Tudja maga például, hogy a lónak minden napja alapos lábmosással kezdődik? Azután minden áldott reggel kenőccsel kenik be a patáját és hathetenként beviszik az állatorvosi főiskolára, ahol gondosan megpedikűrözik. Azonkívül a legegészségesebb paripának is két-három szabadnapja van hetente. A kocsisnak legtöbbször egysincs, mert a hétvégeken a legnagyobb a forgalom, nincs pihenés tavasztól őszig.

— Csakhogy a ló olyan, mint a szépasszony. Nem tűri, hogy elhanyagolják. Ami engem illet, én nem ismerek tréfát. Minden második-harmadik napon befogom őket, és már csak a magam kedvéért is kihajtok velük a Bécsi erdőre, vagy valamelyik kiskocsmába. Ott megiszom egy-két pohárral, aztán megyünk tovább. Jövőre, 1993-ban lesz három százada annak, hogy Bécsben az első fiákeres megkapta a működési engedélyét. Az évfordulón majd virágot teszünk a lovak füle mögé, mint május elsején. Mert hiába szidnak maguk, újságírók, minket, mi adunk magunkra. Még senki sem látott fiákerest nyakkendő, mellény, meg persze keménykalap nélkül, akármilyen meleg van is.

— És még egy. Bennünket se lekenyerezni, se átejteni nem lehet. Velünk nem lehet megcsinálni, amit egyes zöldfülű taxisokkal, hogy megállítanak bennünket valamelyik kapunál azzal, hogy mindjárt hozzák a pénzt, aztán sose látjuk többé őket, mert a kapu átjáróházhoz vezet. Mi, kérem, ismerjük ezt a várost...

— Hová megyünk? — kérdezte a fiákeres. — Na, üljön be, ha kicsit ráér. Kisétálunk a Práterbe, de nem a vurstliba, hanem a nagyrétre, a gesztenyefasorba. Pottyannak már egymás után az érett vadgesztenyék.

Holnap este mutatja be a Budapesti Kamaraopera a Városház dísztermében Poulenc Az emberi hang (La voix humaine) című operáját, Gail V. Gilmore (képünk) közreműködésével. Az előadás rendezője: Bruno Berger. Karmester: Törzs Iván

Fény a sötétségben

A pozsonyi és a brnói nemzetközi zenei ünnepről tartottak sajtótájékoztatót a *Cseh és Szlovák Kultúrában.* A pozsonyi program szeptember 25-én kezdődik, és az egyik legérdekesebb eseménye a *Fény a sötétségben* című produkció, mely Franz Kafka művét idézi a szlovák *Nemzeti Színház* balettegyüttesének előadásában. Tisztelet a barokknak, így szól a brnói fesztivál jelmondata. Az október elsején kezdődő esemény érdekes zenei és kiállítási programokat ígér. Bemutatják A. L. Webber Requiem és variációk című művét is.

Hasfelmetsző Jack a Pincében

A Kálvin térhez közeli *Török Pál utca 3.* alatt (szó szerint!) működik a *Pinceszínház.* Eredetileg bábszínháznak épült, később vált alternatív, ifjúsági színpaddá. Az egykori amatőrök közül sokan karriert futottak be, így *Gálvölgyi János, Hernádi Judit, Hűvösvölgyi Ildikó, Lukáts Andor* és *Szakácsi Sándor.* Sok tehetséges fiatal játszik ma is a társulatban, fizetség nélkül, minden szabad idejüket a színészetnek áldozva.

— Milyen darabokkal készülnek az új évadra? — kérdeztük *Bodansky György* művészeti vezetőt.

— Szeptembertől változott a státusunk. Eddig a *fővárosi önkormányzat* és a *Budapesti Művelődési Központ* tartotta fenn a színházat, ezután a *IX. kerületi önkormányzat* lesz a gazdánk. Egyelőre azt sem tudom, ki a főnököm, kitől kapunk pénzt, de úgy néz ki, folytathatjuk a munkánkat. Készülünk az évadra, s reménykedünk. Három régebbi darab is műsoron marad, *Molière: A tudós nők, Jevgenyij Svarc: Az árnyék,* valamint a Pinceszínház legsikeresebb darabja, a hamarosan a 100. előadásához érkező *Vérszipoly (Philipp István* és *Bárány Ferenc* műve). Most kezdjük próbálni *Hernádi Gyula Hasfelmetsző Jack*-jét. Úgy gondoljuk, a jelenlegi politikai helyzetben újra aktualitást nyert a darab, amit *Jancsó Miklós* emlékezetes rendezése óta nem játszottak. A premier decemberben lesz.

Egyéb terveink is vannak, de óvatosan kell nyilatkoznom, mert már előfordult, hogy elorozták készülő darabjainkat, rendezővel együtt. Ráadásul most még nem tudni, mikor kerül sor a már nagyon aktuális felújítási munkákra.

— Hogyan jön össze a Pinceszínház társulata?

— Nálunk nincs felvételi, meghallgatás, ha valaki idejön és kitalálja, hogyan teheti hasznossá magát, előbb-utóbb közénk fog tartozni. Nemcsak társulat, baráti kör is ez a társaság; aki már nem gondol a profi színészlétre, az is velünk marad, s munkája mellett lép fel esténként.

— Vannak-e új tehetségek?

— Évente egy embert biztosan felvesznek tőlünk a főiskolára, legutóbb a nagyon tehetséges, 18 éves *Mészáros Tamást.* A színház korábbi igazgatója, *Keleti István* javasolta, hogy a felvételiztetők jöjjenek el ide, hiszen egy előadás alatt több kiderülhet a színészjelöltekről, mint az esetleges zaklatott hangulatú vizsgán. „Természetesen" nem jött össze a dolog, mint ahogy arra is hiába várnak társulatunk tagjai, hogy a színigazgatók itt fedezzék fel őket. Persze nem is ez a legfontosabb. Az a legjobb, hogy októbertől ismét közönség elé állhatnak a színpadon.

Maróthy György

Vérszipoly

Idegen menyasszony

Az idősebbek bizonyára még emlékeznek az *Álmaim asszonyára, Az arany városára,* a *Maskarádéra* és a *Bismarckra.* Hiszen akkortájt, 1940 és '44 között a pesti és a vidéki mozgókban „külföldi film" gyanánt jobbára a német stúdiók munkáit vetítették. (Ahogyan később, az ötvenes években a „külföldi film kategóriájában" jobbára *Furfangos Nyeszterkák, Bánatos Aljoskák* és szibériai, ukrajnai, moszkvai szerelmesek szerepelhettek.)

Furcsa módon a negyvenes években készült német szórakoztató filmek egyikét-másikát ma is vetítik a berlini, a bonni és a hamburgi mozik. Talán azért is, mert a korszak „ártatlan, szórakoztató filmjeiből" tudatosan kihagyták a brutális náci uralomra utaló részleteket. Na persze ezek a filmek nem voltak annyira „ártatlanok". Megvolt a maguk rejtett ideológiája.

Jelenet a Hárman a benzinkútnál című, 1930-as filmből

Hogy miként érhető tetten a rejtőzködő náci ideológia az úgynevezett szórakoztató filmekben? Erre ad képi és szóbeli választ a *Goethe Intézet* (Andrássy út 24.) októberi moziműsora, melynek keretében kronológiai sorrendben bemutatják a harmincas, negyvenes években készült német filmeket. A Goethe Intézet másik sorozata viszont a legifjabb német rendezők munkáiból ad válogatást. Levetítik az idegen menyasszonyt is.

SÁNDOR Antal szobrán

„Kozmopolita, liberális, kommunista termeszek rágnak"

Csurka után Zacsek

Havasi János: A Sorost támadók mérjék föl a következményeket

A tegnap megjelent Magyar Fórumban ismét 8 oldalas „Gondolatok" láttak napvilágot. Csurka után most Zacsek Gyulától értesülhetünk arról, hogyan rágják termeszek a nemzetet. A „Soros-kurzusról" szóló írás lapunk információi szerint a kormány bizonyos köreiben is elkeseredettséget váltott ki.

A termeszhangya — *Zacsek* esetében *Soros* — úgy okoz kárt, hogy kirágja mindennek a lelkét, ám a tragédia már bekövetkezik, mire észleljük. „Soros úr tizenöthatalmi törekvéseit nagyon kellemetlenül érinti a középeurópai demokratizálódási folyamat, hiszen a kommunista rendszerben kiépített és ügyesen átmenteni próbált legfelsőbb vezető kapcsolatrendszere jelentősen szűkült". Zacsek — többek közt — hosszasan fejtegeti Soros egy kiragadott életrajzi mondata alapján *(1930-ban zsidónak születtem Magyarországon, könnyen egy gázkamrában végezhettem volna 14 éves koromban)*, hogy Magyarországon nem voltak gázkamrák. A szerző szerint ugyanis *a fent idézett mondat azt jelenti, mintha letek volna . . .*

A haza eladásának szakértői kormánya (vagyis a *Németh-kabinet)* segítségével majdnem sikerült saját maguknak átjátszani az egész országot. A termeszek láthatatlan rombolómunkája az a támadás, amely ma a nemzet ellen folyik, és *kozmopolita-liberális-kommunista töltetű.* Ennek egyik látható eredménye, hogy: *„Lassan Budapesten összeállt a gigantposzterkerítés, és úgy érezhetjük magunkat, mint a gettóban. Megfojt."* A „Soros-birodalomról" szóló cikkben hosszas listákat olvashatunk, hogyan ölte Soros a liberálisokba a pénzt, többek közt *Orbán Viktorba is, akinek az '56-osok temetésére írtak egy antikommunista beszédet, melyet a nép megevett.*

A szerző hangsúlyozza: *saját egyéni véleményét írja, nem az MDF-ét, és nem a parlamentét.* Az MDF-piacok megszervezőjeként ismert képviselő gondolatai után nyílt levelet intéz Soroshoz, melyben kifejti: *nem érti, mit jelent az,* hogy Soros *magyar zsidó,* ez számára ugyanolyan képtelenség, *mintha valaki magát magyar vietnaminak nevezné.* Majd felszólítja az amerikai üzletembert, a jelenlegi feltételekkel *ne legyen megtűrt betolakodó* Magyarországon, ez az ország ugyanis nem szorul a pénzére. Vigye az amerikai üzletember a pénzét és a szeretetét az afrikai éhezőknek: a magyar népnek — hiszen egy *keresztényi értékekre épülő magyar demokráciában van az emberekben ennyi keresztényi lemondás* — nincs szüksége erre, hisz itt nem hal éhen senki.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium, ahogyan azt lapunk már megírta, állásfoglalásában korábban leszögezte: a Soros Alapítványt *továbbra is partnerének* tekinti a magyar kultúra ápolásában és fejlesztésében. Megkérdeztük *Havasi Jánost,* az MKM szóvivőjét, fenntartja-e a tárca álláspontját Zacsek „gondolatai" után is:

— Az MKM álláspontja szerint Soros Györgynek a magyar kultúra *nagyon sokat köszönhet.* A vele kötött szerződést *nem azért módosítottuk,* mert azonosulunk az őt ért támadásokkal, hanem mert *megváltoztak a körülmények.* Joga van egyébként *bárkinek vizsgálni* azt a kérdést, beleillik-e a magyar finanszírozási rendszerbe a Soros Alapítvány. Ezen túlmenően a minisztérium *nem kíván* a Soros személye körüli politikai viharokban *állást foglalni.* Az MKM az újabb fejleményekről — Zacsek Gyula írásáról — még nem alakította ki véleményét, így csak saját *magánvéleményemet* tudom megfogalmazni: akik most Sorost támadják, egy nyugodt pillanatukban néznék át pontosan a Soros Alapítvány által az elmúlt években támogatottak listáját, és próbálják meg *felmérni akciójuk hazai és nemzetközi következményét. Talán még nem késő.*

T. K.

*

Bizonyosra vehető, hogy az Egyesült Államok képviselőházában *szeptember 22-én lesz rövid vita* a legújabb magyarországi politikai fejleményekről, s a vitában mind a *Demokrata,* mind a *Republikánus Párt* több képviselője részt vesz. Erről tájékoztatta Tom Lantos képviselő szóvivője csütörtökön az MTI tudósítóját. Lantos addig is *feladatának tartja törvényhozótársai előzetes tájékoztatását budapesti tapasztalatairól és a vita megfelelő előkészítését* — mondotta a szóvivő, *Robert King.* Abban a kérdésben, hogy a vita mellett hozzon-e a képviselőház ún. *„sense of congress"* jellegű, azaz nem kötelező érvényű, demonstratív határozatot, még nem alakult ki az álláspont.

A kormány törvényalkotási programja

Mint arról lapunkban már hírt adtunk, *Antall József* miniszterelnök a kormány nevében benyújtotta az Országgyűlésnek a második félévi törvényalkotási programot. A javaslatot — amely eredetileg 95 előterjesztést tartalmazott, ám mára 91-re csökkent a számuk, mert kedden a plénum ezek közül négyet már elfogadott — a jövő csütörtökön tárgyalja a parlament házbizottsága. A program összeállításakor a kormány azt tartotta szem előtt, hogy az Országgyűlés mielőbb fogadja el a kiemelkedő gazdaságpolitikai, illetve társadalompolitikai jelentőségű törvényjavaslatokat, amelyeket már benyújtott vagy ezután fog benyújtani a miniszterek tanácsa. Az őszi hónapokban fontosnak tartják rendezni a közrenddel, közbiztonsággal, nemzetbiztonsággal, illetve a pénzügyekkel összefüggő kérdéseket. A kormány programjavaslata 47 új előterjesztést tartalmaz, ezek között van például a magzati élet védelméről — tehát nem az Abortusz címet viseli —, az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről, az állampolgárságról és a szociális ellátásról szóló. Hiányzik viszont a közoktatási, illetve a felsőoktatási törvény. Várható egyébként, hogy a kormány ezeken túlmenően újabb törvényjavaslatokat nyújt be az év hátralevő részében. Íme, a törvényalkotási programjavaslat.

SZEPTEMBER:

törvényjavaslatok: 1. a távközlésről, 2. a frekvenciagazdálkodásról, 3. az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról, 4. a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról, 5. a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról, 6. a sajtószabadságról, 7. a rádióról és a televízióról, 8. az idei költségvetés módosításáról, 9. a társadalombiztosítási törvény módosításáról, 10. a tb-alap költségvetéséről és a tb-alap módosításáról, 11. beszámoló a kormány munkájáról, 12. a tavalyi költségvetés végrehajtásáról, 13. a tb-alap költségvetésének végrehajtásáról, 14. az agrárpiaci rendtartásról, 15. a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról, 16. az illetéktörvény módosításáról, 17. a bányászatról, 18. a társadalmi szervezetek kezelői jogának megszüntetéséről szóló törvénnyel érintett ingatlanok jogi helyzetének rendezéséről, 19. a Magyar Köztársaság és a Török Köztársaság között, a polgári és kereskedelmi jogsegélyről szóloan létrejött szerződés kihirdetéséről: **határozati javaslatok:** 20. a vagyonpolitikai irányelvekről, 21. a jövő évi gazdálkodási programról és a költségvetési politika fő irányairól, 22. a hágai Nemzetközi Bíróság kötelező joghatóságának elismeréséről, 23. az Egyezmény a gyermek jogairól magyar jogrendbe illesztése tárgyában hozott határozat módosításáról, 24. az emberi jogokról és az alapvető szabadságjogokról szóló egyezmény megerősítéséről, 25. a Magyar Köztársaság biztonságpolitikájának elveiről és főbb feladatairól, 26. a Magyar Köztársaság honvédelmének alapelveiről és főbb feladatairól, 27. a magyar energiapolitikáról: **új törvényjavaslatok:** 28. a szakszervezetek közötti választásról, 29. a társadalombiztosítási képviselők választásáról.

OKTÓBER:

törvényjavaslatok: 1. a büntető jogszabályok módosításáról, 2. a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélyezésének átmeneti szabályozásáról szóló törvény módosításáról, 3. a büntető törvénykönyv egyes rendelkezéseinek módosításáról és az ezzel kapcsolatos közkegyelemről, 4. a büntetőeljárási törvény módosításáról, 5. a rendőrségről, 6. a nemzeti és etnikai kisebbségekről, 7. az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény módosításáról, a nemzeti és etnikai kisebbségek országgyűlési képviseletéről, 8. a bíróságokról szóló törvény módosításáról, 9. a Magyar Köztársaság nemzeti jelképeinek és a Magyar Köztársaságra utaló elnevezések használatáról, 10. a Magyar Tudományos Akadémiáról, 11. az Országos Tudományos Kutatási Alapról, 12. a statisztikáról, 13. a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási rendszeréről, 14. a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló törvény módosításáról, 15. a párttörvény módosításáról, 16. a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről; **határozati javaslatok:** 17. az ifjúságpolitikai feladatokról szóló határozat végrehajtásáról, 18. a Mecseki Szénbányászati Vállalat államkölcsön-adósságának rendezéséről; **új törvényjavaslatok:** 19. a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló törvény módosításáról, 20. a földtörvény módosításáról, 21. a bírósági jogorvoslati rendszer módosításáról, 22. az ügyészi szolgálati viszonyról, 23. az állampolgárságról, 24. a külföldiek magyarországi tartózkodásának szabályozásáról, 25. a külföldre utazásról és az útlevélről szóló törvény módosításáról, 26. a szociális ellátásokról, 27. a nemzetbiztonságról; **új határozati javaslatok:** 28. a testnevelés és a sport megújítási koncepciójáról, 29. a magyar—máltai kettős adóztatási egyezmény megerősítéséről, 30. a magyar—malajziai kettős adóztatási egyezmény megerősítéséről, 31. a magyar—norvég beruházásvédelmi egyezmény megerősítéséről, 32. a magyar—török beruházásvédelmi egyezmény megerősítéséről.

NOVEMBER:

új törvényjavaslatok: 1. a helyi önkormányzati képviselők, bizottsági tagok tiszteletdíjáról, költségtérítéséről, 2. a büntető törvénykönyv gazdasági bűncselekményekről szóló fejezetének módosításáról, 3. a társadalombiztosítási törvény módosításáról, 4. az egyes értékpapírok nyilvános forgalomba hozataláról és forgalmazásáról, valamint az értékpapírtőzsdéről szóló törvény módosításáról, 5. a kötelező betétvédelmi alapról, 6. a Kincstári Jogügyi Igazgatóságról, 7. a jövedéki ellenőrzésről és szabályozásról, 8. az adótörvények és az adózás rendjéről szóló törvény módosításáról, 9. az elkülönített állami pénzalapokról, 10. az önkormányzati hatásköri törvény módosításáról, 11. a Magyar Vöröskeresztről, 12. a magzati élet védelméről, 13. a munkavédelemről; **új határozati javaslat:** 14. az Európai Közösségekkel és azok tagállamaival aláírt társulási megállapodás megerősítéséről, majd törvényjavaslat a megállapodás kihirdetéséről.

DECEMBER:

új törvényjavaslatok: 1. a honvédelemről, 2. a katasztrófák megelőzése és hatása elleni védelem egységes rendszeréről, 3. a katonák szolgálati viszonyáról, 4. a rendőrök és a rendészeti szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról, 5. a biztosításról, 6. az árutőzsdéről, 7. a jelzáloghitelről, 8. a nonprofit szervezetek működéséről, 9. a kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelősségéről, 10. az állam büntetőjogi igényének elmulasztásával okozott károk rendezéséről, 11. a bírák, az ügyészek, a bírósági és ügyészségi dolgozók előmeneteléről és javadalmazásáról szóló törvény módosításáról, 12. az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről, 13. a jövő évi központi költségvetésről, 14. a jövő évi társadalombiztosítási költségvetésről, 15. a családi pótlékról szóló törvény módosításáról; **új határozati javaslat:** 16. a lakáspolitikáról.

(Mint ismeretes, az országgyűlési határozat többnyire a kormányt vagy a parlamentet kötelezi meghatározott feladatokra.)

Aki sokat markol, az keveset fog — tartja a közmondás, s mi sem bizonyítja jobban ennek igazát, mint a törvényhozás eddigi tapasztalatai és a kormány törvényalkotási programja közötti ellentmondás. Mert — míg a kormány az év hátralevő négy hónapja alatt több mint 90 törvényt szeretne a parlamenttel megalkottatni, addig úgy tűnik, hogy — elszakadt a realitásoktól. A szabadon választott Országgyűlés eddig két és fél éves fennállása alatt ugyanis 115 új törvényt alkotott és 10-et módosított, továbbá 175 országgyűlési határozatot fogadott el. A kormány azt sem veszi számításba, hogy gyakran éppen a koalíciós képviselők nagyobb arányban bombázzák a törvényhozást módosító indítványokkal, mint az ellenzék. A szándék érthető: a lehető legjobb törvényt meghozni. Mert egy rossz jogszabály később többszöri módosításra szorulhat, ahogyan van is erre számos példa. De ha jól előkészített törvények lennének, s elenyésző lenne a módosítások, a törvényjavaslatokat körítő politikai szócsaták száma, s ha a plénum heti négy napon át ülésezne, akkor is kevés lenne az idő ennyi törvény megalkotására. S ráadásul vállal-e felelősséget a kormány azért, ha — akár törvényben rögzített — kötelezettségeit nem teljesíti? Hiszen ezekre az ígéretekre sok helyütt — önkormányzatokban, vállalkozásokban — döntéseket alapoznak. A késedelem okozta gazdasági károkat ki fogja megfizetni?

Csoknyay Edit

Nem vesszük félvállról a Nemzetközi Valutaalapot

Az MNB-alelnök sajtótájékoztatója

Devizatartalékaink az első félév végére elérték az *5,2 milliárd dollárt* — jelentette be *Hárshegyi Frigyes,* a Magyar Nemzeti Bank alelnöke a *Deutsche—Ungarische Bank* — a frankfurti székhellyel elsőként alapított *külföldi* magyar vegyesbank — budapesti képviseletének megnyitása alkalmából tartott sajtótájékoztatón.

Az alelnök rámutatott, hogy az ország devizahelyzetének javulása egyértelműen a *külkereskedelmi* tevékenységnek köszönhető. Az év első hat hónapjában a magyar *export* 5 milliárd 250 millió dollár, míg az *import* 4 milliárd 400 millió dollár volt, az export mintegy 20 százalékkal, a behozatal ennél szerényebb mértékben növekedett.

A hivatalos adatok szerint az első félévben a *folyó fizetési mérleg* többlete *657 millió dollár* volt, és ugyanakkor a bankrendszeren keresztül *641 millió dollárnyi működő tőke* jött be *készpénzben* az országba. A *kamatteher 596 millió dollár* volt, vagyis kisebb, mint tavaly ilyenkor és a tervezettnél is alacsonyabb.

Az MNB alelnöke rámutatott, hogy az ország *devizakitermelő* képességéből származó többletek *az adósságtörlesztést teljes egészében fedezik,* tehát — amire eddig nem volt példa — a teljes adósságszolgálatot is, *minden hitelfelvétel nélkül* teljesíteni tudjuk a devizabevételekből. Ez nem jelenti azt, hogy ne vennénk fel további hiteleket — elsősorban kötvénykibocsátás révén —, de a nyár közepe óta hitelfelvételre nem került sor, és ennek ellenére az MNB devizatartalékai *nem csökkentek.*

A *Népszava* megkérdezte, hogy a devizatartalékok mértékét figyelembe véve félvállról veheti-e a kormány, illetve a Nemzeti Bank a *Nemzetközi Valutaalappal (IMF)* folytatott tárgyalások megakadását, illetve az esedékes hitelrészletek lehívhatóságának elmaradását. Hárshegyi Frigyes válaszában rámutatott, hogy az IMF-hitelek jelenleg *nem az összegük miatt fontosak* az ország számára. A több mint 5 milliárdos devizatartalékok mellett az évi *2—2,5 milliárd forintos törlesztési kötelezettségeinknek* mindenfajta hitel, tehát a negyedévenként mintegy 100 millió dollárt jelentő IMF-hitel nélkül is eleget tudnánk tenni. Ebből a szempontból valóban nincs ok idegeskedésre. Hallatlanul fontos viszont az ország számára, hogy *az IMF által támogatott átalakítási programja legyen* — ennek megvan a hatása a nemzetközi pénzvilágra —, ezért természetesen nem vehetik és nem is veszik félvállról az IMF támasztotta követelményeket.

F. T.

Az apácák a Madáchban

Munkaindító röpgyűlésnek nevezte az évadnyitót *Kerényi Imre,* a *Madách Színház* igazgatója. A színészeknek újdonság volt az a bejelentés is, hogy túl sok volt az előző szezonban a sikeres előadás, jó néhányat közülük le kell venni a műsorról. Idén nem játsszák már a *Lila ákácot,* a *Liliomfit,* a *Pisti a vérzivatarbant* és a *Válás Kaliforniábant* a *Madách Kamarában.* Ugyanis a raktár és a színfalak mögötti műszaki feltételek nem teszik lehetővé a további előadásokat.

A próbák természetesen kezdődtek. Már díszletek között készülnek *Molnár Ferenc Testőrének* premierjére. A soron következő bemutató, *Téli rege* egyik érdekessége, hogy *Vikidál Gyula* próbál szerepet játszik benne. Tervezik még az *Egyszer volt-ben* című amerikai darab és nagy valószínűséggel műsorra tűzik a *Sasfiókot* a Kamarában *A halál és a lányka* premierje után öt kiváló női szerep vár a társulat tagjaira, *Az apácák* című produkcióban. *Lengyel Menyhért Tájfun* című drámáját is láthatja majd a közönség. *Székhelyi József* távoztával, két jelentős szerepre kellett mást szerződtetniük. *A Teaház az Augusztusi Holdhoz* című darabban *Avar István* vette át szerepét, *A szabin nők elrablásában* pedig *Körmendi János* játssza Rettegi Fridolint.

Új tagjai a társulatnak *Vasvári Csaba, Szücs Gábor* és *Kelemen István; Linka Péter Ausztráliából* érkezett, rendezőasszisztensnek. *Lelkes Ágnes* 35 éve tagja a társulatnak, ez alkalomból köszöntötték őt. Hasonlóan *Tar Mária* súgót és *Artner Árpád* főügyelőt. *Zenthe Ferenc* négy évtizedes pályája elismeréseként aranygyűrűt vett át.

(várhegyi)

Újabb szoborügy

„Tűrhetetlen, hogy bolsevik vagy fasiszta tömeggyilkosok szobrai közterületen maradjanak" — olvasható többek között abban a levélben, amelyet *Magyar Egyensúly és Szimmetria Párt* aláírással juttattak el tegnap az MTI-hez. Az ez idáig ismeretlen szervezet vállalja magára, hogy csütörtök éjjel lebontották *Lukács György* szobrát az Ajtósi Dürer sori egykori MSZMP Politikai Főiskola faláról.

A levélben azzal vádolják a néhai marxista filozófust, hogy 1919-ben mint népbiztos 11 embert végeztetett ki. Bírálják a Budapesti Önkormányzatot is, mert a Közgyűlés az említett szobrot nem vette fel az eltávolítandók közé.

A Fővárosi Bíróságon közölték, hogy a Magyar Egyensúly és Szimmetria Párt nevű szervezet bejegyzésére szeptember 1-jéig nem érkezett kérelem.

Az MKM nem nyugszik bele a pénzhiányba

— Közel száz önkormányzatot és iskolát kérdeztünk meg a *tanévkezdés gondjairól* — számolt be tegnap az újságíróknak *dr. Dobos Krisztina* közoktatásért felelős helyettes államtitkár, s elmondta: reprezentatív felmérést készítettek a pedagógusellátottságról, *s jelentős tanárhiányt a nyelvtanárok* körében tapasztaltak. Ez komoly gond, s megoldása több évbe telhet a helyettes államtitkár asszony szerint.

Szeptember 7-ével lezárul a regionális oktatási központok igazgatói pályázata, s október *1-jén kezdenek működni* átlagosan 12 fővel, s ugyanekkor kezdi meg munkáját a mellette dolgozó szakértői hálózat is. A ROK-ok alkalmazottainak, mint hallottuk, átlagosan *35 ezer forint* körül lesz a bérük.

Havasi János, az MKM szóvivője a tárca nevében visszautasította *Wekler Ferenc* (SZDSZ) parlamenti felszólalását, miszerint a kormányzat azt tervezi, hogy a 2000 forintos béremelést az önkormányzatok helyben teremtsék elő. Elhangzott: a 2000 forint — ahogyan erről lapunkban már írtunk — *csak ott lesz 2000,* ahol az iskola *most is ugyanakkora létszámmal* dolgozik, mint 1991 decemberében, hiszen ekkor nyújtották be a 2000 forintos módosító indítványt, s az akkor *ismert* létszámmal kalkuláltak. A parlament fix összeget — 3,21 milliárd forintot — szavazott meg e célra. (Példaként említették, akadnak olyan települések is, igaz, nem sok, ahol az iskola kisebb létszámmal működik, tehát lehetséges a 2000 forint *fölötti* bérfejlesztés is.)

Lapunk kérdésére — belenyugszik-e a művelődési törvény idén esedékes pluszköltségeire *nem lesz költségvetési pénz,* illetve mit szólnak ahhoz, hogy jövőre a költségvetési irányelvek *semmit sem* szánnak az oktatási intézmények dologi kiadásaira — Dobos Krisztina *nemmel* felelt; mint mondta, *a tárgyalások mindkét ügyben folynak,* s a költségvetési irányelvek sem lezártak még.

— török —

Osztrák biztosítók
Azonnal hagyják abba!

Az észak-dunántúli biztosítások helyzetéről tájékozódik az Állami Biztosításfelügyelet kétnapos kihelyezett ülésén Győrött. *Asztalos László,* az Állami Biztosításfelügyelet elnöke ezzel összefüggésben rámutatott: kiemelt fontosságúnak tekintik az államapparátus és a frontvonalon dolgozó brókerek, szakértők, biztosítási fiókok közötti *közvetlen kapcsolat kiépítését* és a rendszeres információcserét. Az Észak-Dunántúlon tevékenykedő biztosítóknak — saját megítélésük szerint — az ország más térségeinél nagyobb konkurenciát jelent bizonyos *osztrák* biztosítók magyar jogszabályokat sértő tevékenysége. Asztalos kifejtette: az érintett biztosítókkal az Állami Biztosításfelügyelet tárgyalásokat folytat és *békés* megegyezésre törekszik. A megegyezés feltétele: *azonnal hagyják abba* magyarországi tevékenységüket, és fizessék vissza a biztosítottaknak a befizetett pénzt. A megtévesztett kisembereken nem akarják elverni a port, ha a biztosítást felmondják.

Köztéri szobrok jövő nélkül?

Hibás szemlélet és joghézagok kötik a döntéshozók kezét · Ülésezett a főváros kulturális bizottsága

A Fővárosi Közgyűlés kulturális bizottságának ülésein folyamatosan zajlik a Főpolgármesteri Hivatal által támogatott kulturális intézmények beszámolója a tavalyi évről, illetve az idei év üzleti terveinek ismertetése. Ezeken az üléseken – mint az utolsó alkalommal is – időről időre felvetődnek olyan általános megoldatlan problémák, joghézagok, szemléletbeli hiátusok, amelyek megkötik a jó szándékú döntéshozók kezét, s megnehezítik vagy ellehetetlenítik az adott kulturális intézmény működését.

Varga Klára

Jó példa erre az Artpool Alapítvány és Művészetkutató Központ, amely tegnapjaink, félmúltunk művészetének és a kapcsolódó történeti anyagoknak a kutatásával, dokumentálásával, illetve kiállításokon, kiadványokban való közreadásával foglalkozik. Az intézmény kultuszminisztériumi támogatása veszélybe került, ugyanakkor projektjei kevéssé alkalmasak arra, hogy az üzleti szférából kapjanak hozzájuk rendszeres, megnyugtató összegű támogatást. Szükségesnek látszik olyan törvény létrehozása, amely az ilyen, közérdekű témákkal foglalkozó kulturális intézmények állami támogatását folyamatosan biztosítja.

A Horn-kormányzat által tervezett Nemzeti Színház helyén létrejött, nagy látogatottságú kulturális intézmény, a Gödör jövője sem megnyugtató. A látszat az, hogy ma túlkínálat jelentkezik a Gödörhöz hasonló koncerthelyekben, hiszen ott a Petőfi Csarnok, az A38-as hajó, a Millenáris és így tovább. A valóság ezzel szemben az, hogy a nyolcvanas–kilencvenes években sem léptek fel kevesebb helyen az igényesnek számító zenekarok, előadók, csakhogy sokkal szűkebb kör ismerte, látogatta ezeket a helyeket, reklámozásukra szinte nem is volt mód, mivel ORI-vizsga nélküli művészekről és engedély nélküli koncertekről volt szó. A produkciókat befogadó intézményeket pedig, mivel többnyire nem voltak olyan igényes felszereltségűek, mint a maiak, általában sokkal kisebb összegből is fönn lehetett tartani. Az is csak látszat, hogy lényegi átfedések lennének az egyes koncerthelyeken fellépők között. A Gödörről például úgy tartják, a legjelesebb régi-új magyar underground legfontosabb bemutatkozóhelye, olyan alkotóké, akik közül sokak dalain szocializálódott a Kádár-rendszer egykori ellenzékének nagy része. A Gödör a jelek szerint a kultusztárcától a következő hónapokban átvándorol majd a fővároshoz. A főváros, mivel úgy gondolja, épp elég hasonló koncerthely van a városban, a Gödörrel semmiképp nem akar anyagi terhet a nyakába venni. A jelenleg dermesztő áron igénybe vehető mélygarázsoknak, a ma még befejezetlen üzlethelyiségeknek és a saját bevételeknek kell eltartaniuk a Gödröt, amelyet pályázat útján bíznának a majdani üzemeltetőre. Addig áthidaló megoldásként a Petőfi Csarnok Kht. működtetné, amelynek igazgatója szerint ugyanazok az előadók lépnének fel a továbbiakban is. A kulturális bizottság tagjai nem látják veszélyben a különösen értékes ingatlanon működő Gödör kulturális funkcióját. Kérdés, hogy mi lesz, ha kiderül, mégsem tudja magát eltartani. A Gödör ügye egyébként a jövő héten kerül a közgyűlés elé. Általános problémákat vetett fel *Laborcz Ferenc* 1949-ben készült domborműve is, amely eddig a Bakancsos utcai közparkban állt. Az alkotást ismeretlenek többször beszennyezték, megrongálták, s most a kulturális bizottság arról döntött, hogy a Czimra-Laborcz-emlékház önkormányzati tulajdonú, de nem köztéri parkjába kerülhessen. Ennek kapcsán elhangzott, hogy hosszú távon nem lehet megoldás az, ha minden megrongált szobrot védelme érdekében zárt területre vjsznek.

Az Antall-szobrot is meggyalázták

Ezúttal szavazták meg azt is, hogy meghívásos pályázaton a fővárosi önkormányzat, a IX. kerületi önkormányzat, a Fővárosi Cigány Önkormányzat és a Romaversitas Alapítvány együttműködésével szobrot állítsanak a IX. kerületi Nehru parkban a roma holokauszt áldozatainak. A maximum 17 millió forint bekerülési költségű pályázatot a Budapest Galéria írja ki. A vitán fölül kiemelkedően színvonalas mezőnyben *Jovánovics György, Pauer Gyula, Szabó Tamás, Szentirmai Zoltán* mellett egy roma származású szobrászművész, *Sándor Antal* is az indulók között van. A benyújtott pályaművek díja bruttó 220 ezer forint. A bírálóbizottság május 12-ig eredményt hirdet.

SÁNDOR ANTAL

A Nemzeti Szalón tavaszi kiállításából: Báró Lütgendorf altábornagy a budapesti 31-ik gyaloghadosztály parancsnoka törzskarával, egy ütközet vezetésénél Wolhyniában. Sándor Antal festménye

Száz évvel ezelőtt éppen a napoleoni háborúk csődtömegének likvidálását élvezte a világ. A korzikai oroszlán hagyatéki tárgyalása a bécsi kongresszuson lezáródott s a megnyugodott Európa abban a ruhájában gyönyörködött, melyet Metternich, Talleyrand s annyi okos szabómester a testére varrt. Ma még a harctereken szabják ezt az új köntöst. De anyagát, körvonalait ki nem látja még s ki nem sejti, hogy a hadakozásnak e mai módja elsősorban éppen úgy az anyagi kimerülés nagy és szomorú időszakát fogja eredményezni, mint akkoriban. Ha a pénznek kétszer egymásután következő árcsökkenése nem fog is elkövetkezni, mint akkor, bizonyos az, hogy a sors, mely e háború után a hadviselő államok polgáraira vár, egy nagy csomó lemondással és a takarékosság nemzetgazdasági áldásainak buzgó ápolásával lesz összekötve. A vér és a gyász, a dobok pergése és a nemzet fájdalma sokkal kevésbbé szokta az egyéni élnivágyás ambicióit lelohasztani, mint egy-egy kongó hang, melyet a pénzszekrény suttog a gazdája fülébe. A nagy bécsi halotti toron olyan jól mulatott a vidám Európa, mint talán még soha. Lovasjátékok, carousselek, táncestélyek, szépségversenyek, szánkázás Ujszőnybe, cseresznye- és barackszüret decemberben a télikertben, fiakerkocsisok megbotolása, kutyahecc, végigvágódás a táncosnővel a parketten az udvari bálon, ezer zenészből álló zenekar hangversenye Beethovennel, mint karmesterrel, tizezer rokkant katona megvendégelése a Práterben, tizenkét tál étel végigevése egy bankóforintért s utána még egypár szippantás ama pipából, mely a vendéglő közepén lóg a mennyezetről s huszonnégy csöve van, prédikációk hallgatása egy goromba baráttól, szerenádok a kedves ablaka alatt és amazonok felvonulása fényes nemzeti viseletekben lóháton, evések pukkadásig, párbajok golyóval és fleurettel — így mulatott azon a békeünnepen a világ, mialatt félve suttogva ügyelt, hogy a haldokló oroszlán nem kel-e fel még egyszer. S tíz-tizenöt év múlva halotti csöndben csak a harisnyastoppoló-fák koppanása hallatszott. Az egykor vérivó és pezsgőben fürdő Európa a kávémasinák zenéjét hallgatta, a hajdani leventék tobákszínű hálóköntösben jártak, a delnők pedig, akik egykor mint muzsák bájolták el az udvari festőket, a bástyasétányokra jártak kecsketejet inni friss holupnival és édes pletykával. Széles puffos ujjaikon már ott volt a néma meghódolás a polgári erények előtt, dugóhuzó-hajtincseik a fül mellett felkiáltójelei voltak a háziasságnak. És ezt nem a bánat, nem az elhullott honfivér tette, nem is a kötelező takarékosságról szóló elméletek, csak a pénz. Az a pénz, amely akkor már nem volt meg.

A nagy csaták után következő felépülési folyamatok legelső ismertető jele a házias erények rügyfakadása szokott lenni. Egy értékcsökkenés még nem csinál tavaszt, de egypár záróra-rendelet elég ahhoz, hogy az emberiség kezdje megkedvelni azt, amit addig szeretett elhanyagolni: a házi tüzhelyet, a bő gyermekáldást, az erkölcsös olvasmányokat, a kamarazenét és a gondolkozás fegyelmezettségét. Nevezzék ezt bár reakciónak a politikában, avagy restaurációnak a világtörténelemben és biedermeiernek a stilusok fejlődésében, hasson ez bár mulatságosan az utókorra, a maga rendőri atyáskodásával, érzelgős lirájával, hálósapkás szellemével és himzett csengettyűhúzóival, — elvitázhatatlanul megvannak a maga előnyei is. Mint minden bőjtnek, mely a karneválokat követi, megvan a maga befelé fordult tekintete. Egy korszakra lehetünk ismét elkészülve, mely az életnek belső, intim értékeit fogja felvirágoztatni. Egy olyan időszakra, amelyben az építész nem a felhőbe nyúló monumentumokon fog töprengeni, hanem az egyéni s családi élet szebbétételén. Az élet forgó tengelye [illegible] fényüzés gyönyörüségeit inkább a szolid és jó anyagok, a tisztességes munkából áradó szellem fogja pótolni. A nyárspolgár a maga szükös és kicsinyes életfelfogásával bizonyosan kellemetlen tünete a társadalmi konzerválásnak. De ez csak túlzás és nem szükségképen van így. A szigorúbb életelvekkel megszabott élet, az egyszerűbb életmód, amelyet baráti társaság színez, nem hangos mulatság, a természet élvezete parkok és vadászatok nélkül is, a fűvön és a napsugárban eltöltött uzsonnákkal, májusfák rázásával, a barangolások önfeledt óráival, a költészet és a zene misztikus szépségei iránt való fogékonyság, az egyéni sorsok és a néma tragédiák felé húzó érdeklődés, mindez melegen szokott kikelni a véres záporok nyomán. Egy romantika vár a világra, de ennek nem kell ájultnak, az élettől elszakadónak, hóbortosnak lennie. Nem muszáj a rémeknek, a sellőknek, a halottan hazatérő vőlegények történeteinek, a véres sorstragédiáknak újra kelniök.

Bizonyos, hogy amint száz év előtt, úgy most is egy új elrendezkedés következik a társadalom rétegeződésében s ez a változás nem fog robbanások nélkül végbemenni. A szemünk előtt úszik egy folyamat: ama szerencsés gazdagok, ama parvenük, hadseregszállítók és élelmiszereltitkolók kiválasztódása és a kultura kereteibe való beilleszkedése, akik eddig csak utána szaladtak a műveltség rohanó szekerének, vagy a lépcsőjén álldogáltak, vagy az első perronján ácsorogtak, de még idejében leszálltak, hogyha jött a kalauz. Száz évvel ezelőtt is így volt, mert a nagy forradalomnak csakúgy megvoltak az uborkafára felkapaszkadott gyermekei, mint ahogy a napoleoni háborúk után is sokan tanultak meg írni és olvasni azért, hogy a gyapjuszállításból szerzett százezreiket megolvashassák. De egy évszázad,

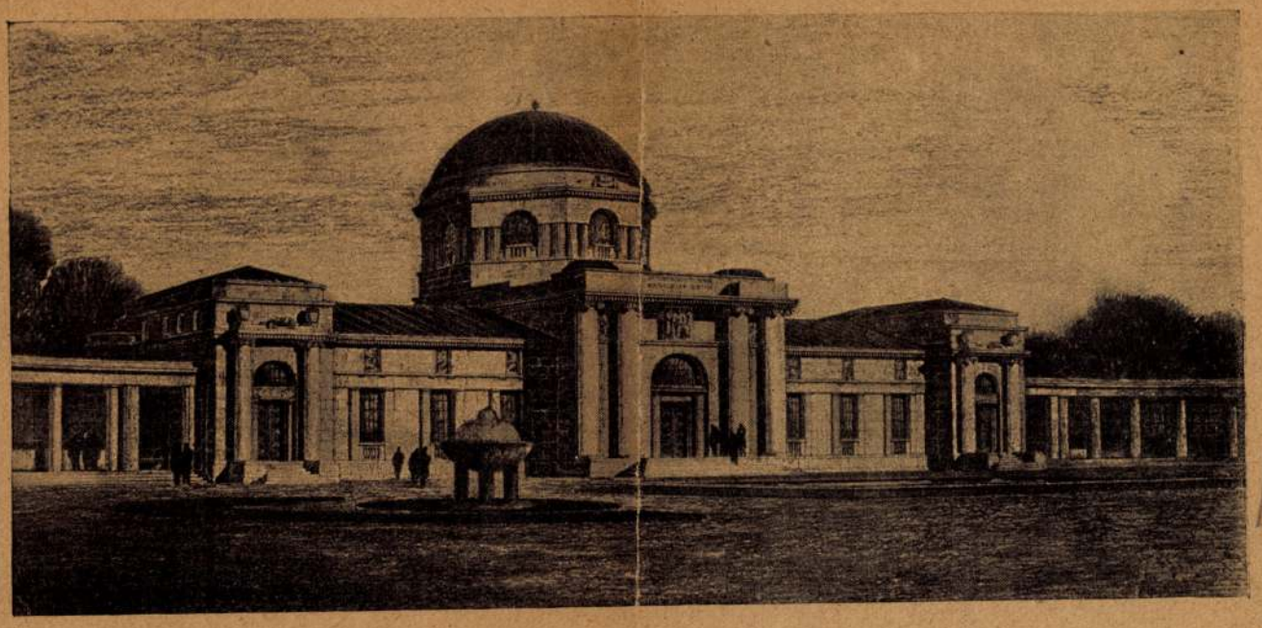

A Budapesten építendő halotthamvasztó tervpályázatán első díjat nyert pályamű. Hickisch Rezső műve

A hölgy hamarosan visszamegy. Egy perc múlva a férfi utána. Leül, most már nem olvas, néz, figyel, látszik rajta, hogy valami ürügyet keres. A hölgy előveszi a regényt és mélyen elmerültnek látszik.

— Nagyon disztingvált teremtés — így magában a férfi. Nem látszik asszonynak, viszont az sem biztos, hogy leány. Érdekes. És milyen csudás kis lábai vannak...

A nő gépiesen lapoz a könyvben, olvas és nem tudja mit. Már nem bosszankodik. Örül. Érzi, hogy győzedelmeskedett. Érzi, hogy ezzel a férfival már azt tehet, amit akar. De nem akar vele semmit. Tisztességes úrinő nem ismerkedik a vonaton. Neki teljesen elég, hogy rákényszerítette ezt a morózus, érdektelen és közömbös ellenfelet, hogy behódoljon neki, mert képtelen lett volna elviselni azt az érzést, amelyet egy vesztett csata okoz a nő csöndes hadjáratában a férfi ellen, aki az észrenemvevés, a hideg eltekintés fegyvereit forgatja.

Ötödik félóra. A férfi egyre észrevehetőbb jellel árulja el magát. A nő jegesen zárkózott.

— Megengedi, hogy felhúzzam az ablakot?

— Igen, — mondja a nő, anélkül, hogy tekintetre méltatná.

A férfi még egy kisérletet tesz, majd reményvesztetten abbahagyja.

A hatodik félórában a férfi előkészületet tesz a kiszállásra. Hangtalan, meghunyászkodónak látszó. Távozáskor köszön. A nő könnyű fejmozdulattal viszonozza.

... A vonat pedig szaladt tovább. A nő üresen nézett ki az ablakon. Pár perc mulva jött a kalauz.

— Kérem alássan, nagyságos asszony, nem tetszik tudni, hová ment az az úr, aki itt ült?

— Az? Épp az előbb szállt ki.

— Kiszállt? Hiszen Brassóig váltott jegyet. Majd utánanézek a többi kocsiban.

Nem szállt ki, csak leszállt és egy hátrább lévő kocsiba ment.

— ... így végződik egy regény, amely se el nem kezdődött, se nem folytatódott, — suhant át a nő lelkén, mikor a kalauz elmondta, hogy arra hátrább rátalált.

... S vajjon biztos-e, hogy bevégződött?

Száz év előtt

A történelemről, mint az élet tanítómesteréről vallott nézetek nagyjában együtt lengenek magának a világtörténelemnek ingájával. Sohasem érezhette még az emberiség annyira a történeti delejtű szükségét, mint e mostani nagy hajótörésében, melyben a tétovázó tudatlanság egyetlen szilárd pontot sem talál a jelenségek okainak, főleg azonban következményeinek magyarázatára. Mintha ötven éven át éltünk volna a természet törvényeinek tagadásában s abban a hitben, hogy „mégsem mozog a föld" és most egyszerre a Föld kihülő rétegei alól a legnagyobb ciklon igyekezne az ellenkezőről meggyőzni bennünket. E nagy megtántorodásban az emberi elme öntudatlanul is a bizonyosság műszerei után kap, ha még oly kicsinyek is azok, mint a történelmi iránytű. Nem kell azért a történelmi korok megújulásának babonáját ápolni s nem kell azt hinni, hogy az emberi nemnek évszázadonként egy-egy forradalomra vagy másfajta vérfürdőre van szüksége, hogy a pogány hitrege madarainak módjára a saját hamujából születhessen újjá. A történelemnek ilyen ritmikus rendben, mintegy gépszerű következetességgel való megismétlődése a sokszor megcáfolt tudományos babonák világába tartozik, habár elvitathatatlan, hogy bizonyos irányeszmék, gondolatok, tömegmozgalmak a fejlődésükben gyakran olyan magasra emelkednek, mint a tenger hulláma dagály idején, máskor pedig szinte elvesznek a szem elől, hogy aztán száz év múlva, vagy kétszáz évvel később újra rohamos erővel teremtsenek maguknak közönséget. Nem okvetlen meddő kísérlet tehát a mai viszonyokra következő emberi kultura képét a múltnak tanulságai alapján kiolvasni s a száz év előtti viszonyokhoz szaladni egy kis okulásért, ha tudni akarjuk, mint fog kialakulni a most következő évtizedekben életmódunk, háztartásunk, társadalmi életformáink összességei. A mai történeti tényeknek a száz év előttiekkel már is több hasonlósági pontjuk van s ha az unoka arcvonásain ugyanazokat a főbarázdákat, gödröket és eltorzulásokat fedeztük fel, mint a nagyanyjáén, ebből egy s más jellemvonásuknak találkozására is következtetést vonhatunk. Jóstehetség nem kell hozzá, hogy az ember meglássa, e mai világkavarodásban a körülmények találkozását a napoleoni háborúk okozta szörnyű felfordulással s aki tudja, mit hozott az emberiségnek a népek csatája, egy és más tanulságot kiolvashat a népfölkelők csatájának mai tragikus folyásából.

Sándor Béla

Magyar Iparművészet

V. 1926. 126. l.

KRÓNIKA

KUKORICZA JANCSI A SÖRÖZŐBEN. Azt hisszük, t. olvasóink is helybenhagyják, ha azt állítjuk, hogy a fővárosi nagyvendéglőink között alig akad olyan, melynek a berendezése kielégítené a művészi igényeket. Vannak ugyan elegáns éttermeink, de ez az előkelőség rendszerint bizonyos unalmas, semmitmondó, sablonos, hűvös ürességgel jár. Akik a bécsi és a drezdai Rathauskeller, a berlini Rheingold, a kölni Auerbachkeller csarnokaiban és még a többi művészies megoldott német vendéglőkben megfordultak, bizonyára szívesen emlékeznek vissza az ott szerzett kellemes benyomásokra és művészi élvezetre. Étkezőhelyiségeink átlagának sivárságát végre megbontja az Egyetem-utca 5. szám alatti Erzsébet-szállóval kapcsolatos söröző pince,* melynek tulajdonosa, Szabó Imre példás áldozatkészséggel rendeztette be a szerényen söröző nek elnevezett kedves étkezőhelyiségét. Hoepfner Guidó és Györgyi Géza építészek tervei nyomán készült a komor, régi borpincének átalakítása, berendezése, Sándor Béla ecsetjét dícséri pedig Petőfi halhatatlan János vitézének jelenetét ábrázoló s az egyik terem fülkéit díszítő tizenkét kép. E képekről ugyancsak tizenkét lapból álló levelezőlapsorozat került forgalomba s örülünk, hogy a jelen füzetünk mellékleteként egy ilyen lappal kedveskedhetünk t. olvasóinknak.

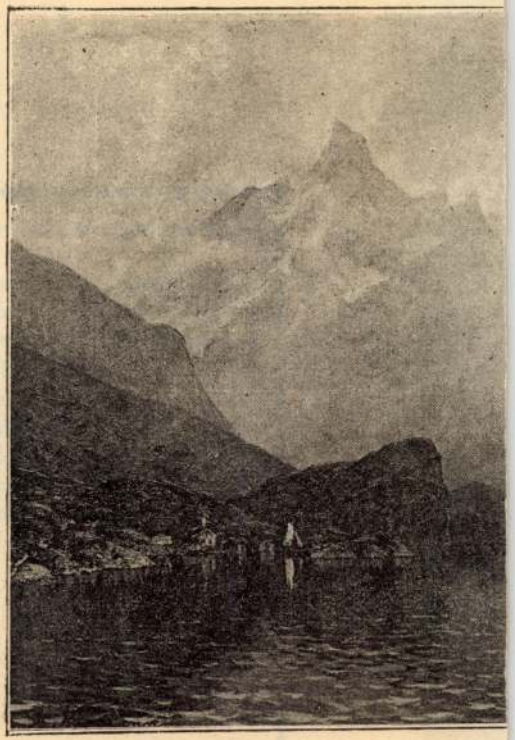

NORMANN A

Sándor Béla

43 Sándor Béla: Egy honvéd menetszázad búcsúja.

KNT 1916/17 téli kiad

399 Kiss Rezső: Bál után.

Magy. Kir. Iparművészeti Iskola. Díszítőfestészeti osztály. Tanár: Sándor Béla.
Königlich Ung. Kunstgewerbeschule. Klasse für dekorative Malerei. ✦ École Royale Hongr. des Arts Décoratifs. Section de la peinture décorative.

Magyar Iparművészet
1925.

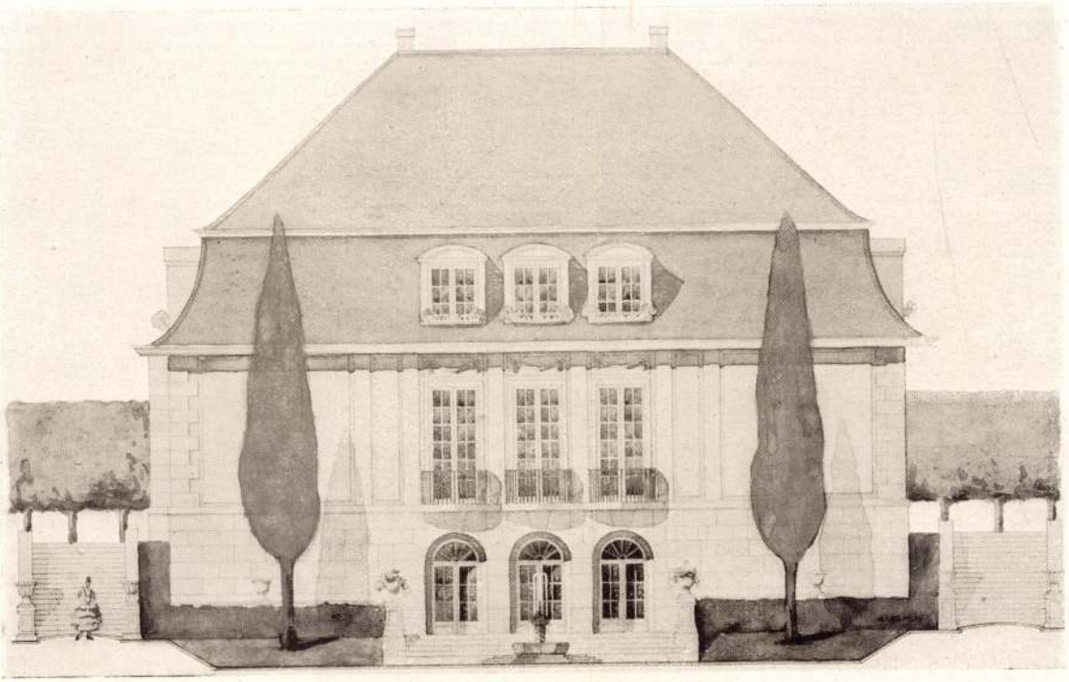

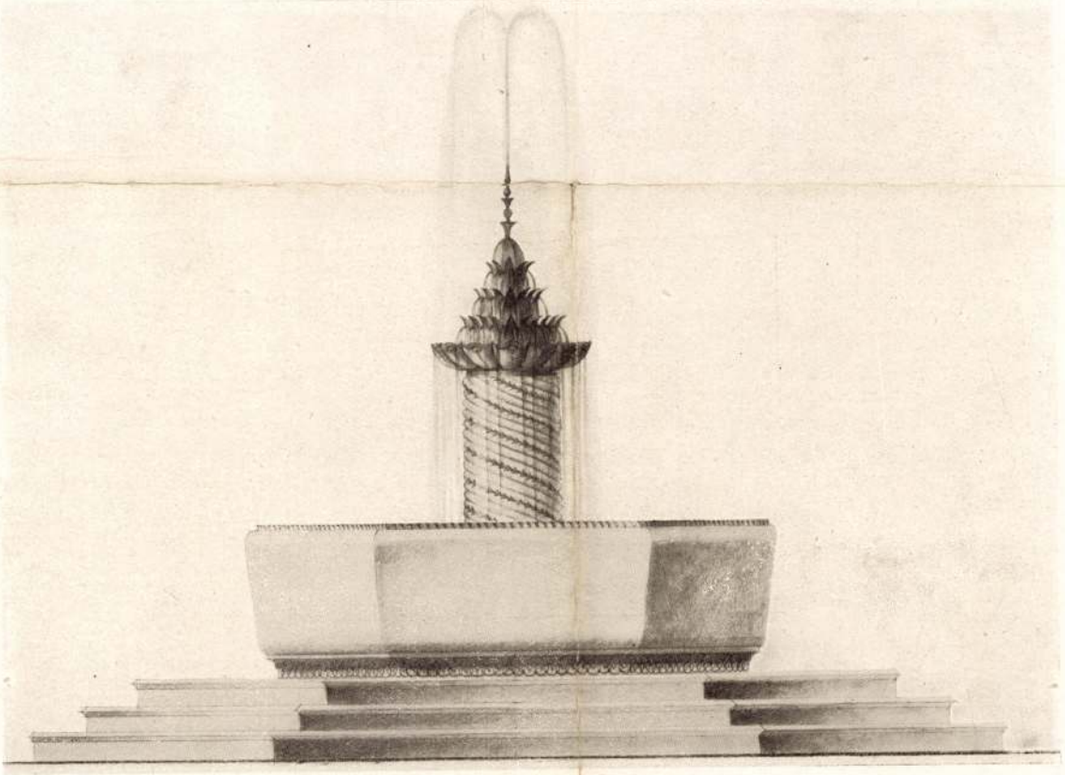

Magy. Kir. Iparművészeti Iskola. Belső építészeti osztály. Tanár: Györgyi Dénes. ✦ Königl. Ung. Kunstgewerbeschule. Klasse für Innenarchitektur. ✦ École Royale Hongr. des Arts Décoratifs. Section de la décoration et de l'ameublement.

IX.

A XIX. század eleji építőművészet hazánkban két forrásból fakadt. Az egyik, a jelentősebb, a monumentális építészeté, amely nemcsak a hatalmas, egyházi rendeltetésű architekturát, hanem a pesti jellegzetes palota-építészetet is magában foglalja és a *neoklasszikus* irányt követi.

Az újabb műtörténész nemzedék[133] sikerrel kutatja ezt a forrást, amely Lombardia termő humuszából csobogott elő s a Pollák[134] és Hild pesti klasszicizmusához vezetett. Ez a gazdag itáliai érből táplálkozó stílus a szárazabb német és osztrák átszármazás kikerülésével közvetlenül ömlött a hazai talajra és itt nagy-

szítette. A szomszédos mellékoltár nagyméretű és Szent Istvánt a ravatalon ábrázoló képe *Ujváry Ignác* műve (1895). A szentély előtti tér fölött lebegő kupolaboltozat falfestménye *Sándor Béla* alkotása. A távlatilag szabadba nyitott égbolton négy szeráf, a pendentifeken Szent Gellért, Szent Imre, Szent László és Kapisztrán János alakját találjuk.

A díszítés további folyamata a háborús idők és az ezt követő gazdasági nehézségek miatt megakadt. Most a főszékesegyház közeledő centennáriuma alkalmával ismét föltámad lelkünkben a vágy, hogy az Úr Hajléka méltó és befejező díszeit elnyerje.

Vasárnap a képes mell.

1. A budapest—zuglói egyházközség Angol-utcai iskolája most rendezte 111-ik kulturdélutánját.

2. A kisteleki Ifjusági Vöröskereszt özv. Richterné Stancsu Aranka tanitónő vezetésével sikerült irredente előadást rendezett.

3. A Budapest III. kerületi Lajos-utcai elemi iskola növendékei a hősök emléktáblája javára ünnepséget rendeztek. A hazafias darabot Barna Gézáné Olgyay Edith tanitónő állitotta össze s ennek keretében Vécsey Leó munkatársunknak a Magyarság hasábjain nemrég megjelent „Kuruc dal 1926-ban" cimü megzenésitett versét énekelték.

4. A Hernád-utcai Ifjusági Vöröskereszt hazafias mükedvelőinek csoportja Buza János igazgató, Répászky Gizella, Morvay Matild és Kun László tanitókkal.

*

A kereskedelem, ipar és technika terén rövid évtizedek alatt kemény ellenfele s veszedelmes konkurrense lett az öreg Európának az Egyesült-Államok. Az irodalom és müvészet, — no meg a divat az a terület, ahol nem sikerült eddig s minden valószinüség szerint ezután sem, felülkerekedni. A férfidivatban rendszeresitettek ugyan általánossá lett változtatásokat, a női divat terén azonban nem birják a versenyt Párissal. Ujabban ugyan megkisérelték e téren is felvenni a harcot, azonban vajmi kevés eredménnyel. Az itt közölt kép egy előkelő newyorki szalon legujabb alkotását mutatja be, a nagyértékü csipkeszövetből készült ruha hadat üzen a térdigérő szoknyának s csupán a boka felett egy arasznyira hagyja szabadon a lábakat. A mély kivágást éppen ugy számüzi, mint a rövid ujjakat, — egyszóval a szolidságot hirdeti. Kiegészíti a tengerentuli divatalkotást a nagyperemü kalap, amelyet virágdisz övez. Lessz-e követője a newyorki reformátoroknak? Talán azoknak a táborában, akikre nézve nem jelent előnyt, ha nem éppen karcsu lábszáraikat mutogathatják.

Az Erzsébet királyné-szálló vendéglője a Petőfi-kultusz szolgálatában

Amikor a régi pesti Belvárosban pár müvészi faragásu ódon kődarabot, néhány más stilusu, szeretettel, művészettel épült, a más időkből átmentett vén házat találok, ugy érzem, mintha csak egy hajdanvaló, egységes hatásu drága családi ékszer összetört darabjait látnám... Az *Egyetem-utcában* a biedermeyeres uri *Erzsébet*

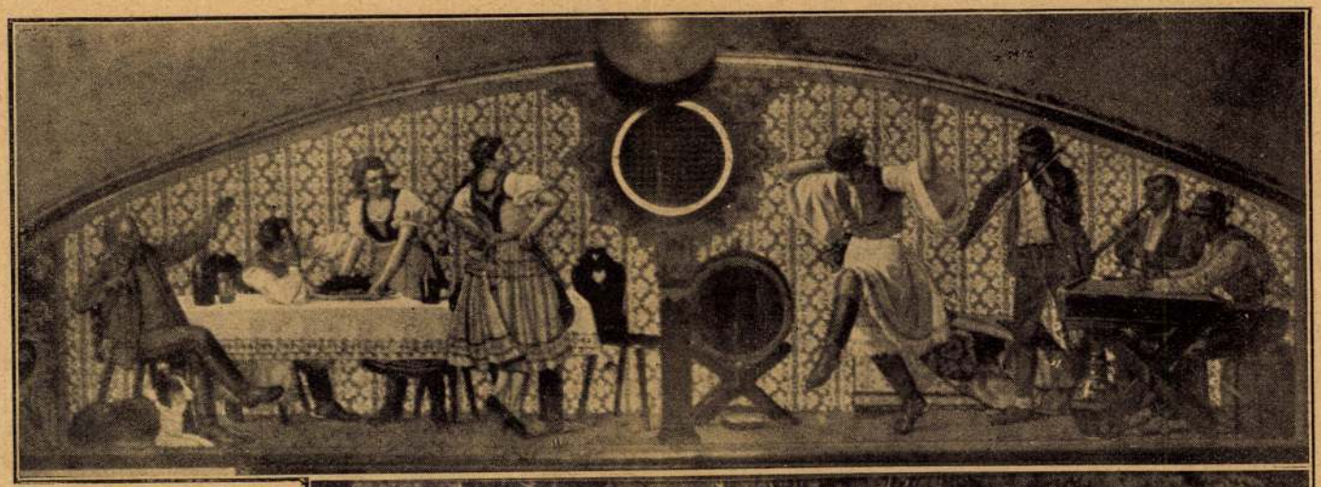

királyné-szálló és vendéglő is ilyen átmentett régi nemes érték. Több, mint 60 éves multra tekinthet vissza. Nemes hangzásu nevét az 1867. évi koronázás alkalmából Erzsébet királynéról nyerte. A Veszprém megyei eredetü, vérbeli magyar *Szabó* Imre nagyvendéglős, a kedves, magyar, uri szállodának országos népszerüségü tulajdonosa és felvirágoztatója, 1913-

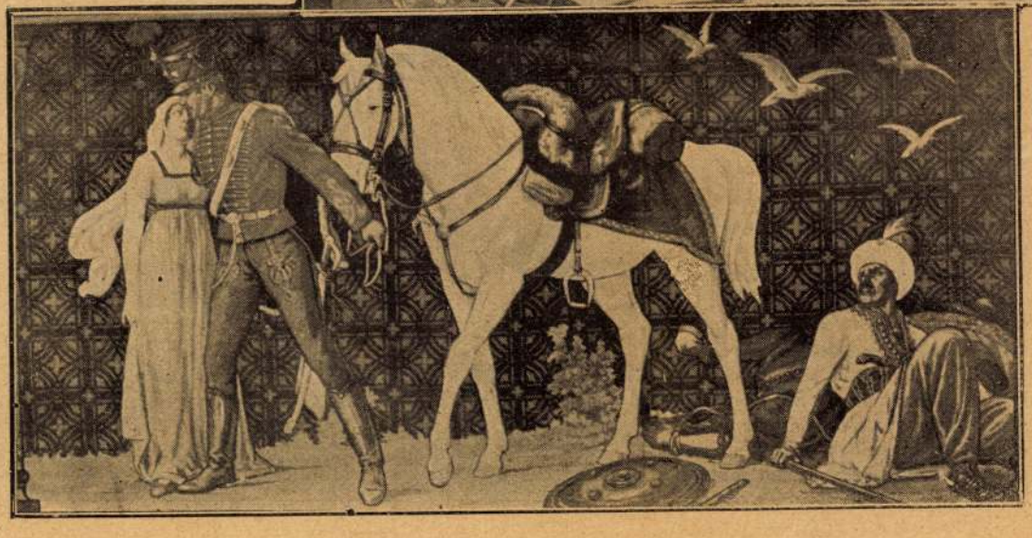

ban a kedves, vén pesti házhoz, mintegy ikertestvérül, hatemeletes, tetőszobás, modern uj épületet kapcsolt. S legszinmagyarabb, jólmenő szállodaüzletét, amelynek válogatott törzsvendégei több, mint félszáz éve, éppen a vidék legősibb birtokos családjai, a papság, a katonatisztikar, a vármegyei, községi, állami tisztviselők köréből kerülnek ki, előbb népszerü *kávéházzal*, majd felkapott *nagyvendéglővel* kiegészitette. Ez évben pedig megépitette, berendezte itt Budapestnek, sőt az egész országnak, legkényelmesebb, leggyönyörübb uri magyar *pince-söröző*jét, a rövid idő alatt fogalommá vált *Erzsébet-pincét*.

A *Szabó* Imre barátunk söröző pincéjében természetesen a pompás sörök, magyar főztek, sültek mellett a *somlóhegyi*, sajátszürésü, csodafinom *somlai aszujából*, *rizlingjéből* is lehet kapni isteni nektárt. Azonban nemcsak az ellátás, hanem a megépitése, iparmüvészeti és képzőmüvészeti remekkel ékes berendezése is páratlan és magyarosan eredeti a *Szabó*-féle pincének. Hiszen, ha *Pest-Budán* széjjelnézünk, a ha-

sonló üzletek, különösen a kávéházak épitkezéseinél, berendezésénél, az *egészében idegen eredetü*, tulnehéz, tulrikitó, müvészietlen, költséges kontár-munkák egész piaci sorozatát megtaláljuk. Annál inkább kiemelést érdemel, hogy *Szabó*, a veszprémi magyar gazdacsalád kiváló fia, aranyveretes, igazi magyar müvészekkel alkottatta meg a csodaszép magyar *Erzsébet-pincét*. A müépitészeti részt és a müipari berendező munkát az ösmert jeles *Hoepfner* Guidó és *Györgyi* Géza müépitők, müberendezők végezték, müiparosok bekapcsolásával.

Az Egyetem-utcáról merész bolthajtásu, kényelmesen menedékes lépcső vezet le — keeses román-oszlopos kis előcsarnokon át — a látványosságszámba menő csodaszép pince-éttermekbe, ahol remek, magyaros fafaragvány rácsfalazattal elrekesztett tizenkét asztalfülke és még egy külön tölgyfa falburkolatos nagyterem áll a vendégek rendelkezésére. A pontos

kiszolgálás érdekében pedig mindenik asztalfülkénél külön pincér teljesit szolgálatot, hogy az étel-italrendelésnél, no meg a fizetésnél se legyen késedelem, félreértés.

A derék *Szabó* Imre, aki nemcsak szóval, hanem tettel, áldozatokkal pártolja a magyar müipart és képzőmüvészetet, *Petőfi* emlékezetét meg *Sándor* Béla festőmüvésznek, az Iparmüvészeti Iskola zseniális mestertanárának alkotásaival örökitette meg bübájos helyiségében. A *tizenkét fülke* falára *Petőfi* „*János vitéz*"-ének históriájából olyan ragyogó, szindus, magyar képeket és még külön egy hatalmas szép *magyar táncjelenetet* festetett meg, hogy e freskók csodálására, a nagyszerü, eredeti magyar vendéglő megismerésére a Budapesten megforduló *külföldiek*, angolok, franciák, németek, amerikaiak eljárnak s a „*Kukorica Jancsi*" vitézkedéseiről festett freskók pompás szinnyomatu, Petőfi-verssorokkal magyarázott, csodaszép *levelezőlapjaival* pedig a nagyvilágban eként terjed tovább és tovább a *Petőfi-kultusz* ...

Móricz Pál.

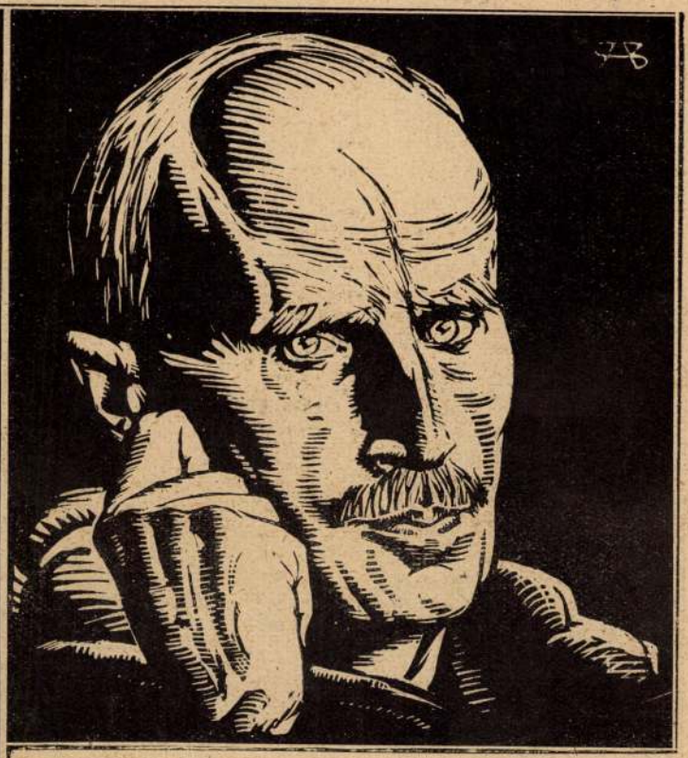

A Párisban élő magyar művészek egyik kis csoportja sikerült kiállítást rendezett a francia fővárosban.

Képeink a kiállítás egyes darabjairól készültek. Csákány: Kakas (szürke márvány); Székely: Arckép (fametszet); Végh Gusztáv: Könyvkereskedés a Szajna partján (rajz).

fesszorok vezetése mellett. Itt végzett kísérletei két témakörben mo-

jén, s a munka az Association évkönyvében jelenik meg. Neurochirurgiai tanulmányok céljából állandóan szoros kapcsolatot tartott fenn a klinikai osztállyal és az operációsteremmel. Nagyszámú epilepsziás és daganatos agyműtétet, valamint gerincvelő-műtéteket volt alkalma végignéznie. „The effect of small lesions of the precentral and postcentral gyri on the reflexes of man" című rövid tanulmányát az amerikai Society of Neurological Surgeons montreali évi gyűlésén ismertette, s valószínűleg Penfield professzor társszerzőségében publikálja. Háromhetes tanulmányút kapcsán megtekintette Ann Arbor, Chicago, Baltimore, New York és New Haven fontosabb neurochirurgiai, neurophysiológiai, illetve neurohystológiai intézeteit.

Szendy Károly (1911, Budapest, róm. kat.), okleveles gépészmérnök, Smith Jeremiás ösztöndíjjal az Egyesült Államokban folytatott tanulmányokat s az elektromos áramszolgáltatás kérdésével, főleg az áramszolgáltató vállalatok műszaki felépítésével foglalkozott. Túlnyomó részben a vállalatok közötti energiakicserélés műszaki és gazdasági, majd a nagyvárosok elektromos energia ellátásának problémáit tanulmányozta. A korszerű elektromos berendezéseket a General

Mély gyászunkban kifejezett jóleső részvétet hálásan köszönjük.

Budapest, 1937. október hó.

Sándor Béla
és családja

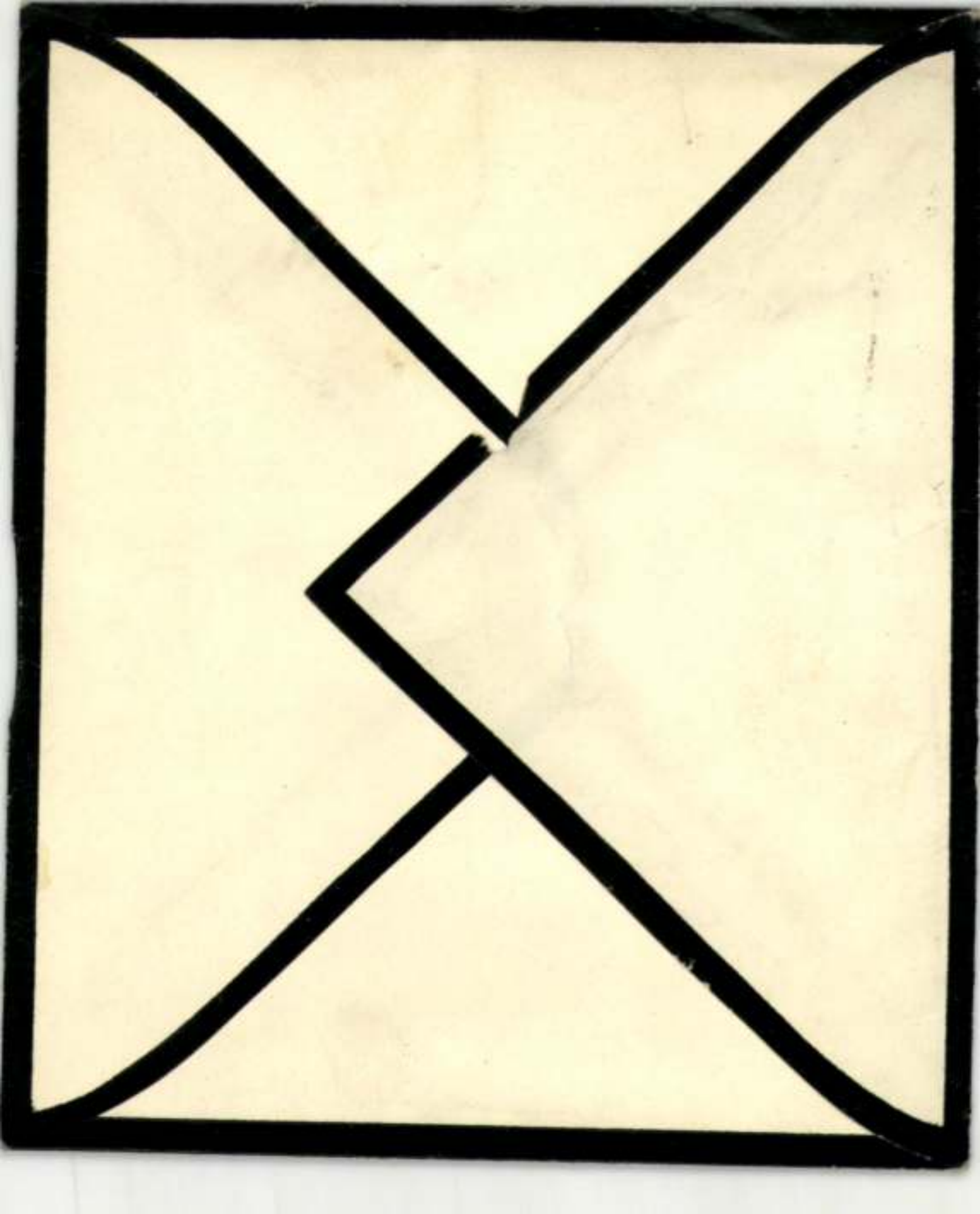

Sándor Béla

Kaposvár

Dr. Szendiványi Gyula
urnak

Budapest
Lágymányosi ut 16..

Uram ne hagyj el! itt
volt ám szörnyü stráza,
Vért jéggé fagyasztó volt
rémes látása:
Egy nagy sárkánykigyó
állt itt a kapuban
Elnyele hat ökröt, akkora
szája van.

Sárkány derekában
kereste a szivet.
Ráakadt és bele kard-
vasat merített
A sárkány azonnal
széjjelterpeszkedett
S kinyögte magából a
megtürt életet.

János vitéz. **Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében.**
(Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)

G. A. MISKOLC. *Felet a szívem* című kis versét alkalomadtán, ebben a rovatban közölnők. Ha ez a megoldás önnek megfelel, kérjük szíves értesítését.

ISTVÁNNÉ. A vers ötlete és hangulata kedves. Az ön verselési készsége azonban még nagyon kezdetleges és gyakran vét a ritmus ellen is. Igy nem közölhető. Örülünk, hogy szereti az *Uj Időket.*

PIPACS. Megható, de mindennapi, számtalanszor megírt naiv történet, amelynek elmondásában nyomát sem látjuk a művészi felkészültségnek.

ELSŐ NOVELLA. A kisérő levél ötletes, sikerült. Sokat nevettünk rajta. A novella azonban, fájdalom, cseppet sem *„első"*. De hogyan is juthatott eszébe, hogy egy befejezetlen elbeszélést küldjön a címünkre? Ebből jóformán semmit sem lehet látni. Ha beküldi az egészet, elolvassuk és megmondjuk: mint vélekedünk róla.

I—J. Elrettentő például közöljük ezt a verset:

ŐSZI DÉLUTÁN.

Ablakon keresztül folyton
Látom az esőt szakadni...
A tömeg megázva bolyong
S közte lót-fut a sok kapzsi,
Szívja a nyomorgó vérét.

A nap angyal arca üzi
A sötét felhőket innét
S nép ajakra fényt, derüt vet
... Csalfa! az eső hull ismét!
Óh az élet, 'régvárt élet!

ŐSZ. Ön végzetes tévedésben van. A vers nem levél. Az *Uj Idők* nem postaszekrény. Méltóztassék a költeményt a címzettnek közvetlenül elküldeni.

TRAMONTANA. Ha verselési készsége egyenlő értékű lenne érzéseivel, Ön csakugyan költő lenne.

SZÉP AZ ÉLET. Van nehány jó sora.

TURUL. 28. A német az efféle versek íróira azt mondja, hogy: ein angelesenes Talent. S ez nem feltétlen dicséret.

UJ IDŐK. Köszönjük, hogy F. Károly prológusát eljuttatta hozzánk. Meghatottan olvastuk el. Sikerült munka.

TRANSYLVÁNIA. Az a benyomásunk, hogy van tehetsége. Ez nem vált be, de kéziratait mindenkor szívesen elolvassuk.

PERDITA. Ha egy nő olyan rossz versek költésére inspirál valakit, mint Lia kisasszony kegyedet, az csakugyan nem érdemli meg, hogy megbocsássák bűneit. Mert már ezek a versek is: megbocsáthatatlanok.

FINITA LA COMEDIA. Ön igy ir:

Oltár a lelkem lett
Rajta te az Isten
Én hittem, te szerettél.
Tanyánk az éden volt.

Komolyan azt tetszik gondolni, hogy ez vers?

K. B. G. Elolvastuk a verseit és lemondunk róla, hogy megnevezze magát. Egy cseppet sem vagyunk kiváncsiak arra, hogy ki irta ezeket a költeményeket.

Z. Z. Ha ismerősei és barátai legközelebb ismét „unszolni" fogják önt, hogy kéziratait küldje be valamely szerkesztőségbe, mondja meg nekik, hogy kikéri magának, hogy önt ugrassák. Legyen férfi. Ne hagyja magát „unszolni".

IRKE. 1. Csathó Kálmán regényei „Leányok, anyák, nagyanyák" és az „Asszony a bakon", valamint a „Szerelem" című angol regény még karácsony előtt megjelenik könyvalakban. Lehetséges, hogy ugyanesak karácsony előtt megjelenik a „Meghalok érted" is. Második kérdésére legközelebb válaszolunk. Mindig nagyon fogunk örülni, ha soraival fölkeres.

1709 óta az eredeti
„Farina gegenüber"
dem Jülichs-Platz
az előkelő társaság Kölnivize

Hölgyek figyelmébe!! Még a legrosszabb nedves időben is tart a Kránitz-féle tartós hullám. Hölgyfodrászat Budapest IV. kerület, Párisi-utca 5. Tel.: 122—58 (A főpostával szemben)

Legfinomabb Bronzcsillárok gyára „Shaku-Do" Budapest IX. Mester-u. 26.

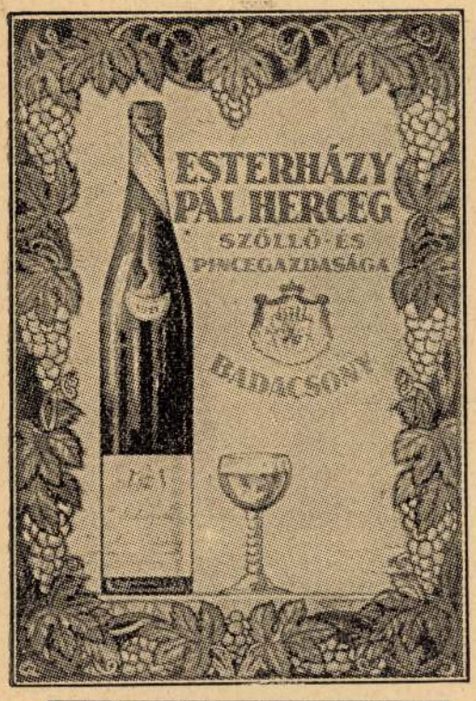

Az Uj Idők barátai

Az Uj Időknek új előfizetőket szereztek a következő hölgyek és urak, a magyar kultura, irodalom s az Uj Idők igaz barátai:

özv. Balog Béláné
dr. Bartha Zoltán
Bedő Ferenc
özv. Breier Fülöpné
Deák Lajosné
Dudás Szilveszter
Daál Erzsébet
Gerhardt Ágoston
Gönczy Miklós
Illés Sára
Ivánka Mária
Karakas Mariska
Katzer Irma
Kovács Sándor
Kőszeghy Elemérné
Kratochwilla Böske
Lőrinczy Ilona
Dr. Medgyesi Károly
Merkler Klára
Papp Lászlóné
Pályi Istvánné
Petrovay Béláné
Piatsek Gyula
Ruzsiczky Tivadarné
Sághy Béla
Schreiber Dezső
Schüssler Sándor
Szilágyi Margit
Tóth Józsefné
Vörös Lajosné
Zsák Antal

Akinek dűlt betűvel szedtük a nevét, az egynél több előfizetőt szerzett.

Hálánk jeléül mindegyiküknek küldtünk egy-egy szép és értékes könyvet.

A szerkesztő üzenetei

ELEKTRA. Nagyságos Asszonyom nagy örömöt okozott nekünk levelével. Örülünk, hogy nemcsak az Uj Időket szereti ilyen nagyon, de a *Meghalok érted* is megnyerte tetszését. Erre vonatkozóan olvassa el, kérem, a *Március idusa* jeligére küldött üzenet első részét. A kért számokat elküldöttük. A beküldött címekért fogadja hálás köszönetünket. Mindkét helyre küldöttünk mutatványszámot. Kérjük, tartson meg bennünket továbbra is szeretetében.

E. JOLÁN. Miklós versei jobbak, az átlagnál, de az *Uj Idők* mértékét még nem ütik meg.

K. Z.-né. Arra, hogy ön a mi könyvkiadói munkánkba bekapcsolódhasson, a következő módszert ajánljuk: 1. Juttassa a kiadóhivatal tudomására olyan érdekes, cselekményes és eddig még le nem fordított regények címét, amelyeket, az Ön véleménye szerint, a mi közönségünk szívesen olvasna magyar fordításban. A regényeket mi lektorainkkal elolvastatjuk. Ha ők a regényeket csakugyan alkalmasaknak találják a lefordításra, megbízzuk önt azzal, hogy az első fejezetből próbafordítást készítsen. Ha a próbafordítás sikerül, megbízást kaphat az egész regény lefordítására. A kiadóhivatal nemcsak a címünkre beérkező és közölt műveket honorálja, hanem *honorálja az ötleteket is*. Aki tehát oly külföldi művekre hívja fel figyelmünket, amelyek mindezideig magyar nyelven még nem jelentek meg, de amelyek, véleményünk szerint is, a siker reményével adhatók ki, a velünk közölt ötletért honoráriumra tarthat számot. Ami a próbafordítást illeti, azt csak abban az esetben honoráljuk, ha fel is használhatjuk, másszóval, ha mértékünket megüti. Figyelmébe ajánljuk, hogy írói készség nélkül senki jó fordító nem lehet. Mi nemcsak hűséget kívánunk a magyar fordítástól, hanem azt is, hogy a fordítás olyan hatást tegyen az olvasóra, mintha magyar író munkája lenne. Új fordítók a nagyobb könyvkiadóvállalatok munkájába csak akkor tudnak belekapcsolódni, ha maguk hoznak javaslatba lefordításra érdemes munkákat és ha javaslataik megfelelnek. Azoknak a könyvnek a fordítására, amelyeknek kiadását kívülről jövő ajánlat nélkül, maguk a könyvkiadóvállalatok határozzák el, megbízást rendszerint régi, kipróbált és érdemes műfordítók kapnak.

KIVÁNCSI DOKTORNÉ. Azt a verset Váradi Antal írta. Címe: A tanú.

MIVA. 1. Az Uj Idők előfizetési ára ¼ évre Csehszlovákiában 95 ezer magyar korona. 2. Lehet. 3. Erre legközelebb.

TAVASZ AZ ŐSZBEN. A verseket nem tartjuk sikerülteknek. Örülünk, hogy szeretik az *Uj Időket*. Reméljük, azóta már a *Verőfény* harmadik füzetét is megkapták és az is megnyerte tetszésüket.

Z. ÁDÁM. Kisebb igényű lapnak bizonyára megfelelne.

Az Uj Idők fotografusa
Veres mester
Budapest, IV., Harmincad-utca 3.

kéri
olvasóinkat,
akik karácsonyra
fényképet szándékosnak
rendelni nála, hogy torlódá-
sok elkerülése végett legyenek szi-
vesek látogatásukat lehetőleg
előre bejelenteni.
Telefonszám:
135 – 70.

BRISTOL SZÁLLÓ ÉTTERMEI
5 órai tea
Jazz-Band — Tánc

Continental-Szálló
gyönyörűen berendezett éttermei megnyíltak
NAGY SÁNDOR
az Ügyvédi Kör volt vendéglőse vezetése alatt. Első-rendű konyha, polgári árak, figyelmes kiszolgálás.

Serravallo
kinabora vassal,
a legkitűnőbb étvágygyerjesztő és erősítő.
Kapható
minden gyógyszertárban és drogériában
Kis üveg 65.000, nagy üveg 120.000 Kor.
Főraktár:
TÖRÖK-PATIKA, Budapest, Király-utca 12.

Az Uj Idők előfizetői és barátai résztvesznek a milliárdos osztálysorsjáték huzásaiban is.

I.

A reorganizált állami osztálysorsjáték XVII. ciklusában (1926 októbertől 1927 márciusig) az Uj Idők *összes* előfizetői — teljesen díjtalanul — a következő tizenöt sorsjeggyel játszanak:

4805, 4822, 13841, 16302, 20742, 20750, 52751, 52760, 54209, 54216, 54219, 56220, 58191, 59617, 68362.

II.

Az Uj Idők *összes* barátai között a következő öt sorsjegy nyereményeit osztjuk szét egyenlő részben:

68365, 68368, 68540, 68541, 68544.

III.

Végül öt sorsjegy nyereményeit az Uj Idők ama *tíz* barátja között osztjuk szét, akik 1926 január 1-étől 1926 szeptember 10-éig terjedő időben a legtöbb előfizetőt szerezték lapunknak. E sorsjegyek számai:

68545, 69501, 69503, 69506, 69516.

Az ezekre eső nyereményeket *húsz* részre osztjuk, amelyből *öt* rész illeti a legtöbb előfizető szerzőjét, *négy* rész a sorban másodikat, *három* rész a harmadikat, *kettő* a negyediket és *egy-egy* a többit.

Eddig a lista így alakul:

1. Pály Istvánné	3	előfizetőt szerzett.
2. Bekovits Sándor	3	„ „
3. Bicskei Dénesné	2	„ „
4. Dayka Matild	2	„ „
5. Guznic Mariska	2	„ „
6. Hencz Erzsébet	2	„ „
7. Schreiber Dezső	2	„ „

A 8—9—10. helyre eddig egyforma eséllyel pályázik az a 271 barátunk, aki egy-egy előfizetőt szerzett.

Hetenkint közölni fogjuk, hogy kik azok, akik ennek az öt sorsjegynek a nyereményeire igényt tarthatnak.

Sándor Béla

Magyar Építőművészet

[illegible]. 1911. 2. sz.

...ZÓ KÁROLY
dohánynagyárudája
BAKTALÓRÁNTHÁZA.

Sándor Béla

Kovács János dr:
Az Orsz. M. Kir. Ipar-
művészeti Iskola
munkabemutató
kiállítása.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1933. 135. l.
141. l.

Sándor Béla

irod.

Szentiványi Gyula dr. -

Falkép-restaurálások

Szépművészet. 1943. 1. szám

1936-ban a Dunántúlon a legnagyobbszabású munka a székesfehérvári székesegyház már régebben tönkretett, eredetileg Cymbaltól festett barok falképeinek restaurálása volt. Sándor Bélának jutott ez a feladat, a sok igyekezettel végrehajtott helyreállítás, melynek során a művésznek sok nehézséggel kellett megküzdenie, nem minden tekintetben elégítette ki a szakértőket.

1938-ban a gyöngyöstarjáni plébánia-templom XVIII. sz.-i falképeit Sándor Béla restaurálta.

Sándor Béla

Munkarnói

1908. egyházmin. Kiáll.

96 l.

97 l.

Rhédey Lajos gróf

Térdig, állva, kissé balra
kes s arcza s bajusza leberetva
van s baljával kardjára tám
fodra kissé látható s dolmány
és gazdag zsinórzású. Derekán
kajának szijaú, mely bal vál
mas lánc a pajzshoz van er
csákója, mely mellett magas for
tünik szemünkbe. A térkép

Olajfestés, vászonra, m

Festette: J. Helm.

At Kept. 107

Sándor Béla

cród

Elek Artur. A magyar
iparművészet jubileuma.
Magyar Iparművészet

1930. 197. 206. l.

i. Fent: Helbing Ferenc,
ta in Lillafüred. Freskomalereien. Oben: Ferenc Helbing,
llafüred. Above is by E. Helbing, below is by B. Sándor.

Petry Béla: Meseillusztráció (a székesfőváros grafikai díját
Preis der Hauptstadt Budapest). — Illustration to a Fairy T

Sándor Béla

festő:

1., Hajógyári részlet. A szegedi képzőművészeti egyesület 1903. Kiállitásán megvette Erdélyi Béláné.

Művészet, 1903. 354.

Sándor Béla, festő; szül. 1872 június 17-én Győrött.

III.

738 (3449).
820 (64).

1907.

3449. Sándor Béla.
Sz. Győrött 1872 junius 17-én

A dalmát küldöttség fogadása.

I lobogó alatt megjelen

A ~~Egy~~ sallangos teritővel letakart fekete lovon ülő és jobbra fordultan ábrázolt Könyves Kálman ~~és~~ a szabadalmaikban és kiváltságaikban megerősitett dalmát küldöttségét, melynek tagjai közül négyen térdre ereszkedetten hódolnak. A király hermelingallérú palastot, térdig érő köntöst és vértet visel. Kapálozó paripáját ~~egy~~ csatlós tartja, kinek ruhaján a magyar czimert látjuk. Balról a kisérethez tartozó gyalogság és a lovas katonaság várakozik. A jobbról lévő váron túl, a háttérben, az Adriára nyerünk kilátást. Az égbolt felhős. Jelzése alól: »Sándor Béla 1902«.

F fogadja

I jobbra

I koronás

Aquarell, méretei 102:132 cm. -- Az 1901. április 30-án kelt 29477 sz. alatt hirdetett pályázaton 2000 K dijjal jutalmazott mű. -- ~~Átvétetett~~ Átvétetett 1907. április hó 25-én.

1907

208

III

723 (2375) 1903
820 (64).

2375. Sándor Béla: Sz. Györött 1872 junius 17-én

Lovagjáték Nagy Lajos korában.

A kép a játék azon részét ábrázolja, midőn az ~~Az~~ ország szineit és az Anjou-ház czimerét jelképező takaróval leboritott paripákon ülő vitézek ~~lovagjátéka abban a pillanatban van ábrázolva, midőn~~ kozul a balról vágtató lovag ~~[illegible]~~ a nyeregből kivetni törekszik. A küzdőfelek ~~teljesen~~ nehéz vértbe öltöztek. ~~és~~ Sisakjaikat aranban vörös-~~[illegible]~~ fehér, meg kék-~~[illegible]~~ sárga tollak diszitik. A háttérbeli palota erkélyén a király és királyné a ~~[illegible]~~ urakkal és hölgyekkel képeznek csoportot. ~~[illegible]~~ lelógó szőnyegen ~~a magyar és az Anjou~~ egyesitett czimer képez diszt. Középütt a lépcsőn két apród van. Jobbról pedig az ujongó nézők ~~[illegible]~~ közelében két hirnök jelzi a játék befejezését. Jelzése alól jobbra: Sándor Béla 1903 és ez alatt: ANJOU HÁZ.

Szines rajz, méretei 90: 120.5 cm.
Átvétetett az 1903: IV. 27-iki 29111 sz. leirat alapján (317-903)
Értéke 2000. K.

magyar

Az előtt

hozzájok tartozó

gerelyével ellenfelét

904: IV. 28.

1903

173

Sándor Béla

Sándor Béla

Művészi Ipar

1905. I. évf. 3 sz.

39 l.

A

ZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

ET, MŰCSARNOK

mintha friss fuvallat járná át a márványos csarnokokat. Az új igazgatónak első dolga az volt, hogy előkelő színvonalon álló folyóiratot indított a kissé bürokratikus „Mittheilungen“ helyébe, a melyben megfelelő teret adhatott a különböző művészi irányzatoknak. A folyóiratnak nemrégiben megjelent próbafüzetéről más helyen beszámolunk s itt csak azt jegyezzük meg, hogy a lap úgy egészséges, gyakorlati irányánál, valamint kiállításának művészi voltánál fogva messze túlhaladta a hozzá fűzött vérmesebb reményeket.

A bécsi bútoriparnak már közmondásossá vált sablonosságát megszüntetendő, Scala a kormánynyal Angolországban egy egész vaggonrakomány bútort vásároltatott oly célból, hogy a bécsi bútoriparosokkal a a jeles angol munkákat tanulmányoztassa és helylyel-közzel utánoztassa. Ezekből a bútorokból, valamint az ezek nyomán, vagy eredeti tervek után készült bútorokból s a lakás díszítésére szolgáló egyéb tárgyakból rendezte a bécsi múzeum téli kiállítását, a mely az első emelet jobbszárnyának nagy részét elfoglalta.

Mint az előzőkből látható, a kiállításon az angol irány vezetett s csak itt-ott láttuk megnyilatkozását a lokális német szellemnek. De ez talán csak most, az átalakulás kezdetén van így. Az után az impresszió után, a mit a mostani kiállítás ránk tett, azt látjuk, hogy az anglománia veszélye fenyegeti a bécsieket, a mely kórnak elejét veheti a múzeum azzal, ha egész befolyásával és a rendelkezésére álló összes eszközökkel önálló munkára, eredeti gondolatok kifejezésére serkenti az aegise alatt álló műiparosokat.

Sándor B.

A múzeum kiállításának egyik interieurjét — az igazgató szives előzékenysége révén — itt bemutathatjuk olvasóinknak. A jóhírnevű Schönthaler-féle bútorműhelyből került ki; tervezésében és díszítésén közreműködött Lefler H. festő és Urbán J. építész. Egy minden ízében modern szoba ez, opalescens ablakokkal, a stile nouveau szellemében megkomponált fali kárpitokkal, szőnyegekkel stb., a melyen azonban előkelő hatásának dacára meglátszik, hogy tervezői még a kisérletezés stádiumában vannak.

A l'art nouveau egyik oszloposának, az amerikai Tiffanynek remek, mesés hatású üveggyártmányaiból egész gyűjteményt láttunk e kiállításon. Úgy tudjuk, hogy azt nemsokára a budapesti iparművészeti múzeumban is láthatjuk. Akkor lesz módunk benne, hogy tüzetesebben foglalkozzunk vele. Ezúttal csak kiemeljük azt a misztikusan ható üvegképet, a mely a tenger mélyét, faunájával és flórájával együtt megkapóan tárja elénk.

Magyar Iparművészet
1897/98.

A BÉCSI IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A BÉCSI IPARMUVÉSZETI MUZEUM TÉLI KIÁLLÍTÁSA.

Nagy érdeklődéssel várták mindenfelé a Stuben-Ring-i múzeum kiállítását, a mely tájékoztatóul szolgál arra az irányra nézve, melyet a múzeum új igazgatója követni akar.

A múzeum jelenlegi vezetője, *Scala* Artur udvari tanácsos, a mult év szeptember havában foglalta el hivatalát. Nagy feladatot tűzött ki maga elé, a mikor a mindenfelé elementáris erővel tért hódító s a múzeum tradicióival merő ellentétben álló új iránynak Bécsben, s első sorban magában a múzeumban akart útat nyitni. Hiszen, hogy a bécsi iparművészet az utolsó két évtizedben hanyatlásnak indult s pozícióit mindenfelé elveszítette, azt jobbára a múzeum és a vele kapcsolatos iparművészeti iskola vezetőinek maradisága és zsarnokoskodása okozta. Eitelberger, Storck, Teirich, Bucher, bármennyire méltányoljuk egyéni érdemeiket, nem mentek attól a végzetes hibától, hogy nem tudtak hódolni az előrehaladó kor szellemének. Görcsösen ragaszkodtak modorrá vált merev művészetükhöz, mely az olasz renaissance formáinak végtelenül szellemnélküli, száraz variálásából állt. Minden újítást s a művészi individualitás szabad érvényesülését perhorreskálták. Így aztán nem boldogulhatott az ő aerájuk alatt más, mint a ki vakon követte a kánont, a melyet a szövetséges két intézmény, az iparművészeti múzeum és iskola eléje szabott.

Mióta Scala került a múzeum élére,

Az új irány propagálása mellett föltétlenül helyeselhető a múzeum vezetőinek abbeli törekvése is, hogy a vidék műiparosainak is alkalmat adnak arra, hogy jó minták után dolgozhassanak s így munkáikkal kielégíthetik a metropolis közönségének izlését. Ilyes munkák között különösen kitűnt egy halleini asztalos, a ki a múzeumtól kapott minták nyomán, több feltünően jó és emellett meglepően olcsó bútort állított ki. El is kelt valamennyi, sőt legtöbbjét többszörösen utána rendelték.

Egészben véve meglátszott a múzeum kiállításán a komoly törekvés, a tettvágy, mely ugyan még itt-ott túl lő a célon, de a most látottakból azt a reményt nyújtja, hogy idővel helyrehozhatja Bécs művészi iparának letűnt jó hírnevét.

Sajnos, hogy a bécsi Kunstgewerbeverein, a mely szintén az iparművészeti múzeumban rendezte karácsonyi kiállítását, még most is aluszsza az igazak álmát. Szürke sablon, az újszerűségtől való irtózat jellemzi annak tárlatát. Pedig ennek az egyesületnek, mely a szükséges anyagi erővel is rendelkezik, kellene első sorban a haladás jelszót zászlajára írni.

Bécs műértő közönségének most volt először alkalma egy fedél alatt összehasonlítani, a túlhaladott, örökös ismételgetésből tengődő iparművészetet, a jelen kor szellemének hódoló, új formákkal és díszítési motivumokkal fellépő modern művészi iparral. Azt hisszük, hogy a császárváros közönsége rövid idő alatt meghódol az új művészeti iránynak, mint az — nem szólva Anglia és Franciaországról — Berlinben, Drezdában s legutóbb a német renaissance-epigonok főfészkében, Münchenben történt

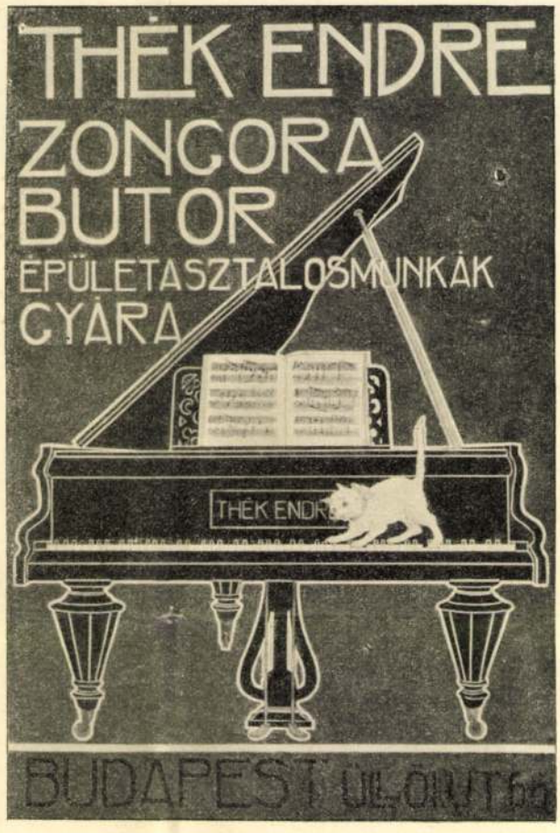

Sándor B.

Okunk van arra, hogy ezt kívánjuk. Mert akkor, ha közönségünk és művészi iparosaink a szomszéd székvárosban az iparművészetnek megújhodását látni fogják, akkor talán majd több méltánylásra találnak és jobban érvényesülhetnek a m. iparművészeti társulatnak ilyes törekvései, mint eddig. *Gy.*

A „Mintalapok"-ból. Horti P.

FOLYÓIRATOK.

The Studio. An Illustrated Magazine of Fine et Applied Art. 1897. december. A füzetet Gabriel Mourey cikke nyitja meg: A French wood-engraver, Auguste Lepère. A kitünő rajzoló és fametsző működésének érdekes méltatása. „A megfigyelésnek ritka adományát bűbájos képzelettel egyesíti." A Lepère-féle kompoziciók gyönyörű sorozata ékesíti a cikkelyt (A vízbefúlt, Vásárcsarnok, Nymphák fürdője stb.). — Tor Hedberg A modern Swedish Landscape Painter című cikkében Jenő, svéd herceg művészetével ismertet meg. Az új svéd művészeti iránynak, mely kapcsolatot iparkodik teremteni a francia impressionismus és az angol prae-rafaelitismus közt, egyik harcosa az ifjú fejedelmi sarj, ki 1894-ben lépett ki műveivel a nyilvánosságba. — Baillie Scott építész falusi családi házak alaprajzait és felszerelését közli. — Byam Shaw skicceiből való karakteriktisztikus mutatványok és a Nicholson-féle, eredetiségükkel meglepő kompoziciók (különösen egy képes ábécé) ismertetése és bemutatása zárja be a füzetet.

*

Az Art et Décoration, Revue mensuelle d'Art moderne Paris novemberi füzetét Octave Maus cikke nyitja meg, melyben a brüsszeli kiállítás elefántcsont műveit ismerteti. Az elefántcsont nemes anyaga, mely a múlt századokban annyi művészi kezet foglalkoztatott, mindinkább a gyári munka martalékává látszott lenni. Egy históriai esemény érezteti most jótékony hatását e hanyatlásnak indult művészeti ággal. A független Congó-állam megalapítása óta ugyanis Van Eetvelde államtitkár, a ki belga hazájában kitűnő műértő hírében áll, a nevesebb belga szobrászoknak a Congó-állam elefántcsont kincseiből egy részt rendelkezésükre bocsátott. Személyes összeköttetést keresett velük, a 17. és 18. század halhatatlan flamand és brabanti mesterek (Van Obstal, Copé, Faidherbe, Dusquesnoy, Bossint stb.) emléke iránt keltvén bennük lelkesedést, sőt a gyakorlati államférfiú is érvényesült, — vásárlókról is gondoskodott. A fáradozást fényes siker koronázta, ma az elefántcsont faragás valóságos ujjászületéséről beszélhetünk Belgiumban. A gyarmati pavillon egyik termében kizárólag elefántcsontból faragott művek díszelegtek. Congó-fa talapzaton nyugodtak a kecses művek, édes formáikkal és csillogó, tejszerű színezésükkel. A belga szobrászok jóformán teljes számmal közreműködtek, részben eredeti kompoziciókkal,

A Brázay-féle plakátpályázat.

A 100 koronás II. díj nyertese. Sándor Béla.

Magyar Iparművészet
1899.

Sándor Béla

A lámpaárugyár plakátpályázata.

„Vöröshaju. Dicséretet nyert.

„Plakát."

— **Befejezték a székesfehérvári nagytemplom restaurálását.** A XVIII. században épült székesfehérvári püspöki székesegyház külső és belső restaurálását, amelyet Shvoy Lajos megyéspüspök tíz éve jubileuma alkalmából határoztak el, befejezték. A város, mint kegyúr és a hívek áldozatkészsége tette lehetővé a százhetvenezer pengős munkát, amelynek során a templom külsejét tökéletesen rendbehozták, belül pedig kijavították a freskókat. A főoltárképet, amely Mária Terézia királynő udvari festőjének műve, Sándor Béla iparművészeti főiskolai tanár restaurálta, de a renoválást felhasználták arra is, hogy bevezessék a székesegyházba a villanyt, a vízvezetéket és oldalkijáratokat építsenek. A templom alatt lévő kriptát is átalakították. Shvoy Lajos püspök augusztus 18-án érkezik haza amerikai útjáról és másnap benedikálja a székesegyházat, ünnepi misét pontifikál és átveszi a káptalan jubileumi ajándékát, a díszes püspöki ornátust.

Dekker: Az emberi test csodái. Köt
Dénes Gizella: Ezüst nyárfák. Regén
Dienes L.:Tanulmányok az uj müvész
Dickens: Nagy várakozások. Regény
Fedor Wehl: Sötét lapok Claszország
Schürger A mixer coctail, bár és k
receptgyüjteménye
U.Nobile: Az "Italia" északi sarki
Dickens: A Pickwick club. Regény 2
Dosztojevszkij: A kamasz. Regény 2
Drégely: Egy férj aki mindent tud.
Henry Ford: Életem és müködésem, 2
H.H.Ewers: Alraune. Fantasztikus r
H.H.Ewers: A vörös kő. Regény köt
Dumas: A korinthusi leány. Regény
Ferenc Fózsef sajátkezü bizalmas l
rendelkezései 552 o
Földes Imre: Hivatalnok urak. Szín
Benedek M.: Anatol France breviari
Gautier: Maupin kisasszony. Regény
Geijerstam: A házasság komédiája.
Gobineau: Parasztlázadás. Regény k
Sven Hedin: Nomádok földjén.Utlei
Kállai: Uj magyar piktura. 1920-19

Az itt felsorolt könyvekből csak e

Vidékre csak utánvéttel - kis
előzetes beküldés

Sándor Béla

irod

Magyar Iparmüvészet

1897/98. 164. l.

Dicséretet nyert a Thék Endre-féle zongoragyár plakát pályázatán. Három tervvel vett részt; ezekről a fenti lap ezt írja:

Az első számúban feltünő egy gyönyörűen, biztos kézzel megrajzolt zongorázó nő és jó ötlet a hirdető gyárának rajzban való bemutatása. Kár, hogy a kompozíció szétszakgatott, mert különben a bemutatott alkotásoknak egyik legjobbja lett volna. Kedves hatású a második számú terv, egy lábhegyre emelkedő, zongorát billegető helyes kis gyermekkel; a harmadik számú terve egy színház függönyére volna alkalmas, a maga – zongora billentyűin végigszaladó – cicájával.

ől tekintve a lánchiddal és a ha-
r. bei Steimle." - Főv.Muz.ltsz. 3179.
n/

nder után Zahradniczek József. Magyar-
344. Hartleben kiadása. 5. l.-é.

der után Zahradniczek József. Magyar-

dal/. - L.Petrovits & J. Druck u. Ver-
m/m. Főv.Muz.Lanfr.Gy.271.

iddal/.- Távlati kép a várkertből te-
- 192x138 m/m A J.Alt: 264 Donau-An-
est". Kisebb méretü, némileg elvál-

Petry Béla: Meseillusztráció (a székesfővárosi grafikai díj

A lillafüredi Palotaszálló falképei.
Vászonra festve a falba illesztve
Sándor Béla munkája
Magyar Iparművészet 1931. 35. l.

Sándor Béla

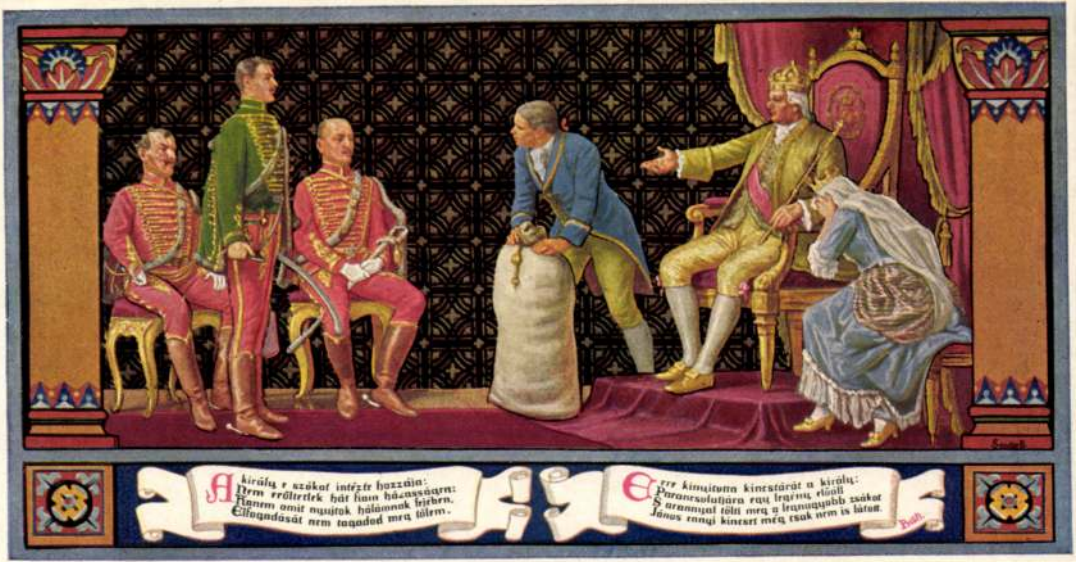

Erzsébet sörözö pince falfestménye Sándor Bélától, Petöfi: János vitéz költeményéből

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLÓ étterem és sörözö pince
Budapest, IV., Egyetem-utca 5. — Szabó Imre tulajdonos

LEVELEZŐ-LAP

CARTE POSTALE

POSTCARD

Sándor

3805. Hunnia nyomda rt.

S. 3. *Béla*, festő, * Győr 1872 jún. 17. Budapesten és Münchenben tanult. A bpesti iparművészeti iskola tanára. 1900 óta főleg tájképeket állított ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban. Jeles freskófestő. 1910—11. festette az egri főszékesegyháznak egyik mennyezetképét, 1926. a budai kapucinus-templom freskóinak egy részét stb. Dalmát küldöttség fogadása és Lovagjáték Nagy Lajos korában c. akvarelljei a Szépművészeti Múzeum tulajdonában vannak.

Ke. G. II 407 f

Gerely József VII. 213

1709 óta az eredeti
„Farina gegenüber"
dem Jülichs-Platz
az előkelő társaság Kölnivize

a bőrbútort, ha nincs nagyon rossz karban, föl lehet frissíteni.

A. G.-NÉ, MAMARONECK. 1. Az elmaradt számot elküldöttük. Reméljük, ezúttal baj nélkül megérkezik. 2. Nagyon köszönjük, hogy észrevételeit közölte velünk. Mi csak örülünk, hogy ha az, amit a két cikkben olvastunk, nem áll minden amerikai leányról. Mi azonban nem is általánosítottunk. Nagyon jól tudjuk, hogy általánosítani nem lehet és nem is szabad. Ha figyelemmel kíséri üzeneteinket, tapasztalhatta, hogy mindig, minden kérdéssel szemben ezen az álláspontón vagyunk. Hogy vannak, sőt igen sokan vannak az amerikai leányok között, akik úgy élnek, ahogyan azt az említett két cikkben olvastuk, az kétségtelen. Viszont az is igaz, hogy nemcsak Amerikában, hanem mindenütt a világon, sajnos, nálunk is, nagy számmal vannak fiatal leányok, akikből minden családi és erkölcsi érzés kiveszett. De: készséggel elismerjük, hogy éppen úgy, mint nálunk: Amerikában is sok az olyan leány, aki becsületesen gondolkozik, aki tiszteli és szereti a szüleit, aki sokat dolgozik és aki szentnek tartja a szerelmet. Ön, nagyságos asszonyom, főként azért a nagy kitartásért becsüli az amerikai lányokat, amellyel nap-nap után újra felveszik a létért való harcot. El is küld nekünk egy ujságcikket, amelyből kiderül, hogy az amerikai női egyetemek ifjúsági szövetségéhez kérdést intéztek: milyen a mai fiatal leány? A leányoknak maguknak kellett önmagukról nyilatkozniok. A beérkezett válaszok nagyon különbözők voltak ugyan, de egyben valamennyi megegyezett: *a felnőtteknek, az öregeknek nincs joguk ítélkezni a fiatalok fölött.* „Igazán képtelenség olyan emberek véleményére adni, akiknek a gondolatvilága a korral valami kocsonyaszerű anyaggá sűrüsödött." Ezt mondja Lucy Lamon, a chicagói egyetem egyik büszkesége. Egy másik fiatal leány a következőkben védi meg kortársait: „Én a legnagyobb bizalommal viseltetem a mai leánygeneráció iránt és ez a föltétlen bizalom abban az őszinteségben gyökerezik, amely minden cselekedetüket vezeti. Mi mindent, amit teszünk, nyiltan tesszük. Hogy nagyon sok cocktail-t iszunk és sokat dohányzunk? — ugyan kérem, hát érdemes egyáltalán vitatkozni azokkal, akik még özönvízelőtti nézetekkel állnak velünk szemben? Ami pedig a mi „vad autótúráinkat" illeti (ahogy ők mondják), erkölcsi szempontból nem különbek-e ezek, mint a holdvilágos éjszakákon, magányos utakon, konflisban való döcögések?" Egy harmadik fiatal leány szerint a hangsúly azon van, hogy a mai lányok kevesebbet álmodoznak, de többet gondolkoznak, mint nagyanyáik tették. „A mai lány látta, hogy a hosszú szoknya az egészség veszedelme s azért áttért a rövid ruhára. Felismerte a napsugarak áldásos hatását s azért lehetően minél kevesebb ruhát ölt magára. Kellett neki valami, amiben a lelke vágyódása kifejezést adhasson és azért kitalálta a charlestont. Ha talán a késői lefekvés és a sok cigaretta árt is az egészségnek, de legalább megvédi szellemi szabadságát a régebbi nemzedék nyomoruságosan korlátolt erkölcsi felfogásával szemben." Nagyságos Asszonyom, kívánsága szerint közöltük ezt az ujságcikket, amelyben az amerikai lányok megvédik magukat a rágalmak ellen. De egy kicsit úgy érezzük, mintha az, amivel ők védekeznek, csak megerősítené azt, amit a két inkriminált cikk mondott róluk. Az a kegyetlen határozottság, amellyel kimondják, hogy az öregeknek nincs joguk beleszólni a dolgaikba, a lélek, amely a charlestonban nyilvánul meg, (micsoda lélek lehet az? — pedig mi nem vagyunk ellenségei a modern táncnak sem) s a szülők (mert kétségtelenül a szülőket értik a régebbi generáción) korlátolt erkölcsi felfogása — nem, Nagyságos Asszonyom, *ezek az öntudatos, bátor ifjú hölgyek, akik az édesanyjukról csak, mint egy özönvízelőtti világfelfogásról beszélnek, ezek nem voltak és sohase lesznek a mi ideáljaink.*

CHRYSANTHEMUM
táj- és virágkertészet BUDAPEST, (Zugló)
VII., Mogyoródi-ut 119-127 Teleton: József 40-08
Növények eladása és bérbeadása.
Lakások díszítése alkalmakra és
egész éven át. Nagy pálmaraktár
Költségvetéssel díjtalanul állunk rendelkezésre.

Lehet: szeretnők és akarnók hinni, hogy vannak Amerikában *igazi* fiatal leányok, akik szeretik az édesanyjukat és az otthonukat. De ezek, akiknek a sorait elküldte nekünk, nincsenek közöttük.

LEVENDULAÁG. Ön azt írja, hogy van egy rossz tulajdonsága. Ha tetszik valakinek, akkor azt ki nem állhatja, de ha nem tetszik neki, akkor beleszeret. S ezt az elméletet rögtön konkrét példával igazolja. Most pedig tanácsot kér tőlünk, hogy mit tegyen és hogyan viselkedjék „Vele" szemben. Lehet, hogy a fiatalember éppen úgy van, mint maga. Talán neki is csak akkor tetszik, amikor azt hiszi, hogy érzelmei nem találnak viszonzásra. Dehát akkor mi lesz? Sohasem fogják utolérni egymást. Mindenekelőtt ezt kellene tisztázni: biztos-e ön abban, hogy szeretni fogja „őt" akkor is, ha sikerül visszahódítania? Mert ha nem, akkor felebaráti érzésünk tiltja, hogy tanácsot adjunk. Képzelje el, hogy akkor a fiatalember fordulhatna hozzánk ugyanezzel a kérdéssel. Eltekintve attól, hogy erre nézve még nem állítottak fel szabályokat. A hódítást nem lehet könyvből, de még szerkesztői üzenetből sem megtanulni. Hogy „ő" érdemes-e a maga nagy szerelmére, azt sem tudjuk. Az majd idővel el fog válni. Egyelőre azt ajánljuk, ne kísérgesse ki négyszemközt. Majd csak akkor, ha már biztosan tudja, hogy egy ilyen „kikísérés" után nem fog még aznap este más leányhoz szegődni.

AZ UJ IDŐK HÍVE. Mi ebben a rovatban *mindenkinek*, nemcsak előfizetőinknek, örömmel állunk rendelkezésére. Kérdésére szakmunkatársunk fogja megadni a választ.

TÉPELŐDŐ. Asszonyom, ön nem beteg. Ez esetben moral insanityről szó sincs. Hova gondol? Az, hogy valaki történéseket talál ki s azokat a maga és mások mulattatására és szórakoztatására elmondja, még nem erkölcsi és nem jellemhiba. Önnek egyszerüen fantáziája van. Ön nem hazudik, hiszen amit másoknak mesél, azzal nem akar és nem is árt senkinek, hanem mesél, mint az írók, akik végre is kitalált történeteket adnak elő. Úgy-e, fantázia nélkül nyomorúságos lenne az élet Asszonyom, hiszen minden emberi alkotást, mielőtt megteremtették, el kellett képzelni. Ehhez pedig fan-

A sok vén szipirtyó benn [csak ugy hemzsegett,
Hánytak a nagy üstbe bé- [kát, patkányfejet.
Akasztófa tövén nőtt füvet, [virágot,
Macskafarkat, kigyót, em- [berkoponyákat.

A seprők voltak ott egymás [mellé rakva,
Miken a boszorkánynép oda [lovagla.
Fölnyalábolta és messzire [elhordá,
Hogy a boszorkányok ne [akadjanak rá.

János vitéz. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)

Uj Idők 1926. II. félév

Legfinomabb Bronzcsillárok gyára „Shaku-Do" Budapest IX. Mester-u. 26.

Teljes kelengyék, saját készítményü női, férfi-, gyermek-, csecsemő-,
FEHÉRNEMÜEK-BŐL
Székely Jenő
Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 9. sz.
(volt Koronaherceg-u.) Pilvax-köz sarok.

tázia kell. Lehet, hogy egy kis hiuság is közrejátszik, mikor az ember érdekesebbnek állítja be élete dolgait, mint amilyenek, de Istenem, még ez sem főbenjáró bün. Hiszen Nagyságod szomorú gyermekéveit is ez a most hazugságnak nevezett fantázia gyógyította meg és tette elviselhetővé. De azért vigyázni kell. A fantáziáját is egy kissé féken kell tartani, mint minden más szenvedelmet. Ha az ember a mesélési vágytól nagyon elragadtatja magát, könnyen a nevetségesség mesgyéjére jut. Az emberek megengedik és szeretik, ha szórakoztatják őket, de amint észreveszik, hogy valakinek a fantasztikus mesei odairányulnak, hogy őt magát gazdagabbnak, előkelőbbnek, kiválóbbnak tüntessék fel, ilyenkor aztán a leleplezésben többnyire irgalmatlanok. Nagyságodban a mesélési kedv és a fantázia, tehát egy író lelki adottsága van meg, az író alkotó ereje nélkül. Kár!

OPTIMIZMUS. A nagy Jendrassik, ki az idegorvostan legkiválóbb professzora volt a budapesti egyetemen, egyszer végig hallgatta egy fiatalember ideges panaszait, odalépett hozzá, mindkét kezét a legbarátságosabban megrázta és ragyogó arccal megölelte őt, mondván — „Uram, ön neurastheniás ember. Gratulálok". Mi talán nem esünk Nagyságod levelét olvasva a gratulálás tulzásába, de örömmel közölhetjük, hogy egyrészt véleményünk az ön optimizmusát illetőleg teljes mértékben fenntartjuk, másrészt meg kell nyugtatnunk, hogy panaszai tényleg csak neurastheniás eredetüek. A neurasthenia sajátságos betegség. Meggyötri az embert, de viszont az ember lelkét oly mértékben teszi fogékonnyá a szép élvezése s a jó megérzése iránt, amily mértékben erre egy jó hajókötél idegzetü ember sohasem lesz képes. Ki tud órákhosszat elüldögélni egy borús Mednyánszky-kép előtt életre és halálra gondolva? A neurastheniás. Ki kap szívdobogást s ki sápad bele Beethoven muzsikájába? A neurastheniás. Ki mondja magában lehúnyt szemekkel egy régi vers elfeledett rímeit? A neurastheniás. És végül ki ír ilyen szép leveleket? A neurastheniás.

Cipő különlegességek

Hó- és sárcipők
Saját készitésü divatujdonságok
GuliWer cipőház
Budapest, VIII., Rákóczi-út 1. sz.

Miután azonban kegyetlen igazság, hogy az életben nem adunk semmit ingyen, ezért is meg kell fizetni, Asszonyom. Meg kell fizetni szenvedéssel, fájdalommal. De ez se olyan borzasztó, hiszen néha tudnak a dolgok jól is fájni. Ugy-e érti ezt? A panaszok? Hát vegyük sorra őket. A „néma kétségbeesés"-nek nevezett depressziós állapot tulajdonképpen az, mint mikor a fáradt vándor leül az útszéli kőre és azt mondja: „na én nem bánom, ha belehalok is, de innen egy lépést sem teszek tovább, elég volt". De közben a lábak pihennek, a hüs szellő lehüti az izzó főt, az útszéli almafa gyümölcsöt kinál, a vándor észreveszi, felál, először csak a gyümölcsért, aztán már nem is tünik olyan távolinak a cél és elindul és megy, megy, megy. Igy folydogál az élet is. Néha kicsit elfárad az ember, Asszonyom. Akkor pihenni kell. Pihenni kell, behunyni a szemet és arra gondolni, hogy egyik embernek útszéli almafa, másiknak banán, de valami mindenkinek jut s ami itt csemege, a banán, az Afrikában útszéli almafa, mig az alma Afrikában csemege. Az a kis boldogság, melyet itt az alma és banán példáz, megéri, hogy felkeljünk és tovább menjünk. A második panasznak, a fejnyomásnak lehetnek testi okai is, ezt már igy csak vizsgálat alapján orvos tudná megmondani. Vérszegénység, kevés mozgás, emésztési zavarok, célszerütlen táplálkozás, tulhajtott munka és főleg belső secretios zavarok okozhatják, de más okai is lehetnek. A harmadik és főpanasz a memória gyengesége tulajdonképpen kellemetlen kényszerérzés, semmi egyéb, amely neurastheniásoknál roppant gyakori. Az ember gondol valamire, de még mielőtt a gondolat teljesen tisztán állna az öntudatban, közbetolakszik az a félelmi kényszergondolat, hogy „na én ezt elfelejtettem" és tényleg már el is nyomja ez a kényszergondolat az emlékezést. Különösen olyan dolgokkal szemben fordul elő, amelyeket fontos volna emlékezetünkben megtartani. A lényegtelen csip-csup dolgok megmaradnak, különben ez igy van gyakran ha az ember keres például egy fontos nyugtát. Minden irás megvan ami nem kell, a gázszámlák tiz évről, az ujraoltási bizonyitvány a második eleméből, a boldogult nagymama cselédjének bejelentési lapja, minden, csak a nyugta nincs. De aztán ez is előkerül, mint az elfeledett gondolat. Átmeneti ideges tünet. Hogy orvoshoz forduljon-e? Orvoshoz ne! Jó orvoshoz igen. A fejnyomás miatt esetleg.

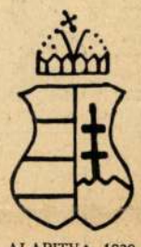
ALAPITVA 1839
HEREND
állandó mükiállitása
a SCHUCH cégnél
Kigyó-utca 4. szám

HARCSA
uriszabó
IV., Városház-utca 16.
Párisi-utca sarok
Közismerten előkelő izlés.
Nagy választék sport és városi bundákban

IRODALMI LEXICON. Most jelent meg. Ára: 450.000 korona. Megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében, (VI., Andrássy-út 16.) hathavi részletfizetésre is.

DR. R. K.-NÉ. Előfizetését az Egyetemes Regénytár október—decemberi negyedévére és a Milliók Könyve július—decemberi félévére jegyeztük elő.

MŰBARÁT. 1. Schmidt: Möbel. Ára: 180.000 K. 2. Smitz: Das Möbelwerk. Ára: 648.000 K. Mindkét könyvet megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében (VI., Andrássy-út 16.)

KAMILLA. A bárány- vagy kecskebőrön keletkezett sós kiverődést csakis úgy lehetne eltüntetni, ha az ember a bőrt valamely cserzőmesternél újra kikészitteti.

TANITÓNŐ? 1. Flammarion: „Beszélgetés a végtelenségről" jelenleg nem kapható. 2. Hoffmann: „A csillagos ég" cimű könyv ára kötve 25.000 K. Megrendelhető Singer és Wolfner könyvkereskedésében (VI., Andrássy-út 16.) 3. Nem érvényesek. 4. Mellékeltünk csekklapot.

G. G. örülünk, hogy Csathó Kálmán híres regénye, a *Te csak pipálj Ladányi...* az ön tetszését is megnyerte és meg van elégedve a Milliók Könyvével.

ORA ET LABORA. Kerestük, de nem tudtuk megszerezni. Jelenleg nem kapható. Talán tessék nehány hónap mulva ismét érdeklődni. Lehet, hogy addigra újabb kiadása elkészül. Üdvözlet.

HIT. A *Jó Házikonyhát* Bánffyhunyadi Hunyadi Erzsébet irta. Mind a tizenkét füzet kötve 125.000 koronába kerül. Tutsek Anna receptjei viszont a *Katóka Szakácskönyvében* jelentek meg. Ára 49.000 K. Mindezeket a könyveket megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében, (VI., Andrássy-út 16.)

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü hölgyközönséget, hogy évek óta fennálló
divatszalonomat
II., Lánchíd-utca 23. sz.
alatti utcai helyiségbe áthelyeztem. Vállalok műtermeimben a legujabb divat szerint *kabátokat, kosztümöket, utcai- és estélyi toiletteket* jutányos árban.
FODOR
divatszalon és műterem

Saját-készitményü PERZSIA BUNDÁK 16,000.000-tól, — SEAL ELECTRIC 6,000.000-tól
CSERY Gyula szücsmesternél, Budapest, IV., Papnövelde-u. 3. Tel.: J. 124-37. Alapitva 1884.

HÖLGYEK ÖRÖME a felülmulhatatlan BOTÁR-féle HAJELTÁVOLITÓ, melv biztos garancia mellett véglegesen kiirtja arcról, karról a kellemetlen szőrzetet. Ára 40.000 korona. — Szállitások utánvét mellett is történnek. — ARCÁPOLÁS. Olcsó bérletrendszer. — Hajhullás, hajtőrés, hajkorpa és hajőszülés elleni szerek, garancia mellett.
BOTÁR REGINA arcápolási intézete Budapest, Erzsébet-körut 34. szám. Az intézet fennáll 16 éve

ségre tanítsa őket! Persze, hogy irigyek szegénykék! Hiszen most kell leszoktatni őket arról. Bizony nehéz dolog ez és nem sikerülhet azonnal. Tökéletes gyerek nincs a világon és az ilyen „rosszaság" csak azt mutatja, hogy egészségesek és életrevalók az apróságok, mert meg akarják védeni a maguk érdekét. Éppen az a nevelés dolga, hogy ezt szabályozzuk: érezniök kell, hogy egymástól nincs mit félteni, hogy az érdekeik közösek. És érezniök kell, hogy a mama jót akar nékik és hogy baj lesz abból, ha nem hajlanak a szavára. Ilyen rövid szerkesztői üzenet keretében nem beszélhetünk, sajnos, a nevelésről, akármennyire szeretnénk is, majd talán egyszer rátérünk egy cikk keretében. Most csak annyit, hogy ne veszítse el a türelmét és ne aggódjon: két éves korukban valószínüleg a legtökéletesebb emberek is irigyek és engedetlenek voltak. Hogy praktikus tanácsot is adjunk: ha az egyik valamit a kezébe vesz és a másik sir, akkor, ha ez kölcsönösen szokott történni, tessék rászoktatni őket, hogy ne sirjanak, de szépen kérjék el egymástól, amit megkivánnak. Ha veszekedés a vége: egy órahosszat nem kapja egyik sem a vita tárgyát képező játékot. Egy kis sirástól nem szabad megijedni, de szokjanak hozzá, hogy nyafogással egyáltalán semmit nem lehet elérni. Ez a legelső törvényekhez tartozik a nevelésben. Sok üdvözlettel kivánunk szerencsét a nevelés nehéz munkájához!

TANÁRNÉ. 1. Külön is megrendelheti. Ára: 37.500 korona, füzetenkint 12.500 K. 2. Kérdésére szépségápolási rovatunk vezetője fogja a választ megadni. A szép levélért köszönet. Mindig szívesen állunk rendelkezésére.

G. P. A képzőt el lehet végezni magánúton is. Pedagógiai gyakorlatra azonban szüksége van. Csak akkor kaphatja meg a diplomát, ha tanítani is tud. Forduljon valamelyik tanítónőképző igazgatóságához, úgy tudjuk, az ön lakóhelyének közelében is van egy és kérjen részletes felvilágositást. Bizony sokat kell majd tanulnia s különösen az algebrát, a fizikát, a vegytant, s ha németül nem tud: a német nyelvet aligha fogja egymagában győzni. De azért nem kell éppen tanártól tanulnia. Egy jelesen tanuló nyolcadikos diák is meg tudja magyarázni, amit az algebrából meg a fizikából nem ért. Irásbeli dolgozatokat nem kell készítenie, csak majd, ha vizsgázik. Akkor egyes tárgyakból irásbeli vizsgálatot is kell tennie.

EGY ELŐFIZETŐT ÉS EGY HARMINCÉVES ÖREG ELŐFIZETŐT kérjük, közölje címét a szerkesztőséggel. Levélben akarunk válaszolni.

JUNIOR. Nem hisszük, hogy ezután oka lesz panaszra. Előfizetése december végén jár le.

A gyermek helyes gondozásáról és táplálásáról.

A gyermekhalandóság, amely az élet friss rügyeit és annak biztató reményeit tarolja le, nemcsak a magánosokat, hanem az államhatalmat is állandóan foglalkoztatja.

Az angol és amerikai tapasztalatok alapján megállapitható, hogy a zabtápszerek rendszeres alkalmazása mellett, a gyenge, vérszegény, étvágytalan és fejlődésben visszamaradt gyermekek rövid idő alatt megerősödnek és viruló egészségben fejlődnek. Angliában közmondássá vált, hogy a gyermekek a zabtápszerek használatának köszönhetik üdeségüket és egészséges fejlődésüket. Remélhetőleg ezen elvek szem előtt tartásával mi is rövid időn belül dicsekedhetünk oly erős és egészséges emberanyaggal — és ez legyen az anyáknak szent kötelessége — mint a nyugati államok.

Erőt, izmot ad a földanya tápláló mellén felsarjadó zab, melyből a Krompecher-féle ZAMAKO készül. Ezen zabtápszer dus hegyizabból speciális eljárással készül. Tartalmazza a szervezet valamennyi fontos épitőanyagát, a fehérjét, zsirokat, szénhydrátokat, tápsókat és vitaminokat. A zabon kivül még maláta és csokoládé is van benne, ami csábitóan kellemessé teszi izét és illatát. A Krompecher-féle ZAMAKO-t rendszeresen használják a legtekintélyesebb gyermekegészségügyi intézetekben is. Három változatban kerül forgalomba: I. ZAMAKO csecsemőknek, kék csomagolás, II. ZAMAKO gyermekeknek és felnőtteknek, piros csomagolás, III. gyenge csontrendszerü gyermekeknek, phosphoros ZAMAKO. A Krompecher-féle ZAMAKO minden gyógyszertár és drogéria utján beszerezhető. Mintát és ismertető könyvecskét, mely a gyermek helyes gondozására és táplálkozására vonatkozik, szivesen küld ingyen a magyarországi főraktár:

THALLMAYER és SEITZ R.-T.
BUDAPEST, V, ZRINYI-UTCA 3.

Az Uj Idők barátai

Az Uj Időknek új előfizetőket szereztek a következő hölgyek és urak, a magyar kultúra s az Uj Idők igaz barátai:

bisztrai Balku Dénesné
Bavankievicz Mária
Beck Julia
Bicskey Dénesné
Csiszár Erzsébet
Dajka Matild
Erdőss Zoltánné
Fábián Gyuláné
Faggyas Ferencné
Friedrich Stefánia
Gazda László
Horváth Kató
Ihnáth Anna és Márta
Jausz János
Dr. Kovách Zoltán
Krets Piroska
Dr. Matolay Viktorné
Molnár Bertalanné
Münich Jenőné
Pályi Istvánné
Dr. Stubenvoll Ferencné
Szabó Gizi
Szalay Alajos
Dr. Szluka Dezsőné
Szókó Jolán
Tersztyánszky Dezsőné
Torma János
Zsoldos Andorné

Hálánk jeléül mindegyiküknek küldtünk egy-egy szép és értékes könyvet

Ha már itt vagy, jöszte és ebédelj velünk:
Ha nem nyelsz kősziklát, mi majd téged nyelünk.
Fogadd el, különben száraz ebédünket
Izről porrá morzsolt testedel sózzuk meg.

Letört a sziklából valami öt fontot
A király s amellett ily szavakat mondott:
Nesze, galuskának elég lesz e darab,
Aztán gombócot kapsz, ha nem összeharapd.

János vitéz. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-sörözö pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)

Uj Idők 1926. felév

— Nincs az a rossz idő, melynek a csodálatos, tartós hullámok ellentállni nem tudnának

PESSL-féle tartós hullámok Budapest, IV. ker., Váci-utca 19. Előjegyzés ajánlatos.

ÁPOLÓNŐKÉPZŐ ISKOLA. A Magyar Vöröskereszt-Egylet Ápolónő Iskolája — mint értesülünk — jelenleg még átszervezés alatt áll s így megnyitása bizonytalan időre kitolódott.

LICY. *Németül:* Ich liebe dich. *Franciául:* Je t'aime. *Angolul:* I love you. *Olaszul:* Jo t'amo. *Görögül:* Ti agapao. *Latinul:* Amo te. *Horvátul:* Ljubim te.

EXPIATIÓ. Nagyon kedves ez a nagy kétségbeesése. Kétszer is elolvastuk a levelét, mert először azt hittük, hogy csak tréfál velünk. Most, hogy meggyőződtünk panaszának komolyságáról, szeretnénk gratulálni az édesanyjának, aki így nevelte és szeretnénk gratulálni annak az embernek, akit szeret. Megnyugtathatjuk: ha úgy volt, ahogyan nekünk leírta, ha nem szépített és nem hallgatott el semmit, akkor nemhogy a fiú előtt, de önmaga előtt sem kell szégyenkeznie. Valószínűnek tartjuk, hogy a fiú nem is vett észre semmit. Hiszen az véletlenül is történhetett. Viselkedjék teljesen nyugodtan, közömbösen a fiúval szemben. Tegyen úgy, mintha semmisem történt volna. Hiszen nem is történt semmi. A fiúnak nem szabad észrevennie, hogy ön nyugtalan, hogy kerüli a tekintetét, hogy a lelkiismerete bántja. Még azt gondolhatná, hogy csakugyan van valami szégyelni valója. Arra ne is gondoljon, hogy el kell vele feledtetnie valamit. Nincs mit elfeledtetni. Sőt, ha ő célzást tenne, tegyen úgy, mintha nem értené, mire céloz. De ismételjük: föltéve, hogy őszintén elmondott nekünk mindent, meg vagyunk győződve róla, hogy a fiú nem vett észre semmit. Kívánjuk, hogy önmagával szemben mindig ilyen szigorú tudjon maradni, akkor az a bizonyos lelki egyensúly, amelyről most azt hiszi, hogy megbomlott, sohasem fog kellemetlenséget okozni.

ŐSZUTÓ. Mikor levelének az első felét elolvastuk, igazán nem gondoltuk, hogy az fog kisülni belőle, amit a végén írt. Mindabból, amit a férfiról mondott, mi is szentül hittük, hogy őszinte, tiszta szerelem vezette magához. Tulajdonképpen még nem látunk tisztán és azt tanácsoljuk: ne törjön pálcát fölötte, amíg övele magával is nem beszélt. Ha egy komoly férfi valakit háromszor feleségül kért, a dolog nincs befejezve azzal, hogy a nővére beszámol legújabb eljegyzéséről. Nem lehetséges esetleg az, hogy a férfi nem is tud arról, amit az asszony írt? Semmiesetre se az asszonynak írjon, hanem egyenesen a férfinek. Ehhez ugyancsak joga van. Kérdezze meg, mit jelent hallgatása. Ne érzelegjen, ne is tegyen keserű szemrehányást neki. Leveléből úgy látjuk, az ön szívét szerencsére nem érinti mélyen ez a fordulat, de hiúságát méltón bánthatja. Nem értjük azt sem, hogyha ők előzetesen informálódtak *abban a dologban* s a kapott felvilágosítással meg voltak elégedve, mi indította őket erre az eljárásra? Mert, ha csak az eljegyzés után érte volna őket az információk alapján kellemetlen meglepetés és akkor vonultak volna vissza, az is nagyon csúnya volna ugyan, de legalább érthető. Talán mégis nagyon rideg és viszszautasító volt vele szemben? De még akkor is más formát kellett volna választaniok. Vagy nem lehetséges az, hogy ez az újabb eljegyzés csak „kitaláció", ahogy Csathó Kálmán mondja és az asszony csak magát akarta próbára tenni vele? Kizártnak éppen ezt se tartjuk. Mindenesetre jó lesz tiszta vizet önteni a pohárba. Az ön levelére a férfinek kötelessége lesz nyíltan, kertelés nélkül megírni az igazságot. S ha az igazság az, amit a nővére leveléből megtudott, akkor örüljön, hogy nem kötötte hozzá az életét. Bizalmát nagyon köszönjük s további sorsáról, ha hírt adna, nagyon örülnénk.

FEKETE ANDRÁSNÉT, aki október 12-i kelettel levelet írt nekünk, kérjük közölje velünk címét.

MERCI. Semmi oka sincs arra, hogy megvesse önmagát. Semmi oka sincs arra, hogy azt képzelje, hogy mindenki megvetéssel néz önre. Az ön fantáziája túlfűtött. Az idegei, ezt megértjük, tulságosan érzékenyek. Ön tulságos jelentőséget tulajdonít ennek a dolognak. Az ön tragédiája száz és száz mai nő tragédiája. Nem kell jóstehetség ahhoz, hogy bárki is megjósolja: az ilyen szerelemnek mi lesz a vége. Ez az elkerülhetetlen vég bekövetkezett, de önnek éppen semmi oka sincs arra, hogy ebből olyan következtetéseket vonjon le, amilyeneket levont. Önmegvetés? Emberkerülés? Öngyilkosság? Ugyan! Miért? *Önt egyetlen intelligens ember sem fogja kevesebbre becsülni a történtek után, mint becsülte eddig.* Az élet, a világ éppen olyan szép marad — nélküle is! — mint volt eddig. Kimeríthetetlen forrása a szépségeknek s a

Párisi modellek

legujabb divat-kreációk
nagy választékban
vételkényszer nélkül
megtekinthetők
Pesti János kalapgyárában
IX., Üllői-út 31. sz
(legolcsóbb közvetlenül a termelőnél)
Festés! Tisztitás! Átalakitás!

ÁLLATKERESKEDÉS
BUDAPEST, IV., Kaplony-utca 1. sz.
Ujból megnyilt Ujból megnyilt
Éneklő- és díszmadarak, papagáiok, majmok egyéb apró emlősök. Kalitkák és mindennemü eleségfélék Szobaaquariu nok berendezve vagy berendezés nél. kül. Díszhalak, vizinövények.
TULAJDONOS: Ilosvay Lajos Károly.

Réz- és vasbutor, sodronyágybetét és gyermekkocsi — Nagy választékban és legolcsóbban szállit
HIKKER
Minta-raktár: Dohány-utca 6/a.
Tel. József 61-97 Gyár: Holló-u. 3/a
Telefon: József 124—12.

A Gerő-féle „fűző és mégsem fűző" kreációk
óriási sikert arattak a „Britannia" minapi divatbemutatóján.
„Charleston"-táncfűzők. Bakfisfűzők, sport és estélyi fűzők, melltartók, csípőkerítők.

Kérjen árjegyzéket!
Az eredeti modellek megrendelhetők:
GERŐ,
BUDAPEST, VII.
KIRÁLY-U. 69.
a Király-Szinháznál.
Telefon: J. 66—05.

Hányta volna le a madár [nyakra-főre,
Lehányta volna ám, ha bírt [volna vele.
Csakhogy János vitéz nem [engedte magát:
Jól összorította derekát és [nyakát.

Ment tudj' az Isten hány [országon keresztül,
Egyszer, hogy épen a nap [az égre kerül
Hát a viradatnak legelső [sugára
Rásütött egyenest Iaiuja [tornyára.

János vitéz. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem utca 5.)

olvasgatni Szerkesztő Úr üzeneteit és sok megszívlelendő gondolatot találtam bennük. Pálfordulásom legmélyebb indítóoka pedig az, hogy ezekben a hosszabb-rövidebb levélkékben sehol sem láttam még nyomát sem annak, hogy Szerkesztő Úr mulatna a naiv tanácsot kérőkön.'' Büszkék vagyunk erre a diadalra, amellyel az Ön szívét is meghódítottuk. A levele kész novella. Mesterien tud bánni a tollal. S ami a fő, érezzük, hogy ez az írásművészet ösztönös, hogy írás közben nem gondol a hatásra, melyet kelteni fog. Ahogyan elmondja kis regényét, az a maga egyszerűségében mélységesen megkapó. „Nem panaszkodom, — írja, — sokan jártunk így, akik a nagy háború alatt voltunk fiatalok és azután nagyon hamar öregek lettünk.'' Vajjon tudja-e, hogy ebbe az egy mondatba egész tragédiát sűrített bele? Önt a leveléből kivételes embernek, kivételes nőnek ismertük meg és azért nagyon is el tudjuk képzelni, hogy amit a többiek mondtak, szórólszóra igaz. Hogy ők azok, akik tisztán látnak. Utóvégre csak nem vak és süket minden férfi? Nagyon könnyen meglehet, hogy sok kérdésre, amellyel hozzánk fordul, *„igen''* a felelet. Mi legalább el tudunk olyan helyzetet képzelni, melyben a férfi úgy viselkedik, ahogyan a szóbanforgó úr. Különösen ilyen erős egyéniségű nőkkel szemben, amilyen Ön. Hiszen világos, hogy Ön soha egy hanggal, egy tekintettel, egy mozdulattal nem bátorította. Nagyon vakmerő, elszánt, vagy felületes, léha embernek kell annak lenni, aki feleségül mer kérni egy nőt, akinek érzelmeiről sejtelme sincsen. A legtöbb férfi, amikor nyilatkozik, többé-kevésbbé tisztában van már a válasszal. Hogy a jeleket sem vette észre, az azért van, mert teljesen kikapcsolódott ezekből a dolgokból és amint maga is írja: elszokott attól a gondolattól, hogy más férfiak is járnak-kelnek a világon. Ilyesmit az elfogulatlan szemek jobban látnak. Ha szabad tanácsolnunk: ne menjen el részvétlenül mellette. Az, hogy gondolkozik rajta, már azt mutatja, hogy nem idegenkedik tőle. Gyönyörűen megmondta azt Pázmány Péter: „Sokat ad, aki szeret és mindennél többre kell becsülnünk a szeretetet, mert szívét adja az, aki szeret''. Az olyan mély lelkek, amilyen Ön is, nem mehetnek el közömbösen a szeretet mellett. A legnagyobb dolog a világon, ha szeretik az embert. Abból, hogy Önt annyira bántja a leírt változás, látjuk, hogy fájna, ha ez a változás azt jelentené, hogy érzelmei is teljesen megváltoztak az Ön irányában.

Ön ugyan nem bántotta meg, tehát mentegetőzésre semmi szükség nincsen, de azért nyugodtan megkérdezheti, hogy miért neheztel. Ha ő évek óta ismeri Önt s ha csakugyan neheztel, ez kizárja a lehetőségét is annak, amitől Ön tart: hogy t. i. ő kacérkodásnak gondolhatná a kérdőrevonást. Egészen bátran kérdezze meg. Várni nem sok idő van már s ha rendbe lehet hozni a dolgot, kár minden percért. Legrosszabb esetben is mi történhetik? Kiderül, hogy Önnek volt igaza. De erre alig van egy százaléknyi eshetőség. S ha ez a legrosszabb következik be, akkor Ön éli tovább ezt a szép, nyugalmas életét, amelyet olyan bölcsen megépített magának: a barátság, a munka és az emlékek között. Mi azonban hisszük, hogy a másik eset következik be. Nemcsak hisszük, hanem reméljük is. Meggyőződésünk ugyanis, hogy aki így tudja értékelni: az meg is érdemli Önt. Nagyon jól esnék, ha értesítene a továbbiakról.

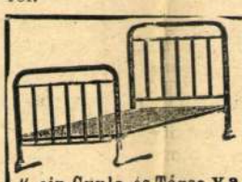

Vas- és rézbutorokat
sodrony ágybetéteket összecsukós vaságyakat, gyermekkocsit legszebben, legolcsóbban szállit kedvező fiz. feltétel.

Kein Gyula és Társa vasbutorgyára Budapest
Mintaraktár: VII., Dob utca 58. sz. és VII. Wesselén i-u. 36 — Telef T 69-52

MÁRIA. Kereskedelmi érettségivel nem lehet az egyetemen angolul tanulni. 2. Ha figyelmesen olvassa lapunkat, találhat benne hirdetést, mely ebben az irányban útbaigazítja. Azonkívül a Berlitz-nyelviskolában.

F. J.-né, NÁDUDVAR. Kedves, meleg, elismerő soraival csakugyan nagy örömet szerzett nekünk. Sajnos, most nincs módunkban valakit ajánlani, de levelét megőrizzük s ha véletlenül akadna megfelelő, feltétlenül értesítjük. Addig is hálásak vagyunk megtisztelő bizalmáért. Arra azonban figyelmeztetjük, Nagyságos Asszonyom, hogy aki az Ön feltételeinek megfelel, az mindenesetre nagyobb fizetést fog kérni. Jó volna, ha közölné velünk, mennyit hajlandó adni.

HÁLÁS. 1. Márciusig két osztályból aligha vizsgázhat le. Egy év alatt két vizsgára csak kivételes esetekben adnak engedélyt. Tessék a legközelebbi város gimnáziumának igazgatójához fordulni. Fiuiskolában is tehet magánvizsgát. Budapesten is, bármilyen reálgimnáziumban leteheti a vizsgát, de előbb az igazgatóval kell beszélni, aki majd részletes felvilágositást ad, a folyamodványra stb.-re vonatkozóan. Ha Pestre jön, szívesen útbaigazítjuk. 2. Bőrés festékkereskedésekben készen kaphat úgynevezett bőrreparatort, amellyel fölfrissítheti a kopott bőrbútort. De ha a bútor nagyon rossz karban van, ilyen házikezeléssel aligha lehet segíteni rajta. 3. Az Egyetemes Regénytár második sorozata szintén tíz kötetből áll. Ára 750.000 K és tíz havi részletfizetésre kapható.

ASSZONY A BAKON. 1. Kérdésére levélben feleltünk. 2. A drapp-cipő mindenféle színü ruhához illik. A kosztümhöz és a kabáthoz bizony jobban illenék a lapossarkú cipő. A magas barna cipő most egyáltalán nem divatos. Ha mégis viseli, pontosan ugyanolyan színű harisnyát vegyen hozzá.

CANFIELD VÉDOLAPOK

INICOT
varrás nélkül szagtalan. vizáthatlan
Megvéd minden ruhát.
Különlegesség Batiszt-védőlapok
Snowyte batiszt
Snowyte-selyem. batiszttal
Snowyte-kettősselyem
Hicks védőlapok. — Aerette védőlapok
Valamennyin ott olvasható a Canfield név
CANFIELD RUBBER Co., HAMBURG
HOHE BLEICHEN 31-32 BRANDENBURGHAUS
Gyár: Bridgeport, Con. U S A. Fiók: Párizsban és Londonban

SZEPLŐK ELLEN
továbbá **májfoltok, pörsenések** ellen
CRÉME EVA
RENÉ MONTREUIL, PARIS.
BIZTOS! GYORS! KELLEMES!

Crème Eva 25.000 K — Savon Eva 20.000 K
Figyelmeztetés! **igyázzon, hogy eredeti „Montreuil Paris"-léle EVA-KREMET és szappant kapjon! Hamisitványt utasits a vissza!**
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK patika,** Budapest, VI. ker. Király-utca 12 szám

Uj Idők 1926. II. félév

Finom női fehérneműek

menyasszonyi kelengyék hozott anyagból is. Elsőrendű kivitel. Facon árak Női ing 20 000, nadrág 35.000, kombiné és háloing 40.00 K. Függönyök és ágyteritők összeállítása!

Nemschitz Margit és Társa

Üllői-út 14. III. 6. Telefon: J 103—94

KEVÉS A PÉNZEM. 1. Kérését teljesítjük. 2. A pénzt, ha beérkezik, kívánsága szerint fogjuk felhasználni. Köszönjük, hogy szereti az Uj Időket.

SCHN. JENŐNÉ. A címváltozást előjegyeztük. Szívből gratulálunk. És kívánjuk: maradjon mindig „problémátlanul" boldog az élete. Mi igyekezni fogunk, hogy a jövőben is érdemesek maradjunk szeretetére és becsülésére.

O. ANTAL. A címváltozást előjegyeztük.

BANK. Für Dich. Megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében (VI. ker., Andrássy-út 16.).

FALEVÉL. A vers valóban kezdetleges. Hogy érdemes-e foglalkozni versírással annak,. aki írta? Ez attól függ, hogy mit ért „érdemes" alatt? Nagy költő aligha lesz belőle. Sok pénzt a versírással egészen bizonyosan nem fog keresni. De talán mulattatja őt és hozzátartozóit az írás. S ha mulattatja, akkor már érdemes is. Nem?

DR. K. R.-né. Nem tudtuk megérteni, hogy október 4-én kelt levelezőlapjával mire célzott.

CS. ILUS. Ön megszégyenít a kedvességével. Üdvözöljük ödönkét.

EMILIA ASSZONY, SZEGED. Sorai nagyon jól estek, köszönjük, hogy rokonszenvvel viseltetik irántunk.

FH. Hogy mivel viszonozza a „jóságunkat"? Ha az életben olyan helyzetbe kerül valakivel, mint mi kerültünk önnel, viselkedjék vele szemben úgy, mint mi önnel. Üdvözlet.

K. J., JÁSZBERÉNY. 15.000 korona túlfizetését a Milliók Könyvének 1927 január, február és március havának előfizetésére fordítottuk.

VÁLASZÚTON. 1. Minden magyar állampolgár, aki négy középiskolai osztályt végzett, beállhat droguista-gyakornoknak. Háromévi gyakornokoskodás után segédi vizsgát kell tennie a budapesti kereskedelmi szaktanfolyam (VIII., Vas-utca 9—11.) vizsgáló-bizottsága előtt. Ha érettségije van, csak két évig kell gyakornokoskodnia. Droguistának csak akkor menjen, ha van kilátása arra, hogy üzletet nyithat. Ahhoz, hogy üzletvezető legyen, 10—12 évi gyakorlat szükséges. Informátorunk szerint *nők* számára ez a pálya nem megfelelő és nem is jövedelmező.

DEBORAH. A kísérőlevél gyönyörű, A versek rémesek. Jobb szeretnők, ha fordítva lenne.

L. I. 1. Leghelyesebb, ha ebben az ügyben levelet intéz a Képzőművészeti Főiskola grafikai szakosztályához (Olgyai Viktor tanár) Andrássy-út 71. 2. Gyakran még a szakember is nehezen igazodik el az ilyen miniatura-ügyben. A legnagyobb elővigyázatosságot ajánljuk. Esetleg vétel előtt mutassa be a műtárgyát a Szépművészeti Muzeum igazgatóságának, amely szívesen ad felvilágosítást.

DÓRI NÉNIT, akinek ilyen jelige alatt az Uj Idők szeptember 26-i, 39. számában üzenetet küldtünk, kérjük, közölje velünk a címét, mert levele érkezett.

K. L.-né. Hogyan varrunk gyermekruhát? Ára 35.000 korona. Megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében, VI. ker., Andrássy-út 16.

SÁNDORKA. Több Mason nevű angol költő van. Írja meg a keresztnevét is. Az említett regények nem jelentek meg magyar nyelven. *A rózsaszínű villa* Galsworthy-regény.

JÓ, DE BOTOR. Gyönyörű levelét nagynagy élvezettel olvastuk. Mikor a végére értünk, akkor megfordítottuk és elejétől végig elolvastuk újra. Engedje meg, hogy szerénytelenek legyünk és néhány mondatát idézzük. „Mikor nemrégiben egy kedves, derűs Csathó Kálmán-féle regény kedvéért előfizettem az Uj Idők-re, elolvastam ugyan elejétől végig minden számot, de a szerkesztői üzenetek rovata fölött csak átsiklottam és valami gúnyos ajkbiggyesztést sem tagadhattam meg, gondolván,: ejnye, de naiv teremtések lehetnek azok, akik életük súlyos válságait kitálalják egy idegen ember elé és legbensőbb problémáik megoldását attól várják, akit sohase láttak, nem is ismernek. Bizony, még azt is gondoltam, hogy Szerkesztő Úr jót mulathat ezeken az ömlengéseken. Hogy ma jómagam is azok közé szegődöm, akiken nemrég még mosolyogtam, az onnét van, hogy lassankint figyelmesebben kezdtem

Színes selymet szaporán mossunk langyos Lux-habban.

Hogy a jó eredményt biztosítsuk, színes selymet oly gyorsan kell mosni, amennyire csak lehetséges.

Selymet sohasem szabad facsarni vagy dörzsölni, mert a szálak kidörzsölődnek és megtörnek. Selymen nem szabad közvetlenül alkalmazni a szappant, mert ez megdurvítja és megsárgítja a finom rostokat. Lux tisztít dörzsölés nélkül és szükségtelenné tesz minden más szappant.

Lux a legtisztább szappan finom forgácsok alakjában, mely sűrű habbá verődik és megtisztítja a ruhát anélkül, hogy egyetlenegy szálát is megsértené.

Hogyan mossunk selymet?

A Lux-forgácsra forró vizet öntünk és habbá keverjük. Ehhez hideg vizet adunk, míg langyossá lesz. Azután belecsszük a selymet. Át—meg átnyomjuk a sűrű habon Nem dörzsöljük. Bőséges langyos vízben öblögetünk. Nem facsarjuk és nem csavarjuk a ruhát. Tiszta törülközőbe göngyöljük és meleg—de nem forró—vassal kivasaljuk.

Tehát ügyeljünk: langyos szappanhab, langyos öblítő víz és langyos vas.

Csak eredeti zárt dobozban valódi!
Óvakodjunk az utánzatoktól!

Egy szelvény beküldése ellenében ingyen küldünk egy Lux-mintát és egy érdekes illusztrált prospektust.

SZELVENY

Szíveskedjenek nekem egy ingyen LUX-mintát küldeni.

Név..... Város .....

Lakás-cim ..... Megye.....

LEVER BROTHERS LIMITED. Magyarországi vezérképviselő: Liebermann Jenő, Budapest VI, Király-ucca 82.

Díjtalan

Ragyogóan szép, acélosan egészséges gyermek

csak a tudomány tanításaihoz alkalmazkodó táplálkozás mellett fejlődhetik. A *Zamako* azért ideális gyermektápszer, mert egyrészt összetételében és elkészítési módjában lépést tart a modern táplálkozástan tudományával, másrészt pedig kellemes csokoládéize folytán és zamatosságával hamarosan a legfinnyásabb gyermeknek is kedvenc tápszere lesz. A *Zamako* alapanyaga a legdúsabb hegyizab, amely bőségesen tartalmazza a szervezet felépítéséhez szükséges valamennyi anyagot, a teljes értékű fehérjéket, a zsírokat, szénhydrátokat, tápsókat és a harmonikus fejlődés szempontjából oly fontos vitaminokat.

Aki azt akarja, hogy gyermeke erős, szabályos csontozattal fejlődjék, és rugalmas izomzatot szerezzen, hogy a gyors növés időszakában is bőséges energia tartalékkal rendelkezzék, táplálja rendszeresen a Krompecher-féle *Zamako*-val.

A Krompecher-féle *Zamako* táplál, erősít, lendületet ad a fejlődésnek.

A bizonyítékot íme az élet maga produkálja és ezért e képen bemutatjuk Szepesi Gusztikát, aki 3 és félhónapos korától kezdve egyéves koráig csecsemők részére készült *Zamako*-val, később a gyermekek részére készült *Zamako*-val lett táplálva és jelenleg is állandóan fogyasztja reggelire és uzsonnára, szép fejlődését a *Zamako*-nak köszönheti.

Kérdezze meg orvosát.

A *Zamako* minden gyógyszertárban, drogériában és csemegeüzletben kapható. Kóstolómintát és ismertetőkönyvecskét szívesen küld ingyen a Krompecher tápszergyár magyarországi főraktára: Budapest, V. ker., Zrinyi-utca 3. szám.

SZEPESI GUSZTIKA CSECSEMŐ, 3½ ÉS 7 ÉVES KORÁBAN

Ujság
1926. II. félév

A király e szókat intézte [hozzája:
Nem erőltetlek hát fiam há- [zasságra:
Hanem amit nyujtok hálám- [nak fejében,
Elfogadását nem tagadod [meg tőlem.

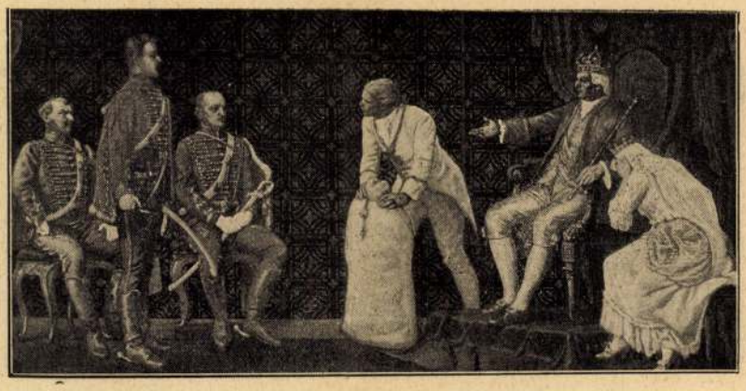

Erre kinyitotta kincstárát a [király:
Parancsolatjára egy legény [előáll
S arannyal tölti meg a leg- [nagyobb zsákot
János ennyi kincset még [csak nem is látott.

János vitéz. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)

VULPES. 1. A kis vers mély érzésről tesz tanuságot, de formai készsége még nincsen. 2. Levele eltévedhetett, mert különben válaszoltunk volna. A rakettet be kell olajozni és présbe kell tenni. A sportfelszerelési üzletekben kaphat olyan olajat, amelyet a raketthúrok bedörzsölésére használnak.

S. JÁNOS. A beküldött címekért fogadja hálás köszönetünket.

HAVASI GYOPÁR. Még nem sikerült kideritenünk. Egy kis türelmet kérünk.

ELŐRE. Nagyon örülünk, hogy az elkerülhetetlen legnehezebb napokon túl van. Gondolatban megszorítjuk a kezét. Bátran viselkedett. Leveléből még mindig nagy izgatottságot látunk, ami természetes is, de lassan majd ez is szünik. Tervét nagyon jónak és helyesnek találjuk, bár egy kissé elkésett, mert hiszen az iskolák már megkezdődtek, de azért hisszük, sikerülni fog a dolog. Sok öröme lesz még az életben és a fiában. Szívesen látjuk, ha valamelyik szerdán d. e. 11 óra tájban felkeres a szerkesztőségben, akkor az esetleges hirdetés dolgát is megbeszélheti. Most hát csak előre bátran! Sok üdvözlet.

EGY TANÍTÓNŐ. 1. Áll. polg. isk. tanítónőképző intézet, Erzsébet-nőiskola, VII., István-út 93. Angol kisasszonyok polg. isk. tanítónőképző intézete. Vidéken: Cinkotán, Győrben. 2. Tessék ennek az intézetnek az igazgatóságához fordulni, ahol vizsgázni akarna. Semmi akadálya nincsen annak, hogy magánúton letegye a vizsgát.

FŐISPÁNI TITKÁR, akinek ilyen jeligére küldtünk mult számunkban üzenetet, közölje címét a szerkesztőséggel, mert levele érkezett.

E. JOLÁN *(Keszthely)*. Szíves üdvözlet.

VÁGY. Meg vagyunk győződve róla, hogy hamarosan olyan fiatalos-kedvesen vidám levelet kapunk majd öntől, mint amilyen fiatalos-kedvesen bánatos volt ez a levél. Sorsa egyáltalán nem vigasztalan, nemcsak azért, mert a baj nem lehet súlyos, de különösen azért, mert élni akar, győzni akar a küzdelmeiben és van ereje hozzá. Először is: ne engedje csökkenni az önbizalmát. Az ideges embereknél van valami, ami méreg és orvosság lehet egyképen: az önszuggesztió. Amint hiszi, hogy az idegállapota javult, máris egészségesebb valójában. Ami a tervét illeti: az állás, most hirtelenében, bajos ügy. Főiskolát végzett erdészek is nehezen tudnak állást kapni s keresnek és elfogadnak minden kínálkozó munkahelyet. Ha azonban nem fél a munkától és nem válogat, próbáljon meg erdőlegénynek bejutni valahová. Ez altiszti állás, de önre nézve az a fontos, hogy jó levegőn legyen. Ez úton fordulunk olvasóinkhoz, akik között van erdőtiszt: tudna-e alkalmazást nyújtani valaki egy jelesen érettségizett fiatalembernek, akinek a tüdeje erdei levegőre, erősödésre szorul. — Egyébként két tanácsot adhatunk. Az egyik: ha pihenésre lenne inkább szüksége, próbáljon bejutni 2—3 hónapra esetleg a budakeszi Erzsébet-szanatóriumba. Hátha volna valami kedvezményre lehetőség. Küldjön egy válaszbélyeges, őszintén megírt levelet dr. Róth Miklós igazgató úrnak, vagy dr. Baráth Irén osztályorvos-kisasszonynak. Ezek olyan ideális lelkü emberek, hogyha lehet, bizonyosan tesznek valamit önért. A másik: ha megerősödik,

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR
Árverési csarnokának
aukciói: IX. ker., Lónyay-utca 30—32.
IX. ker., Kinizsy-utca 2. szám
XXXIV. általános aukció
Kiállitás:
október 10, 11, 12 és 13-án
Árverések:
október 16-tól október 30-ig
délután 1/2 4 órától
Állandó kiállitás naponta d. u. 3-6-ig. Állandó árverések naponta d. e. 9-12-ig, d. u. 3-6-ig
Minden pénte ken délután BUTOR, szerdán és szombaton délután ÉKSZERÁRVERÉS

Saját-készítményű PERZSIA BUNDÁK 16,000.000-tól, — SEAL ELECTRIC 6,000.000-tól
CSERY Gyula szücsmesternél, Budapest, IV., Papnövelde-u. 3. Tel.: J. 124-37. Alapitva 1884.

Vitte az óriás János vi-
[tézünket,
Nagy lába egyszerre fél-
[mérföldet lépett,
Három hétig vitte ször-
[nyű sebességgel,
De a tulsó partot csak
[nem érhették el.

János azt kérdezte: „Az
[micsoda sziget?"
Tündérország róla hall-
[hattál eleget,
Tündérország: ott van a
[világnak vége,
A tenger azon túl tűnik
[semmiségbe.

János vitéz. **Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)**

már a vendéglátás előtt is, — ami még hagyján — de a sok féltett porcellán, üveg, ezüst elrakása s a lakás rendbehozása még jó félnapi kemény munkát, ha nem többet, jelent akkor, amikor a mulatság már elmult. Ami körülbelül olyanféle érzés, mint mikor az ember részletfizetésre vásárol valami ruhafélét s a ruhát már rég elnyűtte, vagy legalább is megúnta, de a részleteket még mindig fizetnie kell. És mégis, ugy-e, érdemes

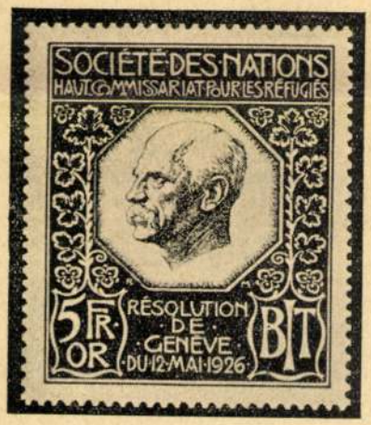

A Népszövetség új bélyege, Nansen északsarki kutató képmásával

volt azért a néhány órai szórakozásért, még pedig nem is annyira a magunk, hanem a vendégeink szórakozásáért azt a sok munkát, fáradságot magunkra venni? Mert hiszen minden vendéglátó háziasszony tudja, hogy amikor ő a háziasszony, akkor ő mulat legkevésbbé. A szeme ott kell, hogy legyen minden vendégén s folyton arra kell vigyáznia, hogy mindenki mindennel el legyen látva és amellett jól is mulasson.

Vendéget jól ellátni, habár a vendégszeretet veleszületett erénye a magyar embernek s habár az ösztön, a jóindulat is erősen segítségünkre van benne, mégis: külön művészet. Ezer apró fogása, fortélya van a vendégfogadásnak. Aki társaséletet él, annak ismernie kell valamenynyit.

Abban a kis füzetben, melyet Tutsek Anna, a legkitünőbb magyar gazdasszony, a vendéglátásról irt, benne van minden, ami ezzel a kérdéssel kapcsolatban valaha gondot okozhat fiatalabb és tapasztalatlanabb háziasszonyainknak. A vendégek fogadásától kezdve, a terítésen, az asztal díszítésén, az ültetés sorrendjén (ami szintén nem csekély fejtörést szokott okozni fiatal asszonyoknak) kívül tanácsot, útbaigazítást kapunk tőle a vendéglátás minden formájára vonatkozóan. Semmi sem kerülte el a figyelmét: az ebédek, vacsorák, uzsonnák mellett szól a hideg büfféről, a villásreggeliről, a hosszabbított zsúrról, a vacsora utáni teáról, a kertimulatságról stb. Nem feledkezik meg a felszolgálásról, a tálalásról sem. Egész sereg menüt közöl s még arra is van gondja, hogy azokat az évszakok szerint csoportosítsa. Olyan érdekesen mondja el megbecsülhetetlenül értékes tapasztalatait, hogy még az is élvezettel fogja végigolvasni, akinek kisujjában van már a vendéglátás nehéz, de szép tudománya. Minden szavából kiérezzük azt a szeretetet, amellyel a *Magyar Lányok* ifjú olvasóit a szívébe fogadta s amellyel ma is, mikor az ő szárnyai alatt felnőtt magyar lányokból magyar asszonyok lettek, segíteni akar rajtuk és meg akarja könnyíteni nekik a háztartás vezetésének nehéz munkáját.

Egy külön kis füzetben pedig, *„Francia konyha"* cím alatt összegyüjtötte a receptjei legjavát és azt is rendelkezésre bocsátja a magyar gazdasszonyoknak. Csupa kipróbált, kitünő recept: könnyű, finom ételek és egytől-egyig olyanok, hogy szerényebb háztartás is elbírja a költségüket.

Suzanne Lenglen, a világhírű tenniszbajnoknő legstílusosabb arcképe

R. J. 1. Gárdonyi: Annuska. Benedek: Falusi bohémek. Zilahy: Süt a nap. Csathó: A házasságok az égben köttetnek. Herczeg: A dolovai nábob lánya, A holicsi Cupido, A három testőr. 2. Jelenleg nem tudjuk, hol tartózkodik.

1709 óta az eredeti „Farina gegenüber" dem Jülichs-Platz az előkelő társaság Kölnivize

Hölgyek figyelmébe!! Még a legrosszabb nedves időben is tart a Kránitz-féle tartós hullám. Hölgyfodrászat Budapest, IV. kerület, Párisi utca 5. Tel.: 122—58. (A főpostával szemben)

„FÖLDES" MARGIT-CRÉME VILÁGHIRŰ ARCSZÉPITŐ

Legfinomabb Bronzcsillárok gyára „Shaku-Do" Budapest IX. Mester-u. 26.

Teljes kelengyék, saját készítményű női, férfi-, gyermek-, csecsemő-,
FEHÉRNEMÜEK-BŐL
Székely Jenő
Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 9. sz.
(volt Koronaherceg-u.) Pilvax-köz sarok.

AD NOTAM: AGGLEGÉNY. Az agglegényekre vonatkozó javaslatai félelmetesek. Levele végén ezt a kérdést veti fel: „Vajjon milyen lehet egy ilyen belső ember élete és tulajdonképpen hogyan gondolkodik önmagáról?" Erre magunk nem tudunk válaszolni. A kellő óvatossággal megkörnyékeztünk tehát valakit, aki iskolás-példája lehetne az ön által megvádolt agglegényeknek.

„— Éppen jókor kerül elém ez a kérdés — mondta nekünk felhevülten, — mert éppen most olvastam az ujságban, hogy probléma vagyok és hogy egyenest az állam fog megoldani. Persze új adóval, agglegényadóval. Azt is olvasom, hogy én vagyok az a réteg, amely bűnös közömbösséggel húzódik a családalapitástól. Továbbá: rákfene vagyok, társadalmi rákfene. Be van bizonyítva szociologiailag. Erről tegnapig sejtelmem sem volt. Tegnapig még szorgalmasan iktattam az aktákat, tízezerkoronás menüt ettem és sport-cigarettát szívtam. Meg voltam győződve róla, hogy ilyen gazdasági állapotban nem is szabad család alapítására gondolnom. Ezért most rám fogják sózni az új adót. Ennek következtében még kevesebb lesz a pénzem, mint amennyim van s még kevésbbé gondolhatok családalapításra. Nincs még vége: még nagyobb adót kapok a nyakamba, mint javíthatatlan, konok, visszaeső agglegény. Ha ez így megy, én leszek a városnegyed legnagyobb adófizetője. Virilista! Tudom, hogy nevetni fog rajtam a sok lány, meg mama. De korán nevetnek. Mert amióta kisült, hogy külön paragrafusok fognak velem foglalkozni a törvénykönyvben, azóta érzem, hogy vagyok valaki. Most már én vagyok a probléma, nem a nők..."

Barátunk még egyebeket is mondott. De azt hisszük, hogy ön most már kapott némi kóstolót abból, hogy az ön által vázolt agglegény hogyan gondolkozik önmagáról.

Párisi modellek
legujabb divat-kreációk
nagy választékban
vételkényszer nélkül
megtekinthetők
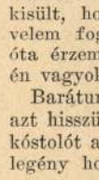
Pesti János kalapgyárában IX., Üllői-ut 31. sz.
(legolcsóbb közvetlenül a termelőnél)
Festés! Tisztitás! Átalakitás!

KLÁRI. Feleletül idézzük azt, amit erről a kérdésről egy nagy gondolkodónk mondott: „Vannak *praktikus* szerelmek az életben. Ha azonban ezek volnának az igazi szerelmek, akkor Shakespeare nem úgy fejezte volna be Romeo és Julia tragédiáját, mint ahogy tette, hanem úgy, hogy a barát összebékítette volna a Montague és Capulet családokat s következőképpen fejlődtek volna a dolgok: Romeo Veronában rövidárúkereskedést nyitott volna s míg ő a vevőkkel a boltban vesződött volna, azalatt Julia őnagyságának udvaroltak volna a szomszéd gavallérok. De azért nem lett volna válás a dologból, mivel a Romeo bejegyzett cég, hogy hitelezői elől meneküljön és Julia hozományát biztosítsa, átruházta volna az üzletet Juliára s innét túl Montague J. cég alatt folyt volna tovább az üzlet, Romeo pedig megmaradt volna benne cégvezetőnek". Ugy-e, megérti, hogy mit akarunk ezzel mondani?

V. V. „Amikor az Uj idők" szerkesztői üzeneteihez érek, — írja nekünk, — úgy érzem, egy meleg, barátságos, meghitt szobácskába lépek, ahol már együtt van egy kedves szerető család, melynek minden tagja örül jöttömnek és féltő gonddal fürkészi arcom, vajjon komoly, víg, becéző, szigorú vagy vigasztaló hangon szóljon-e hozzám? S mivel a kellő hangnemet a legtöbb esetben eltalálják (könnyü nekik, hiszen a szeretet intonálja őket!) azért keresem fel én is soraimmal a kedves Szerkesztő urat. Bizonyára csodálkozik azon a határtalan bizalmon, amellyel mi, idegenek, talán terhére is vagyunk. Hát ne tessék ezen csodálkozni, mert mint már említettem is, mi családtagonként jövünk önhöz s ön sem lehet közönnyel hozzánk, ha olyan megértő hangon válaszolgat nekünk. S hogy ez a jóságos hang milyen jól esik nekünk, azt csak mi tudjuk, mert hogy nincs a világon senkink sem, aki úgy megértene, vigasztalna s tanácsot tudna adni." Ha még tízszer annyi fáradságunkba kerülne az üzenetek megírása, akkor is megérné, ha csak minden hónapban egy ilyen meleg, kedves levelet kapnánk érte cserébe. Köszönjük. És most lássuk, hogy tudunk-e ezúttal is segíteni, vigasztalni. Nem értjük a férfit. Ne haragudjék, nem lehet jó ember, igaz ember, nem lehet derék, jelemes férfi, ha most, mikor szabad az út, visszalépett. Úgy látszik, ő nem szeret egyenes úton járni s csak a tilos vonzotta. Nem érdemli meg, hogy szeresse. Tudjuk, tudjuk, hogy ez nem vigasztaló. A szerelem nem az érdemet nézi. A szerelem: ösztön. De azért lehet szabályozni. Higyje el, hogy lehet. A legtöbb szerelembe az ember önmagát hajszolja bele. Segítenek a körülmények, a jóbarátok, a romantikára való hajlandóság s egyszerre csak, magunk se tudjuk, hogyan, de nyakig benne vagyunk. „Ó, a szerelem kegyetlen, szörnyű valami — mondja Rose Marie, a Verőfény hősnője. — Alig-alig fordul elő, hogy mind a két fél egyformán szeret. És ha igen, akkor is, mire jó? A végén semmivé válik, elszáll, mint a füst. Még akkor is, ha házasság lesz belőle. És a többiek, az a sok-sok ember, aki nem szereti egyformán egymást, akik közül az egyik mindig háttérben marad és teljesen ki van szolgáltatva a másiknak, az is csak szenved. És mégis, mikor kezdődik, akkor gyönyörű. De olyan, mint egy macska, amely eleinte csupa báj, csupa kecsesség, ártatlan, szelid, puha, elragadó és azután kandur lesz belőle, nagy kegyetlen karmokkal. Szeretném tudni, van-e a földön egyetlen egy ember, aki olyan boldog, vagy olyan közömbös, hogy a ruhái alatt ne rejtegetné valahol a szerelem karmainak a nyomát. Én azt hiszem, ezek a karmolások legtöbbnyire olyan kegyetlenek, hogy nagyon-nagyon sokáig nyitott sebek maradnak utánuk, amelyek mindig újra véreznek. És amikor évek mulva lassankint begyógyul a seb, akkor is ott marad a sebhely, egy csúnya, vörös forradás, amely a legcsekélyebb érintésre megint csak fáj." Ne gondolja tehát, hogy a szerelem csak magának okoz szenvedést. Sokan vannak, akik azt tartják, hogy minden komoly szerelem szenvedéssel jár. Arról nem ír, hogy a *másik* férfi milyen. Nem tudná őt szeretni? S tud-e ő erről a reménytelen szerelemről? Vajjon, ha elhagyná magát, nem fordulna-e egyszerre feléje a szíve? Hiszen ennek a szerelemnek is csak akkor ébredt tudatára, amikor már kisiklott a kezéből. Ezt mind alaposon meg kell gondolnia, mielőtt döntő lépésre szánja el magát. Amire végső kétségbeesésében gondol,

HARCSA
uriszabó
IV., Városház-utca 16.
Párisi-utca sarok
Közismerten előkelő izlés.
Nagy választék sport és városi bundákban

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy évek óta fennálló
divatszalonomat
II., Lánchid-utca 23. sz.
alatti utcai helyiségbe áthelyeztem. Vállalok műtermeimben a legujabb divat szerint *kabátokat, kosztümöket, utcai- és estélyi toiletteket* jutányos árban.
FODOR
divatszalon és műterem

Saját-készitményű PERZSIA BUNDÁK 16,000.000-tól, — SEAL ELECTRIC 6,000.000-tól
CSERY Gyula szücsmesternél, Budapest, IV., Papnövelde-u. 3. Tel.: J. 124-37. Alapitva 1884.

HÖLGYEK ÖRÖME a felülmulhatatlan BOTÁR-féle HAJELTÁVOLITÓ, mely biztos garancia mellett véglegesen kiirtja arcról, karról a kellemetlen szőrzetet. Ára 40.000 korona. — Szállitások utánvét mellett is történnek. — ARCÁPOLÁS. Olcsó bérletrendszer. — Hajhullás, hajtörés, hajkorpa és hajőszülés elleni szerek, garancia mellett.
BOTÁR REGINA arcápolási intézete Budapest, Erzsébet-körut 34. szám. Az intézet fennáll 16 éve

A pázsit fölött heverésző [juhász
Kukoricza Jancsi ki is [lehetne más?
Ki pedig a vizben a ruhát [tisztázza
Iluska az, Jancsi szivének [gyöngyháza.

Szivemnek gyöngyháza [lelkem Iluskája!
Kukoricza Jancsi igy szólott [hozzája:
Pillants ide, hiszen ezen a [világon
Csak te vagy én nekem [minden mulatságom.

János és Juliska. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet söröző pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem utca 5.)

magam a tükörben... Olyan vagyok, mint egy halott... Azt hiszed, az ilyen elhatározás csak úgy rájön az emberre és azután eltünik nyomtalanul? Mit tudsz az életről te, aki békésen éldegélsz odafenn, Kelet-Poroszországban? Menj! Tüstént. Menj! És vidd...

— Verám!

— Add vissza néki!

Vera remegő huga kezébe nyomta a kazettát s a karikagyűrűt. Anna görcsösen szorította magához az értékes holmikat és tűrte, hogy Vera kituszkolja az ajtón.

A küszöbön mégegyszer megfordult.

Nővére emelt fővel állt a szoba közepén. Két karját széttárta és fellélegzett. Mélyen, felszabadultan, boldogan. **Folytatjuk**

Az osztálysorsjáték húzásai folyamán 1926 szeptember 4-éig sorsjegyeink közül kisorsolták és pedig a legkisebb nyereménnyel a következőket:

Az I. csoportból:

18774	egész sorsjegy	1,250.000	K-val,
23654	„ „	1,250.000	„
45820	„ „	1,250.000	„
41376	fél „	625.000	„
44181	„ „	625.000	„
	Összesen	5,000.000	K-val.

A II. csoportból:

52706	egész sorsjegy	1,250.000	K-val,
52944	fél „	625.000	„
34898	„ „	625.000	„
	Összesen	2,500.000	K-val.

A III. csoportból:

13094	egész sorsjegy	1,250.000	K-val.
	Összesen	1,250.000	K-val.

A húzások még folynak.

A nyeremények felosztására a húzások befejezése után kerül sor.

Az Uj Idők előfizetői és barátai résztvesznek a milliárdos osztálysorsjáték húzásaiban is

I.

A reorganizált állami osztálysorsjáték XVI. ciklusában (1926 áprilistól 1926 szeptemberig) az Uj Idők *összes* előfizetői — teljesen díjtalanul — a következő tizenöt sorsjeggyel játszanak:

3480 45920 (fél) 45921 (fél)
52800 69198 38815 55612 69428
45303 71380 71718 45920 (fél)
44143 (fél)

II.

Az Uj Idők *összes* barátai között a következő öt sorsjegy nyereményeit osztjuk szét egyenlő részben:

3496 10155 59610 (fél) 69450

III.

Végül: öt sorsjegy nyereményeit az Uj Idők ama *tíz* barátja között osztjuk szét, akik 1926 január 1-étől 1926 szeptember 10-éig terjedő időben a legtöbb előfizetőt szerezték lapunknak. E sorsjegyek számai:

59627 (fél) 71671 (fél) 63844
68545 71762

Az ezekre eső nyereményeket *húsz* részre osztjuk, amelyekből *öt* rész illeti a legtöbb előfizető szerzőjét, *négy* rész a sorban másodikat, *három* rész a harmadikat, *kettő* a negyediket és *egy-egy* a többit.

Az első helyre került Szakáll Imre, aki 16 előfizetőt szerzett.

A második helyre Szitás Istvánné, aki 12 előfizetőt szerzett.

A harmadik, negyedik és ötödik helyre Szele Lajos, Daby Gyula és Pályi Istvánné, akik 8—8 előfizetőt szereztek.

A hatodik és hetedik helyre:

Geday Mária, aki 5 előfizetőt szerzett.
Lengyel Imréné, „ 5 „ „

Egyforma eséllyel pályáznak a többi helyekre:

Csincsák Lujza,	aki 4	előfiz.	szerz.
Fenyves István,	„ 4	„	„
Reich Paula,	„ 4	„	„
Szabó Linike,	„ 4	„	„
Galadalits Mária,	„ 4	„	„

Hetenkint közölni fogjuk, hogy kik azok, akik ennek az öt sorsjegynek a nyereményeire igényt tarthatnak.

A szerkesztő üzenetei

KÉRJÜK ELŐFIZETŐINKET, HOGY A CIMVÁLTOZÁSOKAT — AZ ELŐZŐ CIM FELTÜNTETÉSÉVEL — LEGKÉSŐBB SZERDÁIG JELENTSÉK BE, MERT CSAK EBBEN AZ ESETBEN VAN MÓDUNKBAN AZ „UJ IDŐK"-ET MEGJELENÉSKOR MÁR AZ UJ CIMRE KÜLDENI.

B. Lászlóné, Szeged. Bocsássa meg, nagyságos asszonyam, hogy augusztus elején hozzánk intézett levelére csak most adhatjuk meg a választ. Csathó Kálmán azonban, aki egyedül illetékes arra, hogy az ön kérdésére megfeleljen, nem volt Budapesten. Ez magyarázza késedelmünket. Mielőtt a választ megadnók, utólagos jóváhagyásának reményében ide iktatjuk szép levelének néhány sorát: „Roppant elfoglalt asszony vagyok, mert négy gyermekem és nagy háztartásom van s igy igen ritka az az óra, amelyben igazán és teljesen a magamé vagyok s amelyben gondolataimat papirra is vethetem. Az Uj Idők szeretetét még édesanyámtól örököltem, mint fiatal leány. Otthon, falusi parókiánkon olvastam a lapot. Később, mikor magam is, mint tanítónő, kenyeret kerestem, azonnal előfizettem az Uj Időkre, a magam számára is. Most Csathó Kálmán gyönyörű regénye valósággal visszavarázsolja azokat a drága szép időket, amelyekről nagyanyánk oly sokszor és oly szépet mesélt nekünk, unokáinak, akik lábánál ülve hallgattuk az ő elbeszélését. Csathónak ez a regénye csodálatosan szép, tiszta. Ha összehasonlítjuk régebbi regényirőink műveivel, azokéival, akik mint kortársak irták le Deák Ferenc és Tisza Kálmán korát, úgy vélem, Csathónak kell adni a pálmát. Magyar nyelvének muzsikája gyönyörű. Alakjai élnek. A gimnáziumok felső osztályai számára kötelező olvasmánnyá kellene tenni ezt a szép regényt. A jellemeknek oly csodálatos és változatos sorával találkozunk benne, hogy el lehet mondani: ahány szereplő, annyi különböző ember. Csak egy-

Sándor Béla

Szanatóriumok és gyógyintézetek

Dr. PAJOR SZANATÓRIUM

belgyógyászati és sebészeti betegek részére
Diétás konyha. Zander- és orthopéd gyógytermek.
Vízgyógyintézet bejáróknak is. Ideg- és üdülőbetegek gyógyhelye.
Budapest, VIII, Vas-utca 17.

Üditő, soványitás, ortopedia,
Zander és mindennemü physikális gyógykezelés budapesti mediko-mechanikai
ZANDER-gyógyintézetben IV., Semmelweis-u 2 Kossuth Lajos-u. sarok. — Telefon: József 4-12.

ről nem ad felvilágosítást az iró. Arról, hogy regénye hol játszik? Kérem, kedves szerkesztő ur, kérdezze meg ezt tőle''. Megkérdeztük. Csathó Kálmán, aki elismerő soraiért köszönetét küldi önnek, közli, hogy az a város, amelyben az „Asszony a bakon'' szereplői éltek: Nagyvárad. Amikor elképzelte regényének színhelyét, erre a városra gondolt. 2. Nagyságos asszonyom a kiadóhivatalhoz is intézett néhány kérdést. A kért számokat a kiadóhivatal már hetekkel ezelőtt elküldötte, a mult évi 50. szám kivételével, amelyből nincs példányunk. Reméljük, azokat meg is kapta. 3. Kérjük, maradjon ezután is „leghűségesebb barátunk''.

G. Erzsébet, Dombovár. Az ön levele valóban megható. Már régóta töri a fejét azon: vajjon mivel is kereshetne fel bennünket, hogy egyszer ön is kaphasson üzenetet az Uj Időkben. Sajnos, irja ön, nincsenek olyan problémái, amelyeket ön maga ne tudna megfejteni. Igy tehát fájó szívvel már-már lemondott arról, hogy valaha is levelet irjon nekünk. Ekkor történt, hogy az Uj Idők elkezdte közölni a „Szerelem'' cimü regényt. Ön ennek roppantul megörült. Fokozódó érdeklődéssel és gyönyörüséggel olvasta a névtelen angol iró könyvét és elhatározta, hogy annak befejeztével megköszöni nekünk ezt a csodálatos finomsággal megirt történetet és lám, megelőzte önt B. B.-né méltóságos asszony, akinek a leveléből egy részletet a Szerkesztői üzenetek rovatában is közreadtunk. Az bizonyára elkerülte figyelmét, hogy B. B.-né szép levele előtt is nagyon sokan voltak már, akik megirták nekünk, hogy a „Szerelem'' c. regényt az élet ajándékai közé sorolják. Százával érkeztek ilyen levelek, mint ahogy ma sem múlik el nap, olyan levelek nélkül, amelyek a „Meghalok érted'' vagy az „Asszony a bakon'' dicséretét ne tartalmaznák. Bevalljuk: nincs semmi, aminek annyira örülnénk, mint az elismerés és ragaszkodás szavainak. Önnek is megköszönjük, amit irt és ezt a köszönetet megtoldjuk egy olyan közléssel, amely talán érdekelni fogja. A „Szerelem'' rendkivüli sikerére való tekintettel elhatároztuk, hogy az Egyetemes Regénytár cimü regénysorozat uj évnegyedét, a „Szerelem'' szerzőjének egy másik regényével nyitjuk meg. A regény angol cime: „Fräulein Schmidt and Mr. Anstruther''. Ez a regény levelekben iródott. Egy német leány levelez benne egy angol fiúval. Rose-Marie Schmidt Anstruther úrral. A hősnő, Rose Marie, tipusa az egészségesen gondolkodó, bátor, önálló mai leánynak, aki a szerelem fölé kerekedik. El tudja hitetni magával és másokkal, hogy nem a szerelem a legfontosabb a földön. Nem könnyen jut el a magaslatra. Alaposan megszenved érte. De végre eljut odáig és oly megelégedett lesz, hogy szinte boldog. Levelei néha könnyfakasztóan szomoruak, máskor — többször — kacagtatóan humorosak. Pompás megfigyeléseit lebilincselően érdekesen mondja el. *Mindenki, főképpen minden nő, talál ebben a regényben olyant, ami az ő életére is ráillik. Az ember úgy érzi, hogy jobb lett, mire ezt a könyvet elolvasta.* Ha tényleg olyan nagy örömet okozott önnek a „Szerelem'', ajánljuk, rendelje meg ezt a csodálatosan szép könyvet. Karácsonykor a „Szerelem'' is megjelenik könyvalakban, izléses, diszes kiadásban. A jövő esztendő második felében pedig meg fog jelenni kiadásunkban a „Szerelem'' szerzőjének egy harmadik könyve is, a „Bűbájos április'' cimü regény.

Bélyegvásár. Állitsa össze a bélyegek jegyzékét (milyen fajtából hány darab) és azt küldje be az árajánlat megtételére szerkesztőségünkbe.

B—y G. Hatásos vers, a maga nemében sikerült.

Szorgalmas törekvő. A magy. tud. egyetem jogi karára való beiratkozáshoz gimnáziumi érettségi szükséges. A kérvényt azonban már augusztus 31-ig be kellett volna nyujtania.

Falusi. 1. Mahács: Gyakorlati gyümölcstenyésztés 125.000 K, Horn: Gyümölcstermesztés 55.000 K. 2. Kosáryné: Karcsi álma 7500 K. 3. Proff Kocsárdné: Svéd torna 28.000 K, Jakus-Király: Téli tréning és svédtorna 45.000 K, Horváth Simon: A vezénylés kézikönyve 35.000 K. Mindezeket a könyveket megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében (VI., Andrássy-út 16). 4. A kért számot elküldtük. 5. Legközelebb válaszolunk.

Százhalombatta. 1. Bakos: Gazdasági Baromfitenyésztés 150.000. Hreblay: Baromfitenyésztés 20.000 K. Megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében (VI., Andrássy-út 16.) 2. Forduljon a Baromfitenyésztők Orsz. Egyesületéhez (Budapest, IX., Üllői-út 25.) 3. Kérdésére a Glória Rt. fog válaszolni sorsjegyrovatunkban.

Gábor Ella. Bizony ezek nagyon gyengék. Sem a mondanivalója nem uj, sem mondanivalójának formába-öntése. Össze sem lehet hasonlitani ezeket annak az irónak, akire ön levelében célzást tesz, hasonló természetü munkáival.

Végjáték. Ha közli velünk lakáscimét és válaszbélyeget küld, akkor Singer és Wolfner könyvkereskedése majd megadja a választ kérdéseire, amelyek sokkal kevésbbé közérdekűek és amelyeknek száma sokkal nagyobb, semhogy ebben a rovatban válaszolhatnánk reájuk.

Margit. (Mikor megérkezik. Vallomás.) Nem váltak be.

V. Kálmán. 1. Le kell mondanunk arról, hogy a beküldött cikket és képet közöljük. El vagyunk halmozva ilyenféle kéziratokkal s belátható időn belül ezt sem tudnók közölni. A második cikk sokkal érdekesebb volt. Kéziratát és a képet kivételesen félretettük. Szerkesztőségünkben október 1-ig bármely délelőtt átveheti. 2. Köszönjük a figyelmeztetést. Sajtóhiba volt. Nem Ajku, hanem Ajkn.

Sportrajongó. A címe: Eger. Ha olyan kedvesen fog neki irni, mint ahogyan nekünk irt, bizonyosra vesszük, hogy nem ir hiába.

Szegedi. A számot elküldöttük. Nagyon elcsodálkoztunk ezen a mondatán: „Sok minden kérdeznivalóm volna, de nem tudom, jogom van-e?'' Nem hisszük, hogy ez a rovat azt a benyomást kelthetné bárkiben is, hogy nem szívesen adunk választ azoknak, akik bennünket kérdéseikkel megtisztelnek. Kérdésére kertészeti rovatunk vezetője legközelebb válaszol.

Gondolkodó, 1926. Forduljon tájékoztatóért a következő intézetekhez: M. kir. áll. Női Ipariskola, VIII., Rákóczi-tér 4—5. — Iparrajziskola, I. Verpeléti-út 3. — Iparrajziskola, IX., Török Pál-u. 1. — Örkényi Pataky Piri iparművészeti tanfolyama, I., Csaba-u. 9. sz.

Tanyai asszony. Előfizetése 1926 december 31-ig rendben van. Örülünk, hogy Csathó Kálmán regénye az ön tetszését is megnyerte. Még jobban örülünk annak, hogy önök az Uj Időket minden vasárnap oly igen nagyon várják, hogy egészen szomoruak, ha „a postáskisasszonyok elfogják a lapot egy napra olvasni''. Mi a postáskisasszonyok érdeklődésének is nagyon örülünk, mégis szeretnők, ha ez az érdeklődés nem menne az önök rovására és ha a postáskisasszonyok is a saját lappéldányukat olvasnák, nem a másokét. Jó kivánságát köszönjük.

Anya. Forduljon a következő két címhez: Schweizerheim, Budapest, VI., Jókai-tér 4. — Deutsches Heim für Lehrerinnen und Erzieherinnen, VII., Damjanich-utca 4.

Puci 26. Nagyon örülünk, hogy lapunkat annyira szereti. Kérdésével tessék a Magyar Ifjúsági Vöröskereszthez fordulni, VI., Andrássy-út 8. Tudtunkkal ott foglalkoznak ilyesmivel.

Erdélyi asszony 36. Köszönjük, hogy szereti az Uj Időket és hogy „legnagyobb figyelemmel a Szerkesztői üzeneteket olvassa''. Az apróhirdetésekről részletesen elmondtuk véleményünket a 35. sz. *„Rózsika, Eger''* jelzésü üzenetében. Ennek az üzenetnek lényege az, hogy: aki apróhirdetések útján komolyan házastársat akar szerezni, az naiv és tapasztalatlan és rendesen áldozatul esik azoknak, akik nem naivak és nem tapasztalatlanok. Második kérdésére orvosi munkatársunk fogja megadni a választ.

Félő öröm. 1. Ezekre a kérdésekre orvosi munkatársunk fogja megadni a választ. 2. Cserlestn. 3. Ön azt kérdi tőlünk, hogy mit

Zászlók, cimerek, cimtáblák

Hungária zászlógyár és cimfestészet
Budapest, IV., Papnöveld -u. 4-6. Tel.: J. 102—85

Réz- és vasbutor, sodronyágybetét és gyermekkocsi — Nagy választékban és legolcsóbban szállit

HIKKER

Minta-raktár: Dohány-utca 6/a. Tel. József 61-97 Gyár: Holló-u. 3/a Telefon: József 124—12.

Szépségápoláshoz okvetlen szükséges a Gáoz-féle bőrgyógyitó és szépitőszerek. Bőrgyógyitó-készlet, mely biztos garancia mellett végl gesen kiirtja a pattanásokat és zsirmirigyek t. Ára K 80.000. Hajszálak véglege eltávolitása dr. Macziner módszerével. Arcápolás, olcsó bérletrendszer. Gáog, Muzeum-körut 13. Fiumeká házban. Kérjen prospektust.
ARI-pouder. Telefon:
ARI finomitókrém száraz bőrre. J. 102-87.
ARI nappali emailkrém.
ARI gyógy- és kozmetikus-szappan.
ARI kámforos szeplőkrém.

Az UJ IDŐK egyik barátja keresi az Uj Idők következő, régi köteteit: 1895. I. félév, 1897. I. félév, 1899. I. fé év, 1899. II. félév, 1904. II. félév, 1913. II. fé év, 1916. II. félév és 1920. II. félév. Csak jó állapotban levő példányokat vesz át. Félévfolyamokért fizve 50.000 K-t, kötve 80.000 K-t fizet. Ajánlatokat az Uj Idők kiadóhivatalába kér.

Maga az élet volt
ſez a tó itten
Mindent föltámasztó
ſahova csak cseppen
Iluska porából nőtt ki
ſaz a rózsa.
Igy halottaiból őt
ſföltámasztotta.

A tündér nemzetség
ſgyönyörü körében
S kedves Iluskája
ſszerető ölében.
Mai napig János vitéz
ſő kegyelme
Szép tündérországnak
ſboldog fejedelme.

János vitéz. **Sándor Bela faltestménye az Erzsébet-sörözö pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)**

SZERENCSÉTLEN 30. 1. „Hálásan köszönöm a sokezer között én is azt a meleg szeretetet, azokat a szívből fakadó tanácsokat, melyekkel oly készségesen vigasztalja a vigasztalásra szorulókat, erősíti a gyengéket. Olyan sok idealizmus, annyi szeretet, megértés árad az egész lapból, hogy elfelejtteti olvasás közben a mai, gyűlölséggel, ranghajszolással teljes külső világot. Tudom, hogy ezt már előttem sokan megírták, de nem tudok ellentállni, hogy amikor különben is akarok írni a szerkesztő úrnak, meg ne mondjam, hogy nagyon-nagyon szeretem az Uj Időket és olyan sokszor megvigasztalódtam én is, habár a szerkesztői üzenetek másnak szóltak.“ Ezt írja ön nekünk. Mi pedig hálásan köszönjük, hogy ilyen szép, meleg szavakat talált arra, hogy szeretetéről meggyőzzön minket. 2. Sajnos, nem egészen úgy van, ahogyan gondolta. Akinek az az üzenet szólt, nem házvezetőnőt, vagy társalkodónőt keresett, hanem tanítónőt, illetve tanárnőt I. gimnazista kisleánya mellé. Az első gimnáziumra kellene előkészíteni a gyermeket, azonkívül zongorára, németre és tornára tanítani őt. Nem hisszük, hogy barátnője mindezt vállalná, de ha igen, a címet szívesen megírjuk. Próbáljon szerencsét a Katolikus Tisztviselőnők Országos Egyesületében, IV., Ferenciek-tere 7., I. lépcső, II. em.

LYA 22. 1. Tessék a VIII., Vasutcai felsőkereskedelmi iskola igazgatóságához fordulni. 2. Ha kézimunka-*tanárnő* akar lenni, azaz képesítést akar szerezni arra, hogy polgári iskolában kézimunkát tanítson, akkor az elemi iskolai tanítónői oklevél megszerzése után még három esztendeig kell tanulnia, vagy az Erzsébet-nőiskola polgári képzőjében, vagy az Angol kisasszonyoknál, vagy bármely másik polgári képzőben. Az a bizonyítvány, amelyet más iskolában, tanfolyamon, rövidebb idő alatt szerez, csak arra képesíti, hogy tanfolyamokon, vagy iparostanonciskolában tanítson.

FEHÉR KESZTYŰ. Ha a benzinnel nem sikerült, azt ajánljuk, ne kísérletezzék vele otthon tovább, mert egészen elrontja. Adja tisztítóintézetbe. Tíz-tizenötezer koronáért kitisztítják.

HALÁLMADÁR. Ejnye, de különös jeligét választott. Tessék jelentkezni a Szent Erzsébet-zárda főnöknőjénél, II., Fő-utca 43. Ahhoz nem kell előképzettség.

TANITÓNŐ. Tessék elolvasni, amit *Lya 22*-nek üzentünk.

F. M. Nagyon örülünk, hogy üzenetünk megnyugtatta. Levele eszünkbe juttatja Rákosi Jenő egy cikkét, amelyet a nőkérdésről írt. „Ha valaki megteszi a kötelességét mindenkivel szemben abban a körben, ahova sorsa helyezte, vagy hivatása vonzotta: annak nem kell új feladatokat keresnie, az dolgozván magáért, övéiért, ismerőseiért, dolgozott az egész emberiségért. *Jónak*, *okosnak* és *műveltnek* kell lennie az asszonynak, semmi egyébnek. Egy ilyen asszony hihetetlen áldás az emberiségre nézve. Fénynek és melegségnek forrása, melytől élednek mindenek körülötte. Az ilyen asszony nemcsak érdeklődik mindenki iránt, aki közelébe jut, hanem törődik velük. Lehet, hogy módjában van anyagilag is segíteni azokat, akik segítségére szorultak. De ha *csak* jóságából, okosságából és műveltségéből juttat mindenkinek, akivel dolga akad: hihetetlenül nagyot művelt. Amaz emberek nagyobb részére nézve, akikkel érintkezik, az ő létezése egy erkölcsi tőke, tartalék és támaszték. Irányító, biztató erő. Magának az illetőnek pedig egy nagy iskola. Keserű csalódások és tiszta örömök iskolája. Ez az igazi női kérdés. Igaz, kevésbbé nevelés dolga, mint adományé. De a példa és nevelés az ebbeli tehetségeket fejleszti, másokat vezet, megindít és közszellemet teremt. Ettől független a modern élet abbeli változása, hogy kenyérkeresetre kényszeríti a nőket is. Ez az igazi női hivatás rovására megy, de nem lehet ellene tenni, mert az élet parancsol. Azért a nő hivatása nem változik, sőt becsében növekszik. Az egyenlőjogúság, minőt túlzó feministák hirdetnek, esztelenség, amelynek akkor fogok behódolni, ha a természet előbb megteszi a magáét és megszünteti a különbségeket férfi és asszony között. Ha a világ szépnek fog találni egy kipödrött bajuszú hölgyet és egy diskanthangú embert és így tovább végig a vonalon, akkor én is követni fogom a nők szavazati jogát. Addig megmaradok fenti ideálom mellett.“ Higyje el, hogy nagyon sokan vannak Rákosi Jenővel egy véleményen. Bizonyos, hogy a háború nagyon sokat rontott az erkölcsökön. Férfiak panaszkodnak, hogy a nők ma olyan regényeket olvasnak, amelyeket azelőtt még férfi sem vett a kezébe. A mai nők nagy része nem tud olvasni. Nem eléggé műveltek ahhoz, hogy élvezni tudják a szépet. A leányok sorsa ma nagyon nehéz. Ha csak feleségnek nevelődnek, s reményeikben csalódnak, roncsaivá válnak a társadalomnak. Hány hozzánk érkezett levél bizonyítja ezt! Ha pedig főcéljuk a kenyérkereső pálya s mégis férjhezmennek, félő, hogy otthonukat nem tudják majd vonzóvá tenni és gyermekeiket kellően nevelni. A legnagyobb baj azonban nem az, amit ön ír. Nem a leányok léhasága és nem a férfiak számítása és felületessége, hanem a rendkívül nehéz gazdasági viszonyok és az, hogy statisztikai adatok bizonyítják, hogy a leányok harmadrésze nem mehet férjhez, mert kevesebb a férfi, mint a nő.

TÜZLILIOM. Nehezen írható ki. Nagy türelem kell hozzá. De terpentinnel talán menni fog.

KARÁCSONY. Egész estét betöltő karácsonyi pásztorjátékot Gárdonyi „Karácsonyi álom“ című színművén kívül mi sem tudunk. Hanem méltóztassék elolvasni a következőket: Dr. Erdey: Karácsonyi aranyszívek. Továbbá a Műkedvelők Könyvtárában: Magyarok messiása. (Irredenta karácsonyi játék 1 felvonásban), Nyáry A.: Egy karácsonyest a nagy magyar télben. Ha ezek közül egyik sem volna megfelelő, méltóztassék Majorné Papp Mariska önagyságához (IV., Központi városháza, VII. ügyosztály) fordulni, aki a Városi Színház ifjúsági előadásainak rendezésében résztvesz. A Városi Színházban ugyanis tudtunkkal tavaly télen adtak az egyik ifjúsági előadáson egy karácsonyi színjátékot, amely azonban nyomtatásban nem jelent meg. Talán ezen a módon sikerül megszereznie.

KARLA. Mind a három „valamicskét“ elolvastuk és annyit mondhatunk, hogy olvasás közben nem unatkoztunk. Legkevésbbé a „*Tépelődés*“ tetszett, mert úgy éreztük, hogy ez nem az ön igazi hangja. A másik kettőt kedvessé teszi az élmény frissesége, közvetlensége s megírásukban van valami nyers báj. Megindító az a rajongó lelkesedés, amely minden sorából sugárzik. Bár adna a jó Isten, sok-sok ilyen tanítónőt ennek a szegény országnak. Ha öröme telik benne, írjon máskor is. Családja, ismerősei bizonyára szívesen olvassák és ha kívánja: mi is szívesen elolvassuk. De igazi írói tehetséget ezekben az írásokban nem találtunk. Régi dolog, hogy

„FÖLDES“ MARGIT-CRÉME VILÁGHIRÜ ARCSZÉPITŐ

Cipőkülönlegességek | GULIWER CIPŐHÁZ Budapest, VI I., Rákóczi-út 1 | HÓ- ÉS SÁRCIPŐK

Uj Idők
1926. II. Jelző

A szerkesztő üzenetei

MACA 1926. 1. Először is: köszönjük szép, meleg sorait. S mert az ilyen levelekre nagyon büszkék vagyunk, jóváhagyása reményében néhány mondatot ide is iktatunk belőle. „Engedje meg, kedves Szerkesztő Úr, hogy hálás köszönetemet fejezzem ki Önöknek mindazokért a lelki kincsekért, amelyek, mint egy bőségszaruból, úgy hullanak reánk az Új Idők hasábjairól. Felüdülést kapunk itt, a hétköznapi gondok okozta szellemi fáradtságunkból. Valódi irodalmi értékekben gyönyörködhetünk, amelyeket gondosan válogatnak számunkra össze a hazai és külföldi írók regényeiből, novelláiból, költeményeiből stb. A tudományos cikkekből kibővíthetjük általános ismereteinket, vagy rekonstruálhatjuk azokat, amelyeket elfelejtettünk már, de amelyekre még mindig szükségünk lehet. Állandóan gyönyörködhetünk a régi és modern szépművészet remek alkotásairól készült képekben, tájékoztatást nyerünk aktuális kérdésekben. Én, mint nő, különösen hálás vagyok azért a sok kedves darabért, amellyel a kézimunka-rovat útmutatásai alapján díszíthettem az otthonomat. Sok-sok mindenért kell köszönetet mondani a kedves Új Időknek, de különösen nem szabad kifelejtenem a megköszönni valók közül a szerkesztői üzeneteket, amelyekben minden olvasó őszinte, megértő jóbarátot talál magának, akinek elpanaszolhatja minden bánatát, elmondhatja örömét; akitől jótanácsot kap, kedves, drága, szívhez szóló, jó szavakat, részvétet örömben, búban, segítő kezet súlyos lelki válságokból való kimenekülésihez. Mindent-mindent meg lehet köszönni Önöknek, kedves, jó Szerkesztő úr, de ezt az egyet sohasem. Szeretnék most költő lenni, vagy nagy művész, hogy egy lelkesült költeményben, vagy egy szép műben adhatnék kifejezést köszönetemnek és hálámnak az Önök jóságáért és kedvességéért. Sajnos, sem költő, sem művész nem vagyok, a tollforgatáshoz sem értek jól, de úgy hiszem, Önök az én kusza stílusomon keresztül is belelátnak a lelkembe és elolvassák benne mindazokat a köszönettel, forró szeretettel és ragaszkodással teli szavakat, amelyeket nem tudok papirra vetni.“ Mégegyszer: köszönjük. Igyekezni fogunk, hogy sohase legyen oka ezt a szeretetet megvonni tőlünk. 2. Kívánságát sietve teljesítjük. A most annyira divatos húzott, kaucsukesattal záródó óriási méretű ridikülök (vannak azonban kisebbek is) antilopbőrből, duvetineből, bársonyból vagy moiret-selyemből készülnek. Legcélszerűbb a duvetine, amely szép, bársonyos és mindenféle színben kapható. Métere 90—100.0000 korona. A moiret, hacsak nem nagyon drága és nem feltétlenül megbízható helyen veszi az ember, könnyen kitörik s akkor kár a reáfordított költségért és fáradságért. Antilopból pedig magunk nem tudjuk elkészíteni. Hatvan centiméter anyagot veszünk a táskához. Szabni kétféleképpen lehet. Vagy úgy, hogy a kettőbe hajtott anyagot felül lekerítjük. Így:

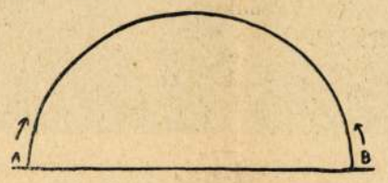

Ebben az esetben a behúzást *A* pontnál kezdjük és *B*-nél fejezzük be. Meg kell mérnünk a csatt hosszát s a szövetet pontosan akkorára húzzuk be, hogy a csattot szépen hozzá lehessen illeszteni. *A*-tól *B*-ig természetesen csak az egyik oldala a táskának, miután az anyagot összehajtottuk. A másik oldalát ugyancsak *A*-tól *B*-ig, (mert hiszen ez a két pont az anyag közepén keresztül húzódó vonalnak két vége volna) szintén behúzzuk. Ha így szabjuk a táskát, akkor oldalt nem lesz rajta varrás. Így szabni azonban csak akkor lehet, ha a 60 cm. hosszú anyag jó széles is egyúttal. Ha a táska magassága 22—24 cm. és oldalvarrás nélkül akarjuk, akkor *A*-tól *B*-ig körülbelül 75—80 cm.-nek kell lenni, mert különben a húzás nem lesz szép. Ajánlatos előbb selyempapirosból kipróbálni a szabást, mert a csatt nagyságától és alakjától is sok függ. Behúzni négyszer-ötször kell, éppen olyan színű, kettős szálú gépselyemmel, amilyen a táska, apró öltésekkel. Ha behúztuk, akkor így fest.

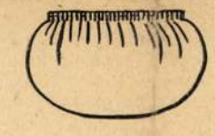

A táskát természetesen bélelni kell. A selyemnek, amivel béleljük, éppen olyan hosszúnak kell lennie, mint a szövetnek, de lehet keskenyebb is, mert azt nem kell olyan erősen húzni. A bélelés azonban egyszerűbb, ha éppen akkora darab selymet veszünk, amekkora az anyag s azt, miután a szövettel együtt kiszabjuk, körüskörül, úgy mintha párnahuzatot varrnánk, tehát a duvetine-t (vagy egyéb anyagot) a béléssel összevarrjuk. A jobbfelüket egymáshoz illesztjük s a balfelükön varrunk. Ha a körülvarrás megtörtént, kifordítjuk a jobbfelére az egészet s az utolsó nyílást is szépen összevarrjuk. Éppen úgy, mint mikor egy párnát egészen bevarrunk a huzatba. Ennek a bélelési módnak megvan az az előnye, hogy nem kell külön eltisztázni. A behúzás csak ezután következik. A bélést tehát a duvetinnel együtt ráncoljuk be. Ha ezzel elkészültünk, akkor a táskára rávarrjuk a csattot. A behúzott anyag pontosan olyan széles, mint a csatt. A hozzávarrást *A* vagy *B* pontnál kezdjük. Kettős szállal varrunk s mindegyik lyukba négyszer-ötször beleöltünk. Ha ez megvan, akkor az öltéseket a csatt belső részén kisújjnyi széles, lapos aranyzsinórral takarjuk, hogy tetszetősebb legyen. Mielőtt a táskát kiszabjuk, levágunk belőle hosszában egy három cm. széles csíkot, azt a balfelén összevarrjuk, kifordítjuk, abból lesz a táska fogója. Másik módja a szabásnak, amely akkor ajánlatos, ha kevesebb maradékanyag áll rendelkezésünkre, az, hogy a táska anyagát nem a felső részén kerekítjük le, hanem az alsón.

Tehát így:

Ahol lekerekítjük, ott természetesen el kell vágni a szövetet. Az így készített ridikülnek tehát *oldalt* van varrása, sőt, ha nincs egy darabban az anyagunk, esetleg alul is. A varrást mielőtt a bélést hozzávarrjuk, a balfelén kétfelé kell vasalni. Két oldalt, az *A* és *B* vonal mentén, akkora darabon nem varrjuk össze a szövetet, amennyit a csatt lefelé szaladó oldalrészei kívánnak. A bélést éppen úgy kell kiszabni, mint a ridikül felső részét s a behúzás úgy történhetik, hogy a szövet és a bélés szélét egymással szembe, befelé hajtjuk. Mert természetesen az így szabott ridikült is be kell húzni, négyszer-ötször. Ehhez kevesebb anyag kell, mint ahhoz, amelyiken nincs oldalvarrás. A csattot éppen úgy varrjuk hozzá, mint a másikhoz s az eltisztázás is éppen úgy történik. Reméljük, hogy ez is fog sikerülni. Meleg üdvözlet.

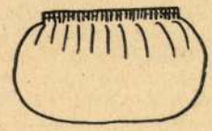

KURUCDAL. A kis dalt elküldöttük volt E. T.-nak. Ő mindezideig nem adott reá választ. Címe: Budapest, Andrássy-úti Színház (VI., Andrássy-út 69.). Szíveskedjék talán közvetetlenül hozzá fordulni.

BRISTOL SZÁLLÓ ÉTTERMEI
5 órai tea
Jazz-Band — Tánc

Serravallo
kinabora vassal,
a legkitünőbb étvágygerjesztő és erősítő.
Kapható
minden gyógyszertárban és drogériában
Kis üveg 6.000, nagy üveg 120.000 Kor.
Főraktár:
TÖRÖK-PATIKA, Budapest, Király-utca 12.

Continental-Szálló
gyönyörüen berendezett éttermei megnyíltak
NAGY SÁNDOR
az Ügyvédi Kör volt vendéglőse vezetése alatt. Elsőrendű konyha, polgári árak, figyelmes kiszolgálás.

HARCSA
uriszabó
IV., Városház-utca 16.
Párisi-utca sarok
Közismerten előkelő izlés.
Nagy választék sport és városi bundákban

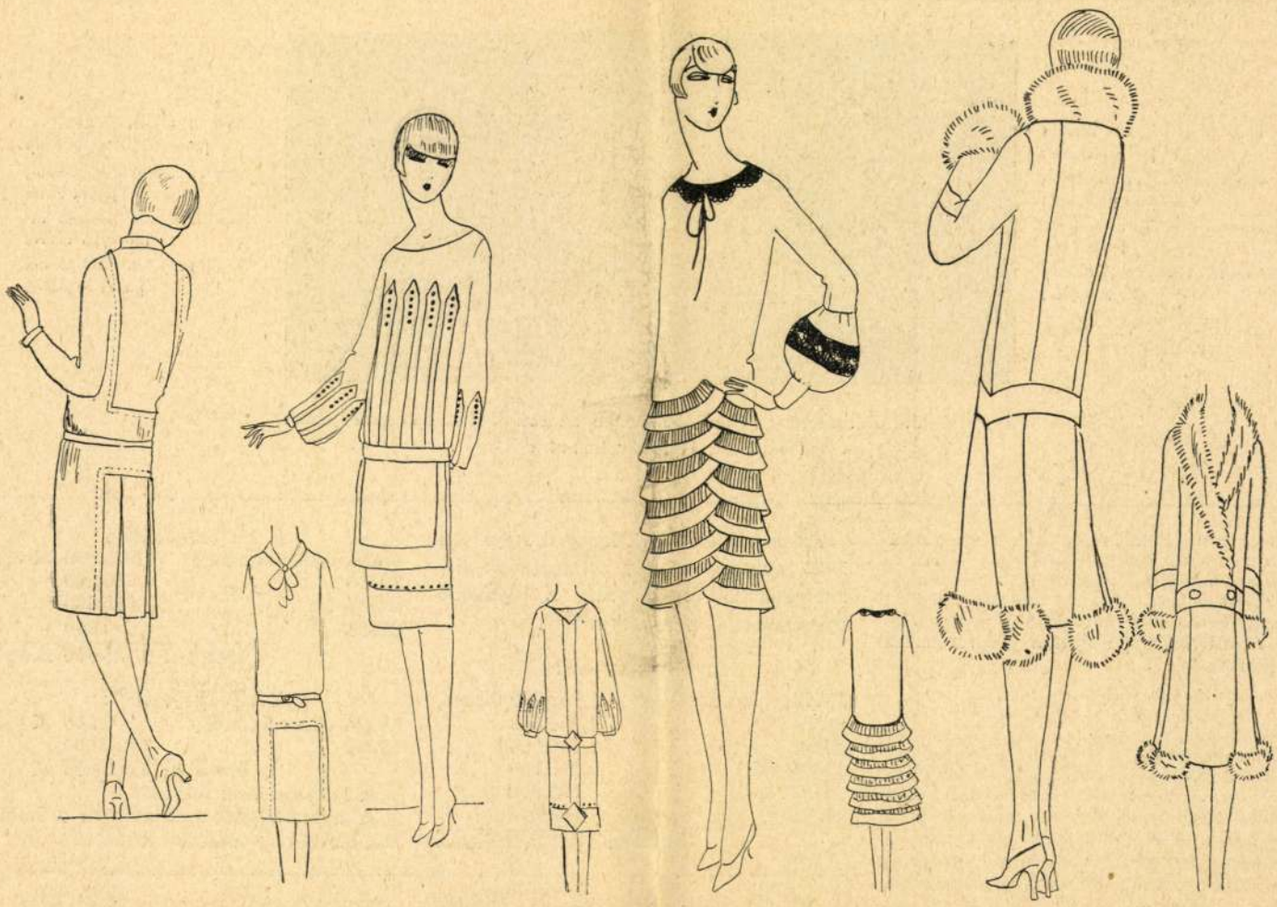

Az új párizsi divat. Délelőtti és délutáni ruhák

Délelőtti ruha. Borsózöld szövetruha, antilop-övvel. Iteb-modell, Párizs

Smaragdzöld ripsz délutáni ruha világosabb georgettel díszítve. Ezüstgombok. Jenny-modell, Párizs

Délutáni ruha fekete crêpe de Chine-ből, plisszézett fodrokkal, galléron és nyakon piros selyemdísz, aranyhorgolással. Jenny-modell, Párizs

Búzakék posztókabát, oldalt két-két panneau-val, drappszínü rókadísszel. Cyber-modell, Párizs

Az új párizsi divat

Estélyi köpeny fekete bársonyból, aranyvirágos lamé boleróval és fehér rókaszörmével. Jenny-modell, Párizs

A szerkesztő üzenetei

Nem dalol a dalosmadár. Asszonyom! Levelét idegorvos munkatársunkkal nagy gonddal tanulmányoztuk s válaszunk rá a következő: Idegállapota, amennyire az leveléből kiviláglik, aggodalomra egyáltalán nem ad okot. Még azt sem lehet mondani, hogy mindez idegesség. Inkább úgy véljük, hogy a dolgok megitélésében van némi hiba. Önnek az Isten mindent megadott, ami boldoggá tehetné, szülei élnek, azokat szereti is, férjeura, mint írja, derék, jó ember, családi életében semmi vihar, apró bárányfelhők nem számítanak, gyermekei szépek és egészségesek, anyagi gondjai nincsenek — mégsem boldog. Ezzel szemben engedje meg Asszonyom, nekünk az a meggyőződésünk, hogy igenis boldog, hiszen ha a fent elsoroltak közül csak egyetlen tényezőt elveszítene, mai nyugodt és szilárd lelkiállapota azonnal a szomorúság felé lendülne. A boldogság nem állandó állapot, ez már együtt jár emberi voltunkkal s csak akkor érezzük, hogy boldogok voltunk, ha már nem vagyunk azok. Különben is a boldogságot kivülről várni, reménytelen. A boldogság a szív derüje s akinek nincs öröm a szívében, nehezen fogja azt mástól megkapni. Azok az asszonyok, akik fényüző életet élnek s egész életüket céltalan, léha, üres szórakozásokkal töltik, nem irígylésreméltóak. Önmaguk, a saját ijesztően üres lényе elől menekülnek az egymást követő szórakozásokba, mert üzi őket szöges korbácsával a fekete lovas, a rettenetes unalom. Látja, Asszonyom, az uralkodók is mind tanulnak valami kézműves mes-

Az új párizsi divat

Fekete velour-siffonkabát, fekete selyemhimzéssel és vörös rókaprémdísszel. Bernard et Cie modellje, Párizs

Uj Idők 1926. II. félév

Sándor Béla

Utószor látlak én szivem [szép tavasza!
Utószor szólt itten turulyám [panasza;
Utószor ölellek, utószor [csókollak,
Örökre elmegyek, örökre [itt hagylak!

Most hát szép Iluskám, [most hát édes rózsám
Az Isten áldjon meg, gondolj [néha reám
Ha látsz tört virágot ut- [középre vetve,
Bujdosó szeretőd jusson [majd eszedbe.

János és Juliska. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)

terséget, hogy üres óráikban a testi munkához menekülhessenek — üdülni. A munka és pihenés a nemes szórakozással karöltve megvédik az embert, mindama tünettől, melyeket idegességnek nevezünk. Van erre egy régi jó orvosi szabály, melyet a józan németek állítottak fel:

„Haste nie und raste nie
Dann hast nie Neurasthenie"

Ami magyarul annyit tesz, hogy ne dolgozd agyon magad és ne heverd el az életed, akkor nem leszel ideges. Ami a szeretetet illeti, Asszonyom, higyje el, ebből sokkal boldogabbá teszi az embert az, amit ad, mint amit kap. A szeretet, mely belőlünk árad, visszasugárzik ránk s verőfénnyel aranyozza be életünket. A szeretet, ha igazi, sohse önző. Nem azért szeretünk, hogy viszontszeressenek, hanem magáért a szeretet felemelő érzéséért, mely mindent megért és megbocsájt. És még valamit. Lehet az ideges tüneteknek testi oka is, valami belső szekréciós zavar, melyet azonban, ha fenn is áll, nem nehéz megszüntetni. Kérdezze meg ezirányban orvosát. Minden reményünk megvan rá, hogy a dalosmadár ajkán újra dal fakad.

Reménytelen. Sohase szabad azt mondani, hogy „reménytelen". Az a bizonyos: „úgy még sohase volt, hogy sehogy se lett volna", meg: „ahol legnagyobb a veszedelem, ott legközelebb a segítség", nem üres szólás ám. Csodálatos, apró véletlenek adódhatnak, amelyek megfordítják az élet kerekét és más irányba vezetik. Ön még fiatal és leveléből úgy látjuk: nincs is olyan nagyon rászorulva arra, — legalább egyelőre nincsen, — hogy kenyeret keressen. Azt ajánljuk, próbáljon szerencsét a Katolikus Tisztviselőnők Országos Egyesületében, IV., Ferenciek-tere 7., I. lépcső, III. em. Talán ott akad valami olyanféle foglalkozás, amilyent most Ön szeretne vállalni. Második kérdése talán még az elsőnél is nehezebb. Hogy mit csináljon egy olyan leány, akiben minden megvan ahhoz, hogy a legjobb feleség és háziasszony váljék belőle, mit csináljon, hogy férjhez tudjon menni, hogy tartozzék valakihez az életben és ne álljon így, egyedül a világban, minden támasz nélkül. Ha mi erre választ tudnánk adni! Tenni nem lehet semmit. Azzal, hogy mennyit jár társaságba valaki, hogy mennyi az ismerőse, egyáltalán nincs összefüggésben a férjhezmenés lehetősége. Nagyon sok leány férjhez megy, aki nem él társaséletet és sok, társaságban élő leány pártában marad. Az életét azonban minden leánynak úgy kell berendezni, hogy ne legyen elhibázott akkor sem, ha nem jött el az igazi. A boldogság nem függ attól, hogy asszony-e valaki, vagy leány. A boldogtalan asszony talán még több, mint a boldogtalan leány. Hány asszony mondja, hogy ha ujra kezdhetné, nem menne férjhez. Higyje el: sokan őszintén mondják. Nem akarjuk ezzel azt mondani, hogy nem a legszebb hivatása minden nőnek az, hogy hitves és anya legyen, de ha

Az osztálysorsjáték húzásai folyamán 1926 szeptember 4-éig sorsjegyeink közül kisorsolták és pedig a legkisebb nyereménnyel a következőket:

Az I. csoportból:

18774	egész	sorsjegy	1,250.000	K-val,
23654	„	„	1,250.000	„
45820	„	„	1,250.000	„
41376	fél	„	625.000	„
44181	„	„	625.000	„
44143	„	„	625.000	„
		Összesen	5,625.000	K-val.

A II. csoportból:

52706	egész	sorsjegy	1,250.000	K-val,
10155	„	„	1,250.000	„
52944	fél	„	625.000	„
34898	„	„	625.000	„
		Összesen	3,725.000	K-val.

A III. csoportból:

13094	egész	sorsjegy	1,250.000	K-val,
63844	„	„	1,250.000	„
		Összesen	2,500.000	K-val.

A húzások még folynak.

A nyeremények felosztására a húzások befejezése után kerül sor.

Az Uj Idők előfizetői és barátai résztvesznek a milliárdos osztálysorsjáték húzásaiban is

I.

A reorganizált állami osztálysorsjáték XVI. ciklusában (1926 áprilistól 1926 szeptemberig) az Uj Idők *összes* előfizetői — teljesen díjtalanul — a következő tizenöt sorsjeggyel játszanak:

3480 45920 (fél) 45921 (fél)
52800 69198 38815 55612 69428
45303 71380 71718 45920 (fél)

II.

Az Uj Idők *összes* barátai között a következő öt sorsjegy nyereményeit osztjuk szét egyenlő részben:

3496 59610 (fél) 69450

III.

Végül: öt sorsjegy nyereményeit az Uj Idők ama *tíz* barátja között osztjuk szét, akik 1926 január 1-étől 1926 szeptember 10-éig terjedő időben a legtöbb előfizetőt szerezték lapunknak. E sorsjegyek számai:

59627 (fél) 71671 (fél) 68545
71762

Az ezekre eső nyereményeket *húsz* részre osztjuk, amelyekből *öt* rész illeti a legtöbb előfizető szerzőjét, *négy* rész a sorban másodikat, *három* rész a harmadikat, *kettő* a negyediket és *egy-egy* a többit.

Az első helyre került Szakáll Imre, aki 19 előfizetőt szerzett.

A második helyre Szitás Istvánné, aki 12 előfizetőt szerzett.

A harmadik, negyedik és ötödik helyre Szele Lajos, Daby Gyula és Pályi Istvánné, akik 8—8 előfizetőt szereztek.

A hatodik, hetedik és nyolcadik helyre:

Geday Mária, aki 5 előfizetőt szerzett.
Lengyel Imréné, „ 5 „ „
Szabó Linike, „ 5 „ „

Egyforma eséllyel pályáznak a többi helyekre:

Csincsák Lujza, aki 4 előfiz. szerz.
Fenyves István, „ 4 „ „
Reich Paula, „ 4 „ „
Galadalits Mária, „ 4 „ „

Hetenkint közölni fogjuk, hogy kik azok, akik ennek az öt sorsjegynek a nyereményeire igényt tarthatnak.

FÖLDVÁRY IMRE cég Kossuth Lajos-utca 18. szám,
készséggel nyujt felvilagositást mindennemü URI DIVAT-ot érintő kérdésben az UJ IDŐK olvasóinak

Éjszaka, zsiványok, csáká-
[nyok, pisztolyok,
Ha jól megfontoljuk, ez
[nem tréfa dolog:
De az én Jancsimnak he-
[lyén állt az esze,
Azért is közéjük nagy bát-
[ran belépe.

Adjon az Úristen szeren
[csés jó estét!
Mondott nekik Jancsi ilyen
[megköszöntést.
Erre a zsiványok fegyver-
[hez kapának,
Jancsinak rohantak s szólt
[a kapitányok.

János és Juliska. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében.
(Budapest, IV., Egyetem utca 5.)

hogy mit feleljünk. Érezzük, hogy nem múló hangulat, hanem őszinte, mérhetetlen fájdalom iratta önnel ezt a kétségbeesett levelet. Halálos, tiszta, szent szerelemmel szeretni valakit, azt hinni, hogy ő is szeret minket s egy szép napon arra ébredni, hogy mindennek vége, az — sokszor megírtuk már ezen a helyen — szerintünk is a legeslegnagyobb fájdalom. És ezzel a fájdalommal tehetetlenül állunk szemben. Tudjuk jól, hiába mondjuk, hogy az az ember egyetlen könnyét sem érdemli meg, csak annál jobban fáj, hogy érdemetlenre pazarolta szerelmét. Pedig higyje el: *igazi* férfit nem lehet lebeszélni arról, hogy feleségül vegye, akit szeret. Az olyan férfi, aki négy éven át hiteget szerelmével valakit s amellett nyugodtan türi, hogy egy másik leány mesterkedéseivel körülfonja, nem igazi férfi. Nem lett volna boldog vele. Próbáljon ebben a gondolatban vigasztalást keresni. Hogy ő ezek után még írni merészel önnek és a régi hűségről s a régi szeretetről mer beszélni, az egyenesen felháborító. Ne türje, hogy ezek a hazug, üres frázisok elérzékenyítsék. Más asszony férjétől ilyesmit még akkor sem szabad meghallgatni, ha igaz, hát még akkor, ha nem igaz. A világért se feleljen a leveleire. Ugy-e maga, nő létére nem tudja elképzelni, hogy bármiféle kényszerítő körülmények hatása alatt más férfi felesége tudott volna lenni? És ő, erős férfi létére, engedett az erőszaknak? Micsoda erőszakot lehet egy férfivel szemben alkalmazni? Hogy meghatotta a másik leány szerelme? Nevetséges. Hát a maga szerelme nem hatotta meg? Nem sajnálta magát, aki végigküzdötte vele a legnehezebb esztendőket, hogy aztán a gyümölcsöt learassa valaki más, aki pár hétig ügyesen tudott vele kacérkodni? Lehetetlen, hogy jegyessége alatt ne lettek volna józan, világos pillanatai. S ezekben a pillanatokban ő teljes tudatában volt annak, hogy mit tesz. Neki tudnia kellett, hogy az ön életét tönkreteszi azzal, ha visszaveszi a szavát. Ha mégis meg tudta tenni, akkor befolyásolható, számító, szívtelen ember. Lehet, hogy most, a házassága után, már megbánta, amit tett. Am, ha megbánta és semmiképpen nem bírja az életet felesége mellett, ha ráeszmélt, hogy mit veszített önben: váljon el. De ezt ön nem mondhatja meg neki. Erre neki magának kell rájönnie. S mint szabad ember, aztán eljöhet magához és könyöröghet, hogy bocsásson meg neki. Akkor már öntől függ, hogy meg tud-e bocsátani, vagy sem. A „Szerelem" szerzőjének a közel jövőben megjelenő másik regénye, a „Verőfény" hajszálra hasonlít az ön történetéhez. Olvassa el. Azt hisszük, sokat fog tanulni belőle. Megtanulja, hogy az életben egyéb is van, nemcsak szerelem. De ahhoz, hogy ezt az „egyebet" meglássa az ember. igen-igen erős akarat kell és dolgos, nem tétlen élet. Még valamit. A gyógyuláshoz csak úgy lehet reménye, ha könyörtelenül szakít a múlttal. Ne olvasgassa a régi leveleket, ne nézegesse a fényképét. Ha elégetni nem bírja, ássa el őket a fiókja mélyére és addig ne nyúljon hozzájuk, amíg nem biztos arról, hogy nem fájnak többé. A seb, amelyről minduntalan letépik a kötést, sohase fog behegedni. Úgy kell tekinteni a múltat, mint egy halottat. *Tudni* kell, hogy meghalt, nem lehet feltámasztani többé. Akármit csinálunk, ha a lelkünket, az életünket odaadjuk is érte, nem lehet. Ebben a könyörtelen valóságban mégis van valami megnyugtató. A tehetetlenségnek ez a kegyetlen biztonsága az egyetlen, ami ilyenkor segít. Bele kell törődnünk abba, hogy rajtunk kívül álló körülmények, magasabb hatalmak intézik sorsunkat. De nem szabad engedni, hogy legyürjenek minket. „Boldog akarok lenni, *azért is, azért is!*" — mondja Rose-Marie Schmidt, a *Verőfény* hősnője. Hallott valaha *Coué*-ról, a világhíres nancy-i gyógyszerészről? Tudja, hogy ki volt? Az akarat orvosa, az öngyógyítás apostola. Tudja, minek köszönhette világhírnevét? Annak, hogy átültette a gyakorlati életbe azt a már régen ismert igazságot, hogy az akarat néha csodákat művel. Nem hipnózissal, kézfeltevéssel, elvont elméletekkel gyógyított. Az ő egyetlen elmélete, gyakorlata, módszere és gyógymódja az volt, hogy az embereket megtanítsa: *akarni*. Ez az a híres couéizmus. Minden erőnkkel elhazudni magunkból a rosszat, a gyengét, a romlandót és helyére, ugyanazzal az akaraterővel, a lassú, de biztos javulás, a megerősödés, a romokból való felépülés szilárd hitét, sőt biztos tudatát ültetni. Híressé vált autoszuggesztiós formulája: mindennap, minden tekintetben javul a helyzetem. Ezt reggel és este ötvenszer-százszor kell elmondania annak, aki gyógymódját követi. S ha Coué gyógymódja olyan csodálatosan bevált a testi betegségek gyógyításában is, hogy a francia orvosi egyetem belátta Coué-ellenes hadjáratának igaztalan voltát és díszdoktorrá való kinevezésre terjesztette föl, menynyivel inkább be kell, hogy váljon a lelkibetegségekkel szemben, melyeknek legnagyobb része úgyis autoszuggesztión alapszik. Azt mondta róla valaki, hogy az „*optimizmus prófétája*" volt. A magunk akaratának erős szavával tanított bennünket arra, hogy a bennünk lankadó életet, kedvet, egészséget föltámasszuk aléltságából, hogy hinni és bizakodni merjünk és tudjunk az életben, önmagunkban és mindezeken túl az isteni gondviselés erejében. Próbálja meg ezt a kúrát. Szívből kívánjuk, hogy beváljon.

Sz. M. Ha barátai a jövőben ismét arra unszolnák, hogy verseit küldje be valamely szerkesztőségbe, mutassa meg, hogy férfi és hogy ellent tud állni minden unszolásnak.

Signum. A *Gonosz vendég jött* című jobb az átlagnál. De közlésre egyik sem megfelelő.

LENGYEL, Budapest VI., Jókay (Gyár)-u. 1, (bejárat Aradi utcai oldalon.) **varrógépek-kerékpárok**, kötőgépek részletfizetésre **előleg nélkül** kaphatók. **Ingyen** tanítom hímezni varrógépen 10-féle munkára, ha nálam varrógépet vásárol

Zászlók, cimerek, cimtáblák
Hungária zászlógyár és cimfestészet
Budapest, IV., Papnöveld -u. 4-6. Tel.: J. 102-85

SZEPLŐK ELLEN
továbbá **májfoltok, pörsenések** ellen
CRÉME EVA
RENÉ MONTREUIL, PARIS.
BIZTOS! GYORS! KELLEMES!
Créme Eva 25.000 K — Savon Eva 20.000 K
Magyarországi főraktár: **TÖRÖK patika,** Budapest, VI. ker., Király-utca 12. szám

CANFIELD VÉDŐLAPOK
TRICOT
varrás nélkül, szagtalan, vízáthatlan
Megvéd minden ruhát.
Különlegesség: Batiszt-védőlapok
Snowyte-batiszt
Snowyte-selyem, batiszttal
Snowyte-kettősselyem
Hicks-védőlapok. — Aerette-védőlapok
Valamennyin ott olvasható a Canfield név
CANFIELD RUBBER Co., HAMBURG
HOHE BLEICHEN 31-32 BRANDENBURGHAUS
Gyár: Bridgeport, Con. U. S. A. Fiók: Párizsban és Londonban

Sándor Béla

Filmhirek

Megnyilt a Radius-filmszinház

A Renaissance-Szinház átalakított, ragyogó helyiségében nyilt meg e héten a Radius-filmszinház. Az új szinház egészen újszerű művészeti és kulturális programmot dolgozott ki, mint azt a megnyitó előadáson elmondott prológusban Bánóczy Dezső dr. igen színesen igyekezett a közönség elé tárni.

A nyugati metropolisok nagy premiermozgóinak mintájára nemcsak a mindenkor elsőrangú filmműsorról fog gondoskodni ez a szinház, hanem módot talál arra is, hogy a közönség kulturigényeit minden más téren is a legmesszebbmenően kielégítse. Hiszen a pompás szinházépület kényelmes páholyaival, bársonyzsöllyével, raffináltan modern szellőző s fütőberendezésével már maga is mintaszerűen elégíti ki a szinház és mozilátogató közönség *kényelmi* igényeit. Itt, ebben az eredetileg szinháznak készült helyiségben valóban fellelhető mindaz, amit kényelmi szempontból igényesebb mozilátogató publikum oly régen nélkülöz. Tágas, hatalmas nézőtér; kényelmes elágazó folyosók, melyek az előadás kezdetekor és végeztével oly kellemetlen tolongást teljességgel lehetetlenné teszik; sok ruhatár, ügyes és figyelmes nagyszámú személyzettel és még számos jelentéktelennek látszó apróság, melyek mindegyike azonban voltaképp igen fontos, ugyszólván döntő jelentőségü egy elsőrangú filmszinháznál, amelynek világvárosi nivója van.

Üdítően és meglepően hatott a két mozgóképszám közé ékelt nagyszerű ballet. Az egysikban látáshoz szokott szem számára egészen különleges felfrissítő hatású volt a nagyszerű valódi *elevenség*, a húsból és vérből való, ritmikusan mozgó alakok látványa. R. Szentpál Olga külön ez alkalomra koreografált és általa személyesen betanított táncpoémája került előadásra. Ugy részleteiben, mint összhatásában valóban tökéletes volt.

Mindnyájan tudjuk, hogy a mozgófénykép előadás tökéletes élvezése szempontjából mily rendkívül fontos a megfelelő kisérőzene. Ha valaki zene nélkül, vagy ami talán még rosszabb, avatatlan kezektől vezetett kisérőzenével hallott mozielőadást, az tudni fogja, hogy ily módon a legkitünőbb kép is élvezhetetlenné válik. A Radius-mozgóban Lazarus Walter zeneigazgató által vezényelt hatvan tagu zenekar gondoskodik a megfelelő, és abszolut zenei élvezet tekintetében is teljesen kielégítő, kisérőzenéről.

A bemutató előadás műsorán egyik legtehetségesebb magyar rendező, Kertész Mihály „Aranypillangó“ c. filmje szerepel. A pompás kiállítású, változatos, mindvégig lebilincselő cselekményü film főszerepét a csodaszép Lili Damita alakítja. Nem véletlen, hogy egy kiváló magyar rendező filmjét választotta a filmszinház igazgatósága a bemutató előadás műsordarabjául. Ezzel is dokumentálni akarta azt, hogy a magyar közönség számára mindenkor tolmácsolni fogja azokat a nemzetközi viszonylatban is egészen elsőrangu művészeti eredményeket, melyeket a magyar filmművészek, rendezők, scenárium-irók az egész művelt világ közönségének színe előtt értek el.

A szerkesztő üzenetei

Tudnivalók

1. Minden kézirat, kérdés, érdeklődés a szerkesztőség címére küldendő.

2. Reklamációk, az előfizetéssel, lapküldéssel, könyvrendeléssel kapcsolatos kérések és kérdések elintézésére a kiadóhivatal illetékes.

3. Kérjük, hogy külön papirra irják a szerkesztőséghez, külön a kiadóhivatalhoz, külön a Szépségápolási rovat vezetőjéhez intézett, külön a sorsjegyekre vonatkozó kérdéseiket. Ez meggyorsítja az elintézést.

4. Csak olyan kéziratot olvasunk el, amely a papirnak csak egyik oldalán és legalább is jól olvasható kézirással, tintával iródott.

5. Kéziratok, rajzok és fényképek megőrzésére nem vállalkozhatunk.

6. Az Uj Idők szerkesztőségének fogadó órái szerdán délelőtt 10—12 óráig.

Kérjük előfizetőinket, hogy a címváltozásokat — az előző cím feltüntetésével — legkésőbb szerdáig jelentsék be, mert csak ebben az esetben van módunkban az Uj Idők-et megjelenéskor már az új címre küldeni.

Árvácska 26. 1. Mindegy, hogyan törleszti. Ahogy önnek kényelmesebb. 2. Lehet, hogy egyszer teljesíthetjük kívánságát. Addig is melegen köszönjük szerető, elismerő szavait. 3. Megvalljuk, kétszer is elolvastuk levelét és aztán soká-soká gondolkoztunk rajta,

Az Uj Idők előfizetői és barátai ismét résztvesznek a milliárdos állami osztálysorsjáték húzásaiban

Az állami osztálysorsjáték XVI. ciklusa befejeződött. Sorsjegyeink közül *hét* egész sorsjegyet és *öt* fél sorsjegyet húztak ki, sajnos csak a legkisebb nyereménnyel.

A 20%-os adó levonása után, amint az a mult számunkban közölt kimutatásból kiderül,

az I. csoport 4,500.000 K-t,
a II. „ 3,000.000 K-t,
a III. „ 2,000.000 K-t nyert.

Az I. és II. csoport nyereményeit — hiven eredeti tervezetünkhöz — *nem fogjuk felosztani*, mert jelentéktelen kis összeg esnék egy-egy előfizetőnkre, illetőleg barátunkra. Minthogy a sorsjegyek ára megdrágult, az I. és II. csoport nyereményeit, összesen 7,500.000 koronát az árkülönbözet kiegyenlitésére fogjuk forditani. Ez az összeg lehetővé teszi, hogy a XVII. állami osztálysorsjátékon előfizetőink és barátaink *ismét 25 sorsjeggyel játszhassanak.*

Az októberben kezdődő uj cikluson tehát, amely februárban ér véget, *az Uj Idők összes előfizetői* ismét 15 sorsjeggyel, az Uj Idők *összes barátai* ismét 5 sorsjeggyel és az *Uj Idők* ama barátai, akik a most következő félévben a legtöbb előfizetőt fogják lapunknak szerezni, szintén 5 sorsjeggyel játszanak.

A III. csoport nyereményeit a következően osztottuk fel:

Szakáll Imrének,	aki 19	előfizetőt szerzett,	500 000	koronát irtunk javára,		
Szitás Istvánnénak,	„ 12	„	„ 400 000	„	„	„
Szele Lajosnak,	„ 8	„	„ 200.000	„	„	„
Daby Gyulának,	„ 8	„	„ 200.000	„	„	„
Pályi Istvánnénak,	„ 8	„	„ 200 000	„	„	„
Geday Máriának,	„ 5	„	„ 100.000	„	„	„
Lengyel Imrénének,	„ 5	„	„ 100 000	„	„	„
Szabó Lilikének,	„ 5	„	„ 100 000	„	„	„
Csincsák Lujzának,	„ 4	„	„ 50.000	„	„	„
Fenyves Istvánnak,	„ 4	„	„ 50 000	„	„	„
Reich Paulának,	„ 4	„	„ 50 000	„	„	„
Galadalits Máriának,	„ 4	„	„ 50 000	„	„	„
			2,000.000 K.			

Kérjük, hogy az összeg felhasználása iránt rendelkezzenek.

Legközelebb közöljük az új sorsjegyek számait.

Reméljük, a következő sorshuzás nagyobb nyereséghez juttatja előfizetőinket és barátainkat.

Leszállott lováról, királylyányhoz lépe
És bele tekintett gyönyörü szemébe.
Melyet a királylyány épen most nyita ki,
Mialatt ily szókat mondanak ajaki:

Kedves szabaditóm! Nem kérdezem, ki vagy;
Csak annyit mondok, hogy hálám iránt tad nagy.
Háládatosságból én mindent megteszek,
Hogy ha kedved tartja, teleséged leszek.

János vitéz. Sándor Béla falfestménye az Erzsébet-söröző pincéjében. (Budapest, IV., Egyetem-utca 5.)

mesterék előbb olvassák el az én kedves lapomat, csak, hát, olyan rettenetesen üres a vasárnapom, ha nem érkezik meg szombaton délután az Új Idők. Nem is tudom, hogy mihez kezdjek. Van könyvem; sok értékes olvasmányom, de nyugodtabban veszek elő egyet belőlük, ha előbb kiolvashatom az Uj Idők-et. És majdnem mindig találok választ, egyik-másik előfizetőtársamhoz intézett, kedves, vigasztaló üzenetükben, a magam bajára is. Ma is vasárnap van; a naptár piros betüvel jelzi, csak nekem szürke és hangtalan: nincs itt az Új Idők legutóbbi száma. Pedig talán megint találnék benne szép, okos, gyengéd szavakat, amelyek megsimogatnák a lelkemet, felmelegítenék a szivemet; szép mondatokat, amelyek szép, tiszta gondolatokat adnak. Hogy valamikép közelebb jussak ma az Új Idők üdítő légköréhez, megpróbálok levelet irni, kedves Szerkesztő úrnak.'' Ha az Ön vasárnapja szürke volt az Új Idők nélkül: egy hétköznapunkat viszont bearanyozták kedves, meleg sorai. Köszönet érte. 1. Miért ne lehetne? De ha a meghivottak egy része babonás, ő rájuk való tekintettel talán mégis más napon kellene tartani. Látja, még a villamostársaság is számol a közönség babonás érzéseivel és nem járat 13-as jelzésü kocsikat. 2. Ha nincs bundája, akkor leginkább fekete vagy szürke prémmel diszitett crèpe de Chine-vel bélelt fekete télikabátot ajánlunk. Alája veloursiffonból, crèpe de Chine-ből vagy crèpe georgette-ből készült, hosszúujjú ruhát. A ruha színe lehet: fekete (az idén megint nagyon divatos), sötétkék, vörös, barna, zöld stb. Mindenesetre sötétebb szín. Fekete veloursiffon-kalap. Testszinü selyemharisnya, kivágott drappeipő. (A fekete kabáthoz és kalaphoz jobban illenék ugyan fekete cipő, de talán a ruhához nem illik és miután több alkalomra kell: a drapp megfelelőbb.) Fehér glacékesztyü. Feketebőrvagy ezüst-ridikül. Virágot csak néhány szálat. Fehér rózsát vagy fehér szegfüt. Krizantémot ne. 3. Barna antilop-sapka, vagy kicsi, behuzós barna filckalap. A lapossarkú barna cipő nagyon megfelel. Hozzá selyemmel átszött világosbarna gyapjúharisnyát. A bőrkabáthoz barna tónusban tartott, kockás puha angol szövetből készült, rövid szoknyát és megfelelő színü pullovert, gyapjúból. Bélelt barna bőrkesztyüt és barna bőrkézitáskát. 4. Tökéletesen igazat adunk abban, amit az esküvő külsőségeiről mond. Sok szerencsét! 5. Utolsó kérdésére lapunk más helyén kap választ.

NAPSÜTÉS. Azt, amit a rokonok mondanak, nem kell tragikusan felfogni. Nem egészen ügyesség dolga az, hanem a szerencséé. Vagy talán már az maga szerencse, hogy valaki olyan ügyes és meg tudja fogni? De viszont az is kérdés marad, hogy csakugyan olyan nagy szerencse-e férjet fogni. Az a férfi, őszintén megvalljuk, nekünk sehogy se tetszik. Az ő hivatása egészen más lelket, más gondolkozásmódot kivánna. Aki ilyen kevéssé képes hivatása magaslatára emelkedni, abban, mint emberben, se mernék bizni. Kijelentései pedig határozottan szívtelenségre vallanak. Ne akarjon megváltozni. Nem magában van a hiba. Majd eljön a másik, az igazi, aki meg fogja érdemelni ezt a sok meleg érzést, amit most érdemetlenre pazarolt. Azt tanácsoljuk: ne járjon utána. Vagy visszajön a maga jószántából, vagy ha nem: inkább ne jőjjön vissza.

CSÚNYALELKŰEK. Az elmondottak alapján kétségtelen, hogy a fiúnak tetszik az az asszony. Az is kétségtelen, hogy könyörgéssel, sirással, szemrehányással nem lehet visszahódítani. Ha egy lány, meg egy asszony kerül szembe vetélytársként, rendesen a lány húzza a rövidebbet. Különösen akkor, ha a férfi ilyen fiatal és tapasztalatlan. Ez nagyon szomorú, de segíteni nem lehet rajta. Hagyja az asszonyt küzdeni az ő asszonyi fegyvereivel: vakmerő kacérságával, kipróbált szépségével. Ön ne lépjen ki leányos tartózkodásából. Soha ne igyekezzék lebeszélni a férfit arról, hogy elmenjen hozzá. Talán ha azt látja, hogy könnyen elereszti, gondolkozóba esik. Számtalanszor megtörtént már, hogy efféle „kirándulások''

LENGYEL, Budapest VI., Jókay (Gyár)-u. 1. (bejárat Aradi utcai oldalon.) **varrógépek-kerékpárok,** kötőgépek részletfizetésre **előleg nélkül** kaphatók. **Ingyen** tanitom hiszemi varrógépen 10-féle munkára, ha nálam varrógépet vásárol :-:

Megérkeztünk Párizsból

de divatrevüt nem rendezünk, ellenben legujabb őszi eredeti

párizsi modelljeinket igen mérsékelt szolid árakon

bocsátjuk vevőink rendelkezésére

NEUBAUER és SPINNER

női divatszalon

Budapest, IV., Váci-utca 11|B, I. em. 1

Alapittatott 1900. évben

Szanatóriumok és gyógyintézetek

Dr. PAJOR SZANATÓRIUM

belgyógyászati és sebészeti betegek részére
Diétás konyha. Zander- és orthopéd gyógytermek.
Vízgyógyintézet bejáróknak is. Ideg- és üdülőbetegek gyógyhelye.

Budapest, VIII, Vas-utca 17.

Üditő, soványitás, ortopedia,
Zander és mindennemü physikális gyógykezelés budapesti mediko-mechanikai
ZANDER-gyógyintézetben IV., Semmelweis-u 2 Kossuth Lajos-u. sarok — Teleton: József 4-12

PSYCHE KOZMETIKA Budapest VIII. Fhg. Sándor-u 30/a RADIUMOS ARCÁPOLÁS, szemölcs, hajszál és szeplő eltávolitása. Villanykezelés. Kipróbált bőrápolószere **PSYCHE kámfo os arckenőcs** szeplőt azonnal megszüntet. Próbadag 40 000 K (Postai szétküldés) **Díjtalan tanácsadás.**

SZÉPSÉGÁPOLÁS Hajszálak végleges eltávolitása villannyal. **hámlasztókurák.** Szemölcsök, rancok, **szeplők,** májfoltok, mitesszerek eltüntetése. — **Mérsékelt bérletrendszer.** — **Szépitőszerek** postai szétküldése (diszkréció mellett) vidékre utánvéttel.

ARI kozmetikus szappan árolja, szépit a bőrt
ARI gyógyszappan általános, zsiros bőrre
ARI szeplőkenőcs eltünteti a szeplot és májfoltot
ARI nappal krém napról szépit
ARI éjjeli krém éjjel konzervál

ARI kozmetikus krém üditi a bőrt, ráncokat kisimitja s b.
ARI gyógyviz mito szerek, pattanások ellen.
ARI hámlasztó szépséghibák gyökeres elávolitására
ARI kozmetikus puder teint javitására

Használati utasitással.

ARI rouge természetes szin
ARI szőrvesztő hajszálak eltávolitására
ARI zománc arc és kar elábastrom fehérséget kap 24 órára
ARI email krém nappali használatra
ARI szeplőkészlet a legmakacsabb szeplőket öt nap alatt távolitja el
ARI ema viz ráncokat elsimitja.

Egyedüli elárusitó: ***Gáog kozmetika*** *Muzeum-körut 13. szám I. em. Telefon: József 102—87*
Vidékre és utódállamokba postai szétküldés naponta. — Ügyeljünk az „ARI" védjegyre!

Sándor Béla

A szerkesztő üzenetei

Kérjük előfizetőinket, hogy a címváltozásokat — az előző cím feltüntetésével — legkésőbb szerdáig jelentsék be, mert csak ebben az esetben van módunkban az Uj Idők-et megjelenéskor már az új címre küldeni.

—

1926. II. 2. 1. Erre lapunk más helyén kap választ. 2. Ön azt kérdezi, hogy a mai fogalmak szerint egy harminckétéves leány *csakugyan* vénleány-e. S rögtön megadja rá a feleletet, hogy azt hiszi: nem. Különösen akkor nem, ha önálló és ha állása van. Számtalanszor megírtuk ezen a helyen, hogy a vénleányság korhatára az utolsó évek alatt messze-messze kitolódott s hogy a régi értelemben ismert, kutyás-macskás vénleányok nincsenek többé. 3. A gyermekek szempontjából természetesen jobb, ha a leányok előbb mennek férjhez, de azért Isten segítségével még akkor is felnevelheti a gyermekeit, ha harminckét esztendős korában megy férjhez. 4. Egyszer már idéztük, most újra ideírjuk, amit erre a kérdésre, hogy miképpen lehet a férfit nyilatkozásra bírni, egy kiváló gondolkodónk felelt: „*Sehogyan.* Ami magától él és fejlődik, azon a mesterséges beleavatkozás csak ronthat. És ha valamire, úgy erre illik a jólismert német közös-szólás: man merkt die Absicht und wird verstimmt. Még rosszabb az, hogy a mesterkedésektől éppen azok a legderekasabb férfiak állanak félre leghamarabb, akik igaz szerelemmel közeledtek ahhoz a nőhöz. A számítók és haszonlesők soha. A férfiak közt két fajta van, mely a mesterséges „édes kényszerítés“ visszataszító erejét meg nem érzi: a gonoszak és a bambák fajtája. Ezt a két fajtát azonban nem érdemes nyilatkozatra bírni.“ 4. Soha. Efelől nyugodt lehet. A leveleket, miután válaszoltunk reájuk, rögtön megsemmisítjük.

SZISZI. Lehet, hogy elhamarkodta egy kicsit a dolgot azzal a levéllel. Ha a nők megtanulnák, hogy nem kell mindjárt levelet írni! Fogadjon szót: máskor, ha ellenállhatatlan szükségét érzi annak, hogy levelet írjon, egy teljes hétig várjon, mielőtt elküldi. A mi tapasztalásunk szerint, — pedig elhiheti, hogy van némi tapasztalásunk ezen a téren, — a levelek sokkal több szerelmi ügyet rontanak el, mint amennyit rendbe hoznak. Még jegyesek között is óvatosságot ajánlunk a levelezésben. Mikor pedig egy leány szerelmes és úgy érzi, hogy csalódott, hogy legszentebb érzelmeit mélyen megbántották, akkor sírjon, panaszkodjék a barátnőinek, írjon verset vagy tegyen úgy, mintha nem törődnék a dologgal és mutasson jókedvet, csak levelet ne írjon. Egy szerelmes és elkeseredett nő nem tud elfogulatlan lenni. Ha elfogulatlan volna, akkor nem írna levelet. Soha nem láttunk még rá példát, hogy meg ne bánta volna, aki ilyen levelet írt. Most már nem lehet segíteni rajta. Amit mond az ember, azt még csak lehet később enyhíteni, szépíteni, de az írott szón nem lehet változtatni. Afelől azonban megnyugtathatjuk, hogy a fiúért nem kár. Aki ennyire befolyásolható — még hozzá rossz irányban, — azon nincs mit sajnálni. Semmit sem vesztett benne. Azt pedig egészen biztosan mondhatjuk, hogy nem ő volt az utolsó szerelme. Tízezer ember között legföljebb, ha egyetlenegy akad, aki huszonkét esztendős korában elbúcsúzik a szerelemtől.

RAGYOGÓ A LÁNYÁLOM. Névtelen levelet írni: aljasság. Ha valaki rosszat mond a felebarátjáról, legalább vállalja a felelősséget azért, amit mondott. Gyáva és jellemtelen, aki névtelen levelet ír. Okos ember nem is ad a névtelen levélre semmit. Okos ember csak akkor ítél, ha tényeket tud és ha kétségtelen bizonyítékai vannak. De akkor sem mondja el másnak, amit tud. Egy híres ügyvédünk, a rágalomról beszélvén, *Crémieux*-t említi, a világhíres francia ügyvédet, aki egyik védőbeszédében, minthogy a gyilkossággal vádolt ember ellen nem volt elég bizonyíték, Kainra és Ábelre hivatkozott mentő tanúk gyanánt. „Kain — úgymond — megölte Ábelt. Az Isten, aki mindenható, ezt látta és tudta és mégsem sújtotta le azonnal Kaint, hanem előbb a próbákat kérte. Megkérdezte Kaint, hogy hová tette az öccsét. Kain azt mondta, hogy ő nem őrzője Ábelnek. Az Isten erre az égbekiáltó vért hozta fel bizonyíték gyanánt. Ha a jó Isten is ilyen alaposan vizsgálta meg az esetet — mondta Crémieux, — akkor senkinek sem fog ártani, ha előbb tárgyalást tart magában, mielőtt ítélne, különösen az asszonyok fölött, akiket már a puszta gyanú is sokszor megöli.“ Az Ön esete még nem ilyen tragikus ugyan, de már is — látjuk — sok kellemetlenséget, szomorúságot okoztak mindkettőjüknek a névtelen levelek. Miért nem tudnak föléjük kerekedni? Most már ismerik az írást, — miért nem dobják olvasatlanúl a tüzbe? Miért szerzik meg a rágalmazónak azt az elégtételt, hogy mindent elhisznek neki? El lehet azt józan ésszel képzelni, hogy a rágalmazó: jóakarójuk és hogy önzetlenül, a maguk érdekében cselekszik? Úgy-e, hogy nem? Bizony, ha ezek a rágalmak és névtelen levelek egingatták egymásban való hitüket, akkor jobb, ha szakítanak. Abban, akihez feleségül megy: föltétlenül bíznia kell. Ha nem bízik benne, inkább most váljanak szét. Ugyanez áll a fiúra is.

1013. Lenolajjal és spirituszoldattal egy darabka gyapjúrongy négy csücskét fogja össze és törülje ki valamivel, hogy gömbölyű és ruganyos legyen. Mártsa spirituszos vízbe, nyomkodja ki egy kicsit, azután egy kis lenolajat csöpögtessen rá és azzal dörzsölje át óvatosan a bútort. Bútor- és festék kereskedésekben különben készen is kaphat bútortisztításra való kenőcsöt, vagy folyadékot, amelyhez használati utasítást is mellékelnek.

A Magyar Hiszekegy. Csók István, a nagy magyar festőművész *Magyar Hiszekegy* című híres képét, amelynek kicsinyített mását itt mutatjuk be olvasóinknak, most a Nemzeti Szalonban állította ki. A gyönyörű festmény hét színben készült reprodukciója 500.000 koronába kerül és a Nemzeti Szalon igazgatóságánál (V., Erzsébet-tér) postautalványon vagy levelezőlapon is megrendelhető.

MÁRIA. Deutsche Kunst und Decoration. Havonkint jelenik meg. Évi előfizetési díja 24 arany Márka, azaz kb. 450.000 magyar korona. — *Magyar Iparművészet*, havonkint jelenik meg. Előfizetési díja egy évre 150.000 K. — *L'Art et Decoration* szintén havonkint jelenik meg és előfizetési díja egy évre körülbelül 400.000 korona. Mindezeket a folyóiratokat megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében, VI. ker., Andrássy-út 16.

KRIZANTÉM, RÓZSA, SZEGFŰ. Nem tudunk ellentállni a kísértésnek és szép levelének néhány mondatát közöljük. Ime: „Most egymásután, amióta Rudolf Stratz: Meghalok érted! című szép regénye megkezdődött, késni szokott az Új Idők. Nem vagyok irigy és nem haragszom, ha a posta-

M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁR
Árverési csarnokának
aukciói: IX. ker., Lónyay-utca 30—32.
IX. ker., Kinizsy-utca 2. szám

XXXIV. általános aukció

Kiállitás:
október 10, 11, 12 és 13-án

Arverések:
október 16-tól október 30-ig
délután ½4 órától

Állandó kiállitás naponta d. u. 3-6-ig. Állandó árverések naponta d. e. 9-12-ig, d. u. 3-6-ig
Minden pénteken délután BUTOR, szerdán és szombaton délután ÉKSZERÁRVERÉS.

Műbutor: Egyesült Fővárosi Műasztalosok Szövetkezete VI., Liszt Ferenc-tér 9.

Sándor Dénes, tanító faragó

ILLYÉS GYULA EMLÉKÉRE

Rácegrespusztán Illyés Gyula szülőházának helyén művészi kopjafát avattak. A szülőház helyét jelző emlékoszlopot Sándor Dénes dicsőszentmartoni tanító faragta. Az ünnepélyes avatáson Illyés Gyuláné és lánya, Illyés Mária is részt vett.

– Hasai

Ü; Jü

43

XXIII/17

misakat is. Viszont a buszbérletet
rangon alulinak tartottam. Így vet-
tem észre, hogy felcserélődtek a fo-
galmaim. Eddig úgy véltem, hogy
az autó, motor tesz szabaddá, most,

na, hogy én írtam. I
nagy elragadtatással
no meg volt időm kö
kodni is, úgy véltem,
kognitóban maradok.

Sándor Ede Marcel

Bolvári

Baumgarten Sándor: Der Bildhauer Edouard Marcel
Sandor. Budapest. [Miszler Testvérek] 8°, 16 p. 4 t. 1941
— Kny.: Esztétikai Szemle.

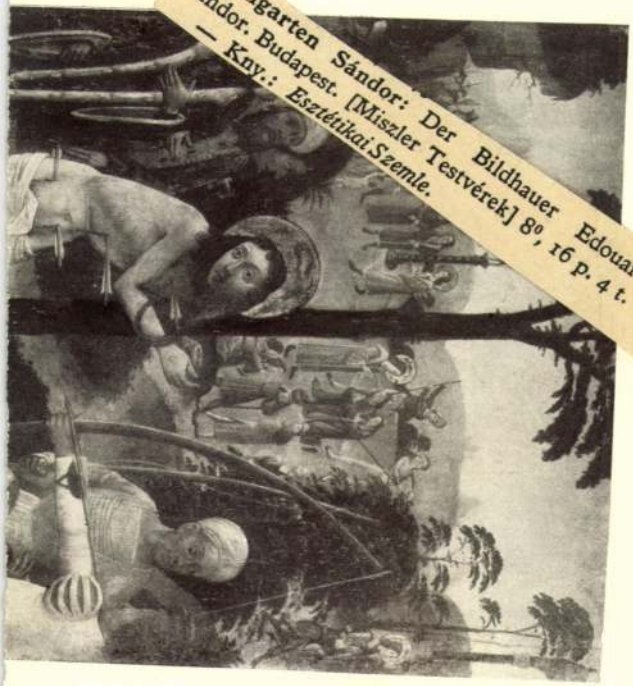

SÁNDOR Edit graf

MN 1998. május 2P

SÁNDOR Edit grafikáiból nyílik meg tárlat ma délután fél ötkor a Móra Ferenc Múzeumban (Szeged, Horváth M. u. 5.).

Magyar művészeti folyóirat

Ars Una. Művészeti Szemle. 1923-1
Szerkeszti Pogány Kálmán.

Budapest, Magyar Műkiadó Kiadása
Nyomdai munkák: Korvin Testvérek

Megjelent számok:

I. év

1. sz. 1923 október 1 - 42. p. +
2. sz. 1923 november 41 - 71 p.
3. sz. 1923 december [3]75 - 131[
4. sz. 1924 január 133 - 167[1] p
5. sz. 1924 február [2]171 - 203[
6. sz. 1924 március 205 - 247[1]
7. sz. 1924 április [2]251 - 287[
8-9. sz. 1924 május-június [2]291

SZÖVEG

1. Alexander Bernát: A játék, az

2. Alexander Bernát: A játék, az
közlemény) 7. 272-280.

3. Baldass, Ludwig: Glück Frigyes
ill.

száz festmény – többségükben akvarell és pasztell –, illetve frisse ült hét linóleumdúc alk olykor puha, máskor sze : tájait, keményebb for portréit szemlélve válik biz , hogy az erdélyi festés : nagy ígérete volt. Em it egy *Önarcképe* (19 ykori évfolyamtársa, *Kós* által mintázott gipsz por te meg számunkra. *(In* m Olajos István, *Szé* rhely, Haáz Rezső *Mú* 99. V. 6–30.)

• I ÉTER

SÁNDOR EDIT

Alak, írás, gesztus

SÁNDOR EDIT
ELEKTROGRAFIKÁIRÓL

A xerox több évtizedre visszatekintő kultúrtörténete és alkotói lehetőségei már többnyire ismertek. Az is nyilvánvaló, hogy a honi művészeti élet jellegzetességei között is helyet kap a fénymásoláshoz és elektronikus médiához kötődő alkotói beállítódás. S végül azt is előre jelezhetjük, hogy a különböző formavilágokat életre hívó hazai alkotói programokhoz jól meghatározhatóan köthetőek *Sándor Edit* munkái.

Kéznél lévő dolgaink *másolatai*, az *ideák* érzékivé tételét jelző attitűd sajátos konceptualizmusa és a gépi *effekt* pillanatfelvételei egyaránt jelzik a medialitás sajátos vizuális rendjét. Sándor Edit alkotói beállítódása a 90-es években folyamatos átalakuláson ment keresztül. Mindez tetten érhető a jelzett attitűdök sajátos egymásra következésében és összekapcsolódásában.

Az egyre komplexebbé váló képi-nyelvi világértelmezést, a fogalmakkal meg nem ragadható jelenségvilág szüntelen rögzítésének kényszerét érzékeltetik az évtized közepén készült fekete-fehér pausztekercsei. Az alakok és egymáshoz kapcsolódásaik nem azt reprezentálják, hogy egy világos és kommunikációs szempontból is körülhatárolt világ lakói vagyunk. A *Falak* sorozata a közvetlen látást és a látás közvetlenségét demonstrálva: az egyszerre kívülről és belülről érzékivé tevést vetítik elénk: amikor az ember látja látó önmagát, tapintja tapintó önmagát, látható és érzékelhető saját maga számára. Ezekhez mintegy szükségszerű következetességgel kapcsolódnak a jelsorozatok időben és térben pulzáló képi applikációi, hogy végül a rendbe szervezés aktusaiként, üzenetekként szólítsák meg a befogadót. Sándor Editnek ez a sorozata nemcsak a graféma-töredékek és organikus formák egységes képi világgá szerveződését demonstrálja, de a kultúrák közötti átjárhatóság példaként is szemlélhető.

Mindezt élővé teszik azok a 90-es évek második felében készült nagyméretű színes alkotások, ahol a képi struktúrában és címekben megjelenő (bibliai, irodalmi) idézetek a befogadás szerteágazó esélyeire utalnak. A képírások pausz- és fóliahullámai így a betölthetetlennek hitt tradíció hiányára, s az ehhez kötődő egyéni válaszkeresés mindenkori szükségességére hívják föl figyelmünket. A nagyméretű színes munkák különböző intenzív színfoltok egymásra vetítéseivel (narancs, vörös, zöld, illetve kék, bordó és fekete) és szövegtextúrák ütköztetésével teszik nyitottá az önmagát kiteljesítőt: *kezdetben volt az ige*. Már nem azzal kell szembesülnünk, hogy az értelmezés fonákja és visszája szükségképpen igaz és érvényes lehet, mint ezt tapasztalhattuk a fóliatekercsek mindkét oldalra másolt munkáinak szemlélésekor vagy a fal és alaksorozatok egymásbaolvadó, önmagukat demonstráló munkái kapcsán, hanem arra érdemes figyelnünk, hogy ez a fajta képírás-intenzitás már határozott, senkivel össze nem téveszthető megformáltsággal adja tudtunkra a lehetséges befogadói olvasatok kezdőpontját. S a matériaválasztás (pausz, fólia) is az előző beállítódás alkotói leleménye, mivel ezek az áttetsző anyagok jelzik a metafizika kikerülhetetlenségét, ugyanakkor nyitottá is teszik az erre irányuló megközelítéseket.

(Petőfi Sándor Városi Művelődési Központ, Győr, 1999. VII. 21–VIII. 21.)

• *BOHÁR ANDRÁS*

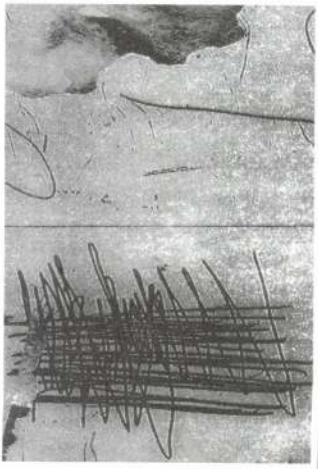

Sándor Edit: Firkák, (részlet), fólia, 70×210 cm

Hetesi Attila: Részlet a Reflex II. című kiállításról
(Fotó: Sulyok Miklós)

hető, hogy a hűlő, az alakításnak egyre inkább ellenálló anyag egyre durvább felületű és elnagyoltabb formát ölt.

***H**etesi Attila* saját arcát használta, de a hasonlóságot már a negatív készítésekor elnagyolással minimálisra csökkentette (máris kizárhatjuk a nárcizmust). Ezzel mégsem elsősorban az elbújás volt a célja (hiszen semleges báburól is önthetett volna álarcokat), mint inkább az, hogy munkájába közvetlenül, már-már materiálisan is belekerüljön, hogy személyes kézjegyével ,,bizonyítsa'' eme általánosítás ellenére is, hogy ő nem kívülálló, ő szintén benne van...

A hatás harmadik fontos eleme a számosság. Már kimondva is sok az ötven, a rengeteg csaknem egyforma arc látása pedig, a tömeget, ,,arctalan tömeget'', a végtelen sokaságot, az ismételhetőséget jeleníti meg, egyszersmind csaknem feloldja a maradék személyességet.

Hetesi, mint ahogy máskor, a fejekkel együtt képeket is kiállított, ezúttal két nagyméretű komputer printet. E nyomatok – túl a műfaji különbségeken – elsősorban méretükkel és dinamizmusukkal ütnek el a maszkoktól. Rajtuk egy-egy elnyújtott, üvegfalon áttörő emberalak van, szinte csak a mozdulatuk, a drámaiság maradt látható, emelődött ki a film-stillek transzformációja során. Ezt a pillanatot állította meg, sajátította ki, emelte jelenidejűvé a művész. Az üvegen való áttörés pillanatában tör felszínre az agresszióból, szabadságvágyból sűrűsödött energia. Az üvegen való áttörésnek természetesen metaforikus értelme is van, mint minden határátlépésnek, ráadásul itt az egyedi történések materálisan is hitelesítve vannak. Az üveghatár éppoly valóságos, mint a vaskos fal; minthogy áttörhető, nemcsak átlátszó, csábít is a kitörésre, mely nem éppen veszélytelen; az üveg kemény, éles, vág és szúr. Az üvegszilánkok, repedések, a kibuggyanó vér látványa valódi.

Hetesi a kétféle alkotással az időnek kettős csapdát állított: egyfelől az idő lehető legkisebb szeletének elkapására, másfelől viszont az elképzelhető leghosszabb tartam átívelésére. A csaknem minden tekintetben ellentétes művek az idővel való küzdelem nyomatai: a kétes kimenetelű akció milliszekundjába hatoló, az átfordulás velejét megragadni vágyó képek csakúgy, mint az évmilliók halott élő anyagából élő arc kövületekké merevítése.

(Fészek Galéria, 1999. IX. 16–X. 8.)

• *TATAI ERZSÉBET*

A kiállítás megtekinthető:
1998. május 29–július 5.,
naponta 10–17 óráig,
kedden 10–15 óráig, hétfő szünnap

F. k.: Dr. Vörös Gabriella
Officina Nyomda, Szeged

Meghívó

A Móra Ferenc Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Barátait
a Képtárba (Szeged, Horváth M. u. 5.)

Sándor Edit

grafikusművész
kiállításának megnyitására

A tárlatot 1998. május 29-én,
pénteken du. fél 5 órakor

Bohár András

esztéta
nyitja meg.

SÁNDOR EDIT

kezeti gyára.
APEST,
z-utca 9. sz.
TELEFON
19—19.
árt:
vashidakat, vastetőket,
Első magyar Királyi szab.
ISKOLABUTORGYÁR
Feiwel Lipót Utódai
BUDAPEST, IX. IPAR-UTCA 4.
Modern iroda berendezések gyártása
ISKOLAPADOK,
TORNA- ÉS
BERENDEZÉ
SZAB. GYERME
GYÁRTÁS
ÁRJEGYZÉKKEL
SÉGGEL SZOLG
ÉS
ITV
SÜRG
CI
MELC
TELE
BETON ÉS VASBETONKÉSZÍTMÉNYEK:
EGÉSZ VÁROSO
MAGÁN ÉS
NAGYSZEBEN.

ozsény. (Olajnemüek szállítása.) Az
ozsényi m. kir. kőszénbányahivatal ré-
a folyó évben szükséges olajnemüek szál-
a február 4-én tartott árlejtésen a
ező budapesti cégek nyerték el: Con-
és tsa kétszer finomitott égő repceolajat
kor., kőolajat 31 kor., Schwarcz
és tsa I. min. gépolajat 28·20 k., Csáki
erbst I. min. hengerolajat 44·30 kor.,
ztelán Miksa I min. vulkánolajat 16
csillekenőcsöt 26 kor., Magyar pet-
um ipar I. min. dynamó-olajat 26·25
Horváth Sándor és fia tovotte zsirt
kor. q.-kénti egységárral. Pályáztak még:
jipar r. t., Bernauer Lajos (Buda-
Pollák és tsa (Budapest), Brunner
és tsa, Bihar-szilágyi olajipar
Johanka és tsa (Budapest), Schwarcz
f és tsa, Kohn testvérek, Kann és
ler (Budapest), Ányos Árpád és tsa
pest), Bakk és Baracs (Budapest),
elvey Tivadar (Budapest), Stan-
d műszaki keresk. r. t., Délvidéki
jipar (Temesvár), Halász Andor
ozsény), Geszti György (Budapest).

mbathely. (Vesszőseprők szállitása.)
v. szombathelyi üzletvezetősége február
árlejtést tartott az 1909—1911. években
éges vesszőseprők szállitására. Ajánlatot
: Rechnitzer G. (Szombathely) M.
földmivelésügyi ministerium
vidéki kirendeltsége (Munkács) Rosen-
ger Zsigmond (Rohonc).

szállitásra Rosenberger Zsigmond
tt megbizást 11·75 kor. egységár mellett.

cs. (Gyógyáruk és kötszerek
llitása.) A pécsvárosi közkórház részére
909. március 1-től 1911. december 31-ig
séges kötszerek és gyógyáruk szállitását a
ár 23-án tartott árlejtés alapján Geltch
raef pécsi cég nyerte el évenként 14722
70 fillérért.

ssa. (Bőrök szállitása.) A kassai m.
javitóintézet részére a folyó évben szüksé-
telphőr szállitását 2·95 kor. egységáron

szállitása.) Az
hatóságnál alkalmazot
szolgaszemélyzet részé
ben 50—55 egyén sz
ruházati cikkek szállitá
tartott árlejtésen a kö
Spitz Bernát (Budap
Hirsch Jakab (Buda
Szabóiparosok
szövetkezete (Budape
Scheinberger Mó
80 fillérrel.

Az ajánlatokat dönt
kereskedelemügyi min

Pittel és

beton-, hid-

Pittel & Brausewetter

Közp

Budapest, V., Bálvá
Fi

Pozsony, V., Virágv

Üzletkör: tervezések,
szaki vélet

A. osztály: **Közegé**
Csatorná
pek, tart

B. osztály: **Vizépit**
Vizierőm
binakam

C. osztály: **Hidépit**
Hidak csön
lónösen „M

D. osztály: **Mélyép**
Pneuma
alapok, szá

E. osztály: **Magas**
Födémek,
és vasbeto
„Melan",
rendszer s

Képviselői fogadóóra

Pozsgai Balázs, az 1-es számú választókerület – Győr környéke – országgyűlési képviselője ma délután két órától négyig fogadóórát tart a Herman Ottó u. 22. szám alatti Szocialista klubban.

Orgonahangverseny

Ruppert István orgonaművész vasárnap délután 5 órai kezdettel ad koncertet a győr-révfalui templomban. A művész a közeljövőben Prágában bemutatásra kerülő műsorából játszik részleteket. A koncertre a belépés díjtalan.

Rajztanárok tanácskozása

Tanév-előkészítő tanácskozást tartanak hétfőn délelőtt kilenc órakor a soproni Erkel Ferenc iskolában, kedden reggel nyolc órakor a győri Kovács Margit ÁMK-ban és délután két órakor a mosonmagyaróvári Bolyai János iskolában.

S. O. S. találkozó

Ma este kezdődik, s három napon át tart Békéscsabán a telefonos S. O. S. szolgálatok országos tanácskozása, amelyen a mintegy harminc lelki elsősegélyt nyújtó szolgálat szakemberei közül háromszáz vesz részt. A Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok VII. Országos Találkozójának a Kőrösi Csoma Sándor Főiskola ad helyet. A rendezvény egyben a Tini S. O. S. lelkisegély-szolgálatok második találkozója; a serdülők lelki gondjaival ma hazánkban öt helyen foglalkoznak, s az első találkozójukat két éve szintén a békési megyeszékhelyen rendezték meg. *Szabóné Kállai Klára*, a vendéglátó békéscsabai szolgálat vezetője elmondta, hogy a LESZ-nek, vagyis a Lelki Elsősegély Szolgálatok szövetségének 16 tagja van, de a szervezett kereteken kívül még 14 működik az országban. A békéscsabai tanácskozáson több előadást is hallhatnak a résztvevők. *Buza Domonkos*, a szövetség alelnöke a családon belüli lelki bajokkal, *Ónodi Sarolta*, a szegedi szolgálat vezetője az elfáradás, kiégés jellegzetességeivel, *Bakó Tihamér* budapesti kutató pedig az öngyilkossággal foglalkozik majd. *Varga Gábor*, a szervezet elnöke a lelkielsősegély-nyújtó szervezetek nemzetközi szövetségének közelmúltban tartott jeruzsálemi tanácskozásáról számol be.

Tenyészszemle és munkavizsga vizsláknak

A Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének győri szervezete szeptember 17-én reggel kilenc órától tenyészszemlét tart Véneken a VII. fajtacsoportbeli kutyák – vizslák, pointerek, szetterek, griffonok, erdélyi kopók – részére. A rendezvény keretein belül a fiatal vizsgák részére képességi, munka- és tenyészvizsgát is tartanak az öröklött vadászati hajlam felmérésére. Találkozási hely a fenti időpontban a véneki futballpályán lesz.

Agaras programok

A Rába Agárklub tenyészszemlét és B törzskönyvezést tart kizárólag agarak számára holnap délelőtt tíz órakor Rábapatonán, a Pro Pátria szabadidőközpont területén. Délután négy órakor edzés is lesz az agárpályán.

Vasárnap délelőtt tíz órától szólóversenyen mérhetik össze gyorsaságukat fajtánként a helyszínen benevezett agarak.

Traffipax

A Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság holnap a megye alábbi útjain ellenőrzi a gépjárművek sebességét: az 1-es számú főút mentén reggel fél héttől háromnegyed ötig és éjjel egytől hajnali fél hatig Győrött, a 108-as és 112-es kilométerszelvénynél délután egy órától fél ötig, Abdán és Öttevényen este fél héttől éjfélig, Gönyűn reggel fél héttől délig, Ravazdon és Ecsen este fél héttől éjfélig, Abdán és Öttevényen délután egy órától hajnali fél hatig.

Gilisztatenyésztők ülősztrájkja

A Győri Gilisztatenyésztők Egyesülete és az Országos Szövetség demonstrációval egybekötött nagygyűlést tartott augusztus 14-én Budapesten a Kossuth téren, ám szükségesnek érzik az ülősztrájk folytatását. Ezért felhívják a károsultak figyelmét, hogy 1994. augusztus 30-án reggel 8 órától 20 óráig, legalább egy héten keresztül mindennap a Kossuth téren a Rákóczi-szobor előtti kordonnal elkerített területen sztrájkoljanak a hitelek elengedéséért, és a kifizetett, jogtalanul elvett pénzek visszaadásáért, továbbá a vétkesek megbüntetéséért.

Termeczky Alfréd, a győri egyesület elnöke felhívja arra is a kistermelők figyelmét, hogy a tartozások kiegyenlítésére semmilyen kölcsönt ne vegyenek fel a károsultak, mert még parlamenti bizottságok fogják tárgyalni az ügyüket. Minden becsapott kistermelőt és szimpatizánst várnak az ülősztrájkra.

Vámfogások

A Vám- és Pénzügyőrség Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Veszprém Megyei Parancsnoksága illetékességi területéhez tartozó határvámhivataloknál az elmúlt héten – különösen az osztrák határszakaszon – rendkívül nagy volt a forgalom. Ennek ellenére is jelentős számú csempészést, devizajogszabályt sértő cselekedetet derítettek fel.

Nagy összegben foglaltak le különböző valutákat, illetve forint fizetőeszközt. A csempészetnél továbbra is a hamis számla benyújtása „vezet", de gyakori az is, hogy csak az áruk egy részét jelentik be a vámvizsgálatnál.

Ezzel a módszerrel kísérelt meg egy magyar állampolgár a hegyeshalmi vámhivatalnál 28 raklapon különféle osztrák és német márkájú sört az ország területére becsempészni. Az írásbeli árunyilatkozaton azonban a 28 karton különböző sör nem szerepelt, így azokat a vámhivatal – 1.270.326 forint értékben – lefoglalta.

A rajkai vámhivatalnál jelentkezett belépésre egy bolgár forgalmi rendszámú kamion, amelyet a gépkocsivezetője üresnek jelentett be. A tehergépkocsi kinyitása után derült ki, hogy a gépkocsivezető „elfelejtette": a kamionban egy-egy karambolos használt Ford és Renault személygépkocsi, három darab használt mosogatógép, és három használt hűtőgép van, melyeket a vámhivatal lefoglalt.

Érvényesek a tanulóbérletek

A Kisalföld Volán értesíti a diákokat, hogy a szeptember hónapra váltott tanulói bérlet szombaton nulla órától érvényes.

Csornai Csatorna

A Csornai Csatorna mai műsorában este hét órai kezdettel Rózsás László, a Széchenyi I. Általános Iskola 4. a osztályos tanulója mond mesét. Utána heti képes hírösszefoglalóban csornai híreket láthatnak a nézők. Fél nyolctól a Nicastrói Folklóregyüttes csornai, nyolctól a Pántlika táncegyüttes olaszországi turnéjáról készült beszámolót vetítik.

Nemzetközi borfesztivál

A III. Budapesti Nemzetközi Borfesztivált szeptember 6. és 11. között rendezik. Műsorában egyaránt szerepelnek a kifejezetten szakmai közönségnek, illetve az utca emberének szánt programok. A szakembereknek a szervezők a Budai Borvásárt ajánlják, ahol sor kerül többek között a XXIV. Országos Borverseny eredményhirdetésére, kereskedelmi kiállításra, szakmai tanácskozásra. A nagyközönségnek szánt programok közül a belvárosban lesz borárverés, sor kerül a magyar borrendek zászlós borainak bemutatására és a borkirálynő-választásra. Az esemény alkalmából megalakult tizennyolcadikként az országban a Magyar Újságírók Borrendje is.

Győr, Szt. István út levegőszennyezettsége (Egészségügyi határérték %-ában) 1994. augusztus 24.

	Átlagérték	Max. érték	Max. érték időpontja
Kén-dioxid	6%	15%	10–11 óra között
Nitrogén-dioxid	43%	84%	15–16 óra között
Szén-monoxid	4%	44%	10–11 óra között
Győr, Szigethy A. út levegőszennyezettsége			
Kén-dioxid	7%	25%	9 –10 óra között
Nitrogén-dioxid	37%	72%	14– 15 óra között
Szén-monoxid	17%	31%	14– 15 óra között

Mindkét mérőállomásnál a levegőt szennyező kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-dioxid átlag- és maximumkoncentrációi az elmúlt 24 órában az egészségügyi határérték alatt maradtak. (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat)

ÁLLATORVOSI ÜGYELET

Csak elsősegély címén, sürgős esetben vehető igénybe. Szombat reggel 8 órától hétfő reggel 8 óráig tart.

CSORNAI KERÜLET: (Csorna város és volt Csornai járás területe) Hotel Mercurius Csorna, Soproni u. 23/a. Telefon: 520. Szombat reggel 6 órától hétfő reggel 8 óráig tart.

MOSONMAGYARÓVÁRI KERÜLET:

Dr. Angyalics Attila, Lébény, Fő u. 58. Telefon: 360-012.

Az alábbiakban péntek délután 5 órától hétfő reggel 8 óráig tart az ügyelet.

KAPUVÁR VÁROS ÉS KÖRNYÉKE:

Dr. Mazalin István, Beled, Vörösmarty u. 2. Telefon: 120.

Kapuvár, Agyagosszergény, Fertőendréd, Vitnyéd, Miklósmajor, Osli, Öntés, Babót, Veszkény, Szárföld, Mihályi, Kisfalud, Himod, Gyóró, Vadosfa, Rábakecöl, Edve, Vásárosfalu, Beled, Cirák, Dénesfa, Vica, Hövej.

SOPRON VÁROS ÉS KÖRNYÉKE:

Dr. Lung József, Sopron, Kőkényes köz 5. Telefon: 316-383.

Sopron, Fertőboz, Pereszteg, Nagycenk, Kópháza, Harka, Fertőrákos, Agfalva, Balf.

SOPRONI KERÜLET:

Dr. Szepesi Tamás, Lövő, Vasút sor 6. Telefon: 365-121.

Lövő, Völcsej, Szakony, Zsira, Und, Gyalóka, Sopronhorpács, Egyházasfalu, Újkér, Nemeskér, Iván, Répceszemere, Csáfordjánosfa, Csér, Pusztacsalád, Répcevis.

Dr. Varga Gábor, Fertőd, Vasút s. 19/1. Telefon: 371-102.

Fertőd, Fertőszentmiklós, Sarród, Nyárliget, Tőzeggyár, Fertőújlak, Fertőszéplak, Hegykő, Hidegség, Fertőhomok, Röjtökmuzsaj, Sopronkövesd, Ebergőc, Csapod, Petőháza, Nagylózs, Pinnye.

GYŐRI KERÜLET:

Dr. Horváth Károly, Győr, Hédervári út 47. Telefon: 311-373.

Győr város területe, beleértve Ménfőcsanak, Gyirmót, Győrszentiván, Gönyű és Nagyszentjános községeket.

Dr. Konczos György, Győr, Cser u. 10. Telefon: 314-970.

Győrújfalu, Győrzámoly, Győrladamér, Dunaszeg, Dunaszentpál, Vámosszabadi, Bácsa, Kisbajcs, Nagybajcs, Szőgye, Vének, Abda, Börcs, Öttevény, Kunsziget, Rábapatona, Koroncó, Ikrény községek területén.

Dr. Kalmár János, Tét, Kisfaludy u. 24/a. Telefon: 361-115.

Tét, Mórichida, Árpás, Rábaszentmiklós, Kajárpéc, Győrszemere, Gyömöre, Tényő, Sokorópátka, Felpéc községek területén.

Dr. Rácz Elemér, Nyúl, Tavasz u. 50/a. Telefon: 364-024.

Pannonhalma, Nyúl, Écs, Ravazd, Győrújbarát, Táp, Tápszentmiklós, Győrasszonyfa, Nyalka, Pázmándfalu, Töltéstava, Győrság, Pér, Mezőörs, Bőnyrétalap községek területén.

1994. augusztus 26., péntek
A Nap kél: 5 óra 54 perckor, nyugszik: 19 óra 37 perckor.
A Hold kél: 21 óra 35 perckor, nyugszik: 11 óra 21 perckor.
Névnapok: Adolár, Cseke, IZSÓ, Margit, Natália, Natasa, Rita, Róza, Tália, Zamfira

ORVOSI ÜGYELET

GYŐRÖTT: 16 órától reggel 7-ig a Tihanyi Árpád út 51. sz. alatti körzeti orvosi rendelőben. Telefon: 412-244.

Gyermekorvosi ügyelet ugyanott 17 órától másnap reggel 7-ig.

Fogorvosi sürgősségi ügyelet is ugyanott 19–24 óráig.

SOPRONBAN: 17 órától reggel 7-ig a Lenkey u. 5. sz. alatti központi ügyeleti rendelőben. Telefon: 312-011.

MOSONMAGYARÓVÁRON: 17 órától reggel 7-ig a rendelőintézetben, a Régi vámház tér 2. szám alatt. Telefon: 315-013.

CSORNÁN: 18 órától reggel 8-ig a körzeti rendelőben, a Soproni út 62. szám alatt. Telefon: 182. Az ügyelet ellátja Csorna, Farád, Rábatamási lakosait.

KAPUVÁRON: 15.30 órától másnap reggel 7.30 óráig a Dr. Lumnitzer S. u. 10. sz. alatti rendelőintézetben. Az ügyelet ellátja Kapuvár város (Öntés kivételével), Vitnyéd és Csermajor lakosait. Telefon: 341-222. A gyermekháziorvosok saját körzetükben készenléti szolgálatot tartanak, mely Kapuvár városon kívül kiterjed Babót, Osli, Öntés, Szárföld, Veszkény és Vitnyéd településekre.

KÖTELEZŐ TÜDŐSZŰRÉS

GYŐRÖTT: az Amadé L. u. 1. sz. alatt 9.00–15.00 óráig.

SOPRONBAN: a Kis J. u. 2. sz. alatt hétfő–szerda 13.00–18.00, kedd–csütörtök–péntek 7.00–12.00 óráig.

KAPUVÁR: a Kossuth L. u. 8. sz. alatt hétfő–kedd–csütörtök 7.00–13.00-ig, szerda–péntek 11.00–17.00 óráig.

VIDÉKEN: Egyed, Rábapordány, Csorna.

SOS TELEFONOS LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT

Mindennap este 7 órától reggel 7 óráig a győri 426-222-es, a soproni 322-000-ás és a mosonmagyaróvári 313-111-es telefonszámon. A Matáv Rt. támogatásával ingyenesen hívhatók.

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Győr-Moson-Sopron Megyei Intézete (9024 Győr, Jósika u. 16. Pf. 166. Telefon: (96) 318-044. Fax: (96) 318-068, telex: 324-203.)

Járóbeteg-rendelési idők

AIDS-vizsgálat kedden 13-tól 16-ig, csütörtökön 13-tól 16 óráig.

Külföldre utazók védőoltása hétfőn 12-től 16 óráig.

Munka-egészségügyi vizsgálat hétfőn és csütörtökön 7-től 12 óráig.

Bakteriológiai, parazitológiai és rubeólavizsgálat kedden, szerdán és pénteken 8-tól 12 óráig.

Laboratóriumi eredmények kiadása hétfőtől péntekig 11-től 18-ig, szombaton 10-től 12 óráig.

Moziműsor

Beled: A három testőr (USA) 19; Bezenye: Vágyak vonzásában (USA) 18.30; **Bősárkány:** Szellem a gépben* (USA) 19; **Csorna:** Charlie Sheen: A hajsza (USA) 19.15; **Fertőd:** Csupasz pisztoly 33 1/3 (USA) 18, 20; **Győr, Fenyves autós:** Apám, a hős (USA) 21; **Győr, Lloyd:** Féktelenül – Speed* (USA) 18; Zongoralecke – The Piano (új-zélandi) 20.30, Haláli fegyver 1. (USA) 22; **Győr, Rába:** Végzetes ösztön (USA) 15.30, 17.45, 20; **Győr, Rába Európa:** Végzet* (angol) 17.30, 19.30; **Kapuvár:** Apáca-show 2. (USA) 18.30; **Mosonszentmiklós:** Robin Hood, a fuszeklik fejedelme (USA) 19; **Mosonmagyaróvár, Dózsa:** Sivatagi lavina (USA) 19; **Pér:** Dennis, a komisz (USA) 19; **Sopron, Huszárik:** A szerelem tiltott ösvényei* (olasz) 16.30, 19; **Sopron, Szabadság:** Beverly Hills-i zsaru 3. (USA) 15, 17.15, 19.30; **Szany:** Tűréshatár* (USA) 18; **Töltéstava:** Beverly Hill-dili (USA) 19 óra.

A csillaggal jelölt filmek korhatárosak! A Rába-Cinema Filmellátó Vállalat a műsorváltoztatás jogát fenntartja!

Devizaárfolyamok

Érvényben: 1994. augusztus 25.

Devizanem	árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	167,59
Ausztrál dollár	80,17
Belga frank (100)	338,99
Dán korona	17,62
Finn márka	21,38
Francia frank	20,40
Holland forint	62,26
Ír font	165,48
Japán yen (100)	108,55
Kanadai dollár	78,71
Kuvaiti dinár	363,69
Német márka	69,90
Norvég korona	15,90
Olasz líra (1000)	68,73
Osztrák schilling (100)	993,34
Portugál escudo (100)	68,33
Spanyol peseta (100)	83,77
Svájci frank	82,85
Svéd korona	14,12
Tr. és cl. rubel	27,50
USA-dollár	108,16
ECU (Közös Piac)	133,12

Valutaárfolyamok

Érvényben: 1994. augusztus 25.

Pénznem	vételi árfolyam 1 egységre, forintban	eladási árfolyam 1 egységre, forintban
Angol font	166,17	169,17
Ausztrál dollár	79,66	81,00
Belga es lux. frank (100)	336,22	341,72
Dán korona	17,47	17,77
Finn márka	21,21	21,55
Francia frank	20,23	20,57
Görög drachma (100)	45,70	46,50
Holland forint	61,73	62,77
Ír font	164,22	167,02
Japán yen (100)	107,70	109,56
Kanadai dollár	78,04	79,56
Kuvaiti dinár	360,66	367,32
Német márka	69,27	70,47
Norvég korona	15,77	16,05
Olasz líra (1000)	68,19	69,41
Osztrák schilling (100)	984,91	1001,61
Portugál escudo (100)	67,80	68,94
Spanyol peseta (100)	83,06	84,52
Svájci frank	82,16	83,48
Svéd korona	13,97	14,21
USA-dollár	107,25	109,25
ECU (Közös Piac)	131,95	134,19

Hírforgó

Jótékony fesztivál

KAPUVÁR. Jótékony célú városi fesztivált rendez holnap a Segítő Kéz Alapítvány. A korábbi strandbulikat követően hasonló jellegű, de mindenképp „méretesebb" rendezvény várja az érdeklődőket délelőtt tíz órától éjfélig a strandfürdő területén. A napközbeni események a strand teniszpályájának bejárata felől közelíthetőek meg. A szervezők a rábaközi kismesterségek képviselőit hívták meg, hogy tudományukat, az agyagozást, fazekasságot, gyékénykötést és kalászfonást, a perecsütés fortélyait a helyszínen mutassák be. A gyerekeket a ringlispíl szórakoztathatja a nap során, a nagyobbak bóklászhatnak a kézműves- és kirakodóvásár sátrai között, vagy felfrissülhetnek a sörsátorban, ahol a téti fúvósok zenélnek majd. A színpadon egymást váltják a néptáncosok és dzsesszbalettesek, lesz aerobicbemutató, és ismét utánozhatják kedvenceiket a kicsik a népszerű Tátikában, vagy együtt énekelhetnek Tolcsvay Bélával és barátaival, akik Égig érő fű című zenés műsorukkal köszöntik őket.

Este megnyílik a strand és a rendezvények napközbeni helyszíne közötti kapu, mindenki lubickolhat kedvére, vagy körülülheti szalonnájával a tábortüzet. Az esti koncerten a legendás Tolcsvay-trió áll közönség elé, őket követően pedig neves fővárosi zenészek hívják táncba a hatvanas-hetvenes évek slágereivel Kapuvár és a környék táncos lábú közönségét.

Eső vagy rossz idő esetén a rendezvény a művelődési központban kerül megrendezésre. A fesztivál teljes bevételét a szervezők a kapuvári egészségügyi intézmények műszerezettségének javítására fordítják.

A Kisalföld Kiadó Bt.
keres
Rábaközi Szerkesztőségébe
gyakorlattal rendelkező
GÉPÍRÓT
HIRDETÉSFELVÉTELI
és ADMINISZTRÁTORI
munkakörbe.

Jelentkezés augusztus 31-ig írásban, önéletrajzzal és fényképpel a szerkesztőség címén (9300 Csorna, Laky Döme u. 1.).

Ecsettől ecsetig

Visszaadni a valóságot

Változó világunkban hullámzik minden, egyre kevesebb ember törekszik múlhatatlan értékek felé. A habzsolás évada jött el, amikor minden elmaradt pótlásra sorakozik. *Sándor Ernő* enesei festőmester, miután napi munkáját elvégezte, otthon ismét ecsetet vesz a kezébe, hogy lelkében fogant ötleteit vásznakon örökítse meg.

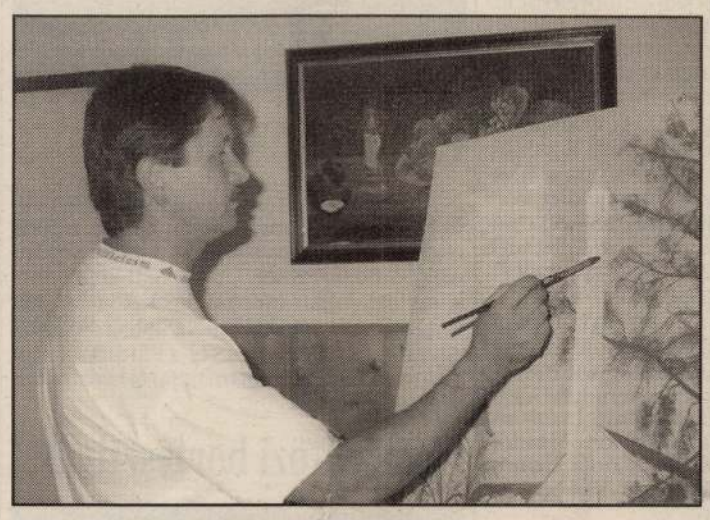

– A csornai mezőgazdasági technikumban kezdtem tanulni. Egy évig jártam oda, az orosz „nehezemre esett", aminek meg is lett az eredménye. Átmentem Győrbe festőtanulónak. Példa is volt előttem, nagynéném férje, aki a szakmában dolgozott. A Csornán eltöltött esztendőből a szakmunkásképzőben vígan megéltem.

– Mikor mutatkoztak az első „oroszlánkörmök"?

– Katonaság után a Vagongyárban helyezkedtem el. Ott csináltam olyant, hogy az egész brigádot egy 5x2 méteres falfelületen, életnagyságú karikatúrán megfestettem. Egy délután készült a „mű". A mesterem pedig csendéleteket festett meg szentképeket, engem is érdekelt a dolog. Próbálkoztam hasonlókkal, de fiatalon másra kellett az idő, így a komoly munka elmaradt.

– Hogyan fogalmaznád meg alkotói törekvésed lényegét?

– Mindig úgy nézem a képeket, hogy szerintem az az igazi művész, aki úgy tud valamit visszaadni, ahogy az a valóságban létezik. Készülhet a mű vonalakból is, ha van mondanivalója; de ha a fán huszonhétféle levél van és egyik sem zöld, az olyan, mintha színvak festette volna. Ez szerintem nem művészet. Először a művész fessen meg egy arcot, aztán mehet az elvont dolgok felé.

– Az első igazi képed kicsit zsúfolt lett.

– Egy éve, télen festettem az első képemet. Mindent bele akartam festeni: tájat, portrét, mélységet, magasságot, közelit, távolit, mindent. Az első úgy sikerült. Aztán egy templom következett. Erdélyben jártunk, Csíkszentmihályon. Megfogott az ősi épület, itthon két képen meg is festettem.

– Miért éppen a templomok ihlettek meg?

– Azokat tartom arra érdemesnek, hogy a jövőnek megörökítődjenek. Minden elvontság nélkül, a maga valóságában kerül ki ecsetem alól a kép. Sorozatot kezdtem, terveim szerint a környékbeli templomokból többet is szeretnék vászonra vinni. Jó pár már kész, többek között az árpási, bágyogszováti, kónyi is.

– Egyik legutóbbi festményeden a jelképek felé is nyitottál utat.

– Azt a bibliai jelenetet örökítettem meg, mikor Krisztus meghalt a Golgotán és elsötétült az ég, olyan komor fellegek jelentek meg az égen, amit ember még sosem látott. A kereszt a város távoli képe fölé magasodik. Így képzeltem el, más hangulatú alkotás lett, mint az előbbiek.

Kép és szöveg:
GÜLCH CSABA

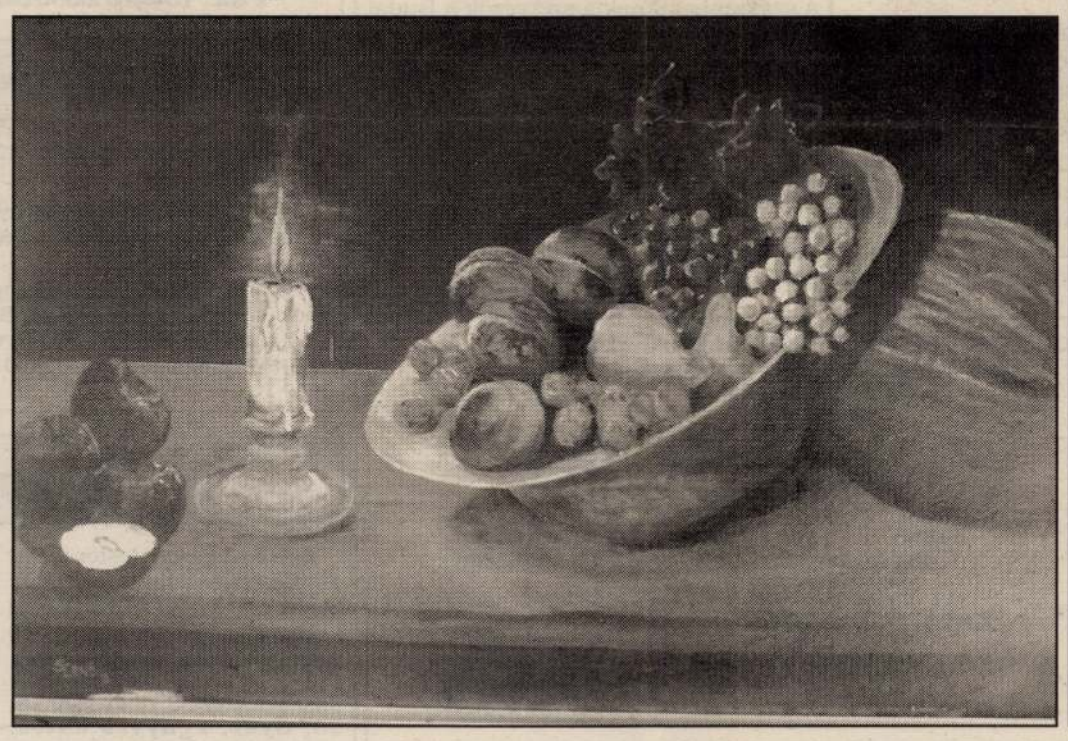

Látó

Félünk önmagunk lenni

Mindennapi félelmeink közt talán legkülönösebb és leggyakoribb, amikor önmagunktól riadunk meg.

Ilyen vagy olyan – tényleg találó szó – megfontolásból nem azt cselekedjük, mondjuk, amit már belül megterveztünk, elhatároztunk. Nem merünk őszinték lenni, nem merjük vállalni saját cselekedeteink, szavaink felelősségét. Félünk környezetünk ítéleteitől, félünk attól, hogy mit szólnak hozzá, hogyan vélekednek rólunk. Félünk önmagunk lenni. Egy értekezleten, egy előadás után azért nem kérdezünk, mert úgy érezzük, kérdéseink elárulnak minket, esetleg nevetségessé válhatunk azok miatt. Így félelmünk mellett megjelenik a szorongás nyomasztó érzése is, ami olyanná teszi életünket, mintha egy megállás nélkül imbolygó tutajon utaznánk szüntelen.

A Káptalandomb egyik kis utcáján, dinnyével teli szatyorral kezében, egy bácsi csoszogott fölfelé. Karja nem bírta már a nehéz terhet, kicsit megpihent. Felé közeledve elhatároztam, fölajánlom, hogy hazáig segítem a csomagot. De belül valami azonnal bizonytalanná tett: vajon mit gondol majd szándékom felől, nem utasít-e vissza? Mem mertem vállalni az őszinte próbálkozás következményeit.

Egy másik alkalommal, hosszú ideig kórházban kezelt ismerősöm jött velem szemben az utcán. Már távolról fölismertem, és már készülődött bennem, hogy tudassam majd vele, mennyire örülök a viszontlátásnak. A bolthoz érve, ahová igyekeztem, inkább beléptem az ajtón, s az üvegen keresztül figyeltem, amint elsétál az épület előtt. Megingatta szándékom bizonyosságát a kétség: megismer-e, nem veszi-e tolakodásnak közeledésemet.

Hány meg hány ilyen apró eset történik velünk, hány elmulasztott jó szó szorul belénk, hány mozdulat marad karjainkban, mert félünk önmagunktól, félünk attól, hogy mit szól a külvilág. Pedig mennyit segíthetne mindennapi szorongásainkban az alábbi gondolat: „Azt mondjátok, amit gondoltok, és gondoljátok is komolyan azt, amit mondotok."

– GÜLCH –

Dekameron

Faluhelyen nem volt divat értékes kutyát tartani. Az emberek nem is áldoztak pénzt az ebek gyógyítására. Történt, hogy az egyik gazdának nagyon a szívéhez nőtt négylábú barátja. A kutya súlyosan megbetegedett, csak injekciókúra segíthetett rajta, de ez meg nagyon drága volt. Kerül, amibe kerül, a bácsi elhatározta magát arra, hogy meggyógyíttatja kedvencét. Járt is hozzá az állatorvos oltani. Letelt a kúra, kifizette az árát. Egy idő után az orvos találkozott a gazdával és kérdi tőle:

– Hogy van a kutyája, bátyám?

– Elütötte az autó, doktor úr! De a fene egye meg, miért nem tudta az első injekció után elütni?!

BIZTONSÁGIŐR-KÉPZŐ TANFOLYAM

A PENTAMIX Kft. alapfokú biztonságiőr-képző tanfolyamot indít Győrben szeptember végén. A tanfolyam célja: személy- és vagyonvédelmi feladatok ellátására alkalmas szakemberek képzése. A tanfolyam tartalmazza a hatósági fegyvervizsgára való felkészítést is.

Érdeklődni, jelentkezni lehet: személyesen, vagy telefonon munkanapokon 8–16 óráig.
Győr, Tartsay V. u. 21., telefon: 96/312-404.

(40846/2/1K)

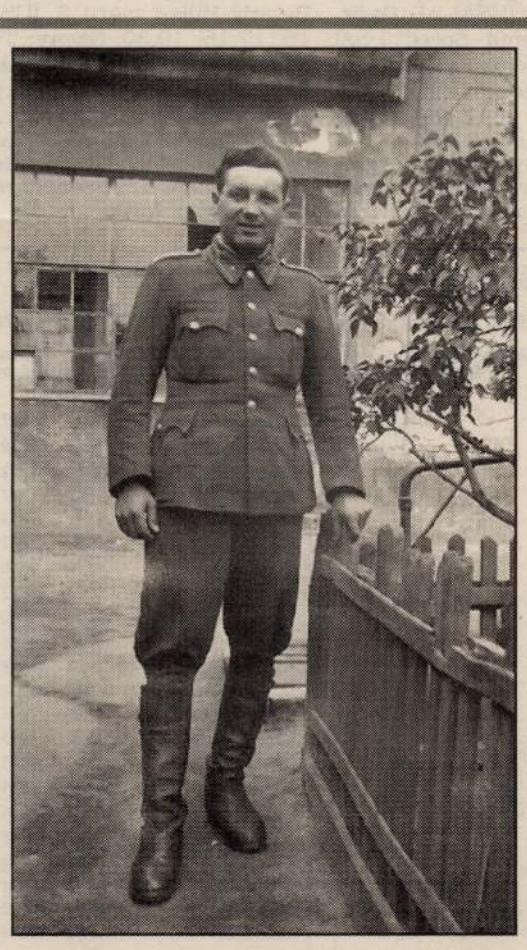

Múltunk jelene

EGYEDÜL A HÓMEZŐN

(1. rész) A mellettünk élő idősebb nemzedék szívében kitörölhetetlen nyomokat hagyott a történelem. Az idő persze átrendezi, megszűri az eseményeket, de az emlékek súlya, hangulata hosszú évtizedek után sem változik. Okulásul ismernünk kell a lelkekben lakozó hétköznapokat is, hisz a múlt nemcsak könyvekbe foglalt történelem, hanem velünk élő valóság is. *Adamecz János* nyugalmazott igazgató-tanító tartalékos hadnagyként volt átélője a doni tragédiának.

– Két hadsereget szolgáltam ki. Csehszlovákiában három helyen voltam katona. 1938-ban, mikor Felvidék visszakerült, szenci lévén, magyar területre „estem".

– Hogyan került ki a doni frontra?

– Mint tartalékos hadnagy 1942 márciusában mentem ki. Úgy volt, hogy megszálló csapatként veszünk részt a harcban, de közben bedobtak bennünket az első vonalba. Az egész ország tele volt partizánokkal. Gyereknek, felnőttnek, öregnek egyaránt jutott ott fegyver. Mi meg kimentünk egylövetű puskákkal. Az ősszel utánunk küldött helyettesítő csapatoknak már az sem volt. Mivel engem hátravezényeltek kiképzőtáborba, 70 kilométerre voltam a nagy ütközettől. Leírhatatlan látvány volt: egyszerre tüzeltek ágyúból, aknavetőből, repülőről. Úgy tűnt, mintha állandóan égett volna a táj.

Egy alkalommal az egyik magyar csapattörzset lemészárolták a partizánok. Odavezényeltek bennünket; a zászlóaljparancsnok egy őrmesterre bízta a megtorlást. Az összehívta a község lakosságát, háromfelé osztotta őket. A gyerekeknek, asszonyoknak szabad utat engedett, a férfiakat pedig letérdeltette a domboldalon és géppuskával kivégeztette valamennyit.

– Hogyan zajlott a visszavonulás?

– A maradék katonaságot összegyűjtötték, puska nélkül oszlopban vissza. Oldalról partizánok ütöttek rajtunk. Pár emberrel ellenálltunk, de végül azt vettem észre, hogy akikkel jöttem, lassanként lemaradoznak. Egy szál magam jöttem tovább. Borzasztó hideg volt, élelem semmi. Útközben találtam egy raktárt, tömve cigarettával, pálinkával, élelemmel, lábbelivel. A katonáknak meg elfagyott a lába és éheztek.

Negyven napig gyalogoltam a hómezőn; néhány répán kívül nem ettem mást, innivalóul pedig a hó szolgált. Február végén értem Kijevbe. Ott bementem az ottani magyar kórházba, mert az átfagyott lábam kisebesedett. Senki az égvilágon nem tudott és nem is kérdezett az oroszok előretöréséről semmit. Egyébként úgy tudom, később elpusztult az egész kórház. Megfürödtem, lefertőtlenítették a ruháimat, mert tele voltam tetűvel. Még Kijevben, az egyik ház ablakában megpillantottam két eneseit: Vrábel Nándort és Varga Antalt. Az utóbbinak kiáltottam, hogy jöjjön, de ő maradt. Később fogságba kerültek, onnan az oroszok, akit tudtak, táborba vittek, akit nem, azt átsegítették a másvilágra. Ott az emberélet annyi volt, mint ősszel a fáról lehulló falevél. *(Folytatjuk.)*

G. CS.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 SEP 2

Csongrádmegyei Hirlap

Sándor Eszter
1021 textiltervező ipar-
művész

Művészeti képzés — bővülő lehetőségekkel

Az országban mindössze három városban, Budapesten, Pécsen és Szegeden van művészeti szakközépiskola. Kicsi ez a szám, különösen, ha azokra a diákokra gondolunk, akiknek tehetségük, képességük megvan ugyan a művészetekhez, de helyhiány miatt elkallódnak. Ha csak három olyan iskolánk van, ahol tehetséges gyerekeket tanítanak valamelyik művészeti ág sajátosságaira, akkor talán azt kellene megvalósítani, hogy minél több arra érdemes tanulóval tudjanak foglalkozni az iskolák.

A kezdetek

A Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában az igazgatót, *dr. Diós Józsefet* kérdezem: — *Mióta van Szegeden középfokú művészeti képzés?*

— Erre a kérdésre könnyű volna évszámmal válaszolni — mondja, de véleményem szerint érdekesebb szempont az, hogy mi indította el városunkban a középfokú művészeti oktatást, nevelést. A felszabadulás után elemi erővel jelentkezett a kulturális igény, a zenei oktatás országosan fellendült. Megszületett az a természetes igény, hogy az általános és zenei iskolákban tanuló, zeneileg tehetséges gyerekek számára biztosítani kell a zenei továbbképzést. Az erre lehetőséget nyújtó iskola létrehozására 1952—53-ban került sor. Akkor még csak a közismereti tárgyakat tanítottuk az iskolában, a zenei képzés a konzervatóriumban folyt. Képző- és iparművészet terén nagy művészek fémjelezték Szeged művészeti életét, akik a maguk szakterületén kiváló mesterek voltak, de iskolát nem alkottak. A képző- és iparművészeti szakközépiskola alapítására csak 1961—62-ben került sor.

A cél

— *Hogyan fogalmazható meg a szakközépiskola művészeti képzésének célja?*

— Röviden: iskolánkban nem művészképzés folyik — hangsúlyozza az igazgató —, nem „kis művészeket" akarunk nevelni. A gyerekekben meglevő képességeket, adottságokat kívánjuk fejleszteni. Egyben természetesen a művészeti hajlamokkal, esetleg ebben a korban már tehetséggel rendelkező tanulók kibontakozását segítjük. Természetesen a legtehetségesebbek számára a művészeti pályákon való továbbtanulást megalapozzuk, előkészítjük.

Azt hiszem, nem létfontosságú, hogy minden „tömörkényes" gyerekből művész legyen. Örülnünk kell annak is, ha megtanulják felismerni, élvezni a szépet, a művészit, s fejlett ízléssel, zeneértéssel élik életüket egy más pályán.

A művészeti képzés egyébként iskolánkban két irányban halad, s a két ágazaton belül feloszlik. A zeneművészeti képzés szakmai területe teljes, szinte minden hangszer, ének és zeneszerzés oktatása megtalálható. A képző- és iparművészeti képzés tagozatai: kerámiakészítés, díszítőszobrászat és grafika. Ebben az évben szélesítettük a szakmai skálát, két új szakra 18 hallgatót vettünk fel. Heten a gobelinszövő és szőnyegkészítő szakon kezdték el tanulmányaikat, Sándor Eszter textiltervező iparművész, a HÓDIKÖT tervezőjének irányításával. A zenei tagozat új szakága a táncművészeti képzés. A színpadi táncra és színészmesterségre Baráth Ibolya, az akrobatikára Hajdusovits József oktatja a hallgatókat.

Sok jelentkező

— *Sok a jelentkező a szakközépiskolába. Úgy tudom, nemcsak a megyéből, hanem az ország távolabbi részeiből is jelentkeznek ide, tanulnak itt diákok. Minden arra érdemes, tehetséges tanulót fel tud venni az iskola?*

— Azt szeretnénk minden évben elérni, hogy mindenkinek helyet biztosítsunk, ne kallódjon el egyetlen biztató ígéret sem. A zeneművészet területén a lehetőségeink, adottságaink igen jók — mondja az igazgató —, a körzetünkhöz tartozó zeneiskolákban szemmel tudjuk tartani a tanulók fejlődését, s iskolánkba irányítjuk a tehetségeseket. Néhány volt tanítványunk visszatért hozzánk, mint tanár, s nagy segítséget nyújt a tehetségek felkutatásában. A képző- és iparművészeti képzés területén sem panaszkodhatunk. Utánpótlás van mindig, minden évben több a jelentkező, mint amennyit fel tudunk venni. Az idén például a képző- és iparművészeti tagozat már hagyományos három szakára 90-en jelentkeztek, harminc tanulót vettünk fel, megközelítőleg 60 százalékuk fizikai dolgozók gyermeke.

A beiskolázás eddig megfelelő volt, most mégis a jobbá tételéért dolgoznak a „tömörkényesek". A tehetségek felkutatására indítottak a múlt évben VIII. osztályos általános iskolai tanulók számára heti két órában rajzszakkört, s megismertetik velük a szakokat. Így könnyebb lesz számukra a választás, s a felvételi. Egyelőre csak Szegeden alkalmazzák ezt, de az iskola vezetője Makóra és Hódmezővásárhelyre is ki kívánja terjeszteni. A jelentkezéseket február 1-ig kell leadni az iskolának, s az ezt követő felvételire már felkészítve jöhetnek a gyerekek.

Sokoldalúbbak lesznek

— *A speciális típusú szakközépiskola elvégzése után könnyű dolga van annak a végzősnek, akit a tanult szakon belül felvesznek valamelyik felsőfokú művészeti iskolába. De vajon a többi gyerek mit kezd a megtanult művészettel ma, amikor még csak kiváltságosok jutnak hozzá?*

— Indokolt a kérdés. Először is azt hangsúlyozom, hogy valóban a művészeti főiskolákra készítünk elő, de akadnak olyan tanítványaink is, akik nem felelnek meg a követelményeknek. S ez természetes is. Büszkék vagyunk azokra a — ma már — művészekre, akik nálunk tanultak. De számolva azzal, hogy nem mindenkiből lesz művész, a közismereti tárgyak oktatására nagy gondot fordítunk. Elmondhatom, hogy vannak végzett mérnökök, matematikusok, jogászok és tanárok is volt növendékeink között. Nem hiszem, hogy nem tudják felhasználni, kihasználni az itt tanult művészeti ismereteket. Az senkinek sem árt, ha a foglalkozása mellett műértő, műszerető, műélvező. Összegezve tehát az eddigieket, nyugodtan mondhatjuk, hogy művészeti szakközépiskolánk módot és lehetőséget nyújt mindenfajta továbbtanulásra és a gyakorlati életben való elhelyezkedésre — mondotta befejezésül dr. Diós József.

HONTI KATALIN

Szovjet tudományos k

A magyar—szovjet tudományos-műszaki együttműködés jubileuma alkalmából hazánkban tartózkodó szovjet tudományos küldöttség tagjai, V. D. *Lavrentyev*, a leningrádi Üvegipari Kutató és Tervező Intézet igazgatója, Leonyid L. *Kosljak*, a moszkvai Építőanyagipari, Kerámiai Kutató Intézet igazgatóhelyettese tegnap, hétfőn délután Szegedre érkeztek. A szovjet kutatókat elkísérte *Padányi* Mihály, az ÉVM miniszterhelyettese és *Szokup* Lajos, a Szilikátipari Tudományos Egyesület elnöke.

A vendégeket, akik délelőtt Hódmezővásárhelyen, a FIM Alföldi Porcelángyárában jártak, Szegeden, a Technika Házában üdvözölte *dr. Kovács* Kálmán, az MTESZ Csongrád megyei szervezetének elnöke, jelen volt *Győrffy* László, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának munkatársa is.

A küldöttség ezután megtekintette a város nevezetességeit, majd este tovább utazott Orosházára, ahol ma, kedden üvegipari szimpóziumon tartanak előadást a magyar—szovjet üvegipari kapcsolatok eredményeiről, az üvegipar fejlődéséről.

A kormányprogram alapján

Hol tart a szarvasmarha-tenyésztés a szentesi térségben?

Szokás a szarvasmarha-tenyésztést a mezőgazdaság „nehéziparának" nevezni, elsőrendű fontossága és beruházási, szervezési stb., igényessége miatt. Ismeretes, hogy két évvel ezelőtt született meg a nagy jelentőségű kormányprogram, a szarvasmarha-tenyésztés fejlesztésére, a tej- és hústermelési hozamok növelése érdekében. Ezzel kapcsolatban milyen a jelenlegi helyzet a szentesi térségben, hogyan minősíthető az érdekelt termelőszövetkezetek törekvése és munkája? Erről beszélgettünk a napokban *Csicsvári* Istvánnal, a szentesi térség állattenyésztési főfelügyelőjével.

— *Csongrád megye az elsők között áll az országban, ami a szarvasmarha-állomány felfutását illeti. Mivel járult hozzá ehhez az eredményhez a szentesi térség?*

— A mennyiségi mutatókat említve: a szentesi járrás területén, valamint a két városban, Szentesen és Csongrádon, 13 szakosított szarvasmarhatelep működik. Ezeknek jószággal való benépesítése 1973-ben 75 százalékos volt, ma pedig ez a szám 84 százalékra rúg. Hozzá kell tenni, hogy párhuzamosan folyt a tbc-mentesítés, ami tudvalevőleg olykor jó képességű egyedek selejtezésével is együtt járt, a szarvasmarhatelepeken. Például a szentesi Felszabadulás, a szegvári Gorkij, a szentesi Alkotmány Tsz-ben szinte teljes állománycserét kellett végrehajtani. Mindezek ellenére a térségben a létszámalakulás kedvező: ez év első felében a tehénállomány közel hatszázzal, az összszarvasmarha-állomány pedig több mint 1500-zal emelkedett.

— *Tenyésztési és termelési szempontból mi várható azokban a tsz-ekben, ahol vannak szarvasmarhatelepek és istállók?*

— Azzal a minőségi javulást jelző adattal kezdem, hogy a térségben a tavalyihoz képest az idén a tejtermelés 25 százalékkal növekedett. Kétségtelen, hogy hosszabb távra ketté kell választani a tej- és hústermelést, tehát a tsz-ekben a elégedettek. A gazdaságosság szempontjából csak közbeeső cél lehet — egy tehénre vetítve —, az évenkénti háromezer literes tejtermelés, innen kell eljutni a 4500, sőt 5000 literig! Egyedül a szegvári Puskinban találunk a magyar tarkától elütő fajtákat, de a szentesi Felszabadulás és a csongrádi Vörös Csillag Tsz-ben is tudatos a tejtermelésre való átállás, az úgynevezett vegyes hasznosítással szemben, amikor a húshozam is előtérben áll. A tsz-ek a saját lehetőségük szerint foglalkozzanak az állomány szelektálásával, a nagy hozamú egyedek kiválogatásával. De azokban a közös gazdaságokban, ahol ezt az anyagi körülmények nem engedik, ott tudomásul kell venni, hogy a jelenlegi állománykeret az alapja a termelés növelésének.

— *A húshozamban mi a helyzet?*

— A tejtermeléssel ellentétben itt sokkal közelebb állunk az országos, sőt az európai színvonalhoz. Az elmúlt évben az értékesített hízómarhák átlagsúlya darabonként 512 kiló volt, és ez „jó szám", ahogy mondani szokták. A térségben általában a vegyes hasznosítás dominál, de az irány az, hogy az adottságok alapján vagy a tej-, vagy a hústermelés legyen kiemelve. Ennek a lehetősége annál is inkább adott, mivel jelenleg a nagyüzemi tehénállománynak, több mint 60 százaléka a már említett tizenhárom szakosított szarvasmarhatelepen van.

— *A kormányprogram megvalósítása során a térségben „hol szorít a cipő", illetve milyen problémák megoldására van szükség?*

— Például a tejtermelés fokozását csak a feldolgozó iparral összhangban lehet megvalósítani. Senki nem tudna többet kihozni az elavult szentesi tejüzemből, de az is tény, hogy a kereskedelmi és fogyasztói igények messze meghaladják azokat a termékeket, amelyek ebből az üzemből kikerülnek. Feltétlenül szükséges a tervezett új tejfeldolgozó képest a pillangós vetés alig haladja meg a tíz százalékot. A legelőgazdálkodásban ugyan léptünk előre, mégis vannak itt tartalékok. Azután a kukoricaszárat nem mindig használják fel takarmánynak, a szálasnövények tápértéke gyakran csökken a nem kielégítő tárolás következtében. Ebben kell előrelépni azokban a tsz-ekben, ahol nagy volumenű üzemág a szarvasmarha-tenyésztés.

— *Más feltételek?*

— A szakemberek létszámát tekintve nem állunk rosszul, és kielégítő mértékben halad a szakmunkásképzés is. Viszont egyes tsz-ekben nem a magasabb szintű feladatokhoz illően alkalmazzák a képzettebb szakembereket. Például helytelen az a gyakorlat, hogy átcsoportosítás keretében megszüntetik a főállattenyésztői munkakört, csupán azért, hogy legyen vezetője a szarvasmarha-tenyésztő telepnek. Mind a két hely megkívánja a szakembert. A technológiai feltételek között szerepel a műszaki fejlesztés, vagyis a mezőgazdaság nyelvén azoknak a felszereléseknek a kicserélése, pótlása, amelyek gátolják a termelést, vagy éppen nehezítik a szarvasmarha-tenyésztésnél dolgozó emberek munkáját. Továbbra is feladat a háztáji gazdaságok támogatása, hiszen a szarvasmarha-állomány közel 30 százaléka van jelenleg is a kezükben, és ezek a kisgazdaságok még sokáig jelentős forrásai lesznek a tej- és hústermelésnek.

— *Hogyan értékeli végül is a kormányprogram végrehajtásának jelenlegi szakaszát a térség nagyüzemeiben?*

— Mindenütt és valamennyien átérezték a kormányprogram végrehajtásának értelmét és fontosságát. Jól viszonyultak a feladatok megvalósításához, és ezt igazolják a már felsorolt adatok és eredmények. Hasonló szívóssággal és szemlélettel tovább lépünk előre, a program célkitűzéseiben, és ennek gyakorlati része az, hogy egyre több tej

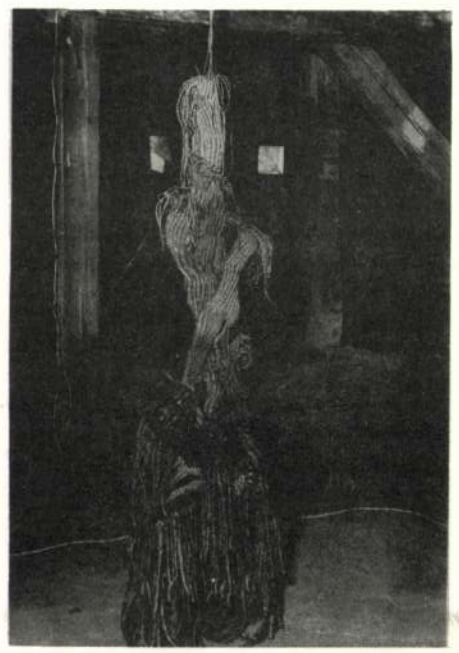

Erdős Juli és Bodnár Eszter munkái az alkotóműhely padlásterében rendezett zárókiállításon

menet közben felmerülő, előre nem látott ötletek megvalósításának lehetőségét. Talán néhány fontosabb alapanyagot, festéket, kiegészítő anyagot tartalmazó raktárkészlet jótékonyan növelné az alkotásokban egyelőre csak szerényen megbújva tükröződő kísérletező kedvet.

Ugyanis az alkotóház padlásterében kiállított tárgyak alapján úgy látszott: a kísérletezés, kötetlen alkotás egyelőre csak szándék maradt. Velem, mai formájában és szervezetében az ide kerülő művészek számára igazi paradicsom, a „korlátlan lehetőségek hazája" lehetne. Mégsem az. Mintha a művészi élet más intézményeiből, rendezvényeiről ismert és elterjedt kötöttségek, korlátok ide is elkísérnék az alkotókat. Szokatlan még, hogy a művésztől mecénása támogatásáért ezúttal nem kézzelfogható csereértéket, azonnal „felhasználható" tárgyakat vár, hanem csak annyit, hogy rövid ideig intenzíven művelje szakmáját, bízva abban, hogy a befektetés valahol máshol, talán a következő textilbiennálén vagy néhány megvalósuló gyári tervben, esetleg egyedi műalkotásban sokszorosan megtérül. Ezt a térítést – méghozá közvetlenül, már az alkotóműhelyben készülő tárgyak megformálásánál – a tervezők is kötelességüknek érzik. Így szinte minden alkotásban benne van a befejezettség, a kiművelés, az egyértelmű közlés igénye, így alakul ki az a furcsa helyzet, hogy a padlástérben kiállított „végeredmények" a valóságosnál kevesebbet árulnak el a hely szellemé-ből, az eredeti szándékokból.

A részvétel megpályázásában is tapasztalható bizonyos tétovázás. Míg a legelső évben a tíz helyre 21-en jelentkeztek, idén csak 12-en nyújtottak be pályázatot. Nem biztos, hogy az érdeklődés hiánya rejlik emögött. Hat hét látszólag nagyon rövid idő. De a két hét szabadsággal rendelkező gyári tervező számára, ha vállalata nem támogatja, szinte elérhetetlen. A gyárak pedig nagyon különböző álláspontot foglalnak el tervezőik ilyen jellegű, kész gyári tervekben azonnal nem realizálódó „továbbképzésével" kapcsolatban. A Hódmezővásárhelyi Kötöttárugyár például a fizetett munkaidőn túl anyagot és gépet, sőt azok szállítását is biztosította tervezője, Sándor Eszter számára. A Kispesti Textilművek tervezője, Gulyás Kati viszont évi rendes szabadsága mellé két hetet fizetés nélkül kapott meg, és csak két hét bérköltségét vállalta el a gyár.

Természetesen minden vállalatnak joga van önállóan határozni, hogy a Velemi Alkotóműhelyben végzett munkát a gyári feladatok elvégzése felől szemlélve többletnek vagy kiesésnek ítéli meg. De jó lenne, ha ezt a kérdést a vállalatok is „kísérleti alapon", azaz a termelésre, a gyári tervezésre visszahatása tükrében döntenek el. Ehhez pedig arra van szükség, hogy a fiatal gyári tervezők legalább egy alkalommal lehetőséget, támogatást kapjanak részvételre a Velemi Alkotóműhelyben.

ACSAY JUDIT

A MŰVELŐDÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

Múlt év szeptemberében a Képzőművészeti Világhét keretében Tárgyak, terek a közművelődésben címmel egynapos konzultációra került sor a Belvárosi Ifjúsági Házban, a Fővárosi Tanács Közművelődési Osztálya, a KISZ KB Kulturális osztálya, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, valamint a Népművelési Intézet védnöksége alatt. A tanácskozás elnöke Gádoros Lajos professzor, a Budapesti Műszaki Egyetem középülettervező tanszékének vezetője, a vitavezető Gál Iván, a Fővárosi Tanács Közművelődési Osztályának vezetője volt. A meghívottak belsőépítészek, építészek, népművelők és ipari formatervezők voltak.

Erről az eseményről nem adott hírt a napi sajtó, a Képzőművészeti Világhét gazdag programjában úgy tűnt, nem jelent szenzációt a tanácskozás. Valóban, nem a szenzáció keltés volt a célja a szervezőknek sem. Egy égető, napjainkban mind élesebben jelentkező társadalmi gond megoldását kívánták az összes érdekelttel közösen megvitatni. A meghívóból idézett néhány gondolat jól körvonalazza a tanácskozás törekvéseit:

„A művelődési otthonok mai típusai és formái 1949 után jöttek létre. 1950-ben 433, 1960-ban már mintegy 2800 művelődési otthon működött; 1968-ban 3348, 1975-ben 2805 művelődési otthon és mintegy 800 hozzájuk tartozó telephely működött az országban.

A magyarországi intézményhálózat fenntartóit tekintve – tanácsi, szakszervezeti, illetve közös fenntartású intézményként funkcionált. Budapesten 147 művelődési ház van, ebből 21 tanácsi fenntartású, ezekhez összesen 76 telephely tartozik. A klubok száma 282, ebből tanácsi kezelésű 138. A fennmaradó művelődési intézmények különböző munkahelyek kezelésében működnek.

Budapesten az ötödik ötéves terv folyamán 100 millió forint használható fel új művelődési házak létesítésére, a régiek felújítására pedig 40–50 millió forint állrendelkezésre."

A fölszabadulás utáni időszakban az ország gazdasági helyzete nem tette lehetővé, de a társadalmi igények, elvárások sem követelték meg olyan intézmények létrehozását, amelyek napjaink igényeinek is megfelelnének.

A megváltozott körülményeket összegezte és az új feladatokat jelölte meg a Magyar Szocialista Munkáspárt 1974. évi közművelődéspolitikai határozata, amely a népművelés fogalmát korszerű tartalommal töltötte meg, és útmutatásai alapján 1976-ban az Országgyűlés elfogadta a közművelődési törvényt.

Az utóbbi években létesült művelődési házak, ifjúsági klubok mindezek ellenére sem felelnek meg a közművelődés korszerű követelményeinek.

Miért?

– Az új művelődési intézmények beruházásai nem megfelelően előkészítettek.

– A régi, felújításra szoruló intézmények a korszerű funkciónak megfelelő, hosszabb távra szóló rekonstrukcióját adminisztratív és pénzügyi rendelkezések akadályozák (amelyeknek hatásával továbbra is számolnunk kell).

– Az esetek döntő többségében nem megfelelő, vagy egyáltalán nincs kapcsolat a beruházók, a népművelők és a tervezők között.

– Az ipar és kereskedelem nem tudja funkcionálisan megfelelő tárgyakkal kiszolgálni a művelődési intézményeket. (Az egyedileg megtervezett belső terek hozhatnak ugyan megoldást, de ez általánosan nem járható út.)

Az a közel 40 szakember, aki eleget tett a meghívásnak, elsősorban építészek, belsőépítészek és tárgytervezők, valamint, sajnos csak kevés számban népművelők voltak, és azt kívánták megvitatni, hogy miként lehet az újonnan felépülő és a már meglévő közművelődési intézményekben a népművelés megváltozott tartalmi igényeinek megfelelő tárgyi keretet biztosítani. A felvetett kérdések a jelenlévők számára túlnyomórészt ismertek voltak, hiszen más-más megközelítésből ugyan, de az elmúlt években számos fórumon napirendre kerültek már.

Mi volt tehát, ami újat hozott ezen a tanácskozáson?

Elsősorban az, hogy a jelenlévők a megoldás reális lehetőségeit keresték. Igyekeztek feltárni azokat az elhárítható akadályokat, melyek a jelenleg adott pénzügyi feltételek célszerű felhasználását gátolják, s következtükben nem jöhetnek létre jól funkcionáló, optimális megoldások. A hozzászólásokból egyértelműen kiderült, hogy az új beruházások és felújítások sokszor szűkös pénzügyi keretei megfelelő, jól szervezett szellemi munka befektetésével az eddigi gyakorlatnál eredményesebben is felhasználhatók. A résztvevők megállapodtak abban, hogy az elhangzottakat összefoglalva, ajánlásként eljuttatják mindazokhoz, akik hozzájárulhatnak a közművelődési intézmények jól funkcionáló berendezési tárgyainak és tereinek kialakítását gátló tényezők elhárításához.

Az alábbiakban az ajánlás vázlatából idézünk néhány gondolatot:

A jelenlevők egyetértettek abban, hogy a közművelődési intézmények céljainak megfelelő berendezési tárgyak jelenleg alig kaphatók a kereskedelemben, ilyeneket kevesen gyártanak. Javasolják tehát, hogy a Könnyűipari Minisztérium bútor főosztálya megfelelő előkészület után írjon ki ezekre a berendezési tárgyakra pályázatot. A kiírás épüljön a gyártó üzemek lehetőségeire és a közművelődési intézmények szükségleteire.

A tanácskozás résztvevői megállapították, hogy a jelenleg gyártásban és forgalomban lévő tárgyak elemzését is el kell végezni, hogy ismeretessé váljék, melyek azok, amelyek közülük funkcionálisan és esztétikailag megfelelnek a közművelődési intézményekben való felhasználásnak. Ezeknek a tárgyaknak a jegyzékét el kell juttatni a közművelődési intézmények vezetőihez tájékoztatás céljából.

A résztvevők javasolják olyan névsor összeállítását, amely tartalmazza azoknak az építészeknek, belsőépítészeknek és formatervezőknek a nevét, címét, akik már foglalkoztak, illetve foglalkozni kívánnak a művelődési intézmények tervezésével. Ennek alapján célszerű volna olyan kiadványt készíteni, mely információt szolgáltat arról, hogy milyen módon lehet a tervezőkkel kapcsolatot teremteni, munkájukat igénybevenni. A névsor illetve nyomtatvány nagy segítséget jelentene az ország művelődési intézményeinek és a szakigazgatási szerveknek egyaránt.

A Haimi irodaszékén a támla dőlésszöge és a fejtámasz magassága tetszés szerint változtatható

A tanácskozás résztvevői jónak látnák, ha a TANÉRT mintájára létrejönne egy olyan művelődési intézményeket ellátó kereskedelmi egység, ahol a megvizsgált és jónak tartott, elsősorban a művelődési intézményekben használható eszközök és tárgyak egyetlen helyen kaphatók.
Az érdekeltek javasolták, hogy pénzügyi szakemberek vizsgálják meg, milyen pénzügyi rendelkezések akadályozzák a művelődési intézmények felújításakor az optimális megoldásokat és a tervezők munkájának igénybevételét.

Az ajánlás végleges szövege még nem készült el. A fent idézett néhány gondolat csak azt kívánta bemutatni, hogy melyek azok a legfontosabb problémák, amelynek megoldását a közművelődés ügyéért magukat felelősnek érző szakemberek fontosnak tartottak.

A tanácskozást kezdeményező fiatal belsőépítészek és tárgytervezők bebizonyították, hogy érzékenyek a társadalom aktuális problémáira, és azok megoldásában saját szakterületük lehetőségein belül részt kívánnak venni.

KEVE MÁRIA

TANULMÁNYÚT FINNORSZÁGBAN

1974-ben a finn–magyar együttműködési szerződés megkötésével gazdasági vegyesbizottság alakult, melynek keretében iparáganként munkacsoportok működnek. A könnyűipari szekción belül a bútoripari csoport a bútorgyártás és kereskedelem együttműködési lehetőségein munkálkodik.

A hazai gyári bútortervezők elsősorban a gyártást megelőző tervezési koperációs elképzelésben érintettek, melyet a Könnyűipari Minisztérium és a Finn Bútorexportőrök Szövetsége készített elő, közös forgalmazású bútorgarnitúrák létrehozása érdekében. Az együttműködés jelenlegi, kezdeti szakaszában a hazai házgyári lakások bútorozására alkalmas, ugyanakkor a finn piaci igényeknek is megfelelő bútortípusok közös tervezését irányozták elő. Ennek kapcsán – a kétoldalú ismeretek megszerzése érdekében – a közelmúltban kölcsönös szakembercserére kerülhetett sor. A múlt év elején finn tervezőkollektíva ismerkedett a magyar bútoriparral, az év végén pedig 10 fős magyar csoport, egyhetes finnországi tanulmányúton viszonozta a látogatást.

A csoportban a Könnyűipari Minisztérium képviseletében Boronkai Lajos, a Budapesti Bútoripari Vállalattól Bodnár János, a Szék- és Kárpitosipari Vállalattól Burián Judit, a Székesfehérvári Bútorgyártól Király József, a Kanizsai Bútorgyártól Tóth Tibor, a Bútoripari Tervező Irodától Kovács Elemér és Walch Emil bútortervezők, a Lakástextil Válalattól Pécsi László és Prohászka Margit textiltervezők, az Iparművészeti Főiskolától Csíkszentmihályi Péter a belsőépítészeti tanszék munkatársa vettek részt.

Az egyhetes programot a Finn Bútorexportőrök Szövetsége szervezte. Finn kollégáink gondoskodtak arról, hogy a lehetőségekhez képest a finn design egészéről is képet kapjunk, annak ellenére, hogy programunk gerince a bútorgyárak megismerése volt.

A részletesen tanulmányozott gyártóüzemeken túl (ASKO-UPON, SOTKA OY, HT, MARTELA OY, LEPOFINN OY lakás és irodabútorgyárak), így sor kerülhetett olyan cégek megtekintésére is, amelyeknek – ha közvetlen kereskedelmi kapcsolataink kiépülése a közeljövőben nem is várható, világszínvonalú termékeinek megismerése jótékony hatással lehet a hazai tervezés szemléletére is.

Finn belsőépítészek és formatervezők munkájával közvetlen műtermi találkozókon is megismerkedhettünk. Megtekintettük a Helsinki Iparművészeti Főiskolát, elsősorban a belsőépítész tanszéket. A rövid tanulmány-

SÁNDOR Eszter
Ipari Tanu 1978.1.

VELEM '77

Amikor 1970-ben a Vas megyei múzeumok igazgatósága és a szombathelyi Savaria Múzeum visszatérő rendezvények gazdájává válva megkezdte a kortárs magyar textilművészet egyedi és ipari alkotásainak gyűjtését, felismerte azt is, hogy a kész művek bemutatása és rendszerezése mellett az alkotás folyamatának támogatására, irányítására, új alkotási lehetőségek biztosítására is szükség van a teljességre törekvő, áttekintő, országos gyűjtemény kialakításához.

Három évvel ezelőtt ennek a felismerésnek az alapján kezdte meg működését a Vas Megyei Tanács, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, a Könnyűipari Minisztérium, valamint a Savaria Múzeum támogatásával a Velemi Textilművészeti Alkotóműhely, ahol minden ősszel tíz textiltervező iparművész hat hetet kísérletező alkotómunkával tölthet. Az említett intézmények a hat hetes munka minden költségét viselik, beleértve a 3000 Ft-os ösztöndíjakat és az anyagvásárláshoz nyújtott személyenként 4000 Ft-os hozzájárulást is.

A kísérletezést, útkeresést céljául kitűző Velemi Alkotóműhely hazánkban még úttörő kezdeményezés. Nem gépekkel felszerelt előtervezési műhely ez, inkább csak – tegyük hozzá nagyszerű tárgyi feltételekkel megszervezett – lehetőség az anyaggal, a formával való szabad, kötetlen kísérletezésre. Nem előre meghatározott feladatok konkrét megoldását várják a tervezőktől: a munka inkább a járt utak ismételt végiggondolására, járatlan utak feltérképezésére, új technikák, anyagok kikísérletezésére, tartalmi és formai újítások tárgyi vagy akár elméleti megfogalmazására, a műfaj trendjeinek kipróbálására irányul. Éppen ezért fontos, hogy a Velemben született eredmények ne csak tárgyak formájában, a műalkotások szintjén szólaljanak meg: az alkotófolyamat mélyebb megragadását segíti elő, hogy a művészek itt végzett tevékenységüket folyamatosan (írásban, makettekben vagy fotóanyagok segítségével) dokumentálják. Ezen kívül a tervezők munkájuk összefoglalásaként rövid elemzést készítenek technikai és

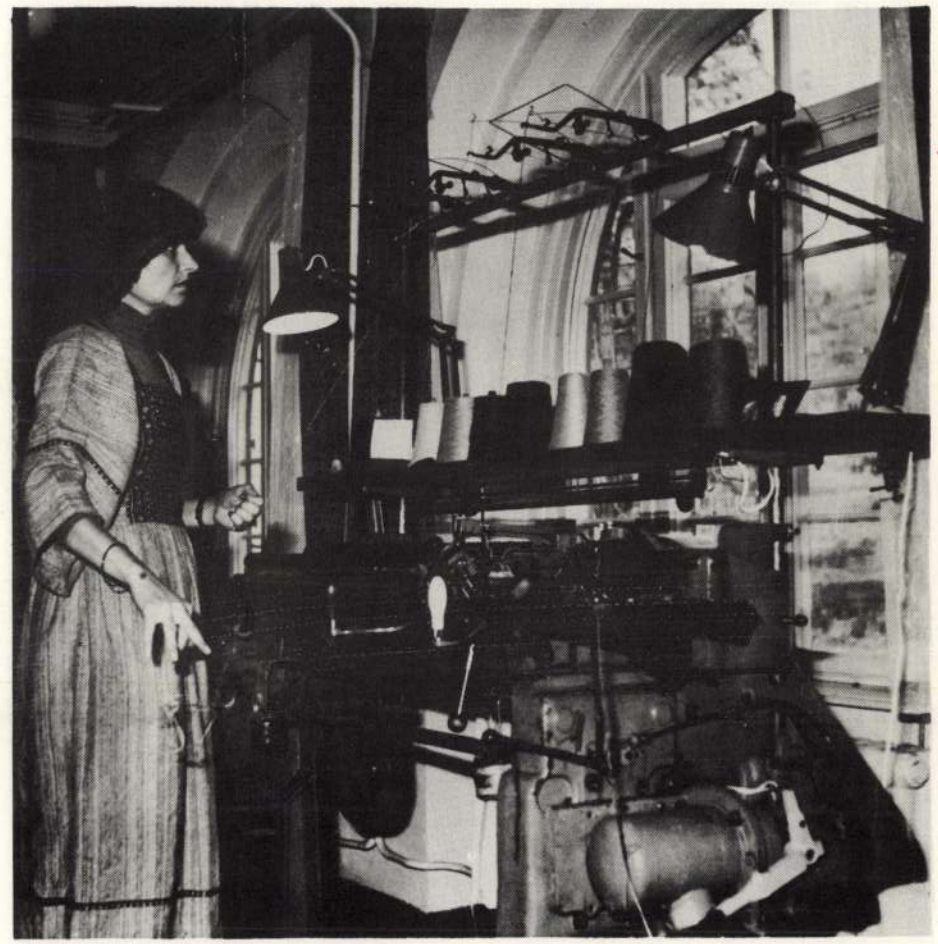

Sándor Eszter géppel kötött munkákat készített Velemben

művészi elképzeléseikről, tapasztalataikról, eredményeikről, amelyek alapján a művésztelepet követő szimpozionon társművészetek képviselőivel, elméleti szakemberekkel és kritikusokkal együtt vitatják meg a textil alkalmazásának lehetőségeit.

A Velemben készült tárgyak a tervezők tulajdonában maradnak, a Savaria Múzeum az alkotóház hangulatos padlásán megrendezett zárókiállításon mindössze egy alkotást választ ki minden tervezőtől: ezek a múzeum gyűjteményének anyagát gazdagítják és az alkotótábor fennállásának ötödik évfordulóján megrendezendő összefoglaló kiállításon kerülnek a közönség elé.

Egy adott múzeum céljaihoz ilyen szorosan kötődő alkotóműhely nem csak a textiltervezés, hanem általában az iparművészeti alkotás gyakorlatában is országosan egyedülállónak számít, és az eltelt három év tapasztalatai alapján érdekes, értékes és más területeken is követésre érdemes példát mutat. A résztvevő tervezők kijelölése nyílt pályázati alapon történik, a jelentkezéskor a művész nem vállal vagy kap feladatot, inkább csak végiggondolja, összefoglalja azt a valószínű irányt, amelyen elindul. Ez sem kötelező érvényű: a munka nyitott, a végeredmény az alkotás folyamatában akár el is térhet az eredeti elképzelésektől. A lehetőségeket talán egyetlen – apróságnak tűnő, de figyelmet és orvoslást érdemlő – tárgyi feltétel határolja be: a felhasználandó anyagok előzetes beszerzésének kötelezettsége, illetve a helyszínen, munka közben történő pótlás, kiegészítés megoldatlansága. Ez mindenképpen korlátozza a tervezők munkáját és csökkenti a

vállalási feltételek jegyzékének összeállítását, ami a szerződések kidolgozása során, építészek és kivitelezők számára jelentős segítséget jelentett. A kötetet méltató művészettörténész kiemelte a szerkesztők *(Fehérvári Zoltán, Hadik András, Prakfalvi Endre* /MÉM/ és *Zászkaliczky Zsuzsanna* /EOM/) gondos munkáját, a szöveggondozást, a jegyzetekkel történő bőséges kiegészítést.

Konok Tamás festőművész, az egyik unoka, a kiállítást nyitotta meg. Beszédében a személyes élmények felelevenítésére is sor került, s megvallotta, hogy nagyapja nagyon támogatta pályaválasztásában. Főiskolai évei alatt is hatással volt rá az az erő, ahogy Sándy Gyula a háború után újra kezdte teljesen romba dőlt egzisztenciájának felépítését.

A HAP Galéria Sándy Gyula életművének bemutatásával az eddigi kiállításaihoz képest egy korábbi generáció munkásságáról emlékezett meg. Az érdeklődés alapján megállapítható, hogy a választás sikeres volt, s talán érdemes ezen korosztály képviselői bemutatására további lehetőséget biztosítani.

A kiállítás 2006. április 21-ig volt látogatható.

Horváth Edina

Tudományos tevékenység

Találkozások – Ismerkedés

Az MNM Történeti Fényképtárának Kapcsolatteremtő Programja

Az előadás helye és ideje: Magyar Nemzeti Múzeum Pollack terem

2006. május 25. csütörtök 11 óra

A MNM Történeti Fényképtára programot kíván indítani, amelynek célja külföldi fényképgyűjtemények megismerése és megismertetése lenne.

A *Találkozások-ismerkedés* c. sorozat évente egy alkalommal kerülne megrendezésre. Minden esztendőben meghívnánk egy gyűjtemény vezetőjét, hogy országa fényképgyűjteményeiről, s elsősorban saját gyűjteményéről, annak munkájáról tartson vetített képes előadást, majd vegyen részt kötetlen beszélgetésen. Az előadásokban megkérjük az előadókat, hogy térjenek ki a gyűjtés, leltározás, a digitalizálás, a publikálás kérdéseire. Alapvető célunk a programmal a megismerkedésen, tapasztalatcserén kívül, hogy a fényképekkel foglalkozó kollegáink és mi, a Történeti Fényképtár dolgozói is áttekintést kapjunk az adott ország és egy konkrét gyűjtemény helyzetéről, lássuk „hol szorít ugyanúgy a cipő", s hol jobb vagy esetleg rosszabb a helyzet a mienknél. Ezzel egyúttal az ideérkezőt is megismertetjük elsősorban a mi nemzeti múzeumi munkánkkal és gyűjteményünkkel, de a magyarországi helyzettel, gyűjteményekkel is. A meghívásokat úgy szeretnénk tervezni, hogy az egyik esztendőben az Európai Unió valamelyik tagállamából hívnánk kollégát, a másik esztendőben pedig a Kárpát-medence országaiból.

Most, 2006-ban Milánó városa fényképgyűjteményének kurátorát *dr. Silvia Paoli* asszonyt várjuk. Budapest és Milánó mai városi arculatának kialakulása igen hasonló képet mutat a 19/20. század fordulóján, a milánói változásokról, építkezésekről Silvia Paoli fontos kötetet publikált. A kurátor asszony az itáliai közös fotótörténeti munkákban mind részt vesz, ezekről is beszámol. (A dagerrotípia, a fényképezés kezdete Itáliában c. nagyszabású és igen érdekes kiállítás és tanulmánykötet munkáiról például.) Várhatóan szót ejt egy nagy magángyűjtemény közgyűjteménybe kerüléséről és annak feldolgozásáról, illetve az olasz fotógyűjtemények helyzetéről is.

Kérjük, hogy részvételi szándékukat **2006. május 20-ig** jelezzék a **fenykep.tartitkarsag@hnm.hu** e-mail címen, illetve a 06-1-327-77-84 telefonon *Kissné Zanchi Zsuzsá*nak.

Szeretettel várunk minden érdeklődő kollégát!

Cs. Lengyel Beatrix PhD, főosztályvezető

Középfokú végzettséggel és mérlegképes könyvelői képesítéssel rendelkező munkatársat keresünk **ingatlan üzemeltetési előadó** munkakörbe.
Fizetés a Ktv. besorolása szerint.
Önéletrajzokat kérjük a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Gazdasági Igazgatóságára küldeni.
Cím: 1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 1.

Soltész László, K.Ö.H.
Gazdasági Műszaki Főosztályvezető
Tel.: 30/ 535-06-45

FELHÍVÁS

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Városi Képtár – Deák Gyűjtemény és a Szent István Király Múzeum **FEHÉRVÁR SZALON 2006** címmel képző-, ipar- és fotóművészeti kiállítást rendez 2006. szeptember 9. és október 1. között a Szent István Király Múzeum Országzászló téri épületében.

A pályázat nyilvános: minden Székesfehérváron élő vagy a városban dolgozó alkotó pályázhat. Egy-egy művész 2 db különálló alkotást vagy 1, legfeljebb 3 darabból álló sorozatot adhat be. A kiállításon való bemutatásról és a díjak oda ítéléséről független szakmai zsűri dönt. A zsűri értékelése ellen a pályázók nem emelhetnek kifogást.

A beadás és a kiállítás helyszíne: Szent István Király Múzeum Országzászló téri épülete, Székesfehérvár, Országzászló tér 3.

A beadás ideje: 2006. augusztus 31., csütörtök, 10 és 18 óra között, 2006. szeptember 1., péntek 10 és 18 óra között

A kiállítás ünnepélyes megnyitására és a díjak átadására 2006. szeptember 9-én, szombaton 11 óra 30-kor kerül sor.

További információ: Városi Képtár – Deák Gyűjtemény 329 431-es telefonján *Tunyogi Gábor*tól kérhető, valamint e-mail: **keptar@enternet.hu**, web: **http://www.deakgyujtemeny.hu**

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata

kétezer négyzetméter hasznos alapterületű kastélyépületet, ahol később egy vadásztörténeti és egy történeti kiállítás kap helyet. Új látogatótereket alakítanak ki, s a régi angolparkra hasonlító kertet is építenek, amelyben az egzotikus növények helyett inkább a Mátra fáiból, cserjéiből, virágaiból válogatnak. Megkezdik a parkban az egykori mesterséges tó rehabilitációját is.

ESZTERHÁZA

Kulturális találkozó Fertődön

Bozóki András kulturális miniszter és *Franz Morak* osztrák szövetségi államtitkár vendégül látta az Európai Tanács Kulturális Ügyek Bizottságát (CAC) a fertődi Esterházy Kastélyban.

„...nagy terveink vannak a kastéllyal és térségével kapcsolatban: Haydn-Eszterháza Programirodát hoztunk létre, melynek feladata, hogy kialakítsa Eszterháza zenei arculatát; ápolja a Haydn nevéhez kötődő zenei szellemi örökséget; és előkészítse, majd lebonyolítsa a 2009-es Haydn évforduló zenei programjait." – tette hozzá a magyar kulturális miniszter.

A CAC fertődi látogatása része volt annak a három napos informális ülésnek, melyet az osztrák elnökség rendezett 2006. április 5-7 között a burgenlandi Rustban. A bizottság napirendi pontjai között szerepelt a kultúra szerepének megerősítése a lisszaboni folyamatban, az európai digitális könyvtárak fejlesztésének és összekötésének lehetőségei valamint az európai művészek szabad áramlásának és mobilitásának biztosítása.

NKÖM Sajtóiroda

SÁROSPATAK

Megnyílt a „Győzhetetlen kőváram"!

Megújult a Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeumában a kazamatás várfal, a délnyugati sarokbástya. A sárospataki vár helyreállított épületrészeit és az ott kialakított hadászati játszóparkot *Ács Tamás* helyettes államtitkár adta át a közönségnek 2006. április 2-án.

A Sárospataki Rákóczi Vár külső várárkát eddig nem hasznosíthatta a múzeum, a helyreállítás eredményeképpen azonban immár a vár látványos és bemutatható részévé válhat.

A kazamatás várfal, a délnyugati sarokbástya kiválóan alkalmas arra, hogy XVII. századi hadviselési szokásokat, a haditechnikát új módon tárja a látogatók elé, akik ráadásul a bejáratot átlépve éppen ezt a területet látják meg először.

A helyreállítással együtt egy hadászati játszóparkot is kialakítottak a vár ezen részén, ahol egy élethű hadszínteret építettek ki – elsősorban a gyermek részére – kőhajítóval, nagyméretű falóval, hidakkal és kötélpályákkal.

A megújult várrész így ezek után a „Rákóczi csaták" helyszínévé válhat. A kuruc-labanc csatározások, a harci bemutatók

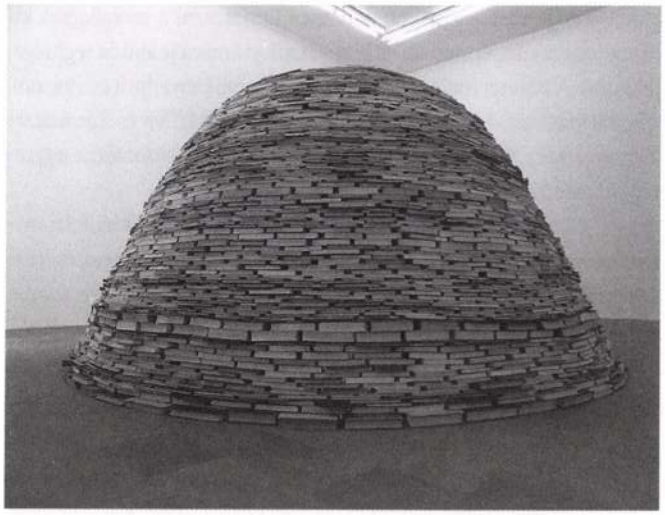

7. Kortárs Művészeti Fesztivál, Székesfehérvár
2006. május 5–21.
www.kortarsfesztival.hu

és játékok lehetőséget adnak arra, hogy a közönség interaktív módon élhesse meg a XVII. századi harcokat.

A Rákóczi Múzeumban zajló helyreállításokat a kulturális tárca 2001–2005 között 941 millió 300 ezer forinttal támogatta.

Forrás: NKÖM Sajtóiroda

BUDAPEST

HAP Galéria
Sándy Gyula kiállítás és könyvbemutató

Sándy Gyula (1868–1953) építész munkásságát kiváló kiállításon mutatta be 2003 márciusában a Magyar Építészeti Múzeum (MÉM) és az Evangélikus Országos Múzeum (EOM) a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Örökség Galériájában. Az életmű megrajzolása akkor nem lehetett teljes, mert a Lapis Angularis – Források a Magyar Építészeti Múzeum gyűjteményéből című sorozat kötete Sándy Gyula visszaemlékező önéletrajzi írásával nem jelent meg. Ezt a hiányt pótolta 2006. március 14-én a HAP Galériában megnyitott szűkebb terjedelmű kiállítás és a már várt könyvbemutató.

A zsúfolt kiállítótérben *Bibó István* művészettörténész méltatta Sándy külföldre távozott lányának az ötvenes években írt, tervekkel illusztrált visszaemlékezését. (Hogyan lettem és hogyan voltam én templomépítő, -tervező és művezető építész?). Az élvezetes stílusban megírt könyv részletesen foglalkozik egyetemi emlékekkel, a *Pecz Samu* műtermében eltöltött évekkel, szakmai és magán kirándulásokon megélt élmények leírásával, de számos korabeli mindennapi (akár családi) esemény megörökítésével Legérdekesebbek talán azok a szakmai leírások, amelyekben az épületszerkezettan későbbi professzora a kivitelezés során fellépő jelenségeket írja le. (Például egy állványzaton elszenvedett kisebb baleset után kezdte el Sándy

Sándy Gyula

Véssük kőbe a minisztert (és a következőt)!

Az egészségügy átalakításának programja – most már talán a korábban bizakodóbbak is belátják – újabb négyéves késlekedést szenved el. Talán furcsán hangzik, de ez az időveszteség már 2000-ben elkerülhetetlenné vált. A rendkívül súlyos érdeksérelmekkel járó átalakítás véghezvitele nem képzelhető el ugyanis olyan középtávú, ciklusokon átívelő cselekvési program kidolgozása nélkül, mely a parlamenti pártok és a szakmai szervezetek lehető legnagyobb mértékű kompromisszumán alapul. Erre komoly próbálkozások történtek négy évvel ezelőtt. Jelen sorok írói is azok sorába tartoztak, akik ennek a kiegyezésnek a szükségességére igyekeztek felhívni a felelős politikai és szakmai vezetők figyelmét. Az akkori, jórészt színfalak mögötti tárgyalások teljes kudarcát már a nyilvánosság hiánya is előrevetítette. A tárgyalások nyilvánosságára azért van szükség, mert össznemzeti ügyről van szó, mert a nyilvánosság jelentheti a legfőbb garanciát a 10-15 évre szóló megállapodás betartására, s nagyon komoly érdekcsoportok törekednek arra, hogy a kiegyezés a gyengébb érdekérvényesítő képességű csoportok rovására történjen meg.

Az utóbbi hetekben többször fölmerült, hogy négypárti egyeztetés történne a szakma kihagyásával. Ennek veszélyeire előző írásunkban [*A fontos ember és az egészség(ügy)*, 2003. december 23.] már felhívtuk a figyelmet. Csak olyan program lehet életképes, mely a szakma egyetértésével készül, melyben a politikai pártok egészségügyi és gazdasági felelősei egyként és nyilvánosan elismerik, hogy pártpolitikán felül álló, össznemzeti ügyről van szó. Melyben egy sikeres tárgyalássorozat végén hitet tesznek amellett, hogy ha a következő 2-4 ciklus kormányzata a konszenzusos cselekvési program szerint jár el, akkor az aktuális ellenzék nem kovácsol tőkét az átalakítással szükségképpen együtt járó, politikailag jól fölhasználható érdeksérelmekből. Mely garantálja, hogy az egészségügyre fordított közkiadások aránya világos ütemezés szerint a jelenlegi 4-5-ről 6-8 százalékra emelkedik, azaz eléri a legtöbb volt szocialista ország, illetve az Európai Unió átlagát.

A korábbi ciklus tapasztalatai egyértelművé teszik, hogy a mostani kormányzati periódus félideje lehet az egyedül alkalmas időszak ennek a tárgyalássorozatnak a véghezviteléhez. Mostanra – akárcsak a korábbi ciklusok félidejére – világossá vált, hogy a hatalom nem lesz képes valódi, a társadalom érdekeit szolgáló átalakítási programot akár csak elindítani is. A választások előtti évben, 2005-ben egy ilyen tárgyalás sikeres véghezvitelére már nem lesz kapacitásuk a pártoknak, s akkorra még az eddiginél is mélyebbé válnak az ellenfelek közötti árkok, s aki a még hiszterizáltabb légkörben bármelyik oldalon konszenzust emleget, azt könnyen árulóként bélyegezhetik meg.

A cselekvési program részleteinek taglalása messze meghaladja jelen írás kereteit, de talán néhány sarokpontról mégis érdemes szólni.

Mindenképpen rögzítendő alapelvnek kell tekinteni, hogy a jövő egészségügye is csak a szolidaritás elvén alapulhat. Annál is fontosabb ezt ma hangsúlyozni, mert az Európában eddig is példátlanul igazságtalan magyar egészségügyi rendszer az utolsó 50 év mélypontjára jutott. Pár éve még a GDP 5,5 százalékát fordították közpénzekből az egészségügyre, de már akkor is kirívóan magas volt az egészségügy finanszírozásában az állampolgárok adózott jövedelméből („zsebből") fizetett szolgáltatások aránya. 2004-ben az egészségügyre költött közpénz a becslések szerint már csak a GDP 4,1 százaléka lesz, a zsebből kifizetett magánpénz pedig már 2-2,5 százaléka. (Összevetésül ez a két adat Csehországban 6,5 és 0,6 százalék volt 2002-ben.)

Elkerülhetetlen a finanszírozás reformja. Ez egyrészt azon szolgáltatások tételes meghatározását jelenti, amelyekre minden járulékfizető állampolgár jogosult, másrészt annak a felelőtlen gyakorlatnak a végét, amelyben a finanszírozó érdemi ellenőrzése nélkül használt fel évi több százmilliárd forintot az egészségügy. A reform kritikus elemei: az érdemi orvosszakmai konfliktusokat felvállalni képes és kész biztosítói ellenőri apparátus felállítása, a betegellátási protokollok kidolgozása és naprakészen tartása. Ma semmilyen akadálya nincsen annak, hogy az intézmények a számukra nyereséget termelő vizsgálatokat nyakra-főre elvégeztessék, a kórház számára nyereséget termelő betegeket az indokoltnál 3-4-szer gyakrabban rendeljék vissza, fektessék be az osztályra. A közpénzek hatékony elköltéséért felelős biztosító legfeljebb arra képes, hogy egy vizsgálat, beavatkozás megtörténtét ellenőrizze, de képtelen arra, hogy annak indokoltságát vizsgálja. (Ugye nonszensz lenne, ha az iskolai szakfelügyelő csak azt tudná ellenőrizni, hogy az iskolai órákon benn ül-e a tanár, de azt nem, hogy tanít-e?)

Elkerülhetetlen számos vidéki és budapesti kórház fekvőbeteg-részlegének, egyes osztályainak bezárása. De egyáltalán nem lehetetlen megőrizni az ezen kórházak vonzáskörzetében lakók egészségügyi ellátásának színvonalát.

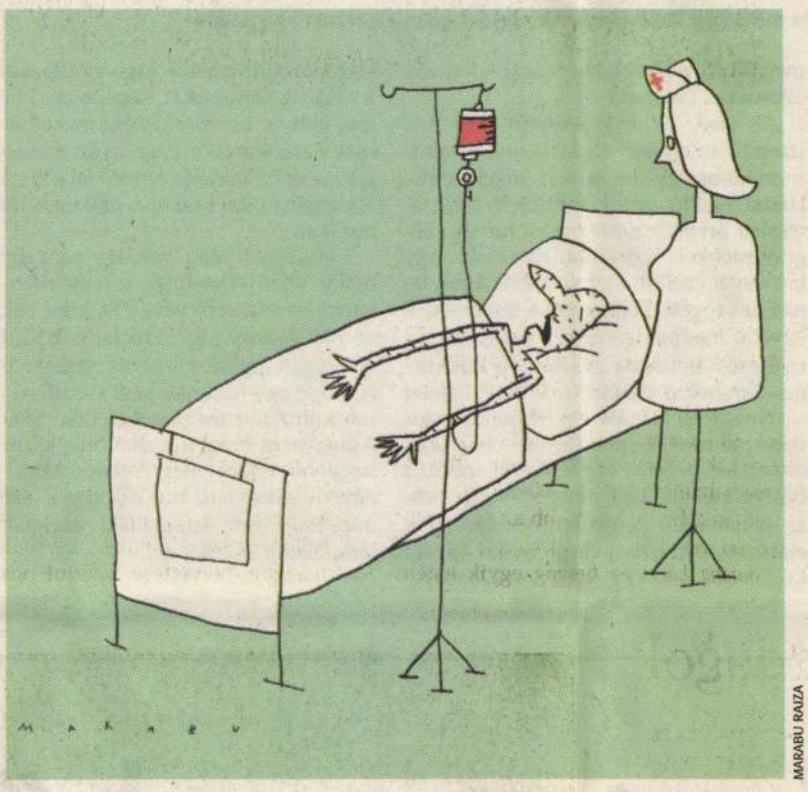

MARABU RAJZA

Ha valakinek 20-50 km-rel odébb kell utaznia egy epeműtétre vagy szülésre, akkor joggal várja el, hogy az országos átlagnál magasabb színvonalú járóbeteg-ellátásban részesüljenek a megmaradó járóbeteg-szakellátó intézményben. Nagyon fontos a sorrend: előbb kell a járóbeteg-ellátás feltételein javítani, s csak azután jöhet a fekvőbeteg-osztályok bezárása.

A magyar egészségügyben rejlő tartalékokat nem szabad tovább parlagon hagyni. Elfogadhatatlan pazarlás, hogy a szakmailag magasan képzett, egyre nagyobb számban diplomás „közép"-káderek nem a képzettségüknek megfelelő munkát végeznek. Minden bizonnyal komoly konfliktus forrása, ha az azonnali orvosi ellátáshoz szokott beteg azzal szembesül, hogy problémáinak nagyobb részét ezentúl nem az orvos fogja megoldani. De aligha tartható fenn tovább az a világon párját ritkító szakmai és pénzügyi pazarlás, hogy a beteg bármilyen panasza esetén a szakmai indokoltságtól függetlenül orvosi, és nem egészségügyi ellátásban részesül.

> *Ugye nonszensz lenne, ha az iskolai szakfelügyelő csak azt tudná ellenőrizni, hogy az iskolai órákon benn ül-e a tanár, de azt nem, hogy tanít-e?*

Ide tartozik az egészségtan oktatásának kérdése. A magyar emberek egészségügyi ismereteinek szintje tragikusan alacsony. Elengedhetetlen, hogy a kötelező oktatás rendjébe fontosságának és a magyar viszonyoknak megfelelő súllyal bekerüljön az egészségtan.

A rendkívül pazarló, a visszaélések kitűnő táptalaját biztosító, az osztályvezető főorvos felelősségén és döntési szabadságán alapuló poroszos rendszerről át kell térni a szakorvosi felelősségvállaláson alapuló rendszerre. Kezdetben az önálló OEP-szerződésen alapuló szakorvosi praxis létrehozásával a járóbeteg-ellátásban, majd ennek tapasztalatai alapján valami hasonló formát kell kidolgozni a kórházi ellátásban is. A lényeg: a megfelelő szakmai tudáson alapuló, folyamatosan ellenőrzött, de önálló orvosi működés finanszírozásának és felelősségi rendszerének kidolgozása. Az orvosi döntések erkölcsi, jogi és gazdasági következményei minél közvetlenebbül az orvoshoz kapcsolódjanak. A pozitívak is, a negatívak is.

Egyértelmű, hogy a bűnös paraszolvenciarendszert meg kell szüntetni. Ehhez természetesen rendezni kell a megalázóan alacsony orvosi és nővéri fizetéseket. Ezt követően elvárható, hogy az egészségügyi szakdolgozó részéről ugyanúgy bűncselekménynek minősüljön a hálapénz elfogadása, mint egy rendőr vagy bíró esetében. A tarifarendszer (amikor előzetesen meghatározott díjazás ellenében végez valaki közfinanszírozásban egészségügyi ellátást) ellehetetleníti a beteg gyógyulásának feltételét jelentő bizalmi viszonyt. Ez ellen a fellépés már tegnap is késő lett volna.

A politikát szemmel láthatóan nagyon izgató tulajdonosi szerkezet és az egy- vagy több-biztosítós modell kérdése a fentiekhez képest, azt gondoljuk, másodlagos. Mind jelentőségüket, mind időszerűségüket illetően. Ha már világos helyzetet teremtettünk az egészségügy finanszírozásában és ellenőrzésében, akkor vissza lehet térni ezekre a kérdésekre. A fenti sorrend megfordítása – úgy gondoljuk – nemcsak a józan ésszel, de a társadalom érdekeivel sem egyezik meg, s joggal ébreszthetne kétséget egy új tulajdonos valódi gazdasági szándékait illetően is.

Át kell alakítani a szűkös források elosztásának a mechanizmusát is. Egyáltalán nem szolgálja ugyanis a betegek érdekeit, ha szakmailag tarthatatlanul sok közpénzt fogyasztatnak el a hatékony lobbizásra képes, tőkeerős csoportok termékeire és szolgáltatásaira, így (bizonyos) gyógyszerekre és egyes diagnosztikus beavatkozások elvégzésére, más, jóval indokoltabb beavatkozások rovására. Itt különösen fontos az orvosszakma közreműködése. Enélkül a korrupciós mechanizmusok, a helyenként maffiamódszerekkel gyakorolt „ráhatások" megfékezése reménytelen.

A fenti felsorolás természetesen hiányos. Bízvást lehet történelminek nevezni az elvégzendő munkát, de van mire támaszkodni. A pártok, a fizetett egészségügyi tanácsadógárda és sok jó szándékú laikus számos programot dolgozott ki az utolsó 15 évben. Van, amit csak le kell porolni. A feladat nem teljesíthetetlen. E munkát meg kell követelnünk nekünk, adófizetőknek azoktól, akiket ezért tartunk, ezért fizetünk. Súlyos felelőtlenség lenne a részükről és a felelős orvosszervezetek részéről is, ha újabb négy évvel elodáznák a társadalom valós érdekeit szolgáló reformot.

Aki ismeri az egészségügy működését, az tudja: 2004 végére eldől, hogy a 2006-ban hivatalba lépő kormánynak lesz-e lehetősége többre, mint elődeinek, avagy neki is csak tűzoltásra. Siker esetén talán még életükben szobrot állíthatnánk azon egészségügyi minisztereknek, kiaknek a nevéhez a cselekvési program kidolgozása és végrehajtása fűződne.

SOLYMOSI TAMÁS
–SZÁNTHÓ ANDRÁS
orvosok

OLVASÓI LEVELEK

Baloldali valóságshow

Február 19-én érdeklődő hallgatóként részt vettem az MSZP központi szervezetének Köztársaság téri épületében tartott beszélgetésen, melynek vendége Kiss Péter kancelláriaminiszter, a párt elnökségi tagja volt. Mondanom se kell, a hozzám hasonló fiatal diplomások aránya elhanyagolható volt. Az előadás és az utána következő beszélgetés nagyon tanulságos, és számomra meglehetősen elkeserítő volt. A miniszter úr bebizonyította, hogy egy levegővétellel képes órákon át beszélni a semmiről, s egészen nyilvánvalóvá tette, hogy az őszinteség tőle még „baráti körben" sem várható el.

Kijelentette, hogy a választások megnyerése a párt kiváló kontaktusteremtő képességének eredménye volt. A jóléti rendszerváltás négy-hat százalékos növekedésre épült, így annak a pártprogram szerinti beteljesítése a kormánytól nem várható el. A kormány egyik legnagyobb hibája pedig az, hogy minden, felé tartott tükörbe belenéz, azaz túl becsületes és önkritikus. Végül rámutatott, hogy az ellenzéki párt magatartásával mennyire akadályozza az ország irányítását.

Nos, én nem tudom, hogy a miniszter úrnak milyen diplomája van, de négy-hat százalékos növekedéssel rajta kívül senki sem számolhatott komolyan. Feltételezem, ezzel ő is pontosan tisztában van. Azzal is tisztában kellene lenni, hogy a választások megnyerésének mi is volt a valódi oka, hiszen a párt sohasem rendelkezett kiváló kontaktusteremtő képességgel. Az ellenzéki pártokkal történő fenyegetéssel viszont még egy választást nem lehet megnyerni. Szerintem inkább ahhoz szükséges nagy „merészség", hogy a koncepciótlan kapkodást, illetve a burjánzó érdektelenséget becsületességként, illetve önkritikára való fokozott fogékonyságként állítják be.

A beszélgetést követően az előadó nagy gondot fordított arra, hogy minden semmitmondó kérdésre legalább 10 perces választ adjon, ezzel is csökkentve a valódi problémákkal kapcsolatos eszmecserére szánható időt. Mivel számomra már nem jutott idő, megpróbáltam a beszélgetést követően feltenni kérdéseimet, ám sem a miniszter, sem pedig a szervezet elnöke, dr. Havas Szonja nem méltatott válaszra. Azért vagyok különösen elkeseredve, mert a beszélgetéstől semmivel nem lettem okosabb, arról az ember semmilyen gondolatot sem vihetett magával.

A baloldal értékrendjével rokonszenvezem. Múlt nyár óta próbálkoztam azzal, hogy a párt helyi szervezetébe belépjek, ám hónapokig még választ se kaptam. Nyilván már túl sok a pozíciókra egyáltalán nem törő, diplomás, sok nyelvet beszélő fiatal. Az MSZP internetes oldalán közzétett témákhoz szintén gyakran hozzászóltam, bár az elküldött e-mailekre senki sem válaszolt. Belépési szándék már nem mozgat, ám döbbenten figyelem az MSZP vonaglását. Ez nem csak a látszat, ez már sajnos a valóság.

De mi lesz Magyarországgal 2006-ban? Ez a hozzáállás irtózatosan nagy felelőtlenség. A jövőnket teszik tönkre.

DR. KÉRI ÁDÁM
Budapest

Szívügyek

Közpénzek helyett a hívek felajánlásaiból kellene támogatni az egyházak hitéleti tevékenységét – vélekednek a szabad demokraták (*Egyházi pénzek: egyedül van az SZDSZ*, február 17.). A javaslat önmagában még elfogadható volna, ha az állam emellett megfelelő módon támogatja műemlékeik fenntartását, az oktatási, egészségügyi és karitatív tevékenységüket. Az SZDSZ az egyházak támogatását a személyi jövedelemadóból finanszírozná, és a források bővítése érdekében összevonná a jelenleg az egyházaknak és a civil szervezeteknek felajánlható, elkülönített egy-egy százalékot.

A jelenlegi gyakorlat (igen helyesen) különválasztja az egyházak és civil szféra támogatását. A szabad demokrata javaslat azonban szembeállítaná őket egymással. Sok vallásos embert megfosztana attól, hogy lelkiismeret-furdalás nélkül támogathassa egyházát és egy civil szervezetet. Nem állok egyedül azzal a véleményemmel, hogy a terv megvalósulása esetén az amúgy is ezer sebből vérző civil szféra húzná a rövidebbet, jó néhány karitatív feladatot vállaló alapítvány működése lehetetlenülne el.

Ugyanakkor megfontolandónak tartanám, hogy az egyházi adóként befizetett összeg – egy bizonyos értékhatárig – levonható legyen az adóalapból. A civilek érdekében pedig úgy kellene módosítani a törvényt, hogy a magasabb jövedelműek több – mondjuk maximum három – szervezetnek is juttathassanak belőle. Az APEH által nyilvánosságra hozott adatokból tudjuk, hogy jó néhányan kiugróan magas jövedelmek után adóznak, az ő egy százalékuk pedig akár a milliós nagyságrendet is elérheti. Az átlagos „magasabb" jövedelműek esetében is tízezer forintos nagyságrendű százalékokról van szó, és például a több gyermeket nevelő családoknál nem kis gondot jelent „adóbevalláskor", hogy melyik iskola, óvoda alapítványát jelöljék meg.

SEBES ANDOR
Budapest

A szépbe zárt valóság

Nagyszerű interjút készített a Római Róbert–Várkonyi Iván szerzőpáros az ország legnagyobb bankjának elnök-vezérigazgatójával (*Nem bankár-, hanem politikusvilág van*, február 14.). A Csányi Sándorral való beszélgetés során – többek között – kiderült, hogy a pénzintézet ismét nagyon magas nyereséget produkált, hiszen adózás előtti eredménye átlépte a százmilliárd forintot.

Nem szeretnék ünneprontó lenni, de szerintem az Országos Takarékpénztár sikerességét nagymértékben az is magyarázza, hogy a rendszerváltás előtt „ő" volt az egyetlen lakossági pénzintézet, s akkor kialakult ügyfélköre máig megmaradt. Az OTP mint márkanév beépült az agyakba, sokan, így például a mai nyugdíjasok ott ragadtak, nem váltottak bankot. Ebben Csányi úr érdeme legfeljebb annyi, hogy nem rontotta el ezt a lakossági bizalmat. Ugyanakkor a részvénytársaság az utóbbi években elkövetett néhány, erkölcsileg vitatható, a lakossági folyószámla-tulajdonosok pénztárcáját kedvezőtlenül érintő manővert. Ezek egyike, hogy a közelmúltig a munkabért, a nyugdíjat hozzájuk utaltató számlatulajdonos két alkalommal díjmentesen vehetett fel pénzt a számlájáról, ám ez mára megszűnt, minden felvétel után fizetni kell. Ezzel egyidejűleg megemelték a közüzemi díjfizetések átutalási díját, majd bevezették a 210 forintos folyószámla-vezetési díjat. Nálam ezek a „manőverek" egyheti nyugdíjamat teszik ki évente. Aztán ott van az úgynevezett régi követelések elévülése. Nekem is van néhány régi takarékbetétkönyvem, amiben ugyan csak maradék összegek szerepelnek, de ezeket nem fizetik ki. Az egyik könyvemben például 1992. december 12-e óta szerepel 63 forintos követelés, a másikban 1993. december 30-a óta 848, a harmadikban 1994. január 28-a óta 904, s az utolsóban 1993. december 30-a óta 1118 forint. Elképzelhető, hogy mások is járnak hasonló cipőben, hiszen sokan őrizgetik régi betétkönyveiket nosztalgiából. Ezek az összegek – úgy vélem – jogosulatlanul gazdagítják a bankot.

Nem akarom mindenáron megkérdőjelezni az OTP elnök-vezérigazgatójának kiemelkedő, profitorientált tevékenységét, mégis szóvá teszem, hogy szerintem a bank profitjának egy része a lakosság méltatlan megsarcolásából ered. Hogy mégis az ügyfelük maradok, annak egyszerű a magyarázata: másutt sem jobb a helyzet, a kiszolgáltatottság az egész hazai bankrendszerben egyforma.

HORVÁTH JÓZSEF
Baja

Sándor Ágnes

A lámpa, amelynek lelke van

A hernyóselyemsantung nemcsak asztalkendő- és nyakkendő-alapanyag lehet – vallja Sándor Ágnes, aki épp egy évtizede készít lámpákat a távol-keleti kelméből.

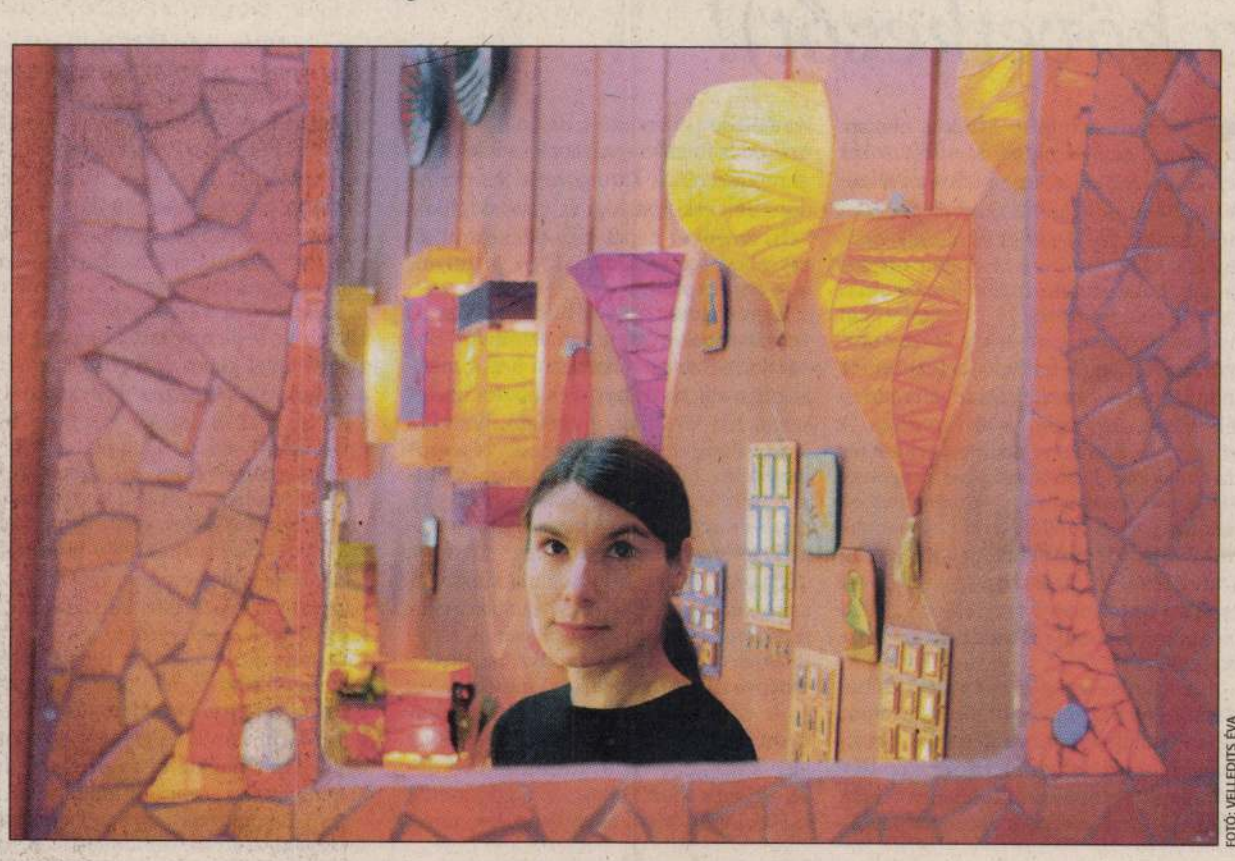

FOTÓ: VELLEDITS ÉVA

A kisebb-nagyobb, narancs-, lila, bordó és mézszínű lámpaernyő keletet varázsol a parányi helyiségbe

A belvárosi boltba csak belebotlani lehet. A Váci utcában és vonzáskörzetében bolyongók útvonalából kiesik, s kimarad a Kálvin tér nyüzsgéséből is. Nagyjából csak azok ismerik, akik ott laknak, vagy arra szólítja őket a napi teendő. Szürkületkor hívja fel magára a figyelmet, amikor a kirakaton át bepillantva tucatnyi kisebb-nagyobb, narancs-, lila, bordó és mézszínű lámpaernyő keletet varázsol a parányi helyiségbe. Mindenféle alakzatban: van álló- és asztali lámpa, plafonról csüngő és falra erősített. Csepp formájú, gömb vagy négyszög alakú, absztrakt figura és méteres gúla. Két egyforma darabot nem látni, csak az ernyő anyaga a közös bennük. A hernyóselyem, pontosabban szólva hernyóselyemsantung. E távolkeleti anyag a felelős a lámpák titokzatos hangulatáért. Készítőjüknek – Sándor Ágnesnek – nincs iparművészeti és úgy általában semmilyen artisztikus képzettsége; magyar–angol szakosként az ELTE-n végzett – jó tíz évvel ezelőtt. Párizsba vetődvén, a Sacré-Coeur terén kiállított, a világ összes tájáról összehordott kelmék mustrálgatásakor fedezte fel Marco Polo hozományának finomságát.

De lámpaernyőket csak jóval később, itthon kezdett belőlük készíteni, egyszersmind szakítva azon honi hagyománnyal, hogy selyemből legfeljebb függöny vagy esküvői kosztüm varrható. Ezen ugyanis minden más anyagnál szebben szűrődik át a fény, úgy, hogy látszik a textúra is – sorolja az előnyöket Sándor Ágnes.

Eleinte csak ajándékba készítette őket. A Pesten élő külföldiek magyartárakéként éppenséggel igen nagy igény mutatkozott az otthonos, ízléses darabok iránt. Ha a főbérlő lakása üresen állt, akkor azért, ha berendezett volt, akkor meg azért. Felfedezte, hogy az Oktogonnál lévő textilboltban – ha nem is a párizsi bőségben –, de árulnak selyemsantungot. A hiedelemmel ellenétben a kelme nem Kínából, hanem főként Indiából származik. A legolcsóbbnak métere hatezer forint, de a hímzettért elkérnek akár tizenötezret is. Egy-egy lámpa elkészítése nem megy egyről a kettőre. Ha megvan az anyag, befesti, szárítja, majd a lakatossal elkészíttetett vázra applikálja. Ragasztva vagy varrva illeszti egymáshoz a darabokat. Olyannyira kényes a munkáira, hogy a fémszerkezetet is maga színezi – kivéve, ha nagyon sürgősen kell egy rendelést teljesíteni, akkor hagyja, hogy a vázat gyárilag fessék be. Ritkán vállalja e kompromisszumos megoldást, s a szériaanyaggal lefújt váz elrontja az összhatást.

Az első, tíz évvel ezelőtt készített lámpát, amely egy türkizszínű, piramis formájú asztali darab volt, megtartotta. Utána évekig csak a barátokat, tanítványokat örvendeztette meg a míves világítótestekkel. Üzleti vállalkozásba úgy hat évvel ezelőtt, egy volt diákjának tanácsára fogott. Felhagyott a tanítással, s egyéni megrendelésekre, keleti lakberendezési boltokba gyártotta a különleges darabokat. Később már saját üzletet is nyithatott; először egy Kossuth Lajos utcai pincehelyiségben árulta a portékát, onnan költözött át egy fél évvel ezelőtt a Bástya utcába. Igaz, amióta a kínai rizs- és a marokkói kecskebor-hennalámpák elárasztották a nagyáruházakat, azóta kisebb az igény az egyedi munkákra. Az elszaporodott plazák is megváltoztatták a vásárlói szokásokat. Régebben a belváros volt a bevásárlóhely, mostanában csak karácsonykor vagy nyáron, a sorozatos esküvők idején lendül fel a biznisz. Nászajándékba készíti a selyemsantung burákat.

Lámpáiról még mindig szájhagyomány útján értesülnek a legtöbben, és vannak visszatérő vevők is. Mint például a Magyarországi Francia Nők Klubja. A nyugati árakhoz szokott társaság tudja, hogy egy hasonló, kézi készítésű darab külföldön megfizethetetlen. Sándor Ágnes nem is igen tudná, mit kezdene nagyobb tételű megrendelésekkel. Az egyedül készített munkák így is szinte minden idejét lefoglalják; ezeknek a lámpáknak lelkük van.

O. CS.

PALETTA

A TABULATÚRA régizene-együttes koncertezik a Marczibányi Téri Művelődési Központban (Bp., Marczibányi tér 5/A) ma este hét órakor.

DALOS GYÖRGY A szamizdat mint szabad száj címmel tart előadást ma este ötkor a Millenárisban (II., Fény u. 20–22.).

POLGÁR LÁSZLÓ basszista énekel ma este hét órakor az Óbudai Társaskörben (III., Kiskorona u. 7.). Az esten Brahms Négy komoly ének-ciklusát a Michelangelo-költeményekre íródott Wolf-dalok, majd Zemlinsky dalai követik. A hangverseny második felében Ravel görög népdalai, valamint Ibert- és Ravel-ciklusok szerepelnek. Az énekes partnere Nagy Péter zongoraművész.

JORGE LUIS BORGES-ESTET rendeznek ma este hatkor a Ráday Könyvesházban (IX., Ráday u. 27.): Scholz László olvas fel fordításaiból, beszélgetőtársa Erőss László rádiós.

A SIRÁJ előadása után közönségtalálkozót tart a Krétakör Színház ma este hétkor a Fészek Klubban (VII., Kertész u. 36.).

TARKA CSALAFINTASÁGOK – gyomorfájdító kacagás egy vágtában címmel rendeznek humoros estet ma délután ötkor az Őrmezei Közösségi Házban (XI., Cirmos u. 8.).

SZÍNHÁZMŰSOR

Báb: Barackvirág (de. 10). **Shure:** Amit a lakáj látott (fél 8). **Játékszín:** A kaktusz virága (7). **Katona:** Koccanás (7). **Kamra:** Fekete tej (7). **Kolibri Fészek:** Ilka titka (de. fél 11). **Kolibri Pince:** Tea hétkor (7). **Komédium:** Kovátsműhely (7). **Lézer:** Queen (fél 8). **Madách Kamara:** Piszkavas (7). **Magyar:** Godspell (7). **Sinkovits:** Kafka farka (fél 8). **Merlin:** Stones in His Pockets (7). **Kamaraterem:** Dühöngő (fél 8). **Nemzeti:** Györgyike, drága gyermek (7). **Operett:** Rómeó és Júlia (7). **Pesti:** Macska a forró tetőn (7). **Piccolo:** Válás Budán (7). **Szkéné:** A sehova kapuja (8). **Tér:** Godot-ra várva (6). **Thália:** Jacques vagy a behódolás (7). **Új Stúdió:** Kövek a zsebben (fél 8). **Új Színház:** Csak bűnök és bűnök (7). **Vidám:** Zengeráj (7). **Víg:** Furcsa pár (7). **Házi Színpad:** Zűrzavaros éjszaka (fél 8).

HIRDETÉS

Március 12. – a tavasz első napja

TÄRNÖ
összecsukható szék
3.990,-
tavalyi ár: 4.990,-

TÄRNÖ
összecsukható asztal
5.990,-
tavalyi ár: 6.990,-

ÄPPLARÖ nyugágy
14.990,-
tavalyi ár: 19.990,-

TULLERÖ kerti garnitúra
34.900,-
tavalyi ár: 39.900,-

IKEA®

Budapest, Örs vezér tere. Budaörs, Bevásárlóközpont. Nyitva tartás: hétfőtől-szombatig 10.00-20.00, vasárnap 10.00-18.00 óráig. Központi áruinformáció: (06 1) 460 31 60
Ajánlatunk a készletek erejéig érvényes.

www.ikea.hu

Sándor Béla festő

Népszava XXXVIII.1910 márc.16.
63 sz. 5 lap.
Bibliai kiállitás.

Alkalmazott táblakép - Történeti festmény

Sándor Béla:
Iskolai fali kép

MŰVÉSZET
I.évf. 1902.
142.
"Iskolai fali képek"

Sándor Béla festő

Magyar Iparművészet, 1902

V. évf. 2. sz. 82. o.

Pályázati ünnek.

Sándor Béla

Magyar Iparművészet, 1941

4. sz. 164. o.
különfélék. / Plakátművészet Magyarországon. /

Táblakép – „Könyves Kálmán a meghódított magyar tengerpart-vidék hódolatát fogadja" — Sándor Béla

Magyar Iparmúvészet, 1902

V. évf. 2. sz. 82. o.
Pályázati ügyek.

Plakát

Brázai sósborszesz pl.-ja

Sándor Béla

Magyar Sparmüvészet, 1931

4. sz. 164. o.
külöpfélék. (Plakát művészet Magyarországon.)

S a n d o r Béla festő

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
142.
"Iskolai fali képek"

Sándor Béla festő.

Népszava XXXVIII.évf.1910 márc.16. 63 sz. 5 lap.

Bibliai kiállitás.

Sándor B. (Béla)

festő

Magyar Iparművészet, 1897/98.

I. cof. 4. sz. 163.–166. o.

a Thék G.-féle zongoragyár plakátpályára-
tának eredménye.

Sandmann, grafikus

Divatcsarnok, 1853.aug.21.41.823.

Iró- és müvészélet.

S a n d o r Antal festő

"Varróleányok"
/Jónas Adolf genre-kép dij a
Nemzeti Szalon téli kiállitásán, 1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Müvészek, XX.sz.

Sándor Antal festőmüvész
1844 -
?

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
230.
"Az Orsz.M.Képzőmüvészeti Tarsulat közgyülése"

Önálló táblakép - Arckép

S á n d o r Antal:
Női arckép

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
76.
"Nemzeti Szalon téli tárlata"

Sándor Antal

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
76.
"Nemzeti Szalon téli tárlata"

Festészet, 1900-1919 - llo tábla-
kép - Életkép

Sándor Antal:
Varróleányok.
/Jónás Adolf-féle genrekép dij a
Nemzeti Szalon téli kiálli-
tásán, 1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

Müpártolók, 1900-1919.

J ó n á s A d o l f
Genre-kép dij a Nemzeti Szalon
téli kiállitásán, 1913-14
- Sándor Antal: Varrólányok -

M Ú V E S Z E T
XIII. évf. 1914.
92.
"Kitüntetések"

Müvészeti dijak, 1900-1919.

Jonás Adolf-féle dij a Nemzeti
Szalon téli kiállitásán
genre képekre
/Sándor Antal: Varróleányok/

M Ü V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
92.
"Kitüntetések"

Sándor (Alexander), várépítész,
1552., Gyulafehérvár, Temesvár,
Lippa, Nagyszeben.

Történelmi Tár

1891., 442., 649., 658.

Erdély történetére vonatkozó
regeszták.

Sandmann kőrajzoló

Pesther Handlungszeitung, 1846.
ápr. 18. XIX. 18./72.

Sandmann, grafikus

Életképek, 1845. I. 421.

Mi hir Budán?

Sandmann grafikus.1845.

Pesti Hirlap.1845.443.sz.208.1.

Budapest,

Pest-Buda, litográfia Sandmann-Fuchs-thalertől

Divatcsarnok, 1853.aug.21.41.823.

Iró- és müvészélet.

Grafika, XIX.sz.,litográfia

Pest-Buda, Sandmann-Fuchsthalertől.

Divatcsarnok, 1853.aug.21.41.823.

Iró- és müvészélet.

Festészet, táblakép

Budapest látképe, Sandhoffer.

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

985-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Sandhoffer festő

Divatcsarnok, 1854. aug. 5. 43.

985-989.

Solt: Az állandó mütárlat...

Sándi Dávid festőművész.

Mezzo Venuel.

1947. IX. 7. i. III. Lot. 203. x.

6. old.

(: Bezimob. :)

Sandmann-Alt

Könyomata: a Lánchíd és a Várhegy 1852 körül

Granasztói Pál bev. Pest-Budai városképek
Magyar Helikon 1969
44. kép

Sandmann

Tönyomata: Buda és Pest

a Gellértheggyről 1853 tönül.

Granantói Pál bev. Pest-Budai vázoslépek 30-31.l.

Magyar Helikon 1969

Sandman - Alt

Könyomata: A Kivályi Palota
a Vigadó felől 1847 körül

Gramantói Pál bev. Pest Budai vázoslapok
Magyar Helikon 1969
29 sép

Sandman - Alt

Könyomata: A Pesti Vármegye-
háza 1852 körül.

Granantói Pál bev. Pest-Budai városképel
Magyar Helikon 1969 14. kép

Sandmann-Alt

részlet könyvmatából:

A Városház tér 1845

Granasztói Pál bev: Pest-Budai vázoszépek

Magyar Helikon 1969 9. kép.

Sandman - Alt

Rönyomata: A váci utca 1895

Granasztói Pál bev. Pest-Budai városképek

Magyar Helikon 1969

8. kép

Sandman - Alt

Könyomata: A József tér

1852 körül

Granarstói Pál bev. Pest Budai városképek

Magyar Helikon 1969 6. kép

Sandman - Alt

Zöngomata: A Vigadó és az Angol Királynő szálló 1845

Granasztói Pál bev: Pest-Budai vázoslépek
Magyar Helikon 1969 2. kép

Sandman - Alt

Könyomata: A Ludovicenum 1845

Granarstói Pál bev. Pest-Budai városzépek

Magyar Helikon 1969

23. kép

Sandmann - Alt

Könyomata: A Nemzeti Csinház

1845

Granasztói Pál bev. Pest-Budai városképek

Magyar Helikon 1969

19. kép

Sandmann - Alt

Zörnyomata: Városliget, 1845

Granaystói Pál bev. Pest-Budai városrépek

Magyar Helikon 1969

26. Zép.

Sandmann - Alt

Könyomata: A Budai színkör 1845

Granasztói Pál bev. Pest-Budai városképek
Magyar Helikon 1969 36. kép

Sandmann - Alt

részlet Zöngomatából:

A Krisztinaváros 1845

Granasztói Pál bev. Pest-Budai vásoszépek

Magyar Helikon 1969 35. kép

Sandmann - Alt.

Könyvnyomatás: A Császár Gárdó

udvara 1852 körül

Gyanarstói Pál bev. Pest-Budai városképek

Magyar Helikon 1969

40. kép

Sandmann - Alt

Zöngomata: A Rudas-fürdő

belseje 1845

Granarstói Pál bev. Pest-Budai városlapok

Magyar Helikon 1969

32. lép

Sandmann - Alt

Zönyomata 1852 Zörül!

A Királyi Palota nyugati oldala

1847 Zörül.

Granantói Pál bev. Pest-Budai vásosképek

Magyar Helikon 1969

33. kép

Sandmann F. J.

színes litográfiája Alt Rudolf rajza után a Lloyd palotáról. Reprodukció.

Bárskai Vera: I. Források Buda, Pest és Óbuda történetéhez, Budapest, 1971. 331 l

97 l

Feladó: Kalatovics Eugénia
Kraszna horkavárolja

PLT
9.40 I-8-T

Sandmann F.

litogr.

1.

Mag. N.M. Cont.

34,

Sandmann F. J.

kőrajzú vedutáját Budapestről (1853-55) pontos helyrajzát mutatja fel.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

380

Sandmann

Fuchsthaller müvésztársával készitették
"Pest és Buda" c. kőnyomatu látképét.
"A gon ddal kidolgozott müveket Wagner József
mükereskedésében állitották ki,-közli az Iró
év Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1853. aug. 21. 41. sz.
823. lap.

SANDMANN, Franz litográfus M.D.K.

/1805-1856/

Az óbudai hajógyár./ kézzel szinzett litográfiai R. _l
vizfestménye után,A Festői Megtekintések Budára és Pestre.-Malerische Ansichte von Ofen und Pest.....
Wien,o.J./ 1950-es évek/c. sorozat 21.lapja.
repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 281.l.

Sandmann F.J. MDK

Repr: A pesti vigadó / Redout/ épülete 1829-32.

Aman J.- Pollack M. müve.

Alt R. kőrajzáról, F.J. Sandmann könyömata

1845.

87.o. 73. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Sandmann F.J.

MDK

[illegible]

Repr. Az egykori kirakodó tér az Europa
szálléval. A XIX sz. első fele.
Alt vizfestményéből Sandmann könyömata
1852. körül.

90.o. 76. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Sandmann, graf. KDK

megemlitjük már köziemerz lithográfiáinak egész sorozatát egykori fővárosunkra vonatkozóan.

Dr. Kremmer Dezső: Kerányszky Lajos könyvtára II. Könyvtári Szemle. 1915.ápr.-aug. 111-119.l.

Sandmann

litogr.

Nagpreben läsk.

l.

Gil Ran

1161. 24.

905-1909 ;VI-IX,1910-1913;X-XIII,1914-1.
lágosbarna félvászon piros cimkével
piros félvászon
" "
e,1939,1940/41,1942/43 minta szerint
vinz Sachsen
eis
nz Sachsen barna félvászon
5,16,17,18,19,20,21,30

13.

Szálliba
1946. IX. 25
Zsinkás

Sandmann

litogr.

l.

Gil Rán

286.7.

Sandmann hőnyomata 1845.

Alt Rudolf rajza után

A Nemzeti Szinház Pesten

cfr. Zitterbarth Mátyás tervei szerint.

1837. aug. 22-re lett kész.

~~A hőnyomat Alt Rudolf rajza.~~

~~Sandmann hőnyomata (1845) található az épületről.~~

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

111

Sandmann hőgyomata.

Alt Rudolf rajza után 1845.
Kilátás a budai bástyáról a
hegyek felé.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról
Helikon 1959

Sandmann

Nyomata, Alt Rudolf rajza után
1845.
H "Kép Juhászné" Budán

Rexa: 101 kép a kép Pest-Budáról
Kel: Kon 1959

107.

MDK

Sandmann

Sandmann litográfiája I.Mansfeld festménye után.

Pesther Handlungszeitung, 1846,ápr.18.
XIX.18./72.

MDK

Sandmann (typográfus)

Buda városháza 1848-ban. Rudolf Alt rajza után köre nyomta Sandmann. (Rep-r.)

(Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán.)

Városi Szemle, Bp. 1928. tábla a ~~408~~ 408, 409. lap köré illesztve.

MDK

Sandmann (litográfus)

Pest városháza 1848-ban. Sandmann kőnyomata Rudolf Alt rajza után — repr.

(Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán.)

Városi Szemle, Bp. 1928. Tábla a 406, 407. lap közé illesztve.

M. D. K

SANDMANN

Fémája a Rózsadomb

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 132.€.

hrsz: 4909
barokk
1776

Zártsorú beépítésben álló egy
nyeregtetős épület. Enyhe kiül
középrizalitjában címeres, zár
kapu. Két szélső rizalitjában e
szemöldökdíszes üzletajtó. Uc
előtt későbbi függőfolyosó.
Építtette Báró Tamás görög ke
homlokzatát a 19. század dere

Lakóház
Szent János u. 13.
Zalár utca
hrsz: 4892
barokk
1754

Egyemeletes sarokház, amelyr
egytengelyes homlokzatként l
udvarát három oldalról árkádo
körül, az emeleten toszkán os
A 18. században két ház volt.
emeletes, U alakú sarokház, a
utcában földszintes épület állt
homlokzatát a 19. sz. elején á
1962 között a Zalár utcai szár

SANDMAN, Xavér litográfus

Alt rajzait is ő litografálta
Pest-Budával

ld. Bazán

TBM 26. 1997 128. szr. + ill

MADERNA SANDIN MDK
budai kőfaragómester
megh. 1696 körül.

O.L. Kam.Adm. Mem.u.Anbr. 3933.f. 4,23,27.M.

Budapest VII. 287.

Sandig Antal

nobrász

Körmendről, 1872-ben

18 éves

Lásd

Fleischer Béla 81.l

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Sándy Péterné

Tervezte a sopron Kolostor u. 3 sz.
helyreállítását

(2) Tájékoztató (1) Ágoston Lászlóz:

Műemlékvédelem 1963 3 sz. 180 l.

K é

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Sándi Péterné

Tervezte a Parád Sziget u. 10

helyreállítását

Tájékoztató

Műemlékvédelem 1964. 3 n. 189. l.

Sándi László, építész

L. Farkasdy 2.

-- követségi hírek

Magyar

Építőművészet Rn. 1983

6

83/3

Sandhofer

"Buda-Pest látképét mutatja...az ujdonság zománca ömlik el a szerencsés távlatban odalehelt testvérvároson,"-irja a Müvészet c. rovatban a "Julius-augusztusi mütárlat" cimmel közölt kritika.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév.
2. sz. 86-87. lap

Sandhoffer

"Budapest látképe" c. festményét kiemeli Solt: "Az állandó mütárlat Pesten" c. kritikájában.

Divatcsarnok Bp. 1854. aug. 5.
43. sz. 983-989. lap

Frangepán György, kir. főudvarmester,
arckr. III. 35.

Sandhofer

1854. júl.-aug. kiáll. Műegylet.
Buda – Pest látképe, olaj. 1
Tarcsák Alajos tulajd.

Sandhof J.

olajfestménye: A budai hegyvidék déli része 1840 körül a Svábhegy (Szabadság hegy) felőt. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Encihlopédia, Budapest, 1970.

341

Sandhof
A Svábhegyen, olaj

Reformkor művészete. Pőv.képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. 1. l.

MDK

Sandhof

A Svábhegyen, of.

Reformkor művészete. Nőv.közpt. 36.kiáll.
1988. jul. 10. 1.

Sandhaus Ferenc

* 1828

Lüb IV, 152

SANDEMANN

~~F. X Sandemann~~

Vác látképe

Piacjelenet a pesti városháza előtt

Pozsonyi részlet

Felső Dunasor

Magyarországi városképek

Magyar Nemzeti Mus.

Katalógus házra gyűrg

SANDART JÁKOB

~~Jakob Sandort~~

Gyula látképe
(Sigmund von Birken könyvéből)

Magyarországi városképek
Magyar Nemz. Mus.
katalógus Kozia György

MDK

Sandai Sándor, szobrász

195. Parasztasszony. Bronz

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért." Képzőm.Kiáll. 1942.
jun.6.-22. Kat.lo.

Fiume.

A teret, hol balra po
felé vezető utczákat szekere
irata:

VEDUTA DELLA PIAZZA DELLA

alól balra: A.C. v. Mayr.
középütt: Stamp d. Mans
jobbra: J. Alt lithogr.
legalól középütt: Fiume pres

Kny., alányomással, melynek

140-95.

Alt Jacob

Sandmann

Esztergom, Wiener
Litogr.

Alt Jacob

Sandmann

Děvčicy, Hnés

Litogr.

T. 5537.

gyászokat raktak ki és a háttér
k és járó-kelők élénkitik. Fel-

FIUMARA IN FIUME.

feld & Comp. in Vienna.

so il proprietario Antonio Karletzky.

mér. 23.5 : 31.7 cm.

Sandmann

l.

Schoenkörpvárost

83. l.

Fischer-Colbrie

1.-424. ll., 11 képes tábla
I.-III. térkép

Budapest
Stephaneum
1916

Sandmann

Citofr.

L.

Korrespondenzblatt

1890. 64. L.

Sandmann, Franz Josef M.D.K.
Litografus (1805-1856)

általában más festőrnek pesti és budai látképeiről készített rajzait és vízfestményeit litografálta, de önállóan is készített nekány litografált látképet, melyek körül az egyik legjobbat (43 x 76 cm) szerző közli és felsorolja a pesti Dunasoron látható (de alig ki vehető) épületek történetét és sorsát.

Dr. Szenges Ervin: Josef Sandmann

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. 2. sz. 23. old.

Denkmalpflege und Heimatschut
gramm des diesjährigen Tages
mitteln. Sie geben sich der H
kommission Vertreter zu den V
ten in diesem Fall deren Name
Geschäftsstelle mitzuteilen.

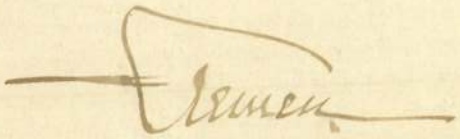

Geheimer Regierungsrat, Bonn.

Sándor Anna

I. é.

áll. tanf.

Ferkpzomfoisk vk

1935-36. 69. l.

Sándor Anna

festő 1914

Ernst 1930. 88. l.

Sándor Anna, grafikus

rajza
repr.

Forrás
Magyar Ifjúság, 1971. aug. 13. 14. l.

Sándor András

festő

1918.

Címtár 1930-88.l.

. . . . . P . . f volt.

feltüntetett csekkszámla
száma .....

g t a.

. . . . . .

l, mely összeget a 422/1945. M.E.

rendkivüli segély fejében a

felvettem.

s hó .....n

. . . . . .

/aláirás/

Sándor (Alexander)

kassai képíró
1503 - 1519.

Megírva

Alexander
alatt

M.D.K.

Sándor Ádám, asztalos m.

Veszprémi mester. Adat: 1879-ből.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi aszatalosok.
254.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém.
1963

MDK

Sándor-Kassó:

Milliók a békéért - milliók a háboruért, plaká

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll.
Ernst Muz. 1953. szept. 3 l.

11211.

a és diszmagyarban vállrave-
ázolva. Leeresztett jobb ke-
an pedig kardot tart. Felira-

ÓSÁGÚ
ONYI ALBERT
ktatásügyi miniszter

i egyetem avatta föl az állami
letbeli doktorává.
a a budapesti orvosi egyetem is
orra.

éby Sománé
llos
tvérek Budapesten.

laknak 26.5 cm.

-909
)9-2

Sándor mester

A bártfai városházát 1507-ben párkányig fenti épitette.

Divald Kornél lajstr.
Rómer Flóris hagy. XXXIX
cs.

Avercamp Hendrik: Téli tájka

22 (598), 1698 (174).

Sándor mester

Műveszet 1905. 90

174.

~~Aleksander l. Alexander.~~

Sándor mester

Bártfa 1505-1507.

indikalandó

S-ben

lásd

Alexander †

Koronázási püspökszüveg, felülete gyöngyhimzés, kétoldalt 13–13 szekrényesen foglalt, többnyire cabochon drágakővel. A két szalag aranyozott ezüst pántján gót levelek közt egy-egy papagály. A szalagokon a süveghez hasonló 3–3 drágakő. Csucsán két zafíros kereszt. ~~[illegible]~~ Hengeres pereme későbbi 1550 körülről. Mag. 37·5 cm. Magyar munka 1440 körülről.

Talán Pálóczy György volt. A koronázás alkalmából használják. – Először az 1528. as leltárban.

Dankó 103–104 l. (repr. XXXXIV. tábla).

Gerevich PA, 200 l.
Ette – Csober: A középkeri egyházi művészet kézikönyve. Bp. 1878, 183 l. 191 l.
Csernyánszky 77–78 l. (repr. 77 l)

Sándor

kassai szobrász

XV.–XVI. sz.

lásd

Alexander sculptor

alatt

MAGYAR MŰVESZET

1928. 693

Divald cikkében

festi módon is

emlitve

Sándor
Karikatura Kiállitás
Kis Ujság, 1951, október 30

Sándor MDK

Kassai festő, 15o3-ban lőcsei irásokban ~~okmányokon~~ fordul elő neve.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.143.l.

MDK

Sándor mester - Alexander lapicida

~~105~~ 1505 rezdi építeni a bártfai
városházat

az építés 20 évig tart

Bártfa, Bártfafürdő ismertetése 28
1901 Bp

M. D. K.

Sándor kőfaragómester

A bártfai városháza kapuját 1507-ben 8 forintért faragta.

A művészetek története. Szerk: Beöthy Zsolt III. Bp. 1912 418.

Sándor kassai
festő

1503

Muz Kvt. Ert
1917. 112. l.

M.D.K.

Sándor /da Vedano/, várépitő

Alessandro da Vedano néven Perényi Péter szerződteti /1526-után/ az egri vár további átalakitására. Később királyi épitész lett, magyar nemességet is kapott és végleg nálunk telepedett le. Magas korban, Patakon halt meg.

Gerő László: Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 14.old.

M.-D.V.

SÁNDOR (de Vedano)

Később kir epitész
magyar nemességet is kapott
Eger várának egyik ifilője —
un. Sánc-területet kerítő fal.

Patakon hals meg

Gerő Lánló: vezető az egri várhoz
2-4. l.

M.D.K.

Sándor testvérek

A Szegedi Nemzeti Szinházban Huszka Jenő: „Szép Juhászné" c. operettjének előadásához készitettek diszletterveket.

Vitányi János: Szép Juhászné c. kritikája
Szinház és Mozi. Bp. 1955. május 13. VIII. évf.
19. sz. 12-13. l.

Sándor

szobrász

Párisi Salon de l,art Murat kiállitása - Falmüvésze
és planizmus cimmel - szobrokkal szerepel.Az egyet-
len dijat,amellyel a legjobb kiállitó munkáját óhaj
ja dijazni,a biráló bizottság Sándor magyar szobrás
Maternite-müvének itélte meg.

Nemzeti Ujság
1935.VII.2.

M.D.K.

Sándor

Rajzok:

Dohányzó csimpánzok a cirkuszban
Hetet egy csapásra
Szinházrenoválás
Vállalati szépségverseny a Furimpexnél

Sándor oldal
Film Szinház Muzsika. Bp. 1957. aug. 30. I. évf.
16. sz. 37. l.

58

M.D.K.

Sándor

Két karikatura:

A.V. Pokrovszkij, az OSZSZK érdemes müvésze
P.A. Markov, az OSZSZK érdemes müvésze és a moszkvai Müvész Szinház rendezője

Potoczky Julia: Uj módszerek, uj megoldások c. interjuja.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. május 2. II. évf. 18. sz. 18-19. l.

M.D.K.

Sándor mester, fanobrán

(lásd „Alexander Snyczer" néven is)

Jelentős kassai polgár, 1489-1493 közt városi tanácstag, összefüggésbe hozható a kassai székesegyház főoltárának mesterével, akinek művészete rokonvonásokat mutat Gregor Erhartnak Weissenau-ban, Kaisheim-ben és Blaubeuren-ben levő Madonnáival, valamint Veit Stoss-nak a Szepességig terjedő hihatásával.

Radocsay D.: Der Hochaltar von Kascau und Gregor Erhart. /A kassai főoltár és Gregor Erhart./Acta Hist. Artium, 1960. Tom.VII. Fasc.1-2. 35-36-37-38. és 43.old.

Sándor MDK

Ujságrajzoló müvészek második karikatura kiállitása. Nemzeti Szalon 1947. okt-nov.

Sándor tanár

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán tanítványaival szerepelt.

8. ó u. 930. XI. 16.

Sándor MDK

grafikus

Tréfamesterek, akiket nagyon komolyan kell venni.
Magyar Nemzet 1947. okt. 14.

MDK

Sándor

Dutka M: III. m. képzőmüv. kiáll. grafikája.
Magyar Nemzet, 1953. jan. 9. 2.l.

M.D.K.

Sándor

Két rajz-repr.:

Haszanbeg Kantemirov karikatura
Konsztantyin Berman "

Tersánszky Józsi Jenő: Szovjet cirkusz
Szinház és Mozi. Bp. 1956. ápr. 20. IX. évf.
16. sz. 4. l.

M.D.K.

Sándor

Rajz-repr.: Uj pesti énekesmadárfajta cimmel.

Szinház és Mozi. Bp. 1955. márc. 18. VIII. évf. 11. sz. 26. lap.

M.D.K.

Sándor

"Az Opera előtt" c. rajz. Repr.

Szinház és Mozi. Bp. 1954. szept. 3. VII. évf. 36. sz. 20. lap.

M.D.K.

Sándor

Tréfás rajz: A sor végén a Felszabadulás téren cimmel.

- - -

Tréfás rajz "Egy pár debreceni" cimmel.

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1954. május 7. VII. évf. 19. sz. 14. lap.
1954. junius 4. VII. évf. 23. sz. 12. lap.

M.D.K.

Sándor

Plakátrajza "Ludas Matyi 7o. fillér." cimmel az első boritólap belső oldalán.

Szinház, Bp. 1946. szept. 25.-okt. 1. II. évf. 37. sz.

M.D.K.

Sándor

Tréfás rajzok "Rossini mester szemrehányást kap" cimmel.

- - -

"Egy filmgyári öltözőben" cimmel tréfás rajz.

- - -

Szinház és Mozi. Bp. 1954. márc. 19. VII. évf. 12. sz. 20. lap.

Bp. 1954. ápr. 2. VII. évf. 14. sz. 10. lap.

ÉT

LON

Sándor

karikatúrája

repr.

Budapest

1947. 425. l.

Anfrage

Ich bitte um Übersendung von Unterlagen

Sándor.

A karikatura kiállításon szerepeltek rajzai.

Kis Ujság, 1951. Okt. 30.

aki pedig ebben az időben még el
hatást.Mégis megfogta a Bolognáb
tragikus vége.Ezt mutatja első na
között készült Pietá.Sajátos lel
zása.:a részeg Bacchus után ezt
Ez a müve érzésben,stilusban és k
kapcsolódik.Ehhez a müvéhez szint
Michelangelo ekkor még fiatal müv
Tudomására jutott,hogy sokan Fra
tulajdonitják.Ezért szignaturájáv
nevével látott el.Éjjel belopózo
te nevét arra a szalagra,mely a
be esik a bruggesi katedralis ülő
ölében a kis Jézussal.1501-1504 k
retü müvét,mely még a Quattrocent
melyet a firenzei köznyelv jeller
Palazzo Vecchio előtt állitották
a legutóbbi időkig,mikor a termé
dekezésül a firenzei akadémiába
ban az az anekdóta keletkezett,a
ző,hogy Soderini gonfaloniere,ak
a munkát,nem állhatta meg anélkü
Jó,Jó,nagyon szép,azonban az orr
Michelangelo azt felelte,hogy ez
ványport vett kezébe,felment a
lecsiszolna belőle,miközben másil
Pier Soderini azután igy felelt:
tet adtál neki".A márvány Dávidd
nek első,ifju korszaka.Ugyanabba
a firenzei városi tanácstól megb
készitse a Palazzo Veccio nagy t
nardonak a Casciani,Michelangelo
festenie.Mindkét munka elveszett
Michelangelo kartonját a kortárs

Sándor dr

Serverte a kispesti vasbeton viztornyot.

Budtechnfcyl. 471. l.

Sándor

Lláb I. 86.

Drága Jó Szüleim !

Hála Istennek egés
tem. Makón azt hiszem jól v
még nem történt. Előbb még
a jövő héten dől el az ügy.
ásatni.

Sandner V.

hegedükészítő

Arbeitete bei J. W. Schunda und hat sich in Budapest niedergelassen und dort eine „Multiplicator" genannte Erfindung zur Tonverbesserung an Streichinstrumenten gemacht, die allerdings dem Vernehmen nach ihren Zweck nicht erfüllt. –

Lütgendorff

577. l.

T. Vilmos

Mellig, ~~[illegible]~~ balra fordi
ban. ~~Tijen~~ Koronája ~~[illegible]~~ keresz
Kála hosszú. Palástja felett
medaillon egy koczkakövekkel ki
tüntet föl. Feliratai a ke
„Wilhelmvs T. Leopol
a párkányon: „Ars Vinci
a kép alatt négy sorban:
„Mille hostes homin
Apparat hinc
Ergo fide sanctae
Uni mens v

L „T ij" jelzésü

a kép felett:
„Wilhelmvs der Erst
A lap hátán pedig: „Frideric
Son, der älter" életrajza olva
Rézmetnet, méretei a

rchleuchtigsten Haus Östereichs Herzogen,
d Kayser Eigentliche Contrafacturen.

Sandmann X

l. Schoen 1948

15. l. 17, 18.
21, 23, 24, 26, 27,
37. l. 38. l. 44. l.

Sandmann Rezső

MDK

A Zsolnay-gyárban a művészeti munkákban közreműködött a chamotte-csoportnál 1911-től.

72.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

Sandmann R.

MK

Kályhás

Született: Pécs 1898

A Zsolnay-gyárban dolgozott: 1911-től a chamott osztályon.

76.o. 36. jegyz.

Nikolszky Géza: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Sandmann István MDK

festő , kivitelező

A ZSOLNAYgyár művészeti munkáiban közre-
működött 1908-1924.

67.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Sa—mman Gyula,

a festők, korongozó formázók valamelyikéhez tartozik.

Nikelszky Géza beszámolója Dr. Szentiványi Gyulámk:
XXXMMÁ A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs. 1948. nov. 16.

Pest. [Kinezett Könyomat. Festette: Mangfeld ~~[illegible]~~
köbe rajzolta Sandmann. 70x41 cm.
Hollós Ostrár Mlajdona.]

(Kremmer: A r. B. és P. 204.)

TL-B.

Tört. képes.

Budapest a Rózsadombról a mult
század hatvanas évei körül.
Kinezett könyvnat „Ofen-Pest.-
Buda-Pest" felirattal „I. X. Sand-
mann del.- Ged. bei Jos. Stoufs
in Wien.- Pressburg bei Carl
Streibig."—

Kfd. Ung. Zat. X. 49.

Ungarn. – Hongrie. – Ofen-Pest. – Buda-Pest."

F. X. Sandmann del. – Gedr. bei Jos. Stoufs in Wien. – Verlagseigenthum v. J. Bermann in Wien. –

Kinerett távlat. – 1850 körül. –

504/366 m/m. –

Laufs. Gl. 229.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
iirása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Sandmann

läsd

Bmk 98

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Sandmann

läsd

Brink 97

Buda és Pest a Lánchiddal és hajóhiddal a Gellérthegyről nézve a mult század negyvenes évei~~ben~~nek közepe táján. Kinezett könyvmat „Pest und Ofen" felirattal. „Gez. u. lithogr. v. X. Sandmann. – Gedruckt bei J. Rauh in Wien – Zu haben bei Anton Seifert in Karlsbad."

Kfv. Miz. Kat. X. 47.

„Pest und Ofen" – A Lánchíd- és a hajóhíddal. –
Gez. u. lithogr. v. X. Sandmann. –
Gedr. bei J. Rauh in Wien. – Zu haben
bei Anton Seifert in Karlsbad. – Sine-
rett távlati kép. – 762/430 mm.

Laufr. Gr. 226.

„Pest und Ofen" (mint fönnebb, csakhogy nem sine-
rett, s a hajóhíd nincs rajta).
Gez. u. lithogr. v. X. Sandmann. –
Artist. Anstalt v. Reiffenstein et Rösch in (Wien)
[illegible] mm. Laufr. Gr. 227

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Sandmann F.X.

laid

Bmk 90, 91.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi min

Sandmann

Wird
2

Bmk 88

Sandmann

körajzoló

irod

Kremrégi Bp 24. l. 31. l.

32. l. 44. l. 46. l

F. X. Sandmann del

Pressburg. Porsoy - (a sziget fetol)

Kőnyomat, folio

17 mes

fenti jelzés.

Kiadta J. Bermann

Beesben.

Pressburg. (a hegyek fetol)

Egyébként → fenti

Erkezett 1905 jul. 13.

647/1905 sz. (Bpest, 1905 jul. 5 230 sz. a.)

A bpesti Könyvtáregy. elnöksége beterjeszti az 1905 évi segélyből beszerzendő könyvek jegyzékét. (Válasz VII. 28.)

Sandmann

Kőrajzoló

I.

Schoen Pest-Buda

61. l.

többször

62. l.

64. l.

többször

66. l.

München I. 69, 70.

Sandman Fr. X

Porsony ~~#~~ No II (Presb
burg No II.
Kozak rsb.

Sandmann del
& Lith

Ruine des Schlosses
Theben/in/ Ungarn
Kopert, folio sárga
alap

fent jelres
nemet
francia és
angol 40 veggel

F. X. Sandmann del.

(1)

Buda-Pest (nemetül is) (a Gellérhegyről)

Ynics Kozat, folio

Kiadta J. Bermann.

Bécs.

Buda-Pest (2) (a Tonsé-hegyről) nemetül is-

egyebkent mint az

előbbi

Sandmann

Casa

R Alt

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühel

Miután keresményemnek 191 ..... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191 .....

.....

tanu.

.....

tanu.

Sandmann

laid
2
Lam 1887 28 l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Sandmann

laid
2

Lam 1887 25.1.
26

Újmajori római urnatemető feltárása

VIII. 139

Landmann

Korajsoto

U. 4233. 12. l.
61. l.
62. l
64. l.
66. l.

amato lago di Balaton, detto i
in una trasparente ocra tonal
acuti sezioni di luce fulgida
del dopoguerra vedemmo formar
delle nuove idee parigine che
anni fu vittoriosamenterepres
uscirono dalla nuova Accademi
e che ~~xxx~~ ritornando alla tr
formarono e trasformarono i l
nei profondi studi romani e n
tendenze artistiche della nuo
non divennero una semplice pr
italiano, riuscendo applicare
alla fantasia e alla tradizio

Sandmann

Cperti litografiai
Alt Rudolf ūtan
veszben repr.

Horváth Henrik

A régi Pest

MAGYAR MŰVÉSZET

1929. 9–10 sz.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Sandmann T.

rajzoli

l.

Szilágyi: Mag. neuere

Tört. IX. 505. l.

399. l.

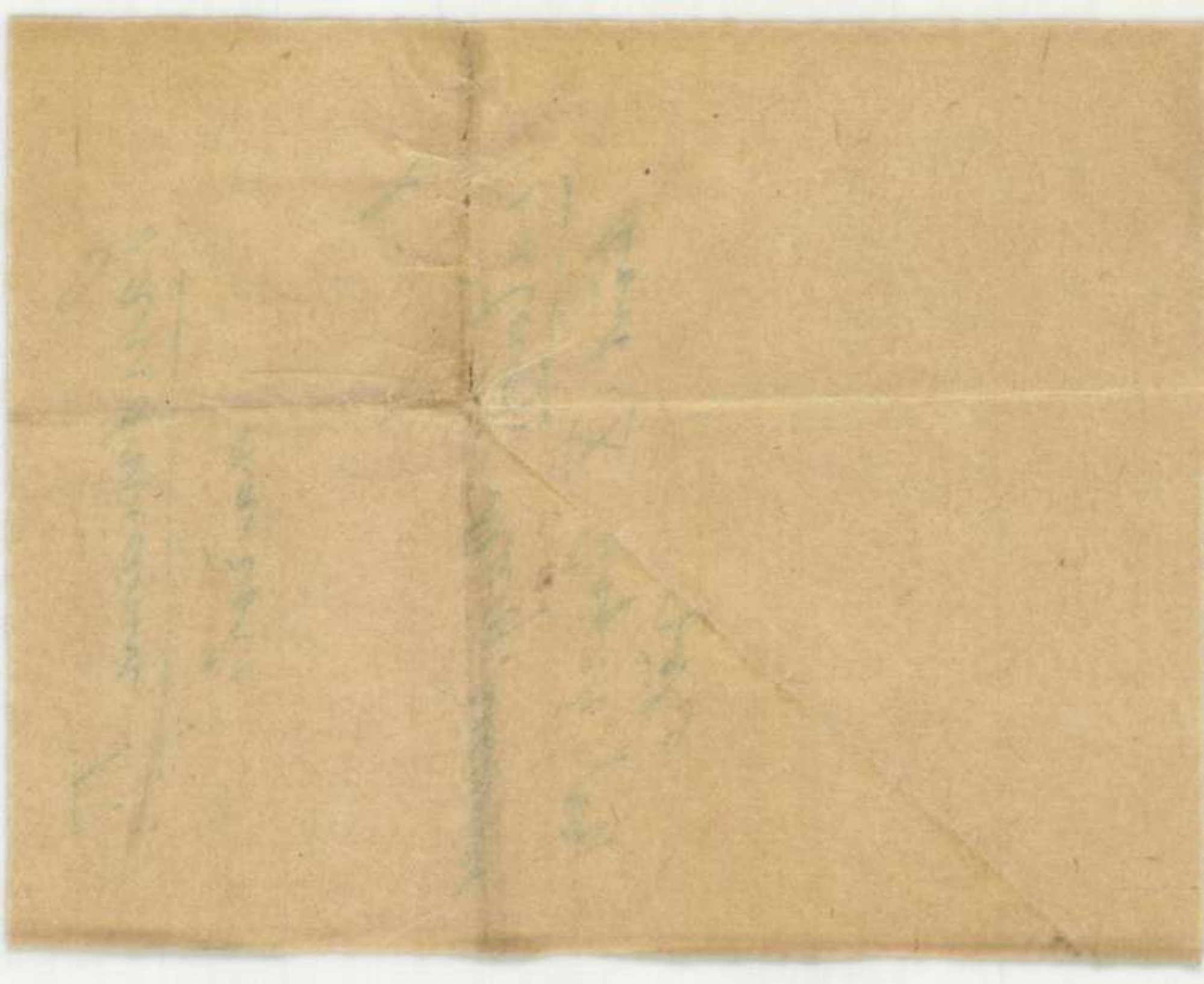

Sandmann T.

najzolo

l.

Bilagji. Magj. nemzet

tört. X hijek jegj-

zéke

Franz Josef Sandmann

Szinezett litográfiája Rudolf Alt rajza nyomán „A Kereskedelmi Csarnok" 76. sz. reprodukció.

Rázsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973. 575 K

Franz Josef Sandmann

zines litográfiája /munkatársa B. Bachmann-Hohmann:/ „A komáromi csatatér 1849. IV.-i ütközet után. 647. sz. reprodukció.

Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

F. X. Sandmann

A Szentháromság tér

(litográfia)

Tp. Föv. tört. (Corvina 73) 34.t

F. X. Sandmann

A városház tere Pesten
(litográfia)

Dp. Tőv. dört. (Corvina 73) 331.

F. X. Sandmann

Feldmasor a tánchiddal
és gőzhajóval.
(litográfia)

Bp. Föv. tört. (Corvina 73) 30.t.

Sandmann hőgyomata 1845.

Alt Rudolf rajza után

A Szinház tere, Pesten

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

109.

Landerer könyvnyomda 1853.

Alt Rudolf rajza után

A Nemzeti Múzeum

Pollack Mihály terve

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

Sandmann Lőrymata 1853.

Alt Rudolf rajza után.

A császár fürdő udvara.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

135.

Sandmann könyomata 1853

Alt Rudolf rajza

A városháza Pesten

Rexa 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

137.

Sandmann hőgyomata 1853.

Alt Rudolf rajza után
A Lenthárosság tér és a ludai
városhára.

Reva 101 kép a régi Pest-Budáról
Helikon 1959

133.

Sandmann könyomata

Alt Rudolf rajza alapján
1875.
Kilátás a bárkapuból.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról
Helikon 1959

103

Sandmann könyomata

Alt Rudolf rajza után
1845.

Buda a pesti part felől tekintve.

Reva: 101 kép a régi Pest-Budáról
Helikon 1959

103.

M.D.K.

Sandmann litográfus

Készíte Rudolf v. Alt rajza után a Nemzeti Muzeumot 1845-ben ábrázoló litográfiát. Körli:

Ervin Seenger: A Town's History through Prints and Water Colours

BUDAPEST, 1968. Bp. VI. évf. ejsz. külön sz. 18-19 old.
aug. ny.

M.D.K.

Sandmann. litografus

Könyvmatában körli a szerző R. Alt festményét a Rudas fürdő török medencéjéről (1845-ből)

Genthon István: Prosper Merimée Budán

BUDAPEST, 1968. Bp. VI. évf. 2. sz. 42-43. old.

M.D.K.

Sandmann, festő

Alt Rudolfnak a Nemz. Múzeumot a elsőizben a termé- ze
után ábázoló rajzát litográfiában jelenteti meg.
A Calvin tér felől élénk környezetrajzban. 215.o.

Fejős Imre: A Nemzeti Múzeum ábrázolásai. 215.o.

Folia Archaeologica. VII. 1955. Bp. "Művelt Nép" tudomá-
nyos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1955

M.D.K.

K.Sandmann, grafikus

Katalógus 15/c.-"16.Nemzeti Muzeum, National Museum" A főhomlokzat a Széna-tér felől. Kézzel szinezett litográfia. 20+16 cm."...Nach d.Natur gezeich.v.R.Alt Litogr.v.K.Sandmann."Tört.Képcsarnok. Lásd: Katalógus 15-öt. 219.o.

Fejős Imre: A Nemzeti Múzeum ábrázolásai. 213.o.

Folia Archaeologica. VII. 1955. Bp. "Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő Kiadó. Bp. 1955

M.D.K.

Sandmann, grafikus

Katlógus. 14.- "A Nemz. Muz. Pesten. Das Nationalmuseum in Pesth" A Calvin-tér felől az előtérben vásári jelenetekkel." Buda-Pest. Előadva 32 eredeti rajzolatban Alt Rudolf által. Rajzolta Sandmann..." Fehér papiron sárga alappal nyomtatott litográfia. 1845. márc. Tört. képcsarnok, Főv. Tört. Múz. 218.o.

Fejős Imre: A Nemzeti Múzeum ábrázolásai. 213.o.

Folia ARCHEOLOGICA, VII. 1955x. Bp. "Művelt Nép" tudományos és ismeretterjesztő kiadó. Bp. 1955

Sandmann könyvmatrica,
Art Rudolf rajza után 1845
Nyári Sándor Budán.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról
Helikon 1959

113.

Sandmann könyvtár

Alt Rudolf rajza után 1845.

A Kerti Redout épülete

Rexa. 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

115.

Sandmann könyvmetsz

 Act Rudolf rajza után 1845.

A Váci utca Pesten.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról

Helikon 1959

Sándor Béla
festőművész

Téli Kiállitás - Mücsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Sándor Béla

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Két igen szép rajz: fekvő és pihenő leány.

Pesti Hirlap
1934.I.14.

Kedves Gyulám,

Holnap Petiék este 3/4 8 órára szeretettel meghívtak egy kis hal-vacsorára. Itt lesznek Viesnerék és Bandiék.

A viszontlátásig ölel

Béla

1938 április 21.

Sándor Béla

A m. kir. vallás- és közo
és ügyszám alatt a keb. s
rendeletének másolata:

Utasitom a
. . . . Schulek Já
részére /:lakik: Budapest
. Budapest-Nagymaros-Vise
utazása alkalmával felmeri
kiállitott és számvevősége
alapján /:35.50....:/ . H
.50. . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19
A miniszter rendeletéből:

Sándor Béla

1929-30

l

oktatásügyi Miniszterium.

Eimisk 1930

91. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
Ér. 1930 szept. hó 17. n.

409 30

-6n

Átm. 3·5. cm.
Pápai ajándék, olasz munka, V. Sixtus pápa (1471—1484) korából.
Először az 1687-es leltárban.
Bock 137—139. l. (Repr. 138. l.) — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp. 1875—1876., 189—190. l. (Képe 190. l.) — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 512. l. — Dankó 87—90. l. (Képe XXIV. tábla) — Pulszky Károly: Az esztergomi főegyház kincstára, AÉ, XIV., 1880., 290., 291., 292. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 367—368. l. (Képe 368. l.) — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'art chrétien, XIV., 1881., 166. l., XV., 1881., 202. l. — Pulszky—Radisich: Az ötvösség remekei, II. kötet, Bp., 1885., 129—130. l. (Képe táblán). — Lepold: Adatok, 37. l. — Lepold — Lippay 38. l. — Lepold Katalógus 43. sz.

PECSÉTNYOMÓ,
a garamszentbenedeki apátságé, mint hiteles helyé.
Átm. 6 cm.
Magyar munka, 1462.
Bevésve Sz. Mária előtt térdelő Szent Benedek.
Körirata: Sig. Conventus S. Benedicti de juxta Gron. o
Lepold Katalógus 15. sz.

SZAKOLCAI KEHELY, (246. kép)
aranyozott, ezüst, sodronyzománcos és áttört

Sándor Béla

festette az alsó vízi-
városi pléb. templom
(régebben kapucinus tem-
plom) két mennyezet
képét 1926-ban.

Hauseregyházkörs

140. l.

és II. kötetét a vezetésem
érs. főgimn. könyvtára
méltóztatott, hálás köszöne-
mef jelentem.
ak nemes buzgalmáért igaz
ető kegyességéért forró há-
tásos működésére, fenn költ
áltását, cserélységünk sin-
i szíves jóindulatát kérve
maradok

zos Elnök úrnak
alázatos szolgája
Sinkó József

az érs. főgimn. igazgatója.

HAGYOZOMBATI

Sándor Béla

festő

restaurálta 1928-
ban az alábbi tem-
lom szentélyének fal-
képét

vrod

Rédey Rezső:

Tabán és a 900 éves
tabáni plébánia -
Bp. 1909. 26. l.

GRAFIKAI SZAKOSZTÁLY. TAN

Sándor Béla

Iparm.Isk.Évk.

1930–34. 15 l. 44 l.

A m.kir. vall.és közokt
alatt a keb. számv. VII
dr. Lechner Jenő müépit
iratának másolata.

Költségvetési év: 1931/
gatása". Müemlékek Orsz
XXXIX.t.c. oltalma alat
nincs.

Utasito
épitész kezéhez /:Budap

Sándor Béla

festő

Nehány héttel ezelőtt Gerevichtől hallottam, hogy fenti meghalt.

Ma láttam az utcán, tehát G. értesülése téves volt.

1948. jun. 18.

[illegible]

in.

III
794 (3654).
817 (44).

801.

1905.

fejét balra forditotta, jobb kezét
latán nyugtatja, baljában pedig e-
ejét kőkorona ékesiti, haját konty-
erekán öv szoritja és térdeit pa-

~~226.150~~ cm. 226x157
iki 20578 sz. leirattal 250 K-án.

334

346.

Sándor Béla †

festő

meghalt Budapesten 1948.

ápr. 1-én

Gerevich Tibor

Kőrösi

1948 IV. 2-án

elvétele alkalmával tett kiadásokról:

40.—

(l. Fritz jegyzékében 10. f. a.) 33·60

2·24

—·56

1·60

2.—

—·20

karokét 10.—

t 1·96

—·90

1·44

4.—

Sándor Béla
festő

Gentmüeml
286.1.

M.D.K.

Sándor Béla /1872-

556.Dalmát küldöttség fogadása. Vizf. 102 x 152, papir.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 62. l.

MDK

Sándor Béla
grafikus

nyerte a levélbélyeg pályázat ötödik
díját 500. Kor I.

÷ Eldöntött pályázat

Grafikai Szemle 1910 évf 4 sz 103 l

MDK

Sándor Béla

Az iparmüv. isk. jub. Vállalk. Közl. 1905. nov. 1.

MDK

Sándor Béla tanár

Cs.K: Az Iaprm.Isk. jubileuma. Épitő Ipar, 1905. nov. 5. 368. l.

Sándor Béla.

A lűcsarnok téli tárlatán „Krisztus krétele a keresztről" c. bibliai kompoziciója szerepel. (említve).

Pesti Hirlap, 1928. dec. 19.

Sándor Béla MDK

Székelyek irtása 1919-ben

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Sándor Béla,

Művei szerepelnek a Műcsarnok téli tárlatán.

Magyarság, 1924. dec. 16.

MDK

Sándor Béla

A téli kiállitás. Művészet 1916. 49.l.

MDK

Sándor Béla festő

János vitéz-jelenetek az Erzsébet szálló sörözőjének falán.

Kukoricza Jancsi a sörözőben. Magyar Iparművészet, 1926, 126. l.

Sandor Bela

Varga Mátyás tanúra volt a Főiskolan

László Gyula: Nulla dies sine linea
Műveszet, 1970. március - 40 lap

Sándor Béla

A kerámia tanszék vezetője: Orbán Antal, a textilszakot Gróh István vezeti, majd utánuk Sándor Béla és Stein János művésztanárok nevét említi meg cikkében A.V.: "Az Iparművészeti Iskola kiállitása" cimmel. A különböző tanszakok vezetőinek felsorolásánál a cikk megállapitja, hogy az oktatás terén milyen komoly eredményeket értek el, azt tanusitják a 25 éve először megrendezett tárlaton bemutatott alkotások is, de arról nem számol be, hogy ki milyen munkájával szerepel a tárlaton.
A tantestület művésztagjainak nevét lásd: Simay Imre nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. nov. 7. XVI. évf. 23. sz.

Sándor Béla

Mátrai Vilmos: "Iskolai kiállitások" cimmel három kiállitást ismertet: A Képzőmüvészeti Főiskola és a Müegyetem a Nemzeti Szalonban, az Iparmüvészeti Iskola és a Felső Épitő Ipariskola saját épületében rendezett a növendékek ezévi munkáiból kiállitást.
Az Iprmüvészeti Iskola tanári kara:

Sándor Béla és Ujváry Ignác a festészetben, Mátray Lajos, Orbán Antal és Simay Imre a szobrászatban, Udvary Géza, Márton Ferenc, Stein János és Szent-Istvány Gyula a figurális rajzban vezeti a jövendő müvészeket.
A tárlatokat ismertető beszámolóban felsorolt müvésznévsort lásd: Márton Ferenc nevénél.

Élet, Bp. 1923.juli.1. XIV.évf. 13.sz. 309. la

Sándor Béla

"Hindenburg bakák rajtaütnek a kozákokon" c. festményét bemutatja a lap.
/A Hindenburg név valószinüleg tévedés, mivel a képen magyar egyenruhás katonák szerepelnek./

Repr.

Élet, Bp. 1916. május 7. VIII. évf. 19. sz. 452. lap.

Sándor Béla

Az itt felsorolt művészek a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán szerepelnek, műveikről Mátrai Vilmos mond véleményt: Berán Lajos: finom érzésü plakettművész, Damkó József és Orbán Antal: elsőrangu portrészobrászok, Bosznay István: igazi magyaros, aranyfényü, napsütései kiválóak, Zombory Lajos és Juszkó Béla: kitünő állatfestők, Kövesdy Géza: szépen halad, de szinei még nem elég átlátszóak, Mihalovits Miklós: "Krisztus sirbatétele" igen komoly munka, Márk Lajos: művei gyöngék, Kiss Rezső és Glatter Gyula: inkább külsőségekkel hatnak, Sándor Béla, Hosszu Márton Karlovszky Bertalan kiemelkedő arcképfestők.
A részletes beszámolót, a kritikában feltüntetett teljes művésznévsort lásd: Barabás Miklós nevénél.
Élet, Bp. 1923. májusx 6. XIV. évf. 9. sz. 213-214. lap.

MDK

Sándor Béla

Rózsák, olaj

Műcs. 1905-6. téli tárl. kiáll. kat. 36 l.

MDK

Sándor Béla

Hajógyári részlet, olaj
Álom, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tav. kiáll. 19o1.
8 1.

Sándor Béla

A fiatal müvész akt-tanulmányait, -mint néhány müvésztársáét- ugyancsak „dekorativ müvészet" jelzővel ékesiti Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójában.

Otthon, Bp. 19o1. dec. hó.
18-29. lap

MDK

Sándor Béla

Ut az erdőben, olaj

Szent György Cöh 14. auk. 1913.

5 l.

MDK

Sándor Béla festőtanár lett 1899-1900.

Iparmüv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
1936-37, 1940-41. tanévek tört.
11 l.

MDK

Sándor Béla, diszitő festőszakosztály tanára
1936-37. távozott

Iparműv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
1936-37, 1940-41. tanévek tört.

11 l.

MDK

Sándor Béla

Tengerpart, olaj

N.Szal. I. nagykiállítási kiáll. 1906.

2 l.

MDK

Sándor Béla 1899/1900 festőtanár

O.M.Kir.Iparműv.Isk. 1936-37 - 1940-41. tanéveinek tört. Iparműv.Isk. Évk. 1880-1941. Bp.1942.

11 l.

93. kép. *Michele d*

Sándor Béla
Ősszel, olaj
Esős idő, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállítása, 1906. 8 l.

-romantikus. Földszintes. L alaku,
ca van.

. Lakóház.
ntes. Homlokzata átalakitott. 4 +
laprajz.
nyon simafejezetes, pillérektől tar-
ilet karéjosan kihasasodik, majd egye-
lytatódik s végül, kiugró ötszögü épü-
ldalt a tornác egyrésze ma fedett.

. Lakóház.
dszintes. U alaku alaprajzzal, nyereg-
ábazat

Sándor Béla
Müteremben, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás, 1914. 5 l.

Sándor Béla

Nádas, olaj

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállítása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. lo l.

MDK

Sándorházi V. Béla, festő

599. Zsákolás a Dunapesten. Ol.

597. Fürjfák a Rákos mentén "

Képrőm. Társ. 1909/10 téli kiáll. - Kat. 59. l.

MDK

Sándor Béla, festő.

Kis kapu.

Szent György Céh M. Am. és Gyűjt. Egyes. 15. aukc. Stat. 324. C

MDK

Sándor Béla

Károlyi Mihály gr-féle plakátpályázatra...
Mücsarnok, 1899. 22.sz. 348 l.

Sándor Béla
Nyár, olaj

Szegedi Képzőmiv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
17 l.

Sándor Béla XX.sz.
A terraszon, olaj

N.Szal. III. auke. 1924. 12 l.

Sándor Béla
Álom, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
14 l.

Sándor Béla

Tordai hasadék, olaj
Tordai hasadék, vizf.

Erdélyi kiállitás. Nemz. Szal. 1922. márc.
14 l.

összeldaton oszlopos tor-

épület, a helységek lapos fö-
i kapu két vaskos sarokosz-

árási tanács pénzügyi osz-
álya, volt községház.

ló, XIX. sz. eleje.

, szabadonálló épület, két
ásából adódó háromszögü te-
zaton alig kiugró középri-
tengellyel. Az emeleti kö-
r, mely szakállas fejet áb-
oltószertárba. Földszinten
körives bemélyitett falme-
lett ebben még egy jobban
s falmező-tükör. Hasonlóan
tó. Emeleten 2+3+2 tengely.
övpárkány. Jobb földszinten
félkörives mélyitett me-
ar felől 7 tengely, négyszö
n kétoldalt vakablakok.
ő.

yosó fala lapos lizénákkal
mélyitett falsikokat kere-

Sándor Béla

Téli táj, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállítása. 1904.
márc. 29 l.

ak bengely. Ablakok volu-
kpárkánnyal, külön kerettel
, keret és párkány között
nyu fakapu.

ıkóhár.

,sta.

~~lakóház~~ zárt soru van ~~beépités.~~
és bevágott uj kirakattal
Eredetileg 4 ablak és nagy
pu. Ablakok egyeneszáródá-
tett falmezőben, amiket e-
sze. Kapu régi vasalással,
tókkal.

ıkóhár.

s. ~~lakóház~~

zárt soru ~~lakóház~~, kapu + 3
y. /Az ablakok üzletajtóvá
ső ablak fölött volutás
kány és angyalfejek.

ıs.

Sándor Béla
Margit, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása. 1904.
márc. 29 1.

Sándor Béla

Adriai tenger, olaj

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiállitása.

1904. márc. ~~XX~~ 35 l.

MDK

Sándor Béla

tanár

Iparm. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936.

két árkádnyílás. Középütt kétkaru lép-
tos középrészhez vezet fel, alatta, a
dszinti kapu. Magas tetőszék két kémény-

meletes, részben a talaj szintje alatti
ngelyes, szélén ugyancsak 1-1 élre álli-
kéttengelyes részek lizénákkal és egy-
ablakokkal, a középrész elöl kosárives
pedig kosárives árkádokkal, előtte
tortető zsindely-hagymasisakkal. Oldal-
2-2 lizénatagolásu ablakkal. A kastélyt
et patak táplált s melynek nyomai meg-

teremben, melyet két keskenyebb és egy
t keresztboltozat fed, klasszicista
és hátsó toronyszobából kis fülke nyilik,
medencével /Fürdőkádak?/ Boltozott, ala-
ban nagyobbitva.
képe 83 l./ - Rados Jenő: Magyar kasté-

Sándor Béla

Ősszel, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 19o7. 9 1.

Sándor Béla
Csendes délután, vizf.

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. május.
16 l.

Sándor Béla
Csendes órák, olaj
Fiatal lány, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll.Mücs. 9 l.

Sándor Béla
Dunapart, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
9 l.

MDK

Sándor Béla, festő.

211. Álom. Of.
295. Csendes délután. Vízf.
305. Nyár. Of.

A Szegedi Képzőműv. Egy. műkiáll.-Szeged. 1907. III.

Kat. 14, 16, 17. l.

Sándor Béla, Lutó

Dunapart

Ef.

A Legedi Tiszáninnen. Egyes mulatt. Leged 1907

Katalogus 9.

MDK

Sándor Béla, festő.

Dunapart. Cf.

A Szegedi Képzőműv. Egyes. műkiáll. - Szeged, 1907.

Katalogus 9. C.

MDK

Sándor Béla,

elég a régvolt növendékek nevét felsorolni,
kik nevet és becsülést szereztek maguknak.

Hamvay Ödön: Az ipamüvészeti iskola jubileuma.
Müvészi Ipar. 1905 nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l .

MDK

Sándor Béla, festö

R.G. arcképe. Olf.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 36.1.

MDK

Sándor Béla, festö

Akttanulmány. Krétarajz.
Akt-tanulmány. "

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 43.1.

NDK

Sándor Béla, tanár

Feichtinger G yözövel együtt, a diszitö festést tanitja. A nemzeti motivumok is megérdemelt helyükre találtak a szakosztályban.

Hanvay Ödön: Az iparmüvészeti iskola jubileuma. Müvészi Ipar. 1905. nov. 15. I.évf. 3.sz. 36.l.

Sándor Béla

a Ipermüv. Iskola 1919-e átszervezése után csak elsőéves növendékekkel foglalkoshat.

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés megfeformálására 1918-ban és1919-ben. Mivtört.Ért. 197o.2.sz. 1414-147. 1.

145. 1.

MDK

Sándor Béla, festö

Müteremben. Olf.

MK.Seg.Biz.Müv.Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 5.l.
Szépm.Muz.

MD K

Sándor Béla,

vezetése mellett a festészeti szakosztályon az I.és II. éves növendékek természet utáni tanulmányaikat dolgozták fel a festöanyagok és kötszerek megismerésével kapcsolatban.

Iparmüvészeti Iskola Értesitője. 1911-12.
II elentés az 1911-12-iki iskolai évről. 9-12.l.

Sándor Béla MDK

Ébredés, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás.

Sándor Béla

MDK

Az Országos Magyar Iparművészeti Iskola tanári karának 1919 márc 12-én tartott ülésén jelen volt. /Jegyzőköny./

78-80.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Sándor Béla MDK

iparművészeti tanár

A Művészeti Direktoriumnak az Iparművészeti Iskola átszervezésére vonatkozó javaslata/1919 ápr/ szerint

felmentendő a diszitő festészeti órák alól s ő Benczur Béla helyett az I-ső éves növendékeket fogja tanitani.

87.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Sándor Béla

MDK

Iparművészeti Iskola tanárát

a közoktatásügyi népbiztos 1919 ápr. 25-én
megküldött leirata [illegible]
a természet után való rajzolás összes óráit is
reábizza. 88.o.

M.T. Képz. Ál. Bp. 1960.

MDK

Sándor Béla

Fák a vizben, of.

Zivatar a Balatonon, of.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 23. 1.

F. J. Sandmann

Könyomata Alt Rudolf rajzáról: A. Szentháromság utca a budai egykori városházával 1850 körül. Reprodukció.

Táth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

381

Sandmann F. J.

Könyomata Alt Rudolf vízfestményéről: a Császár fürdő udvara 1852-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

521

Sandmann F. J.

Könyomola: Alt Rudolf rajzáról:
a Szent György tér a Hentzi emlékkel
1852-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2901

Sandmann F. J.

Könyomata Alt Rudolf rajzáról: Városligeti vendéglő 1850 körül. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3701

Sondmann F. J.

Kőrajza Alt Rudolf ecsetrajzáról.
a pesti Városmegyeházán 1847/48-ban.
Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3671

Sonnleitner F.

Kőnyomata Alt Rudolf vízfestményéről: a Vörhegy az 1840-es években a Rakpiac felől. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

359 Ft

Sandmann F.J.

Repr.: A pesti vármegyeház /ma megyei tanács/
A XIX sz. első fele.
Alt vizfestményéből, F.J. Sandmann könyomata 1852 körül.

90.o. 77. kép.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1969.

Sandmann F.

MDK

Repr.: A Nagyboldogasszony -templom és az egykori budai városháza /ma Vármuzeum/ 1853-ban készült szinezett kőrajz. /R.Alt és Sandmann/

150.o. 134. kép.

v.ö. 149.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

HDK

Sandmann, lithografus.

Alt Rudolf rajzait vitte át lithográfiába.

40./Lánchid. - Felsö Dunasor.

41./ Lánchid és a várnak egy része.

Lantos Könyvesbolt egymos aukciója. 1937. máj.4.
7.1.

targyában kiadott rendeletem megé
gálatba nem állithatók.

A visszatért közsz
dékes illetményeinek kifizetéséh
Központi Illetményhivatalnak, e b
hivatalból küldöm meg.

Végezetül megjegyz
alkalmazották beosztásával és ill
leg gondoskodni fogok arról is, h
alapján alakitandó illetékes 3 ta
nok.

B u d a p e s t, 1

A kiadvány hiteléül:

irodavezető.

Sandmann

litogr.

l. Gil Ran

368. 2.

A magyar vallás és közok
VII.ü.o. szám alatt a ke
rendele

Költségvetési év: 194
Művészeti célok támov
vat: Ø .Ptkp. kiadási
let: Ø.

Felhivom, hog
Derosényi Dezső titké
pénztára utján, a MOI

Sandmann

litogr.

l

Gil Ram

215 – 219. 52.

december hó 17.-én 809 szám alatt
más és megfelelő további eljárás vé-
kséget, hogy a Bizottság tisztviselői
zére karácsonyi segély fejében az
ezem, a Bizottság 1936/37 évi java-
ározási munkálatokra kiutalt 2.000 P-
terhére.
n István előadó részére 90 P-t, dr.
s és dr. Szentiványi Gyula titkár
dr.vitéz Nagy Zoltán és dr. Dercsé-

Landmann

l.

Gil Ram

390.n

MDK

Sándor B.,

második számu tervezete dicséretet kapott.
Sándor B. meglep 3 szépen sikerült tervezetével

A Thék Endre-féle zongoragyár plakát-pályázatának eredménye.
Magyar Iparmüvészet. 163-164.l.

Sándor Béla

"Az uj magyar bélyeg" cimmel a lap közli a meghirdetett pályázatra beérkezett pályamüveket, s felsorolja a dijnyertes müvészeket:

Tull Ödön: arató párt ábrázoló 6. filléres bélyeggel I. dijat nyert.

Sándor Béla: Csikóst ábrázoló 1o. filléres bélyeggel az V. dijat kapta.

Földes Imre: Szent Istvánt ábrázoló 1 koronás pályamüvét megvásárolták.

Tary Lajos: Ferenc József megkoronázást ábr. 5 koronás bélyeget szintén megvásárolták.

Englert F. és K.: Patrona Hungaria-t ábrázoló bélyeg a nyolcadik dijat nyerte.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 191o. ápr. 1o. II.évf. 15. sz. 500. lap

Sándor Árpád

"A nagymama" c. festménye bölcsőt ringató öregasszonyt ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. aug. 29. I. évf. 35. sz. 268. lap.

Sándor Antal, szobrászművész

Tarbákon, a lakótelep előtti felvonulási épület az első épülete a lakótelepnek, amely egy galériát rejt magában, a neve: Galiri galéria. – Akkor elkészült az épület, akkor voltak be a környéken élő művészek, – éppen itt van Sándor Antal, szobrászművész

Galádi tükör.

1984. V. 12. Kossuth u. 30 | Beimrél.

Sándorné, Kalivoda Kata

MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1912 Tavaszi kiállitás

WDK

MDK

Sándorné Kalivoda Kata

Arckép.Olajf.Magánt.

KMT.1912.tav.kiáll.35.l.

Sándorné-Kalivoda Kata festőművészhő:

MDK.

/A Műcsarnok tavaszi kiállitásán vett részt/

"Arckép"

Ország-Világ, 1912. 527. l.

MDK

/Sándor Antalné/Kalivoda Kata, festöm.
20.sz.

Munkaközben. Jel.l.j.:S.Kalivoda Kata. Vászon.
90xll2

Ernst Muz. aukciója. XXVIII. Kat. 25.l.

1924.

Sándor Antal

Kövesdy Béla, Lovaghy Dénes, Csuk Jenő, Mikola András fiatal művészek a Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy Károly tanitványai, akinek köszönhető, hogy ezek a művészifjak olyan fejlődést mutattak fel, hogy müveikkel bármelyik nyilvános tárlaton szerepelhetnének. Jelenleg a szünidei munkáiból rendeztek kiállitást. "Képzőművészeti Főiskola" cimmel a Művészet c. rovat beszámolója.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 18. XX. évf.
16. sz. 274. lap.

MDK

Sándor Antal,

1914-re tervezett kollektiv kiállitása, Kalivoda Katával - a müterem leégése miatt elmarad.

Képzömüvészet. -

Budapesti Hirlap.1913.május 18. Képzömüvészet. U.609

Szerajevói szőnyegjavító műhely

V. 307

Sándor Antal

rk. kath. 1884. Palánka.

1910/11 — 1912/13 a

Beregszászi tanítóképző

tanulója

Sándor Antal

festő

l.

Lykafest 1896-1914

105. l.

Trinkl István III. 144.

Sándor Antal

1913. dec. kiáll. Neuvreti halon
Varró leányok, olajf.

1914. máj.-jún. kiáll. u. o.
Farsangi álom, olajf. 2500.—
Női arckép, olajf. 1500.—

1916. ápr. kiáll. u. o.
Báró Lütgendorf alt. a bpesti
cs. és kir. gyal. hadoszt. par.
törzsk. egy ütk. vezetésénél a vol-
hyniai harctérén, olajf.
Arckép, olajf.

BUDAPEST

Sándor Antal

S. Kalivoda Kata

* **(Képzőművészet.)** A Nemzeti Szalon igazgatósága május 16-án *Molnár* Viktor elnöklésével ülést tartott, melyen a jövő művészi év programját állapitották meg. Az igazgatóság sajnálattal vette tudomásul, hogy *Sándor* Antal és *Kalivoda* Katának a jövő évre tervezett kollektiv kiállitása a művészpár műtermének leégése miatt elmarad és egyuttal intézkedett, hogy e kiállitás helye a programban mással töltessék be. — A *Magyar Képzőmüvész-*

Budapesti Hirlap V.

1913. maj. 18.

(Képzőművészet.)

U. 609

MÁJUS

21

Sándor Antal

Művészeti lex. 7 o 2 l.

Lipp Vilmos VI. 162

Sándor (Jenő) Antal

1911/12. I. másodosztálybeli Benczur Gulánál.

1911/12. II. másodevés u.o.

1912/13. I. harmadevés u.o.

1912/13. II.

1913/14. I. negyedevés u.o.

1913/14. II. negyedevés mesterskolai továbbképző műveszmövendek Benczúr Gulánál.

VI. Piusz pápa: (1717. deczb. 27 – 17

Mellig, van ábrázolva, ~~[illegible]~~ fordu

dör haja ősz, szem és szem

retvált. Cappaja ~~[illegible]~~ v

és ~~[illegible]~~ bojtos zsinórjokat vezet ~~[illegible]~~

látást, hol a tenger hullán

~~[illegible]~~, Vaslemez ~~[illegible]~~

Szalay Imre ajánd

1896. III. 3. az ezre

át (39/96) hormán 189

Sándor Antal

Munkacsi Rákospalota

1908. tav. kiáll. 232, 289

1909. tav. kiáll. 330

1909–10. téli kiáll. 359

1911–12. jub. kiáll. 436.

1912. tav. kiáll. 227

1912–13. téli kiáll. 27, 36, 38

1913–14. téli kiáll. 774

Fiume V. 84.

Sándor Antal

Műveinek 1913. 76

– 1914. 92

Ligeti Antal, festő.
19. sz.

I. 148.

Sándor J. Antal

szül. Németpalánkán

1884 nov. 7. rk.

1909/10 I. harmadosztály

beli rendkívuli hunvész

növendék a Képz. fölsk.

6 közepiskola.

Tanára Ferenczy Károly.

1909/10. II. félév 3. osztály.

Ferenczy kárelynál.

Collalto Claudius, követ, a. erk.

III. 35.

Sándor Antal

festő, szül. 1881 nov. 7.

Palánkán

Magyarországon, Münchenben, Párisban, és Budapesten a Benczúr mesteriskolában tanult.

irod

Krück II. 460. l.

IV

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sándor Antal

Thieme Becker

XXIX - 396.l.

(Lyka)

Sándor Antal

festő

Révai XX. 798. l.

Meissenin porcellaanota

VI. 212.

Sándor Antal

szül. Németpánkon
1884 nov. 7. rk.
6 középisk. végzett.
1910/11. I. első osztálybeli
I. mesterishelai növendék
Benczur Gyulánál.
1910/11. II. első osztálybeli
Benczur Gyulánál.

Lásd, még
Sándor J. Antal

alatt is.

Sándor Antal

Mérő István: „Régi udvar" c. és
Sándor Antal: „Elkésett tanács" c. festményeit bemutatja a lap.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. aug. 25. IV. évf. 34. sz. 1081. lap és " szept. 1. " " 35. " 1109. lap.

Sándor Antal

"Tanácskozás a bölcsőnél" c. festményét hozza a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1913. márc. 2. V. évf. 9. sz. 267. lap.

MDK

Sándor Antal, festöm.

36. Modellek a müteremben. Repr. Festm.

KMT 1912/13 téli kiáll.

MDK

Sándor Antal, festöm.

27. Templombamenök. olf.
36. Modellek a müteremben. " Repr.
38. Interieur. "

Képzöm. Társ. 1912/13 téli kiáll. Kat. 39.l.

MDK

Sándor Antal

Modellek a müteremben, repr.

Képzőm. Társ. 1912/13 téli kiáll. kat.

Sándor Antal MDK

Elkésett tanácsok, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Sándor Antal

"Női arckép" c.olajfestményéért az 500 K-ás arcképdijat kapta, a Nemzeti Szalón téli tárlatán.

Művészet 1913. 76.l.

Sándor Antal, festőm. MDK

" Varróleányok" c. olajfestményével elnyerte a Jónás Adolf-féle genre-képekre kitüzött 300 K-ás dijat.

Nemzeti Szalon téli kiállitása.
Művészet.1914. 92.l.

MDK

Sándor Antal

br.Lütgendorf arcképe, of.

Arckép, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 19. 1.

II. TEREM.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV.

39 Őszi hangulat. Olajf. Eladó.

40 A Brenta-folyó mentén. Olajf.

KATONA NÁNDOR.

41 Ősz a hegyekben. Olajf. Eladó.

FARAGÓ GÉZA.

42 Kecskeméti parkrészlet. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF.

43 Zay-váralja. Olajf. Eladó.

GLATZ OSZKÁR,

44 Parkrészlet. Olajf. Eladó.

KUNWALD CÉZÁR.

45 Női arckép. Olajf. Eladó.

KATONA NÁNDOR.

46 Tűz. Olajf. Eladó.

GLATZ OSZKÁR.

47 Kilátás a kastélyterrasse-ról. Olajf. Eladó.

KATONA NÁNDOR.

*48 Hegyszoros. Olajf. Eladó.

ENDREY SÁNDOR.

49 Arckép. Dr. Szilágyi Géza tulajdona. Olajf.

KATONA NÁNDOR.

50 A Lomnici csúcs. Olajf. Eladó.

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS.

51 Csésze vízzel. Olajf. Eladó.

MAGYAR-MANNHEIMER GUSZTÁV.

52 Esti hangulat a tengeren. Olajf. Eladó.

Sándor Antal

SÁNDOR ANTAL.
27 Templombamenők. Olajf. Eladó.

S. KALIVODA KATA.
28 Interieur. Olajf. Eladó.

GERGELY IMRE.
*29 Részlet a Como vidékéről. Olajf. Eladó.

MÁRK LAJOS.
*30 Toilette. Olajf. Magánt.

KISS REZSŐ.
*31 Szomorú hírek. Olajf. Eladó.

RUDNAY GYULA.
*32 Arató asszony. Olajf. Eladó

KISS REZSŐ.
33 Dédanya kedvence. Olajf. Eladó.

S. KALIVODA KATA.
*34 Délutáni álom. Olajf. Eladó.

JÁVOR PÁL.
35 Templom belseje. Olajf. Eladó.

SÁNDOR ANTAL.
*36 Modellek a műteremben. Olajf. Eladó

BARTA ERNŐ.
37 Virágos oltár. Olajf. Eladó.

SÁNDOR ANTAL.
38 Interieur. Olajf. Eladó.

Képröm. Társ. 1912/13.
Ácli Kiall. Kat.

Sándor Antal MDK

Női képmás, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Sándor Antal

Tercsi kertje. Olajf.

Képzőm.Társ. 1908. tav.kiáll.kat. 39.l.

Sándor A ntal festőművész: MDK.

/Mücsarnok tavaszi tárlatán vett részt:/

"Elkésett tanácsok"

Ország-Világ, 1912. 527.l.

Sándor Antal MDK

Tercsi kertje, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Sándor Antal MDK

Gelléri Mór kir.tanácsos arcképe, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

M.D.K.

Sándor Antal

"Kismartoni hetivásár" c. alkotásának repr.-ját közli a lap a Solymosi Képszalon karácsonyi kiállitásáról.

Szinházi Élet, Bp. 1928. dec. 23-tól. XVIII. évf. 52. sz. 254. lap

Sándor Antal, festöm. MDK

Vasárnap. Olf.

KMT.1969. tav.kiáll. Kat. 39.1.

Sándor Antal

MDK

Feketeruhás nő, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Sándor Antal

MDK

Vasárnap, olf.

Miesarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Sándor Antal

Gelléri Mór kir. tanácsos arcképe, of.

Mücsarnok 1911/12 téli kiáll. 59.l.

Sándor Antal MDK

Lütgendor altábornagy a bp.31-ik gyaloghadosztály parancsnoka törzskarával egy ütközet vezetésénél Wolhyniában, repr.

Uj Idők 1916. XXII. 15.sz.365.o366.o.

Sándor Antal

ivód

Benczúr kiáll

27. 1.

Rudolf Trócsányi levele

VI. 147

Sándor Antal

Olajt

a képm. Murcsanky

Sándor 1. Antal, Fertő, stb.
marad, 1. 702. old.

S. 2. Antalné, utalás, marad.

S. 4. József, Fertő, stb. marad, l.u.o.

Szombathelyi múzeum V. 308

Sándor Antal

mod

Bencsúr Eiák, 27. I.

1921. Bencsúr Eiák

Hamvazószerda, olajf.

Reiman Gyula tulajd

1393/907.

r Ágoston.

—

al kapcsolatos

zítés.

Sándor Antal

---

festo

U. 1180

Sándor J. Antal

1909/10 és 1910/11 –
1913/14 Benczur ist.

Ferkèpzomfoiskèvk

128 l.

MDK

Sándor Antal

Hamvazószerda, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

63 l.

Sándor Antal

Sándor Antal
kiállítása Pestújhelyen

Magyar Nemzet 1983. VIII. 14.

Sándor Antal, nővér

L: Pátzay Mária

-: □ Pátzay Mária

2.

Esti Hírlap, Bp. 1930. szept. 14.

Sonkoly Gábor
Igazgató

SÁNDOR ANTAL

RIBA ISTVÁN: ÖNKORMÁNYZATI HÁBORÚ ZSÁMBÉKON

HETI VILÁGGAZDASÁG 2001 III. 10

1904. X. 28.

Vácz

Könyvszemle 1904. évf. III. füzete (828/1904.)

Sándor Béla

Műcsarnok

1914. tav. kiáll. 702, 713

1916. tav. kiáll. 248

1916-17. téli kiáll. 43

1917-18. téli kiáll. 294

1918-19. téli kiáll.

1920-21. téli kiáll. 522

1923. tav. kiáll. 498, 617, 625

1927. őszi kiáll. 533

1928/29. téli kiáll. 565

~~Bertha~~ Gábor Czímer I. 208.

Sándor Béla

Természet 1902. 142

– 1910. 180, 430

– 1915. 380

Gutor, tpl

2

Sándor Béla

festő

Műcs. kiáll. 1901 tól
Pipics 119. l.

Feriz basa levele Kossuthhoz

VI. 148.

Sándor Béla

Munkaszak Bpest.

1900. tav. kiáll.
1900-1. téli kiáll.
1901-2. téli kiáll. 529
1902. tav. kiáll. 460, 491
1902-3. téli kiáll. 450, 453
1903. tav. kiáll. 277
1905-6. téli kiáll. 99
1906. tav. kiáll. 271

Sándor Béla

festő.

nemzeti szalon tavaszi tár-
lat 1904.

Sándor Béla

Lond
Z

Hamvay Ödön. Iskolai
fakultetjek. Vas Zp 1902.

272

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Sándor Béla

laid

=

Bmk 107 .109

$\frac{e}{2}$ +

1878. Lotz Károly:

b) A Historia.

Egész alak, ül, ~~és m~~
ír, de balra visszanéz. A
szoritja, jobb válla mez
és lepeljét térdén átveten
szanak.

Szénrajz, méretek
Az egyetemi könyv
cartonja.

Az 1898. XI. 14-
81978 sz. leirat alapja
moltatott 1899. XI. 22
a 2075 szosz. fogad
Pegyzékbe foglalta
Szesz. Napló 703 b/

Sándor Béla

Mucsamok

1907–8. téli kiáll. 304

1909. tav. kiáll. 143, 258

1910. tav. kiáll. 369

1911. tav. kiáll. 576.

1912–13. téli kiáll. 409, 746, 752

1913. tav. kiáll. 79.

1913–14. téli kiáll. 190.

..... *műhely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Sándor Béla

festő az iparművészeti iskola tanára

1910, ii-ban az egri nőkaszinó falfestményeit festette

rod

Egyházi Művészet

1910. 134. l

Sárospataki jezsuiták TV. 199, 200, 201

Sándor Béla tanár

festette az egyi fő székesegy-
háznak a szentélytől számított
második kupola szemgeret-
kepét 1910 be

Szeger 29. l.

Fegyverek, római · V. 247

Sándor Béla

Hajf.

a Szépm. Muzeumba

Lionardo da Vinci III. 158.

Sándor Béla

1913. ápr.-máj.-kiáll. N-Halom
Fák a vízben, olaj. 500.-
Fürdőtér a Balatonon, olaj. 600.-
1915. dec. kiáll. u.o.
Vinodol völgye, vízf. 160.-

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Sándor Béla

festő

l.

La Rosée

25 l.

Sándor Béla

végezte az ornamentális díszfestést az alábbi templomban 1926-ban: Két kis falképet restaurált (Sz. Ferenc stigmatizációja és Szent Erzsébet szegényei között)

P. Veremund O.M.

Cap. Emlékkönyve a budai kapucinusrendi zárda és plébánia templom renoválásának alkalmából

Bp. 1927. 64. l.

73, 74. l.

Sándor Béla

festő illusztrációk

1932/33. téli kiáll. 277

Sándor Béla

posta Kiniszy u. 31.

1934. téli kiáll. 184, 186, 289

Sándor Béla

l.

Schoentabaüi

6.-l.

Barthyányi Lajos:

Derék alól, állva
kardjának markolatán
hajas és hosszú szakáll
mentéjé zsinór.

Olajfestés, vászonra,
A 1848-diki ere

Sándor Béla

Jestő

l.

Schoenterézvárosi

10. l. – 14. l.

Kehelykiállítás VII. 66.

Sándor Béla

festő

l.

Schoenkrüztmavarosi

15. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-617.

Sándor Béla

l.

Szentgyörgy Cél

XII. aukc. 55-17.

Sándor Béla

festő

lásd okv.

Polgár Iván dr

Kik ujitottak meg legutóbb a szekszi-csyhárat? Fehérmegyei Napló 1936. ápr. 18.

Meggyőződni!

Kundskantmärkten

Sándor Béla

Thieme Becker

XXIX. 396-l.

(Lyka)

XV

Sándor Béla

festő

restaurálta a Székesfeh. Szé-
kesegyház Cimbaltól fes-
tett falképeit.

Kúthy István: Szent István
király tiszteletét őrző egyházi
műemlékeink Székesfehérvá-
ros. Székesfeh. Szemle
1938. 57. l.

PÁZMÁNY-EGYETEM
KER.-KORI RÉGÉSZETI
ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
INTÉZETE

Sándor Béla

festő

1943 végén és 1944.
dején festette a kormány-
zó arcképét a pénzügy-
minisztérium részére.
A fejet természet után
fejezte be.

Saját kezűleg
1944. jan. 31.

SÁNDOR BÉLA

Bela Sandor: Biedermeiersalon.
Öl auf Holz, 13x16 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
623. Kunstauktion, 1979.
Katalogus 1265. sz., 143. old.
Kép: Taf. 168.

Sándor Béla, festő

Művészek, tervezők, akik az Orsz.m.Kir.Iparművészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1880-1896 között.

Sándor Béla, festészeti, diszitőfestészet szakon
54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Sándor Béla, festo

1914-15-ben Groh Istvan vezetésével restauraltak a csetneki templom falképeit. Sandor Bélanak a terézvarosi templom kifesztésénél segédkezetk tanitvanyai. 47.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Sándor Béla, festo

Az iskola harom kapujanak szobraszati kiképzését oldottak meg a növendékek. A homlokzatra kxxxmnyolc sgrafito képet készitettek Ujvary Ignac iranyitasa mellett belsejébe 15 méteres falképet is festettek Sandor Béla vezetésével. Mindharom munka 1910-11-ből. 47.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatasi rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ert. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Sandor Béla, festo

Az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanarai, tanársegé
dei/segédtanarok/,-Sandor Béla,-1899-1937.-Diszitőfes
tő szakosztály, vezetője. 52.old

Mező Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. 1p

Sándor Béla

(1930)

A jubiláris kiállítás megrendezése terén szerzett érdemeiért koronapróbai elismerésben részesült.

Az O.M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934; Bpest 1934, 15. l.

Sándor Béla tanár

Díszítőfestő növendékeinek anyaga szerepelt az iskola jubiláris kiállításán.

Az O.M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–1934; Bpest 1934, 13. l.

Sándor Béla tanár

A díszítő festészeti szakosztály második anyagából

Az O.M.K. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–1934, 33. l.

Gárdos Béla

A díszítő festészeti szakosztály vezető tanára.

K-2 O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-34; 44. l.

Sándor Béla

festő

~ díszítette az egyi bazilikát.

Sugár István: Az egyi főszékesegyház 26.

Heves nyomdai Idegenforg. tfv: 1967.

Sándor Béla

festő

~ Tanár volt.

Dolgozott az egyi Bazilikában.

Sugár István: Az egyi főméhesegyház 43.

Heves megyei Idegenforg. Tbiv. 1967.

Sándor Béla

festette az egri székesegyház szentély előtti tér boltozatát.

Voit Pál s.t.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4211

Sándor Béla

Művei szerepeltek a Műcsarnok 1906-os

Tavaszi kiállításán - említve

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp.1974 Ma gvető 175.old.

Sándor Béla

Varga Mátyás tanítványa volt az Iparművészeti Főiskolában.

Bauer Jenő: Varga Mátyás.
1975.augusztus - 24.oldal

SÁNDOR BÉLA, díszítőfestő díszítőfestő

Mende Gusztáv az Iparművészeti Iskolán Sándor tanítványa volt. Sándorról az volt a véleménye, hogy az nem mester, csak mesterember és elkívánkozott tőle. 48-old

SZABÓ JENŐ: Mende Gusztáv és művészete 40.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 1.szám

Sándor Béla MDK

Október vége, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

Sándor Béla MDK

Fekvő leány, ceruzarajz

Pihenő leány, ceruza

Műcsarnok 1934 Téli kiállítás

Sándor Béla MDK

Szent Teréz, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

MDK

Sándor Béla

A plakátművészet Magyarországon. M.Iparművészet 1901. 164 l.

1838

Gyüjten

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eperjes,	katona raktár udvara

Sándor Béla

festő

szül. 1873 Győr

meghalt 1949

szept. 17. Bpeston

A Zenta utcai lakásának házmesteri

nyilvántartásából

kiírtam

1954. nov. 27.

MDK

Sándor Béla, festőművész

az ifju nemzedékek egész sorát vezette be a siszitő-festészet müvészim és technikai feladatba. Nyugalombavonulása alkalmával a jeles tanárt a Magyar Érdemrend tiszti keresztjével tüntették ki.

Kitüntetések.
Magyar Iparmüvészet.194o. 1o2.1.

MDK

Sándor Béla, festöm.

248. Előőrs Hindenburg -bakák rajtaütnek a kozákokon.
Repr.

KMT KKÁ tav. kiáll. 1916.

MDK

Sándor Béla, festőm.

Petőfi halhatatlan János vitézének jeleneteit ábrázoló 12 képet festette az ujonnan átalakitott borpincét, melyből sörözö lett.

Egyetem-utca 5.alatti Erzsebet -szálló pinceje.

Kukorica Jancsi a sörözöben.
Magyar Iparmüvészet. 1926. 126.l.

MDK

Sándor Béla, festőm.

43. Egy honvéd menetszázad bucsuja.
Repr.

KMT 1916/17 téli kiáll.

MDK

Sándor Béla, festöm.

Szent Ferenc, stigmatizációja. - Repr.
Szent Erzsébet kenyéroszztása, Mennyezet freskó.
Repr.

A budai kapucinusok ujonnan restaurált temploma.
Nemzeti Ujság. 1927.május 1. 18.1.

SÁNDOR Béla festő

fa képei, Bp. VIII. Horváth Mihály tér 7/8. Községi pedagógiai szeminárium

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 29.p

MDK

Sándor Béla, tanár, festőm.

A m.kir. Iparművészeti Iskola Diszitő festőosztályának tanára.
a 154.oldalon freskók reprod.

Magyar Iparművészet. 1925. 154.l.

Sándorné Grósz Mária festőművész

Bárban

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Műcsarnok

MDK

Sándor Béla, festőm.

Arckép. Olf.

Mücs. -OMKT.- Tavaszi kiállitás.1900. Kat. 39.1.

MDK

Sándor Béla, festőm.

Rossz hir. Olf.

Mücs-OMKT- Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 40.l.

MDK

Sándor Béla, testőrm.

43. Egy honvéd menetszázad búcsúja. Repr.

Képzőmüv. Társ. 1916/17 téli kiáll. Kat.

MDK

Sándor Béla, festöm.

258. Egy kérdés. olf.

Képzöm.Társ. 1909.Tavaszi kiáll. Kat. 38.l.

MDK

Sándor Béla

Jézus bölcsője. Olajfm.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 64.1

MDK

Sándor Béla

Magyar Iparművészet 1905. 234.l.

MDK

Sándor Béla

"Könyves Kálmán a meghóditott magyar tengerpartvidék hódolatát fogadja" c. művével dijat nyert az iskolai faliképekre hirdetett pályázaton. Repr.

Hamvay Ödön: Iskolai faliképek.

Vas.Ujs. 1902. 17.sz. 272.l.

Sándor Béla

MDK

Krisztus levétele a keresztről, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

MDK

1.)

Sánior Béla, restaurátor

Az 1920-30-as évek legtürübben foglalkoztatott restaurátorai egyike fontnev. művész volt.

Szentiványi Gyula: Falkép restaurálások.
Szépmüvészet. 1943.1.sz. 8-11.l.

MDK

2/. Sándor Béla, restaurátor

1936-ban a Dunántulon a legnagyobbszabás munka a székesfehérvári székesegyház már régebben tönkretett, eredetileg Cymbaltól festett barok falképeinek restaurálása volt. S.B.-nak jutott ez a feladat. Sok nehézséggel kellett meg küzdenie, nem minden tekintetben elégitette ki a szakértöket.

Szentiványi Gyula: Falképek-restaurálások. Szépművészet. 1943. 1. sz. 8-11. 1.

3/. Sándor Béla, restaurátor MDK

1938-ban a gyöngyöstarjáni plébánia-templom XVIII.sz.-i falképeit restaurálta.

Sándor Béla, Farkas Tibor/tanítványa és/segítő társa volt 1939-ben a budai Szent Anna templom szentélyének kupolafréj és plasztika festésében, ill azok rendbehozásában.

Szentiványi Gyula: Falkép-restaurálások. Szépművészet. 1943. 1.sz. 8-11.l.

Sándor Béla MDK

Pünkösdi rózsák

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

MDK

Sándor Béla, festöm.

Szabó Imre tulajdonos, nemcsak stóval de tettel és áldozatkészséggel pártolja a magyar müipart és képzömüvészetet. Az Ip.Müv. Iskola zseniális tanárával S.B.-val örökittette meg Petöfi emlékezetét.
Az Erzsébet pince 12 fafaragásos fülkéjének falát a "János vitéz" freskói diszitik. S még egy külön ,szinduss szép magyar táncjelenet tárul a szemlélö elé Sándor Béla ecsetjéböl. Repr.-k.

Móricz Pál; Az Erzsébet királyné-szálló vendéglöje a Petöfi-kultusz szolgálatában.
Magyarság. 1926.máj.23. 10-11.l.

MDK

Sándor Béla, festöm.

304. Kereveten. Olf.

KMT.1907/8 téli kiáll. Kat. 44.l.

Sándor Béla, festőm.

A szentély előtti tér fölött lebegő kupolaboltozat falfestménye az ő alkotása./Melyik templom?
A távlatilag szabadba nyiló égbolton negy szeráf, a pendentifeken Szent Gellért, Szent Imre, Szent László és Kapisztrán János alakját találjuk. -
A szövegből: Most a főszékesegyház közeledő centenáriuma alkalmával.....

Voit Eger. 63.1.

Sándor Béla MDK

Erdélyi menekülők, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Sándor Béla

MDK

Akttanulmány

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat .

Sándor Béla MDK

Fiatal lány, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Sándor Béla MDK

R.G. arcképe, olf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Sándor Béla MDK

Csendes órák, olf.

Fiatal lány, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Sándor Béla MDK

Rózsák, olf.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Sándor Béla MDK

Előőrs Hindenburg-bakák rajütnek a kozákokon,

olf

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Sándor Béla MDK

Egy honvéd menetszázad búcsuja, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Sándor Béla MDK

Előőrs Hindenburg-bakák rajtütnek a kozákokon,

repr.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Sándor Béla

MTAK

Csendélet, olf.

Nyolcak 1914. tavaszi kiállítás

Sándor Béla

MDK

Fiatal leány, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Sándor Béla MDK

Földhordás a Balatonnál, olf.

Mücsarnok 1913. Tavaszi kiállitás

Sándor Béla MDK

Tengerpart, olf.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Sándor Béla MDK

Kereveten, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Sándor Béla MDK

Akttanulmány, krétarajz

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

Sándor Béla, festőm.

409. Jézus bölcsője. Olf.

KMT 1912/13. téli kiáll. Kat.64.1.

MDK

Sándor Béla

Szentiványi Gyula dr.: Falkép-restaurálások. Szép-
művészet 1943. 8.l.

MDK

Sándor Béla, ip.müv. tanár

végzi az ornamentális diszitést.
Szent Erzsébet, Assisi Szent Ferenc, , a Kapucinus-rend szentjeinek képeit festette meg.

A budai Kapucinus-templom ujjáépitése.
Nemzeti Ujság. 1927.május 1.

MDK

Sándor Béla

Portrait, olajf. Weisz Irén tul.

KMTárs, 1900/1. téli kiáll.kat.53.l.

MDK

Sándor Béla festő

Műcsarnok, 1900/1901. téli kiáll. 60.l.

Sándor Béla

Május, olf.

Miccarnok 1917 téli tárlat

Sándor Béla MDK

Egy honvéd menetszázad bucsuja, repr.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Sándor Béla

MDK

A kiváncsi, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

Sándor Béla MDK

Virrasztás, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Sándor Béla MDK

H.K.-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Sándor Béla MDK

Fürdés után, olf.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

MDK

Sándor Béla

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ. 1903/4.évi téli kiállitásán Tanulmányfej c.olajfm. vevője Dumtsa Miklós,Bp.

Művészet, 1904. 214.l.

MDK

Sándor Béla

Esős idő, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 47.l.

MDK

Bándor Béla, festö

Lugasban.	80x56	Olf.
Tavaszi vetések.	100x80	"
Vihar után.	80x64	"
Tengerpart.	60x48	" 14.1.
Az oláhok betörése Erdélybe.	150x110	Olf. 14.1

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzöm.Egy.kiáll.1922.dec. 15-17.
Kat. 13. és 14.1.

MDK

Sándor Béla

1899- diszitőfestő szakoszt.vez.

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 45. l.

MDK

Sándor Béla

Az Iparművészeti Iskola 1914/15-iki tanévben a diszitő festészet tanára Sándor Béla.

Cikk: Az Iparművészeti Iskola oktatása.

Eimisk, 1914/15. 4.l.

MDK

Sándor Béla

A népiskolákba szánt történelmi szemléltető képekre hirdetett pályázaton "Könyves Kálmán a meghóditott magyar tengerpartvidék hódolatat fogadja" c.művet a Képzőművészeti Tanacs alkalmasnak találta a megjelölt célra.

Magyar Iparművészet, 1902. 82.old.

MDK

Sándor Béla

A Műcsarnok háborus kiállításán szerepelt.

Cikk:Háborus kiállítás.

Művészet,1914. 541-542.l.

Sándor Béla MDK

Portrait, olf.

Műcsarnok 1900/1901, téli kiáll.

Sándor Béla MDK

Rossz hir, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Sándor Béla MDK

Arckép, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

mdk

Sándor Béla Lacár

Sgraffitója a Hunnia-udvar homlokzatán.

Hunok Harca e.

Holek Sámuel: A Szentimre város Bölcsőjénél

Bp. 1936. (A bevezetés fejléce.)

mdk

Sándor Béla Tanár

s graffitója: Szent István Király
Intelme Szent Imréhez c.
a Szent István-Udvar lomlokzatán
kép.

Holek Sámuel: a Szentimreváros Bölcsőjenél
Bp. 1936 Könyvcímlapon.

Sándor Béla

MDK

Egy kérdés, olf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Sándor Béla

Dalmát küldöttség fogadása, vf.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

MDK

Sándor **Béla** festőm.

A nemzetvédelmi kereszttel...

Magyar Iparmüvészet, 1941. 12.sz. 149. o.

MDK

Sándor Béla

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Müvészet 1918. 5o.l.

MDK

Iparművészeti Isk.személyzete 1934-35-1935-36.

Sándor Béla festőm.

Iparmüv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936.

MDK

Sándor Béla

Czakó Elemér: Az O.M.Kir.Iparművészeti Iskola évkönyve 1913-14. Bp. 1914.

Sándor Béla

Iparművészeti Iskola jubiláris kiállítá-
sán tanítványaival szerepelt.

Újság 930. XI. 15.

Sándor Béla

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán diszitő festészeti csoportjával szerepelt.

PH. 930. XI. 15.

Sándor Béla

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán díszitő festői szerepelnek.

8.ón.930. XI.16.

M.D.K.

Sándor Béla,festőművész

Az 1903-as Győri képkiállitáson szerepelt.

Csatkai Endre:"Győr város kultúrképe.".Az 1903-as képkiállitás.236.o.

Arrabona,3.A Győri Múz.Évkönyve.Győr.1966.Xantus János Múz.

Sándor Béla

Sparmüvészeti Iskola jubiláris kiállításán mint díszitő festő szerepelt.

PN. 930. XI. 16.

Sándor Béla NDK

Erdélyi menekülők, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Sándor Béla, festőm.

254. Rossz hir. Olf.

Műcsarnok. 1908. tav.Kiáll. 4c.1. Kat.

Sándor Béla

Takács Gyula tanára volt.

Molnár Bertalan: A festegető vasárkatona
Pestmegyei Hírlap, 1966. aug. 28 (Tápió mente) 7 =

M.D.K.

Sándor Béla

A fiatal müvész akt-tanulmányait emliti meg Lázár Béla: "Téli tárlat" c. cikkének, -A magya dekorativ festészet" c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó XXXVI. kötet 242-253. lap

M.D.K.

Sándor Béla

"Sétához" cimmel készült müvét emliti a Hónap ról-hónapra c. rovat az Eggenberger-könyvkereskedésben rendezett kiállitásról.

Magyar Salon, Bp. 1905. május hó. 42, kötet 732. lap

MDK

Sándor Béla, festőm.

79. Földhordás Balatonnál. Olf.

Képzőm. Társ. 1913.tav.kiáll. Kat. 44.l.

MDK

Sándor Béla, festőm.

231. Arckép. Olf.

Műcsarnok.1900. tav.Kiáll. Kat. 39.l.

MDK

Sándor Béla

Képzőművészet 1934. 38.1.

Sándor Béla

MDK

Csendes órák, olf.
Fiatal lány, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás.

MDK

Sándor B. festőm.

S: A kir. Iparm. Isk. ~~kiáll~~ jub. kiáll. Magyar Iparművészet, 1905. ~~képek~~ 327 l.

M.D.K.

Sándor Béla iparmüv.iskolai tanár

"Uj levélbélyegek"-re kiirt pályazaton az ötszáz koronás dijat itélték oda.

Cikk: Az uj levélbélyegek. Képmell. 5.sz.

Magyar Iparmüvészet, 1910. 132.l.

Sándor Béla MDK

Fiatal lány, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Sándor Béla MDK

Ősszel, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Sándor Béla

MDK

Nádas, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Sándor Béla

A kiváncsi, of.

Mücsarnok 1909. tav. kiáll. kat. 33.l.

MEK

Sándor Béla, festőm.

248. Előőrs Hindenburg-bakák rajtaütnek a kozákokon. Repr.

KMT 1916.tavaszi kiáll. Képes kat.

MDK

Sándor Béla

A magyar iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903. 46–47 l.

MDK

Sándor Béla festőm.

Ipm Isk. személyzete 1956-7.-1940-41. Ipm. Isk. évk. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30 l.

MDK

Sándor Béla

Virrasztás, of.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 36.l.

Sándor (Scheinhardt)

Béla

festő

1889–1893

Címtár 1930. 88. l.

Sándor Béla

festő

l

Szm Egermův

185. l.

MDK

Sándor Antal

Hamvazószerda, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Műcsarnok 1921. 7.1.

Sándor Béla

Ivód

Éimisk 1915/16.
25. l.

e falképeken. Ritka példája az önmegtagadásnak, kivált mostanság, midőn a könnyű sikerekkel járó nagy anyagi előnyök oly káros befolyást gyakorolnak a művészetre.

*

Menzel Adolf német képíró születésének 70-ik évfordulóját nagy ünnepélyességekkel ülték meg Berlinben. A berlini egyetem tiszteletbeli tudorrá avatta a képíró művészt, a császár fölötte hízelgő levelet intézett hozzá, a trónörökös és neje pedig személyes látogatásukkal tisztelték meg. Az ünnepélyeknek minden esetre legérdekesebb részét képezte a művész által majdnem félszázad lefolyása alatt alkotott művek tárlata. Menzel elérte azt, a mi a mai nemzetközi viszonyok mellett majdnem lehetetlennek látszik ; műveiből a mult év nyarán tárlatot rendezett Párisban és művészetének összeségét bemutatta a francziáknak. A német képíró ezen vállalata elé az ellenszenv sok akadályt gördített, de azokat sikerült elhárítani, s utóbb a franczia közönség átalános

Sándor Béla

1938-ban, ajánlatomra,
a gyöngyöstarjáni rk
templom falképeit,
ugyek Dietrich János
Miklós XVIII sztbeli
festő munkái, fenti
restaurálta.

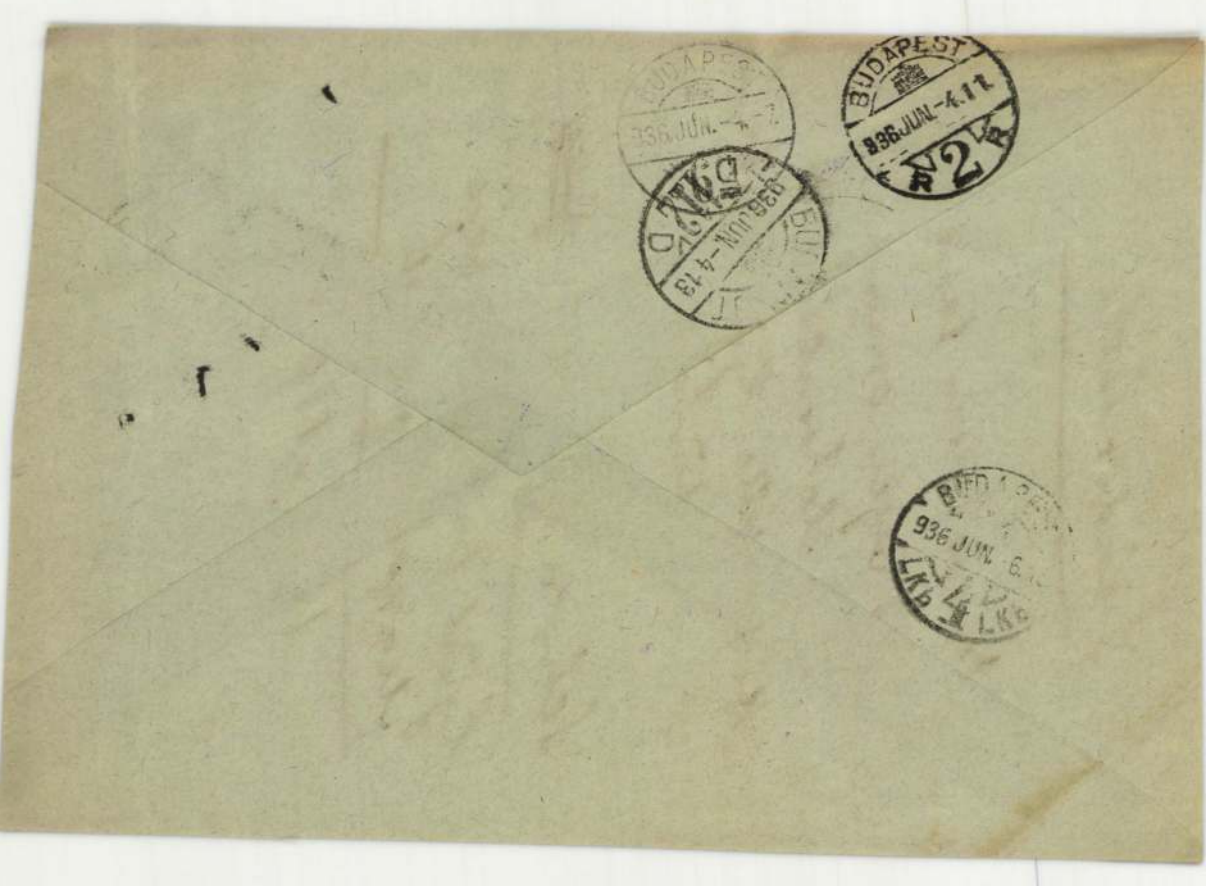

BUDAPEST
936 JUN.-4.11
R 2 R

BUDAPEST
936 JUN.-4.13
D

BUDAPEST
936 JUN. 6.
LKB

Sándor Béla

Veress Zoltán keze Wind
1917 végén ornamentá-
lis dekorációval
kifestette Gül Baba
türbéjét

Schoen Arnold : ~~Gül~~
Gül Baba türbéje.
Magyar Művészet

1936. 180. l.

Sándor Béla

cikk

Magyar Iparművészet

1914. 276.,

277. l.

Sándor Béla

festő.

A beteg gyermek, ~~[illegible]~~
Zivatar a Balatonon,
Női hátakt stb c
képei. Wiesner Kálmán
tulajdonában, ki a
fenti festőnek tógora

Láttam 1937 jul.

llásáról-
Pozsony-
-ban
ás
l.Pes-
bi
Lampi

ia.

ilom:
ivészek

szer-
rt.Képes.

./A
rta
4.
képe.
.
ien./
goskertje.692.

Sándor Béla

passzív szereplése a
kommúnalatt lásd

Pogány Kálmán

Csomagjában.

[illegible]

Sándor Béla

díszítő festő szakoktatás vezetője 1899—.

Építők. 1930. 77. l.

óan - a kirándulás autóbusz költségét fe

kezési lapot akkor is küldjék vissza, ha a sza
ridők pontos betartását.

nákkal Tóth Endrét vagy Rezi Kató Gábort ke-
-122/55 vagy /85.

SÁNDOR Edit

Jelek a vallásban : Vaja, Vay Ádám Múzeum
1984. márc. 16. Bev. Sándor Edit. Vaja : Vay M.
1984 [6] p. lap. ill

M E G H Í V Ó

A Petőfi Sándor
Városi Művelődési
Központ
Győr, Árpád u. 44.
Tel.: 96/327-466
KORTÁRS Galéria

tisztelettel meghívja Önt és barátait

SÁNDOR EDIT

grafikusművész
kiállítására

Megnyitja:
BOHÁR ANDRÁS esztéta
1999. július 21-én 17.00 órakor

Megtekinthető: 1999. augusztus 21-ig, vasárnap kivételével naponta 10.00 - 17.00 óráig.

SÁNDOR Edit

" Korábban "hagyományos" grafikai eszközökkel dolgoztam.
1993-ban találkoztam először fénymásoló géppel. Mindent lemásoltam, ami a kezem ügyébe került. Technikailag is kísérleteztem. Kerestem, kutattam. Ezt a rácsodálkozás időszakának tekintem. Bár ennek a műfajnak világviszonylatban csak pár évtizedes hagyománya van (összehasonlítandó a klasszikus művészeti területekkel.)
Ha a fénymásolót szerszámnak tekintjük az alkotó kezében (márpedig az), akkor jogos az új lehetőségek kutatása.
A fénymásoló műveket, művészetet szemlélőben óhatatlanul jelentkezik a gyanakvás az elektronikus vezérlésű "géptermékek" iránt.
De aki ezt választja alkotómunkája eszközeként tudja, mennyire fontos az ember részvétele a folyamatban, a művek létrejöttében. Tudja mennyire fontos az emberi (isteni) teremtő erő, gondolat, a művész teremtő erejű megnyilatkozása. A tartalmi mondanivalót hordozó, a hagyományos esztétikai elveknek megfelelő alkotói megnyilvánulás, melyet a technika segítségével hívok elő a végső cél érdekében. A technika használata nem önmagáért történik, hanem az emberért, a művészetért. Vallom, hogy a művészetben meglehet tenni mindent, ha a létrejött eredmény valós és hiteles. A művészet nem anyagban, eszközben mérhető, ezek csupán megnyilvánulási formái.
S miközben ez az évek folyamán megfogalmazódott bennem, már semmit nem másolok le, ami már egyszer "megvolt". Mindössze csak a gondolattal egybekapcsolódott, kezem nyomán véglegesített s a fénymásolóval rögzített és tovább adott üzenetet küldöm másoknak tőlem. A kezdés évében (93-ban) már lehetőségem nyílt elektro-munkákkal kiállítást létrehozni. Ettől az évtől kezdve számtalan egyéni és csoportos kiállításon mutathattam be munkáimat."

Sándor Dénes

Wolfgang Ulrich: „Nagyradak nyomában"
c. könyve borkoló és kötésterét kémétette
Digavott (a kép magyar könyv 66 a).

Magyar Grafika 1967. III. n.

Sándorné Donáth Sarolta MDK

Kolostérlépcső, olf.
Feltámadunk, olf.

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919.

M.D.K.

Sándor D.

Losonczy Géza államtitkár
Major Tamás a Nemzeti Szinház igazgatója
Kodály Zoltán zeneszerző
Vedres Márk Kossuth-dijas szobrász a Békekongresszus Előkészitő Bizottságának tagjairól készitett karikaturákat.
A karikaturák repr.-i a szöveg mellett szerepelbek.

„Az igaz müvészek igaz emberek és az igaz emberek a Béke Katonái.
Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 15 II. évf. 24. sz. 3. l.

(1)

Gr. Domokos tpl 2x

96, 101,

Sándor Béla

A tolnai pléb. templom menyezetképe, mely a korona felajánlását ábrázolja, gentitől.

Serbst Istvánemlékk

III. 2321.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Sándor Béla

Előőrs, Hindenburg
barát rajt' ütnek
a Kozákokon c. Egész
vers.

Vas. Ujs. 1916. 233. l

elnök

atásügyi m. kir. Minisztériumnak

B u d a p e s t

Sándor Béla

Menekültek c. Eépe

repr.

Vas. Ujs. 1920.

103. l.

Sándor Ernő Nagy

Kaposvár, Picture Gallery:
Painter Sándor Ernő Nagy.

In the country
Daily News, 1948. nov. 29.

MDK

cs. Sándor Ernő, 1928

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

Hadjárat.

Az előtérben felállitott
igazitják, a háttérben lévő vá
rák gyalogosok küzdenek szuron
lyó pattant szét. Felirata:

Bombardement d

fölül jobbra: 136.

Rm., mér. a vk. 16.9

Szn. 21
434-99-

csikszentmihályi Sándor Ernő

építész

Szül.: Marosvarmenyes 1895

Oklevelet nyert 1928

Műegyetem 17. C.

SÁNDOR József Attila
Börvely, 1958. március 20.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

Sándor Eszter

Ruházati formaterező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás (Műcsarnok), 1975. jún – júl.

Sándor Eszter

és Bakó László ipari tervezőművészek munkáiból nyilt kiállitás a Magyar Divat Intézet József körüti bemutatótermében III. 4-én.

Magyar Hirlap 1975 64/8

Sándor Eszter

A szombathelyi Savaria Muzeum alapitotta a Velemi Alkotó Műhelyt textilművészek számára. A részvételhez egy pályázat megnyerése szükséges. Frank János: "Egy kerti ünnepély – Velem" cimmel ismerteti a műhely munkáját és felsorolja az ott dolgozók nevét: Attalai Gábor, Bajkó Aniko textilművészek, Bánáti János belsőépitész, Bárkányi Attila formatervező, Bodnár Eszter, Erdős Julia, Gulyás Kati, Harsai Ilona, Holb Margit, Kele Judit, Kelecsényi Csilla, Lovas Ilona, Sándor Eszter textilművészek, Schrammel Imre kerámikus, Szenes Zsuzsa, Szilasi Anna, Tábori Gabriella textilművészek, Somogyi Pál belsőépitész, Tóth Sándor textilművész. Háromnapos kiállitáson bemutatták a művészek alkotásait. A részletes beszámolót lásd: Schrammel Imre nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 26. XXI. évf. 48. sz. 12. lap.

Sándor Eszter, tervező iparművész a Hódmezővásárhelyi Divatkötöttáru-gyárban, – HÓDIKÖT –, 3 tervező iparművész dolgozik: Fekete Jánosné, Sándor Eszter és B. Kovács Ferenc-né, a gyár anyag és modelltervezői

Tandi Lajos: Iparművészek a gyárban.
Tiszatáj. 1977. ápr. 99. old.

Sándor Eszter textiltervező művész 1.) Folytatás

Csongrád megyében a települések házasságkötő termeit az e-tájon élő művészek alkotásaival dekorálják, szépítik. A megbízások második fordulójában hét újabb mű készült el, melyek már láthatók a megyében: Sándor Eszter textilfaliképei Nagylakra kerültek. Van valami rokonság Sándor Eszter és T. Nagy Irén művész között. Valószínű a sűrített jelképiség, a differenciált felületmegmunkálás, a választott anyaghoz való hűség köti össze őket. (anlítve és repr.) Ramány László belsőépítész-férj tervezett hatásos közeget a művész textiltervéhez. (anlítve).

T. L.: Újabb pannók.
Dél-Magyarország, 1983. dec. 17. 6.-old.

Sándor Eszter

Modellek

(f.b.): Szenesben látható...

Nők hapja, 1976. aug. 14-19 oldal.

Sándor Eszter

A Divat Kötöttáruigyárban

Textilterverő, munkája bizonyítja azt, hogy Vásárhelyen egyre izmosodó iparművészet is van

Dömötör János: Vásárhelyi művészet

Alföld 1971/10 72 old

Sándor Erster, a „Hódiköt" tervezője

a Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttárugyár 1973-74 évre tervezett modelljeit a Duna Intercontinental Szállóban mutatták be.

Ez a Divat, Budapest, 1973. jún.

Sándor Eszter

A recenzens az alábbi munkáit említi: Tükör (a régi szusszékok faforagásaira emlékeztet); Három királyok; Virágos fa; Tulipános fa; Szürke fa; Öregasszony; Falkompozíció.

Dömötör János: Bűbb Ferenc; Sándor Eszter; B. Somogyi J. kiállítása — Ipari Művészet, 1972/6. sz. 12. l.

Sándor Eszter 1.

A címben jelzettekkel közös kiállítása volt a Medgyessy Terem-ben. Az Iparművészeti Főiskolán végzett. A Divatkötöttárugyár-ban dolgozik. Munkáinak technikája fonaratás. Az így keletkezett felület batikusan tört. Ezért hívja munkáit „fabatiknak". Új műfaj.

Dömötör János: Bubb Ferenc, Sándor Eszter és B. Somogyi Julianna kiállítása; Ipari Művészet, 1972/6. sz. 12. l.

Sándor Eszter
textiltervező

A vásárhelyi művészek
köre tartozik a művész.

Bánszky Pál: Hódmezővásárhely és a képzőművészetek
Művészet, 1974. március - 43 oldal

Sándor Eszter

Formatervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi iparművészeti kiállítás,
1975. Műcsarnok, jún–júl.

Sándor Eszter textilterve
művész
2.) Folytatás

Dél-Magyarország, 1983. dec. 17.
7. old.

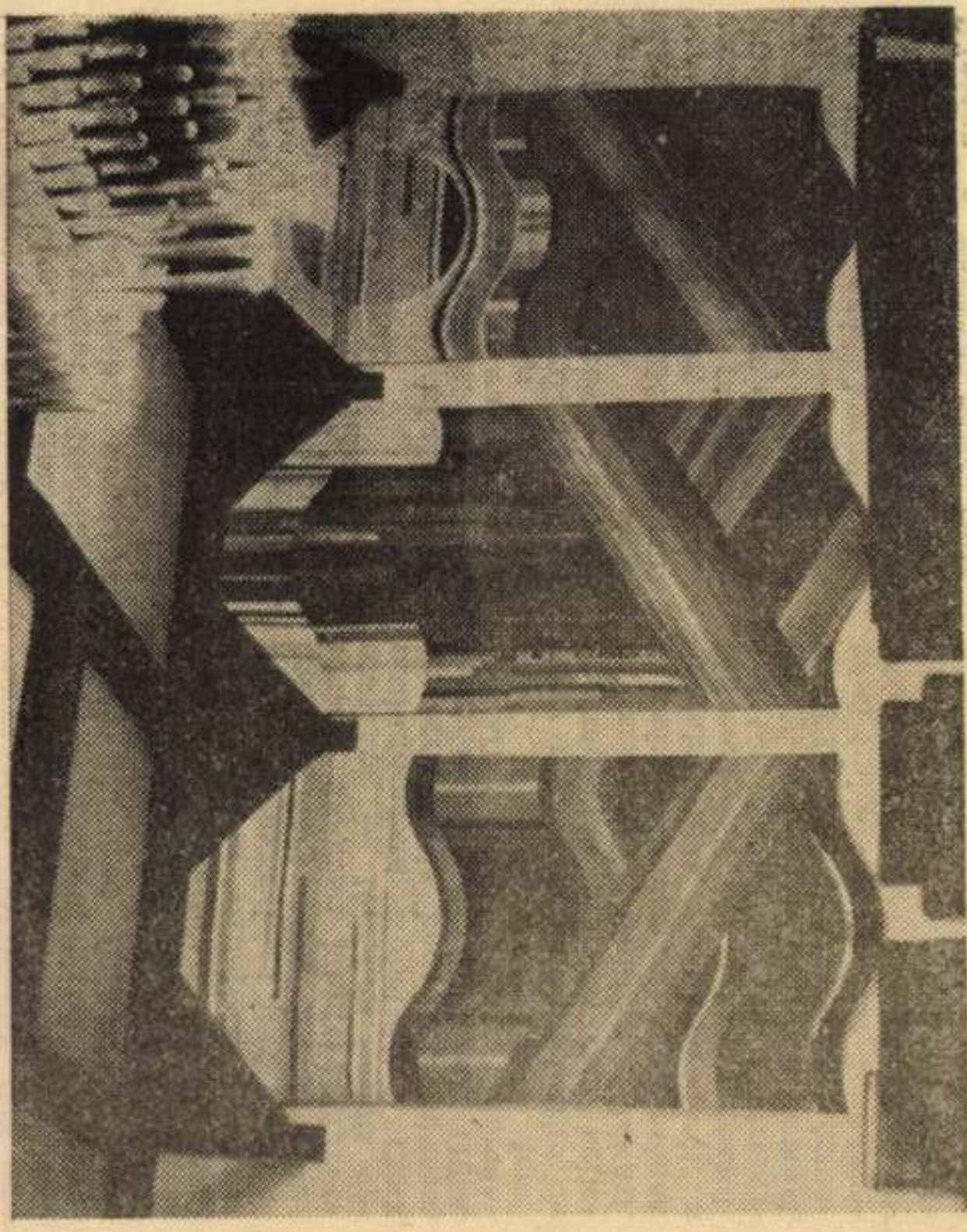

Sándor Eszter textilfalképe (Nagylak)

tonosan növekedő vagyont biztosított számára. A világban számos dinamitgyárat létesített, ugyanis Alfred Nobel nemcsak kiváló kémikus volt, hanem kitűnő szervező és nagy üzletember is.

Párizsban telepedett le 1869-ben, majd San Remóba helyezte át laboratóriumát. A halál is ott érte, de hamvait hazaszállították Stockholmba.

Alfred Nobel nem nősült meg, örökösei nem voltak. Hatalmas, 52 millió koronás vagyont — még Magyarországon is voltak érdekeltségei — gyűjtött össze. Könnyű volt Nobelnek — mondhatnánk, mert nem volt asszonya... Nobel 1896. december 10-én halt meg, és azóta, pontosan 1901 óta minden esztendőben halála napján adják át — az élő és meghívott Nobel-díjasok jelenlétében — az átlagban 170 ezer svéd koronát jelentő díjat. Az első között kapta meg a Nobel-díjat a német *Röntgen*, a holland *van't Hoff*, a francia *Sully-Prudhomme*, a [illegible]

származású amerikai *1961-ben orvostudományi; Wigner Jenő* (1902—) magyar származású amerikai *1963-ban fizikai; Gábor Dénes* (1900—1979) magyar származású angol *1971-ben fizikai* és *Andrew Schally* — szülei Magyarországon születtek, őmaga is beszél magyarul, és igen jó kapcsolatot tart fenn hazai kutatókkal, gyakran látogat Magyarországra, — *1977-ben kapott orvostudományi* Nobel-díjat. Csak az érdekesség kedvéért jegyzem meg, hogy *P. Diracnak* (1933, fizikai) felesége magyar származású, Wigner Jenő húga. Igaz, hogy nem kaptak Nobel-díjat, de eredményeik alapján oda kellene sorolnunk *Neumann Jánost*, a számítástechnika elméletének megalapítóját, *Szilárd Leót*, a láncreakciók elméletének megalkotóját, *Selye Jánost*, a stressz-elméletért, vagy *Bárdos Tamást*, az USA-ban élő magyar származású tudóst, aki a rák kemoterápiás kutatásában ért el nagy érdemeket. De a legnagyobb magyar fizikus, *Eötvös Loránd* sem kapott Nobel-díjat. (*Einstein* szerint *A fizika egyik fejedel-*

Sándor József-Attila

Molnár Dénes:
a meghökkentés
művészete —
humorgrafika 1981.

Sándor József-Attila: Műterem

Utunk, 1981. aug. 7.

Sándor Gáspár

„Édes uram az munkácsi sánosnak delineatiójat csak propter formam küldvén kgdnek, annak hátára feiresen írtam azon dolgokat, kiket máskint pennára nem mertem tenni, meget tüzre tartván, meg fogja kgd olvasni s continentiájat értem."

1686. jun. 4. iki levél.

Zrinyi Ilona leveletől. Tört. tár 1880. 423. l.

Sándor Gáspár

festő (?)

Zrinyi Ilona 1686. jun: 4-
levele végen: „Sándor Gáspár
az sancrot, még szebbet c
árkusra." Levél Munkács vár

Közölve. Szilágyi Sándor.
levelei- Tört. Tár. 1880. 4

Sándor Gáspár

Dominus Caspar Sandor affinitate conjunctus principi.

Gergely Pauer, Thököly Imre és a francia diplomatia. Tört. Tár 1888. 729. l.

cinello megmutatta önt nekem, azt mondtam magamban: nem engedem bántani ezt a fiút!

Rákóczi: Ön azt mondta, hogy szegény leány. Talán elfogadja tőlem ezt —?

Smeraldina: Mi van az erszényben?

Rákóczi: Pénz. Száz arany. Körülbelül annyi...

Smeraldina: Alamizsnának sok pénz.

Rákóczi: Nekem nem sok, elfogadhatja nyugodtan.

Smeraldina: Jöjjön velem!

Rákóczi: Hová?

Smeraldina: Elvezetem valahová... Nem az Arany Delfinbe, hanem biztos helyre. Szereti a velencei dalokat? Énekelek önnek. Táncolni is tudok.

Rákóczi: Nem, nem megyek.

Smeraldina: Miért húzódik? Önnek ez csak egy kis farsangi kaland. Én tudok nagyon kedves lenni.

Rákóczi: Elhiszem, de nem akarok kalandot.

Smeraldina: Nem is volt még?

Rákóczi: Hát — nem volt!

Smeraldina: Nem csókolt még nőt? Nem is fog soha?

Rákóczi: Dehogy nem! Majd ha feleségem lesz.

Smeraldina: Addig nem?

Rákóczi: Nem.

Smeraldina egy percig hallgat, azután Rákóczi lába elé ejti az erszényt és eltűnik az álarcosok tömegében.

A fiatal úr nem is látta többet.

Folytatjuk

Nyárvégi zápor

Csattog a Pásztor fényes ostora,
fekete felhőnyájat űz tova,

mely morogva lohol kelet fele
s földre záporoz rég meggyült teje,

megitatva a kiégett mezőket,
a kerteket, mint szomjas csecsemőket.

S ahogy elvonul, új színben ragyog
a föld. Édes gyümölcs, virágszagok

szállnak a levegőben szerteszéjjel.
a dáliák büszkén kinyúlnak s kéjjel

mártják harmatos szirmukat a fénybe
s nevetnek, mint a lányok a legényre.

Már szél se fúj, a csatorna is hallgat,
csak a lombokon reszket még a harmat

s az utakon, mint sok apró üveg,
ragyognak a nyomokba gyült vizek.

Csak ez maradt viharból, ég-haragból,
a fürj már újra vigan pitypalattyol,

mint két kifáradt, békülő szerelmes,
szeliden összemosolyog a föld-ég

s az ágakon, mint nagy örömkönnycseppek,
csüngnek a piros almák, sárga körték.

BÓDÁS JÁNOS

Hailé Szelasszié, Abesszinia négusa.
Sándor G. Sándor szoborműve

A négus és udvara

Az *Uj Idők* munkatársának elmondta:
Sándor G. Sándor szobrászművész

1928-ban Addisz Abebában élő, befolyásos német barátaim ajánlására meghívtak az abesszin császári udvarba. A régensnek és feleségének a portréját kellett megmintáznom. Fiatal, szinte „kezdő" szobrász voltam, Párisban éltem s nagyon megörültem a kalandos ízű megbízásnak. *Egy évet töltöttem Addisz Abebában, az uralkodó közvetlen környezetében.* Megismertem ezt az érdekes és, európai szemmel nézve, titokzatos embert, családját, környezetét és a forrongó, alakuló, ősi kultúrájú és félvad, őskeresztény és pogány országot.

A most uralkodó négus: Hailé Szelasszié, 1928-ban Rasz Tafari néven még csak régens volt, de minden hatalom az ő kezében összpontosult. A „nagy" Menelik császár leánya: Zeoditu, papjaitól körülvéve élt a császári palotában s csak névleg volt császár. 1931-ben azután a császári címet is felvette Rasz Tafari a Hailé Szelasszié — magyarul: a Szentháromság Oltalma — névvel együtt. Azóta ő a négus, illetve, ahogyan hivatalos írásokon nevezi magát: negus negesti. A királyok királya.

Elfogódottan mentem az első audienciára. Ismertem Rasz Tafari trónrajutásának történetét s ebből arra következtettem, hogy a régens aligha érzékeny lelkű, álmodozó szemű, kifinomult idegzetű keleti uralkodó. 1916-ban puccsal került a trónra. A puccsok, államcsínyek ugyanis valósággal „legi-

Uj Idők 1935. 44 sz.

tim" formái az uralkodó- és kormány-változásnak Abesszíniában.

A politika abesszíniai stílusának szemléltetésére elmondhatom, hogy például, a nagy Menelik császárról még ma sem lehet pontosan megállapítani, hogy mikor halt meg, mert felesége és környezete négy évig titkolta halálát, hogy ily módon tovább is birtokolhassa, helyesebben: bitorolhassa a császári hatalmat. Négy év mulva azután Lidzs Jeasszu, Menelik unokája lett a császár. Őt fordította ki az uralkodásból az antant-hatalmak segítségével Rasz Tafari. A németbarát Lidzs Jeasszuról azt a hírt terjesztették, hogy áttért a mohamedán vallásra, lázadást szítottak ellene és börtönbe zárták. Azóta sem lehet tudni: él-e, meghalt-e. A szállongó hírek szerint már jónéhányszor meggyilkolták.

Ilyen előzmények után azt vártam, hogy villogó szemű, gőgös és kemény despota elé kerülök, aki, ha nem sikerül a portréja, talán még a „fejemet is leütteti". Érthető, ha kissé szorongva készültem az első kihallgatásra.

Futár jött értem reggel, autóval. Csak futár kíséretében engednek be idegent a palotába. A régens rezidenciája Addisz Abeba egyik dombján terül el. Háromszoros fal veszi körül. A „palota" tulajdonképpen több, kisebb, kastélyszerű villából áll. A villák a harmadik falon belül terülnek el, gyönyörű kertben.

Csodálatos mimóza allén mentünk keresztül. A kertben szabadon sétáltak a zebrák, elefántok és rács mögül bámultak ránk a tigrisek, oroszlánok, vadmacskák. Csupa szelídség és csupa vadság: mintha az egész országot jelképezné ez a hatalmas kert.

Amint megérkeztünk, bejelentettek az uralkodónál és nyomban elébe vezettek.

Gyönyörű perzsa-szőnyegekkel agyonzsúfolt, meglehetősen sötét előszoba vezet a négus fogadótermébez. Amikor a terembe léptem, az első pillanatban nem láttam semmit. A terem ablakai mind pontosan szemben vannak a bejárattal s az ablakon betűző napfény elkápráztatja a belépőt. Lehetetlen célzatosságot és bizonyos „keleti mentalitást" fel nem fedezni ebben az elrendezésben. A belépő idegen az első pillanatban nem lát semmit, őt viszont jól láthatják és pontosan megfigyelhetik a benttartózkodók.

Amikor szemem kissé hozzászokott a szokatlan világításhoz, csodálkozva állapítottam meg, hogy a trónemelvényen nem ül senki sem. A teremben elég sokan tartózkodtak és halkan beszélgettek. Egy udvari ember hozzánkjött, néhány szót váltott a futárral, azután intett nekem és odavezetett az egyik ablakmélyedésben állva beszélgető, szakállas, finomarcú úrhoz. A négushoz.

Az uralkodó kezet nyújtott. Vékony, finom, de keményfogású keze volt. A mosolygása és a hangja olyan megvesztegető, hogy az ember nyomban a varázsa alá kerül. Sok emberrel beszéltem róla később s mindenki így mondta el az első találkozás benyomásait. Első pillanatban arra gondoltam, hogy ez a póztalanság, amellyel engem, mint európait fogadott, talán maga is póz; hogy az ablakmélyedésben diskuráló uralkodó talán éppen azt akarta hangsúlyozni, hogy ő mennyire európai, mennyire nem törődik a formákkal.

De csakhamar rájöttem, hogy tévedtem.

A négus, bár jól beszél franciául, mégis tolmács közvetítésével beszélt velem. A tolmácshoz fordulva, hozzá intézte amhara nyelven a kérdéseit s én is a tolmácsnak feleltem, franciául. Első találkozásnál, mint megtudtam, a négus minden európaival amhara nyelven, tolmács közvetítésével beszél és csak amikor már megismerte emberét, amikor már tudja, hogy ki áll előtte, akkor tünteti ki avval, hogy franciául, esetleg angolul beszél vele.

Ennek a formaságnak is megvan azonban a „gyakorlati" oldala. Igy jobban meg tudja fontolni kérdéseit; a tolmács beszéde alatt jobban megforgathatja fejében az idegen feleleteit, jobban megismerheti vendégét, mintha a számára idegen és több figyelmet kívánó francia nyelven szólna hozzá. Minden és mindenki érdekli a négust és, mint mondják, tud is „mindent". (Az európai értelemben vett „referenseket" nála besúgók helyettesítik, akiknek jóvoltából kevés dolog marad titokban előtte.)

Az uralkodó úgy határozott, hogy először a felesége arcmását mintázzam meg, mert „ő is nagyrabecsüli művészetemet". A megtisztelő megbízás — mint később rájöttem — azt a célt szolgálta, hogy kiderüljön: mit tudok. A négusnak rengeteg a dolga, nincs ideje kísérletezésre, ő tehát, mielőtt modellt ült volna nekem, először a feleségén próbáltatta ki tudományomat. A császárnénak bőven van ideje. Igy ismertem meg a négus feleségét.

A császárné örömmel és látható kíváncsisággal jött az első „ülésre". Kíváncsi udvarhölgyeinek egész serege kísérte. A hölgyek kíváncsiságát azonban nem elégíthettem ki, mert annyira zavartak munkámban, hogy meg kellett kérnem a császárnét: küldje ki őket a teremből. A császárné vonakodva, valósággal megszeppenve teljesítette kérésemet. De a munka ezután se ment könnyen. Modellem ugyanis, az előkelő abesszin nők szokása szerint, köpenyegének szélével állandóan eltakarta félig az arcát. Igy nem könnyű dolog portrét készíteni! Nagynehezen azonban sikerült őt erről a szokásról lebeszélnem s lassan mégis csak elkészültem munkámmal.

A szobor megnyerte az uralkodó tetszését. Most már ő is hajlandó volt ülni nekem. Mintázás közben közelről megfigyelhettem ennek a különös, szuggesztív hatású, mindig nyájas és mégis végtelenül zárkózott embernek a szokásait, életmódját.

Túlzás nélkül mondhatom: Abesszíniában a négus dolgozik a legtöbbet. Reggel öt órakor kel fel. (Abesszíniában, kis eltéréssel, a Nap minden évszakban hat órakor kel és hat órakor nyugszik, s ennek megfelelően az abesszinek időbeosztása más, mint a miénk. Hatkor kelnek és este nyolckor fekszenek le). Korán reggel istentiszteletre vonul, vagy a házi kápolnába, vagy valamelyik városi templomba. (Az volt a benyomásom, hogy inkább politikából, mint vallási túlzásból.)

A négus minden útjának *kivonulás* jellege van. Legtöbbször autón jár, de sohasem egymaga, vagy kettesben a „szárnysegéddel" mint az európai uralkodók. Mindig udvari emberek csapata kíséri. A kísérők a négus hatalmas, autóbusz nagyságú kocsi-

jának lépcsőjén helyezkednek el, vagy a fogadóteremmé alakított autó padlóján kuporodnak le.

A templomból visszatérve, elkezdi véget nem érő audienciáit és tárgyalásait. Soha nem voltam vele egyedül. Audienciák, kihallgatások, tárgyalások és törvénykezés közben mintáztam a portréját. Ilyenkor bontotta fel leveleit is és olvasta el hatalmas postáját. A kihallgatások után átvonul egy másik villába, ítélkezésre. Én mindenütt utána, a szolgák pedig utánam, a hatalmas állvánnyal, anyagokkal és a készülő szoborral.

A négus az ország legfőbb bírája s ezt a „foglalkozását" is nagyon komolyan veszi. Aki ismeri az abessziniai viszonyokat, csak annak lehet sejtelme arról, hogy ez mekkora feladatot ró az uralkodóra. A közbiztonság elég gyönge lábon áll Abesszíniában. Az abesszin háború harcijelentéseiben biztosan sokan olvasták borzadva, hogy az abesszin harcosok éjszaka meztelenül támadják meg az ellenséget, mert sötét bőrükkel szinte beleolvadnak a koromfekete, afrikai éjszakába. Ez a módszer csak európaiakra hat megdöbbentően groteszkül, az abessziniai tolvajok világában: ősrégi. Ők éjszaka mindég meztelenül indulnak „munkába".

Különösen a három hónapig tartó esős időszakban ad töméntelen munkát a négusnak az ítélkezés. Ebben az évszakban a levegő telítve van párával és villamossággal. Ha az ember megborzolja a haját, halk pattogással elektromos szikrák „sülnek ki" belőle. Mindenki sokkal idegesebb, ingerlékenyebb, mint máskor, a pörök száma kétszer annyi, mint a száraz évszakokban. A fontosabb ügyek és felebbezések mind a négus elé kerülnek. Halálos ítéletet csak ő mondhat ki. Beszélik: valahányszor halálra ítél valakit, egy napig böjtöl. Valószínű, hogy a böjtölés sokszor csak kegyes szándék nála. A rossz közbiztonság miatt annyi a halálos ítélet, hogy a négus éhenhalna, ha minden halálos ítéletért egy napi böjtöt róna ki magára. De az bizonyos, hogy ítélkezéseiben méltányos és sohasem kegyetlen.

Köztudomású, mennyire szereti a gyerekeket. Karácsonykor a főváros összes gyerekeit vendégül látja uzsonnára és mindegyiket megajándékozza. Erre a célra tömegével rendeli Európából a szebbnél-szebb játékokat és nem sajnálja rájuk a pénzt. Felejthetetlen látvány a pompás, hatalmas park, a sokezer vidám, lármázó gyerekkel. A négus legtöbbször valamelyik ablakból figyeli a gyerekeket, de gyakran végig is sétál köztük.

Szelídsége mellett a vakmerőségéről is alkalmam volt meggyőződni. Ottartózkodásom alatt tört ki a palotaforradalom, melyet a Zeoditu anyacsászárnét körülvevő és befolyásukat féltő főpapok szítottak. A zendülők elzárták a császári várat és a törvénykezésre induló régenst nem akarták beengedni. Rasz Tafari nyomban határozott. Gépfegyvereket, ágyút és tankot vonatott a palota elé. (A tankot az olasz királytól kapta ajándékba.) Megüzente a lázadóknak, hogy ha nem nyitják ki a kapukat, lövetni fogja a palotát. A válasz az volt: a régenst beengedik, de a katonáit nem. Rasz Tafari elfogadta a veszélyes és nem sok jóval biztató feltételt, néhányadmagával bement az ellenséges várba és a lázadók vezéreit a tulajdon katonáikkal fogatta el. Ugyanezen a napon... modellt ült nekem s látható érdeklődéssel kérdezgetett Magyarország felől.

A négus felesége. Sándor G. Sándor szoborműve

Európai és „exotikus" vonások érdekesen keverednek a négusban. S ez a kialakulatlanság jellemzi környezetét is. Audiencia közben, míg fontos és bonyolult kereskedelmi szerződésekről tárgyal a legnagyobb szakértelemmel, udvarának előkelő tagjai széke mellé kuporodnak a földre és úgy figyelik a tanácskozást. Olvasótermében a padlón hevernek elszórva a legkülönbözőbb és legfrissebb európai folyóiratok, ujságok. A négus a lábával „válogat" a földön heverő lapok közt s amelyik megragadja az érdeklődését, azt felemelik neki.

Ügyes politikus és ravasz diplomata. Mikor vendége voltam, legtöbb baja a törzsfőnökeivel volt. De erőszakkal ritkán lépett fel ellenük. A leghatalmasabbakat úgy igyekezett megnyerni magának, hogy hozzájuk adta a lányait. Akár csak az európai uralkodók. Hogy számítása nem mindig vált be, azt éppen a legutóbbi események mutatják: vejei egymásután pártolnak el tőle.

Lelki arcképéhez az is hozzátartozik, hogy, mint elődje, Menelik császár, ő is óvatos és kitűnő „üzletember". Első csalódásom éppen az volt Addisz Abebában, hogy munkám megkezdése előtt fenyegetések és a káprázatos jutalom igérete helyett írásbeli szerződést kaptam, amelyben pontosan meg volt határozva, mekkora legyen a szobor, milyen anyagból készüljön, mikor „szállítandó" és mikor „fizetendő". Állítólag azért ilyen óvatos, mert az európaiak már sokszor becsapták.

Egyévi abesszíniai tartózkodásom alatt a világ egyik legérdekesebb emberét ismertem meg Hailé Szelassziében. Portréja, amelyet akkor készítettem róla, ott áll az Addisz Abebai császári palotában, másolatai pedig az abesszin főurak palotáiban. De mennyivel nehezebb a lelki portréját megmintázni ennek az ellentétekből összetett, érdekes és európai számára szinte kifürkészhetetlen léleknek!

HÁMOS GYÖRGY

Álmodozók

— Elbeszélés —

Irta: **Babay József**

— Tudja, — kezdte a szakállas és horgaska botjával szívalakú figurákat rajzolt a homokba — az volt aztán a teljesítmény, amikor pontosan éjfélkor felértem a tetőre. Hangos éljenzéssel fogadtak. Össze öleltek, tudja. A vendéglős mély meghajlással adta át a fogadás összegét, annyi pénzt, hogy még békében is valóságos vagyonnak számított. De hát csoda volt?

— Hm... — mormogta a másik és mozdulatlan meredt a Sziget tulsó oldaláról idecsillogó lámpasorra. Olyan mozdulatlansággal, mintha ültében a padhoz fagyott volna. Két kezét összekulcsolta a mellén, két nagy kezefeje fehér foltnak látszott, s azt az érzést keltette bennem, mintha odaszögezték volna a melléhez.

Már jó negyedóra telt el azóta, hogy hozzájuk telepedtem, szótlan, köszönés nélkül, szinte tudomást se véve róluk. Eleinte nem hallottam, helyesebben nem fogtam fel szavaik értelmét, csak amikor szembe került velünk a hold és sejtelmes-élesre váltak vonásaik, akkor kapcsolódtam bele beszélgetésükbe. De hallgatag maradtam. Éreztem ugyan, hogy a csendesen hümmögő, mozdulatlan padtárs nekem beszél, amikor beszél, ám úgy lefoglaltak kínjaim s a kétségbeesés, hogy pillanatra sem volt kedvem belefűződni mondataik színes és szép hinárjába.

A szakállas, aki görnyedten ült és egyre rajzolgatta a szíveket, cseppet rozsdás hangú férfi volt, Isten tudja, tán emiatt képzeltem azt, hogy szeplős az arca. De a hold nem világított élesen és homloka és orcája mezeje egyszínű foltnak tünt, valószínűtlenül fehérnek, míg bajusza, szakálla s bukott karimás kalapja ólomszürkében játszott.

A kis, dunaparti park, ahol ültünk, csendes volt, akár fáradt szív az álom alatt. Hátunk mögött hallgatag fák álldogáltak, előttünk a bársonyszerűen fekete Duna. A Sziget partja rendkívül messze volt, kétségbeejtően messze, elkülönült világként hatott és felénk csillogó lámpái krétafehér fényt izzottak részvétlenül. Emlékszem, többször gondoltam rá, hogy milyen egyszerű véget vethetnék minden fekete kínomnak. Fel kellene állnom, aztán talán tizenöt lépés s már benn gázolnék a folyamban. Nyáreste van ugyan, de azért dermesztő a víz. Valami partmenti forgónál elkapna, lehúzna és öt-hat perccel később már a fenekén gurítana tovább, természetesen holtan, kíváncsi halak síklanának tehetetlenül hömpölygő testem felett, aztán felmerülnék és háttal a csillagoknak, úsznék tova tétova galyakkal, habokkal, kísérve a folyam örökös, halhatatlan hörgésétől, ami talán pompás gyászindulóként hatna, csupán túlvilági hangokat felfogó, siket két fülemre. Ó, kívántam a halált, halálosan kívántam, botló, rogyasztó éhség gyötört, kivetett és elhagyatott voltam, akár égett tarló mellett vezető országúton elütött kóborkutya, akiről még a keselyű se akar tudomást venni. Ebben az egész, fertelmes szomorúságban egyetlen valami hatott rám megnyugtatóan, a mellettem ülő szakállas hangja-zenéje. Zsongított. Meleghullámú, jó hangja volt, mély és barátságos, valósággal muzsikált, akár valami három-négysípú, árva orgona.

— Tudja, — beszélte a szakállas és akkora szívet rajzolt botja a pad előtti parthomokba, hogy egy óriás se tudta volna befogadni, — az én két lábam még ma is iyen két csodaláb. Így, estente néha fogom magam, osztán nekieredek. Rakom a gyors lépést Aquincumig. Onnét, mert kedvem van hozzá, futok, tudja Csillaghegyig. És ha aznap délután aludtam, akkor visz a lábam pihenés nélkül Szentendréig, tudja, s mit mondjak, meg se kottyan visszafelé a sietés. Éjfél sincs s már fekszem otthon. No!

A mozdulatlan, távolra bámuló megmozdult. Vele mozdult árnyéka is, amit most már oldalt rajzolt ki a holdfény.

— Hm. Hát én nem dicsekedhetek ilyen lábbal Néha, csípős hetekben megdagad a térdem. Bár azért eljárogatok egy-egy órácskát. Nekem a kivált ság másban adatott meg, tetszik tudni. Hm. Mások, ha süt a nap, ernyőt csinálnak a kezükből. Én? Nincs olyan fény, amibe bele ne nézzek.

— Hm... — mondta most a szakállas. Olyan idegenül hatott rám ez a tétova „hm...“ — hogy megborzadtam.

— De ez még semmi, kérem. Látja ott túl, a Szigeten azt a hét kis csillagot? Kört formálnak.

— Nem látom. Hét?

— Hét kéremássan. Persze, hogy nem látja. Mert olyan rendkívüli messze vannak, hogy csak az én szemem látja. Felrepül egy közönséges kis légy az ablakereszemről. Átszáll az udvaron. A mi udvarunk hosszú. De én még akkor is pontosan látom, még a lábacskáit is, amikor már a kapu felett repül. Érti?

— Értem. Tudja, az lenne boldog halandó, aki olyan lábbal áldatnék meg, mint aminőt én viselek s olyan szemmel, mint a magáé.

— Hm... — dorombolta a csodaszemű és visszahelyezkedett szörnyű mozdulatlanságába.

— És kegyed? — fordult felém hirtelen a szakállas — kegyed miféle?

Soká, soká tartott, amíg válaszoltam. Aztán megnyálazta nyelvem a szájam széleit, megfogózkodtam a pad szegélyébe, előredőltem és mondtam:

— Nekem se olyan csodálatos lábam, se olyan fénytálló szemem, de legalább semmi panaszom. Nagyon sokat ettem s kisétáltam ide, levegőzni. Így part mellett, fák alatt ózondúsabb a levegő, sietteti az emésztést. Nem mondhatnám .hogy túlságos sokba került a vacsorám, pedig hét fogást ettem végig. Legkivált a gyümölcs esett jól. Bár a kecsege se volt utolsó. Friss tartármártást lehet kapni mindig ott, ahol étkezem.

— Hm . . .

— Én csak kávét iszom este. Húst soha. Nem jó éccakára úgy megrakni a gyomrot.

Csend lett. És ebben a halottat is felébresztő csendben egyszerre csak korogni kezdett a gyomrom. Poklok! Jaj! Lehajoltam, majd soká visszatartottam a lélegzetemet, hiába. Falatért ordító gyomrom megint korgott. Krn, krn, korrr . . . — mondta és így fejezte be: krrr . . .

Éreztem, elveresedek. Szégyenteljes meghazudtolás. Zavaromat hirtelen düh váltotta fel s elrohantam mellőlük.

A hold felült a Kartonnyomógyár tetejére. Befehéredett a park, magasból öntötte le rá ezüstjét.

A fedezék, ahova húzódtam, eltakart. Lestem őket. No végre. Indultak. A szakállas átadta a botot a hümmögőnek. A Hm-hm kelt fel először. Előrenyújtotta a botot, veregette a végével a homokutat. Aztán hirtelen balra fordult és merev testtel ment a parkmélybe vivő sávon.

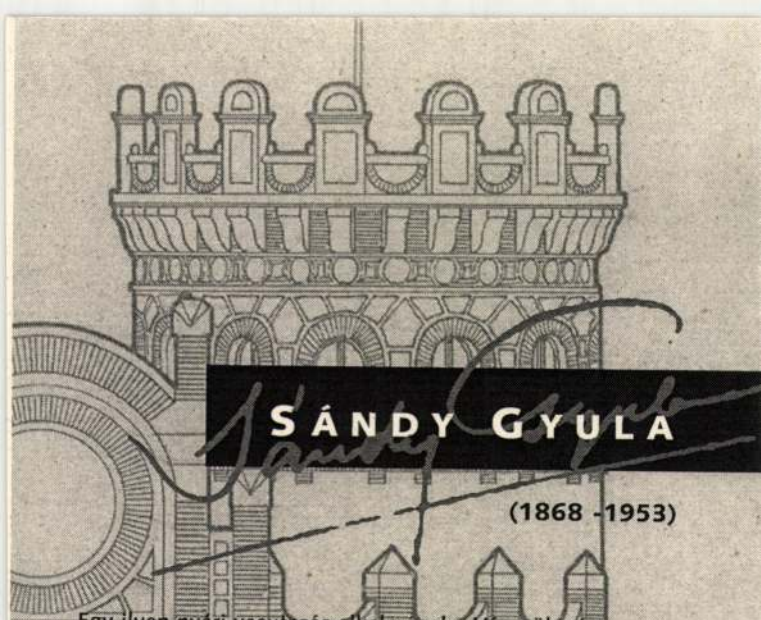

Sándy Gyula

(1868 -1953)

Egy ilyen nyári vasutazás alkalmával a Vág völgyén iparkodtam Zsolna felé. Budapesten beszállva, a kalauz látogatása után már néhány perccel mélyen aludtam. Így mentem át Vác, Nagymaros, Párkány-Nána, Érsekújvár, Galánta állomásokon, anélkül, hogy ezeket észre vettem volna. A vonat zakatolása közben szépet álmodtam: Neuschwansteinban voltam. Egészen tisztán jelent meg alvó szemem előtt az évekkel azelőtt látott remekmű és rajzolódott le annak körvonala az égboltozatra, amint azt fentebb le is irtam. Egyszercsak nagyot zökkent a vonat és megállt. Az álomkép még nem oszlott el szemem előtt, de én fekvő helyzetemről felugrottam és a szakasz ablakán kinéztem. Már megvirradt és íme ott látom magam előtt, felnők fölött a derült égboltozatra rajzolódva Neuschwanstein várát, amint azt a felkelő nap gyönyörű aranysugarakkal megvilágítja! Meg kellett dörgölnöm szememet, hogy jól látok-e? Ébren vagyok-e már, vagy még mindig álmodom? Hiszen a kép ott lebeg a levegőben! Semmi kétség. De a kalauz elkiáltja magát kocsim előtt: Vághéve-váralja, egy perc! Ekkor győződtem meg, hogy már nem vagyok Neuschwanstein előtt, hanem Magyarországon! De az említett várrom sziluettje annyira hasonlít a nászúton látott remekhez, hogy nem csoda, ha álom hatása alatt az első másodpercek után még mindig azt hittem, hogy álomképem folytatódik. Vagy az a szép várkastély dült volna azóta romba? Még romjában is milyen szép! A Vág fölött sűrű, hajnali köd feküdt. Nem látszott sem folyó, sem partjai, sem a váraljában levő község és erdő, csak a mindezek fölé emelkedő orom, amit a felkelő nap oly szép rózsás sugarakkal világított meg, hogy az a köd fölött lebegni látszott. Egy szép álom méltó folytatása: egy épp oly szép valóság! És én önkéntelenül hálát adtam a jó Istennek, hogy ezt a szép álmot és ezt a szép valóságot látnom engedte, melyről le nem vettem a szememet, amíg csak az a megindult vonatról látható volt. Ekkor felsóhajtottam, hogy bárha nekem mint építésznek alkalmam lenne egy ilyen építményt nemcsak álmomban vagy valóságban látnom, de megépítenem! Még azt sem bánnám, ha egy ily feladatot harmadmagammal vagy valakikkel összetársulva kapnám is meg!

SÁNDY GYULA

(1868 -1953)

Felemlítem ... mindenek előtt, hogy annak (ti. dolgozószobámnak) bordó frízes dohányszínű tapétájának díszeit az 1900-as évek elején többszínű színes krétával saját elgondolásom szerint sajátkezűleg én rajzoltam meg. Az 50 cm széles, 24 m hosszú fríz egységes alakot mutatóan, de minden részletében különböző kiképzéssel babérlevelekkel övezett művészpaizsok sorozatát alkotta. E fríz alatt a szoba négy falán körülmenően, az én betűmodoromban a következő négy felírás volt olvasható: az ablakokkal bíró keleti falon: ERŐS VÁR A MI ISTENÜNK, déli falon: KAROD ERŐS, SZÍVED EMELKEDETT, VÉGETLEN A TÉR, MELY MUNKÁRA HÍV, AMIT TAPASZTALSZ, ÉRZESZ ÉS TANULSZ, ÉVMILLIÓKRA LESZ TULAJDONOD. /Madách/, a nyugati falon: AESTETIKÁRÓL HALKAN SUTTOG A MÚZSA KÖRÖTTÜNK, SZÉP SZAVA CSAK FENNKÖLT LELKEK MÉLYÉBE LOPÓDZIK. /A Dekorative Kunst című folyóirat mottója saját műfordításomban hexameterekben/, az északi falon:
KI A VILÁG ELŐTT FÉNYLIK JAJ ANNAK,
HA E KÍVÜL MÁS GAZDAGSÁGA NINCS,
ÜRES SZÍVŰEK A LEGKOLDUSABBAK,
A SZÍV, A SZÍV AZ EGYEDÜLI KINCS. /Reviczky/.

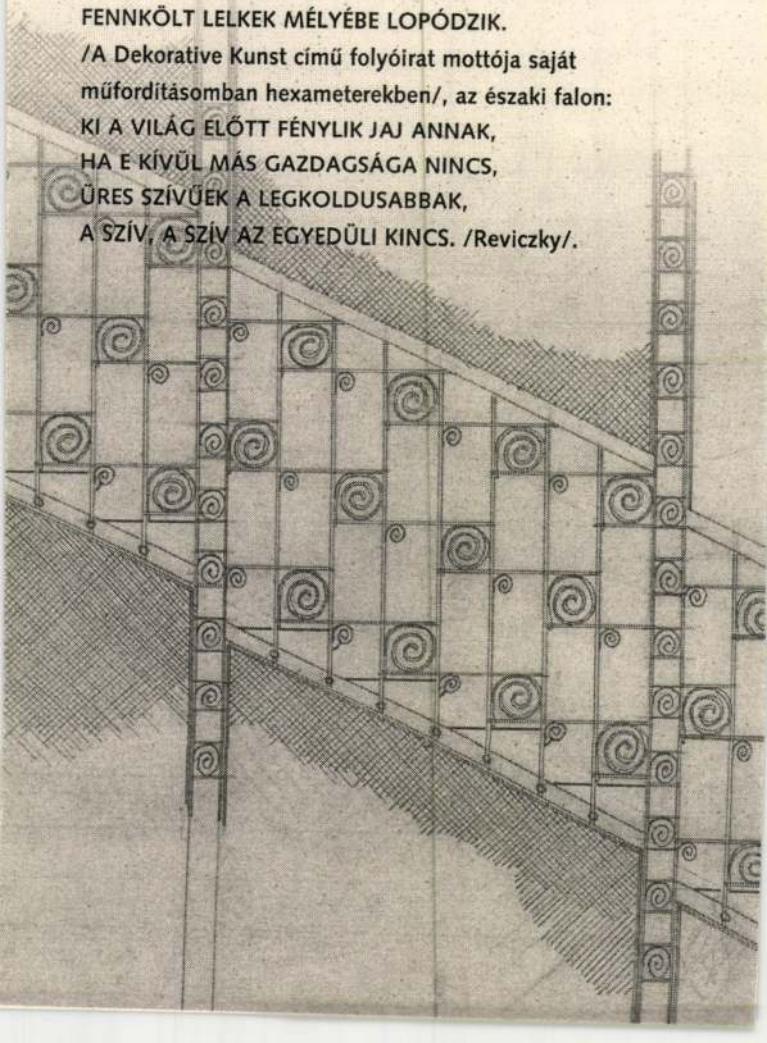

SÁNDY GYULA

(1868 -1953)

A háború utolsó telén, amidőn tüzelőanyagokban takarékoskodnunk kellett, középső és utolsó szobánkat lezártuk és én rajztáblámmal és rajzkészletemmel bevonultam hálószobánkba, ott dolgoztam amíg végleg nem kellett az óvóhelyre levonulni és ott élni. Az ostrom után megfigyelhettem egy lövedék útját, hogy az miképp jött be hálószobánk mennyezetén, átlyukasztotta rajztáblámat, minden rajtalevővel és az alatta levő bakjával együtt, amit szintén erősen megsértett, majd folytatta útját a padozat parkettjében, ahová befúródva tűnt el. Valamely lövés, vagy légnyomása ledöntötte a szalonból nyíló ajtólapot is és az a földön hevert. Az ostrom befejeztével keresni kezdtem körző készletemet. Nem találtam az emlékezetem szerinti utolsó helyén, az ott levő sérült rajztáblán vagy annak környékén. Le kellett mondanom, hogy az előkerüljön. Biztosan megtetszett az egyik zabrálónak és tokostól magával vitte. Hetekkel később, amidőn rom eltakarítások alkalmával kezdtem a sok összehányt holmit rakosgatni, mindezek alól előkerült a fentebb említett ajtólap is, azt felemeltem és íme ez alatt feküdt, szerencséjére tokjában, sértetlenül körzőkészletem! Megörültem a szerencsés leletnek, amit éppen a fekvő és leterhelt ajtólap alatt más sem keresett. Abban az időben egy ilyen készletet közel 1000 forintért sem tudtam volna magamnak szerezni, anélkül pedig nem lehettem volna tovább templomépítő!

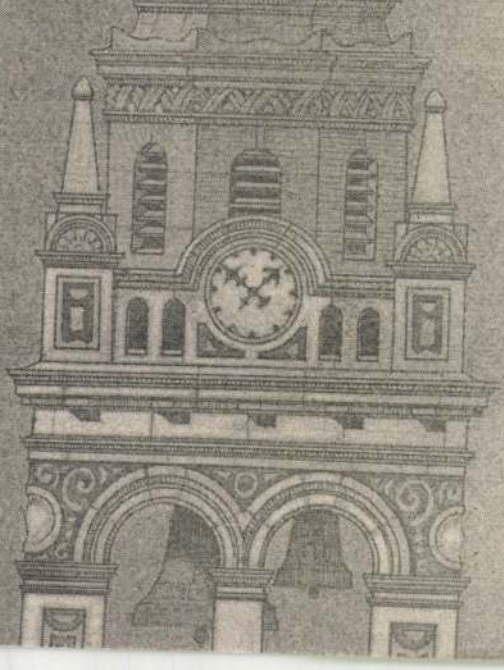

SÁNDY GYULA

(1868 -1953)

Mostani visszaemlékezésemkor ismét
egy magasabb E R Ő intézkedését kell látnom abban,
hogy amint technikus koromban foglalkoztam
templomokkal, első keresményemül két kis templom
megtervezése jutott osztályrészemül, szigorlati tervezésem
alkalmával t e m p l o m t e r v v e l tettem tanúbizonyságot
erre való rátermettségemről ...
... az életbe kilépve megint csak templom tervezéssel
kezdhettem pályafutásomat erre leghivatottabb vezető
(ti. Pecz Samu) oldalán!

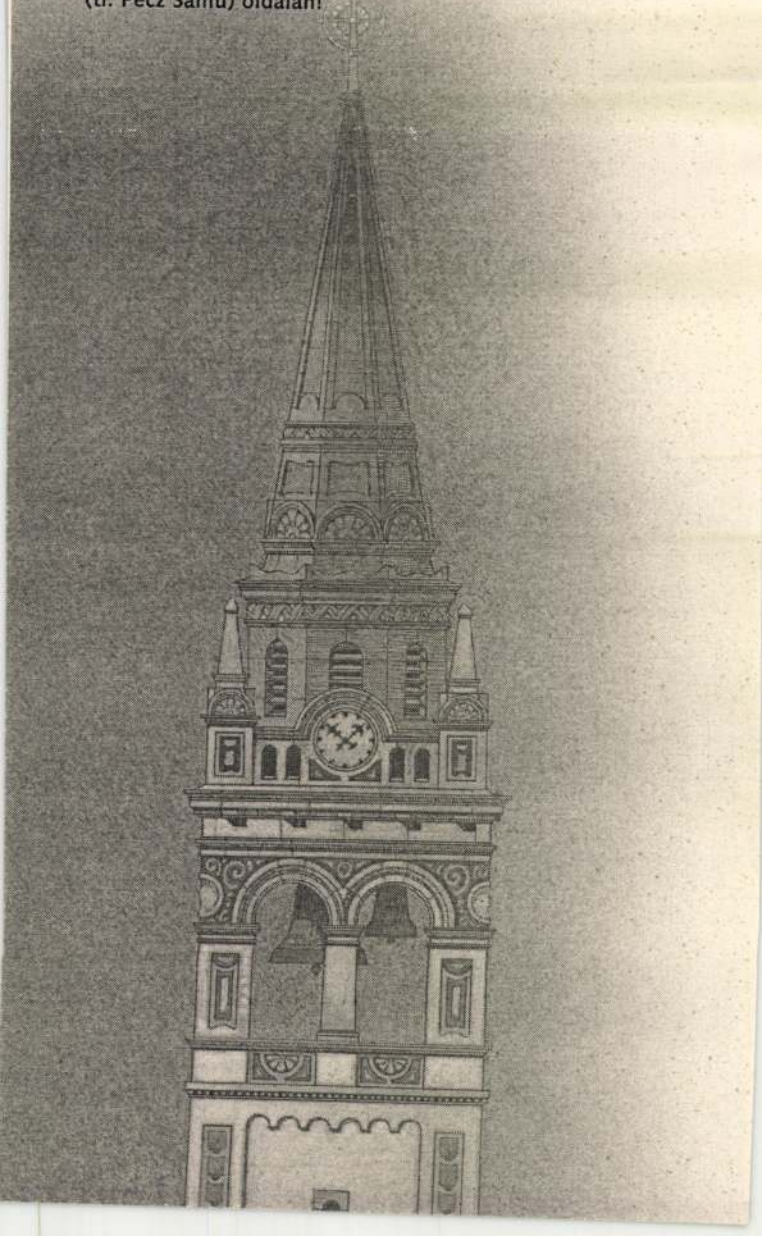

SÁNDY GYULA

(1868 -1953)

Az az architectúra, amibe én születtem, az én időmben, a történelmi tanulmányok alapján kifinomult egyéni művészet, melynél a létrehozott alkotásokban fel lehetett ösmerni annak alkotóját, lezárult. A daruvári kastély, postapaloták, a templomok még ilyenek. Ma az épületeket nem egyének, de nagyüzemek, tervgyárak készítik. Azokat az egyenlőségek jellemzik: ugyanazt a külsőt mutatja egy bérház, mint egy iskola, kórház, vagy egy ipartelep, színház, hűtőház vagy templom, gyárkémény vagy napsugaras harangtorony, épüljön az akár völgykatlanban, akár hegy tetején, erdőség közepette, galambdúcos faluban vagy nagyváros forgatagában, és tervezte légyen azt Corbusier, Kotsis Iván vagy Mihaszna János. Nem lehet abból felismerni sem az épület jellegét, rendeltetését, belső terének elmeit, tervezője zsenijét, nevét, a környezetbe való beilleszkedését. Hogyan fogja az átalakítandó várhegyi épületből kihámozni egy jövő századbeli műtörténész, hogy mi származott Bonfini kortársától, Hildebrand, Ybl, Hauszmann vagy Kotsis terve nyomán?

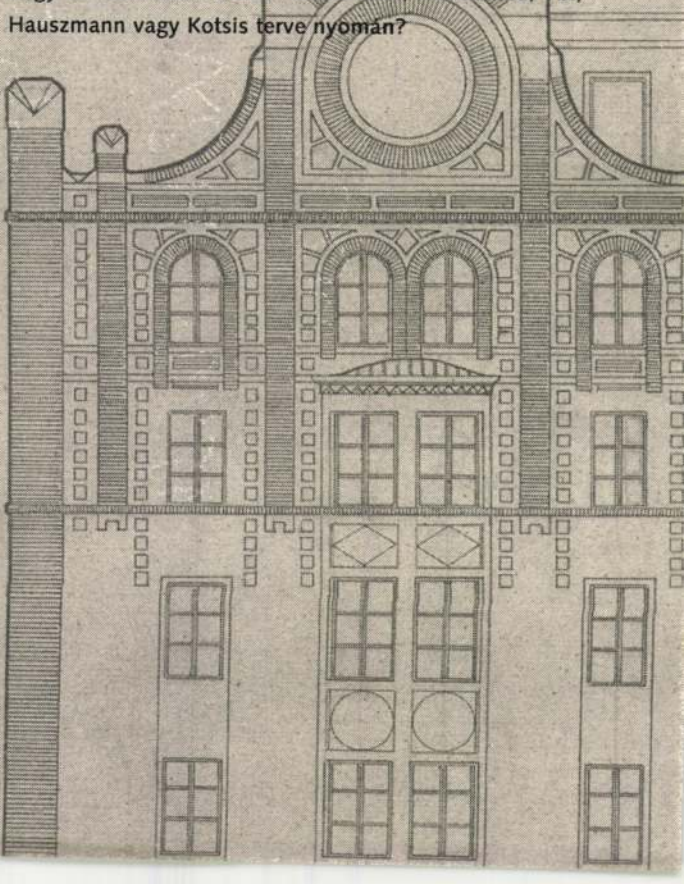

Sándy Gyula

KÖH Nivill.

2004.

KÖZERT
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

IBE

ne

n

A mozivásznon megjelennek az első meglepő képsorok. Fekete-fehéren, színek nélkül. Egy-egy géppuska szárnyát csattogtató madárként kerepel. A füst és tűz alagút leomlott betonfalai között egy magányos katona gyalogol. Egymás mellé vágva sorakoznak a második világháború legszörnyűbb képei.

Egy karcsú, levegőben hajózó repülőgépből kihulló bomba nem érkezik a célba, mert ahova becsapódna — ott boldog gyerekzsivaj, millió irányba, szerteszét szaladó kisiskolások. Modern iskola, nagyfény ország csillogó kristály palotája.

— Boldogok vagytok? — kérdezi a tanár.

— Igen, igen...: — ismétlődik a válasz.

A mozi sötét nézőterén három fiatal, harmadéves kereskedelmi tanuló ül a 6425-ös bolt dolgozói.

A Szemtől szembe című film képsorai peregnek tovább. A honvédszázad élve maradt egykori katonái azon a helyen találkoznak, ahol 1945 tavaszán harcoltak, hogy leleplezzék két mártírhalált halt bajtársuk emléktábláját. Az ünnepségre megérkezik a nem meghívott vendég, a volt századparancsnok, a tanár.

A nézőtéren nem nyikorognak a székek. Hogyan látják a múltat a mai tizennyolc évesek?

akartak. De egymást marboroztak, jó magyar módcselekvés helyett.

A parancsnoki gárda n tud kimozdulni abból a z történelmi térből, oszt helyzetből, ahova sorsuk gondolkodásuk köti őket.

KATI: Az egész horthyle Magyarországon ilyen v a vezetése. A gyávaságuk múlott minden.

PISTA: Inkább csak az a kori magyar hadvezetés v ilyen tehetetlen. Dálnoky ába akart kiugrani, kevés szándék.

LACI: Nemcsak a fe hadvezetés! Ez a hét eml a magyar tisztek cselek képtelenségét, hülyeségét jel

A film története, a m megelevenítése morális o nyomozás, a cselekvések m gött elővillanthatja az ok kat. Az emlékmű leleplezé re összehívott bajtársak kén telenek szembe nézni az e digi életükkel. És egy kivé lükkel nem merik válla múltjukat, régi énjüket. S gyellik amit 25 évvel ezel tettek és mondtak. — Mer nyit változtak ezek az emb rek a negyedszázad alatt? jellemzi ezt a változást? kérdezem.

1970 MÁJ 2 0.

1021

Sándor Géza

A SZOVJET KATONA EMLÉKMŰVE A GELLÉRTHEGYEN
(Sándor Géza fotografikája)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Sándor Géza

1976 MÁJ 8

1021

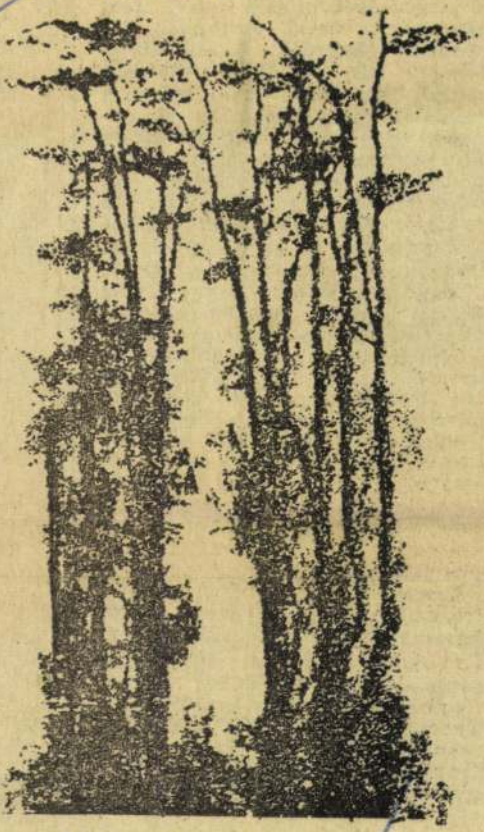

Sándor Géza fotografikája

1976. MÁJUS 8.

nyek, serdülőkori romantikák. De a regénynek valamiképp nincs „húzása". Szétdarabolódik. Az egyik epizód nem sürgeti a következőt. Egy cseréppadló, különféle minőségű kövekből, ahol helyenkint a kötőanyag is kilátszik.

Meg is leptődtem, hogy Révész György éppen A Denevér-kastélyt választotta. Amikor Szántó életművében annyi megfilmesítést provokáló téma akad. A *Bálnákról is beszéltünk* című kisregény mindjárt. Az emberi elidegenedés izgalmában fluoreszkáló autóversennyel. S az Egy férfi és egy nő című film dallamára is áthangolható szerelmi motívumokkal. De ajánlhatnám akár Szántó jó néhány, ma is mai novelláját. Tessék fellapozni őket!

Révész György a film címéül, jellemző módon, a regény legzavarosabb fejezetcímét választotta: *Két pont között a legrövidebb görbe.* Persze, van ennek a mondatnak megfejthető értelme is. De csak egy képzavar átlépése után juthatunk el hozzá. Arról lenne szó, hogy a felnőttek és a gyermekek közötti kapcsolat sok-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR RÁDIÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Sándor Géza

1021

Sándor Géza fotógrafikája

Vagyóczky Károly: Palacko

ORDULÓ — ÁLOMMAL

nepi ruhában voltak, pöttyös nyakkendőben. A lépcső vaskorlátjának támaszkodva beszélték meg apámmal az eseményeket. — Legalább negyven parazsat temettem be! — mondtam.

Az alattunk lakó néni lánya is kiállt az udvarra. Hófehér menyasszonyi ruha volt rajta fátyollal. Éreztem, mindjárt sikítani fog, de néma maradt. — Legalább ötven parazsat... — mondtam. A lány azonban csak állt, mintha mészszel öntötték volna le, némán, mozdulatlanul.

A diófa tetején két medve mocorgott. A ruhaszárító kötélen át-

ni kezdték a fölöttünk lakó néni elvált férjét meg a fiát. Az egyik nagy, a másik kisebb medve volt, a fejük pedig vízilófej. — Na, gyerünk! — mondta a bácsi a fiának, megigazította nadrágját, amely kiharapottan leffegett, és eltűntek a medvékkel együtt a lépcsőről.

Lentről, a városból koccanó, csilingelő hang hallatszott. — Figyeled! — emelte föl ujját apám. — Megindultak a villamosok!

Mögöttünk, a magas töltésen is vesztegelt egy három kocsiból álló szerelvény. Mind a három kocsi fekete volt. A fekete villamos ablakain átsütött a sötétkék ég. A középső kocsi felkunkorodott, és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 APR 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Sándor Géza
1021

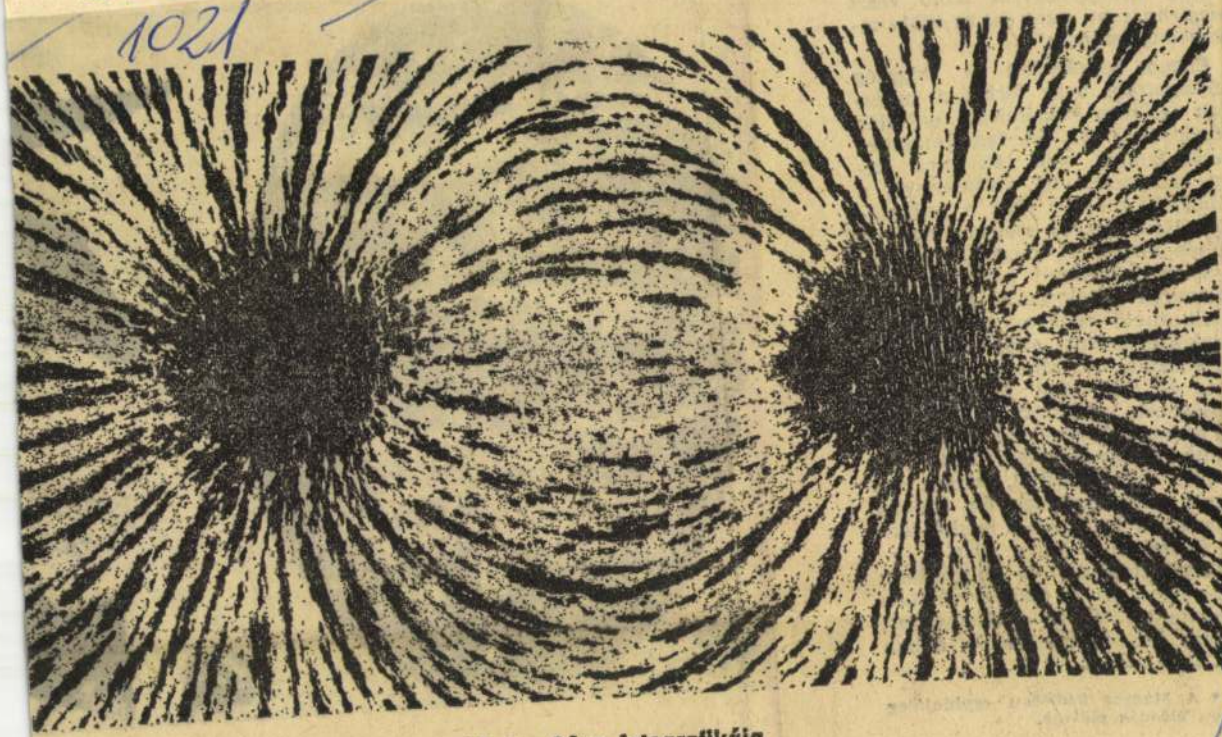

Sándor Géza fotografikája

első esztendejében is majdnem annyit dolgoztam azon, hogy a Fizika átalakulásáról szóló részt megírhassam, mint összes többi tanulmányomon . . .”

Engem feltehetően az irigység bújtogatott: hogy férhet a tudásnak ekkora tömkelege egyetlen koponyába! Az én fegyelmezetlenebb agyam csak találomra, itt-ott csipegetett fel valamennyit a világból, s hátha csak a felületéről? Rendszerező szellem: hogy a kicsapongásoktól megóvja magát, a világ jelenségeit páratlan szorgalommal katalogizálni igyekezett, áttekinthető rendbe szorítani az áttekinthetetlent; ettől ugyan én húzódoztam a szabadság nevében ég és föld végső felismerhetetlenségének tudatában, de bámulattal adóztam Németh László rendteremtő szenvedélyének. Azon tűnődve mindazonáltal, vajon az ember nem csak egy ősi trauma nyomására igyekszik-e rendet tenni, fejére ne dőljön a világ.

Magabiztosságát is irigyeltem: hogy egyes szám első személyben hirdette ki ítéleteit s véleményeit s hogy ha sérelem érte — abban

enyem valaha is lehet.

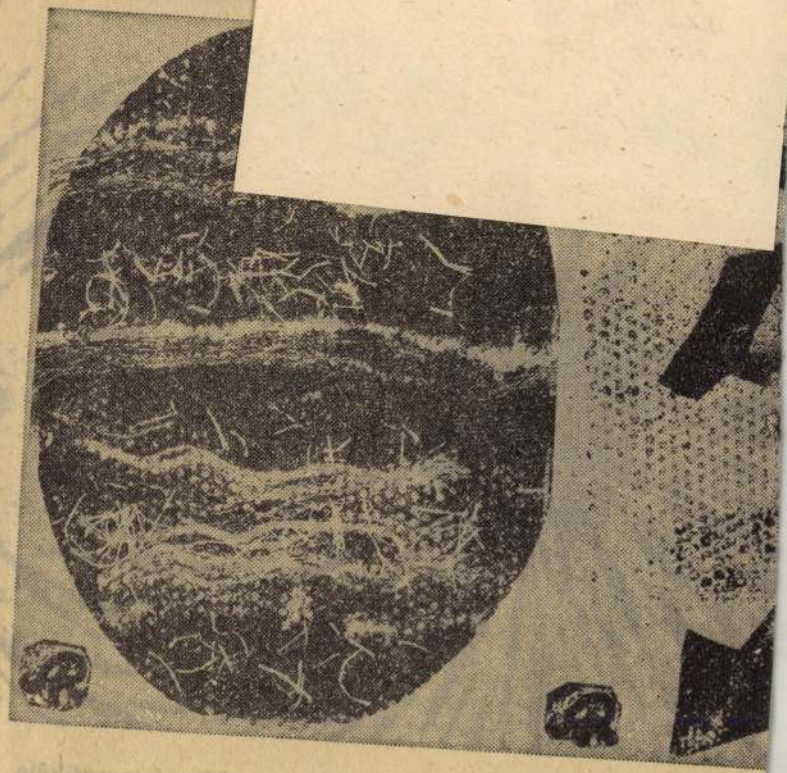

Swierkiewic

* A Magyar Rádióban egyidejűleg tartott előadás szövege.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 FEB 7
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Sándor Géza
1021

Sándor Géza fotografikái

Péter András: Angyal

Színház

yukon át

anulságok
ztojiak. A
a családi
gyerek, to-
a bűn is
ház ke-
apot, élő
edig na-
mert a
rokonok
inte elvi-
ró életét.
k persze,
llenére is
Többek
ebben a
haláláról
ágosan is
küzdelem
ereplő a
rt? Para-
rt, mert ő
án a da-
étje. Mert
úgy tör-
ró megne-
lás lénye-
nincsen. A
rcsa öreg-
k csupán
shetjük ki.
tipizálha-
hoz, hogy
biránt is
író-óriás
es drámai
írni róla
oz pedig
egyéniség,
mű némi
ljon, mint
emberi és
múló ak-
n. A sa-
s keresni
végső fu-

tásában. Száraz György művének megoldatlansága, illusztratív jellege, állóképszerűsége tehát elsősorban arra hívja fel a figyelmünket, hogy az írói életrajz nemcsak az illető író művének értelmezési kérdéseire nem adhat kielégítő választ, de drámai nyersanyagnak sem a legalkalmasabb. Mert különösen ha remekíróról van szó, azt, ami izgalmas, feldolgozásra érdemes volt, már megírta, aki megélte.

Ha eleve reménytelen vállalkozás is drámát írni egy Tolsztoj-méretű íróról, az elkerülhetetlen megalkuvásért kárpótolhat a színpadi megvalósítás, a színművészet meggyőző ereje. A veszprémi Petőfi Színház előadása — *Pethes György* rendezése — megelégszik az ízléses illusztrációval. *Fehér Miklós* díszletei és *Hruby Mária* jelmezei a Tolsztoj környezetéről fennmaradt fényképek hangulatát idézik fel. Mindez azonban nem feledteti, hogy *Dobák Lajos* Tolsztoj-alakítása az író alakjának még illúzióját sem kelti. E szereposztási tévedés következtében nincs markáns főszereplője a darabnak. A főhős szenvedélytelensége és erőtlensége miatt a darab egyensúlya is megbomlik. Szinte Tolsztoj felesége lép elő főszereplővé. Köszönhető ez *Göndör Klára* kitűnő alakításának is. De bármennyire örülünk is ennek a jól eltalált figurának, Tolsztoj mégiscsak hiányzik. A népes szereplőgárdából elsősorban *Szoboszlay Sándor*, *Joós László* és *Fonyó István* figyelemreméltó egy-egy érdekes epizódszerepben.

hanem
t játék-
kedvé-

helynek hangzana, líráját érzelmességnek ítélhetné valaki. Ha magát egy nagy fa kitűnni sem-

Sándor Géza

Sándor Géza fotografikája

Élet és Irodalom, Bp.
1976. OKTÓBER 2.
XX. évf. 4o. sz. 13. lap.

uzsika
mi
hallani
dika

n
gyvennégy
négy
zmény

Muzsika
. (tán tizenhét-
árciusba . . .

ég Bajcsyék!"
ó Dezső t u d j a !"
ölt a muzsika.

ni szégyen.
mkiált,
yi hogy: KIÁLLT!
negyvennégyben.

essziségben?
: félreállt.
t:
ségem.

T! — Gyávaság?
lőre?
okos te dőre:

este.
ent teste.

Igen: együtt voltunk. Ám mind: Egyén!
Külön Egyéniség — egyenlő: Jellem!
Tehát: külön-együtt a Fertelemben.
Ám eggyként-együtt mindnyájunk szívén:

végsőkig-elszánt csőretöltött remény
— akár a Reménytelennel is szemben.
Ó, nem hősként, hisz hányszor rettenetben:
hogy a kétely egy napon tetten ér

bennünket is — külön-külön és együtt.
S hogy amire lelkünk-üdvét feltettük:
elgyávulunk t e s t t e l óvni az Eszményt:

s magunk miatt pirulhat végül orcánk
nem bírván vállalt keresztünk keresztjét
— kereszted! — megfeszített Magyarország.

EPILÓGUS

A sarokasztal . . . ott ültünk heten
a kávéházi hűvös szegleten.
S heten: egyazon-hétféle elveken.
És terveztünk — hétféle terveken.

Hol van az az asztal az a sarok?
A Hetek közül három már halott.
Kettő emigráns. Egy: eszét-veszett.
De egy itt ül — mint aki itt-veszett.

S ültőhelyében (s ITT ül: bárhol ül!)
ma is — egymaga: HETEN üli körül
az eltűnt asztalt az eltűnt sarokban.

S heten pitázik — hétféle elveken.
S hétféleképp — hétféle terveken.
S hétféle hévvel — hétfele hasadtan.

Sándor Géza

Sándor Géza fotográfikája

Élet és Irodalom, Budapest, 1946. okt. 20.

yan, hogy ez az „egyszerű em-
r is voltaképpen kispolgár volt,
ne feledjük, hogy a feudálka-
alista rendszerben a kispolgár-
g szerepe is más volt, s hogy
bos ezen belül is egy jelenje
nt kritikusabb, jövője felé nyi-
tabb változatot képviselt. Csak-
y, mint a lényegében hasonló
agatartást képviselő Rejtő Jenő
. Howard). Velük kapcsolatban
ha nem volna blaszfémia —
ég a „realizmus diadalát" is em-
gethetnénk, de legalábbis Bóka
szló híres mondását idézhetnénk
ki a szórakoztató művészet effaj-
terméket nevezte „álruhás re-
ekműveknek"). A „diadal" mind-
ellett nem volt, nem lehetett túl-
ljes, ezek a művek sokban túl-
utatnak a szórakoztatóipar szok-
nyán, de sokszor — sokszor
gső alapjaikban — mégiscsak
nneragadtak. Olyan kritikai
emzésre van tehát szükség,
nely mindezeket a jelenségeket
molyan veszi, nem elégszik meg
reflexióval, hanem minél telje-
bb esztétikai, kritikai, szociológ
ai felvértezettséggel vizsgálja.
arinthy szavait alkalmazva: nem-
ak a humorban, de az egész szó-
koztató műfajban sem ismer tré-
t.

Ugyanezt kell érvényesíteni a je-
n szórakoztató művészetének
egítésében is. Már csak azért
, mert a Kabos Gyula—Rejtő Je-
ő féle stílus és magatartás, min-
en korabeli pozitívuma ellenére
lavult, ha ma próbálják megva-
sítani ugyanazt, már nem ugyan-
z. Ebből a szempontból nézve a
agyar szórakoztató művészet fej-
ődése a nagy Kabostól a kis Ka-
osig, korántsem látszik egyértel-
űen felfelé ívelőnek. Se szeri, se
alapjában pozitív alaphonfi alap-
pul. A pozitív magatartás igényli
a kritikai szemléletet, hiszen az
apologetika ellentétben áll társa-
dalmunk céljaival. Baj akkor van,
amikor a lázadó ellenzékiség ön-
célúvá válik, vagy amikor a pozi-
tív magatartás a hivatalos vagy
annak vélt vélemény lapos ismét-
lésébe csap át. Mindkettőre talá-
lunk példákat.

Száz szónak is egy a vége: a
szórakoztató művészet, a „könnyű"
műfaj komoly dolog. A társadalom
művelődése, életmódja, magatartá-
sa szempontjából fontos. Minden
ember, minden állampolgár naponta sokfelé és sokféle módon találkozik ezzel a művészettel: a televízióban, a rádióban, a vendéglőkben, a művelődési házakban. Hatása a társadalmi tudat alakulására szinte felmérhetetlen. Éppen ezért, ha változtatni szeretnénk és akarunk a jelenlegi helyzeten és arányokon, de ha akár csak elgondolkozunk rajta, hogy mi a helyzet és mit lehetne tenni, nem elégedhetünk meg a külső, formai, szervezeti tényezők vizsgálatával-rendezésével, hanem a hatás lényegét, tartalmát kell keresnünk. A szórakoztató műfaj kritikáját azon az alapon kell kiépíteni, hogy milyen világképet, milyen világnézetet sugall és terjeszt. Ugyanolyan figyelmet szentelve ennek a művészetnek, mint a regénynek, a művészfilmnek vagy a szimfonikus zenének. Vállalni kell hozzá az úttörés nehézségeit és buktatóit, de csakis ezen az úton lehet kialakítani egy olyan művelődéspolitikát, amely a szórakoztató műfajok egészséges fejlődését a megfelelő eszközökkel és kellőképpen segíthetni.

1970 OKT 2

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Sándor Géza

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

1021

Sándor Géza fotografikája

Külön Egyénis
Tehát: külön-e
Ám eggyként-

végsőkig-elszá
— akár a Remé
Ó, nem hőskén
hogy a kétely e

bennünket is —
S hogy amire l
elgyávulunk t

s magunk miatt pirulhat végül orcánk
nem bírván vállalt keresztünk keresztjét
— keresztед! — megfeszített Magyarország.

EPILÓGUS

A sarokasztal . . . ott ültünk heten
a kávéházi hűvös szegleten.
S heten: egyazon-hétféle elveken.
És terveztünk — hétféle terveken.

Hol van az az asztal az a sarok?
A Hetek közül három már halott.
Kettő emigráns. Egy: eszét-veszett.
De egy itt ül — mint aki itt-veszett.

S ültőhelyében (s ITT ül: bárhol ül!)
ma is — egymaga: HETEN üli körül
az eltűnt asztalt az eltűnt sarokban.

S heten vitázik — hétféle elveken.
S hétféleképp — hétféle terveken.
S hétféle hévvel — hétfele hasadtan.

és a klasszikus művészet nagyságrendjét állította elénk kényszerítő erővel: ösvények után a hegycsúcsokról feltáruló kilátást.

★

A Helikon kiadvány évében már készen állott az új magyar zenetudomány mesterműve is, *Vargyas Lajos* életművének summája, amely *A magyar népballada és Európa* címmel a Zeneműkiadó gondozásában, *Fantó Lilla* szerkesztésében az idén látott napvilágot. (Párhuzamos angol fordítása most készül a Akadémiai Kiadónál.) Így azután ez az 1973-as esztendő afféle kettős hegycsúcsként emelkedik ki a magyar népballada-kutatás történetében.

Vargyas könyve két részből áll: kétszázhatvankilenc oldalas, lenyűgözően érdekes, a műfaj kutatását forradalmasító tanulmánykötetből és magából a nyolcszázhuszonkilenc oldalas balladakötetből. Ez egyrészt a magyar népballadaanyag *teljes* bemutatása, e balladakincs típus szerinti rendszerezése és a hatezernégyszázötvenhat változatból kiolvasható főbb eltérések kézikönyvszerű ismertetése; mondanom sem kell, hogy szöveg és dallam egységében — mindez az európai balladagyűjtemények és a nemzetközi balladairodalom teljesnek mondható ismeretében, az azzal való összevetésben, szembesítésben. A hihetetlenül nagy és szerteágazó anyag áradásának a csodálatosan fegyelmezett bemutatás szab partot. A szerző engedélyével az ismerkedést bármelyik kötettel kezdhetjük; azt hiszem, mégis hasznosabb, ha a tanulmánykötet kapuján át lépünk Vargyas birodalmába, mert annak tizenöt fejezete felkészít bennünket a corpus értelmes, figyelmes olvasására és a monográfiák tudatjaival felérő jegyzetek értelmes követésére. Már ebből a rövid leírásból, jellemzésből is látható, hogy míg a Kriterion-kiadvány esetében egy nagyszerű úttörő és kiteljesítő gyűjtő szépséges munkáját forgatjuk, amelyben maga a népköltés hat és ahol a jegyzetanyag (amelynek Vargyas eredményei egyszer-egyszer ellent is mondanak) csupán a laikust igyekszik tájékoztatni, jelen esetben a nemzetközi balladakutatás egyik alapművét próbáljuk átlapozni az olvasó tájékoztatására.

felérő elméletet Vargyas már évekkel ezelőtt „ledobta" egy angol nyelvű könyvében. Hasonló erejű lehet, megítélésem szerint, e mostani könyvének A főúri eredet és a dán balladák tanúságtétele című fejezete, amely a lesüllyedt kultúrkincs elméletet robbantja fel egyszerű módszerrel: bebizonyítja, hogy a szóban forgó verses füzetek alig tartalmaznak igazi balladát. De ezen túlmenően Vargyas szinte a teljes nemzetközi balladaszínteret átrendezi; főleg azzal, hogy az északeurópai és angol anyagot kimozdítja a középpontból, s azzal, hogy a szláv, a délkelet-európai és más

lam és szöveg esetleges egymásra utalásainak, közös esztétikai sajátosságainak kifejtésével gazdagítsa, tegye feljebbé akár tanulmánykötetben is.

Vargyas Lajos minden ízében eredeti európai jelentőségű, új tudományos eredményekben gazdag balladakönyve korszerű szemléletmódjával, következetesen összehangolt módszereivel, sokoldalú tájékozódásával, egyaránt magasszintű irodalmi és zenei megalapozottságával a magyar népzenetudomány, s azt hiszem általában, a magyar folklorisztika időben és térben messze kisugárzó szemléletét.

Sándor Géza

Sándor Géza fotográfikája

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 7.
XX. évf. 32. sz. 13. lap.

A tuloldalon lásd: Vagyóczky Károly: "Palackok" c. képét.

m, hogy kár érjen azért dugtam el, mászna a korona közepéig, onnan már elérné a tojásokat. Amikor Kató azt mondta: — tak a hasába, a mellébe, a szívébe, de ó ment, ment a fészek felé.

Vagyóczky Károly

Vagyóczky Károly: Palackok

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 7. XX. évf. 32. sz. 14. lap.

ORDULÓ — ÁLOMMAL

nepi ruhában voltak, pöttyös nyakkendőben. A lépcső vaskorlátjának támaszkodva beszélték meg apámmal az eseményeket. — Legalább negyven parazsat temettem be! — mondtam.

Az alattunk lakó néni lánya is kiállt az udvarra. Hófehér menyasszonyi ruha volt rajta fátyollal. Éreztem, mindjárt sikítani fog, de néma maradt. — Legalább ötven parazsat... — mondtam. A lány azonban csak állt, mintha mészszel öntötték volna le, némán, mozdulatlanul.

A diófa tetején két medve mocorgott. A ruhaszárító kötélen átmásztak a lépcsőkre, és harapdálni kezdték a fölöttünk lakó néni elvált férjét meg a fiát. Az egyik nagy, a másik kisebb medve volt, a fejük pedig vízilófej. — Na, gyerünk! — mondta a bácsi a fiának, megigazította nadrágját, amely kiharapottan leffegett, és eltűntek a medvékkel együtt a lépcsőről.

Lentről, a városból koccanó, csilingelő hang hallatszott. — Figyeled! — emelte föl ujját apám. — Megindultak a villamosok!

Mögöttünk, a magas töltésen is vesztegelt egy három kocsiból álló szerelvény. Mind a három kocsi fekete volt. A fekete villamos ablakain átsütött a sötétkék ég. A középső kocsi felkunkorodott, és az utas és vezető nélküli fekete villamos üres ablakaiban a sötétkék éggel lassan elindult a töltésen.

Harangoztak. Szemben a bazilika két kivilágított tornya, mintha elefántcsontból faragták volna, mellettük egy másik torony, ugyancsak reflektorfényben. — Biztosan hálaadásból, hogy megúszták — mondta apám.

Néztem a sárga tornyokat, és most hirtelen vacogni kezdtem. Az egész testem rázkódott. Féltem, mint még soha.

— De hiszen a bazilika nem is velünk szemben van, hanem egészen jobbra, ott!

— Bizony, ott van — mondta apám. Hangjában olyan nyugalom, hogy összeborzadtam. — De most ott van. Tudod, mióta ledobták.

És ekkor megértettem, hogy mostantól kezdve minden másképp van.

a színészbejáró előtt, hogy átadhassa
t heti zsebpénzéből vásárolt csokrot

Igazán? — Sárai felnéz: szemében se
, se csodálkozás. — Nagyon régen volt
emlékszem.

rmészetesnek tartja, hogy nem emlék-
a jelenetre, a fiúra, és mégis megdü-
t. Nem attól, hogy kihullt belőle az az
ka, hanem, hogy nem is akar emlékez-
i, hogy nem kérdez, nem kutat...

A szerződtetés, ezt nyilván ön is tud-
z igazgatók jogköre. Nekem nincs jo-

m
teket tartva,
vág fel

valkodást
csücsöritett számból,
enni
felgügyög:
m!"
n
ezem,

úl

ént ébred,
e vagy
gsz

bárkák

Sándor Géza

Sándor Géza fotografikája

Élet és Irodalom, Bp.
1976. MÁJUS 8.
XX. évf. 19.sz. 14. lap.

Jó a lírai alaptéma: Somsabátony gyermeklakói elhatározzák, hogy községüket a helyi madzagvasút újjáépítésével híressé teszik. Megszenvedett, belső élményből támadt a főszereplő, Csóka Marci alakja: egy majdnem vakságot okozó balesettel. Élettel teliek a mini-kalandok, kis, nagy események, serdülőkori romantikák. De a regénynek valamiképp nincs „húzása". Szétdarabolódik. Az egyik epizód nem sürgeti a következőt. Egy cseréppadló, különféle minőségű kövekből, ahol helyenkint a kőtőanyag is kilátszik.

Meg is lepődtem, hogy Révész György éppen A Denevér-kastélyt választotta. Amikor Szántó életművében annyi megfilmesítést provokáló téma akad. A *Bálnákról is beszéltünk* című kisregény mindjárt. Az emberi elidegenedés izgalmában fluoreszkáló autóversennyel. S az Egy férfi és egy nő című film dallamára is áthangolható szerelmi motívumokkal. De ajánlhatnám akár Szántó jó néhány, ma is mai novelláját. Tessék fellapozni őket!

Révész György a film címéül, jellemző módon, a regény legzavarosabb fejezetcímét választotta: *Két pont között a legrövidebb görbe*. Persze, van ennek a mondatnak megfejthető értelme is. De csak egy képzavar átlépése után juthatunk el hozzá. Arról lenne szó, hogy a felnőttek és a gyermekek közötti kapcsolat sok-

hogy filmgyártásunk előbb-utóbb mindenki számára fölfedezi őt...

vagy valam
kodnia. Ez

TAKÁCS ZSUZSA:

Amikor nem bírta to

Amikor nem bírta tovább,
jegyzeteit —
amikor a papírvágó ollóval
játszott a csuklója körül
s bejelölte,
jegyzeteit csinálta gondolatb
nekidőlve az asztal hátlapján
De a megoldás távoli volt,
megcsúfolva az elképzelés.
Fehér por nyoma
fogkrémé vagy orvo
elkenve a szája szög
A gyermeki bizonytalanságn
— mondta —

ide
vezet a nyílegyenes út.

És megjön a tavasz,

És megjön a tavasz, a fák
kihajtanak a váratlan hazugs
Élni! — gondolom én is. Eső
langyosan, gyilkosan.

a türelmetlenség nem segít." „Örülök a segítő szándéknak, de megvannak itt a vízügy avatott szakér-

annak, hogy a község mintegy kétszáz — nem ellenőrzött — magánkútjának némelyikében literenként

Sándor Géza

Sándor Géza fotógrafikája

jan is kors
megvalósítá
tetni a jár
Leányvá
ivóvízgondj
Mi az ok
regionális
1980-ban k
vízszükségle
Ebből ötezr
part kavics
pos kutak s
köbméterny
rói karsztví
ség. A Tol
két nagy te
közül csak
időszakosan
folyamatosa
tizennégyeze
vizet lehetn
tehát napon
félezer köbr
názatlan. (E
bizonytalan
mon Géza
idézett leve
vatkozott.)
kában Doro
gionális víz
nyok érzék
meg, hogy
Piliscsév hé
fogyasztás i
ezerhétszáz
szüksége. A
közművesíté
láció szerint
millió forin
beötlő arán
márom me
éves tervé
millió fo
egyetlen sz
sére Tatán.
szükség va
vakba is e
város és vi
ellentmondá

áttételes,
ágot épített
tekintésére,
ligazodásra
s világkép
zót. Ugyan-
lődés még
y a társa-
sajátítsa a
ást, s az
idományos)
ol tehát a
ormái már
olyan kul-
kség, amely
zentimentá-
de a vallás
ciplinája, a
ldozó mító-
a „tömeg-
órakoztató-

ugyanazt
n akarjuk
tató kultú-
kép szem-
i, egyedül
lóságos tar-
nciáit, egye-
ni benne —
nt — a jót
t) a rossz-

éppen nem
tel sújtani
minden je-
világkép-
találhatjuk
túra előre-
ddig ismer-
s csak az
tató kultú-

nevezett egyszerű, mindennapi embert szólaltatta meg. Meglehet ugyan, hogy ez az „egyszerű" ember is voltaképpen kispolgár volt, de ne feledjük, hogy a feudálkapitalista rendszerben a kispolgárság szerepe is más volt, s hogy Kabos ezen belül is egy jelenje iránt kritkusabb, jövője felé nyitottabb változatot képviselt. Csakúgy, mint a lényegében hasonló magatartást képviselő Rejtő Jenő (P. Howard). Velük kapcsolatban — ha nem volna blaszfémia — még a „realizmus diadalát" is emlegethetnénk, de legalábbis Bóka László híres mondását idézhetnénk (aki a szórakoztató művészet effajta termékeit nevezte „álruhás remekműveknek"). A „diadal" mindamellett nem volt, nem lehetett teljes, ezek a művek sokban túlmutatnak a szórakoztatóipar szokványán, de sokszor — sokszor végső alapjaikban — mégiscsak benneragadtak. Olyan kritikai elemzésre van tehát szükség, amely mindezeket a jelenségeket komolyan veszi, nem elégszik meg a reflexióval, hanem minél teljesebb esztétikai, kritikai, szociológiai felvértezettséggel vizsgálja. Karinthy szavait alkalmazva: nemcsak a humorban, de az egész szórakoztató műfajban sem ismer tréfát.

Ugyanezt kell érvényesíteni a jelen szórakoztató művészetének megítélésében is. Már csak azért is, mert a Kabos Gyula—Rejtő Jenő féle stílus és magatartás, minden korabeli pozitívuma ellenére elavult, ha ma próbálják megvalósítani ugyanazt, már nem ugyanaz. Ebből a szempontból nézve a magyar szórakoztató művészet fejlődése a nagy Kabostól a kis Kabosig, korántsem látszik egyértelműen felfelé ívelőnek. Se szeri, se

tikaiba még a lázadozás is belefér, ha a társadalmi fejlődés iránt alapjában pozitív állásponton alapul. A pozitív magatartás igényli a kritikai szemléletet, hiszen az apologetika ellentétben áll társadalmunk céljaival. Baj akkor van, amikor a lázadó ellenzékiség öncélúvá válik, vagy amikor a pozitív magatartás a hivatalos vagy annak vélt vélemény lapos ismétlésébe csap át. Mindkettőre találunk példákat.

Száz szónak is egy a vége: a szórakoztató művészet, a „könnyű" műfaj komoly dolog. A társadalom művelődése, életmódja, magatartása szempontjából fontos. Minden ember, minden állampolgár naponta sokfelé és sokféle módon találkozik ezzel a művészettel: a televízióban, a rádióban, a v lőkben, a művelődési ház Hatása a társadalmi tudat al sára szinte felmérhetetlen. ezért, ha változtatni szeretné akarunk a jelenlegi helyzet arányokon, de ha akár csak dolkozunk rajta, hogy mi a helyzet és mit lehetne tenni, nem elégedhetünk meg a külső, formai, szervezeti tényezők vizsgálatával-rendezésével, hanem a hatás lényegét, tartalmát kell keresnünk. A szórakoztató műfaj kritikáját azon az alapon kell kiépíteni, hogy milyen világképet, milyen világnézetet sugall és terjeszt. Ugyanolyan figyelmet szentelve ennek a művészetnek, mint a regénynek, a művészfilmnek vagy a szimfonikus zenének. Vállalni kell hozzá az úttörés nehézségeit és buktatóit, de csakis ezen az úton lehet kialakítani egy olyan művelődéspolitikát, amely a szórakoztató műfajok egészséges fejlődését a megfelelő eszközökkel és kellőképpen segíthetí.

Sándor György

Pest 1827

l.

Ságuvegeszpar

274.1.

ВОЗВРАЩЕНО

Sándor György

molnár

1713.

Gyergyóalfalu

Baltlel 128. l.

BUDAPEST
12 III. 12 11

Sándor Gyula

nékesfőv. rajztanár

Éstimisk 1910/11. 71.

455. Ismeretl

A XIX. száz

Almássy Kálmán (?).

Mellig látható, kissé bali
döke, szeme és bajusza fekete,
csavart nyakkendője fehér, ar
és prémes bekecse barna.

Vászon, méretei 57·5 : 45·5 cm
tett Steiner Jakabtól 6 K-án (109
julius 1-jén. — Elszámoltatott 189
Az elszámolást jóváhagyta az 189
1892 július 20-iki 26716 sz. határ

Kifüggesztésére vonatkozó ad
retlen festő : Almássy Kálmán.

Sándor Imre

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1908. augusztus hó 3-án Wellisch Alfréd biz. tag elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását:

a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre:**

174796. Schütz Rezső (VII., Thököly-ut 27.) a VI., Szondy-utca 2984. hrsz. a. 4 em. ház.

178755. özv. Láncz Sámuelné nev. Behes Imre (VI., Nagy János-utca 3.) az I., Enyedi-utca 1452 | 9. hrsz. a. 3 em. ház.

Dr Dani Antalyné VIII. Nemet utca 6153 hrsz. 3 em. harép. Sándor Imre

Láncz Mihály I. Enyedi utca 1452/10 hrsz. 3 em. harép. Behes Imre.

Vállalkozók közlönye 1908. aug 5.

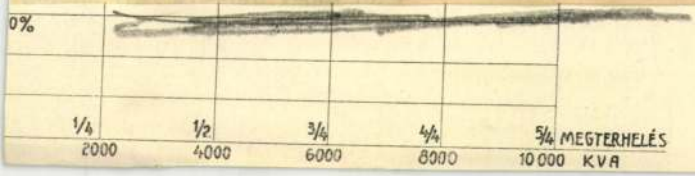

42. ábra. Az útihengerlő kisegít.

Sándor Ferencz kép és ipanmúvészeti kiállítás résztvevője

Pásztortúr, 1922. VIII. évf. I. r.

476. l.

Kultúrkrónika

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ÉS

MAGYAR ÉPITŐK LAPJA

Tizenötödik évfolyam. 17. szám. Budapest, 1909. április 28-án.

Előfizetési felhivás.

1909. évi május hó 1-től uj előfizetést nyitottunk lapunkra és tisztelettel kérjük az esedékes előfizetéseknek mielőbbi megujitását, hogy a lap szétküldése zavartalanul eszközölhető legyen.

Az ipartörvény-ankét.

A magyar gazdasági és műszaki életnek uj irányt, egészséges fejlődést van hivatva adni az uj ipartörvény, mely már évek óta vajudik s egy esztendeje, hogy a tervezete a kompetens forumok előtt fekszik.

A tervezetről elhangzott kritikák óriási anyagot szolgáltatnak a vitára annak a 400 főnyi értekezletnek, mely még a mult hóban és folytatólag a legutóbbi napokban foglalkozott az uj törvénytervezettel. Iparosok, kereskedők, és országos egyesületek kiküldötteinek egész serege hivatott össze e fontos törvénytervezet illetékes megbirálására a kereskedelmi kormány képviselőjének elnöklete mellett.

Szterényi államtitkár elismeréssel szólt ugy a sajtó utján, mint a szakegyesületek átiratai utján megnyilatkozott tárgyilagos és értékes kritikákról. Kijelentette, hogy bár az iparügyekről egységes kodexet szeretett volna készíteni, a felhangzott kivánságoknak megfelelően külön törvények fogják szabályozni: az iparrendészetet (a tulajdonképpeni ipartörvény), az iparoktatást, a kereskedelem ipari mozgalmát (vándoripar, megrendelésgyüjtés), a munkásvédelmet, a magántisztviselők és alkalmazottakról szóló intézkedéseket és a munkásviszályok (sztrájk, kizárás és békéltetés) ügyeit. Mindezek dacára a tanácskozmány a tervezet alapján lenne megejtendő, de előre kijelenti, hogy engedve a különböző érdekképviseletek kivánságának, elejti a hatósági munkaközvetités törvénybe foglalását, bár ennek szükségét továbbra is hangoztatja; továbbá elejti a tervezet amaz intézkedéseit, melyek szerint a gyárosok is kötelezetnének az ipartestületbe belépni.

Gelléri Mór volt szószólója az iparosság 40 éves küzdelmének, amig eljutott oda, hogy ebben a törvénytervezetben azok az elvek jutottak diadalra, melyeket mindig hangoztatott. Érdekes fejtegetései lelkes hangulatot keltettek, a mit utána nyomban felváltott a viharos kedv, mikor *Weltner* Jakab a tervezet munkás védelmi részét vette éles birálat alá. Kiméletlen támadását a munkaadók ellen *Koch* Károly hozzászólása parallizálta.

Egyik nagyérdekü kijelentése a kereskedelemügyi államtitkárnak a vita folyamán az, hogy a mérnöki gyakorlat és cimről szóló törvényes intézkedés az ipartörvénynyel együttesen fog megtörténni.

Hosszu vita folyt a képesitésről, a mestervizsgálatról és a tanonctartás kérdéséről, valamint a gyáripar fogalmáról.

Az ipari képesités tárgyalása az ankét igen nagy részét lefoglalta. Ismételten lehetett hallani mindazon érveket a képesités mellett és az ipar szabad gyakorlása mellett, melyeket már annyiszor hallottunk. A legtöbb felszólaló álláspontja a képesités igazolása és legszigorubb megkövetelése volt.

Az épitőipari képesitésről folytatott tárgyaláson az első felszólaló dr. *Zielinszky* Szilárd müegyemi tanár volt, ki kifejtette ugy a müegyetem, mint a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet ama kivánságát, hogy mindkét fokában (magasépitésü és hid-, vasut-, viz- stb. épitésü) épitőmesterré csak a müegyetem épitészi, illetőleg mérnöki oklevelével biró egyén lehessen, ki az illető szakmában három évi tényleges gyakorlatot, melyre az ipartestület felügyelne, kimutat. A technikai tudomány előrehaladása oly nagy, hogy a legmagasabb képesités szükségessé vált: szükséges, hogy a tervezővel egyenlő képesitésü legyen a végrehajtó egyén, hogy egymást jól megértsék, hogy a tervben lefektetett gondolat helyesen foganatositassék. Hivatkozva a kereskedelmi államtitkár igéretére, hogy a műszaki gyakorlat kérdése az ipartörvénynyel egyidejüleg fog törvényileg rendeztetni, kéri, hogy a szellemi munkáról szóló rendelkezések az ipartörvényből kihagyassanak kéri továbbá, hogy a képesitő vizsgálat teljesen töröltessék, hogy mérnöki munkára ipari szakiskola ne állittassék fel és hogy kihagyassék az az intézkedés, mely szerint a képesités kimutatása alól felmentést a kereskedelemügyi minister adhasson. Felszólal az ellen is, hogy épitési engedély nélkül is lehessen épiteni.

Ugyanezeket az elveket vallotta *Bálint* Zoltán épitész is, aki a M. É. Sz. nevében kijelentette, hogy csatlakozik előtteszóló ama kivánságához, hogy épitőmesterré csak müegyetemi oklevelet szerzettek lehessenek, hogy a tervezésről szóló intézkedések a törvényből kimaradjanak, mert a tervezés nem ipari foglalkozás, hanem müvészi. Egyéni nézete az, hogy a tervezés, mint müvészi foglalkozás, teljesen szabad maradjon, csak az egyéni rátermettség, melyet semmiféle iskola nem adhat meg, döntse el azt, hogy ki tervezhet; de az általa képviselt kar érdekében a müegyetemi épitő oklevélhez kötendőnek kivánja köttetni az épitészi és épitőmesteri jogosultságot, annál is inkább, mert hisz az épitőmester is tulajdonképp szellemi munkát végez, amikor a tervező gondolatát közvetiti és azt munkásaival, anyagi eszközökkel anyagi müvé alakitja. Szerinte a kisebb házak tervezését a kőmivesmesterekre lehetne bizni.

Nagy érdeklődés közepette adta le szakvéleményét az ipartestületek orsz. szövetségének kiküldöttje: *Sziklai* Zsigmond épitész, az ipartörvénytervezet egyik legalaposabb ismerője és hivatott birálója. Sziklai üdvözli a tervezet intézkedéseit, mint nagyjában helyeseket, melyeket bizonyos módositásokkal elfogad. A képesités szigoritását a maga részéről szükségesnek tartja, ebben egyezik Zielinszky tanárral, de annak kimutatása módjában nézete eltérő. Kivánja a tudás ama fokához kötni az épitőmesteri képesitést, amelyet az épitészi oklevél biztosit, de nem akarja megfosztani a jogtól azokat, kik a viszonyok mostohasága miatt nem járhattak a müegyetemre; szerinte mindenki, aki kimutatni képes, hogy annyit tud, amennyit a müegyetemen tanitanak, épitőmesterré lehessen. E célra a müegyetemen, annak tanárai, a felső épitő ipariskola tanárai és gyakorló épitőmesterekből álló bizottság volna alakitandó, mely előtt mindenki igazolhatná tudását. Ismerteti a most működő épitőmestervizsgáló bizottságot, hol a bizonyitvány tulságos könnyen elérhető; rámutat ama viszszásságra, hogy e bizottság vizsgáló biztosai között csak ritka kivételkép szerepelnek a gyakorló épitőmesterek; ezt tarthatatlan állapotnak mondja, amelyen gyökeresen segiteni kell, melyről a kormánynak aligha lehet tudomása.

Az épitőmesterek tervező jogát fenntartandónak mondja és ennek a törvény keretében való biztositását kivánja; lehetetlen, hogy minden iparosnak legyen joga készitményének tervezésére és csak a legnagyobb képesitésü épitőmestertől vonassék el a jog. Furcsának mondja, hogy a kőmüvesmesternek Bálint szerint a jog megadassék, de a nagyobb képesitésü épitőmesternek nem; de célszerüség szempontjából is meg kell hagyni, mert a vidéken nincs elég épitész, tehát az épitkezés csak fölösleges módon nehezittetnék.

Az épitőmesterség kettéválasztását helyesli, de szükségesnek tartja, hogyha mérnök a magasépitő szakra akar áttérni, hogy tudásáról különbözeti vizsgálat alapján tegyen tanuságot és vice versa A felső épitőiparisколát végzettektől legalább 6 évi gyakorlat kimutatását követeli, melyből 2 év palléri minőségben töltendő, mert csak nagykoru egyénekre bizható oly fontos teendő, amilyen az épitőmesteré. Ugyancsak nagykoruak lehessenek kőmüves-, ács-, illetőleg kőfaragómesterek; kivánja, hogy a speciális anyagok szerinti mesterek sora a betonmesterekével kibővittessék.

Szükségesnek tartja a gáz- és vizvezetéki szerelés mesterségének az épitő iparok közé való sorolását és példákkal bizonyitja ennek szükségét.

A kisiparosok szükségét nem ismeri el, mert ezek teszik lehetetlenné, hogy a vidéken képesitett mesterek megélhessenek; ha azonban a kormány a kisiparosok intézményét fenntartani kivánná, ezektől is nagyobb gyakorlat és okvetetlenül az ipartestület vagy államépitészi hivatalok előtt leteendő szakvizsgálat követelendő, jogkörük pedig a kisközségekre volna szoritandó.

A pallérkérdés rendezését üdvösnek tartja, de ezekről ott kellene intézkedni, ahol a fontosabb teendőkkel ellátott alkalmazottakról van szó, mert a palléri működés az önálló iparüzés ismérveit nélkülözi.

Helyesli, hogy a saját céljaira készitett munkák is csak képesitett iparosok által legyenek üzhetők, mert különben az épitőiparosok teljesen fölöslegessé válnának, mert rendszerint mindenki csak saját maga számára épit. Ezzel

„ASBESTIT“

a jelenkor egyedüli nézagtalan, állandóan pórusmentes felületü, tetszőleges szinben készithető, ugy a műszaki mint gazdasági, de főképen **hygienikus** szempontból

a TÖKÉLY MAGASLATÁN ÁLLÓ

ASBESTPADLÓ- és FALBURKOLAT

LEGMESSZEBBMENŐ JÓTÁLLÁS!

LEGOLCSÓBB KÖLTSÉGVETÉSSEL ÉS MINTÁKKAL AZONNAL BÉRMENTVE SZOLGÁL A

MAGYAR ASBESTIT MŰVEK R.-T.

Igazgató: POLGÁR P. LAJOS

TELEFON 63—24. BUDAPEST, VII., ELEMÉR-U. II. TELEFON 63—24.

Mázoló- és ércfényező- (akár uj, akár renoválási) munkákra vállalkozik

HAJNAL (Honig) MIKSA

Budapest, VII., Dembinszky-u. 34.

TELEFON: 101—97.

CRISTOFOLI VINCE
Cémentáru-gyáros.
Telefon 59—81. Alapittatott 1868.
Vállal: **Terrazzo- granitto** és mozaikburkolatok, valamint cémentlap, keramitlap, mozaiklap és á la mett-lapokból burkolatokat. Betonozásterosások, gép és falalapozások, födém, folyosó- és lépcső-szerkezetek. Cement vizeidék, jászolók, szökőkutak és vizmedencék. Költségvetések és rajzok dijtalanul készittetnek.
BUDAPEST, VII., Ilka-utca 34. sz.

kapcsolatban helyteleniti, hogy falvakban lakóházakat és gazdasági épületeket minden képesités nélkül lehessen épiteni, ezt csak az esetről-esetre összeálló szomszédságoknak engedné meg, de iparszerü épitést nem. Vázolja, mily káros, főleg közegészségi szempontból a falusi lakóházak most divó épitő módja, melyet közérdekből türni nem lenne szabad. Végül ellenzi azt, hogy a keresk. minister törvényes alapon az épitőmesterségi jogot kegyelemből adományozhassa.

Sándy Gyula épitőipari tanár Zielinszky és Bálint nézeteihez csatlakozik az épitőmester műegyetemi képzettségének követelését illetőleg *Pisszer* János épitőmester az épitőmesterség kettéválasztását helytelenitette és a ma fennálló rendszer törvényesitését kérte. *Havas* József kőmüvesmester szerint a vidéken nagy hiány van kőmüvesmesterekben, amit a kisiparosok nagy tömege okoz, akiktől szakvizsgálatot követel.

Schustler József mérnök a betonépitést, mint külön szakmát kéri a törvénybe felveendőnek, mert absurdum, hogy ha a kutmesterséghez képesités kell, a hatalmas műszaki alkotásokra alkalmas betonépitkezés szabad ipar maradjon.

Boross Soma a gáz- és vizvezeték szerelő munkáinak végzését is képesitéshez kötendőnek vitatja.

A Magyar Épitőmesterek Egyesülete nevében *Kunfalvi* Nándor szólalt fel, s az épitőmesterség mai gyakorlatának s jogkörének változatlan fenntartása mellett tört lándzsát. A liberalismus követelményének tartja, hogy mindenki, aki tud, lehessen épitőmester. A vizsgálati rendszer megváltozásához hozzájárul, mert az épitőmesterség szintjének emelését szükségesnek tartja; kivánja, hogy a bizottság harmadrészben műegyetemi, illetőleg ipariskolai tanárok és gyakorló épitőmesterekből álljon; a kőmüvesmesterségé felerészben ipariskolai tanárokból és gyakorló épitőmesterekből álljon és hogy Budapestre centralisaltassanak a vizsgálatok, ezáltal biztosittatnék ugy a képesités szigoru keresztülvitele, mint a vizsgáló bizottságok feltétlen igazságossága, Az épitőmesterség kettéválasztását nem tartja szükgesnek, mert magasépitésü épitőmesterek csak ritkábban épitkeznek mérnöki müveket, de hogy ehhez értenek, azt a multban eléggé bebizonyitották. Határozottan kikel az ellen, hogy mérnökök, gépészmérnökök vagy egyéb mérnökök a magasépitkezéseket végezhessék minden megszoritás nélkül; szükséges, hogyha egyik munkatérről a másikra át akarnak térni, azt megelőzőleg rátermettségüket különbözeti vizsgálat utján igazolják. Az épitőmester tervező jogát az ipartörvényben biztositandónak véli. A részletekben Sziklaiéval teljesen azonos álláspontonvan és a törvény megalkotásánál ezeknek figyelembevételére kéri a kormány kiküldötteit.

Gunszt József szintén ellenzi az épitőmesteri képzettséget a műegyetemi oklevélhez kötni.

Németországban, bár ott 10 műegyetem van, sem kivánják meg az oklevelet, pedig ott az épitő ipar van olyan fontos tényező, mint nálunk. Nézete szerint a müegyetem feladata a műszaki tudományt előrevinni és a közhivatalok számára a képesitést megadni. Az oklevél kikötése oly ugrást jelentene, amilyent még a nyugaton sem fogadtak el; ezzel mi azt megelőznők. Nem szabad az épitőmesterséget a vagyonos osztály privilegiumává tenni, mely a műegyetemi tanitással járó nagy költségeket elő birja teremteni. Szóló az épitőmesterek tervező jogát nem engedné megnyirbálni, ugy is előnynyel birnak a tisztán tervezéssel foglalkozók a nagyobb jártasság folytán. Szerinte a tervezés csak kisegitő eszköze az épitésnek, anélkül is lehet épitkezni; de ha a tervezés joga elvétetik, akkor az épitőmester egyszerüen az épitész vak eszköze, mintegy pallérjává degradálódnék. Az épitőmesterség bifurcatiója ellen van, a mai állapot fenntartását kéri. Ha mérnök épitőmesterré akkar lenni, tegye le a különbözeti vizsgálatot.

A rajzolók képviseletében ugyanigy érvelt *Porgesz* József is, Viszont *Kis* I. Jenő e felszólalásokat ellensulyozandó hathatós védelmébe vette a másik álláspontot.

Weisinger György, *Tauber* József felszólalásai után *Farkas* Elek az Epitőiparosok Orsz. Szövetsége nevében ismét kikelt az okleveles képesités ellen, s azt merő kenyérkérdésnek bélyegzi. De koncedálja, hogy a felső épitőiparisk ola tananyagát bőviteni kell. Ellenzi a mérnökök, gépész, vegyész és bányamérnökök azon tervbevett kiváltságát, hogy vizsgálat nélkül adható legyen nekik az épitőmesteri jog, mert ezek az épitőmesterséget csak dióhéjból ismerik, a miben feltétlenül igaza van Farkasnak. *Varga* József ezzel ellentétben felszólalásában a M. O. Sz. nevében azt a kivánságot tolmácsolja, hogy a mérnökök külön vizsgálat nélkül is szabadon gyakorolhassák a magasépitkezést, azzal indokolva álláspontját, hogy még a hatóságok sem tesznek különbséget épitész és mérnök között. Csakhogy ez is régi panasza épen az épitészi karnak s igy indokul nem fogadható el.

Az épitőmesteri képesités vitája ezzel befejeződött. Hogy mi lesz az eredmény, ma is még bizonytalan. A kérdések tisztázódása és közmegelégedésre való rendezése mindenesetre még igen távol van.

A Wellisch pályázat.

A *Magyar Épitőművészek Szövetségének* mindig ünnepi hangulatu az az ülése, melyen a műegyetemi épitész hallgatóságot látja vendégeül, hogy kioszsza a pályadijakat, melyeket részükre az érdemes mester és a fiatal generatio lelkes istápolója, az áldozatkész *Wellisch* Alfréd biztosit évről-évre. Ezek a pályázatok már évek óta érthető érdeklődésnek tárgyai. Megnyilatkozik bennök az önállóan dolgozó fiatalság, a még tanulmányait végző, de már a gyakorlati élet küszöbéhez ért épitész nemzedék gondolatvilága, látjuk, hogy minő irányzatok hatnak reájuk, minő iskolákat igyekeznek követni s micsoda egyének nyomdokain szeretnének haladni. Itt senki sem irányitja őket, senki sem korrigál, tanit, mielőtt a müvet befejezik, itt mind önmagukat adják, ugy a hogy ők maguk gondolkoznak, vagy a hogy azok gondolkoznak, a kiknek munkáit szeretik. Ebből a szempontból igen érdekesek ezek az ifjusági tervpályázatok. Legelőször is örvendetesen konstatálhatjuk, hogy az ő lelkük, szeretetük sokkal inkább látszik csüngeni a mi kedves, népies formavilágunkon, semmint a külföldieskedő modern architekturán, melynek internationalis példányaival olyan sürün találkozunk Budapesten és a vidéken egyaránt, s a melyeknek tervezői legnagyobbrészt a különféle külföldi folyóiratok és műlapokból táplálkoznak.

A mi fiataljaink szemmelláthatólag rajonganak Kalotaszeg és Erdély népművészetéért, s ez visszatükröződik munkáikon. Pedig ebben a rajongásban, ebben a magyar nemzeti szépnek meglátásában, megértésében és megérzésében gyökerezik a magyar nemzeti épitőművészet jövője. Érezni és látni kell tudni azt, a mi a mienk, énünkké kell hogy legyen a magyar formaérzék s akkor az majd nyomot fog hagyni kőben, fában, vasban, minden anyagban, melyet dolgozunk.

Az idei *Wellisch* pályázatnak is megvan ez a szimpatikus jellemvonása, noha a pályázat maga, mint a birálat mondja, az eddigi megszokott mértéken alul marad. Ehhez hozzájárul az, hogy egy sajnálatos félreértés folytán a technikusok a beadási terminust illetőleg nem voltak kellőleg tájékozva, s igy esett meg, hogy 24 órai késéssel a kiirt terminusra beérkezett négy terven kivül még öt terv érkezett, köztük nem egy olyan, mely erősen latba esett volna a dijak odaitélésénél. Ámde a fiatalságnak meg kellett tanulni, hogy a pályázat feltételei ép ugy mint a gyakorlatban sérthetetlenek s igy sajnálattal bár, de ezek a tervek figyelembe vehetők nem voltak.

A birálatot azonban a zsüri mind a 9 tervre megejtette.

Az 1909. évi programm egy a Műegyetemi Football Club céljaira szolgáló sportpavillon tervezését tüzte ki.

Az „EEE“ jeligéjü terv méreteiben és felfogásában is elhibázott, fokozza ezen hibákat az axiális elrendezés. Az előcsarnok és karzati lépcsők tulnagyok, buffet és férfi öltöző tulmagassak. A tervezett udvar ilyen feladatnál felesleges Az átjárók ilyen számban és méretben szintén nem célszerüek. Az emeleten a szertár és székraktár, valamint a padlással jelzett helyiségek valóságos termek. A téli futópálya érdekes, de programmellenes. Homlokzata nagyszabásu szinház, vagy hangverseny terem jellegét viseli magán és az adott feladatnak nem felel meg. Dicséretre méltó azonban a tervek elkészitésének gondossága.

Az „Érdes“ jeligéjü jutalmazott terv axiális elrendezésü, de méreteiben sokkal helyesebb, alaprajza és homlokzata összhangzatos. Helyesen alkalmazta a lapos tetőt, az alatta lévő fedett terrasz igen szép. Mindenütt célszerüség lebegett szeme előtt olyannyira, hogy akár fel is volna épithető. A dunai homlokzat különösen igen érdekes. Architekturája az alaprajzi elrendezésből ered és ez legfőképp dicséretre méltó. A Duna vizét bevezeti a csolnakdába. Kár, hogy a rajzbeli kivitele nincsen arányban a tervezetben megnyilatkozó egészséges gondolatokkal.

A „Pályafutás“ jeligéjü terv helyiségeinek elhelyezése praktikus, külön öltöző a csolnakdához és a tornateremhez azonban felesleges, a női öltöző és a lépcsők elhelyezése dicséretre méltó. Tervező az épületet vasbetonból gondolja, habár a vasbeton architektura jellege sem az alaprajzban, sem a homlokzaton nem jut kifejezésre, különben a homlokzat arányai elég nyugodtak és a feladatot eléggé megközeliti.

A „Toldi“ jeligés tervben a tornacsarnok és előcsarnok közötti bejáró szük, a vivóhely igen jó, ping-pong termet a programm nem kiván, az öltözők egyben lehetnének. Az irodák tul

POSNANSKY ÉS STRELITZ
Városi iroda: **VI., Podmaniczky utca 27.** — Gyárak: **Erzsébetfalva, Bécs, Witkovitz.**
Aszfaltmunkálatok valódi természetes aszfalttal.
Kátránypapirlemez, kátránymentes **„GLÓRIA“** cement-aszfalt-fedéllemez, elszigetelő lemez ólombetéttel vagy anélkül; **facement tetőfedés.** Nedves falak szárazzá tétele. — Szab. **hővédő anyag** gőzcsövek, gőzkazánok stb. részére. **Hütőkészülékek és hidegvizcsövek** elszigetelése bevált rendszer szerint. **Carbolineum, vasmáz, szurokfáklya.**
Telefon 28—29. **Telefon 28—29.**

Szabadalmakat, védjegyeket és minta oltalmat megszerez = Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. sz. =
Szabadalmakat Értékesitő Vállalat
Telefon 24—20. □ Telefon 24—20.
Pásztor (bej. cég) Felvilágositás dijtalan.

nagyok az ülésteremhez képest. Zenekar részére nincs melegedő, kár, hogy a tetőt minden ok nélkül komplikálja és felesleges kinövésekkel tulhalmozza épen az elérni kivánt festőiesség rovására.

A „Rabonbán" jelü terv szintén jutalmazott mű. A tornaterem légtere igen helyesen a tetőbe nyulik. Az öltözők egymás felett vannak összekötve egy kis lépcsővel, mely a csolnakdába vezet. Igen jó a földszinten és emeleten elhelyezett melegedő. Az épület architektonikus csoportositása kellemes arányokat mutat, sok intim részlettel. A karaktere azonban inkább egy hegyvidéki, mint egy sik vidéken épülendő sportházé. A tervező nagy rajzbeli készültséget árul el, de nem használja ki eléggé tudását.

Jelige: „Dunapart." Ebben a tervben a melegedő ablakai Dunára néznek, klosettek ablakai pedig a jégpályára, holott épen megforditva kellene lennie. Buffet és melegedő között nincs összefüggés, ugyszintén a társalgóval nincsenek ezek összefüggésben A ruhatár a tornaterem oldalfalán megneheziti az oda való bejutást. Az öltözőkbe csak a tornatermen át juthatunk. A tornaterem megvilágitása nem elégséges. A zenekar helyét nem oldja meg kellően, az üveges terraszba pedig csak a nyitottan át juthatunk, ami helytelen. Az ülésterembe ugyancsak az irodán, vagy az erkélyen keresztül juthatunk. Az összefüggéstelen alaprajz a homlozaton is kifejezésre jut.

A „Janusz" tervezője az ülésterem és iroda helyeit felcserélhette volna az öltözővel, női öltözők nincsenek, a csolnakda öltözője pedig sötét. A homlokzaton lévő tornyok feleslegesek. A tornaterem tulmagas, helyes azonban, hogy a termet a tetőbe beleviszi. A tulságos nagy karzathoz a lépcső nem elégséges. Előadása nem gyakorlatias.

Jelige: „Irisz". A tornateremből belső lépcső vezet a csolnakdába, a mi meg nem engedhető. A melegedőből kevés ablak nyilik a jégpályára. Ruhatár, korcsolyatár széttagolja a társadalmi helyiségeket. A hallból az öltözőbe a perronon át lehet csak jutni vagy a tornatermen keresztül. A folyosók szélessége ki nem elégitő, az előtér az emeleten az ülésterem előtt kicsi. A nyilt terrasz aránytalan a zárthoz képest. A zenekar helye nincs megoldva. A csolnakdában elhelyezett öltözők és closettek sötétek és nedvesek és a szellőzést nélkülözik.

A „Juniorskiff" jeligéjü terv szerzője a feladatot igen kiterjesztette. A programm csak 250 m² nagyságu tornatermet követelt. A terv főhomlokzatát a sportpálya felé helyezi óriási terraszszal és térpazarlással. A ruhatártól jobbrabalra levő csarnok felesleges, amellett a kijárás a jégpályára szük. A melegedő szoba is kicsi. Előtornász-szoba programm ellenes. A szolgalakások széttagoltak, pincehelyiségek pedig ily számban feleslegesek. A csolnak raktár tul nagy, a cseléd closettek mennyisége indokolatlan. Az emeleten lévő csarnokok és emeleti szalon programmban nem kivántatott. A földszinti térpazarlás természetesen az emeletre is kihat. Igen szépek a földszinti loggiák és az emeleti terraszok. A tornaterem felülvilágitóját a tuldimensionált folyosók tették szükségessé. A tornyoknak a külső hatás kedvéért való felnyujtása indokolatlan. A tervezet megrajzolása elismerésre méltó.

A részletes birálatban ki van emelve az egyes tervek előnye és hátránya. Általában azt konstatálja, hogy a pályázók nem hatoltak a feladat lényegébe és csak némely tervnél érvényesült az a törekvés, hogy e feladat jellegét alaprajzilag és homlokzatilag kidomboritsa. Feltünő jelenség azonkivül, hogy a pályaterveken a sietve készités meglátszik és igy azon nivót, amit az eddigi Wellisch pályázatoknál elértünk, e pályázat nem tükrözi vissza. A dijak odaitélésénél a „Dunapart", „Janusz", „Irisz" és „Juniorskiff" jeligés terveket, melyek elkésve érkeztek nem vehették figyelembe. Arra való tekintettel, hogy a pályázat az eddig megszokott mértéken alul maradt, a bizottság a kitüzött első dijat nem adta ki, hanem méltányolja a pályázók munkáját a „Rabonbán" és „Érdes" jeligéjü tervek mindegyikét a második, azaz 200 koronával tüntette ki. A kitüntetett müvek szerzői *Bábolnay* József és *Bihari* Imre, mindkettő a müegyetem III ad. éves épitész-hallgatója.

A vállalkozás körében előforduló jogesetek.

Gőztéglagyár illetéke eladás esetében

Gőztéglagyár eladása esetében, a beépitett gőzgép és kazán, mint ingatlan az egyik helyről a másikra áthelyezhető, iparvasut azonban mint ingó esik illeték alá.

Közig. bir. 1258/908 P. U.

Optio.

Az a szerződés, mely szerint a földtulajdonos valaki részére biztositja azt a jogot, hogy földjét egy későbbi időben s meghatározott árért megvehesse: nem $4^3/_{10}$%, hanem a II. fokozat szerinti illeték alá esik.

Közig. bir. 2487/908. P. U.

Szakbavágó szabadalmi feljegyzések.

Bejelentés találmányok szabadalmazására.

Az alább nevezettek a kitett cimek s kelt alatt szabadalmat jelentettek be. A bejelentés tárgya egyelőre a jogtalan használat ellen védelemben részesül (34. §) A bejelentés ellen a közzététel napjától számitandó két havi határidőn belül felszólalások adhatók be. (35. §.)

4000. alapsz. Boivie Sven Edmund mérnök Londonban. — Eljárás festékgyártáshoz való alapanyag előállitására. (Képv.: Bernauer.)

—

4327. alapsz. Babcock és Wilcox Limited cég Londonban és J. Samuel White & Co. Limited cég Wight szigetén. — Gőzfejlesztő. (Képv.: dr. Wirkmann.)

—

4336. alapsz. Bradley William Henry mérnök Chicagóban. — Eljárás és berendezés tőzeg kezelésére és megmunkálására. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

4391. alapsz. Bozsák Mihály szitagyáros Temesváron. — Szürőcső furt kutak számára. (Képv.: Harsányi.)

—

4363. alapsz. Bisus Josè Manuel gépszerkesztő Barcelonában. — Szabályozó berendezés acetylen-gázfejlesztőkhöz. (Képv.: Takács.)

—

1512. alapsz. Doktor Izidor állatorvos Győrön, Gedeon és Kont mérnöki és vállalkozó cég Budapesten és Frisch Ignác kereskedő Budapesten. — Hullahamvasztó kemence. (Képv.: Kalmár Hugó.)

—

1644. alapsz. Cosmovici George C. mérnök Bukarestben. — Csapágy vasuti kocsik számára. (Képv.: Kelemen.)

—

1658. alapsz. Alphons Custodis cég Bécsben. — Gázfütésü hőboltkemence. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

1398 alapsz. Egner Carl Emil főmérnök Stockholmban. — Tartókötéllel egyesitett légkábel. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

1275. alapsz. Fairbanks mérleg- és gépgyár részvénytársaság cég Budapesten. — Ujitások hidmérlegeken. (Képv.: Schön.)

—

2389. alapsz. Leonhard Gnad cég Waiblingenben. — Tetőcserép vágógép. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

2565. alapsz. Gonda Albert gőztéglagyári cégvezető Hódmezővásárhelyen. — Téglasajtó. (Képv.: Harsányi és dr. Messinger.)

—

2681. alapsz. Glenister John Edward és Glenister George William mérnökök Londonban — Szigetelés elektromos vezetékek, kábelek és effélék számára. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

2693. alapsz. Giletta Charles mérnök Párisban. — Hütő-berendezés. (Képv.: Takács.)

—

2712. alapsz. Maschinenfabrik Rhein und Lahn, Gauhe, Gockel & Cie cég R/m. Oberlahnsteinben. — Eljárás kátrány makadamizálására alkalmas anyag előállitására. (Képv.: dr. Szilasi.)

—

1053. alapsz. Jahnke Ottó mérnök Kattowitzban. — Karimakötés fémcsövek számára. (Képv.: Janssen.)

—

2749. alapsz. Dr. phil. Kuzel Hans magánzó Bécs/m. Badenben. — Eljárás izzótestek előállitására kolloidos nehezen olvadó fémekből.

—

3651. alapsz. Kárpáti Dezső mérnök Budapesten. — Tábori sütőkemence. (Képv.: Kalmár Hugó.)

—

3707. alapsz. Kleine August épitővállalkozó Atzendorfban. — Hütőcsarnok. (Képv.: Neufeld és Fenyő.)

—

2400. alapsz. Lessing Vilmos kereskedő Troisdorfban. — Eljárás cementnek izzó folyékony nagyolvasztósalakból vagy hasonlóból való előállitására. (Képv.: Weisz Sándor.)

—

3317. alapsz. Mayer Bohumil butorgyáros Prágában. — Ujitások ajtópántokon és effféléken. (Képv.: Bérczi.)

—

2478. alapsz. Lehmann Ferenc téglagyári igazgató Budapesten. — Füstemésztő tüzelőberendezés. (Képv.: Kelemen.)

—

2626. alapsz. Prohaska E. Rudolf mérnök Wienben. — Asztali jelző készülék. (Képv.: Molnár Ödön mérnök.)

—

1860. alapsz. Báró tornyai Schossberger Rezső cukorgyáros Budapesten. — Eljárás portlandcement előállitására. (Képv.: Kelemen.)

—

4336. alapsz. Salpetersäure Industrie-Gesellschaft, Gesellschaft mit beschränkter Haftung cég Gelsenkirchenben — Berendezés erős áramu és aránylag nagyhosszuságu elektromos lángivek előállitására. (Képv.: Takács.)

—

2464. alapsz. Wolf Mór butorgyáros Kalocsán. — Ágygyá átalakitható karosszék. (Képv.: dr. Halász.)

Szabadalmakat, védjegyeket és minta oltalmat megszerez = Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. sz. =
Szabadalmakat Értékesitő Vállalat
Telefon 24—20. □ Telefon 24 20.
Pásztor (bej. cég) Felvilágositás dijtalan.

„Phönix" fémárugyár
Mechanikai találmányokat gyártó iparvállalat.
Gyár: Budapest, X., Román-u. 22. Telefon 64—19.
Iroda és raktár: VII., Baross-tér 15. Telefon 28—18.
Kárpitos szögek, fémgombok, kisebb tömegcikkek gyártása.
Pártoljuk a magyar ipart!

TOST és MOLNÁR BUDAPEST,
mű- és tájkertészek VII., István-út 50. sz.
Elvállalnak: **Kertek, parkok** tervezését, **alakitását,** rendezését és fenntartását, alkalmi és állandó **növénydiszitést, balkonok** kiültetését stb. stb.
Telefon 88-75. sz.

Szabadalmak gyakorlatba vételére vonatkozó ajánlatok.

The Toledo Glass Company cég mint Owens Mihály József üvegmunkás jogutódja Toledóban

„Javitás az üveggyártásban"

cimü, 29397. számu 1903. junius 16-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest VI., Eötvös-utca 9. sz.

Brunswick Refrigerating Company cég New-Brunswickben

„Gázszivattyu"

cimü, 37050. számu, 1905. április 7-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda Budapest, VI., Eötvös-utca 9.

Fulton Ottó fényképész Chiswickben és **Mounsteven Vilmos** fényképész Twickenhamban

„Eljárás duplex fényképek előállitására"

cimü, 31211. számu 1904. március 30-diki keletü magyar szabadalmuknak belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keresnek.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz.

Sté. Automobiles Charron, Girardot & Voigt cég Puteauxban

„Páncéltoronykupola hadászati célokra"

cimü, 37126 számu 1906. február 19-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda Budapest, VI., Eötvös-utca 9. szám.

The Vacuum Brake Company Limited in London Generalrepräsentanz in Wien cég, Wien-ben

„Berendezés hangadó jelzőkészülékeknek vacuum-fékeket hajtó légszivattyuk kipuffogó levegőjével való müködtetésére"

cimü, 37041. számu 1906. március 26-diki keletü magyar törzsszabadalmának és

„Berendezés vacuum-fékek hangadó jelzőkészülékeihez"

cimü, 40412. számu 1907. január 24 diki keletü magyar pótszabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9.

MOLNÁR ÖDÖN
MÉRNÖKI IRODÁJA
· BUDAPEST ·
VIII. JÓZSEF-KÖRUT 2.
(RÁKÓCZI-ÚT SAROK)
HEMZETKÖZI INTERNATIONAL
PATENT SZABADALMAK PATENT
KIDOLGOZÁSA ÉS ÉRTÉKESITÉSE
VÉDJEGYEK
MINTÁK
IPARI UJDONSÁGOK.

Magánépitési engedélyek Budapesten

A fővárosi magánépitési albizottság 1909. április hó 26-án Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását:

a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre:**

30966. Máv. igazgatósága a VI., Teréz-körut és Podmaniczky-utca sarkán 3 em. posta épület.

27491. Polgár Károly és tsa nev. Ágoston Emil (VI., Dessewffy-utca 6.) a VII., Wesselényi utca 32 sz. a. 4 em. ház.

30067. Berkovits Márk (VII., Damjanich-utca 49.) a VII., Damjanich-utca 4291. hrsz. a. 4 em. ház, ép. Szőke Imre.

29594. Hirsch Lipót (VII., Nefelejts-utca 18.) az I., Átlós-ut 13866/1. hrsz a. 3 em. ház.

32402 Hlavay György (VII, Thököly-ut 171) a VII., Hungária-ut 2611, hrsz. a. 3 em. ház.

27933. Kohn Adolf (VI., Csángó-utca 3.) a VI., Gömb-utca 11. sz a. 3 em. ház, ép. Sándor Imre.

29449. Botzkó János (II., Apostol-utca 3.) a II, Áldás utca 6101. hrsz. a. emeletes nyaraló.

32533. Stokker Alajos nev. Klenovits és Báthory (VII., Aréna-ut 23.) a III., Vörösvári-ut 965 hrsz. a emeletes ház.

34198. Dr. Perl Soma (VI., Teréz körut 6.) a VII., Erzsébet királyné-ut 1900/a. hrsz. a. emelet ráépités.

30801. Pécsi Miklós (VII., Angol-utca 32.) ugyanott emeletes ház, ép. Rothstock Alajos.

30839. Fogl Emil (VI. Gyár-utca 27.) a VIII., Kőfaragó utca 5614. hrsz. a ráépités.

29420. Oláh Sándor (X. Liget-utca 38) ugyanott földsz. ház, ép. Gyurinovits János.

32986. Organista Géza (VI. Szabolcs-utca 27.) ugyanott földsz. ép.

30069. Leopold Samu (VI. Figyelő utca 8) a VI., Hajtsár-ut 2. sz. a. földsz. ház.

28967. Bogdány János (I. Győző-utca 11.) az I. Isten hegy 9772. hrsz. a. földsz. ház.

31943. Kosch Rezsőné (VI. Lehel utca 8.) a VI., Mór-utca 241. sz. a. földsz. ház épitésére vonatkozó tervei jóváhagyattak;

b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra:**

30424. Ledermann Mór (VII Károly-körut 13) ugyanott.

30677. Dobrovits Ferenc (II. Toldy Ferenc-utca 78.) ugyanott.

26605. Dvorák Ede (IV. Muzeum körut 37.) az I., Diós árok 8918/13. hrsz. a.

31434. Weisz Salamon (III. Bécsi-ut 18.) ugyanott.

31952. Zuckermann Ede (VIII. Liszt Ferenc-utca 6.) a VIII., Orczy ut 7227. hrsz. a.

32280. Heuthaler Frigyes (III. Lajos-utca 158.) ugyanott.

33777. Özv. Devecis Gyuláné (VIII. Fhg. Sándor-utca 15.) az I., Melinda-ut 9358. hrsz. a.

33732. Grünfeld testvérek nev. Főző Márton (VIII. Dugonics-u. 1) a VII. Dob-utca 20. sz. a.

31936. Szabó József (VIII. Jázmin-utca 21.) ugyanott.

31320. Herczeg Géza (VIII. Mária-utca 13.) ugyanott.

30702. Kardos Imre (VIII. Szerdahelyi-utca 5.) ugyanott.

28434. Karl János (III. Kiskorona-utca 18.) ugyanott.

30333. Heinrich Antalné (IV. Veres Pálné-utca 4) ugyanott.

29756. Özv. Csudnay Károlyné (I Lovas-ut 2) ugyanott.

30697. Reich Jakab (VI Hegedüs Sándor-utca 17.) a VI. Sziv-utca 42. sz. a.

32238. Herzfeld László nev. Kende Ignác (VIII. József-utca 23.) a VIII. fhg. Sándor-utca 9. sz. a.

33553. Grünwald Borbála (VIII. Kun-utca 1.) ugyanott

21501. Takáts Sándor (II. Kapás-utca 40.) ugyanott.

29918. Pitner Jakab (VIII. Örömvölgy-utca 24.) ugyanotti házra vonatkozó tervei jóváhagyattak;

c) **jóváhagyásra ajánltattak:**

33352. Doszkár János az I. Bártfai-u. 13761/9. hrsz. a.

29753. Özv. Gemeiner Istvánné a VIII., Szigetvári-utca 6582. hrsz. a.

20026. Supka Jánosné az I., Városkuti-ut 9042. hrsz. a.

22861. Hirsch Jakab az I., Virányos dülő 8474. hrsz. a.

17614. Dreher Antal a X., Ihász-utca 8442. hrsz. a.

29907. Özv. Netzasek Károlyné a II, Trombitás-ut 3998 hrsz a.

30994. Mihályi Istvánné a III., Tavasz-utca 226. sz. a.

31930. Kaltenecker József a VI., Löportár-u. 13. sz. a.

29176. Krausz Dávid az I., Sasad 12508. hrsz. a.

32953. Fenyő Sándor a VI., Forgách utca 30. sz. a

28955. Végh Balázsné a VI, Kerekes utca 1548. hrsz. a.

31381. Márkus Lajos a VI., Hunn-utca 4. szám a.

30466. Rosmanitz Lajosné a II, Alvinci-ut 6564 hrsz. a.

31357. Petz Károly a II, Rézmál dülő 6309/2. hrsz. a.

26469. Tschögl Henrikné az I., Városmajor-utca 1541. hrsz. a.

31966. Főző Márton a IX., Ernő u. 6. sz. a.

31701. Lőbel Vilmos a IV., Ferenc József-rakpart 3. sz. a.

30821. Faragó Péter a VIII., Muzeum-körut 5301. hrsz. a

31256. Szőnyi Aladárné a VIII., Rákóczi-ut 5833 hrsz. a.

12801. Magyar keramiai gyár r.-t. a X, Óhegyi-ut 8025. hrsz. a.

29909. Mocsonyi örökösök a IV., Váci-utca 550 hrsz. a.

24217. Horváth József az I., Fürj-utca 12806/1. hrsz. a.

33335. Wabitsch Lujza a VII., Erzsébet királyné-ut 1794. hrsz. a.

31937. Vad Károly a VIII., Kemény Zsigmond utca 6625. hrsz. a. házra vonatkozó tervei;

d) **gépekre és felvonókra:**

28043. Mátrai Mór (II., Batthyány-utca 3.)

9677. Ludwig Ede (VIII., Oriás-utca 7021. hrsz.)

NOVÁK JÓZSEF SZOBRÁSZ
MŰTEREM: VII., AMAZON-UTCA 8.
TELEFON. ooo TELEFON.
KÉSZIT: **épület-homlokzat, stucco-menyezet, kő- és műkő,** valamint **iparművészeti munkákat** minden stylnemben.

KERTEK alakitását terv és költségvetés szerint, valamint **gyümölcsfák, diszfák, diszbokrok, rózsák** szállitását árjegyzék szerint elvállal: **Pecz Ármin** kir. udvari műkertész és faiskola tulajdonos
BUDAPEST, VIII., Kálvária tér 8 sz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 MÁR — 5

SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP

Sándor Imre,

Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

Szolnokon, az Aba-Novák teremben március 16-ig tekinthetik meg az érdeklődők Sándor Imre Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész kiállítását

ó előtt

Megyei rangadó az NB III-ban

Az NB III-as bajnokságban megyei rangadót játszanak Jászberényben. A Lehel SC—Mezőtúri Honvéd összecsapás nyílt, mindhárom eredmény lehetséges. A mezőtúriak előnyösebb helyzetben lépnek pályára, hiszen biztosan tartják helyüket az első tíz között — jól kezdték a tavaszi idényt. A Honvéd-gárda szervezetten, taktikusan és harcosan játszó csapat, még idegenben is képes a meglepetésre. A jászberényiek sem adták fel az

Játszmagyőzelem a Fáy utcában

Budapesti Vasas—Szolnoki Vegyiművek 3:1 (5, —12, 8, 4). Budapest, Vasas sportcsarnok, 100 n., v.: Zsille. A három válogatottal felálló, magassági fölényben levő Vasas lendületesen kezdett, kitűnően nyitottak, s kiválóan sáncotlák a bátortalan szolnoki támadásokat.

A Vegyiművek a kezdeti megilletődöttséget levetkőzve a második játszmától bátran kezdeményezett. Szellemes variációs játékkal 12-nél utolérte neves fővárosi ellenfelét és hatalmas küzdelemben értékes játszmát nyert a Vasas ellen. Az utolsó két játékrészben a magára talált két „ütőóriás", Mondi és Győri vezényletével végül is megérdemelten nyert a hazai gárda a helyenként jól játszó újonc ellen. Jó: Győri, Mondi, ill. Boros, Nyári, Policsányi.

A világbajnok veresége

Beszélge

A sportegye

A szerkesztőség asztalán tudósítá sul: a megtartott száznyolc közgyűlés ről beszámolókat küldtek az eredményeit bemutatni szándé vezetők. Soha ennyi nyilvá áhítozó levél, telex-szalag, nem érkezett még a közgyű Ha más nem, hát ez is bizo volt miről számot adni spo

Anélkül, hogy rózsásra fest gye sportjának helyzetét, biz pithatjuk, hogy az elmúlt esz egy községben, városban és bőségesebbé vált

MA: POLITECHNIKAI OKTATÁS AZ ISKOLÁBAN — HOLNAP: MŰVELTEBB MUNKÁSOK AZ ÜZEMEKBEN

Általánosan képző iskoláink új feladatot kaptak: előkészíteni ifjúságunkat a termelőmunkában való részvételre is. Államunknak az a szándéka, hogy minél több fiatal — lehetőleg mindegyik — végezzen középiskolát. Így évről évre többen kerülnek érettségivel a termelőmunkába. Így ez az előkészítés nemcsak egyszerűen pedagógiai kérdés, hanem az egész szocializmust építő társadalom ügye. Pedagógusaink megkezdték a munkát: évek óta folynak az elméleti viták és a lelkes úttörő nevelők gyakorlati kísérletei. De ezernyi nehézséggel küzdenek, mert ha már annyira tisztázódtak is a politechnikai képzés kérdései, hogy tudják, mit kellene tenni, megakadnak a személyi és a tárgyi nehézségeken. Nincs mindenütt megfelelő szakember, aki az új tárgyakat tanítaná s aki a régi tárgyakat új módon tanítaná, nincs továbbá műhelyfelszerelés, gép, szerszám és nyersanyag a munkához.

A Minisztertanács ismeretes határozata most a pedagógusok segítségére siet. *Szervezetét* teszi a kísérletezést, határozott *útmutatásokat* ad a tanításra, s felhívja az üzemeket, vállalatokat stb., *siessenek az iskolák segítségére* tanácsadással és szakemberek kölcsönadásával — továbbá úgy is, hogy *szerszámokat, gépeket és hulladékanyagot* bocsátanak rendelkezésükre.

Nagyon sok példa bizonyítja, hogy erre megvannak a lehetőségek és az üzemek vezetőinek megértése, segítsége jelentős lehet az ifjúság politechnikai képzéséhez szükséges anyagi feltételek biztosításában.

Angyalföld megérti: saját utánpótlását gyarapítja

A szegedi *Radnóti Miklós* Gimnázium hosszas előkészület után eljutott odáig, hogy készen álltak a műhelyek — de üresen. Az iskola igazgatója az üzemekhez fordult segítségért. S a szegedi üzemek — szinte egyöntetű megértéssel siettek az új feladat támogatására. Rövid idő alatt igen sok gépet, szerszámot adtak ingyen vagy elfekvő anyagként elszámolva. Ott volt a segítők között az *MTH-iskola* igazgatósága és a *Munkaügyi Minisztérium*, a *Szegedi Villamosvasút* igazgatósága. *Több ktsz* is beállt a védnökök közé. A kezdeményezés a *szülőket* is magával ragadta. Az iparos szülők szerszámokat küldtek az iskolába, *a műhelyek berendezésének terveit a szülői munkaközösség alelnökének vezetésével egy bizottság készítette el teljesen ingyen.* S ma már 12 helyiségben dolgoznak a tanulók.

Angyalföld dolgozói, üzemei, gyárai hasonló áldozatkészséget mutattak. 1956 tavaszán a *Bolyai Gimnázium* felszerelés nélkül megkapta az *Épületgépészeti Technikum* műhelyeit.

Csak a társadalmi segítség útja volt járható. A pedagógusok a pártbizottsághoz fordultak, amely összehívta a nagyobb angyalföldi üzemek vezetőit, és tolmácsolta az iskola kérését. Rövid idő alatt a legszükségesebb gépek és szerszámok rendelkezésre álltak. Nagy segítséget nyújtott ebben a *Kohó- és Gépipari Minisztérium ipari osztálya.* Az egész villamoshálózatot a kerületi villamosipari technikum szerelte be.

A XIII. kerületi üzemek vezetői minden bizonnyal megértették, hogy ezzel önmagukat is segítették. Hiszen jövendő szakmunkásaik képzését mozdították elő!

Ipari osztályok Szentesen

A diósgyőri *Kilián Gimnázium* néhány évvel ezelőtt egyetlen műhelyben kezdte meg a politechnikai képzést — a jövő tanévben már nyolc helyiségben dolgoznak a tanulók. Hivatalosan itt is kevés támogatást kapnak, de a szülői munkaközösség pénzzel és munkával is segített. A városi üzemek is sokat segítenek. Térítéssel vagy térítés nélkül adják a szerszámokat, a gépeket és a hulladékanyagot.

Szentesen a segítségnyújtásnak egy egészen újfajta módját találjuk. Itt az általános gimnáziumban két év óta a párhuzamos osztályok egyike *ipari osztály.* Az iskolának az a célja, hogy a gimnáziumi tanulmányi idő alatt, az iskolai munkával párhuzamosan a tanulók elsajátítsák valamelyik szakma gyakorlati ismereteit. Itt a legfontosabb segítség az volt, ami egyáltalán lehetővé tette ezt a képzési formát: az üzemek és ktsz-ek, és még egyéni kisiparosok is vállalták, hogy foglalkoznak a tanulókkal.

Jól megismerhetik leendő munkahelyüket

Kerta: kisközség Veszprém megyében. Jól működő termelőszövetkezete és gépállomása van. Köztük és az iskola között igen termékeny a kapcsolat. A tanulók és a pedagógusok is munkával, illetve előadásokkal segítik a tsz-t és a gépállomást. Ezek természetesen viszonozzák a segítséget. *A tsz-től kapták a gyakorlókertet, amelyben különböző kísérleteket végeznek; ugyanitt nyújtanak segítséget ahhoz is, hogy a tanulók a mezőgazdasági természetű tananyagot a gyakorlatban elsajátíthassák.* Szakemberek magyarázzák el a gyermekeknek a gazdaság problémáit, tevékenységét, módszereit. *Egy fizikai gyakorlati órát a gépállomáson tartanak meg, ahol a főgépész ad tájékoztatást.* Közel engedik a diákokat — kellő felügyelettel — a gépekhez is, s lehetővé teszik, hogy megtanulják a traktorvezetést. Az iskolának több tanulója azután itt is helyezkedik el.

Társadalmunk — mely egyre többet vár az iskolától — egyre több segítséget is nyújt neki.

Gordos István
egyetemi adjunktus

Négy megye szakszervezeti vezetőinek értekezlete

Csütörtökön fontos megbeszélést tartottak Kecskeméten *Csongrád, Bács-Kiskun, Békés, Szolnok* megyék szakszervezeti megyei tanácsainak elnökei, amelyen részt vett *Martin Ferenc*, a SZOT titkára és *Hári Béla*, a SZOT szervezési osztályának vezetője is. A tanácskozáson a magyar szakszervezetek XIX. kongresszusa határozatai végrehajtásának eddigi tapasztalatait, valamint a háromféves terv végrehajtásának feladatait vitatták meg.

A megyei szakszervezeti vezetők elmondották, hogy a szakszervezetek a többi szervekkel közösen részletes terveket dolgoztak ki a vidék iparának és mezőgazdaságának további fejlesztésére, a városok közművesítésére. A szakszervezeti vezetők arról is beszámoltak, hogy az ipari és a mezőgazdasági üzemek dolgozóiról való gondoskodás, mindennapos gondjaival való törődés *az utóbbi időben lényegesen javult. Nőtt az üzemi szakszervezeti szervek tekintélye, kevesebb a törvénysértés is.* Ugyanakkor megállapították, hogy egyes üzemi szakszervezeti szervnél még mindig hiányosságok tapasztalhatók a nevelés, a dolgozók rendszeres tájékoztatása terén.

A Nyírfácska-együttes nagysikerű fellépése az Erkel Színházban

A Szovjetunió Állami Nyírfácska Táncművészeti Együttese, amely kilenc év után ismét ellátogatott hazánkba, csütörtök este az Erkel Színházban kezdte meg magyarországi vendégszereplését. Az előadáson megjelent *Kádár János*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, *Biszku Béla*, *Kállai Gyula*, *Marosán György*, *Somogyi Miklós*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, *Komócsin Zoltán* és *Nemes Dezső*, a Politikai Bizottság póttagjai, *Nagy Dániel*, az Elnöki Tanács elnökhelyettese, az MSZMP Központi Bizottsága, a Minisztertanács és az Elnöki Tanács számos tagja, politikai, gazdasági és kulturális életünk több más kiváló képviselője. Ott volt *Asztafjev*, a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének ideiglenes ügyvivője, *Hao De-cin*, a Kínai Népköztársaság magyarországi nagykövete, a budapesti diplomáciai testület doyenje, valamint a budapesti diplomáciai képviseletek számos vezetője és tagja.

Az Erkel Színházat zsúfolásig megtöltő közönség nagy tapssal fogadta az együttes minden számát, majd az előadás végén *Dénes Leó*, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének alelnöke mondott köszönetet a felejthetetlen élményért. Az együttes nevében *Nagyezsda Nagyezsdina* Sztálin-díjas koreografus, a Nyirfácska Együttes művészeti vezetője köszönte meg a meleg szavakat.

Az olvasó írja:

a körösladányi fürdési tilalomról — az NDK lottó-módszeréről — a torbágyi „százméteres síkfutásról"

Ha strand nincs is, engedjenek fürödni . . .

Első felháborodásom kétségbeeséssé változott, amikor a helybeli hatóságok megtiltották, hogy a Körösben fürödjem. Arra hivatkoznak, hogy strandolni csak kijelölt fürdőhelyen szabad. Ilyen viszont a közel tízezer lakosú Körösladányban nincs. A falut kettészeli a Körös, melyet a nyár legnagyobb részében át lehet »lábalni«. Örvényt még soha nem láttam itt, pedig 17 év óta fürdöm a folyóban. Állatorvos vagyok, naponta 50 poros, pókhálós, trágyás sertésólban járok, vizsgálom a beteg állatokat. Megfizethetetlen felüdülést és tisztálkodási lehetőséget jelentene, ha délutánonként egy-egy órára lemehetnék fürödni a Körösbe. Szívesen hozzájárulnék akár ezer forinttal is ahhoz, hogy Körösladányban strandot létesítsenek.

Ormándlaky Gyula
Körösladány,
Vörőshadsereg u. 22

Igazolják nálunk is a lottószelvény átvételét!

Sógorom nemrégen jött haza az NDK-ból. Ott is sokan kedvelik a lottójátékot. Azonban egy helyes módszerre hívta fel a figyelmemet. A lottószelvényt ott csak a postahivatalnál lehet beadni, s a posta rávüti a pecsétet. Ezzel elismerték, hogy a fogadó feladta a szelvényt. Tehát nem fordulhat elő olyan tévedés, mint nálunk igen gyakran, hogy a fél reklamálja a lottószelvényt, s közben nem érkezett meg az Országos Takarékpénztárba. Azt hiszem, német barátaink módszerét nálunk is helyes lenne bevezetni!

Nagy István
ózdi dolgozó

Etyek busz-utasai megértést kérnek

Etyekről (kb. 28 km) járunk be többen mindennap Budapestre dolgozni vonattal. Amikor munka után fáradtan hazamegyünk, az Etyekre induló távolsági autóbusz eléréséhez Torbágyon mindig 100—150 métert kell futnunk. Ugyanis a vonat rendszerint nagyon előrehúz, és az autóbusz az állomásépület mellett áll. Úgy gondolom, ezen könnyűszerrel lehetne segíteni. Csak egy kis törődés meg emberség kellene hozzá. A torbágyi vasutasok gondoljanak az egésznapi munkában elfáradt társaik bosszúságára.

Poler József
Etyek, Kender u. 304

A TECHNIKA HÁZA hírei

AUGUSZTUS 4, HÉTFŐ: 17.30 órakor, fszt. 46. (SZOT Újítók és Feltalálók Klubja). Ruhaipari Dolgozók Szakszervezete műszaki tanácsának klubdélutánja. Szabó Sándor, a Szegedi Ruhagyár főmérnöke bemutatja cakkozógép újítását.

AUGUSZTUS 6, SZERDA: 17.30 órakor, fszt. 46. (SZOT Újítók és Feltalálók Klubja). Bárkány József, az Országos Találmányi Hivatal munkatársának előadása: »Hogyan kell az újításokat bejelenteni?« címmel.

AUGUSZTUS 7, CSÜTÖRTÖK: 17 órától, fszt. 8. (SZOT Mérnök-Technikus Tanács munkamódszer és gépipari bemutató-terem). Szerszámgépipari bemutató a vasas-szakszervezet műszaki tanácsa, a Kohó- és Gépipari Minisztérium és a Gépipari Tudományos Egyesület rendezésében.

AUGUSZTUS 8, PÉNTEK: 17 órától, fszt. 8. (SZOT Mérnök-Technikus Tanács munkamódszer és gépipari bemutató terem). Szerszámgépipari bemutató a vasas-szakszervezet műszaki tanácsa, a Kohó- és Gépipari Minisztérium és a Gépipari Tudományos Egyesület rendezésében.

17 órakor, fszt. 46. (SZOT Újítók és Feltalálók Klubja). Műszaki filmek vetítése a vasas-szakszervezet műszaki tanácsa, a Kohó- és Gépipari Minisztérium és a Gépipari Tudományos Egyesület rendezésében.

Szerkesztői ÜZENETEK

Boros Gézáné (Budapest): A munkaviszonyt — tekintet nélkül a bérfizetési időszak végére — bármely napra fel lehet mondani. A felmondási idő a szóbeli felmondás közlését, illetőleg az írásbeli felmondás kézbesítését követő napon kezdődik. **Kohlmann Tamás (Sopron):** A belkereskedelmi miniszter legutóbbi rendelete értelmében a termelő a termelői borkimérési engedély alapján sajáttermésű borát (mustját) utcán át, kicsinyben kimérheti. **Fekete I. Sándor (Budapest):** Annak a szakmai gyakorlatra kötelezett dolgozónak, aki a szakmai gyakorlatot az oklevél megszerzése előtt kezdte meg — kérelmére — az oklevél megszerzése céljából harminc napig terhelhető fizetésnélküli szabadságot kell engedélyezni. A fent idézett sorokat a 14/1956. (V. 30.) M. T. számú rendelet tartalmazza. Megtalálható az 1956. évi 47. számú Magyar Közlönyben. **Nyiri Béla (Kiskunfélegyháza):** A Munkaügyi Minisztérium címe: Budapest, V., Szabadság tér 15. Levélben is elküldheti javaslatát, illetőleg kérelmét. **Pető Károly (Budapest):** Ipari vagy kereskedő tanulónak azok a 14—16 éves (érettségizetteknél 17—19 éves) fiatalok jelentkezhetnek, akik legalább az általános iskola VIII. osztályát eredményesen végezték és egészségileg a választott szakma követelményeinek megfelelnek. Egyes szakmákra azonban az alacsonyabb végzettségű fiatalok is jelentkezhetnek. **Takács Zoltánné (Győr):** A vállalati egyeztető bizottság két tagját a vállalat igazgatója, két tagját pedig a szakszervezeti bizottság jelöli ki egy év tartamára. A kijelölt tagokat a kijelölő szervek megbízatásuk tartama alatt is visszahívhatják. **Fischer Imre (Budapest):** A társbérlő kizárólagos joggal a lakásnak csak a számára kijelölt részét használhatja. A lakás egyéb helyiségeit a társbérlők a kiutaló határozatnak megfelelően használhatják. További kérdésére azt is megemlítjük, hogyha a lakáshivatal új társbérlőt jelöl ki, a lakáshoz tartozó helyiségek használatára vonatkozóan új megállapodást lehet kötni. **Galambos Sándor (Budapest):** Az ügyvédek és az ügyvédjelöltek elsőfokú fegyelmi hatósága az Ügyvédi Kamara fegyelmi tanácsa, amely elnökből és két tagból áll.

Palágyi Károly (Budapest): A levelében kérdezett rendelkezés így szól: Az igazságügyminiszter — kivételesen indokolt esetben — az illetékes miniszter (vb. elnök) javaslatára az olyan személy részére is engedélyezheti a vállalati jogtanácsosi (jogi előadói) működést, akinek nincs meg a rendeletben előírt képesítése. (33/1958. [V. 17.] számú kormányrendelet 13. § [5] bekezdése.) **Balogh Péter (Budapest):** Az általános gimnázium esti tagozatára elsősorban a munkaviszonyban álló dolgozók jelentkezhetnek. A munkaviszonyt a munkáltatónak a jelentkezési lapon igazolnia kell. Férőhely esetén felvehetők üzemben, vállalatnál nem dolgozó, családjuk körében háztartási munkát végző nők is.

A BRAZIL TITOK

Különös kultúrelemek Dél-Amerika szívében

Északnyugat-Brazília területe földünk régészetileg legkevésbé felkutatott területei közé tartozik. Monumentális ősi romvárosok, bennszülött birodalmak és aranykincsek híján Brazília őserdővel borított területeit a tudomány mind ez ideig nem sok figyelemre méltatta. Az a szórványos néhány lelet azonban, amely ezen a vidéken napvilágra került, minden idők legtitokzatosabb, szinte azt mondhatnánk: *legmegmagyarázhatatlanabb tudományos rébuszát* adta fel az őstörténet kutatóinak.

A titokzatos „Festett Kő"

Az őstörténészek érdeklődésének központjában az úgynevezett *»Pedra Pintada«* (magyarul: Festett Kő) áll, ez a mintegy száz méter hosszú sziklatömb, amelyen azíli stílusú festményekre bukkantak. Azonnal megértjük a tudósok izgalmát, ha megfontoljuk, hogy azíli-stílusnak a délfranciaországi *Mas d'Azil* nevű barlangban talált festmények stílusát nevezzük. A Pireneusok hegyláncai közt megbúvó barlangból számos neolitkori kőeszköz, csontszigony és festett kavics került elő annak idején — *hogyan függ azonban össze az európai ősemberek művészeti alkotása a braziliai ősökével?*

Tegyük fel, hogy csupán egyszerű hasonlóságról van szó, hiszen a primitív népek művészeti alkotásainak bizonyos hasonlóságai a szakembert is könnyen megtéveszthetik. Az azonban már feltűnő, hogy a Festett Kő tövében eltemetett csontvázakat *vörös színű festékkel* mázolták be, pontosan úgy, mint egyes földközi-tengeri vidékeken.

Hiába nyomunk el magunkban egy tetszetős gondolatot, a hasonlóságok újabb és még merészebb útra visznek bennünket.

Fehérbőrű bennszülöttek, lovak és föníciaiak

Nem különös-e például az a néhány emberalak, amelyet évezredekkel ezelőtt festettek a sziklára? Hiszen ezeknek az embereknek *világos bőrük és kék szemük volt* — ha hihetünk a régi bennszülött művészi ábrázolásmód hűségének! Ez azonban még mind a véletlen játéka lehet. A történelemelőtti képzőművészet ismerője azonban már komoly zavarba esik, ha közelebbről szemügyre veszi azokat az ősi rajzokat, amelyek *napkorongokat, teknőchéjakat és hajókat* ábrázolnak, mert ezek a motívumok kísértetiesen hasonlítanak egyes földközi-tengeri és keltiber motívumokra. (A keltiberek Spanyolország őslakóinak és a keltáknak keveredéséből származtak.)

Arra már szinte lehetetlen magyarázatot találni, miként kerültek a Festett Kőre *ló-, kocsi-, kerékábrázolások.* Hiszen köztudomású, hogy Amerika őslakói a hódítók érkezésekor *nem ismerték* a lovat és a kereket (tehát a kocsi legkezdetlegesebb formáját sem) és a spanyolok talán leginkább lovasságukkal érték el az Újvilágban gyors és kegyetlen sikereiket.

A leghihetetlenebb leletet utoljára hagytuk. A brazíliai *Marauay, Joelho és Sapo* nevezetű fennsíkok szikláin számtalan helyen *ókori szemita írásjelek és betűk* láthatók, amelyek minden valószínűség szerint *föníciai eredetűek.* Az ókor hajósnépei közül csakugyan a föníciaiak azok, akikről feltételezhetnénk, hogy eljutottak az Újvilágba. Adataink vannak arról, hogy a bátor föníciai hajósok meglehetősen gyakran túlvitorláztak a világ végének tartott Gibraltári sziklán és kimerészkedtek a félelmetes Atlanti-óceánra.

A legnagyobb tudományos rejtvény

A francia származású neves brazil tudós, *Marcel F. Homet* egyik tanulmányában részletesen foglalkozik a titokzatos emlékek kérdésével és a brazil—guayanai sziklarajzokat és ősi bennszülött temetkezési szokásokat *a modern világ legnagyobb régészeti rejtélyének* nevezi. A Rio de Janeiró-i professzornak alkalmasint igaza van. A békákat, kígyókat, teknősöket és napkorongokat ábrázoló rajzok megszólalásig hasonlítanak a neolitkori földközi-tengeri kultúrák barlangrajzaira, képeire, egyes edényleletek *ciprusi* művész kezére vallanak (a föníciaiak Ciprus-szigetén is számos gyarmatvárost alapítottak), a brazíliai Calchique-területen több kettős fejszét ábrázoló *krétai* jellegű rajz került elő, egyes ülő emberalakok *kelta* szobrászok munkájának tűnnek, elsősorban azonban a kétségtelenül ókori keleti eredetű számjegyek és betűk érdemelnek figyelmet, hiszen itt a véletlennek semmiképpen sem lehet szerepe.

A kérdés vizsgálatánál ki kell zárni az ismeretes Atlantisz-problémát, hiszen a leletek jó része olyan korból származik, amikor a történetileg »sohasevolt« kontinens a legendák szerint már régen a tengerbe süllyedt. A tudományos rejtély magvát az jelenti, hogy amíg a föníciaiakról feltételezhető Amerika felfedezése, magyarázat nélkül maradnak a kilenc-tizenkétezer éves észak-afrikai, spanyol- és franciaországi eredetű kulturális hatások Brazíliának azon a területén, amelyen sohasem alakult ki magasabbrendű bennszülött kultúra.

Sz. H. E.

KERESÜNK

megvételre

MARABU VII

öntöttvas

KAZÁNT

120 m² fűtőfelületig,

továbbá

900 fm-ig 250 mm⌀

eternit nyomócsövet

Erőmű Beruházási Vállalat

Bp., V., Széchenyi rakpart 5. sz. II. emelet 22. szoba

Telefon: 325—788

Világ proletárjai egyesüljetek!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

86. ÉVFOLYAM, 180. SZÁM ÁRA 60 FILLÉR 1958. AUGUSZTUS 1, PÉNTEK

Egy ifjú mérnök elindul

(Riport a 3. oldalon)

*

A társadalom segítsége a politechnikai oktatáshoz

(Riport a 2. oldalon)

*

Éjszakai fogorvosi ügyeletet Budapesten

(Cikk a 8. oldalon)

KGST megállapodás értelmében

a jövőben Magyarország látja el építőipari kisgépekkel a szocialista államokat

Megnövekedik kisgép-exportunk, gyorsabban és olcsóbban építkezhetünk, sok munkás megszabadul a nehéz fizikai munka terhétől

Az Építésügyi Minisztérium adatai szerint jelenleg az építőipari dolgozók 35 százaléka olyan munkaterületen dolgozik, amely alig van gépesítve. Az elmúlt években jelentékeny eredményeket értünk el a gépesítésben. Öt év alatt csaknem megháromszorozódott az építőipar gépállománya. De szinte kizárólag *a földmunkák, az anyagmozgatás és a betonkeverés* gépesítését igyekeztek megoldani. A szakipari jellegű munkafolyamatok gépesítése azonban igen kismértékű. Egyes vállalatoknál folytak ugyan több-kevesebb eredményt hozó próbálkozások — de építőiparunk egészére e tekintetben még az elmaradottság a jellemző. Így azután a munka nagyjával gyorsan végeznek az építők, a »kisebbeket« viszont — mint például a vakolás, a festés, a parkettázás — jóval lassabban győzik. Úton-útfélen tapasztalhatjuk, sokszor *hónapokon keresztül állnak a félig kész épületek*, anélkül, hogy bárki is hozzájuk nyúlna. A munka rossz megszervezése mellett ennek nem utolsósorban a kisgépesítés hiánya az oka.

A szakipari jellegű munkafolyamatok gépesítésére vonatkozóan a közelmúltban fontos megállapodást kötöttünk a szocialista országokkal. Eszerint a KGST-megállapodás szerint jövőben Magyarország látja majd el a Szovjetuniót és a népi demokratikus országokat a gyorsan mozgatható, könnyű, kevés anyagigényű építőipari gépekkel. A dolgok ilyen alakulása *megoldja a mi problémánkat is.* Az építőipar kisgépesítése ugyanis azért topogott sokáig egy helyben, mert a hazai szükséglet nem biztosította a gépek gazdaságos gyártását.

De az egyezség másképpen is hasznos számunkra. A kisgépek igen kevés anyagot igényelnek, és így bennük elsősorban szellemi és fizikai munkát exportálhatunk.

Ugyanakkor barátaink támogatását is élvezzük. Bár reánk bízták a céloknak legjobban megfelelő korszerű kisgépek kutatását, tervezését, építését, *átadják nekünk a már megszerzett tapasztalataikat.* Hasznosítani tudjuk a csehszlovákok parkettgyaluló és csiszológépének legjobb tulajdonságait. A Német Demokratikus Köztársaság »falhorony-marói«, a Szovjetunió faipari kisgépei és mozaiklap-csiszolói ugyancsak sok átvehető tapasztalatot nyújtanak a kivitelezőknek.

Az építőipari kisgépekből néhány mintapéldány — így a mészszóró, falazóblokk-gyártó, kőcsiszoló- és kőmarógép — már elkészült. A minisztériumban azt mondják, hogy a mintadarabok és az első szériák még az idén elkészülnek. A nagyüzemi gyártással a Vibrátor Gépgyárat bízzák majd meg.

Érdekes összehasonlítás nyílik a kisgépek és a kézi munka termelékenysége között. *A mészszórógép például hat és félszer gyorsabban dolgozik, mint a legjobban képzett szakmunkás.* Az építőipari kisgépek alkalmazásával mintegy *50 százalékkal gyorsul meg a jelenleg kézzel végzett szakipari munka.* Ez egyben azt is jelenti, hogy a kisgépekkel dolgozó szakmunkás-gárda *azonos idő alatt jóval több lakást tud majd építeni* — a munka helyes megszervezése esetén. Az építkezési költségek csökkentése is jelentős. A gépesített munka ugyanis nagyobb szervezettséget biztosít. Jelenleg még gyakran tapasztaljuk, hogy a különböző iparágak szakmunkásai egymás hegyénhátán dolgoznak, sokszor »összebarmolják«, tönkreteszik a másik munkáját. Az ezt követő javítás viszont nemcsak költségeket emészt, hanem legtöbbször a lakás szépségének, tartósságának romlását is eredményezi.

A szocialista országok baráti együttműködésének egyik hasznát az építőipar kisgépesítése révén rövidesen mindannyian élvezzük, elsősorban az iparág dolgozói, akik — mint ahogy ezt az építők szakszervezetében mondják — *az eddig kézzel végzett igen nehéz fizikai munka terhétől szabadulnak meg.*

Macsári Károly

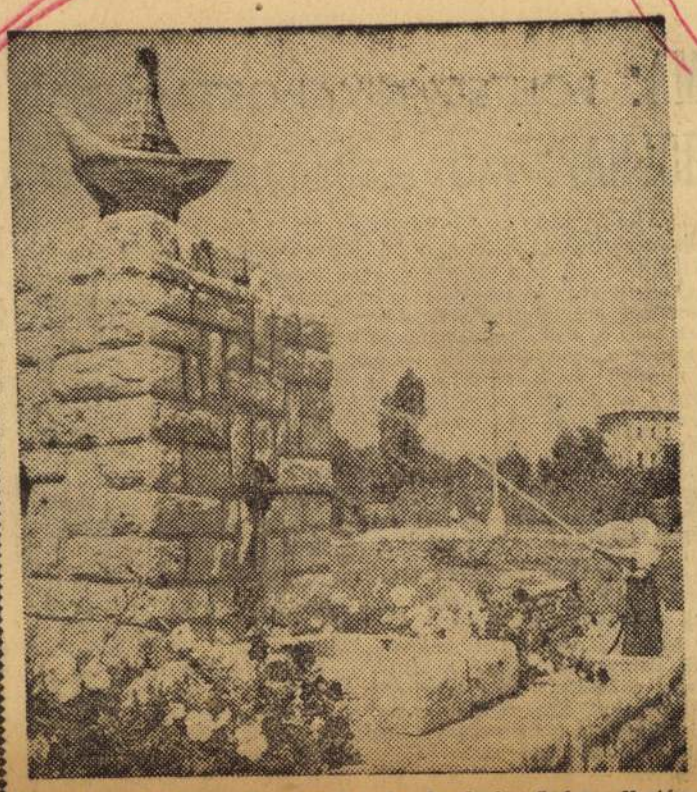

GALAMBOS KÚT. Sándor István kerámiaművész alkotása a szeptember 12-én nyíló Mezőgazdasági Kiállítás egyik díszе

(MTI Foto — Pálfai Gábor felv.)

Révész Géza üdvözlő távirata a Kínai Népköztársaság honvédelmi miniszteréhez

Révész Géza vezérezredes, a Magyar Népköztársaság honvédelmi minisztere, a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg megalakulásának 31. évfordulója alkalmából üdvözlő táviratot küldött *Peng Tö-huaj* marsallnak, a Kínai Népköztársaság honvédelmi miniszterének. *»Kívánom, hogy a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg — mondja a távirat — további sikereket érjen el a szocializmust építő hatalmas kínai nép, a független Kínai Népköztársaság és az egyre erősödő szocialista tábor békés alkotómunkájának és biztonságának védelmében.«*

●

Békenagygyűlés a Margitszigeten

A Hazafias Népfront budapesti bizottsága ma, pénteken fél 6 órai kezdettel békenagygyűlést tart az Operaház margitszigeti Szabadtéri Színpadán. Előadó Szakasits Árpád, a Béke-Világtanács irodájának tagja. A nagygyűlés után a vasasszakszervezet ének- és táncegyüttese ad műsort.

●

A stockholmi világkongresszus politikai bizottságának elnöke Magyarországon

Az Országos Béketanács vendégeként a csütörtöki napot Magyarországon töltötte *dr. Anap Szingh* író és újságíró, az Indiai Kongresszus Párt képviselője, az indiai parlament külügyi bizottságának tagja. Dr. Anap Szingh a stockholmi béke-világkongresszus politikai bizottságának elnöke volt, és most meglátogatja a népi demokratikus országokat.

Miniszertanácsi határozat az állományon kívüli béralap szigorúbb kezelésére

Kötelezővé teszik a gyermekbénulás elleni védőoltást
Újabb 8 millió forint az ifjúság munkába állítására

A Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala közli:

A Minisztertanács csütörtökön ülést tartott. Megtárgyalta *az élelmiszerek és italok előállításáról és forgalmáról szóló törvényerejű rendelet-tervezetet;* meghallgatta a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnökének jelentését *az állományon kívüli béralap felhasználása, valamint a célprémiumok ügyében* a népi ellenőrzés által végzett vizsgálatról. A Minisztertanács a jelentést jóváhagyólag tudomásul vette és megállapította, hogy *a népi ellenőrzés hasznos és eredményes munkát végzett.* A jelentés alapján a Minisztertanács határozatokat hozott *az állományon kívüli béralap szigorúbb kezelésére.*

A Minisztertanács meghallgatta az egészségügyi miniszter jelentését a *járványos gyermekbénulás elleni védekezés eddigi eredményeiről,* és megnyugvással vette tudomásul, hogy a széles körben végrehajtott védőoltásoknak köszönhetően *a megbetegedések száma visszaesett, és a gyermekbénulás ma már járványszerűen nem jelentkezik.* Az elért jó eredmények alapján a Minisztertanács *a védőoltások folytatását elrendelte,* s felhatalmazta az egészségügyi minisztert, hogy *1959-től kezdve kötelezővé tegye a két éven aluli gyermekek gyermekbénulás elleni folytatólagos védőoltását, s tegye lehetővé a magasabb korosztályba tartozó gyermekek védőoltását is.*

A Minisztertanács hozzájárult, hogy a munkaügyi miniszter *az ifjúság munkába állításának elősegítése céljából 1958. évre további nyolcmillió forintot felhasználjon.*

A Minisztertanács ezután folyó ügyeket tárgyalt. (MTI)

Csepel 100 milliót akar megtakarítani az év végéig

Hasznos javaslatok a mérlegbeszámoló vitáján

Harmincötmillió forint többletnyereségről számol be a Csepel Vas- és Fémművek első félévi mérlege. Ez hétnapi nyereségrészesedésnek felel meg. A gyárórájs csütörtök délelőtt tartott mérlegbeszámolójának részvevői — igazgatók, főmérnökök, főkönyvelők és a tömegszervezetek képviselői — mégis elégedetlenek az elért eredményekkel. Néhány hónappal ezelőtt azt határozták el, hogy 100 millió forintot takarítanak meg az év végéig, ebből az első fél évben 40 milliót, s most némi lemaradásról adtak számot egymásnak. A vita során többen hangsúlyozták, hogy ez ideig még nem tettek meg mindent a nagyobb nyereség elérése érdekében.

A teendők taglalásánál *igen sok szó esett a selejtről.* Megállapították, hogy ma még csak ritkán kötelezik kártérítésre a selejtgyártókat, és az anyagelszámolásnál mutatkozó százezres hiányokat minden felelősségrevonás nélkül könyvelik el. Kötelezték a főkönyvelőket, hogy mindenütt *megbízható darab-, illetve súlyelszámolást* vezessenek be.

A rezsigazdálkodásról ugyancsak sokan beszéltek. Indokolatlanul magas például a fogyó és gyártó eszközök raktári készlete — mondották. — Így a TMK-alkatrészek forintértéke az 1956. január 1-i 37 millióval szemben 58 millió forint. A gombamódra szaporodó raktárak, anyagtároló-helyek lehetetlenné teszik a korszerű gazdálkodást, a tárolt anyagok helyes csoportosítását.

Az anyagnormák felülvizsgálatát és a kiszolgáló (rezsi) létszám csökkentését jelölték meg a továbbiakban feladatként.

Az elmondottakon kívül még számos hathatós intézkedést kívánnak tenni a Csepel Vas- és Fémművek vezetői, hogy elérjék a tervezett százmillió forintos többletnyereséget. Jó néhány gyáregység már azt is elhatározta, hogy *az év vége helyett november 20-ra, a kommunista párt megalakulásának 40. évfordulójára teljesíti a népgazdaságnak és a dolgozóknak egyaránt hasznos ígéretét.* Elsőként a Kovácsológyár dolgozói tettek ilyen fogadalmat s kiszámították, hogyha a rájuk eső 3 400 000 forintos vállalást idő előtt teljesítik, akkor azt a tíznapos nyereségrészesedést, amelyre jelenleg számítanak, tovább tudják majd növelni. *(mk.)*

Vizsgáznak iparunk újdonságai

Sok a kitűnő osztályzat, de elégtelen is akad

A KERMI-nél megtudtuk, hogy *a textilipar 168 prototípus* mintájából *120 jól vizsgázott.* Minden szempontból jelest kapott például a *»Ciprus«* nyomott ruhaszövet, a *»Láma«* kártolt szövet. A *KERMI* munkatársai örömmel üdvözölték *a vágott perlonból és rézoxid műszálból készített fehérnemű anyagot:* hőtartó és légáteresztő. A gyártását már meg is kezdték az üzemben és rövidesen vásárolhatjuk. A vízlepergető impregnálással készült *szintetikus ballonanyag* az eddiginél tetszetősebb, fényesebb. A *KERMI* javasolta, hogy *a gyár mellékeljen hozzá vasalási utasítást.*

A vas- és műszaki cikkek 31 prototípusból ötletes a *háztartási őrlőmalom,* amelynek motorja percenként *tizenkilencezret fordul és 20 gramm szemeskávét másfél perc alatt őröl finomra. A 126 vegyipari cikknek kétharmada állta ki a KERMI próbáját.* Ilyen a többi között a *gyöngyház hatású körömlakk* és a *Tihany* nevű *zsíros ruzs.* A gumi- és műanyagcikkek 26 prototípusából is forgalomba kerül néhány: a *mikroporózus talpú frottir felsőrészes fürdőpapucs, a műanyag gyermektál, az almareszelő és a műanyagbetétes porszívó kefe.*

Néhány, egyébként megfelelő anyagot kisebb észrevételekkel bár, de »osztályismétlésre« utasítottak. A *pigmentnyomású fejkendőről* például *dörzsöléssel könnyen eltávolítható a nyomás, a gumigombok* közül pedig *a rózsaszínű mosásnál fest.* (á. o.)

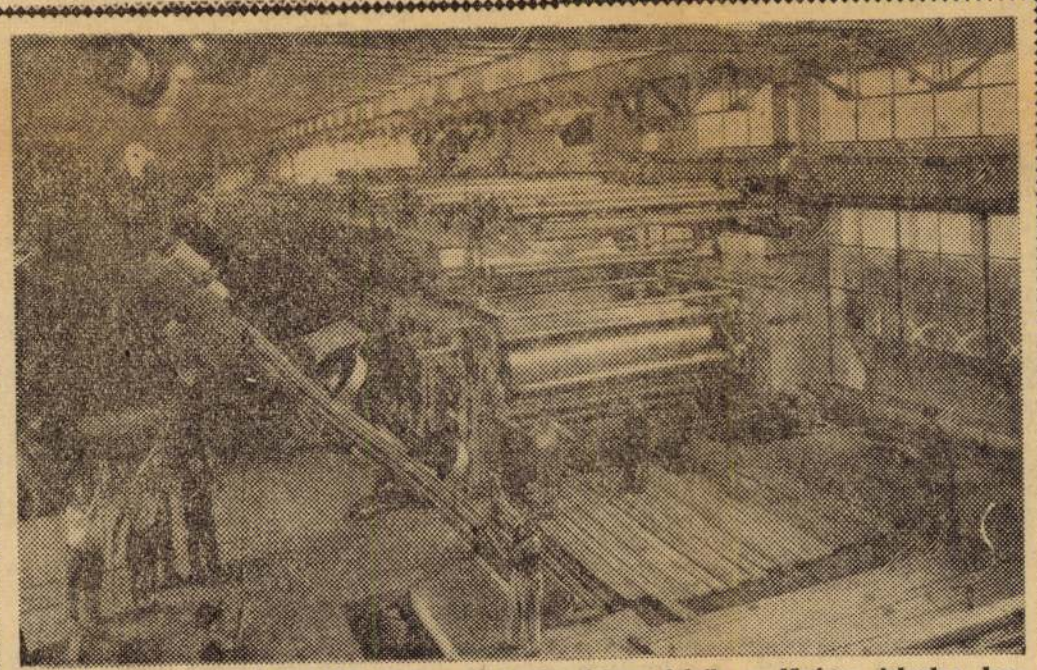

SZÁZ MÉTER HOSSZÚ GÉP. A Csepeli Papírgyárban folyik a főváros jelenleg legnagyobb ipari építkezése. Épül az óránkénti 100 tonna gőzteljesítményű hőerőmű, amely majd a gyár növekvő energiaszükségletéről gondoskodik. A 4-es számú papírgép bekapcsolódása a termelésbe napi 80 tonna többletet jelent. A csaknem 100 méter hosszú új gép szerelését rövidesen befejezik

(MTI Foto — Mező Sándor felv.)

Több mint 1200 csökkent munkaképességűt helyeztek el az idén a kerületi tanácsok

Újabb szociális foglalkoztatókat létesítenek

A kerületi tanácsok szociálpolitikai csoportjai az év első felében 1233 idős, csökkent munkaképességűt helyeztek el szövetkezeteknél, vállalatoknál, üzemeknél és az úgynevezett szociális foglalkoztatókban. Az elhelyezési arány jobb, mint a múlt év azonos időszakában. Nehézségeket okoz azonban, hogy a szövetkezetek *főleg nőket alkalmaznak, és inkább a szakképzett munkaerőket keresik.* A kerületi szociális csoportok erőfeszítéseket tesznek a csökkent munkaképességűek foglalkoztatása érdekében, de *egyes vállalatok elzárkóznak alkalmazásuk elől.*

A fővárosban jelenleg a X., XI., XIV. és XV. kerületekben tartanak fenn szociális foglalkoztatókat, ahol otthon is elvégezhető munkát kapnak a csökkent munkaképességűek. A XI. kerületi részleg jól működik; a Kábelgyár nyugdíjas dolgozói tanították be a munkára tagjait. A XIV. kerületben főleg papír-, faipari cikkeket és játékokat készítenek. A bevétel túlnyomó részét — mint után alacsony az önköltség — munkabér gyanánt fizetik k A tervek szerint még az idé *két újabb szociális foglalkoztatót létesítenek az V. és XIII. kerületben.* (j.)

Mi leszel, ha nagy leszel?

Tánya: Orvos leszek . . . !

Ennek az óvodának valami nagyon szép nevet adnék, mert csak egy száma van: 1375-ös, és ismertetőül a lakótelep neve, ahol áll: „Harosevo Mnyovnyiki" – vagyis „Jó Mnyovnyiki." A nehezen kiejthető szó jelentését nem sikerült megtudnunk, sem öreg moszkvaiaktól, sem szerkesztő kollégánktól. „Mnyovnyiki az Mnyovnyiki" – mondták olyan hangsúllyal, mintha mi azt mondanánk: a Duna az Duna. De talán a névből nem is ez a fontosabb, hanem, hogy „jó". Mert tényleg jó . . . – Hát ilyen az, ha egy új lakótelep megöregszik egy kicsit. Kertek borzasodnak a házak között, már termő fákkal, a házakat összekötő kis betonutak felett összeborulnak a magasra nőtt bokrok; eleven folyosó. Nyírfák és orgonabokrok . . . A természet közbelépett, és faág-grafikákkal, bokor-szeszélyekkel jótékonyan elfedi a házak egyformaságát.

Az óvoda épülete sem vadonatúj, de tiszta, mint egy pohár. Az itt-ott már csorba lépcső két oldalát frissen festették olajfestékkel. Odabent jó, tiszta gyerekillat és valami édes sütemény üzenete . . .

Lábadozók óvodája

a mienk – mondta Galina Szkurlatova igazgatónő. – Gyerekeink tulajdonképpen teljesen egészségesek, de valami mégis azt indokolja, hogy egy ideig kímélő életmódot folytassanak. Például hosszú betegség után kiemeljük a kis lábadozót a többiek közül, s ide kerül. Aztán vannak nem megfelelően gyarapodó, vagy étvágytalannak elkönyvelt gyerekeink is. Hat hónapig, egy évig járnak ebbe az óvodába. Különleges bánásmód és ellátás . . . állandó orvosi felügyelet, sok levegőzés és rendszeres pihenés. Amikor a gyerek egészségi állapota egészen stabillá válik, visszaengedjük régi óvodájába, vagy iskolába kerül. Nagyon szép munka ez . . .

Galina asszony beszélgetés közben egy szép dobozt vett elő. Fényképek, levelek, újságkivágások közül kiemelt egy levelet. Madame Chèrel, párizsi óvónő írta, annak az óvodának alkalmazottja, amellyel az 1375-ös „Jó Mnyovnyiki" baráti kapcsolatot tart. A francia kolléganő köszöni a legutóbbi levelet, a képet, és válaszol Galina Alekszandrovna kérdéseire. Aztán előkerül a dobozból egy kép is. Három szelídarcú asszony: Madame Chèrel, Madame Galence igazgatónő és Mademoiselle Jerequel képe. „Szeretettel Galina Alekszandrovnának"

Az igazgatónő nem véletlenül érdeklődik a párizsiak pedagógiai módszerei felől. Hivatásának egyik elismert képviselője a fővárosban. Gyakran jelennek meg cikkei a pedagógiai szaklapokban, tudományos munkásságot is folytat. Hosszabb ideje gyűjti az anyagot egy tanulmányhoz, melynek ez a tervezett címe: „Egyéniség és közösségi élet."

– Szép, izgalmas és aktuális téma – mondom, s a direktornő élénken helyesel.

Nagymamák lázadása . . .

– Nagyon aktuális! Hiszen a gyerekek többsége már egészen kicsi korban – bölcsődében vagy óvodában – megkezdi a közösségi életet. Nem mindegy, hogy tisztában vagyunk-e a közösségben felnövő gyermek egyéniségét formáló legjobb módszerekkel . . .

– S hogy mennyire szükség van ránk . . . Egyre több nő dolgozik és egyre több nagymama jelenti ki, hogy („ne is haragudjatok gyerekek") nem vállalja az unokák nevelését, ha nyugdíjba megy . . . Létező és érthető tendencia ez nálunk. Képzelje el: még én is így gondolkodom, pedig (bizonygassam?) nagyon szeretem a gyerekeket. Két fiam van, két nagyétvágyú óriás; a kisebbik ifjúsági birkózóbajnok . . . Felneveltem őket legjobb tudásom szerint . . . Az ember dolgozik, tanul, gyereket nevel; néha nagyon nehéz . . . Ha nyugdíjba megyek, pihenni szeretnék, utazni, elolvasni mindent, amit még nem tudtam . . . Velem együtt nagyon sokan így képzelik el . . . Persze könnyen beszélek. Még nincs unokám...

Felmentünk a négy-ötévesek csoportjához, hogy feltegyük ezt a klasszikus, kopott, de soha el nem avuló kérdést az apróságoknak: „Mi leszel, ha nagy leszel?"

Szépen elképzeltük, hogy minden kisfiú űrhajós akar lenni, mert lám az űrhajózás korszakában a gyerekek . . .

Az első feleletet Szása adta:

– Tengerész.

ja, hogy a tanárok és diákok kapcsolata közvetlenebb, oldottabb legyen, mint más középiskolákban. Mindez persze nem jelenti a kötelező tisztelet mellőzését...

— Van egy hangulatos tanári klubunk; oda bármikor betérhet, aki ráér. Talán ennek is köszönhető, hogy jó a művész-tanárok és a »közismeretiek« kapcsolata.

— Iskolánk teljes értékű érettségi bizonyítványt ad, és tíz művészeti szakmában szakmunkás-képesítést. Sokan tanulnak tovább a Képzőművészeti, illetve az Iparművészeti Főiskolán, néhányan a Műegyetemen. Az idén hetvenöt gyerek érettségizik, s mindössze hét nem jelentkezett továbbtanulásra.

— Elhelyezkedési gond? Nincs, nyugodtan mondhatjuk nincs. Nemrég jelezte a MŰTEX és a Iparművészeti Vállalat, hogy korlátlan mennyiségben hajlandó felvenni a gyerekeinket. Nincs is annyi...

— ... a probléma esetleg csak az, hogy a felkínált lehetőség nem egyezik a tanuló elképzeléseivel... Bár gyakran elmondjuk, hogy itt nem »zseniképzés« folyik... dehát az álmok szabadon szárnyalnak. És ez nem is lehet másképp.

— Iskolánkban rendszeresen van kisebb-nagyobb kiállítás, s jelenleg Varsóban és Bécsben nyílt szép kiállításunk. Tavasszal pedig Párizsban nyitunk...

4. A könyvtár. 16 000 kötet, falépcső, galéria. A könyvtáros: Komlósi Andorné (»Lilike, Lili néni«) Hallgassuk meg őt is.

hely foglalt, gyakran még a falépcsőn is ülnek... Sajnálom, hogy nem tudok festeni, olyan szép kompozíció, ahogy ott kuporognak színes pulóverekben... Sokat tanulnak és nagyon rendes gyerekek. Jellemző, hogy azt a néhány haszontalant, aki van, én nem is ismerem... A gazdag képzőművészeti szakirodalom gyarapítását a diákok is segítik: gyakran szólnak, hogy felfedeztek valami új kiadványt, vagy olcsó kincset az antikváriumban. Sokan még főiskolás korukban is visszajárnak hozzánk...

5. Kontúr. A Képző- és Iparművészeti Gimnázium KISZ szervezetének lapja; hatodik évfolyamát éli. Az ötéves jubileumon Kontúr-est volt és szerepeltek a Rádióban is. Nem sokkal ezután jelentkezett a Széchenyi könyvtár folyóirattára: »Hogyan lehetséges kérem, hogy az Önök lapját mi nem kapjuk meg?!« Azóta rendszeresen adatik egy példány — az utókornak is...

Néhány számot átlapozva is színes, vonzó kép alakul ki az iskoláról. A tartalomból: korrekt híradás, pályázati felhívás, karcolat, vers... Gúny, öngúny, fiatalos bánat, elégedetlenség, sziporkázó jókedv. Utóbbira hadd idézzünk egy példát. »DRÖHA« aláírással jelent meg az 1966 decemberi számban.

Magyar dolgozat a SZAK-ról (Szakon történt)

Bevezetés:

Az ötvösök közé tartozik a II. b. legalacsonyabb és legmagasabb fia: Kis és Nagy Piros.

Tárgyalás:

Szakon vagyunk.

Mindenki dolgozik. Ez csak látszat. Igazából azt várjuk, hogy P. tanár úr kitegye a lábát.

Kiteszi.

Nagy Piros elkapja a kicsit és felpakolja a szerszámszekrénybe.

Az ajtót betolják, várunk.

Tanár belép — a gyerekek kuncognak.

Köszönünk — ő visszaköszön.

Válasz: — Szerbusz, Gyula fiam! — fölpillant.

Kis Pirost nem látja.

Körülnéz, — még most sem.

Megszólal: — Ejnye, hol ez a gyerek?

Két szép darab a növendékek munkái közül

Halkan vinnyogunk.

Korszakalkotó megállapítás:

— Gyula elbújt.

Tanár mindent végigvizslat.

Lehajol, benéz a szekrény alsó részén — Kis Piros ki a felsőn.

(Ez volt a csattanó)

Befejezés:

Eget rengető röhej és csöngetés.

6. (»A tanár úr egészen jó fej« — mondta óra után egy fiú K. tanár úrnak és a tanár úr azóta is nagyon büszke erre.)

7. Tóth Ágnes a III. c-ből (kerámia-szakos) és Imre István a II. a-ból (grafikus). Mindketten kollegák is egyúttal; a Kontúr szerkesztőbizottságának tagjai. Megmutatják a KISZ-klubot, a menzát az alagsorban és az odavezető folyosó falfestményeit. Arról beszélünk, hogy milyen volt a harmadikosok kiállítása, s hogy iskolabál lesz.

Sokmindent láttam, hallottam, de arra még nagyon kíváncsi lennék: mi lesz? Mi lesz veletek érettségi után? Ágnes válaszol.

— Nagyon jó ide járni, igazán nagyon jó. És... hiába minden, többségünk komoly ambícióval és vakmerő álmokkal telve végzi tanulmányait. Négy évig szinte dédelgetnek bennünket... Ez a légkör... Egyelőre nagyon rossz arra gondolni, hogy el kell hagyni majd ezt az iskolát. Mi lesz? Innen, a biztonságos falak közül néha ridegnek látjuk a jövőt...

Ezek a szavak. És mit mondanak a szépívű kerámiák, az ötletes plakáttervek, a festmények, rajzok, szobrok, ötvösmunkák?

»Hátha én leszek...?«

»Én leszek az, akinek sikerül!«... ***(némethi)***

Báthori Júlia, az üvegtanszak vezetője formatervezésre oktatja hallgatóit

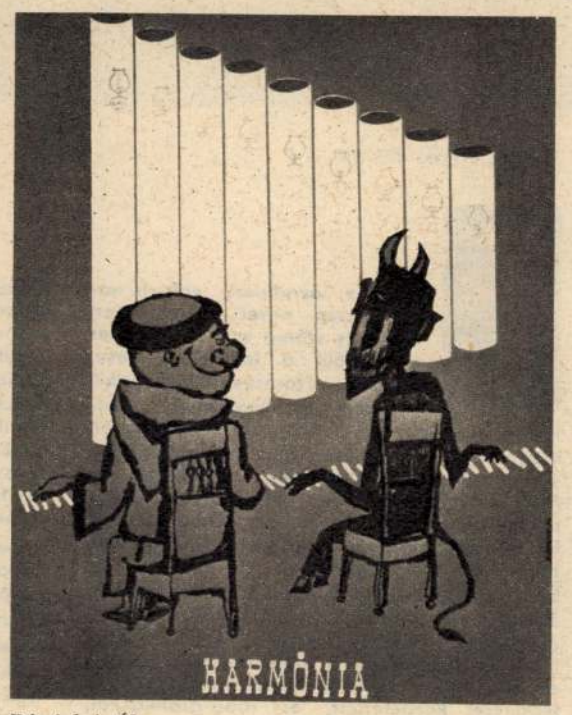

Bánfalvi Ákos,
három éve végzett növendék plakátja

taposott kalászokon, a cövekeket kapzsin ide-oda tologató, szabdaló mezsgyéző alakokon, az egymásra vicsorgó árusokon, a nagyobb barlangok pöffeszkedőin, az oduk csúszómászóin, az összeugrasztott tenger-, nap- és holdimádókon, és nagyot sóhajtott. Őshalmaz és visszája!

Micsoda fáradságos harcba kerül most majd, hogy mindez a mesterséges egyenetlenség megszűnjék, és újra az önfeledt boldogság elbűvölő látványa fogadja az ideérkezőt.

Igazán, megkímélhették volna magukat a rájuk váró sok szenvedéstől.

De miért nem segített rajtuk? Miért nem esett a kockásnadrágosnak? Verte volna agyon azonnal!

A csacska kislány és bölcs bácsi

Az autóbuszon, az egyes ülésen, a legelsőn, anyukája ölében ül a kislány. Kedves, szőke, piros arcú, élénk tekintetű, olyan három-négyéves forma, aki kérdez és kérdez. Természetesen csacskaságokat. Legalábbis így értékeli a velük szemközt ülő, ősz bajusza alatt mosolygó komoly öregúr.

— Jé, a Duna! — tapsol a felismerés örömében a kislány, amikor a hídra fordul az autóbusz.

— Igen, ez a Duna — bólint helyeselve az anyuka.

— És ez milyen híd, amelyiken megyünk?

— A Lánchíd.

— Anyuu, ez tényleg láncból van?

— Igen, kincsem, láncból.

— És nem szakad el?

— Nem, nem, dehogy.

— A te láncod elszakadt a múltkor.

— Ez erősebb láncból van.

— Erősebb láncból — mondja maga elé a kicsi, s pillanatig emészti a felvilágosítást, majd... — Hol vannak a hajók?

— Ilyenkor nem járnak a hajók.

— Mért ilyenkor nem járnak a hajók?

— Mert zajlik a Duna.

— Mit csinál a Duna?

— Zajlik. Úgy mondják, amikor jégtáblák úsznak rajta: zajlik.

— Zajlik?

— Igen, zajlik, mert a jégtáblák zajt csinálnak.

— És van köztük lik — kacsint a kislányra a szemközt ülő bácsi.

A kislány nagy szemet kerekítve bámul a kéretlen szóra, az anyuka elnézően mosolyog, a bácsi jóízűen nevet az ő humorán. A busz pedig megy tovább.

— Jé, anyuka, ott mi az a nagy lyuk?

— Az az alagút.

— Mit mondasz?

— Alagút. Egy nagy lyuk a hegyen keresztül, olyan, amilyet te is fúrtál nyáron a homokvárba. Alagút.

— Áhá . . . Alagút.

— Azért van az ott — szólt ismét a bácsi —, hogy ha esik az eső, oda betolják ezt a hidat, nehogy megázzon.

— Betolják oda a hidat? — mosolyog oldalt hajtott fejjel a kislány.

— Bizony — lengeti a szép nagy fejét a bácsi —, egyszer én éppen rajta voltam, amikor betolták.

— Óóóó! — nevet föl a kislány. — Én is szoktam ilyen butaságot álmodni.

A bölcs bácsi elkomorodik, a csacska kislány kacag, a körülöttük ülő utasok derülnek, az anyuka nagy érdeklődéssel kinéz az ablakon.

Sólyom László

DEVECSERI GÁBOR:

Télemakhosz utazása

(Részlet az író 50-ik születésnapja alkalmából a Kossuth Klubban március 10-én elhangzó egyik költeményéből)

1.

»Szél, szél, süvöltő tengeri szél!
Azt mondom: vigyél kijelölt utamra.
De azt súgom: valahová vigyél,
akárhová. Csak ne maradjak helyben.
Athéna vagy akármi sürget engem.
Azt mondom: a sorsom nyugtalanít.
S azt súgom: mindegy, hogy mit, valamit
ideje tennem.«

2.

»Igen, igen, ideje megpihennem.
No, nem végleg, csak hosszabban: belepte
szakállamat a tajték és a hínár,
átjárja bensőm a borszínű vízár
s csak neveti, hogy kesergek felette.
Mi kell, hajós? — kérdik a kis habok.
Mi kell? Igaz, még fáradt nem vagyok,
de nyugalom kell, míg élvezhetem,
míg van erőm a pihenésre, tudnom:
tehetnék mást is, és mégis nyugodnom,
csak mint az íj, ha egy kicsit lazább.
Fölszálló füstje házam tűzhelyének
akárcsak messziről
szebb, mint a tenger tízezer színe.
Most jöjjön hírnök-isten,
dobáló orkán, csak hazasegítsen.
Szólítasz, nimfa? Jó, kicsit kesergek
s mindjárt megyek;
szégyenben azért nem maradok itt sem.«

3.

»Utazz csak, fiú, utazz időben.
Belülről én, Athéna intelek.
Nesztór iránt a fövényes Püloszban
ha ébred benned tisztelet
majdani magad tiszteled
s tán meg is ismered.
Vagy Nesztórrá utaznod korai?
S Télemakhosszá emlékezni ő
már lusta kissé? Nem baj: bennetek
vándorol az idő.«

4.

»Haj, az idő! Sok kincsem van, fiam;
de jó társaim felfalták a vészek.
Ezért élek csak félig boldogan.
Körül ha nézek,
gyönyörködöm sugárzó palotámban
s hogy ily illőn csodálod, jólesik.
De valami hiányzik, mit kívántam:
az állandóság. Minden elszökik.
Illanni kész, tudom tapasztalatból,
minden, mi van. S ha újra visszajön
(mert visszajön), nem jön vissza egészen:
felkarral átfog s áll illanni-készen
az arany-küszöbön.«

WILHELM MACH: AGNIESZKA

Kissé megkésetten fedezték fel könyvkiadóink Wilhelm Machot, az oly korán elhunyt Nemzeti-díjas lengyel írót, aki Agnieszka című regényével nemcsak a lengyel, de az európai irodalom egyik jelentős írójává emelkedett. A regény hősnője, Agnieszka, a fiatal tanítónő, akit sorsa egy istenhátamögötti faluba vet. Ebben a kis településben szinte változatlanul megkövesedett a régi feudális életforma, primitív babonákkal, iszákossággal és kegyetlenkedésekkel telítve. Zemon Balcz, a volt »háborús hős«, mint bíró uralkodik a parasztságon és valóságos katonai drillel tartja uralma alatt a férfiakat és asszonyokat. Vele a sötét babonákkal és a testet-lelket mérgező pálinka-ivászattal veszi fel a harcot, a törékeny, fiatal tanítóleány, aki maga is megperzselődik attól a szenvedélytől, amelyek ellen hiába küzd. Mégsem hajlik meg Balcz nyers férfiassága előtt, még önmagával is megküzd és a gyermekek segítségével csatát nyer. A győzelem a férfi bukását és a szerelem halálát jelenti. Emberi, igaz és költőien szép ez a regény, amelyben Agnieszka árnyaltan megrajzolt alakja a világirodalom legszebb hősnőivel vetekszik. A jó fordítás Sebők Éva munkája. (Európa)

Zs. O.

IMRE GÁBOR—BOJCSUK JÓZSEF: A VÖRÖS TÚR

A regény szálai a Héjjas-különítmény 1919-es tevékenységéhez vezetnek vissza. Egy Túr nevű kovács, akit falujában csak Vörös Túrnak hívnak, a Tanácsköztársaság bukása után a dühöngő terror áldozata lesz. A meggyilkolt apa látványa kitörölhetetlen vonásokkal vésődik a kis Túr László emlékezetébe, s felnőve, bosszút esküszik. Felkutatja édesapja gyilkosait és végez mind az öttel. Közben sorsa olyan kommunistákkal hozza össze, akik magát a gyilkos rendszert akarják megdönteni, s nem értenek egyet az egyéni bosszúval. Túr László végül is Spanyolországba megy, hogy a nemzetközi brigádban harcoljon a spanyol munkásosztály szabadságáért. A regény a népszerű Albatrosz-sorozatban jelent meg.

K. B.

OLEG SMELEV—VLAGYIMIR VOSZTOKOV: AZ ÜGYNÖK UTOLSÓ TÉVEDÉSE

Íme, egy újabb kötet a kémtörténetek kedvelőinek. A szabályoknak megfelel, leköti a figyelmet, s bár a szokottnál kissé nehézkesebben indul, a feszültség egyre fokozódik s az olvasó az izgalmas helyzetek követése közben lassan megfeledkezik a fordítás eleinte még zavaró gyengeségeiről. A kémbandába beépülő szovjet elhárító-tiszt egy talán megrendezett véletlen folytán az egyik menekülő ügynököt segítve, vele együtt a külföldi kémközpontba kerül. Miután gyanakodnak rá — helyzete rendkívül veszélyes. Az ő kalandjait írja le a két szovjet szerző oly hitelesen, hogy megtörtént eset beszámolójának érezzük soraikat. Külön említést és dicséretet érdemelnek Tedesco Anna kifejező illusztrációi. (Kossuth Könyvkiadó)

S. Zs.

Sándor István, a kerámia tanszak vezetője a növendékek munkáit értékeli (MTI Fotó — Tormai Andor felv.)

VÁZLAT-KONTÚRRAL

Szőnyi József tanár, az ötvös tanszak vezetője a másodéves Csere Judittal

1. *Iskolai folyosó. Olyan, mint a többi hasonló intézmény folyosója — és mégis más. S nem különleges építészeti adottságai, hanem azok miatt, akik falai közt járnak.*

Fiatal lány, kék iskolaköpenyben; a köpeny csupa agyag, a lány keze csupa agyag.

Fiú, vas-szerszámmal sétál, aztán futásnak ered, futás közben lehajol és a vassal egy »tap-ta-ta-ta« ritmust üt a kőre.

A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban voltunk.

2. »Hazánk legrégibb, nagymúltú művészeti intézete« — olvashatjuk az iskola történetében, s ez így igaz: Mária Terézia neves oktatásügyi rendelete, az 1777-es Ratio Educationis alapján született meg az iskola őse, a Scola Graphidis Budensis, azaz Budai Rajzoló Oskola, 1778-ban. Hosszú élete alatt sok változást ért meg — a többi között egyesült a később alapított Pesti Rajzoló Iskolával — de első pillanattól kezdve feladatának tekintette a művészképzést is, az iparostanoncok és tanítójelöltek rajzoktatása, továbbképzése mellett.

Feljegyezték, hogy 1848. március 15-én, amikor a fiatalok Táncsics budai börtönéhez közeledtek, Táncsics — mit sem sejtve — először a közeli Rajzoló Oskola diákjainak tulajdonította a zajt, zsibongást, hangos kiáltásokat...

3. Remek jó érzés hallgatni, amikor tanárok — sőt igazgatók! — dicsérik növendékeiket, s nem titkolt büszkeséggel beszélnek az iskola eredményeiről. Zala Tibor igazgató, Percz Jenő művészeti igazgatóhelyettes és Kanizsai Nagy Antal közismereti igazgatóhelyettes szavait idézem:

— Iskolánk jellege megkíván-

90.19120 Akadémiai Kiadó és Nyomda Vállalat, Budapest

tárgykultusz szintjén, hanem a „mázolások" ezreiből kiemelkedő zseniális műalkotások, remekművek ritkaságában és utánozhatatlanságában rejlő élvezet révén.[32]

Sándor István ízlésére, érdeklődésére fényt vető könyvtára és műgyűjteménye a halálát követő jogi huzavonák során szétforgácsolódott. Könyvtárát több intézmény között osztották szét, műgyűjteménye pedig valószínűleg beolvadt közgyűjteményeinkbe. Útikönyvében több helyen ír az útközben vásárolt metszetekről, térképekről, *Sokféléjé*ben pedig gyakran hivatkozik — nézeteit alátámasztandó — birtokában lévő pénzekre, műtárgyakra, illusztrált könyvekre. Műgyűjteményének néhány darabja szerepel az 1825-ben kiadott, a Nemzeti Múzeum anyagát ismertető katalógusban[33] a hazai múzeumokban azonban nem sikerült ezek nyomára bukkannom.

PAPP, JÚLIA

Les connaissances de beaux-arts et les débuts „de la pensée d'histoire de l'art" dans les ouvrages d'István Sándor

Dans sa relation de voyage parue en 1793 et contenant ses impressions de voyage en Europe Occidentale, de même que dans sa revue encyclopédique intitulée *Sokféle* (Toute sorte de choses), parue entre 1791 et 1808, István Sándor communiquait des connaissances multilatérales du domaine des beaux-arts aussi. Outre son activitée de vulgarisation, il enrichit par quelques traits concrets la préhistoire de l'histoire de l'art hongrois aussi. C'est chez lui qu'on se rencontre d'abord avec les mots statue, style, art, symbole, ligne, et c'est lui qui mentionne le premier en Hongrie la théorie de J. J. Winckelmann de l'évolution du style. En devançant la recherche de presqu'un demi siècle, ce fut lui qui fit pour la première fois une tentative en langue hongroise de déterminer l'origine du trésor de Nagyszentmiklós. Dans sa revue *Sokféle*, il rend compte, dans une étude détaillée, de l'histoire de la sculpture à partir de l'antiquité jusqu'à sa propre époque, mais il publie des écrits sur Raphaël, sur Michel-Ange, sur l'art des jardins, sur l'art égyptien, etc. Il essayait de suivre les traces des résultats des recherches scientifiques contemporaines dans ses publications s'occupant des monuments de la numismatique, de l'héraldique et de l'archéologie. Outre son intérêt pour la protection des monuments d'art et pour les musées, on peut observer dans ses écrits les germes instinctifs de la typologie et de l'iconographie et des efforts en vue de la recherche de la terminologie des beaux-arts et de l'esthétique.

[32] „. . . . hamarabb találhatni-fel tíz ezer Mázolást, mint eggyetlen egy Remeket. Ha minden szép és jó volna, tehát minden bizonnyal semmin nem tsudálkoznánk" ám akkor vajon — gondolkodik el — „. . . . az Élés mellett . . . Örömet és Gyönyörködést . . . éreznénk-e?" (Sokféle 1796. IV. 143.) A Cid, a Horatiusok egy-egy szép helye, a versailles-i kert, a Medici Vénus, stb. „a' szépségében eggyetlen egy vala. -" (uo. 143.) stb.

[33] MILLER Jakab Ferdinánd: *Cimeliotheca Musei Nationalis Hungarici*, sive Catalogus Historico-criticis Antiquitatum, Raritatum, et Pretiosorum cum Bibliotheca Antiquaria, et Numaria eiusdem Instituti. Budae, 1825. 45. és 52. o.

Többarcúság jellemezte a képzőművészet funkcióját érintő gondolatait is. A képzőművészet számára — a felvilágosodás szellemében — része volt az egyetemes ismeretek gazdag tárházának, nem fontosabb és nem jelentéktelenebb része, mint pl. a természettudományi és a technikai ismeretek. Sajátos hangsúlyt a művészet a történeti szempontú vizsgálódás során kap: szobrászattörténeti, építészettörténeti, címertani fejtegetéseihez sorolhatjuk viselettörténeti írását is. Az enciklopédikus (ismereti) és történeti feldolgozáson kívül azonban szinte teljesen hiányzik nála a képzőművészet esztétikai szempontú vizsgálata. Sem képzettsége, sem affinitása nem volt ehhez, s nem is képezte magát tudatosan ezen a téren. A kortárs képzőművészet iránt sem érdeklődött, pedig ez éppúgy része lehetett volna a hazai művelődés fejlesztésére irányuló törekvéseinek, mint a nyelvújítás, bibliográfia, folyóiratszerkesztés iránt megnyilvánuló aktív érdeklődése. Önkéntelenül kínálkozik az összevetés a kortárs Kazinczy képzőművészethez való viszonyával. Kazinczy — elméleti tudatossággal a klasszicizmus talaján állva — ösztönösen a romantika művészetkultuszát, művészetközpontúságát éli át: lelki meghatottságként, különleges, áhítatos élményként ünnepli írásaiban a műalkotásokkal való találkozást, míg a kortárs képzőművészet fejlesztésére, s a befogadói rétegek ízlésének emelésére irányuló tevékenysége a művészetnek az emberi életet minőségileg átalakítani, befolyásolni tudó erejébe vetett hitet feltételezi. Kazinczy számára a képzőművészet esztétikai szemlélete és átélése kifinomult, magasabbrendű életvitelt biztosíthat. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy Kazinczy érzékenysége, korát sok tekintetben megelőző, a romantika művészeteszményét megelőlegező szemlélete volt a szokatlan, a kirívó a korban, s a képzőművészeti élményt az irodalmiakon átszűrő — mint a Sándor Istváné is — a tipikus, az általános. A képzőművészet közvetlen, elsődleges vizuális szemléletének elterjedésével a 18—19. század fordulóján még nem számolhatunk. A korban uralkodó irodalmias műveltségeszményt nemcsak a művelt, felvilágosult értelmiség nagy része képviselte, hanem a képzőművészek is,[31] s irodalmi áttételeken keresztül, elvont, gyakran tudálékos képmagyarázatokkal közelíti a képzőművészethez a korabeli folyóiratok, újságok nagy része is. A képzőművészet autonóm esztétikai és vizuális megítélésének nyelve és képessége nem alakult még ki: az intellektuális megközelítés a korban — s még később is sokáig — jóval erősebb, mint a vizuális, közvetlen befogadói. Sándor István a képzőművészetet az élet esetleges, járulékos elemeként értelmezte. Azzal, hogy elválasztotta a vallástól és a mindennapi élettől, a barokk művészetelmélet expanzív, agitatív szemléletéből szakadt el, nem jutott azonban el művészet és élet szerves egybefonódásának, magasabbrendű egységének romantikus gondolatáig. Egy-két írásában azonban a képzőművészet esztétikai autonómiája gondolatának ösztönös megsejtése fedezhető fel: a művészi alkotásban való gyönyörködés szerinte dísze, fűszerezője a mindennapi életnek, de nem a kényelmet szolgáló rokokó

[31] Czifka Péter elemzése rámutat, hogy a korszaknak a kortársak szemében par excellence magyar képzőművésze, Ferenczy István is a természeti és művészeti valóság egy részét antik másolatokon átszűrve fogadta be. L. erről: Czifka Péter: *A pályakezdő Ferenczy István.* = Művészet és felvilágosodás Bp. 1978. 465—515.

felkeresett múzeumokról, művészeti akadémiákról, vagy híres műkereskedésekről, érdeklődött tehát a művészeti közélet korabeli intézményei iránt.

Külön figyelmet fordít a képzőművészeti terminológiára. A kor szokásának megfelelően szinte minden fontosabb kifejezésnél megadja a francia, német, latin megfelelő valamelyikét, hogy az ismertebb idegen kifejezéssel magyarázza a bizonytalan magyar jelentést. A nyelvújítás szellemében megkísérli új magyar szavakkal helyettesíteni az idegen kifejezéseket: egyiptomi cikksorozatához pl. a fontosabb szakkifejezések általa ajánlott magyar megfelelőit tartalmazó szótárt mellékelt. Igen korán használta mai értelmében a szobor szót, nem nyert azonban újításával elismerést, mert később visszalépett használatától. Nála találkozunk először itthon a művészet kifejezéssel, bár a maitól éppen eltérő, mesterség jelentésében: ez is jól mutatja a korabeli terminológiai bizonytalanságot. A nyelvtudomány állása szerint a stílus szónak egy időszak vagy személy művészi formanyelvét jelentő kifejezésként való feltűnése itthon 1805-re tehető, de — mint láttuk — Sándor István már 1795-ben, szobrászattörténeti írásában ebben az értelemben használta ezt a kifejezést.

Bár írásában nem találkozunk rendszeres, teoretikus esztétikai fejtegetésekkel, egyes megjegyzései fényt vetnek a kor képzőművészeti ízlésére, és a képzőművészet funkciójának korabeli értelmezésére. A ritka és a szép fogalmi elkülönítésénél pl. hangsúlyozza a középszerű műalkotások tömegéből kiemelkedő utánozhatatlan remekművek fontosságát, de a felvilágosodás moralesztétikájának hatására gyakrabban találkozunk nála a műalkotások elsődlegesen etikai szempontú vizsgálatával: a mű morális jelentése — talán mint a legkönnyebben megfejthető jelentésréteg — kerül előtérbe. A festészetben a barokkos lendületű, mozgalmasságot kifejező, élethű ábrázolásokat kedveli. Velencében Bassano, Tintoretto, Tiziano, Veronese azon képei nyerik el tetszését, melyeken a kifejezés elevensége, az érzelmekre gyakorolt erős hatás jelentkezik: a barokk empirizmusában és szenvedélyességében kiteljesedő, pátosszal teli, naturalista ábrázolást tartja a legfigyelemreméltóbbnak.[30] Az építészet és a városrendezés terén jobban befolyásolta kora ízlése: bár útja során a szép gótikus vagy barokk épületek is elnyerik tetszését (strasbourgi dóm, párizsi Notre Dame, vagy a melki apátsági együttes) leginkább mégis a nyugodt, klasszikus kompozíciójú, reneszánsz tagolású, preklasszicista vagy klasszicista épületek ragadják meg figyelmét: Palladio épületei, a londoni Szt. Pál katedrális, a párizsi Invalidusok temploma, a versailles-i Kis Trianon, a solothurni St. Ursus katedrális, a torinói Stupinigi palota, stb. A városrendezésben is a mértani szerkesztésű, egyenes utcákat, nagy tereket kedveli: Karlsruhe és Berlin elrendezését dícséri.

[30] Itt is számolhatunk természetesen a kor sajátosságaival: a természethű ábrázolást pl. a felvilágosodás magyar esztétikája is nagyra értékelte; a műalkotások által kiváltott érzelmi hatás, „lelki megilletődés" hangsúlyozása pedig már a preromantikára utalhat. Angliában és Franciaországban a racionalizmussal szemben fellépő szenzualizmus már korábban igyekezett érvényt szerezni a szubjektív, érzelmi és képzeleti mozzanatoknak a filozófiában és az esztétikában egyaránt, de a szemet és lelket megillető műalkotások nyerték el gyakran pl. annak a Kazinczynak tetszését is, aki a klasszicizmus művészetének leglelkesebb hazai propagátora volt.

végigkövetni.[26] Egyes motívumok, ikonográfiai elemek kialakulásában és elterjedésében — a szerves, autonóm stiláris fejlődés gondolatát érintve — az anyag és technika általi meghatározottságot tartja a döntőnek. „Úgy vélekedem" — írja — „hogy Országunknak mind a' két Tzimere (eredetére 's nagyobbodására nézve) többel tartozik a' Pénz és Petsétvasmetszők szabad tevéseinek, hogy sem Királyink 's Nemzetünk rendelésének."[27] A történeti segédtudományok és a művészettörténet korabeli kapcsolatát mutatja, hogy a nemzeti címerben megjelenő hegymotívum eredetének kutatásánál képzőművészeti alkotást — a Nagy Lajos király korából származó ún. máriazelli fogadalmi Mária képet — hoz fel példaként, mint amelynek keretén régi címerábrázolások láthatók. Ismertet néhányat a tulajdonában lévő, vagy másoknál látott könyvekben található címerábrázolások közül, de könyvtörténeti érdeklődését mutatja a könyvnyomtatásról szóló cikke is, melyben részletesen ír pl. a fametszet, mint grafikai sokszorosító eljárás kialakulásáról és alkalmazásáról. Úttörő jelentőségűek a történeti ikonográfia módszerét érintő írásai: nemcsak szerzőnk korában, de még a 19. században sem nagyon törekedtek a történeti feldolgozások illusztrációinak összeválogatásánál a valóban korhű, autentikus képes források felkutatására. Sándor István a honfoglalás kori magyarok hajviseletének rekonstruálásakor emeli ki pl. hogy a középkori krónikákban, vagy a Nádasdy-féle Mausoleumban látható fejedelmek képei éppúgy idealizált, képzeletszülte portrék, mint Krisztus ábrázolásai, ezért alkalmatlanok a honfoglalás kori viszonyok rekonstruálására. A tipológiai módszer csíráival találkozunk a korai keresztény templomokat rendszerező írásában: „. . . Sz. István 's a' Követői" — véli — „. . . ott rakatták a' Keresztény Templomokat, hol egygykor vagy a' Pogány Rómaiaknak Bálvány templomaik állottak, vagy pedig a' Pogány Magyarok az Áldomásaikat szokták volt tartani. . . eme régi Templomok nálunk többire kettősök valának, az az al és fel Templomból állottak, a' mint ezt megláthatni még most is a' Sz. Mártonin, Pétsin, Veszprémin, 's Tihanyin. . ."[28], míg szobrászattörténeti tanulmánya végén tipológiai és ikonográfiai módszerrel követi végig a svájci hindelbanki templomban látott síremlék szobrászati motívumának vándorlását. A modern műemlékvédelem alapvető kérdését érintve buzdít néhány helyen a régi építészeti emlékek eredeti jellegének megőrzésére. Helyteleníti a baseli gótikus Münster modern átfestését: „Ez illyen régi gyönyörü Templomokat semmi sem rutitja inkább, mint a' meszelés vagy más akár mi bé festés, mert az által a' szép 's tiszteletre méltó régi képöket egészen elvesztik, 's kortsosakké lesznek, az az sem uj sem régi képet igazán nem mutathatnak. Ez leg inkább hazánkban igen gyakran történik, a'mi is rossz izt 's értetlenséget szokott jelenteni."[29] A múzeumi szemlélet korai jelentkezésére utal, hogy a bécsi Belvedere képgyűjteményéről írva hangsúlyozza: a nagyközönség hetente egy nap ingyen látogathatja a képtárat, s ingyenes nyomtatott katalógust is kapnak az érdeklődők. Utazásai során gyakran ír a

[26] „A' Magyar Pénzről és tzimerről." 1796. IV. 111—114. „A' mostani kelő Pénznek Neveiről 's kezdeteiről." Sokféle 1801. VII. 98—102.

[27] *Sokféle* 1808. IX. 116.

[28] *Sokféle* 1808. X. 166—167.

[29] *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei.* Győr 1793. 536.

miklósi kincs származási helyét és keletkezésének idejét.[22] Az egyik edényen szereplő kentaur (valójában emberfejű oroszlán) ábrázolás alapján — melyet a Lehel kürtje egyik figurájával, illetve a Dnyeper mellett kiásott kurganokban talált, hasonló motívumokkal díszített tárgyakkal vet össze — a kincset keleti, ázsiai, hun eredetűnek tartja. Helyes intuíciójára utal, hogy a kincsen lévő „rovásírást" nemcsak ő vélte runáknak, hanem ez a nézet a későbbi szakirodalomban is sokáig tartotta magát, a kincs hun eredeztetésével együtt.

A Lehel kürtjén lévő motívumok analógiáit saját éremgyűjteményében lévő pénzek ábrázolásai között keresi, és történeti ikonográfiai érvekkel magyarázza a kürtnek Lehelhez történt kapcsolatát.[23]

A régészet és a művészettörténet önállósodásának jele, hogy a kor tudósai már nemcsak történeti kutatásoknál alkalmazták forrásokként a régészeti és művészeti emlékeket, hanem történeti ismeretek vagy a történeti segédtudományok (oklevéltan, epigráfia) tényei szolgáltak a régészeti, építészettörténeti ismeretek pontosításában is. Az okleveleket, krónikákat a jezsuitáknál folytatott tanulmányai és bibliográfusi érdeklődése révén jól ismerő Sándor István ezeket a forrásokat is alkalmazta Bécs korai építészeti periódusának rekonstruálásakor, valamint a hun és magyar fejedelmi szálláshelyekről, illetve királyi várakról szóló írásában. Ez utóbbiban monografikus szemlélettel és történeti igénnyel kísérli meg egy építészeti típus ismertetését. Időnként tudósít konkrét régészeti hírekről: pl. a herculáneumi és pompeji ásatásokról, s útikönyvében is gyakran kitér a helyi régészeti ásatásokra és gyűjteményekre.

A történeti segédtudományok közül legképzettebb a numizmatikában volt. Nem egy tudóst, mint pl. Eckhelt, az európai hírű bécsi udvari numizmatát, személyesen is ismert. A hazai és külföldi szakmunkákból, katalógusokból szerzett[24] információkat saját és barátai pénzgyűjteményében lévő érmek alapján egészítette ki. Egy-egy pénzre, vagy a pénzeken megjelenő motívumra néha többször is visszatér folyóiratában, szükség esetén — újabb információk hatására — kiigazítva korábbi elképzeléseit. Monografikus feldolgozással találkozunk a IV. Béla rézpénzéről vagy Mátyás aranyairól szóló írásában.[25] Az elsőnél röviden tájékoztatja az olvasókat a kérdés kortárs „szakirodalmából", majd a pénz aprólékos leírása után ikonográfiai és tipológiai érveléssel támasztja alá a pénz datálását illető nézeteit. A monografikus feldolgozások mellett találunk összefoglaló írásokat is: a régi magyar pénzeken feltűnő motívumok mellett a hazai és az európai pénzverés történetét is megkísérli

[22] A kutatástörténet Schönvisner 1801-es említése után a legközelebbiként Jerney János 1847-ben megjelent könyvét tartja számon, míg Sándor István ismertetése 1808-ban látott napvilágot. Ld: László Gyula: *A nagyszentmiklósi kincs*. Bp. 1977. 19—41.

[23] Mivel a régi szövegek és ábrázolások Lehelt mindig kürttel mutatták be, az idők folyamán az ún. Jászkürt összekapcsolódott Lehel személyével.

[24] Könyvtárában megvoltak a legfontosabb hazai és külföldi történeti segédtudományi publikációk: Gatterer *Wappenkundéja*, Palma Károly heraldikai munkája, Koller Józsefnek a koronáról írt könyve, valamint a fontosabb numizmatikai összefoglaló munkák: Schönvisner éremtana és a Nemzeti Múzeum éremkatalógusa, Köhler *Ducaten Cabinet*je, valamint cseh és német pénzekről szóló leírások.

[25] „IV Bélának réz Pénzéről." Sokféle 1801. VII. 92—95. és „Mátyás Királynak Aranyjairól". uo.95—98.

István érdeklődését is motiválta: Ostendében a tengerjáró hajókat szemlélve így sóhajt fel: „Egy ilyen nap kelet felé való tengeri járást szeretnék még életemben próbálni, ‚s azokat a' déli tengernek szigetein tsupa természet' világánál fel nevelt embereket meg látogatni."[19] Nemcsak hosszabb, Kínáról szóló írásában találunk elszórt képzőművészeti utalásokat, hanem a grönlandiakról, kalmukokról, déltengeri vademberekről szóló cikkeiben is.

A *Sokféle*ben és útleírásában néhány olyan megjegyzést is találunk, melyek a „művészettörténeti gondolkodás" korai jelentkezésére utalnak. A szó modern értelmében vett tudományos művészettörténeti gondolkodásról ekkor természetesen még nem beszélhetünk: amit a korban e kategórián érthetünk, az a képzőművészetre és annak intézményeire (a meglévőkre és a hiányzókra) való fokozottabb figyelésben; a műalkotások rendszerezésében időnként megfigyelhető történeti szemléletben; külföldi művészettörténeti törekvések ismertetésében, és a később kikristályosodó tudományos művészettörténeti módszerek korai, többnyire ösztönös alkalmazásában jelentkezik. A művészettörténeti gondolkodás kialakulásának fontos elemét jelentő történeti szemlélet Sándor Istvánnál leginkább a művészettörténettel érintkező történeti segédtudományokkal foglalkozó írásaiban fedezhető fel. A 18. században a régi képek, épületek, a régészeti leletek a hagyományos értelemben vett segédtudományok által feldolgozott pénzekhez, címerábrázolásokhoz, pecsétekhez hasonlóan elsődleges tárgyi történeti forrásokként funkcionáltak a történettudomány számára. A régészet és a művészettörténet önálló tudománnyá szerveződése előtt a művészeti emlékek rendszerezése elsősorban történeti, s nem esztétikai szempontok szerint folyt. A történeti múlt tárgyi emlékeinek tudományos kutatása a 18. században — főleg a kelet-európai kis nemzeteknél — a nemzeti öntudatot erősíteni szándékozó hazafias szellemi mozgalmaknak éppúgy részévé vált, mint a népköltészet, a zene, az irodalom emlékeinek gyűjtése.[20] A tudósok figyelme a 18. század végén a pénzleletek, régi könyvek, pecsétek mellett a kiemelkedő esztétikai értékeket jelentő nemzeti ereklyék és értékes műtárgyegyüttesek — pl. a Lehel kürtje, a koronázási ékszerek, a nagyszentmiklósi és a szilágysomlyói kincsek felé is fordult.

Sándor István — történettudós és műgyűjtő lévén — figyelemmel kísérte a kortárs hazai és külföldi régészeti és numizmatikai kutatásokat. Schönvisner István 1801-ben megjelent éremtani összefoglaló munkájához pl. hosszú kommentárokat és kiegészítéseket fűz,[21] s ezek egyikében kísérli meg forráskritikai, tipológiai és ikonográfiai módszerek kezdetleges alkalmazásával meghatározni a nagyszent-

[19] i. m. 278.

[20] Lelkes vidéki levelezők számolnak be rendszeresen az újságokban a környékükön talált antik, „barbár" és keresztény kori emlékekről, a tudósok segítségét kérve a leletek meghatározásában. Bár ezt a törekvést hazánkban eleinte erőteljes nemesi, sőt feudális jelleg színezte — mint pl. a 18. század elejétől meginduló, a hazai őstörténetre vonatkozó latin nyelvű tudományos forrásfeltárást — az új, polgári értelmiség számára is egyre fontosabbá vált a múlt szellemi, kulturális értékeinek súlya, a megmaradt emlékek felkutatása és megmentése.

[21] SCHOENVISNER, Stephanus: *Notitia Hungaricae rei nummariae ab origine ad praesens tempus*. Budae 1801.

csapongó képzelet építészeti megnyilvánulásai voltak. Fontos lépést jelentett a gótizálás terjedésében a középkori művészet értékeinek, esztétikai sajátosságainak — még ha csak a tetszés szintjén történő, nem teoretikus elmélyültségű — befogadása is: Sándor István többször ír tetszéssel az utazása során megtekintett gótikus épületekről. A klasszicizmus gótikaellenessége hatására s St. Denis-i apátságról még szinte mentegetőzve írja, hogy a „Templom góthus munkájú ugyan, de még is szép..." míg a strasbourgi Münsternek már szinte goethei elismeréssel adózik: „...egy tsodálatra méltó régi épület..."[18]

Sok és szerteágazó művészeti ismeretet közöl útleírásában: városonként megemlíti a templomok, kolostorok, kórházak számát, röviden leírja a fontosabb középületeket, köztéri szobrokat, s tájékoztatja az olvasókat az érdekesebb gyűjtemények, múzeumok gyűjtőköréről és leghíresebb alkotásairól. A megtekintett művészeti emlékek értékelésekor gyakran alkalmazza az útikalauzokban hagyományozódott közhelyeket, toposzokat, de olvasható néhány egyéni, szubjektív ítélet is, melyek alapján képet alkothatunk képzőművészeti ízléséről.

A kor szokásának s érdeklődésének megfelelően sok — alapvetően nem képzőművészeti jellegű — írásában is közöl művészeti információkat. Művelődéstörténeti, történeti, természettudományos cikkekben konkrét képzőművészeti vonatkozásokat olvashatunk pl. a szabadkőművesek titkos avatási szertartásairól, az Athos-hegyi kolostorokról, V. Sixtus életéről, a drága- és féldrágakövekről, stb. Fontos szerepet játszottak a korban a művészettörténeti ismeretek terjesztésében a művészanekdoták is: ezek az ókor óta ráirányítják a figyelmet a híres alkotókra és alkotásokra, s a földrajzi és történelmi határokon keresztül könnyedén mozgó alapmotívumok a mindenkori közönségnek a művészekkel és a művészettel kapcsolatos általános reakcióit is közvetítik. A Sándor István által közölt művészanekdoták között megtaláljuk a műfaj néhány fontosabb alaptípusát: pl. egy-egy technika, művészeti ág „feltalálóiról" (pl. Raffaello a majolikagyártást, stb.) vagy a művész és modellje közötti kapcsolatról szólókat. Ez utóbbinak végletes példáját említi a modelljét a nagyobb életszerűség kedvéért saját kezűleg halálra kínzó Michelangelóról szóló anekdotában. Több korszakon és országon átívelő vándormotívum jelentkezik az egyiptomi obeliszkek európai felállításához kapcsolódó történetben: az eredetileg a konstantinápolyi ún. Atmeida obeliszkhez fűződő anekdóta nála — nyilván a korabeli forráskritika hiányosságai révén — már Domenico Fontana pápai építész római obeliszk-állítási tevékenységéhez kapcsolódott.

A távoli népek kultúrájával, művészetével foglalkozó írásai nemcsak utazásai során szerzett nyitottságában, hanem a kor szemléletében is gyökereznek. Már a rokokó szívesen alkalmazott kínai, japán, egyiptomi elemeket, bár inkább csak kuriózumjellegük miatt, játékos, könnyed díszítésként. A felvilágosodás eszmerendszerében az egyetemes, enciklopédikus tudás részévé válik az idegen népek szokásainak, életmódjának ismerete, míg a romantikában főleg az egzotikumok iránti vonzalom, s az érintetlen erkölcsű természeti népek közé való, rousseau-i értelemben vett kivonulás vágya jelenti az ideológiai alapot. Ez utóbbi Sándor

[18] *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei*, Győr 1793. 368.

mozdulatlan lebegett, mintha a' természet' munkáját benne velünk együtt tsodálta volna... A természetnek ezen nagyságos munkáját nem győztük eleget szemlélni, 's hatásával meg nem telhettünk..."[13] Felfigyel az útjába kerülő kertekre, parkokra is: bár lelkesen ír néhány franciakertről — mindenekelőtt a műfaj klasszikusáról, Versailles-ról — legtöbbet mégis az új divattal, az angolkerttel foglalkozik. Részletesen leírja pl. az angolkert előzményét jelentő rokokó kerttípus egy jellegzetes példáját, a München melletti Nymphenburg kastély parkját, ahol az egzotikus építmények, a remetelak és a fürdőpavilon funkcióinak értelmezésekor már a felvilágosodásra jellemző etikai szempontokkal találkozunk. A kastély lakói — véli — miután jóllaktak a gyönyörűen díszített „Badeburg" élvezeteivel, átmentek a „puszta, szegény és szomorú" barlangba, „'s ott a' világ' mulandóságán elmélkedtek, vagy lelki gyakorlást ... tartottak."[14] Erőteljesebb etikai megközelítéssel találkozunk az észak-walesi denbighi kert leírásánál, ahol a morális nevelő szándék nemcsak a fákra, bokrokra aggatott erkölcsi intelmek formájában, hanem a kertépítési koncepcióban rejlő allegóriaként is jelentkezik, pregnáns és végletes példáját adva a felvilágosodás didaktikus moralesztétikájának. A távolkeleti kertművészetnek az angolkert fejlődésére gyakorolt hatása miatt figyelmet érdemel a kínai kertek esztétikáját, elméletét adó hosszabb cikke:[15] a természetességre való törekvés; a középponti, centrális elrendezés helyett az esetleges, véletlenszerű nézőpontok kialakítása; a szorongató, félelmetes helyek, s szelíd, idillikus részletek tudatos keverése mindkét kerttípusnak fontos elemei. Több helyen találkozunk írásaiban a korban divatos, s az angolkert ideológiájában fontos szerepet betöltő romkultusz jelentkezésével. Egy régi, történelmi jelentőségű középkori vár romjainak elégikus, melankolikus leírásából — mely a megerősödő nemzeti tudat hatására a történelmi múlt építészeti emlékei felé forduló hazafias érdeklődés korai, 1808-ból való pregnáns példája — a hazai történelem, a dicső múlt tárgyi emlékeinek felfokozott tisztelete is kicsendül. Ebben az időszakban indult meg itthon a régi várak rendszeres topográfiai leírása, a 19. század elejének elméleti műemlékvédelmi kezdeményezései részeként.[16] Hogy a régi történelmi jelentőségű várak kultusza a korban általános kelet-európai jelenség volt, mutatja Sándor István egy német nyelvű könyvből vett leírása a dévényi vár egykori pogány templomának elképzelt rekonstrukciójáról.[17] A gótikának, mint szokatlannak, bizarrnak, fantáziadúsnak „felfedezése" részben szintén az angolkert elterjedésével függött össze: a gótizáló kerti építmények, romok, kápolnák az időben és térben

[13] *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei.* Győr 1793. 483.

[14] i. m. 393.

[15] „A' Sinai Kertekről." Sokféle 1791. I. 127—130.

[16] Ennek a mozgalomnak első eredményei a Visegrádról, mint a hazai történelem kiemelkedő jelentőségű helyéről szóló írások voltak: TÓTH Pál: *A' Visegrádi Vár* = Tudományos Gyűjtemény 1817. (XI) 89—94. BÁRÓ MEDNYÁNSZKY Lajos: *Vissegrádi Emlék Írás* = Tudományos Gyűjtemény 1818. (XII) 26—30. A hazai várakról a korban megjelent írások közül ld. pl.: Joseph von HORMAYR és BÁRÓ MEDNYÁNSZKY Alajos: *Taschenbuch für die Vaterländische Geschichte.* Wien 1811—1857. és PERETSÉNYI NAGY László: *Arad Vármegyében lévő Ó, és Új Váraknak Statistikás Ismérete* = Tudományos Gyűjtemény 1817 (XII) 66—78. stb.

[17] „Szvatoplugról 's Divin Váráról." Sokféle 1799. IV. 19—24.

művészet értékelésében bekövetkezett változás a klasszicizmus normatív, sok tekintetben merev szemléletének lazulására utal, s következménye — de egyben elmélyítője is — annak az új szemléletnek, mely a romantika kezdeteként az egyiptomi, távol-keleti és középkori (gótikus) művészet felé fordul.

Michelangelo és Raffaello nevének művészettörténeti toposzként való továbbélését jelzi, hogy Sándor István önálló írásokat szentel nekik *Sokféléjében*,[11] melyekben — a kor érdeklődésének megfelelően — a moralizáló hangvétel és az anekdotikus életrajzi elemek dominálnak. Ismertetéseiben alapvetően Vasari Vitájára támaszkodik, de — pl. Raffaellonál — más forrásokból is merít. Michelangelo Utolsó ítéletéről szóló írásában a világi és egyházi művészetnek az ellenreformáció művészetszemléletében gyökerező megkülönböztetése él tovább, míg a reneszánsz másik óriásának említése a klasszicizmus művészetelméletének terjedésével itthon is megerősödő Raffaello-kultuszhoz kapcsolódik.[12]

Kiemelt jelentőséget kapnak a kertművészethez kapcsolódó írásai, ha a kor természethez való viszonyát gyökeresen megváltoztató angolkert elterjedésének az európai művészet-, és kultúrtörténetben játszott fontos szerepére gondolunk. Az angolkert a természetben felolvadni vágyó polgári szentimentalizmust és szabadságvágyat reprezentálja, de az individualizmusban gyökerező félelmet is az elmúlástól; a természet felé irányuló idillikus, aranykor reminiszcenciákat sugalló elvágyódást, s fenyegető, vad szépségeinek félelemmel elegyes csodálatát. Sándor István is ezzel az újfajta érzékenységgel közelít a természethez: úti beszámolója leírásaiból a természettel bensőséges kapcsolatban élő ember panteizmusa sugárzik, árnyalva és elmélyítve a felvilágosodás és racionalizmus emberének érzelmességéről, a természet utáni idilli vágyódásáról alkotott képünket. Leírásaiban a rokokó pásztoridillek hangulata mellett találkozunk a természet szépségeinek bensőséges, őszinte csodálatával, de a félelmetes jelenségek iránti fogékonysággal, s a természet transzcendens, isteni jellegének, a természet erőinek való kiszolgáltatottságunk érzetének felvillantásával is. A korszak — s benne Sándor István — festői, érzékletes, érzelmileg motivált tájleírásainak jelentőségét a tájképfestészetre gyakorolt hatásukban, a tájképszerű kivágások, kompozíciók, romantikus motívumok terjesztésében is keresnünk kell. A svájci rajnai zuhatagot, a híres Rheinfallt pl. olyan érzékletesen írja le, hogy olvasása közben szinte egy festményt látunk megelevenedni: festői a motívumok kiválogatása és a kompozíció is. Látogatásakor a nap a tejfehér „habokból álló tengerbe ragyogott... hogy a' hullás felett sok gyönyörű szivárvány látszott, mellyeknek külömbféle szép színét semmi emberi nyelv ki nem írhatja. Szint akkor a' hullás felett egy nagy Svájtzer ölyv is sokáig

[11] „A' Vég-ítéletnek Római képéről" Sokféle 1796. IV. 93—95. és „Rafaelről" Sokféle 1796. IV.32—33.

[12] Rafaello itthoni kultuszához: Nemcsak Kazinczy említi leveleiben többször követendő példaként művészetét, s függeszti ki a Székes Madonnáról készült metszetet szobája falára, de Schwartner professzor tanácsára a Deák téri evangélikus templom oltárára is Raffaello Transzfigurációjának másolata kerül. Ld: CSATKAI Endre: *I. m.* 28. Michelangelóról szóló írásában a Vasaritól hagyományozódott elemek módosulásával találkozunk: míg a reneszánsz festő és életrajzíró a fraskót a rajta lévő meztelen figurák miatt ért korabeli gáncsoskodást oktalannak tartja, Sándor István inkább az aretinói, dolcei hagyományokkal ért egyet, helytelenítve az „illetlen" jelenetek ábrázolását az egyházi művészetben, bár — mint más írásából kiderül — a meztelenség ábrázolásával kapcsolatban a világi művészetben és irodalomban jóval elfogadhatóbb, enyhébb nézeteket vallott.

tuszának szellemében a későbbi korok szobrászatának mind terjedelmében, mind mélységében csekélyebb teret szentel, kivéve Albert Dürert, akinek történetileg tévesen — nyilván a korábbi inventárhagyományok nyomán — terjedelmes szobrászati életművet tulajdonít. A szinte önálló, monografikus feldolgozásként beiktatott ismertetés a hazai Dürer-irodalom kezdeteihez kapcsolható,[7] bár magyar származásáról, mely itthon sokáig központi kérdés volt — nem tesz említést.

A későbbi időkből már inkább csak művésznevek felsorolására szorítkozik, mindenesetre az, hogy a 4. századtól saját koráig több mint 100 szobrász nevét említi — spanyolokét, franciákét, olaszokét, angolokét, németekét, stb. — mutatja, hogy adatgazdag forrásokat használhatott.

Egyiptomról szóló írásai[8] az ország iránt a 18. század végén általánosan megélénkülő érdeklődés jelei. Cikkeiben megfigyelhetők azok a hangsúlyeltolódások, melyek az egyiptomi művészet értékelésében, valamint az európai kultúra alakulására gyakorolt hatásának megítélésében a 19. század elején bekövetkeztek. A középkor érdeklődését az egyiptomi történelem és írás iránt a bibliai — ótestamentumi — vonatkozások motiválták, míg a klasszicizmus az egyiptomi művészet bizonyos értékeinek elismerése mellett is a görögnek e feletti felsőbbrendűségét hangsúlyozta. A 18. század legvégén fellendülő régészeti kutatások — melyek egy része Napóleon hadjárataihoz kaocsolódott — újra az egyiptomi művészet és építészet emlékeire irányították a figyelmet, értékesebbeknek, maradandóbbaknak ítélve azokat a görög emlékeknél. Ez a szemléletváltozás jelentkezik Sándor Istvánnál is[9] aki 1808-ban megjelentetett írásaiban már elragadtatott hangvétellel ír az egyiptomi művészetnek a görögöt túlhaladó nagyszerűségéről. Itt is elsősorban külföldi forrásokra támaszkodik: Claude Savary francia utazó mellett megemlíti a 13. századi, Egyiptomot bejáró arab Abd el-Latifot is. Hangsúlyozza, hogy az egyiptomi művészet fénykorában a tudományok és a mesterségek „a tökélletességökhöz közelgettek ... a' Képfaragók igen finoman vésték a' köveket 's a' legkeményebb Márványnak kedvök szerént adtak látszatot..."[10] Az egyiptomi

[7] Cornides Dániel eddig első említésnek vélt írásánál (1805) 10 évvel korábban jelent meg nyomtatásban ez az írás. A kérdésről ld: TIMÁR Árpád: *Dürer-Literatur in Ungarn in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts.* = Acta Historia Artium 1978. 391—396.

[8] Egyiptomi vonatkozásokat tartalmazott szobrászattörténeti cikke, valamint „A' Római Gulyákról" című írása (Sokféle 1796. V. 95—99.) Önálló írásokat 1808-ban közöl Egyiptomról: „Memfis 's Aleksandria" (1808. IX. db. 51—59.) „Egyiptomi Piramisok" (i. m. 59—61.) és „Egyiptomi Kereskedés" (i. m. 61—93.) címmel.

[9] Az egyiptomi művészettel részletesebben foglalkozó első magyar nyelvű mű, Molnár János említett építészettörténeti összefoglalása még a régebbi típusú, az egyiptomi kultúra fontosságát a bibliai vonatkozásokkal magyarázó szemlélet terméke, míg Decsy Sámuel 1803-ban megjelenő, *Egyiptom országos históriája* című könyve már a 18. század végi alaposabb régészeti kutatások után megfigyelhető értékhangsúly-változást mutatja. Az egyiptizálás divatjának terjedésére néhány konkrét példát is találunk a hazai művészetben és építészetben: szárnyas szfinxek díszítették pl. a héderváry kastély bejáratát, piramis és egyiptizáló építmény volt az Esterházyak csákvári kastélyában, obeliszk a gernyeszegi Teleki és a körmendi Batthyány kastélyban, stb. ld: ZÁDOR Anna: *Az angolkert Magyarországon.* = Építés-Építészettudomány V. 1793. 3—55. és RAPAICS Raymund: *Magyar kertek. A kertművészet Magyarországon.* Bp. é. n. (1940)

[10] *Sokféle* 1808. IX. 65—66.

nemzeti bibliográfiában összegzi, míg a nyelvészetiekét az 1808-ban kiadott *Toldalék a deák—magyar Szókönyvhöz* című munkájában.

Bár munkásságában a képzőművészet nem foglalt el központi helyet, ismeretterjesztő tevékenysége mellett néhány konkrét vonással gazdagította a hazai művészettörténetírás előtörténetét is. Nála találkozunk először a stílus, a jelkép, a vonal, a szobor és a sírkert szavak használatával, valamint a művészet szó jelentkezésével. A tudományos kutatást majd fél évszázaddal megelőzve, ő tett először kísérletet magyar nyelven a nagyszentmiklósi kincs származásának meghatározására, s ő ismerteti először itthon — ha vázlatosan is — Winckelmann elméletét a stílusfejlődésről és a képzőművészetek társadalmi szükségletekből való kialakulásáról. A műemlékvédelmi és múzeumi szemlélet korai jelentkezése mellett megfigyelhetők írásaiban a tipológia, ikonográfia csírái, valamint a művészeti emlékek történeti rendszerezésére tett elszórt törekvések.

Legtöbb, s legrendszerezettebb képzőművészeti információt tartalmazó írásában — mely 1795-ben jelent meg a *Sokféle*ben — a szobrászat történetét dolgozza fel a kezdetektől saját koráig.[5] A sokáig megmásíthatatlan ítéletű szaktekintélynek tartott Winckelmanntól veszi át a stílus fogalmát és történeti fejlődésének elméletét; a művészet társadalmi szükségletekből való kialakulásának és organikus fejlődésének tételét, s megemlíti az ókori művészet történetének máig legfontosabb forrásaiként számontartott Homerost, Pliniust, Pausaniast is. Hangsúlyozza, hogy a szobrászatot „az emberekkel született követés szeretete... vagyis majmozás szerzette, mellyet osztán a' Bálványozás meg-segített, midőn általa a' meg-holtt Vitézek és Királyok, mint istenek a' tiszteletre elő állíttattak..."[6]. Az egyiptomi, de főleg a görög művészetnél megkülönbözteti a korai darabos, a szép, a tökéletes, illetve a hanyatló stílust. A klasszicizmus művészetelméletének megfelelően, hangsúlyozza, hogy a klasszikus antikvitás művészeti emlékeivel egyik korábbi népcsoport alkotásai sem vetekedhetnek. A görög szobrászat ismertetésekor tér ki részletesebben a környezetnek, a klímának, a vallási szokásoknak, a társadalmi berendezkedésnek és a kulturális viszonyoknak a művészet fejlődésére gyakorolt hatására. A történeti fejlődés törvényszerűségei iránti érzékenységét mutatja, hogy viszonylag hangsúlyosan említi a görög művészet archaikus, korai időszakának — a korban nem sokra becsült — emlékeit: a karok és lábak nélküli hermákat, a testhez szorított karokkal és merev lábakkal, behunyt szemekkel ábrázolt szobrokat, s a hosszú történeti folyamatot, mely az ún. klasszikus kor művészetéig vezetett. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy — mint az egész winckelmanni szemléletben — itt is csak korlátozott érvényű történetiséggel számolhatunk. A történeti fejlődés elve egy igen szigorú normatív struktúrán belül érvényesül, hiszen az abszolút mértéknek, etalonnak tartott klasszikus korhoz képest beszél darabos kezdetekről, s a virágzást követő hanyatlásról. Ismeretterjesztő szándékát reprezentálja, hogy a leghíresebb antik alkotásokat — a Belvederei Apollót, a Medici Vénust, a Laokoont, a Niobét, a Farnese bikát, stb. — illusztrációként közölhető metszetek hiányában igen részletesen, plasztikus szemléletességgel írja le. A klasszicizmus antikvitáskul-

[5] „A' Képfaragásról" Sokféle 1795. III. 161—184.

[6] i. m. 163.

jezsuitáknál végzi. Barátjával, Révai Miklóssal együtt — aki kiemelkedő irodalomszervezői tevékenysége mellett a *Várasi építésnek eleji* című tankönyv megírásával, és győri rajztanári működésével a hazai építészelmélet és rajzoktatás fejlesztése terén is úttörő munkát végzett — a nagyszombati hagyományok követőjeként később is lelkes propagálója a Pázmány stílusát, nyelvezetét megfinomító, laicizáló, enciklopédikus műveltségű Faludi Ferenc munkásságának, s mint „iskolája" tagja, képeit, tömör stílusát, moralizáló hangvételét is átveszi.[4] A nagyszombati évekhez kapcsolódik az a hatás is, melyet Molnár János jezsuita papnak, a történet-, és természettudományok magyarosítójának, a hazai tudományos-ismeretterjesztő irodalom egyik első jelentős képviselőjének munkássága gyakorolt Sándor Istvánra: a világi tudományok magyar nyelven történő népszerűsítését célzó egyik első művére, az 1760-ban Nagyszombatban megjelent *A régi jeles épületekről* című építészettörténeti összefoglalására Sándor István is többször hivatkozik. Legnagyobb méretű ismeretterjesztő vállalkozása, az 1783—1804 között 22 kötetben megjelentetett *Magyar Könyv-ház* című enciklopédikus mű pedig a kor irodalmi-tudományos-ismeretterjesztő folyóirataínak — köztük Sándor István *Sokféléjének* is — előképe volt. A tevékenységét meghatározó másik döntő hatás Bécsben érte Sándor Istvánt. Kapcsolatba kerül a korszak irodalmi életében jelentős szerepet játszó, a bécsi *Magyar Hírmondó* szerkesztői, Görög Demeter és Kerekes Sámuel köré szerveződött társasággal, azokkal a költőkkel, írókkal, tudósokkal, irodalomszervezőkkel, akik a régebbi egyházias stílus és nyelv helyett egy világibb, modernebb nemzeti irodalom megteremtését tűzték ki célul. A kortárs francia, angol, német befolyást is integráló törekvések hatására felismeri addigi — a Faludiféle nyelvi hagyományokra épülő — szépírói, fordítói tevékenysége sikertelenségét, s fokozatosan átlép a tudományok népszerűsítésének területére.

A kor művelt, felvilágosult főnemesi rétegének szokása szerint ő is sokat utazik: 1786 és 1791 között bejárja Felső-Itáliát, Németországot, Angliát, Franciaországot és Svájcot. Utazásainak nemcsak a műalkotásokról nyert személyes tapasztalatait, s ismeretei, érdekes könyvei és metszetei egy részét köszönheti, hanem az idegen népek, kultúrák értékei iránti nyitottságát, s azt az előítéletektől nagyrészt mentes toleranciát is, mellyel a különböző stílusú műalkotások felé fordult: éppúgy meglátta az eléje kerülő gótikus vagy barokk alkotások szépségét, mint a saját korabeliekét — bár ez a korban nem volt általános.

Sokoldalú irodalmi és tudományos-ismeretterjesztő tevékenységét a hazai művelődés fejlesztésének szolgálatába állította. Irodalmi és tudományos szándék keveredik az 1791 és 1808 között saját költségén kiadott, egyedül írt és szerkesztett *Sokfélében*, mely az érdekességek, kuriózumok iránti kitüntető figyelme révén a 17—18. századi kalendáriumok, illetve a nagy barokk enciklopédiák rokona, de versek, irodalmi szemelvények, önálló képzőművészeti írások közlésével az ekkor fellendülő modern folyóirat és almanachirodalomhoz is kapcsolódik. Bibliográfiai kutatásainak eredményeit 1803-ban megjelenő *Magyar Könyvesházában*, az első hazai

[4] Révairól ld: SZABOLCSI Hedvig: *i. m.* és UŐ: *Még egyszer Révai Miklós és a győri rajziskola kérdéséhez.* = Ars Hungarica 4. 1976. 2. 207—225. Faludiról: SIMAI Ödön: *Faludi hatása Sándor Istvánra.* = Magyar Nyelv 1915. 155—162, 212—223, 262—271, 300—308, 348—355.

váló olvasóközönséget a hazai és külföldi képzőművészek életútjáról, iskolázottságukról, legújabb megbízásaikról és elkészült munkáikról, haláluk híréről; a friss régészeti kutatásokról és a véletlenül előbukkant leletekről; emlékpénzek kiadásáról; köztéri szobrok felállításáról; középületek, templomok alapkőletételéről, avatásáról, illetve felszenteléséről; a főúri, egyházi reprezentáció művészeti vonatkozásairól; a művészeti közélet — rajziskolák, akadémiák, múzeumok, pályázatok, stb. — híreiről. Művészeti információkat közölnek a természeti csapások és háborús események során elpusztult épületekről, vagy a katonai és politikai kiválóságok tiszteletére állíttatott emlékjelekről szóló híradások is. Az újságok toldalékjai és melléklapjai, valamint a 18. század végén alakuló, többnyire rövid életű irodalmi, ismeretterjesztő folyóiratok pedig — Kármán József *Urániája*, Péczeli *Mindenes Gyűjteménye*, Kazinczyék kassai *Magyar Museuma*, s e tanulmány egyik fő forrásaként szereplő *Sokféle*, Sándor István enciklopédikus folyóirata — már önálló képzőművészeti, esztétikai írásokat is közölnek, bár elmélyültebb tanulmányokkal inkább a hazai folyóiratirodalom második hullámának képviselői, az 1810-es évek közepén-végén megalakuló *Erdélyi Múzeum*, a *Tudományos Gyűjtemény*, a *Hasznos Mulatságok*, a *Felső-Magyarországi Minerva*, stb. szolgálnak az érdeklődőknek.

Jelen tanulmány a korszak egy olyan alakjára szeretné felhívni a figyelmet, aki — bár nem volt igazán műértő — világlátottsága, enciklopédikus érdeklődése és történettudósi képzettsége révén sokoldalú, szerteágazó — bár nem rendszerezett — képzőművészeti ismeretekkel rendelkezett, s ezt az ismeretanyagot a sajtó útján magyar nyelven, népszerű formában terjeszteni is igyekezett. Sándor István írásai között találunk a művészettörténettel érintkező történeti segédtudományok eredményeiről tudósítókat, közvetlen művészeti ismereteket terjesztőket, s képzőművészeti információkat más összefüggésben — művelődéstörténeti, történeti, természettudományos írásokban, anekdotákban — közlőket egyaránt. A felszíni érdekességek, divatjelenségek iránt fogékony, enciklopédikus alkata lehetőséget nyújt a korban együttélő áramlatok vizsgálatára. Írásaiban nyomon követhető a rokokóból és a klasszicizmusból a szentimentalizmuson keresztül a romantika felé történő átmenet néhány stiláris és szemléleti sajátossága. Fordításai pedig képet adnak a külföldről beáramló nézetekről. A nemesi származású, latinos műveltségű, a nemzet kulturális felemelkedésén és polgári átalakításán hazafias buzgalommal munkálkodó, felvilágosult értelmiség típusértékű reprezentánsa, ízlésvilágának, műveltség-, és kultúraeszményének hordozója.

Sándor István 1750-ben Lukán, előkelő nemesi családban született.[3] Középiskolai tanulmányai egy részét, illetve egyetemi tanulmányait Nagyszombatban, a

[3] Életének és tevékenységének adatai ismertek: a legfontosabb feldolgozások a következők: SZINNYEI József: *Az első magyar bibliográfus.* = Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. 1901. XVII. kötet 10. sz. 3—29.; RÉTHEI PRIKKEL Marián: *Egy elfeledett magyar történetbúvár.* = Esztergomi Főgimnázium Értesítője. 1909/10. 28—45.: KÓKAY György: *Sándor István az első magyar bibliográfus (1750/1815).* = Könyvtáros 1957. 2. sz. 105—107.: UŐ.: *Sándor István irodalmi és bibliográfiai munkásságához.* = Magyar Könyvszemle 1961. 3. sz. 314—319. Részletes bibliográfiát ld: *A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 2. 1772—1849.* Bp. 1975. 711—712. — E feldolgozásban forrásként használt művei SÁNDOR Istvánnak: *Sokféle* 1791—1808. 12 db. (Győr és Bécs) és *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei.* Győr 1793.

PAPP JÚLIA

Képzőművészeti ismeretek és a „művészettörténeti gondolkodás" kezdetei Sándor István írásaiban

A felvilágosodás korának művészete iránt megélénkülő hazai tudományos érdeklődés az utóbbi időben ráirányította a figyelmet azokra a forrásokra, melyek eme átmeneti, ún. kríziskorszak művészetszociológiai és művelődéstörténeti megközelítését teszik lehetővé.[1] Az alapvető forrásanyagot jelentő sajtó-, topográfia- és útirajzirodalom, a gyűjteményismertetések, a korabeli történeti, régészeti, éremtani, címertani feldolgozások és az esztétikai irodalom képzőművészeti vonatkozásai ezen túl lehetőséget adnak a tudományos művészettörténetírás hazai előtörténetének kutatására is.[2] A 19. század közepétől meginduló tudományos kutatások tárgyi és szellemi alapjainak megteremtésében fontos szerepet játszott ugyanis mind a művészeti emlékek — elsősorban történeti szempontú — gyűjtése és rendszerezése, mind egy — a külföldi és hazai művészetre egyaránt vonatkozó — ismeretanyag általános elterjedése. A művészeti, régészeti emlékek, leletek kutatása és feldolgozása nagyobb ütemben a 18. század második felében, a felvilágosodás empirikus és kritikai történetszemléletének hatására indul meg, míg az 1780-tól, Rát Mátyás pozsonyi *Magyar Hírmondó*jának megjelenésével meginduló magyar nyelvű sajtóirodalom a képzőművészeti, építészeti, iparművészeti ismeretek nagy tömegű, s minden korábbinál intenzívebb terjedését biztosította. Az újságok és a folyóiratok több-kevesebb rendszerességgel folyamatosan tájékoztatják az egyre szélesebbé

[1] ZÁDOR Anna: *A felvilágosodás korának művészete.* = Művészettörténeti Értesítő 1976. 4. sz. 281—292; *Művészet és felvilágosodás.* Tanulmánykötet. Bp. 1978; KOSÁRY Domokos: *A művészetek (irodalom, zene, képzőművészet) történeti diszciplínái és a művelődéstörténet.* = Századok 1979. 191—209.; *Művészet Magyarországon 1780—1830.* Katalógus. Bp. 1980.; *Ars Hungarica* 1981/2. Felvilágosodás-szám.

[2] Ennek a forrásértékű anyagnak tudományos feldolgozása megkezdődött ugyan, a források nagy része azonban még elemzésre vár. D. SZEMZŐ Piroska alapvető tanulmánya mellett (*A magyar folyóiratillusztráció kezdetei.* Bp. 1954. 101—184.) a korszak építészeti ismeretei, illetve a rajzoktatási tevékenységére vonatkozó források kutatásában találkozunk számottevő eredményekkel, (MOJZER Miklós: *Architectura Civilis.* = Művészettörténeti Értesítő 1957. 2—3. sz. 101—118.; BIBÓ István: *A magyar építészeti irodalom kezdetei.* Építészeti szakkönyvek Magyarországon a XVIII. században. = Művészet és felvilágosodás. Bp. 1978. 27—112. és SZABOLCSI Hedvig: *Magyarországi bútorművészet a 18—19. század fordulóján.* Bp. 1972.) és megkezdődött egyes — a képzőművészettel az átlagosnál többet foglalkozó — szerzők nézeteinek, ismereteik irányultságának és terjedelmének feltárása is. (A Kazinczy-feldolgozások bibliográfiáját ld: CSATKAI Endre: *Kazinczy és a képzőművészetek.* Bp. 1983. valamint FRIED István: *Kazinczy és a képzőművészetek.* = Ars Hungarica 1986. 2. sz. 165—176. Másokról: CSANAK Dóra: *Teleki József és a művészetek.* = Művészet és felvilágosodás. Bp. 1978. 553—584. BELITSKA-SCHOLTZ Hedvig: *Jankovich Miklós, a gyűjtő és mecénás.* Bp. 1985. Kármán Józsefről ld: Bibó István: *i. m.* stb.)

SA'NDOR ISTVA'N

KÜLÖNLENYOMAT
A MAGYAR KÖNYVSZEMLE 1989. ÉVI 4. SZÁMÁBÓL

PAPP JÚLIA

Képzőművészeti ismeretek és a „művészettörténeti gondolkodás" kezdetei Sándor István írásaiban

1989

BORSA, GEDEON

Die Gründung der Typographie in Ungarn

Der Druck des ersten ungarländischen Buches, der *Chronica Hungarorum* (GW 6686) wurde, dem Zeugnis seines Kolophons nach — am 5. Juni 1473 in Buda, Hauptstadt des Landes von Andreas Hess beendet. Er selber schrieb zum Band eine einleitende Widmung an László Kárai, Propst von Buda. Demgemäß wurde die Begründung der Druckerei von der früheren ungarischen Fachliteratur bald der Mäzenatur Kárais, bald der Unternehmungslust des Hess zugeschrieben. Mehrere suchten die Lösung in der Vereinigung in verschiedener Proportion dieser zwei Varianten.

Aus dem erwähnten Vorwort stellt es sich heraus, daß Hess von Kárai aus Rom in Ungarn gerufen wurde, wo er nachher dauerhaft ohne Arbeit war. Später gewann er die Überzeugung, daß es den Ungarn gewiß angenehm wäre, wenn seine erste Arbeit die Geschichte dieses Landes enthalten würde. Lange dachte er nach, wem er sie widmen sollte, endlich entschied er neben Kárai, weil er „seine Arbeit ohne ihm weder beginnen, noch beendigen können würde". Folglich widersprechen die obigen Sätze einerseits der Haltung Kárais als Mäzen, anderseits einem völlig selbstständigen Unternehmen von Hess.

Als Resultat von sich völlig abweichenden Gedankenreihen gelangen früher so Erzsébet Soltész, wie der Verfasser dieses Artikels zur Folgerung, daß Hess von János Vitéz, Erzbischof von Esztergom (Gran) in Ungarn gerufen wurde. Der Primas mischte sich aber nachher mit dem König Matthias in einen schweren politischen Kampf ein, in welchem er schließlich unterlag, und er starb im Sommer 1472 in Haushaft. Damals entfernte Hess die schon gedruckte Widmung zu Vitéz vom Beginn der *Chronica*, und ließ den Band endlich mit einem neuen, an Kárai gerichteten Widmung erscheinen. (Siehe: *Magyar Könyvszemle*, 1988.)

Die Gründung der ersten ungarländischen Druckerei geschah gewiß zur Initiative des Erzbischofs Vitéz, der Hess nach seiner Ankunft, wegen seines um Leben und Tod gehenden politischen Kampfes — abweichend von seinen früheren Vorstellungen — schon nicht mehr beschäftigen konnte, aber mit einer gewissen Summe als Unterstützung versah. Der Drucker, der so unwillkürlich selbstständig wurde, konnte mit dieser Hilfe die *Chronica Hungarorum* verfertigen, die er früher dem Erzbischof Vitéz, dann nach der Entfernung dieses Textes dem Propst Kárai widmete. Die letztere Person vermittelte bloß, während seine Reise nach Rom, die Einladung von Vitéz an den Buchdrucker, und später gab er zu Buda dem allein gebliebenen Hess eine beschränkte Unterstützung (vielleicht Quartier).

Unseren heutigen Kenntnissen nach ist die Absicht des Erzbischofs eine Buchdruckerei zu gründen nicht pünktlich zu erklären. Der bedeutende Humanist und Mäzen hätte auch selber die Druckerei des Hess beschäftigen können. Neben ihm können aber auch die von ihm gegründete Academia Istropolitana zu Pozsony (Pressburg), ferner auch der große Astronom Johannes Regiomontanus, der in seinem Hofe dauerhaft tätig war, in Betracht genommen werden.

PAPP JÚLIA

Képzőművészeti ismeretek és a „művészettörténeti gondolkodás" kezdetei Sándor István írásaiban

A felvilágosodás korának művészete iránt megélénkülő hazai tudományos érdeklődés az utóbbi időben ráirányította a figyelmet azokra a forrásokra, melyek eme átmeneti, ún. kríziskorszak művészetszociológiai és művelődéstörténeti megközelítését teszik lehetővé.[1] Az alapvető forrásanyagot jelentő sajtó-, topográfia- és útirajzirodalom, a gyűjteményismertetések, a korabeli történeti, régészeti, éremtani, címertani feldolgozások és az esztétikai irodalom képzőművészeti vonatkozásai ezen túl lehetőséget adnak a tudományos művészettörténetírás hazai előtörténetének kutatására is.[2] A 19. század közepétől meginduló tudományos kutatások tárgyi és szellemi alapjainak megteremtésében fontos szerepet játszott ugyanis mind a művészeti emlékek — elsősorban történeti szempontú — gyűjtése és rendszerezése, mind egy — a külföldi és hazai művészetre egyaránt vonatkozó — ismeretanyag általános elterjedése. A művészeti, régészeti emlékek, leletek kutatása és feldolgozása nagyobb ütemben a 18. század második felében, a felvilágosodás empirikus és kritikai történetszemléletének hatására indul meg, míg az 1780-tól, Rát Mátyás pozsonyi *Magyar Hírmondó*jának megjelenésével meginduló magyar nyelvű sajtóirodalom a képzőművészeti, építészeti, iparművészeti ismeretek nagy tömegű, s minden korábbinál intenzívebb terjedését biztosította. Az újságok és a folyóiratok több-kevesebb rendszerességgel folyamatosan tájékoztatják az egyre szélesebbé

[1] ZÁDOR Anna: *A felvilágosodás korának művészete*. = Művészettörténeti Értesítő 1976. 4. sz. 281—292; *Művészet és felvilágosodás*. Tanulmánykötet. Bp. 1978; KOSÁRY Domokos: *A művészetek (irodalom, zene, képzőművészet) történeti diszciplínái és a művelődéstörténet*. = Századok 1979. 191—209.; *Művészet Magyarországon 1780—1830*. Katalógus. Bp. 1980.; *Ars Hungarica* 1981/2. Felvilágosodás-szám.

[2] Ennek a forrásértékű anyagnak tudományos feldolgozása megkezdődött ugyan, a források nagy része azonban még elemzésre vár. D. SZEMZŐ Piroska alapvető tanulmánya mellett (*A magyar folyóiratillusztráció kezdetei*. Bp. 1954. 101—184.) a korszak építészeti ismeretei, illetve a rajzoktatási tevékenységére vonatkozó források kutatásában találkozunk számottevő eredményekkel. (MOJZER Miklós: *Architectura Civilis*. = Művészettörténeti Értesítő 1957. 2—3. sz. 101—118.; BIBÓ István: *A magyar építészeti irodalom kezdetei*. Építészeti szakkönyvek Magyarországon a XVIII. században. = Művészet és felvilágosodás. Bp. 1978. 27—112. és SZABOLCSI Hedvig: *Magyarországi bútorművészet a 18—19. század fordulóján*. Bp. 1972.) és megkezdődött egyes — a képzőművészettel az átlagosnál többet foglalkozó — szerzők nézeteinek, ismereteik irányultságának és terjedelmének feltárása is. (A Kazinczy-feldolgozások bibliográfiáját ld: CSATKAI Endre: *Kazinczy és a képzőművészetek*. Bp. 1983. valamint FRIED István: *Kazinczy és a képzőművészetek*. = Ars Hungarica 1986. 2. sz. 165—176. Másokról: CSANAK Dóra: *Teleki József és a művészetek*. = Művészet és felvilágosodás. Bp. 1978. 553—584. BELITSKA-SCHOLTZ Hedvig: *Jankovich Miklós, a gyűjtő és mecénás*. Bp. 1985. Kármán Józsefről ld: Bibó István: *i. m.* stb.)

váló olvasóközönséget a hazai és külföldi képzőművészek életútjáról, iskolázottságukról, legújabb megbízásaikról és elkészült munkáikról, haláluk híréről; a friss régészeti kutatásokról és a véletlenül előbukkant leletekről; emlékpénzek kiadásáról; köztéri szobrok felállításáról; középületek, templomok alapkőletételéről, avatásáról, illetve felszenteléséről; a főúri, egyházi reprezentáció művészeti vonatkozásairól; a művészeti közélet — rajziskolák, akadémiák, múzeumok, pályázatok, stb. — híreiről. Művészeti információkat közölnek a természeti csapások és háborús események során elpusztult épületekről, vagy a katonai és politikai kiválóságok tiszteletére állíttatott emlékjelekről szóló híradások is. Az újságok toldalékjai és melléklapjai, valamint a 18. század végén alakuló, többnyire rövid életű irodalmi, ismeretterjesztő folyóiratok pedig — Kármán József *Urániája*, Péczeli *Mindenes Gyűjteménye*, Kazinczyék kassai *Magyar Museuma*, s e tanulmány egyik fő forrásaként szereplő *Sokféle*, Sándor István enciklopédikus folyóirata — már önálló képzőművészeti, esztétikai írásokat is közölnek, bár elmélyültebb tanulmányokkal inkább a hazai folyóiratirodalom második hullámának képviselői, az 1810-es évek közepén-végén megalakuló *Erdélyi Múzeum*, a *Tudományos Gyűjtemény*, a *Hasznos Mulatságok*, a *Felső-Magyarországi Minerva*, stb. szolgálnak az érdeklődőknek.

Jelen tanulmány a korszak egy olyan alakjára szeretné felhívni a figyelmet, aki — bár nem volt igazán műértő — világlátottsága, enciklopédikus érdeklődése és történettudósi képzettsége révén sokoldalú, szerteágazó — bár nem rendszerezett — képzőművészeti ismeretekkel rendelkezett, s ezt az ismeretanyagot a sajtó útján magyar nyelven, népszerű formában terjeszteni is igyekezett. Sándor István írásai között találunk a művészettörténettel érintkező történeti segédtudományok eredményeiről tudósítókat, közvetlen művészeti ismereteket terjesztőket, s képzőművészeti információkat más összefüggésben — művelődéstörténeti, történeti, természettudományos írásokban, anekdotákban — közlőket egyaránt. A felszíni érdekességek, divatjelenségek iránt fogékony, enciklopédikus alkata lehetőséget nyújt a korban együttélő áramlatok vizsgálatára. Írásaiban nyomon követhető a rokokóból és a klasszicizmusból a szentimentalizmuson keresztül a romantika felé történő átmenet néhány stiláris és szemléleti sajátossága. Fordításai pedig képet adnak a külföldről beáramló nézetekről. A nemesi származású, latinos műveltségű, a nemzet kulturális felemelkedésén és polgári átalakításán hazafias buzgalommal munkálkodó, felvilágosult értelmiség típusértékű reprezentánsa, ízlésvilágának, műveltség-, és kultúraeszményének hordozója.

Sándor István 1750-ben Lukán, előkelő nemesi családban született.[3] Középiskolai tanulmányai egy részét, illetve egyetemi tanulmányait Nagyszombatban, a

[3] Életének és tevékenységének adatai ismertek: a legfontosabb feldolgozások a következők: SZINNYEI József: *Az első magyar bibliográfus.* = Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. 1901. XVII. kötet 10. sz. 3—29.; RÉTHEI PRIKKEL Marián: *Egy elfeledett magyar történetbúvár.* = Esztergomi Főgimnázium Értesítője. 1909/10. 28—45.: KÓKAY György: *Sándor István az első magyar bibliográfus (1750/1815).* = Könyvtáros 1957. 2. sz. 105—107.: UŐ.: *Sándor István irodalmi és bibliográfiai munkásságához.* = Magyar Könyvszemle 1961. 3. sz. 314—319. Részletes bibliográfiát ld: *A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 2. 1772—1849.* Bp. 1975. 711—712. — E feldolgozásban forrásként használt művei SÁNDOR Istvánnak: *Sokféle* 1791—1808. 12 db. (Győr és Bécs) és *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei.* Győr 1793.

jezsuitáknál végzi. Barátjával, Révai Miklóssal együtt — aki kiemelkedő irodalomszervezői tevékenysége mellett a *Várasi építésnek eleji* című tankönyv megírásával, és győri rajztanári működésével a hazai építészelmélet és rajzoktatás fejlesztése terén is úttörő munkát végzett — a nagyszombati hagyományok követőjeként később is lelkes propagálója a Pázmány stílusát, nyelvezetét megfinomító, laicizáló, enciklopédikus műveltségű Faludi Ferenc munkásságának, s mint „iskolája" tagja, képeit, tömör stílusát, moralizáló hangvételét is átveszi.[4] A nagyszombati évekhez kapcsolódik az a hatás is, melyet Molnár János jezsuita papnak, a történet-, és természettudományok magyarosítójának, a hazai tudományos-ismeretterjesztő irodalom egyik első jelentős képviselőjének munkássága gyakorolt Sándor Istvánra: a világi tudományok magyar nyelven történő népszerűsítését célzó egyik első művére, az 1760-ban Nagyszombatban megjelent *A régi jeles épületekről* című építészettörténeti összefoglalására Sándor István is többször hivatkozik. Legnagyobb méretű ismeretterjesztő vállalkozása, az 1783—1804 között 22 kötetben megjelentetett *Magyar Könyv-ház* című enciklopédikus mű pedig a kor irodalmi-tudományos-ismeretterjesztő folyóiratainak — köztük Sándor István *Sokféléjének* is — előképe volt. A tevékenységét meghatározó másik döntő hatás Bécsben érte Sándor Istvánt. Kapcsolatba kerül a korszak irodalmi életében jelentős szerepet játszó, a bécsi *Magyar Hírmondó* szerkesztői, Görög Demeter és Kerekes Sámuel köré szerveződött társasággal, azokkal a költőkkel, írókkal, tudósokkal, irodalomszervezőkkel, akik a régebbi egyházias stílus és nyelv helyett egy világibb, modernebb nemzeti irodalom megteremtését tűzték ki célul. A kortárs francia, angol, német befolyást is integráló törekvések hatására felismeri addigi — a Faludi-féle nyelvi hagyományokra épülő — szépírói, fordítói tevékenysége sikertelenségét, s fokozatosan átlép a tudományok népszerűsítésének területére.

A kor művelt, felvilágosult főnemesi rétegének szokása szerint ő is sokat utazik: 1786 és 1791 között bejárja Felső-Itáliát, Németországot, Angliát, Franciaországot és Svájcot. Utazásainak nemcsak a műalkotásokról nyert személyes tapasztalatait, s ismeretei, érdekes könyvei és metszetei egy részét köszönheti, hanem az idegen népek, kultúrák értékei iránti nyitottságát, s azt az előítéletektől nagyrészt mentes toleranciát is, mellyel a különböző stílusú műalkotások felé fordult: éppúgy meglátta az eléje kerülő gótikus vagy barokk alkotások szépségét, mint a saját korabelieké — bár ez a korban nem volt általános.

Sokoldalú irodalmi és tudományos-ismeretterjesztő tevékenységét a hazai művelődés fejlesztésének szolgálatába állította. Irodalmi és tudományos szándék keveredik az 1791 és 1808 között saját költségén kiadott, egyedül írt és szerkesztett *Sokfélében*, mely az érdekességek, kuriózumok iránti kitüntető figyelme révén a 17—18. századi kalendáriumok, illetve a nagy barokk enciklopédiák rokona, de versek, irodalmi szemelvények, önálló képzőművészeti írások közlésével az ekkor fellendülő modern folyóirat és almanachirodalomhoz is kapcsolódik. Bibliográfiai kutatásainak eredményeit 1803-ban megjelenő *Magyar Könyvesházában*, az első hazai

[4] Révairól ld: SZABOLCSI Hedvig: *i. m.* és UŐ: *Még egyszer Révai Miklós és a győri rajziskola kérdéséhez.* = Ars Hungarica 4. 1976. 2. 207—225. Faludiról: SIMAI Ödön: *Faludi hatása Sándor Istvánra.* = Magyar Nyelv 1915. 155—162, 212—223, 262—271, 300—308, 348—355.

nemzeti bibliográfiában összegzi, míg a nyelvészetiekét az 1808-ban kiadott *Toldalék a deák—magyar Szókönyvhöz* című munkájában.

Bár munkásságában a képzőművészet nem foglalt el központi helyet, ismeretterjesztő tevékenysége mellett néhány konkrét vonással gazdagította a hazai művészettörténetírás előtörténetét is. Nála találkozunk először a stílus, a jelkép, a vonal, a szobor és a sírkert szavak használatával, valamint a művészet szó jelentkezésével. A tudományos kutatást majd fél évszázaddal megelőzve, ő tett először kísérletet magyar nyelven a nagyszentmiklósi kincs származásának meghatározására, s ő ismerteti először itthon — ha vázlatosan is — Winckelmann elméletét a stílusfejlődésről és a képzőművészetek társadalmi szükségletekből való kialakulásáról. A műemlékvédelmi és múzeumi szemlélet korai jelentkezése mellett megfigyelhetők írásaiban a tipológia, ikonográfia csírái, valamint a művészeti emlékek történeti rendszerezésére tett elszórt törekvések.

Legtöbb, s legrendszerezettebb képzőművészeti információt tartalmazó írásában — mely 1795-ben jelent meg a *Sokféle*ben — a szobrászat történetét dolgozza fel a kezdetektől saját koráig.[5] A sokáig megmásíthatatlan ítéletű szaktekintélynek tartott Winckelmanntól veszi át a stílus fogalmát és történeti fejlődésének elméletét; a művészet társadalmi szükségletekből való kialakulásának és organikus fejlődésének tételét, s megemlíti az ókori művészet történetének máig legfontosabb forrásaiként számontartott Homerost, Pliniust, Pausaniast is. Hangsúlyozza, hogy a szobrászatot „az emberekkel született követés szeretete... vagyis majmozás szerzette, mellyet osztán a' Bálványozás meg-segített, midőn általa a' meg-holtt Vitézek és Királyok, mint istenek a' tiszteletre elő állíttattak..."[6]. Az egyiptomi, de főleg a görög művészetnél megkülönbözteti a korai darabos, a szép, a tökéletes, illetve a hanyatló stílust. A klasszicizmus művészetelméletének megfelelően, hangsúlyozza, hogy a klasszikus antikvitás művészeti emlékeivel egyik korábbi népcsoport alkotásai sem vetekedhetnek. A görög szobrászat ismertetésekor tér ki részletesebben a környezetnek, a klímának, a vallási szokásoknak, a társadalmi berendezkedésnek és a kulturális viszonyoknak a művészet fejlődésére gyakorolt hatására. A történeti fejlődés törvényszerűségei iránti érzékenységét mutatja, hogy viszonylag hangsúlyosan említi a görög művészet archaikus, korai időszakának — a korban nem sokra becsült — emlékeit: a karok és lábak nélküli hermákat, a testhez szorított karokkal és merev lábakkal, behunyt szemekkel ábrázolt szobrokat, s a hosszú történeti folyamatot, mely az ún. klasszikus kor művészetéig vezetett. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy — mint az egész winckelmanni szemléletben — itt is csak korlátozott érvényű történetiséggel számolhatunk. A történeti fejlődés elve egy igen szigorú normatív struktúrán belül érvényesül, hiszen az abszolút mértéknek, etalonnak tartott klasszikus korhoz képest beszél darabos kezdetekről, s a virágzást követő hanyatlásról. Ismeretterjesztő szándékát reprezentálja, hogy a leghíresebb antik alkotásokat — a Belvederei Apollót, a Medici Vénust, a Laokoont, a Niobét, a Farnese bikát, stb. — illusztrációként közölhető metszetek hiányában igen részletesen, plasztikus szemléletességgel írja le. A klasszicizmus antikvitáskultuszának szellemében a későbbi korok szobrászatának mind terjedelmében, mind mélységében csekélyebb teret szentel, kivéve Albert Dürert, akinek történetileg tévesen — nyilván a korábbi inventárhagyományok nyomán — terjedelmes szobrászati életművet tulajdonít. A szinte önálló, monografikus feldolgozásként beiktatott ismertetés a hazai Dürer-irodalom kezdeteihez kapcsolható,[7] bár magyar származásáról, mely itthon sokáig központi kérdés volt — nem tesz említést.

A későbbi időkből már inkább csak művésznevek felsorolására szorítkozik, mindenesetre az, hogy a 4. századtól saját koráig több mint 100 szobrász nevét említi — spanyolokét, franciákét, olaszokét, angolokét, németekét, stb. — mutatja, hogy adatgazdag forrásokat használhatott.

Egyiptomról szóló írásai[8] az ország iránt a 18. század végén általánosan megélénkülő érdeklődés jelei. Cikkeiben megfigyelhetők azok a hangsúlyeltolódások, melyek az egyiptomi művészet értékelésében, valamint az európai kultúra alakulására gyakorolt hatásának megítélésében a 19. század elején bekövetkeztek. A középkor érdeklődését az egyiptomi történelem és írás iránt a bibliai — ótestamentumi — vonatkozások motiválták, míg a klasszicizmus az egyiptomi művészet bizonyos értékeinek elismerése mellett is a görögnek e feletti felsőbbrendűségét hangsúlyozta. A 18. század legvégén fellendülő régészeti kutatások — melyek egy része Napóleon hadjárataihoz kaocsolódott — újra az egyiptomi művészet és építészet emlékeire irányították a figyelmet, értékesebbeknek, maradandóbbaknak ítélve azokat a görög emlékeknél. Ez a szemléletváltozás jelentkezik Sándor Istvánnál is[9] aki 1808-ban megjelentetett írásaiban már elragadtatott hangvétellel ír az egyiptomi művészetnek a görögöt túlhaladó nagyszerűségéről. Itt is elsősorban külföldi forrásokra támaszkodik: Claude Savary francia utazó mellett megemlíti a 13. századi, Egyiptomot bejáró arab Abd el-Latifot is. Hangsúlyozza, hogy az egyiptomi művészet fénykorában a tudományok és a mesterségek „a tökélletességökhöz közelgettek ... a' Képfaragók igen finoman vésték a' köveket 's a' legkeményebb Márványnak kedvök szerént adtak látszatot..."[10] Az egyiptomi

[5] „A' Képfaragásról" Sokféle 1795. III. 161—184.

[6] i. m. 163.

[7] Cornides Dániel eddig első említésnek vélt írásánál (1805) 10 évvel korábban jelent meg nyomtatásban ez az írás. A kérdésről ld: TIMÁR Árpád: *Dürer-Literatur in Ungarn in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts.* = Acta Historia Artium 1978. 391—396.

[8] Egyiptomi vonatkozásokat tartalmazott szobrászattörténeti cikke, valamint „A' Római Gulyákról" című írása (Sokféle 1796. V. 95—99.) Önálló írásokat 1808-ban közöl Egyiptomról: „Memfis 's Aleksandria" (1808. IX. db. 51—59.) „Egyiptomi Piramisok" (i. m. 59—61.) és „Egyiptomi Kereskedés" (i. m. 61—93.) címmel.

[9] Az egyiptomi művészettel részletesebben foglalkozó első magyar nyelvű mű, Molnár János említett építészettörténeti összefoglalása még a régebbi típusú, az egyiptomi kultúra fontosságát a bibliai vonatkozásokkal magyarázó szemlélet terméke, míg Decsy Sámuel 1803-ban megjelenő, *Egyiptom országos históriája* című könyve már a 18. század végi alaposabb régészeti kutatások után megfigyelhető értékhangsúly-változást mutatja. Az egyiptizálás divatjának terjedésére néhány konkrét példát is találunk a hazai művészetben és építészetben: szárnyas szfinxek díszítették pl. a hédervári kastély bejáratát, piramis és egyiptizáló építmény volt az Esterházyak csákvári kastélyában, obeliszk a gernyeszegi Teleki és a körmendi Batthyány kastélyban, stb. ld: ZÁDOR Anna: *Az angolkert Magyarországon.* = Építés-Építészettudomány V. 1793. 3—55. és RAPAICS Raymund: *Magyar kertek. A kertművészet Magyarországon.* Bp. é. n. (1940)

[10] *Sokféle* 1808. IX. 65—66.

művészet értékelésében bekövetkezett változás a klasszicizmus normatív, sok tekintetben merev szemléletének lazulására utal, s következménye — de egyben elmélyítője is — annak az új szemléletnek, mely a romantika kezdeteként az egyiptomi, távol-keleti és középkori (gótikus) művészet felé fordul.

Michelangelo és Raffaello nevének művészettörténeti toposzként való továbbélését jelzi, hogy Sándor István önálló írásokat szentel nekik *Sokféléjében*,[11] melyekben — a kor érdeklődésének megfelelően — a moralizáló hangvétel és az anekdotikus életrajzi elemek dominálnak. Ismertetéseiben alapvetően Vasari Vitájára támaszkodik, de — pl. Raffaellonál — más forrásokból is merít. Michelangelo Utolsó ítéletéről szóló írásában a világi és egyházi művészetnek az ellenreformáció művészetszemléletében gyökerező megkülönböztetése él tovább, míg a reneszánsz másik óriásának említése a klasszicizmus művészetelméletének terjedésével itthon is megerősödő Raffaello-kultuszhoz kapcsolódik.[12]

Kiemelt jelentőséget kapnak a kertművészethez kapcsolódó írásai, ha a kor természethez való viszonyát gyökeresen megváltoztató angolkert elterjedésének az európai művészet-, és kultúrtörténetben játszott fontos szerepére gondolunk. Az angolkert a természetben felolvadni vágyó polgári szentimentalizmust és szabadságvágyat reprezentálja, de az individualizmusban gyökerező félelmet is az elmúlástól; a természet felé irányuló idillikus, aranykor reminiszcenciákat sugalló elvágyódást, s fenyegető, vad szépségeinek félelemmel elegyes csodálatát. Sándor István is ezzel az újfajta érzékenységgel közelít a természethez: úti beszámolója leírásaiból a természettel bensőséges kapcsolatban élő ember panteizmusa sugárzik, árnyalva és elmélyítve a felvilágosodás és racionalizmus emberének érzelmességéről, a természet utáni idilli vágyódásáról alkotott képünket. Leírásaiban a rokokó pásztoridillek hangulata mellett találkozunk a természet szépségeinek bensőséges, őszinte csodálatával, de a félelmetes jelenségek iránti fogékonysággal, s a természet transzcendens, isteni jellegének, a természet erőinek való kiszolgáltatottságunk érzetének felvillantásával is. A korszak — s benne Sándor István — festői, érzékletes, érzelmileg motivált tájleírásainak jelentőségét a tájképfestészetre gyakorolt hatásukban, a tájképszerű kivágások, kompozíciók, romantikus motívumok terjesztésében is keresnünk kell. A svájci rajnai zuhatagot, a híres Rheinfallt pl. olyan érzékletesen írja le, hogy olvasása közben szinte egy festményt látunk megelevenedni: festői a motívumok kiválogatása és a kompozíció is. Látogatásakor a nap a tejfehér „habokból álló tengerbe ragyogott... hogy a' hullás felett sok gyönyörű szivárvány látszott, mellyeknek külömbféle szép színét semmi emberi nyelv ki nem írhatja. Szint akkor a' hullás felett egy nagy Svájtzer ölyv is sokáig

[11] „A' Vég-ítéletnek Római képéről" Sokféle 1796. IV. 93—95. és „Rafaelről" Sokféle 1796. IV. 32—33.

[12] Rafaello itthoni kultuszához: Nemcsak Kazinczy említi leveleiben többször követendő példaként művészetét, s függeszti ki a Székes Madonnáról készült metszetet szobája falára, de Schwartner professzor tanácsára a Deák téri evangélikus templom oltárára is Raffaello Transzfigurációjának másolata került. Ld: Csatkai Endre: *I. m.* 28. Michelangelóról szóló írásában a Vasaritól hagyományozódott elemek módosulásával találkozunk: míg a reneszánsz festő és életrajzíró a fraskót a rajta lévő meztelen figurák miatt ért korabeli gáncsoskodást oktalannak tartja, Sándor István inkább az aretinói, dolcei hagyományokkal ért egyet, helytelenítve az „illetlen" jelenetek ábrázolását az egyházi művészetben, bár — mint más írásából kiderül — a meztelenség ábrázolásával kapcsolatban a világi művészetben és irodalomban jóval elfogadhatóbb, enyhébb nézeteket vallott.

mozdulatlan lebegett, mintha a' természet' munkáját benne velünk együtt tsodálta volna... A természetnek ezen nagyságos munkáját nem győztük eleget szemlélni, 's hatásával meg nem telhettünk..."[13] Felfigyel az útjába kerülő kertekre, parkokra is: bár lelkesen ír néhány franciakertről — mindenekelőtt a műfaj klasszikusáról, Versailles-ról — legtöbbet mégis az új divattal, az angolkerttel foglalkozik. Részletesen leírja pl. az angolkert előzményét jelentő rokokó kerttípus egy jellegzetes példáját, a München melletti Nymphenburg kastély parkját, ahol az egzotikus építmények, a remetelak és a fürdőpavilon funkcióinak értelmezésekor már a felvilágosodásra jellemző etikai szempontokkal találkozunk. A kastély lakói — véli — miután jóllaktak a gyönyörűen díszített „Badeburg" élvezeteivel, átmentek a „puszta, szegény és szomorú" barlangba, „'s ott a' világ' mulandóságán elmélkedtek, vagy lelki gyakorlást ... tartottak."[14] Erőteljesebb etikai megközelítéssel találkozunk az észak-walesi denbighi kert leírásánál, ahol a morális nevelő szándék nemcsak a fákra, bokrokra aggatott erkölcsi intelmek formájában, hanem a kertépítési koncepcióban rejlő allegóriaként is jelentkezik, pregnáns és végletes példáját adva a felvilágosodás didaktikus moralesztétikájának. A távol-keleti kertművészetnek az angolkert fejlődésére gyakorolt hatása miatt figyelmet érdemel a kínai kertek esztétikáját, elméletét adó hosszabb cikke:[15] a természetességre való törekvés; a középponti, centrális elrendezés helyett az esetleges, véletlenszerű nézőpontok kialakítása; a szorongató, félelmetes helyek, s szelíd, idillikus részletek tudatos keverése mindkét kerttípusnak fontos elemei. Több helyen találkozunk írásaiban a korban divatos, s az angolkert ideológiájában fontos szerepet betöltő romkultusz jelentkezésével. Egy régi, történelmi jelentőségű középkori vár romjainak elégikus, melankolikus leírásából — mely a megerősödő nemzeti tudat hatására a történelmi múlt építészeti emlékei felé forduló hazafias érdeklődés korai, 1808-ból való pregnáns példája — a hazai történelem, a dicső múlt tárgyi emlékeinek felfokozott tisztelete is kicsendül. Ebben az időszakban indult meg itthon a régi várak rendszeres topográfiai leírása, a 19. század elejének elméleti műemlékvédelmi kezdeményezései részeként.[16] Hogy a régi történelmi jelentőségű várak kultusza a korban általános kelet-európai jelenség volt, mutatja Sándor István egy német nyelvű könyvből vett leírása a dévényi vár egykori pogány templomának elképzelt rekonstrukciójáról.[17] A gótikának, mint szokatlannak, bizarrnak, fantáziadúsnak „felfedezése" részben szintén az angolkert elterjedésével függött össze: a gótizáló kerti építmények, romok, kápolnák az időben és térben

[13] *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei*. Győr 1793. 483.

[14] i. m. 393.

[15] „A' Sinai Kertekről." Sokféle 1791. I. 127—130.

[16] Ennek a mozgalomnak első eredményei a Visegrádról, mint a hazai történelem kiemelkedő jelentőségű helyéről szóló írások voltak: Tóth Pál: *A' Visegrádi Vár* = Tudományos Gyűjtemény 1817. (XI) 89—94. Báró Mednyánszky Lajos: *Vissegrádi Emlék Írás* = Tudományos Gyűjtemény 1818. (XII) 26—30. A hazai várakról a korban megjelent írások közül ld. pl.: Joseph von Hormayr és Báró Mednyánszky Alajos: *Taschenbuch für die Vaterländische Geschichte*. Wien 1811—1857. és Peretsényi Nagy László: *Arad Vármegyében lévő Ó, és Új Váraknak Statistikás Ismérete* = Tudományos Gyűjtemény 1817 (XII) 66—78. stb.

[17] „Szvatoplugról 's Divin Váráról." Sokféle 1799. IV. 19—24.

csapongó képzelet építészeti megnyilvánulásai voltak. Fontos lépést jelentett a gótizálás terjedésében a középkori művészet értékeinek, esztétikai sajátosságainak — még ha csak a tetszés szintjén történő, nem teoretikus elmélyültségű — befogadása is: Sándor István többször ír tetszéssel az utazása során megtekintett gótikus épületekről. A klasszicizmus gótikaellenessége hatására s St. Denis-i apátságról még szinte mentegetőzve írja, hogy a „Templom góthus munkájú ugyan, de még is szép..." míg a strasbourgi Münsternek már szinte goethei elismeréssel adózik: „...egy tsodálatra méltó régi épület..."[18]

Sok és szerteágazó művészeti ismeretet közöl útleírásában: városonként megemlíti a templomok, kolostorok, kórházak számát, röviden leírja a fontosabb középületeket, köztéri szobrokat, s tájékoztatja az olvasókat az érdekesebb gyűjtemények, múzeumok gyűjtőköréről és leghíresebb alkotásairól. A megtekintett művészeti emlékek értékelésekor gyakran alkalmazza az útikalauzokban hagyományozódott közhelyeket, toposzokat, de olvasható néhány egyéni, szubjektív ítélet is, melyek alapján képet alkothatunk képzőművészeti ízléséről.

A kor szokásának s érdeklődésének megfelelően sok — alapvetően nem képzőművészeti jellegű — írásában is közöl művészeti információkat. Művelődéstörténeti, történeti, természettudományos cikkekben konkrét képzőművészeti vonatkozásokat olvashatunk pl. a szabadkőművesek titkos avatási szertartásairól, az Athos-hegyi kolostorokról, V. Sixtus életéről, a drága- és féldrágakövekről, stb. Fontos szerepet játszottak a korban a művészettörténeti ismeretek terjesztésében a művészanekdoták is: ezek az ókor óta ráirányítják a figyelmet a híres alkotókra és alkotásokra, s a földrajzi és történelmi határokon keresztül könnyedén mozgó alapmotívumok a mindenkori közönségnek a művészekkel és a művészettel kapcsolatos általános reakcióit is közvetítik. A Sándor István által közölt művészanekdoták között megtaláljuk a műfaj néhány fontosabb alaptípusát: pl. egy-egy technika, művészeti ág „feltalálóiról" (pl. Raffaello a majolikagyártást, stb.) vagy a művész és modellje közötti kapcsolatról szólókat. Ez utóbbinak végletes példáját említi a modelljét a nagyobb életszerűség kedvéért saját kezűleg halálra kínzó Michelangelóról szóló anekdotában. Több korszakon és országon átívelő vándormotívum jelentkezik az egyiptomi obeliszkek európai felállításához kapcsolódó történetben: az eredetileg a konstantinápolyi ún. Atmeida obeliszkhez fűződő anekdóta nála — nyilván a korabeli forráskritika hiányosságai révén — már Domenico Fontana pápai építész római obeliszk-állítási tevékenységéhez kapcsolódott.

A távoli népek kultúrájával, művészetével foglalkozó írásai nemcsak utazásai során szerzett nyitottságában, hanem a kor szemléletében is gyökereznek. Már a rokokó szívesen alkalmazott kínai, japán, egyiptomi elemeket, bár inkább csak kuriózumjellegük miatt, játékos, könnyed díszítésként. A felvilágosodás eszmerendszerében az egyetemes, enciklopédikus tudás részévé válik az idegen népek szokásainak, életmódjának ismerete, míg a romantikában főleg az egzotikumok iránti vonzalom, s az érintetlen erkölcsű természeti népek közé való, rousseau-i értelemben vett kivonulás vágya jelenti az ideológiai alapot. Ez utóbbi Sándor

[18] *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei*. Győr 1793. 368.

István érdeklődését is motiválta: Ostendében a tengerjáró hajókat szemlélve így sóhajt fel: „Egy ilyen nap kelet felé való tengeri járást szeretnék még életemben próbálni, ‚s azokat a' déli tengernek szigetein tsupa természet' világánál fel nevelt embereket meg látogatni."[19] Nemcsak hosszabb, Kínáról szóló írásában találunk elszórt képzőművészeti utalásokat, hanem a grönlandiakról, kalmukokról, déltengeri vademberekről szóló cikkeiben is.

A *Sokfélé*ben és útleírásában néhány olyan megjegyzést is találunk, melyek a „művészettörténeti gondolkodás" korai jelentkezésére utalnak. A szó modern értelmében vett tudományos művészettörténeti gondolkodásról ekkor természetesen még nem beszélhetünk: amit a korban e kategórián érthetünk, az a képzőművészetre és annak intézményeire (a meglévőkre és a hiányzókra) való fokozottabb figyelésben; a műalkotások rendszerezésében időnként megfigyelhető történeti szemléletben; külföldi művészettörténeti törekvések ismertetésében, és a később kikristályosodó tudományos művészettörténeti módszerek korai, többnyire ösztönös alkalmazásában jelentkezik. A művészettörténeti gondolkodás kialakulásának fontos elemét jelentő történeti szemlélet Sándor Istvánnál leginkább a művészettörténettel érintkező történeti segédtudományokkal foglalkozó írásaiban fedezhető fel. A 18. században a régi képek, épületek, a régészeti leletek a hagyományos értelemben vett segédtudományok által feldolgozott pénzekhez, címerábrázolásokhoz, pecsétekhez hasonlóan elsődleges tárgyi történeti forrásokként funkcionáltak a történettudomány számára. A régészet és a művészettörténet önálló tudománnyá szerveződése előtt a művészeti emlékek rendszerezése elsősorban történeti, s nem esztétikai szempontok szerint folyt. A történeti múlt tárgyi emlékeinek tudományos kutatása a 18. században — főleg a kelet-európai kis nemzeteknél — a nemzeti öntudatot erősíteni szándékozó hazafias szellemi mozgalmaknak éppúgy részévé vált, mint a népköltészet, a zene, az irodalom emlékeinek gyűjtése.[20] A tudósok figyelme a 18. század végén a pénzleletek, régi könyvek, pecsétek mellett a kiemelkedő esztétikai értékeket jelentő nemzeti ereklyék és értékes műtárgyegyüttesek — pl. a Lehel kürtje, a koronázási ékszerek, a nagyszentmiklósi és a szilágysomlyói kincsek felé is fordult.

Sándor István — történettudós és műgyűjtő lévén — figyelemmel kísérte a kortárs hazai és külföldi régészeti és numizmatikai kutatásokat. Schönvisner István 1801-ben megjelent éremtani összefoglaló munkájához pl. hosszú kommentárokat és kiegészítéseket fűz,[21] s ezek egyikében kísérli meg forráskritikai, tipológiai és ikonográfiai módszerek kezdetleges alkalmazásával meghatározni a nagyszent-

[19] i. m. 278.

[20] Lelkes vidéki levelezők számolnak be rendszeresen az újságokban a környékükön talált antik, „barbár" és keresztény kori emlékekről, a tudósok segítségét kérve a leletek meghatározásában. Bár ezt a törekvést hazánkban eleinte erőteljes nemesi, sőt feudális jelleg színezte — mint pl. a 18. század elejétől meginduló, a hazai őstörténetre vonatkozó latin nyelvű tudományos forrásfeltárást — az új, polgári értelmiség számára is egyre fontosabbá vált a múlt szellemi, kulturális értékeinek súlya, a megmaradt emlékek felkutatása és megmentése.

[21] SCHOENVISNER, Stephanus: *Notitia Hungaricae rei nummariae ab origine ad praesens tempus*. Budae 1801.

miklósi kincs származási helyét és keletkezésének idejét.[22] Az egyik edényen szereplő kentaur (valójában emberfejű oroszlán) ábrázolás alapján — melyet a Lehel kürtje egyik figurájával, illetve a Dnyeper mellett kiásott kurganokban talált, hasonló motívumokkal díszített tárgyakkal vet össze — a kincset keleti, ázsiai, hun eredetűnek tartja. Helyes intuíciójára utal, hogy a kincsen lévő „rovásírást" nemcsak ő vélte runáknak, hanem ez a nézet a későbbi szakirodalomban is sokáig tartotta magát, a kincs hun eredeztetésével együtt.

A Lehel kürtjén lévő motívumok analógiáit saját éremgyűjteményében lévő pénzek ábrázolásai között keresi, és történeti ikonográfiai érvekkel magyarázza a kürtnek Lehelhez történt kapcsolatát.[23]

A régészet és a művészettörténet önállósodásának jele, hogy a kor tudósai már nemcsak történeti kutatásoknál alkalmazták forrásokként a régészeti és művészeti emlékeket, hanem történeti ismeretek vagy a történeti segédtudományok (oklevéltan, epigráfia) tényei szolgáltak a régészeti, építészettörténeti ismeretek pontosításában is. Az okleveleket, krónikákat a jezsuitáknál folytatott tanulmányai és bibliográfusi érdeklődése révén jól ismerő Sándor István ezeket a forrásokat is alkalmazta Bécs korai építészeti periódusának rekonstruálásakor, valamint a hun és magyar fejedelmi szálláshelyekről, illetve királyi várakról szóló írásában. Ez utóbbiban monografikus szemlélettel és történeti igénnyel kísérli meg egy építészeti típus ismertetését. Időnként tudósít konkrét régészeti hírekről: pl. a herculáneumi és pompeji ásatásokról, s útikönyvében is gyakran kitér a helyi régészeti ásatásokra és gyűjteményekre.

A történeti segédtudományok közül legképzettebb a numizmatikában volt. Nem egy tudóst, mint pl. Eckhelt, az európai hírű bécsi udvari numizmatát, személyesen is ismert. A hazai és külföldi szakmunkákból, katalógusokból szerzett[24] információkat saját és barátai pénzgyűjteményében lévő érmek alapján egészítette ki. Egy-egy pénzre, vagy a pénzeken megjelenő motívumra néha többször is visszatér folyóiratában, szükség esetén — újabb információk hatására — kiigazítva korábbi elképzeléseit. Monografikus feldolgozással találkozunk a IV. Béla rézpénzéről vagy Mátyás aranyairól szóló írásában.[25] Az elsőnél röviden tájékoztatja az olvasókat a kérdés kortárs „szakirodalmából", majd a pénz aprólékos leírása után ikonográfiai és tipológiai érveléssel támasztja alá a pénz datálását illető nézeteit. A monografikus feldolgozások mellett találunk összefoglaló írásokat is: a régi magyar pénzeken feltűnő motívumok mellett a hazai és az európai pénzverés történetét is megkísérli

[22] A kutatástörténet Schönvisner 1801-es említése után a legközelebbiként Jerney János 1847-ben megjelent könyvét tartja számon, míg Sándor István ismertetése 1808-ban látott napvilágot. Ld: László Gyula: *A nagyszentmiklósi kincs*. Bp. 1977. 19—41.

[23] Mivel a régi szövegek és ábrázolások Lehelt mindig kürttel mutatták be, az idők folyamán az ún. Jászkürt összekapcsolódott Lehel személyével.

[24] Könyvtárában megvoltak a legfontosabb hazai és külföldi történeti segédtudományi publikációk: Gatterer *Wappenkundéja*, Palma Károly heraldikai munkája, Koller Józsefnek a koronáról írt könyve, valamint a fontosabb numizmatikai összefoglaló munkák: Schönvisner éremtana és a Nemzeti Múzeum éremkatalógusa, Köhler *Ducaten Cabinet*je, valamint cseh és német pénzekről szóló leírások.

[25] „IV Bélának réz Pénzéről." Sokféle 1801. VII. 92—95. és „Mátyás Királynak Aranyjairól". uo.95—98.

végigkövetni.[26] Egyes motívumok, ikonográfiai elemek kialakulásában és elterjedésében — a szerves, autonóm stiláris fejlődés gondolatát érintve — az anyag és technika általi meghatározottságot tartja a döntőnek. „Úgy vélekedem" — írja — „hogy Országunknak mind a' két Tzimere (eredetére 's nagyobbodására nézve) többel tartozik a' Pénz és Petsétvasmetszők szabad tevéseinek, hogy sem Királyink 's Nemzetünk rendelésének."[27] A történeti segédtudományok és a művészettörténet korabeli kapcsolatát mutatja, hogy a nemzeti címerben megjelenő hegymotívum eredetének kutatásánál képzőművészeti alkotást — a Nagy Lajos király korából származó ún. máriazelli fogadalmi Mária képet — hoz fel példaként, mint amelynek keretén régi címerábrázolások láthatók. Ismertet néhányat a tulajdonában lévő, vagy másoknál látott könyvekben található címerábrázolások közül, de könyvtörténeti érdeklődését mutatja a könyvnyomtatásról szóló cikke is, melyben részletesen ír pl. a fametszet, mint grafikai sokszorosító eljárás kialakulásáról és alkalmazásáról. Úttörő jelentőségűek a történeti ikonográfia módszerét érintő írásai: nemcsak szerzőnk korában, de még a 19. században sem nagyon törekedtek a történeti feldolgozások illusztrációinak összeválogatásánál a valóban korhű, autentikus képes források felkutatására. Sándor István a honfoglalás kori magyarok hajviseletének rekonstruálásakor emeli ki pl. hogy a középkori krónikákban, vagy a Nádasdy-féle Mausoleumban látható fejedelmek képei éppúgy idealizált, képzeletszülte portrék, mint Krisztus ábrázolásai, ezért alkalmatlanok a honfoglalás kori viszonyok rekonstruálására. A tipológiai módszer csíráival találkozunk a korai keresztény templomokat rendszerező írásában: „...Sz. István 's a' Követői" — véli — „...ott rakatták a' Keresztény Templomokat, hol egygykor vagy a' Pogány Rómaiaknak Bálvány templomaik állottak, vagy pedig a' Pogány Magyarok az Áldomásaikat szokták volt tartani...eme régi Templomok nálunk többire kettősök valának, az az al és fel Templomból állottak, a' mint ezt megláthatni még most is a' Sz. Mártonin, Pétsin, Veszprémin, 's Tihanyin..."[28], mig szobrászattörténeti tanulmánya végén tipológiai és ikonográfiai módszerrel követi végig a svájci hindelbanki templomban látott síremlék szobrászati motívumának vándorlását. A modern műemlékvédelem alapvető kérdését érintve buzdít néhány helyen a régi építészeti emlékek eredeti jellegének megőrzésére. Helyteleníti a baseli gótikus Münster modern átfestését: „Ez illyen régi gyönyörü Templomokat semmi sem rutitja inkább, mint a' meszelés vagy más akár mi bé festés, mert az által a' szép 's tiszteletre méltó régi képöket egészen elvesztik, 's kortsosakké lesznek, az az sem uj sem régi képet igazán nem mutathatnak. Ez leg inkább hazánkban igen gyakran történik, a'mi is rossz izt 's értetlenséget szokott jelenteni."[29] A múzeumi szemlélet korai jelentkezésére utal, hogy a bécsi Belvedere képgyűjteményéről írva hangsúlyozza: a nagyközönség hetente egy nap ingyen látogathatja a képtárat, s ingyenes nyomtatott katalógust is kapnak az érdeklődők. Utazásai során gyakran ír a

[26] „A' Magyar Pénzről és tzimerről." 1796. IV. 111—114. „A' mostani kelő Pénznek Neveiről 's kezdeteiről." Sokféle 1801. VII. 98—102.

[27] *Sokféle* 1808. IX. 116.

[28] *Sokféle* 1808. X. 166—167.

[29] *Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei*. Győr 1793. 536.

felkeresett múzeumokról, művészeti akadémiákról, vagy híres műkereskedésekről, érdeklődött tehát a művészeti közélet korabeli intézményei iránt.

Külön figyelmet fordít a képzőművészeti terminológiára. A kor szokásának megfelelően szinte minden fontosabb kifejezésnél megadja a francia, német, latin megfelelő valamelyikét, hogy az ismertebb idegen kifejezéssel magyarázza a bizonytalan magyar jelentést. A nyelvújítás szellemében megkísérli új magyar szavakkal helyettesíteni az idegen kifejezéseket: egyiptomi cikksorozatához pl. a fontosabb szakkifejezések általa ajánlott magyar megfelelőit tartalmazó szótárt mellékelt. Igen korán használta mai értelmében a szobor szót, nem nyert azonban újításával elismerést, mert később visszalépett használatától. Nála találkozunk először itthon a művészet kifejezéssel, bár a maitól éppen eltérő, mesterség jelentésében: ez is jól mutatja a korabeli terminológiai bizonytalanságot. A nyelvtudomány állása szerint a stílus szónak egy időszak vagy személy művészi formanyelvét jelentő kifejezésként való feltűnése itthon 1805-re tehető, de — mint láttuk — Sándor István már 1795-ben, szobrászattörténeti írásában ebben az értelemben használta ezt a kifejezést.

Bár írásában nem találkozunk rendszeres, teoretikus esztétikai fejtegetésekkel, egyes megjegyzései fényt vetnek a kor képzőművészeti ízlésére, és a képzőművészet funkciójának korabeli értelmezésére. A ritka és a szép fogalmi elkülönítésénél pl. hangsúlyozza a középszerű műalkotások tömegéből kiemelkedő utánozhatatlan remekművek fontosságát, de a felvilágosodás moralésztétikájának hatására gyakrabban találkozunk nála a műalkotások elsődlegesen etikai szempontú vizsgálatával: a mű morális jelentése — talán mint a legkönnyebben megfejthető jelentésréteg — kerül előtérbe. A festészetben a barokkos lendületű, mozgalmasságot kifejező, élethű ábrázolásokat kedveli. Velencében Bassano, Tintoretto, Tiziano, Veronese azon képei nyerik el tetszését, melyeken a kifejezés elevensége, az érzelmekre gyakorolt erős hatás jelentkezik: a barokk empirizmusában és szenvedélyességében kiteljesedő, pátosszal teli, naturalista ábrázolást tartja a legfigyelemreméltóbbnak.[30] Az építészet és a városrendezés terén jobban befolyásolta kora ízlése: bár útja során a szép gótikus vagy barokk épületek is elnyerik tetszését (strasbourgi dóm, párizsi Notre Dame, vagy a melki apátsági együttes) leginkább mégis a nyugodt, klasszikus kompozíciójú, reneszánsz tagolású, preklasszicista vagy klasszicista épületek ragadják meg figyelmét: Palladio épületei, a londoni Szt. Pál katedrális, a párizsi Invalidusok temploma, a versailles-i Kis Trianon, a solothurni St. Ursus katedrális, a torinói Stupinigi palota, stb. A városrendezésben is a mértani szerkesztésű, egyenes utcákat, nagy tereket kedveli: Karlsruhe és Berlin elrendezését dícséri.

[30] Itt is számolhatunk természetesen a kor sajátosságaival: a természethű ábrázolást pl. a felvilágosodás magyar esztétikája is nagyra értékelte; a műalkotások által kiváltott érzelmi hatás, „lelki megilletődés" hangsúlyozása pedig már a preromantikára utalhat. Angliában és Franciaországban a racionalizmussal szemben fellépő szenzualizmus már korábban igyekezett érvényt szerezni a szubjektív, érzelmi és képzeleti mozzanatoknak a filozófiában és az esztétikában egyaránt, de a szemet és lelket megillető műalkotások nyerték el gyakran pl. annak a Kazinczynak tetszését is, aki a klasszicizmus művészetének leglelkesebb hazai propagátora volt.

Többarcúság jellemezte a képzőművészet funkcióját érintő gondolatait is. A képzőművészet számára — a felvilágosodás szellemében — része volt az egyetemes ismeretek gazdag tárházának, nem fontosabb és nem jelentéktelenebb része, mint pl. a természettudományi és a technikai ismeretek. Sajátos hangsúlyt a művészet a történeti szempontú vizsgálódás során kap: szobrászattörténeti, építészettörténeti, címertani fejtegetéseihez sorolhatjuk viselettörténeti írását is. Az enciklopédikus (ismereti) és történeti feldolgozáson kívül azonban szinte teljesen hiányzik nála a képzőművészet esztétikai szempontú vizsgálata. Sem képzettsége, sem affinitása nem volt ehhez, s nem is képezte magát tudatosan ezen a téren. A kortárs képzőművészet iránt sem érdeklődött, pedig ez éppúgy része lehetett volna a hazai művelődés fejlesztésére irányuló törekvéseinek, mint a nyelvújítás, bibliográfia, folyóiratszerkesztés iránt megnyilvánuló aktív érdeklődése. Önkéntelenül kínálkozik az összevetés a kortárs Kazinczy képzőművészethez való viszonyával. Kazinczy — elméleti tudatossággal a klasszicizmus talaján állva — ösztönösen a romantika művészetkultuszát, művészetközpontúságát éli át: lelki meghatottságként, különleges, áhítatos élményként ünnepli írásaiban a műalkotásokkal való találkozást, míg a kortárs képzőművészet fejlesztésére, s a befogadói rétegek ízlésének emelésére irányuló tevékenysége a művészetnek az emberi életet minőségileg átalakítani, befolyásolni tudó erejébe vetett hitet feltételezi. Kazinczy számára a képzőművészet esztétikai szemlélete és átélése kifinomult, magasabbrendű életvitelt biztosíthat. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy Kazinczy érzékenysége, korát sok tekintetben megelőző, a romantika művészeteszményét megelőlegező szemlélete volt a szokatlan, a kirívó a korban, s a képzőművészeti élményt az irodalmiakon átszűrő — mint a Sándor Istváné is — a tipikus, az általános. A képzőművészet közvetlen, elsődleges vizuális szemléletének elterjedésével a 18—19. század fordulóján még nem számolhatunk. A korban uralkodó irodalmias műveltségeszményt nemcsak a művelt, felvilágosult értelmiség nagy része képviselte, hanem a képzőművészek is,[31] s irodalmi áttételeken keresztül, elvont, gyakran tudálékos képmagyarázatokkal közelíti a képzőművészethez a korabeli folyóiratok, újságok nagy része is. A képzőművészet autonóm esztétikai és vizuális megítélésének nyelve és képessége nem alakult még ki: az intellektuális megközelítés a korban — s még később is sokáig — jóval erősebb, mint a vizuális, közvetlen befogadói. Sándor István a képzőművészetet az élet esetleges, járulékos elemeként értelmezte. Azzal, hogy elválasztotta a vallástól és a mindennapi élettől, a barokk művészetelmélet expanzív, agitatív szemléletéből szakadt el, nem jutott azonban el művészet és élet szerves egybefonódásának, magasabbrendű egységének romantikus gondolatáig. Egy-két írásában azonban a képzőművészet esztétikai autonómiája gondolatának ösztönös megsejtése fedezhető fel: a művészi alkotásban való gyönyörködés szerinte dísze, fűszerezője a mindennapi életnek, de nem a kényelmet szolgáló rokokó

[31] Czifka Péter elemzése rámutat, hogy a korszaknak a kortársak szemében par excellence magyar képzőművésze, Ferenczy István is a természeti és művészeti valóság egy részét antik másolatokon átszűrve fogadta be. L. erről: Czifka Péter: *A pályakezdő Ferenczy István.* = Művészet és felvilágosodás Bp. 1978. 465—515.

tárgykultusz szintjén, hanem a „mázolások" ezreiből kiemelkedő zseniális műalkotások, remekművek ritkaságában és utánozhatatlanságában rejlő élvezet révén.[32]

Sándor István ízlésére, érdeklődésére fényt vető könyvtára és műgyűjteménye a halálát követő jogi huzavonák során szétforgácsolódott. Könyvtárát több intézmény között osztották szét, műgyűjteménye pedig valószínűleg beolvadt közgyűjteményeinkbe. Útikönyvében több helyen ír az útközben vásárolt metszetekről, térképekről, *Sokféléjé*ben pedig gyakran hivatkozik — nézeteit alátámasztandó — birtokában lévő pénzekre, műtárgyakra, illusztrált könyvekre. Műgyűjteményének néhány darabja szerepel az 1825-ben kiadott, a Nemzeti Múzeum anyagát ismertető katalógusban[33] a hazai múzeumokban azonban nem sikerült ezek nyomára bukkannom.

PAPP, JÚLIA

Les connaissances de beaux-arts et les débuts „de la pensée d'histoire de l'art" dans les ouvrages d'István Sándor

Dans sa relation de voyage parue en 1793 et contenant ses impressions de voyage en Europe Occidentale, de même que dans sa revue encyclopédique intitulée *Sokféle* (Toute sorte de choses), parue entre 1791 et 1808, István Sándor communiquait des connaissances multilatérales du domaine des beaux-arts aussi. Outre son activitée de vulgarisation, il enrichit par quelques traits concrets la préhistoire de l'histoire de l'art hongrois aussi. C'est chez lui qu'on se rencontre d'abord avec les mots statue, style, art, symbole, ligne, et c'est lui qui mentionne le premier en Hongrie la théorie de J. J. Winckelmann de l'évolution du style. En devançant la recherche de presqu'un demi siècle, ce fut lui qui fit pour la première fois une tentative en langue hongroise de déterminer l'origine du trésor de Nagyszentmiklós. Dans sa revue *Sokféle*, il rend compte, dans une étude détaillée, de l'histoire de la sculpture à partir de l'antiquité jusqu'à sa propre époque, mais il publie des écrits sur Raphaël, sur Michel-Ange, sur l'art des jardins, sur l'art égyptien, etc. Il essayait de suivre les traces des résultats des recherches scientifiques contemporaines dans ses publications s'occupant des monuments de la numismatique, de l'héraldique et de l'archéologie. Outre son intérêt pour la protection des monuments d'art et pour les musées, on peut observer dans ses écrits les germes instinctifs de la typologie et de l'iconographie et des efforts en vue de la recherche de la terminologie des beaux-arts et de l'esthétique.

[32] „. . . . hamarabb találhatni-fel tíz ezer Mázolást, mint eggyetlen egy Remeket. Ha minden szép és jó volna, tehát minden bizonnyal semmin nem tsudálkoznánk" ám akkor vajon — gondolkodik el — . . . . az Élés mellett . . . Örömet és Gyönyörködést . . . éreznénk-e?" (Sokféle 1796. IV. 143.) A Cid, a Horatiusok egy-egy szép helye, a versailles-i kert, a Medici Vénus, stb. „a' szépségében eggyetlen egy vala. " (uo. 143.) stb.

[33] MILLER Jakab Ferdinánd: *Cimeliotheca Musei Nationalis Hungarici*, sive Catalogus Historico-criticis Antiquitatum, Raritatum, et Pretiosorum cum Bibliotheca Antiquaria, et Numaria eiusdem Instituti. Budae, 1825. 45. és 52. o.

LENGYEL ANDRÁS

A Szeged története (1920—1925)

„A jó újság a közönség hivatalos lapja."
(Juhász Gyula)

Szeged város leghosszabb életű, bár törésekkel, visszalépésekkel tarkított történetű napilapja, a *Délmagyarország* — indult 1910-ben, tehát immár közel nyolc évtizede — történetének egy szakaszában *Szeged* címmel jelent meg.[1] Ez a szakasz nem volt hosszú, mindössze 1920-tól 1925-ig tartott, de még e rövid szakasz is tovább tagolódott; a Szeged önmagában is már-már több lapnak tekinthető. 1920-ban, kényszerhelyzetben, ha nem is jobboldali, de határozottan „lojális" újságként indult a „szünetelő" *Délmagyarország* helyén, utóbb azonban, de még hamarosan, visszatért régi liberális-baloldali hagyományaihoz, majd — újabb szerkesztőváltozás után — a liberális-radikális *Világ* vidéki rokonlapja, a szegedi liberális polgárság és a szervezett munkásság orgánuma lett. Ez utóbbi szakasza, mely 1922—23-tól betiltásáig tartott, a lap fénykora, egyben, ahogy Péter László írta, a vidéki újságírás Horthy-korszakbeli történetének egyik csúcsa.[2] Történetének föltárását ez már önmagában is indokolja. De van ennél általánosabb érvényű indoka is a *Szeged*ről való értekezésnek. A vidéki lapok mindenkor a *helyi társadalom* nyilvánosság teremtő fórumai voltak, s így vizsgálatuk akkor is kívánatos, ha nivójuk esetleg nem éri is el fővárosi társaiékat. A helyi társadalom, a helyi nyilvánosság viszonyaiba ugyanis ezek világítanak bele — anyagukkal is, színvonalukkal s esetleges színvonaltalanságukkal is. A *Szeged* pedig az ország akkori második legnagyobb városának viszonyait tükrözte és alakította, s így ismeretének hiánya az egységes magyar sajtótörténet megírását is akadályozza, vagy legalábbis egyoldalúvá, főváros-centrikussá teszi.

1. *Az „előtörténet"; a Szeged megindulása és első szakasza*

A *Szeged* létrejötte egy sajátos helyzet következménye volt. A város ugyanis, mely a trianoni Magyarország második legnagyobb lélekszámú városa lett, a háború végén különleges körülmények közé került. 1918 decemberében a Franchet d'Espéray tábornokkal megkötött belgrádi szerződés alapján, a franciák Szegedet

[1] *A Délmagyarország fél évszázada 1910—1960*. Jubileumi emlékkönyv. Szerk. LŐKÖS Zoltán, PÉTER László, [Sz.] SIMON István. Szeged, 1960. 6., 81. A Szegedről l. még PÉTER László: *József Attila Szegeden*. Szeged, 1955. 7—8., 10—11., JUHÁSZ Gyula *Összes Művei* 7. köt. Sajtó alá rend. ILIA Mihály. Bp. 1969. 334. (E kötet a továbbiakban: JGYÖM)

[2] PÉTER László: *József Attila Szegeden*, 8.

H. Lengyel András
105. sz. 1989. k.n.
SZTE BTK Könyvtár

237

SÁNDOR ISTVÁN. Márciusban egy párisi kis kórházban meghalt festészetünknek egy szép reménysége, *Sándor* István (szül. 1905. febr. 23. Budapesten.) Éveken át Réti Istvánnak volt tanítványa a Képzőművészeti Főiskolán s ott kitűnt nem közönséges tehetségével, de szorgalmával is. Párisba mintegy másfél évvel ezelőtt ment ki. Két ízben kapott kitüntetést a *Szinyei Merse Pál Társaságtól* s nagyobbára arcképekkel vett részt a *Társaság* által rendezett *Tavaszi Szalonban* 1926- és 1927-ben. 1925-ben a Szinyei-díjazottak kiállításán három rézkarccal is szerepelt. Halálát egy hirtelen támadt tüszős mandulagyuladás okozta.

MAGYAR MUVESZET
1927. 237. l

Mezőgazdasági osztály.

TÁJÉKOZTATÓ:

„Mg“ a mezőgazdasági osztály VIII., Eszterházy-utca 3. alatti épületét,
„Áo“ az állatorvosi osztály VII., Rottenbiller-utca 23—25. alatti épületét,
„Kg“ a közgazdaságtudományi kar IV., Szerb-utca 23. alatti épületét,
„K“ pedig a központi épületet (XI., Műegyetem-rakpart 3—5.) jelzi.
A tanrendben *-gal jelzett címek a nem kötelező ajánlott tárgyak címei.

S. 4. *István*, festő és grafikus, * 1904, † 1927 márc. 22. Réti István tanítványa volt. A Szinyei Merse-Társaság művészi díjával 1923. Párizsba ment tanulmányútra, ahol egy év alatt három kiállítással aratott sikert. Itt érte a váratlan halál. Arcképeket festett főleg s rézkarcokat is készített (Koresmai verekedés, Rózsadombi táj stb.).

Érkezett 1905 máj. 3.

388/1905 sz. (Kpest, 1905 máj. 2. 37455 sz. a.)

A vall. és közokt. miniszter leküldi Tolna megye múzeuma könyvtári osztályainak használati szabályzatát. (Felterjesztés VII. 7.)

Sándor István

Sándor István (1905–1927): festő és grafikus. Réti István növendéke volt. Képmások festésén kívül rézkarcolással is foglalkozott.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. Corvina 1977.

Sándor János

festő, vir.

eredetileg Nagy Sándor János nevén szerepelt.

Állítólag a szegedi Csillag-ban ült.

Pótyi Jiam közlése

1940 márc. 6.

1871
Nagypap
M
Virágnyitó má
Éppen úgy délután
Rémitő bömbölés
S megszületett Muki
S nehogy gondoljátok
50éve ennek! Az idő
Noha eltagadja, lány
Ha teszi a szépet ~ de
Tudjuk, hogy nagypapa
50éve immár a szület
Jó barát volt mindig
Hogy a neves napot, mé
Gyertek azért össze
Május 4én ~ ép sze
A Molnár szigeten
Jó vacsora lészen - ak

Sándor János festő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Dunántúl (Pécs)

Megjelent: 1942 DECZ. 2 5.

)-(SÁNDOR JÁNOS FESTŐMŰVÉSZ KARÁCSONY NAPJÁN BEFEJEZI KIÁLLITÁSÁT. Sándor János, a kiváló festő a környékbeli sokácokat évek óta szerettel festi. A sokác-figurák mozgását, biztos rajzával, gyönyörű színeivel, valósággal megeleveníti a vásznon. Festészete sokoldalú, témáit a mindennapi életből meríti, azért képei változatosak és elbeszélők. Tájképei hangulatosak és levegősek. Balatoni tájait, állatképeit egyaránt biztos ecsetkezeléssel, könnyedén oldja meg. Virágcsokrai színesek és diszkrétek. Mélytónusú erdőrészletein játszik a napfény. A kiállított művek néhány szép darabja Pécs műbarátainak gyüjteményébe került.

385 Redő Ferenc: Szentendrei ... 16

352. *Iványi Ödön:* Cigányleány, o. f. 170.—
353. *Z. Hadzsy Olga:* Boldog Margit a Nyúlak szigetén, olaj 3800.—
354. *Matzon Frigyes:* Női akt, terrakotta 400.—
355. *Udvary Pál:* Tüzérségünk a Körös-parton, o. f. 700.—
356. *Deli Antal:* Hegyek között, o. f. 400.—
357. *Udvary Pál:* Vasárnap délután, olaj 1000.—
358. *Deli Antal:* Vizhordó, o. f. 400.—
359. *Udvary Pál:* Szentendrei processzió, olajf. 800.—
360. *Lux Elek:* Táncosnő, bronz 700.—
361. *Sárkány Gyula:* Parasztlány a műteremben, o. f. 1200.—
362. *N. Bánd Viktória:* Késői napsütés, o. f. 200.—
363. *Pohárnok Zoltán:* Halászkikötő északon, o. f. 600.—
364. *Boldogfai Hajgató Ferenc:* Szeptember 300.—
365. *Basilides Sándor:* Szegény emberek, o. f. 1200.—
366. *N. Bánd Viktória:* Tihany, o. f. 200.—
367. *Spányik Cornél,* Interieur, o. f. 1200.—

Rézkarc-sorozat. „Koresmai verekedés"

Sándor J.

Pesti Hírlap. 1925. márc. 15. 7

Kézdi: Művészek hangversenye

A levegőben szétszórt alkotórészek kapcsolatban vannak.

Kérdés: Milyen összefüggés van a szénsav és a növények
-szénsav tartalmának változása között? Válasz:
Növekszik a szénsav tartalom a növények szénsav
tartalma.

SÁNDOR János egri ácslegény. 1752-ben Egerben dolgozik --+ Wildinger egri ácsmester segédeként.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Согласно ст. 1 Закона "О государственной службе Российской Федерации" от 27.07.2004 № 79-ФЗ (в редакции Федерального закона от 02.07.2013 № 183-ФЗ)

SÁNDOR János épitőmester. Egerben az országos összeirás alkalmával 1827-ben a külvárosban irják össze.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Tárlatnyitogató

Nyáridő

A nyári nap olyan forrón perzseli a levegőt, hogy mikroszemcsékre bomlik, s úgy reszket az aszfalt és a tarló felett, mint máskor csak a gépek motorházának teteje fölött. S mint hajdanában a Hortobágyon, ahol a jelenség olyan csodás tüneményt eredményezett, amelyet ma már csak szemfényvesztésnek gondolnánk: a délibábot.

Aki látott eredetiben már majdnem pointillista Monet-képet, az észlelhette, hogy ez a művész milyen fantasztikusan tudta anyagban megjeleníteni ezt a csodát. S aki mostanában a Dorottya utcában jár, a kiállítóteremben olyan érzése támadhat, hogy íme, a varázslók ma is köztünk járnak. Tillai Ernő Monet tiszteletére rendezett fotókiállításán ugyanis először azt gondolhatjuk, szép festményreprodukciókat látunk. Például a roueni katedrálisról. Monet negyven festményéből álló sorozatot készített erről a templomról, amelyeken más-más fényviszonyok között ábrázolva szinte feloldotta a színekben az épületet. S most itt is egy folttá oldott kép a katedrálisról... De ez a fotó magáról az épületről készült! A legfestőibb festészet hatását Tillai magas szintű technikai tudással, tisztán fotós eszközökkel érte el. A géppel, a technikával tesz valami olyat, amelyről eddig úgy gondoltuk, csak a festő, a színre különösen érzékeny alkotó tudja véghez vinni. S íme: nem. Új varázsló jár közöttünk, s a 20. század végének megfelelően: a technika varázslója. Túlszárnyalja-e s ezáltal felejthetővé teszi-e elődjét? Nem, hisz a művészet az emberi tevékenységnek az a területe, ahol az új törvények új birodalmakat szentesítenek, de nem teszik feleslegessé a korábbiakat.

Már csak ezért is fontos, hogy a régieket, a valódiakat, az igazakat mindig meg tudjuk nevezni. Hogy ne álújdonságokért lelkesedjünk, csak a valódi újnak örüljünk, s hogy képzeletbeli múzeumainkban felidézhetőek maradjanak az elmúlt idők nagyjai is. Ezért volt fontos a Vigadó Galériában rendezett Frank Frigyes-kiállítás. A 101 éve született, 1976-ban elhunyt alkotó retrospektív (visszatekintő) tárlata olyan alkotót állított reflektorfénybe, aki — itt bemutatott festményei bizonysága szerint is — valóban megérdemli, hogy művészeti tárgyakat rejtő emlékezetünk fel tudja idézni műveit. Igaz ugyan, hogy szerintem legerőteljesebb korszaka a 20-as, 30-as évekre tehető, míg a kiállítást rendező, a művész monográfiáját elkészítő Gelencsér Rothman Éva szerint „művészetének csúcsát a hatvanas években azokon a festményein érte el, ahol a merész kolorizmusa kiérlelt, átgondolt kompozíciós egyensúllyal párosult". Ez azonban ahhoz képest lényegtelen, hogy a monográfia és a kiállítás nélkül az életmű „jó úton" haladna az elfeledéshez. A „Modern magyar művészet" (Németh Lajos, 1966) egy közös zárójelet szentel neki: „Ugyancsak felhasználta a modern francia festészet néhány formamegoldását a KUT körének több festője (Frank Frigyes, Vörös Géza)", s még Az expresszionizmus enciklopédiájában Aradi Nóra A magyar expresszionizmus című fejezetben is mindössze egy nem túl sokat ígérő mondatban foglalja össze véleményét: „Frank Frigyest általában az École de Paris-t követők közé sorolják, pedig legalább annyira jellemző, a húszas évektől mindvégig, lírájának, színeinek, formaalkotásának némi expresszionisztikus darabossága." Velük szemben én Gelencsér Évát erősítem meg hitében. Ő azt mondja: „Szeretném hinni, a centenáriumi kiállítás bizonyítja majd, hogy Frank Frigyesnek fontos helye van a huszadik század magyar művészettörténetében." Szerintem bizonyítja. Mint ahogy azt is, hogy a Vigadó Galéria komoly szerepet játszhatna a magyar művészeti életben, ha programszerűen vállalná a közelmúlt nagyjainak ilyen rangos bemutatását.

Mert bár a galériák száma nagy, közülük azonban kevés dolgozik igazán szisztematikus program szerint. Enélkül viszont véletlenszerű, hogy az érdeklődő felfedezi-e a számára fontos, lényeges tárlatot, melyek nyitvatartási időtartama manapság is leggyakrabban mindössze két hét. Pedig képzeljük el egy aktuális példán: Szentendrén, a Péter Pál utcában bemutatkozik kilenc romániai képzőművész. Mennyi szervezőmunka, mennyi utánjárás, pecsétszerzés, bürokratikus akadály és földrajzi távolság leküzdése kell ahhoz, hogy a szentendrei közönség láthassa Miklósi Dénes, Bob József, Ütő Gusztáv, Bartha József és Sándor, Balogh Csaba, Kiss Pál Szabolcs, Pál Péter és Sándor János munkáit Székelyudvarhely, Marosvásárhely, Kolozsvár és Arad városaiból. Még végigírni is hosszú e sort, s mégis: 12 nap múlva mindez eltűnik. S ha valaki eközben nem tudott eljutni a Vajda Pincébe, annak csak néhány halvány xerox lap idézhetné a kiállítást. Nem idézi. Csak felhívja a figyelmet arra, hogy még mindig pazarlóan bánunk a szellemi energiákkal.

Mert egészen más a helyzet egy olyan tárlatnál, amely például a zebegényi könyvtárban látható most, ahol a kiállító, Aknay János festőművész tudván tudja, hogy kultúrmissziót teljesít, amikor nagyméretű szitagrafikáit két hétre elzarándokoltatja a Dunakanyar festői falucskájába. Ahol a közönség a helyi lakosság s a kultúr-turisták, ahol tehát nem a nézőt utazik a művekért, hanem a műveket utaztatják a nézők kedvéért. Én azonban azt gondolom, hogy még ilyen esetben sem lenne hosszú akár a két hónapos kiállítás sem, hiszen a bemutatott már-már festményértékű nyomatok állandóan megújuló élményforrásai lehetnének a könyvtár törzsközönségének is.

• Chikán Bálint

SÁNDOR János

Sándor János festő

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Dunántúl (Pécs)

Megjelent: 1942 DEC. 17.

)-(SÁNDOR JÁNOS FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLITÁSA. A Dunántúl nyomdával szemben, Perczel utca sarkán levő helyiségben néhány napja áll a kiállítás. Sándor János, az országszerte ismert, jónevű festőművész alkotásainak színejava teljesen megtölti a kistermet. Figyelmes szemlélés után kibontakozik előttünk az igazi tiszta művészet. Sokac képeit szeretettel festi, figuráiba szinte lelket lehel. Sokac vásár sugározza a színeket, fölényes lendülete, a háttérbe vesző mozgó figurák tömege a művészi ábrázolás magaslatán áll. „Vadvirág" csendélete színeiben olyan friss, hogy azt a hatást kelti, mintha illatát is éreznénk. Balatoni képein a gyöngyház színei pompáznak. Elkelt a Miska c. képéről csak úgy árad a lelkiség. „Csacsifogat az erdőben" keresetlen színeivel, játékos napsugarával elragadó. Hortobágyi képei és Rostokolás c. képe hangulatosak és színgazdagok. Ezek valóban művészi értékű, szívvel-lélekkel megfestett képek. A kiállítás nívóját emeli még néhány múzeális festmény. Br. Mednyánszky László, Tüll Ödön, Udvary Géza elhalt mesterek művei, amelyek a művész gyüjteménye. A tárlat nyitva d. e. 9-től este 6 óráig.

SALY ÁRPÁD

NY. MIN. O. TANÁCSOS

TÜZIFA- ÉS SZÉNNAGYKERESKEDŐ

F/1995.

Méltóságos
Nagyságos

Dr. Sz

SZÁ

*193*3. február. *hó* 27 *n szállított* 1

-.5o

1 kö

s

Sa.

Fizetendő: a számla vételekor.

Érvényes fizetések csak hivatalos nyugtánk ellenében, vagy a M. kir. Posta útján eszközölhetők. Fizetési késedelmek esetén, bármily csekélyek is legyenek, havi 1 százalék kamatot számítunk.

"ÉLET" IRODALMI ÉS NY

J. Sándor János

inkabb József láz!

koll. kiáll.

Pécs 1940

Katalogusa a pécsi

Katalogusok között.

Munkereskedelmi

anyagnak látszik

és a kiállítás

nem személyes

akciója

ínos.

obbrafordult. Feje kopaszodik, a és körszakálla hosszú. Paszo- begombolva viseli. Testét jobbra

Körirata: »DAMJANICH JÁNOS« : »*Zala Gy.*«

ormű, átmérője 63 cm. — Lelt. sz. György adománya 1899 márczius tt az 1899 április 27-iki 22742 sz. az 1900 június 2-iki jegyzék szerint elfogadta az 1900 augusztus 2-iki — Öntési költsége az 1901 október al engedélyeztetett (564–901). — én (564–901), 1902 október 3-án 7-én (318–904). — Elszámoltatott 01), 1902 október 3-án (681–902) 04). — Az elszámolást jóváhagyta (35–902), az 1902 október 27-iki 4 november 15-iki 18026 szvsz.

dság-szobor talapzata éjszaki részé-

65

Sándor Jenő

Műcsarnok festő Bpest
1906–7. tél. kiáll. 199, 200, 564

MEGHÍVÓ

Sándor József - Attila festőművész
kiállításának megnyitója
1994. 07. 25-én (hétfőn) $18^{\underline{00}}$-kor
a martonvásári általános iskola
régi épületében (könyvtár) Szt. László u. 1.
Megtekinthető: július 25-től augusztus 07-ig
naponta 9-12 , 14-19-ig.

többet mondhatják el a színek szemünkhöz és tudatunkhoz súrlódó érintéséről; másfelől pedig azoknak a vonalhálóknak a fölkutatásával, amelyek magukba foglalják a mozgás anatómiáját és nyelvtanát.

Ez az, ami Sándor József festményeit jellemzi, kezdve az **Ikárusz**tól, folytatva a műteremképeken, egész a **Dózsá**ig (érdemes megfigyelni: a műterem-téma, ez az olyannyira sápadt-akadémikus műfaj, milyen intezív erősségű nála; festményein a műterem mint a színek szállásadó- és találkozóhelye, mint a piktúra hiteles belső szentélye jelenik meg — s mindezen túl, illetve mellett: jellemzi ezt a festészetet a monumentális igénye — egy nálunk szokatlan monumentalitásé, ami egyaránt észrevehető a képek méreteiben és atmoszférájuk telítettségében, a rejtett, de elementáris feszültségben, ami átjárja a színeket és vonalakat. Ezért hiszem azt, hogy Sándor József, ha épp olyan szigorú és következetes lesz magához, mint eddig volt, valóban érvényes és maradandó emlékművet állít a látásnak.

SZŐCS GÉZA

MŰTEREM
olaj — 140 × 160

REPÜLÉS—BUKÁS
olaj — 110 × 160

DÓZSA
olaj — 140 × 280

EMLÉKEK EGY MŰTEREMBŐL (I—XI.)
olaj — 30 × 45

AZ ÉN VILÁGOM
olaj — 160 × 160

REPÜLÉS A „FEHÉR HEGY" FELÉ
olaj — 110 × 160

TÖREDÉKEK I
akryl — 50 × 70

159.

KORUNK GALÉRIA

1981. JÚNIUS

I.P.C./M. C.-N., 1981-6532, 500 ex.

SÁNDOR JÓZSEF

A NÉZÉS BOLDOGSÁGA

Azt gondolom, Sándor József a nagy ígéretek közül való. Mint akinek még egyszer, utoljára, megadatott a lehetőség vásznon rögzíteni a **nézés boldogságát** — azt az örömöt, ami a látásban kapcsol össze bennünket a világgal, az ént a nem-énnel: azt az érzéki gyönyörűséget, ami a színekben és vonalakban való elmerülés.

Mindezt pedig nem azzal a szenvedéllyel, amivel a tobzódók igyekeznek fölhordani a vászonra az összes megragadható színt, s a vonalak minél kuszább-bujább szövevényét: nem ez a reménytelen ambíció irányítja, másként próbál emlékművet állítani a látásnak. Egyfelől azoknak a harmóniáknak a kitapogatásával, amelyek a leg-

M Ű V É S Z E T
VIII.évf.1909.
295.l.

Péczely
Béla

S á n d o r J e n ő :

Tanulmány/Fekvő ifju/

Szénrajz

„Pour arriver á la belle Forme il faut modeler rond et sans détails intérieurs". Mert „la belle Forme ce sont des plans droits avec des rondeurs". Erre a kérdésre: Pourquoi ne fait-on pas du grand caractére? Ez a felelete: — Parce qu'au lieu d'une grande Forme on en fait trois petites.

Benne van Maillolnak egész művészete e maga szabta törvényeiben és ezekkel akár akadémikus is lehetne, ha minden művén nem látnánk meg a természettől kapott olyan erős emócióit, amelyek csaknem gyermekké teszik ezt a szenzibilis lelkű művészt, aki nagy gyöngédséggel keresi, figyeli a szépet és megtalálja mindenütt mindenben.

A nagyközönség Maillolt csak mostanában kezdi ismerni és megszeretni, a szalónokból, ahol nem éppen sűrűn mutatkozik vagy ha a boulevard des Italiens lármás tolongásából betér a csendes rue Lafitteba a képkereskedő Vollard kirakatából marasztják apró bronz szobrai, amelyek mind kövérkések, fiatalok, üdék, frissek akár az erdei patak partján nőtt szamóca. Közvetlenségükért megnézik még azok is, a kik dolgaik után sietve, nem sokat törődnek a magasabb művészettel és akiknek a szobor és a kép vagy a díszbe kötött könyvek, nem mások, mint lakásukat csinosító bútordarabok. Ám meglehet a Maillol intimitása közelebb hozza őket, ha csak egy lépéssel is: a tiszta művészethez, a hazug képek, a hazug szobrok és a hazug könyvektől.

KOZMUTZA KORNÉLNÉ

TANULMÁNY
SÁNDOR JENŐ RAJZA

Művészet 1909

ERDŐSZÉLE
PÖRGE GERGELY RAJZA

Sándor

S. 5. *József*, festő, * Gyömrő 1887 dec. 7. Münchenben végezte tanulmányait s 1910 óta állít ki Budapesten impresszionista szemléletű utcai képeket, többnyire tömegeket kitevő staffázzsal (pl. Englischer Garten Münchenben). Jeles rézkarcokkal is szerepelt (Halászbástya, Bazilika). 1913. Vízözön c. kompozíciójával ezüstérmet nyert a Nemzeti Szalónban. 1921. kitüntető elismerést kapott a Műcsarnokban, 1922. u. o. a Lipótvárosi Kaszinó díját nyerte. 1913. a Nemzeti Szalónban, 1918 és 1920. az Ernst-múzeumban, 1925. a Benczúr-Társaság kiállítása keretében, 1929. a Műcsarnokban volt kollektiv kiállítása Öreg város, csöndes emberek c. olajfestménye a Szépművészeti Múzeumban, Kálvin-tér és A Szerviták-temploma c. képe a Fővárosi Múzeumban. A Benczúr-Társaság tagja.

Budapest 1936 márc. 12.

E. L.

II. 407

1.

1905. január 5.

A vasvármegzei kultúr-egzlet elnökségének: a könyvtári államsegély felhasználásáról beterjesztett jegyzék el nem fogadtatik s okmányolt számadás kéretik (962/1904)

A nagyhatalmak az olasz—jugoszláv konfliktus likvidálását Belgrádra és Rómára bízzák

Belgrádból jelentik: *Nincsics* volt külügyminiszter a szkupstina tegnapi ülésén tartot beszámoló beszédében Jugoszlávia és Albánia viszonyáról szólott. Nincsics után Voja *Marinkovics*, volt külügyminiszter, a demokrata párt vezére beszélt, aki utalt arra az elvre, hogy

a Balkán a balkán népeké

és hangoztatta, hogy külpolitikai beszámolójában Perics külügyminiszter is ezt az elvet vallotta a jugoszláv külpolitika alapelvéül. A balkán-háború kitörése alkalmával, 1912-ben, Poincaré kísérletet tett arra, hogy *a nagyhatalmak vállaljanak érdekteleneséget a Balkánon.* Ez a kezdeményezés meghiusult Ausztria-Magyarország ellenállásán. Ha Poincarénak sikerült volna ezt az elvet elfogadtatni, akkor valószínű, hogy a történelem

megkíméli a világot a nagy háborútól.

Minden okunk megvan arra, hogy ragaszkodjunk ehhez az elvhez. A világháború annyira megrázkódtatta a civilizáció alapjait, hogy csak barbár ember volna képes arra, hogy ma újból háborút zúdítson a világra.

A szkupstina tegnapi ülésének végén Marko *Trifkovics* elnök, miután javasolta, hogy Wilder független demokrata képviselőt az olasz követ megsértéséért büntetésül három ülésnapról zárják ki, felszólította Wildert, hogy kérjen bocsánatot a megtámadott olasz követtől. Wilder kijelentette, hogy erre nem hajlandó, mert meggyőződése, hogy mindaz, amit délelőtt mondott, minden tekintetben helytálló. Az olasz sajtó, különösen a *Giornale d'Italia* mindenféle álhireket közöl, amelyek még a király személyét sem kímélik. Meggyőződése, hogy az olasz sajtó támadásai anyagát az általa délelőtt jelzett forrásból, az olasz követtől szerezte.

A szkupstina ezután, mint már ismeretes,

Wildert három ülésről kizárta.

A szkupstina mai ülésén a külügyi vita során *Jovanovics* Jovan, a földmüvespárt vezére, volt londoni követ, elsősorban az olasz—jugoszláv viszonnyal foglalkozott. Olaszországgal — mondotta — azon az alapon kell rendezni a kérdéseket, hogy

a Balkán a balkáni népeké, az Adriai-tenger pedig szabad tenger.

Véleménye szerint az ország nehéz földrajzi és gazdasági viszonyai miatt minden kormánynak arra kell törekednie, hogy

rendezze viszonyait Magyarországgal és Bulgáriával.

Bulgáriával szemben a kezdeményezésnek Belgrádból kell kiindulnia,

Magyarországgal pedig minél hamarabb alá kell irni a forgalmi és kereskedelmi konvenciókat, továbbá biztonsági szerződést kell vele kötni.

A szláv szolidaritás alapján kívánja, hogy Oroszországgal minél hamarabb helyre kell állitani a diplomáciai kapcsolatot. Oroszországban nemcsak a III. Internacionále működik, de ott él a testvér orosz nép.

Utána *Drnljovics* Szekula dr., a Radics-párt szónoka, volt montenegrói föderalista képviselő szólalt fel. Támadta Nincsics politikáját, aki veszendőbe hagyta menni a balkáni érdekeket. Úgy látszik, Perics sem tartja magát ahhoz az alapelvhez, hogy a Balkán csak a balkáni népeké lehet.

El kell kerülni a külső hatalmaknak a balkáni ügyekbe való minden beavatkozását,

további ügyelni kell arra, hogy a balkáni államok se avatkozzanak egymás belügyeibe. Minél előbb meg kell kezdeni a Bulgáriához való közeledés munkáját és előbb-utóbb

államjogi kapcsolatba kell lépni vele.

Szerinte Bulgáriában megvan a hajlandóság egy nagy balkáni szláv állam alapítására. Albániáról szólva, nem tudja, *nem volna-e kelgesebb az Olaszországról való viszonyról beszélni,* mert Albánia ma csak Itália expozitúrája.

A királyságnak a szomszédokkal jóviszonyt kell teremtenie, *különösen pedig Magyarországgal.* A szerb-horvát-szlovén királyságot *Magyarországhoz földrajzi fekvése és gazdasági körülmények kapcsolják.* Reméljük, hogy

a magyar államférfiak meg fogják akadályozni, hogy a magyar politika szlávellenes irányban haladjon.

Tiltakozik *Markovics* budapesti útja ellen. Nem érti, hogy a radikális klub miért nem zárta ki Markovicsot tagjai sorából

A Szovjet-Oroszországgal való kapcsolatot helyre kell állitani. Külügyi bizottság felállítását kívánja. Bejelenti továbbá, hogy a Radics-klub a költségvetés ellen fog szavazni.

Ezután *Pribicsevics* Szvetozár szólalt fel. A Wilder-esettel kezdi és a kormányt gerinctelenséggel vádolja, hogy egy képviselő közbeszólása miatt a külügyminiszter sietett bocsánatot kérni.

— Nem vagyunk Olaszország vazallusai

vagy védencei! — mondotta.

Ezután Olaszországra tért át. Szerinte *a tiránai paktum nem állhat fenn az olasz—jugoszláv barátsági szerződés mellett.* Az egyik megsemmisíti a másikat. Olaszországgal szemben a korrekt szomszédság politikáját kell folytatni, de vele szemben *a viszony nem lehet sem szivélyes, sem barátságos.* Ezután *támadja a fascizmust.* Véleménye szerint Albániának feltétlenül függetlennek kell lennie. Majd Markovics Lázár budapesti útjára tért át, amelyet erősen kifogásolt.

— A Magyarországgal való megegyezés gondolatának — mondotta — *széles alapokon kell nyugodnia.* Közeledésnek nincs értéke, ha az a népek lelkében nincs megalapozva. Szerinte *Magyarország nem változtatott semmit Jugoszláviával szemben régi politikáján.* Bizonyítékul hozza fel erre azt, hogy Bethlen István gróf miniszterelnök egyik beszédében kijelentette, hogy *Magyarország nem fog a külállamokban élő magyarokról elfelejtkezni.*

Nem akarja, hogy Magyarországban ne legyenek normális viszonyok, de *barátságtól már csak azért sem lehet szó,*

nehogy Jugoszlávia úgy járjon Magyarországgal szemben, mint ahogyan Olaszországgal szemben járt.

Kereskedelmi és forgalmi szerződések kötése más lapra tartozik, mint barátsági szerződés létesítése.

Szavait azzal végezte, hogy *a külpolitikai helyzet nagyon nehéz* és tavasszal még fontos eseményeket lehet várni, ennélfogva erőskezű kormányra van szükség.

Keleti Locarnót!

A szkupstina külügyi költségvetési vitájának utolsó szónoka *Markovics* Lázár volt, aki az olasz részről megindított kampánnyal kapcsolatban kijelentette, hogy véleménye szerint

a nagyhatalmak most már helyesen ítélik meg a helyzetet

és hozzá fognak járulni az incidens kielégítő megoldásához.

Ezután hosszasabban beszélt *a magyar—jugoszláv viszonyról. A keleti Locarno* gondolata — mondotta — már Genfben felvetődött, midőn Németország és Franciaország közeledése határozottabb körvonalakat nyert. Ebben az időben úgy Duca, mint Benes és ő is kijelentették, hogy

hajlandók Magyarországgal locarnói mintára szerződést kötni.

Magyarország azonban Apponyi Albert gróf útján *határozott nem-mel* válaszolt. Németországnak a népszövetségbe történt belépésével *a helyzet kedvezőbbre fordult.* Bethlen István gróf és Nincsics találkozása alkalmával a magyar miniszterelnök készségét fejezte ki abban az irányban, hogy

Magyarország hajlandó Jugoszláviával barátsági szerződést kötni.

A Magyarországgal való szerződésnek *visszahatása lesz a kis-entente*-ra, de nem olyan irányban, hogy a szövetséges államok egymástól elhidegüljenek, hanem azok az okok fognak csökkenni, amelyek miatt a kis-entente megalakult. A maga részéről meg van győződve arról, hogy

Magyarország és Jugoszlávia közötti közeledés a magyar—csehszlovák, illetőleg a magyar—román viszony javulását fogja maga után vonni.

Magyarország egyelőre még nem akar Csehszlovákiával és Romániával megegyezést létesíteni, ami *nem ok arra, hogy Jugoszlávia tartózkodjék a közeledéstől.* Budapesten, ahol mint magánszemély tartózkodott, meggyőződést szerzett arról, hogy *a magyar—jugoszláv közeledés maga után fogja vonni a másik kis-entente-államhoz való közeledést is.*

A külügyminisztérium költségvetésének vitája a szkupstina ma esti ülésén végetért *s a költségvetést nagy szótöbbséggel elfogadták.* Általános feltünést keltett, hogy

Peries külügyminiszter nem tartott záróexpozét és egy szóval sem válaszolt a vita folyamán felhozott kérdésekre.

A szkupstina ma délutáni ülésén valamennyi párt szónoka felszólalt s az elhangzott beszédekből megállapítható volt, hogy a politikai pártok *továbbra is fenn akarják tartani a szomszédi jóviszonyt Olaszországgal,*

azonban tiltakoznak az olasz kormány bekerítési politikája ellen.

Több szónok a Bulgáriával való szivélyes baráti jóviszony politikája mellett szállott síkra.

A béke megbontóját még saját hazájában is megköveznék — mondja Stresemann

Berlinből jelentik: A birodalmi gyülés mai ülésén *Stresemann* külügyminiszter részletes külpolitikai expozét mondott, amelyben *az összes aktuális problémákat érintette.* Mindenekelőtt az olasz—jugoszláv feszültségről beszélt s annak a véleményének adott kifejezést, hogy *a jugoszláv—olasz eseményekkel kapcsolatban elterjedt hirek nagyrésze*

alaptalanul rémítette meg a közvéleményt túlzásaival.

A dolgok jelenlegi állása mellett háborús veszélytől nem kell tartani. Ezt az állítását főleg abból az olasz jegyzékből meríti, amelyet az olasz kormány az utóbbi napokban a német kormányhoz juttatott. Az a szilárd elhatározás, hogy *Európát minden háborús veszélytől meg kell óvni,* mindenütt annyira gyökeret vert már, hogy

a béke megbontóját még saját hazájában is megköveznék.

Azt azonban senki sem tagadhatja, hogy *az általános nemzetközi helyzet még nagyon is távol áll a végleges konszolidációtól.* Németországnak éppen ezért minden oka megvan ahhoz, hogy *fokozott figyelemmel kisérje azokat az eseményeket is, amelyek közvetlenül nem is érintik.*

Az utóbbi években Németország külpolitikai helyzete úgyszólván *teljesen tisztázódott* s ez a tisztázódási folyamat egyszer s mindenkorra meghatározza azt a politikai alapot, amelyen Németország jelenlegi és jövő elhatározásainak állania kell. Németországnak csak egy érdeke van, az, hogy *ez a tisztázódási folyamat ne akadjon meg s*

az Európa ujjáépítésére irányuló nemzetközi együttműködést ne zavarja meg semmiféle incidens.

Azt természetesen Németország sem tudja megakadályozni, hogy harmadik hatalmak között bonyodalmak álljanak elő, ezzel szemben azonban *Németországnak ma már semmi érdeke sincs abban, hogy Európa államai két táborra szakadjanak, mint a világháború előtt. Németországnak nincs szüksége a szövetkezések politikájára* s a német külpolitika a kölcsönös megértés és az ellentétek kiküszöbölésének alapján áll. Nagy szerencse Németországra nézve, hogy ebben a vonatkozásban *Európa jól felfogott érdekei mindenben egyeznek Németország érdekeivel.* Ebből egyszersmind az a következtetés is levonható, hogy a legutóbbi napok eseményei a német külpolitika beállítását épúgy nem változtatták meg, mint ahogy a jövőben sem fogják megváltoztatni.

— Hogy hová visz az útunk, — folytatta Stresemann, — azt az utóbbi években megkötött nemzetközi szerződéseink világosan mutatják.

Útunk mérföldkövei a locarnói szerződés, a népszövetségbe való belépés és a berlini szerződés.

Szándékainkkal és céljainkkal nyiltan kiállunk a világ elé.

Stresemann beszédét a Ház minden oldalán általános helyeslés fogadta. Midőn Stresemann a szónoki emelvényről visszatért helyére, Marx kancellár tüntetőleg megrázta kezét.

Az ülés további folyamán Breitscheid szociáldemokrata képviselő egyik megjegyzése ismét alkalmat adott Stresemannak néhány kategórikus kijelentésre. Breitscheid beszédében azzal vádolta Mussolinit, hogy

a jugoszláv—olasz konfliktust az olasz miniszterelnök békebontó szándékai idézték elő,

mire *Stresemann* a következő kijelentést tette:

— Az olasz kormány tegnap aide-mémoir-t nyujtott át a német kormánynak, amelyben utal arra, hogy *Olaszország nem tartja szükségesnek ellenrendszabályok foganatosítását Jugoszlávia katonai akciójával szemben.* Az olasz jegyzék minden mondatából *az őszinte békevágy érezhető ki.* Ha Breitscheid képviselő úr azon a véleményen van, hogy az olasz miniszterelnöknek [illegible]bontó szándékai vannak, úgy ez rendkívül sajnálatos tény, hiszen a mai európai helyzetet tekintetbe véve, *a német kormánynak semmi oka sincs arra, hogy kétségbevonja az olasz kormány hivatalos nyilatkozatának őszinteségét.*

Lényegesen enyhült az olasz—jugoszláv feszültség

A francia minisztertanács ma délutáni ülésén *Briand* külügyminiszter részletesen beszámolt a külpolitikai helyzetről s egyúttal bejelentette, hogy a balkáni események kérdésében benyujtott szociáldemokrata interpellációk megvitatásába *semmiesetre sem megy bele.* Amennyiben *Blum* és *Fontanier* képviselők ragaszkodnának interpellációjuk megvitatásához, úgy *a kormánynak fel kell vetnie a bizalmi kérdést.*

Beavatott politikai körökben úgy tudják, hogy

a minisztertanács a népszövetségi tanács összehivása ellen foglalt állást

s arra az álláspontra helyezkedett, hogy a jugoszláv—olasz konfliktus megoldásának leghelyesebb módja

nemzetközi vizsgálóbizottság kiküldése Albániába.

Olaszország hír szerint a Quai d'Orsay-n kiegészítő nyilatkozatot tett, amely *a francia kormányt minden tekintetben kielégitette.* Az általános vélemény Párizsban ma este az volt, hogy *a feszültség Jugoszlávia és Olaszország között lényegesen alábbhagyott.*

A minisztertanács után *Briand* külügyminiszter a késő délutáni órákban *Spalajkovics* párizsi jugoszláv követet fogadta s közölte vele, hogy *a londoni, berlini és párizsi kormányok véleménye szerint a népszövetségi tanács intervenciója, valamint népszövetségi kutató-bizottság kiküldése a jugoszláv—olasz konfliktussal kapcsolatban nem jöhet számításba,* tekintettel arra, hogy

a konfliktus a népszövetség beavatkozásával oly jelentőséget nyerne, amilyen jelentősége egyáltalában nincsen.

A nagyhatalmak a konfliktus likvidálását Belgrádra és Rómára bízzák. Briandnak ez *a döntő jelentőségü nyilatkozata* párizsi politikai körökben azt a véleményt hozta felszínre, hogy a jugoszláv—albán határon lejátszódott események kivizsgálására most már

a nagyhatalmak belgrádi követségeinek katonai attaséi kapnak megbizást.

A külügyi vitához még feliratkozott szónokok felszólalásaiktól elálltak. A vita ezzel véget ért és a szkupstina [illegible] külügyminisztérium költségvetését

Belgrádban *Kennard* angol és [illegible]cia követ *ma este fölkereste Perics külügyminisztert.* A látogatás hír szerint *a Perics által említett vizsgáló-bizottság kérdésével áll összefüggésben.*

Ochridában meggyilkoltak egy jugoszláv-barát politikust

Ochridából jelentik: *Sali* bég albán emigránst, aki már hosszabb ideje Ochridában tartózkodott, *meggyilkolták.* Sali bég Esszad pasa idején nagy szerepet játszott és *jugoszláv-barát érzelmeiről volt ismeretes.* Ahmed Zogu uralomra jutása után visszatért Albániába és most *állitólag politikai merénylet áldozata lett.* Ugyancsak politikai okokból gyilkolták meg Tiranában *Banzsovics* ochridai kereskedőt is.

Buchinger Manó visszatér Magyarországra, ha szabadlábon védekezhetik

Napok óta beszélnek arról, hogy a szociáldemokrata munkásság körében mozgalom indult meg *Buchinger* Manó hazatérése érdekében. Ez a mozgalom legutóbb a szakszervezeti tanács titkári állásának betöltése kapcsán lett ismét aktuális. *Jászai* Samu halálával ugyanis megüresedett ez az állás és a szociáldemokrata munkásság körében sok híve van annak a gondolatnak, hogy az állást *Buchinger Manó töltse be.* Természetesen ez csak akkor lehetséges, ha *Buchinger* Manó visszatérhet Magyarországra. Az állásra *legközelebb kiirják a pályázatot,* amely rövidesen le is jár és ezért el kell dönteni, vajjon *Buchinger* Manó elnyerheti-e az állást, avagy sem. Ma délelőtt *Pongrácz* Jenő dr. ügyvéd *Buchinger* Manó megbízásából *kérvényt adott be az igazságügyminisztériumba* és azt kérelmezte, hogy biztosítsák *Buchinger* Manó részére, hogy *visszatérése esetén nem korlátozzák személyes szabadságát, hanem szabadlábon védekezhetik az ellene felhozott vádakkal szemben.* Ha az igazságügyminisztérium erre engedélyt ad, úgy *Buchinger Manó visszatér Magyarországra* és ebben az esetben aktuálissá válik a szakszervezeti titkári állásnak vele való betöltése.

Leszállitották az osztrák leszámitolási kamatlábat

Bécsből jelentik: Az osztrák nemzeti bank főtanácsának mai ülésén elhatározták, hogy a két aláírásos és 30 napnál később lejáró váltók leszámitolási illetékét *az eddigi ½%-ról március 23-tól kezdődően ⅛%-ra szállitják le.*

Már az első napon fáradt volt a költségvetés vitája

A képviselőház, miután harmadik olvasásban elfogadta a biztosítási javaslatot, megkezdte a költségvetés vitáját. Amikor *Temesváry* Imre megtartotta előadói beszédét, *csak egypár ember lézengett a teremben.* Délelőtt az ellenzéki szónokok beszéde iránt volt még érdeklődés, délután pedig amikor a kormánypárti képviselők vettek részt a vitában, *már az első napon olyan álmosan, unottan folyt a vita, mint máskor a második-harmadik hét végén.*

Hegymegi-Kiss Pál az első szónok, aki ki is fakadt e nagy részvétlenség ellen. *A polgári ellenzéket kiirtották és a többséget sem érdekli ez az ellenzék nélküli parlament.* A kormány a királykérdést óhajtja megoldani. Szeretné a szónok visszaállítani a régi morált és ezért indítványt kíván benyujtani, amely

kötelezné a képviselőket, hogy bocsássák polgári foglalkozásukat és jövedelmeiket a közvélemény nyilvántartása alá.

Nem érzi a nemzet akaratát ebben az országgyülésben, ahol az alsóháznak a súlyát veszélyezteti a mammut-többség és amely a felsőház túlsúlya folytán teljesen életképtelen. Beigazolja, hogy igen nagy drágaságot okozott az új pénzrendszer, amely megdrágítja az államháztartást magát is. *A hadikölcsöntartozások kérdését rendezni kell. Tiltakozik minden karitatív megoldás ellen, amely csak arra jó, hogy*

protekciós emberek szanáltassanak általa.

Az ország szégyene a hadirokkantkérdés elintézetlensége is. Kultúrállamról nem beszélhetünk akkor, amikor például *Debrecenben egyedül közel 14.000 analfabétát mutat ki a statisztika.* Követeli a hitbizományok eltörlését. El kell végre már intézni a nyugdíjasok ügyét is és kérdezi a kormánytól, hogy

mi lesz az árvák pénzével?

[illegible]ok érdekeit azért szolgálta ki a [illegible]ért azok állítólag hadikölcsönbe [illegible]ryonukat. *Miért nem gondos[illegible]bb az árvákról, akiknek vagyo[illegible]sönbe fektették a gyámpénztá[illegible]* hogy a polgári ellenzéket meg[illegible]k, nem semmisítették meg az ellenzéki törekvéseket. *Ami itt megy, az tiszta diktatúra.* Rendőrállammá leszünk s *a belügyminiszter államtitkárjának szobájában dől el minden.* Ami a választásoknál történt, az példátlan még a mi választásaink történetében is. *A kormány hivatalos jelölteket állított be és a katonasággal és népséggel megválasztatta azokat.* Ez a többség joggal érez kötelezettségeket a kormánnyal szemben, tehát nem független. Ami a miniszterelnöknek, mint pártvezérnek tetszik, abból törvény lesz.

Mindenkit megdöbbent az, hogy az összeférhetetlenségi állások mennyire megszaporodtak és ezért megindokolja határozati javaslatát,

amelynek célja, hogy a képviselők minden alkalmaztatásukat jelentsék be, amiből jövedelmet húznak.

A parlamentarizmust az egészséges pártagozódás hiánya tönkreteszi, *hiányzik a nemes verseny* és minden csak a reakció malmára hajtja a vizet. A királykérdést meg kell oldani. Lehetetlen, hogy *választások útján szerezzünk királyt és már előre is óvást emel, ha a képviselőház ilyformában akarna a királykérdés megoldásához nyulni.* Hegymegi-Kiss az ellenzéki képviselők meleg ovációja közben fejezi be nagyszabású beszédét.

Ernszt Sándor a keresztény gazdasági párt nevében jelenti be, hogy elfogadja a költségvetést, mert határozott javulást lát mindenben, csupán azt kifogásolja, hogy a *kormány keze benne van minden vállalkozásban.*

Gömbös Gyula a fajvédők nevében jelenti be, hogy nem viseltetik bizalommal a kormánnyal szemben. *Külpolitikában Róma és Berlin felé kell orientálódni.* Ellene van a francia orientációnak s az a hite, hogy a királykérdés rendezetlensége nem akadálya a Balkán felé való orientációnak sem.

Ebben a parlamentben legalább huszonöt fajvédő képviselőnek kellene ülni,

nem pedig ötnek. Tudja ő jól, hogy sokan jöttek be a Bethlen lobogója alatt is olyanok, akik a fajvédők programját vallják. Tisztázni kell a zsidókérdést, mert nem tudja, mi a kormány álláspontja, *hiszen a kormány egyik nap filoszemita, másik nap antiszemita.* A választásokon a legnagyobb korrupció és terror uralkodott. A nyilt szavazás közönséges lélekvásárlás. *A diktatúrát nem suttyomban, hanem nyiltan kell csinálni.*

Denez Ákos, a Postatakarékpénztár nyugalmazott igazgató-helyettes, a kormánypárt első szónoka. Ismertette a magyar pénzügyi szanálás történetét és kijelenti, hogy bízik a kormányban, mert *az megteremtette a konszolidációt, helyreállította a jogbiztonságot, megszüntette az atrocitásokat s kilengéseket.* Reméli, hogy hamarosan felépítik a falusi kislakásokat s közmegelégedésre fejezik be a földbirtokreform végrehajtását és *hamarosan le lehet szállítani az adókat is, főként a forgalmi adót.* Az egyfázisos forgalmiadó-rendszer híve. *A hadikölcsön-valorizációt, sajnos, nem tartja megvalósíthatónak.* Még a győztes Franciaország sem tudta ezt megcsinálni. Helyesnek tartja a karitatív valorizálást, kéri azonban, hogy *csak azokon a hadikölcsönjegyzőkön segítsenek, akik arra nagyon rászorultak, mert vagyonukat vesztették el hadikölcsönökben s oly szegények, hogy a segélyre a legnagyobb mértékben rászorulnak. Az ujságírók nyugdíjegyesülete céljára negyvenezer pengőt vett fel a kormány a költségvetésbe. Maga is ujságíró volt fiatal korában, ismeri tehát jól volt kollégái sorsát. Poros, füstös szerkesztőségi helyiségekben dolgoznak, idegölő munkát végeznek.*

Egészségüket teszik tönkre, korán megrokkannak, meghalnak. Kevesen érik el közülük a Rákosi Jenők s Holtsy Pálok korát.

Az ujságírók a magyar társadalom legintelligensebb, legkitünőbb elemei, róluk gondoskodni kell, mert ők ezt megérdemlik.

Keményen kikel a kartelek ellen, ezt a problémát meg kell oldani. A munkásséghoz fordul, amelyet ismer és becsül. Kéri, hogy értsék meg egymást a polgárság és munkásság, egyesüljenek a közös munkában. *Denczet a kormánypárt igen melegen ünnepelte s beszéde jó hatást keltett az ellenzéken is.*

Perlaky György kormánypárti kéri, hogy az adórendszerben ne csináljanak nagyobb változásokat, mert az egyszerű emberek így sem tudnak már eligazodni az adórendelkezések labirintusában. A magángazdaságok szanálását, a terményértékesítést és a kézműves kamara felállítását ajánlja a kormány figyelmébe. A költségvetést megszavazza.

Kray István báró kormánypárti szerint igazságtalanság mereven elutasítani a hadikölcsön valorizációját. Sajnos, ma alig lehet többet tenni, mint a tönkrejutott ősjegyzőket karitatív alapon segélyezni. A falusi kislakásépítő-akciót a népjóléti minisztériumra kellett volna bízni. Határozati javaslatot nyujt be, hogy a kormány a tisztviselőknek lakbéreik lekötése ellenében nyujtson építkezési kölcsönt.

A barak-lakásokat meg kell szüntetni, pedig még ma is 7—8000 ember lakik barakokban.

Kéri, hogy Zala megye jogos igényeit elégítsék ki. A költségvetést elfogadja.

Napirendi vita az újpesti polgármester ügye körül

Beck Lajos kéri beszéde holnapra halasztását. Az elnök indítványára az ülés folytatásának holnapra halasztását határozták. A napirendi vita során *Csik* József szóbahozta, hogy *Semsey újpesti polgármester ellen névtelen följelentés folytán fegyelmi eljárást indítottak,* mert a vád szerint magasabb fizetést állapított meg magának és tisztviselőinek. *Helytelennek tartja, hogy*

névtelen följelentés alapján indítanak tisztviselők ellen hajszát.

Az a tény, hogy az újpesti városi tisztviselők fizetése nagyobb, mint az ottani állami tisztviselőké. Nem foglal a kérdésben állást, mert itt csak az a döntő, hogy *követtek-e olyan vétséget, ami alapja lehet a fegyelmi eljárásnak?* Felelős itt a polgármesteren kívül a tanács és közgyülés is. Az alispán tilalma semmis, mert erre nem ő hivatott, hanem a törvényhatósági bizottság.

Huszár alelnök figyelmezteti Csikot, hogy a napirend kérdéséhez szóljon, amiből szóváltás kerekedik Huszár és Csik közt, aki elmondja még, hogy van olyan jóváhagyott szabályrendelet, amely a magasabb illetményeket rendszeresítette Újpesten, állítja azt, hogy Semsey mintaszerű polgármester.

Fábián Béla örül, hogy politikai ellenfele, *Semsey* polgármester igazai melletti emelhet szót. *Semsey az összeomlás legnehezebb idejében került Újpestre kormánybiztosnak s tehetsége, puritánsága tette Újpest népszerű polgármesterévé.* Újpest nem deficittel, hanem négymilliárd feleslegge dolgozik és szociális alkotásai mintaszerűek. Semsey tekintélye ellen mért követték el ezt a merényletet? Névtelen följelentés alapján azért indult meg a hajsza Semsey ellen, mert *a város határozta el, hogy több fizetést ad tisztviselőinek, ezzel védi moralitásukat. A megye és a minisztérium három éven át nem rendezte ezt a kérdést, nem intézték el a fellebbezést,* pedig Újpest előkelő emberei állandóan deputációztak ezért. Azt mondták, hogy *„kényes kérdés"* ez.

A hajsza azért indult meg Semsey ellen, mert nem volt hajlandó nyiltan az egységes párt szolgálatába állani a választások alatt.

Tamássy képviselő, aki nagy fizetést tud magának biztosítani a FAKSz-nál, jelentette ki, hogy ezért felfüggeszteti Semseyt, elveszi a kenyerét. *A kortes-tisztviselő tehát Tamássy szerint tehet mindent, de a puritán polgármesternek, ha nem vállalkozik korteskedésre, — el kell venni a kenyerét.* Védje meg a képviselőház ezt a kitünő tisztviselőt.

Scitovszky Béla belügyminiszter: Egész röviden kívánok felszólalni. Én magam ezekből a felszólalásokból és a sajtóból tudtam meg, hogy *miért is indítottam vizsgálatot az újpesti polgármester ellen.* Kijelentem, hogy személyes kérdéseket nem vagyok hajlandó ebbe az ügybe belevinni és

nem névtelen följelentés alapján rendeltem el a vizsgálatot.

Mikor a polgármesterek fizetése iránt érdeklődtem, akkor jöttem rá, hogy Újpesten ezek a kérdések *meglehetős rendezetlen állapotban vannak* és ezért a belügyminisztériumból küldtem ki szakértőt az ügy megvizsgálására. Olyan adatokra jöttem rá, hogy kénytelen voltam ezt az *ügyet teljes objektivitással kivizsgálni.* Végre fogom hajtani a törvényt minden személyes tekintet nélkül és teljes objektivitással. *Nem hóhérmunkát akarok végezni, hanem rendet akarok teremteni a városok háztartásában.*

Fábián Béla válaszolt a belügyminiszternek és rámutatott arra, hogy a belügyminisztérium ezt a kérdést már régen elintézhette volna, *hiszen három év óta fekszenek ott az iratok.* Ilyen alapon ő kérhetné, hogy *indítsanak fegyelmit azok ellen a belügyminisztériumi tisztviselők ellen, akik három év alatt nem intézték el az aktát.* Miért kezdi a belügyminiszter a rendcsinálást annál a városnál, amely

négymilliárd fölösleget mutat ki.

A Ház ezután elfogadta az elnök napirendi indítványát és *a belügyminiszter kért szót, hogy nyilatkozzék a Gaal Gasztonnal történt affér ja ügyében. Az ülésnek erről a részéről lapunk más helyén számolunk be.*

Szövetkeztek-e a titkos társaságok Prónay Pál ellen

Prónay Pál alezredes felhatalmazásra hivatalból üldözendő rágalmazás vétségével vá[illegible]tan állott kedden a büntetőtörvényszék *Schadl-tanácsa* előtt, *Prónay* ugyanis *A Nép* 1925 július 11-iki számában nyilt levelet intézett a honvédelmi miniszterhez, amelyben elmondta, hogy a nyugatmagyarországi ügyekből kifolyóan rágalmazás címén több tiszt ellen följelentést tett, az objektiven eljáró hadbírót azonban felváltották és a tisztekkel szemben az eljárást megszüntették. Egy titkos társaságnak,

egy maffiának a bünpalástolására vezethető vissza,

— írja *Prónay* Pál nyilatkozatában —, *hogy a bünösöket a megtorlás alól kivonták.*

A nyilatkozat tartalma miatt indult meg *Prónay* ellen az eljárás, aki a tárgyaláson a valóság bizonyításának elrendelését kérte. *Darvay* János védő terjesztette elő a bizonyításra vonatkozó indítvány, amelynek a bíróság helyt adott és nyomban megkezdte a tanuk kihallgatását. Az első tanu *Hültl* Gusztáv tábornok, a legfelsőbb honvédtörvényszék tanácselnöke, aki kijelentette, hogy

ő nem tagja semmiféle maffiának.

Györffy László alezredes hadbíró kihallgatása következett ezután.

Elnök: Tagja ön valamely titkos társaságnak?

Györffy: Én hadnagy koromban esküt tettem, *eskümhöz hű maradtam és oha semmiféle titkos társaságnak nem voltam tagja.*

Prónay:

— Nem tartozott alezredes úr egy Etelközi fajvédő szövetséghez?

Györffy: Megmondtam már, nem tartoztam semmiféle szövetséghez.

Juhász István ezredes-hadbíró kihallgatása következett ezután, aki szintén kijelentette, hogy *nem tagja semmiféle titkos társaságnak.*

Több tanu kihallgatása után a tárgyalás folytatását csütörtökre halasztotta a bíróság.

Nem vásárolnak birtokot

Az *Országos Mezőgazdasági Kamara* jelentése szerint a terményárak némi emelkedést mutatnak. Az eladható terméskészletek általában fogytán vannak.

Az *állatforgalom* az ország minden részében megélénkült és különösen a jóminőségü állatot keresik és fizetik meg. *A lóárak a külföldi vásárlásokra országszerte emelkedtek.* Ugyanígy javulást mutat a sertés és a baromfi ára is. A szarvasmarha ára kis mértékben csökkent, bár a kereslet még mindig élénk. Baranya egyes községeiben, például a kisebb gazdák csak 1500 koronát kapnak a tej literjéért és ugyanakkor a vidéki gócpontokon a fogyasztók 4000 koronáért vásárolják a tejet. Fővonal mellett fekvő, legjobban értékesítő uradalom tud csak 2500—2600 koronás tejárat elérni.

A *hitelviszonyok* terén némi javulás mutatkozik.

A miskolci kamara jelentése szerint a választások alatt szünetelt *adóbehajtás* újból erőre kapott. Ezzel szemben sok a fizetésképtelen gazda és így az adóhátralékok növekednek.

az ingatlanforgalom lanyha és inkább csak kisebb parcellák cserélnek gazdát.

Hajdúban 480—1600, Biharban 300—1000, Szatmár és Beregben 300—800 pengő között van egy kat. hold föld ára, míg Orosházán egész 2000 pengőig emelkedik. Cegléd vidékén a szőlő holdja 2—3000 pengőért is kapható, viszont a jobb szántó 1500 pengő körül van. Baranyai kisgazdáknál kis parcellák 1200—1600 pengőért cseréltek gazdát, míg ugyanott homokos föld 400—500 pengő. Zalában a földár 500—1200 pengő körül mozog és ugyanitt újabb parcellázásokról tesznek jelentést. A Dunántúl felső részén a legdrágább a föld Sopron megyében, ahol holdja 1600 pengőig emelkedik, a legolcsóbb pedig Esztergom megyében, ahol 850 pengő átlagban, míg a vidék többi vármegyéjének átlaga 900—960 pengő között van.

A haszonbéreket továbbra is általában búzában állapítják meg.

Hajdúban, Békésben 2—4 q, Biharban 120—200 kg., Szatmárban 100—150 kg. búza a holdankénti haszonbér, Csanádban viszont hagymaföldekért 5 q búzabért is fizetnek. A Dunántúlon Baranyában 100—150 kg., Tolnában 150—250 kg., Zalában pedig 60—200 kg. között mozog a haszonbér, azonban kisbirtokosok néha ennél többet is adnak. A Felső-Dunántúlon a legmagasabb haszonbérek Sopron megyében vannak, még pedig egész 4 q-ig, a legolcsóbbak viszont Esztergom megyében, ahol átlagosan 80—100 kg. között mozog a földek holdankénti haszonbére.

A *munkásviszonyok* javulnak. Több munkaalkalom kínálkozik. A mezőgazdasági napszámbér 2—3 pengő között mozog, csak szőlőmunkánál emelkedik 4 pengőig.

Réthy mester nyilatkozik fiatal tanítványáról, Sándor Istvánról, aki hirtelen meghalt Párizsban

Párizsból érkezett a párszoros híradás, amely szerint ott hirtelen meghalt Sándor István fiatal, huszonhárom éves magyar festőművész. Az eddig ideérkezett hírek szerint *Sándor* István *tüszős mandulagyulladásban halt meg egy kis párizsi kórházban.*

Szinte pillanatok alatt futott szét ez a szomorú hír a magyar művésztársadalomban, *egy csupaélet ifjú és egy nagyreményü magyar tehetség elmúlásáról.* Azokban a körökben, amelyekben tegnap még lelkesedéssel és a bizalom erejével beszéltek a fiatal huszonhárom éves *Sándor* István festőművész jövőjéről, *ma részvéttel emlékeznek meg róla*

Sándor István, aki a fiatal magyar festőgeneráció egyik legtehetségesebb és legtöbbet ígérő tagja volt, másfél évvel ezelőtt indult ki, hóna alatt egy pár vázlattal, Párizsba, a művészet hazájába. *Sándor István elnyerte a Szinyei-díjat és mint Réthy István legkiválóbb növendéke ment ki.*

A *Magyar Hirlap* munkatársa beszélt ez alkalommal

Réthy Istvánnal,

aki a fiatal festőművész tanára volt hosszú időn át.

— Mélyen megdöbbent a fiatal művész halála, — mondotta *Réthy* István. — *A legújabb generáció*

egyik legtehetségesebb és legtöbbet ígérő tagja volt,

nekem kedves növendékem, aki körülbelül három esztendővel ezelőtt került ki kezem alól. A Képzőművészeti Főiskolának volt lelkes, szorgalmas növendéke. Éppen ma délelőtt voltam kint a Szinyei Társaság által rendezett tavaszi szalónban, amelyet a Nemzeti Szalónban fognak megnyitni és

ott láttam Sándor Istvánnak két igen szép portréját a falon.

— Tudomásom szerint Párizsban is *sikerei voltak, hiszen egyedül tartotta el magát, ami nagy szó.* Kis, barna, erős, egészséges fiatalember volt, aki nagy előszeretettel sportolt. Határozottan állíthatom, hogy

mint piktor rövid időn belül a legelsők közé emelkedett volna,

ha a végzet közbe nem szól. Nemcsak kitünő portretista volt, de a kompozíciói is mély emberi gondolkodást árultak el.

— Külföldi tudósítók ülése. A külföldi sajtószindikátus fontos nemzetközi hírszolgálati kérdésben rendkívüli tagülést tart hétfőn, március 28-án, este fél 8 órakor a Fészek Kör helyiségében. A március 25-ére kitűzött ülés elmarad.

— Panama-számot ad e héten az *Ojság,* kétszáz viharos viccel a belföldi panamaiparról és rokonszakmáról. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal, Budapest, VI., Ó ucca 12.

GYERMEKÁBRÁZOLÁSOK

Vidám, derűs, kedvesen komolykás, boldogan bámész gyermekarcok köszöntsék most Anyák Napján e lap olvasóit! Virág helyett a magyar festészet mezejéről, a legszebb magyar gyermekábrázolásokból válogattunk ez alkalomra néhányat:

Brocky Károly a múlt század első felének hírneves művésze, mosolygó arcú, ragyogó szemű, tündérien bájos leánykát festett. Finoman árnyalt színeivel a bőr selymességét, a ruha s a szalagdísz könnyű anyagát mesterien érzékelteti.

A magyar festészet legnagyobb mesterének, *Munkácsy Mihály*nak két szomorkás, komoly gyermekábrázolását választottuk. A sötétszőke hajú, elgondolkodó, barna bársonyruhás *Leányka képmása* a Magyar Nemzeti Galéria legújabb szerzeménye. Mind ezt a képét, mind az *Inas mappával* című tanulmányát művészetének legfőbb értékei: mély emberábrázolása és meleg, aranybarna tónus jellemzik. E két festmény jelenleg a drezdai képtárban rendezett Munkácsy kiállításon szerepel.

A századforduló és a huszadik század elején két legjelentősebb művésztelepünknek: a nagybányainak és a szolnokinak alapító mestereit, *Hollósy Simont* és *Bihari Sándort* egyegy művük képviseli. Művészetükben a műterem egyenletes megvilágítása helyett már a napfény, a szabadban való ábrázolás, a plein air festés is tért hódított. Hollósy képén napsütötte udvaron bámészkodó, kékszemű leányka arcára széles karimájú zöld kalap vet árnyékot. Bihari *Piros kalapos leány* című művének derűs színei, üde bája vonzó. Nemrég elhunyt jeles művészünknek, *Pór Bertalan*nak fiatalkori remekében, a *Vöröshajú fiú*-ban a kamasz gyerek őszinte, figyelő tekintete, természetes egyszerűsége, kitűnő festői kvalitásokkal párosul.

Az édesanyák legnagyobb öröme: a gyermek. Ezért ünnepeljük az Anyák Napját gyermekportrékkal, a gyermek művészi megjelenítésével.

dr. Bodnár Éva

Hollósy Simon:
(1857—1918)
KISLEÁNY NAGY ZÖLD KALAPBAN

Bihari Sándor:
(1855—1906)
PIROS KALAPOS LEÁNY
(1900-as évek eleje)

Pór Bertalan:
(1880—1964)
VÖRÖSHAJÚ FIÚ ARCKÉPE
(1905)

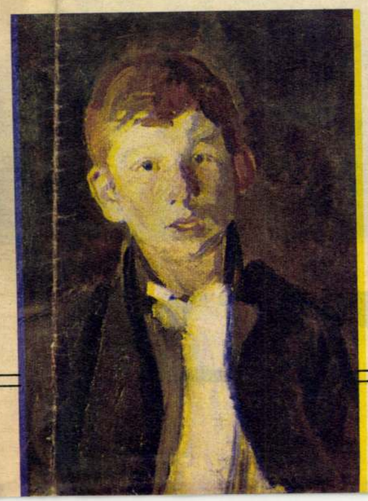

Munkácsy Mihály:
(1844—1900)
LEÁNYA ARCKÉPE
(1870 körül)

Brocky Károly:
(1807—1855)
LINYKA KÉPE
(1850 után)

Munkácsy Mihály:
(1844—1900)
INAS MAPPÁVAL
Tanulmány Zálogházhoz
(1874)

REPRÓK:
SÁNDOR GÉZA

KORAI

Kényelmes, meleg, mindkét oldalán viselhető Garbó-stílusú szövetkabát. A modell fehér-sötétkék, de kevésbé kényes színekből, vagy csupán paszpol díszítéssel megoldva is ugyanilyen csinos volna

Davy, Dejac, Fouks, Hechter, Korrigan és Scherrer modelljei I. W. S. felvételek

Egy ruha — sok alkalomra. A lumberjack vonalú blúz kifejezetten sportos, nappali úti viseletté teszi. De ha levetjük, a rakottszoknyás ruha felsőrésze ujjatlan és egészen sima, vagyis: estére is megfelelő

Új vonalú esőkabát, csak a derékig érő villámzáras csukással. Olyan divatos, hogy szép időben is nyugodtan felvehetjük

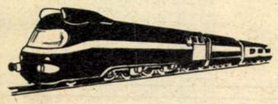

Az év talán legszebb kabát-ruhája. Aki úgy jobban szereti — és többet törődik a praktikus szempontokkal — hosszú ujjal csináltassa. Ruha, vagy kabát? Ezt valóban annak hordjuk, aminek akarjuk

kártyakaszinó és 5. a mohamedánok zarándokhelye. Tehát a cég is elküldte ügynökét Törökországba, de a jelek szerint Kemal Atatürk ugyanazt válaszolhatta, mint elődje...

Alkudott rá két főherceg is, de végül is a »szolgalmi jog« miatt nem tartották érdemesnek megvenni. A »szolgalmi jog« a nagyközönséget illette, vagyis bármikor, bárkinek jogában állt a Wagner villába bemenni, megcsodálni Gül Baba türbéjét, s ezen a címen elbarangolni, felkapaszkodni a csavaros csigalépcsőkön, elbolyongani a boltíves átjárókon, megbámulni a gyönyörű kilátást Pestre... Tehát emiatt nem akadt vevője, legalábbis főúri vevője a Wagner villának.

Akkor már lakói is voltak a furcsa épületnek, mindenre elszánt hontalanok; a Kisasszony meséli, hogy akadt közöttük egy elszegényedett gróf is, aki, hogy nyomorát enyhítse, fehéregér tenyésztéssel foglalkozott, és mellesleg »kitermelte« a lakása gyönyörű mozaik parkettáját és cirádás fehér falburkolatát — fűtési célokra...

A Katona—Székely—Molnár cég is törököt fogott hát, ezúttal a szó legszorosabb értelmében. S hiába akart szabadulni tőle.

■ KÍSÉRTETEK HÁZA

Ha gazdája nem is, bérlője végül akadt a harmincas években, egy vállalkozókedvű menyecske személyében.

Királyi néni csak úgy sugárzik a boldogságtól, hogy végre egyszer alkalma van felidézni azokat a régi szép időket, amikor ő volt a ház asszonya, bizony még mint Mária, Marika, Mariska, panzió-tulajdonos. Vidám élet zajlott itt (rossznyelvek szerint túlzottan is vidám): kedves vendégei nemegyszer csaptak dáridót a főépületben levő nagy, közös ebédlőben, folyt a bor, táncoltak még az asztalon is...

Volt aztán néhány igazán idegborzoló élménye is: »Egy kedves, fiatal pár például itt lett öngyilkos, a férfi katonatiszt volt, a szolgálati fegyverével lőtte főbe magát meg a feleségét. Ha ugyan a felesége volt az a szép hölgy. Bizonyára azért, hogy ne kelljen visszamennie a frontra... Vagy szerelem, féltékenység lett volna a dolog mögött?!« Még most is végigfut a hideg a háton.

»Á, mégiscsak a háború kergethette őket a halálba...«

A háború alatt ment tönkre az ő jó kis üzlete is, a panzióba katonaságot szállásoltak el, a lovaik széttiporták Gül Baba gyönyörű rózsás- és dáliás kertjét, (a szél már nem orgona- és akácillatot hozott a dombról, hanem port és füstöt kavart a hajdan pompás árkádok alatt...).

Szinte fellélegzett (mint előtte mindenki), amikor a panziót államosították, s a főváros átvette a már akkor is romos, roskatag épületet.

Ez 1950-ben történt.

Azóta 17 év telt el. S amit a háború és a háború utáni első évek lakásfoglalói megkíméltek az épületből, azt tönkretette az idő és az időjárás vasfoga. Az úri világ e pöffeszkedő épületkolosszusa ma már nem más, mint siralmas romhalmaz, ha úgy tetszik: elvarázsolt kastély, kísértetek háza.

■ A HALÁLOS ÍTÉLET

Mint mondottuk, elhangzott fölötte a végső szó, a halálos ítélet. Néhányan — Király néni meg a Kisasszony — máris siratják. Pedig egyelőre kár minden elejtett könnyükért! A hitetlen Tamások csak legyintenek: nem lesz a bontásból semmi! Évek óta ígérik már. Az okosok azt számolgatják, hogy harminckét lakójának új lakást adni, a régit lebontani s a helyébe legalább egy függőkertet építeni, ugyanannyiba kerülne, mint felújítani. S latolgatják, nem lenne-e ésszerűbb helyreállítani, hiszen a szerkezete ép, s ha nem is műemlék, hozzátartozik Buda panorámájához. S talán az se bolond gondolat, hogy csináljanak belőle szállodát — ha Király néninek megérte, talán a város vagy az állam se fizetne rá...

Mindenesetre gyorsan, gyorsan csináljanak vele valamit! Heródekné, a házfelügyelő szerint addig, amíg valakire rá nem dől egy oszlop, egy lezuhanó kő, vagy míg valaki össze nem töri magát az omladozó lépcsőkön... Ő maga eddig háromszor szenvedett itt agyrázkódást. Mert nem olyan ártalmatlanok ám ezek a fantomok, szellemek és kísértetek!

Zsigmondi Mária

Szobor-kompozíció

A Kisasszony

Megint leszakadt egy korlát...

KASTÉLY

Europa
Lapterjesztő és Könyvkiadó R.T.

Budapest, V.
Rothermere u. 12. III. 2.

Sándor Ferenc

mindertett Szeged

l.

Betnár

114. l.

Tek

Európa

film és könyv kereskedelmi

vállalat

Budapest

V Visegrádi u. 36

Sándor Ferenc

Thieme Becker

XXIX. 396.1

(Lyka)

T. 3515.

iszitett lap felirata a medaillon

12 cm.

92-25 XXXVII.

Sándor Ferenc

menyezetfestő asztalos XVIII. sz.

Talán azonos

Asztalos Sándor

Ferenccel

l.

Gyevrák Emlékkönyv

122. l.

Gyula (Ugocsa vm)

XVIII. sz.

Sándor Fegner

mojeret festő

~~[illegible]~~ lásd

Ráth. II. 490.

Láindor Ferenc

1766. Iáros

lásd

Asztalos Láindor Ferenc

alatt

Domfáep.

R. D. K.

SÁNDOR Ferenc asztalos

XVIII. sz. Gyula (Ugocsa m.) ref. templom, mennyezet

1776. Lónya, ref. templom, szószék

Agghászy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 266. II. 112. e.

két orca megnyitása és azután a nyelv balfelének a kivágása! Szegény! fájdalma ugyan csak kevés volt, de borzalmas ez az operáció! Csaknem közvetlen közelében voltam! Utána újból elkísértem az ágyába. — Délután meglátogattam, ott ült az ágyban, mint a nyomorúság élőképe, de hála Istennek túl mindenen! —

Augusztus 19.

Reggel a gyerekekkel Körmendre utaztam. Lalát, Theophil fiát magunkkal vittük, hogy Ivy, a felesége zavartalanabbul maradhasson az urával. —

Gyorsan eltelt az időnk, nekem sok volt az olvasnivalóm az orvosi újságjaimmal, mert most már az én koromban szinte csak a szakfolyóiratokat olvasom, meg filozófiai, vallásos dolgokat Istenről, lélekről stb. —

Hazaérve az a jó hír várt, hogy Ancsi hízott! Vigasztalás az utóbbi napok nehéz ideje után.

A gyermekseregem körülvett, és mindenki Theophil után kérdezett. Mislnek hosszan el kellett mondanom az operáció minden részletét.

Ma éjjel olyan orkán volt Körmenden, hogy a park legnagyobb fái kidőltek, sok ablak betört, és a víz betódult a szobába. — Egyik villám és mennydörgés a másik után, a kert levelei besodródtak a zsalugáteren! — A kicsik a mi szobánkba menekültek, ...

SÁNDOR Éva grafikus

Sydneyben él.
A Cheshire kiadó albumban jelentette
meg fametszeteit.

Irodalmi Újság 1968 okt. 1. 8.

Sándor Géza

Fotografikáit bemutatja a lap.
Repr.

A fenti, négy képből álló fotografikát lásd: Péter András: "Angyal" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 7.
XX. évf. 6. sz. 14. lap.

Sándor Géza

Fotografikáját bemutatja a lap.
Repr.

A kép Swierkiewicz Róbert: "Monotipiák" c.
képének hátlapján látható.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. ápr. 17.
XX. évf. 16. sz. 4. lap.

MDK

Sándor és Goldmann épitészek

Épitési eng. Vállalkozók Közl. 1909.nov.17. 3.l.

Sándor Gabriella, Jazekas

L: Badár Balázs

Kresz M.: Merre tart ... ? 86-93

Jászkunsáj, holnok, 1978. nov. XXIV/3-4

Sándor Gabriella, fazekas.

Amióta a Gerencsér Sebestyénről elnevezett országos fazekaspályázat megindult, 1966 óta a mezőturiak mindig sikerrel szerepelnek. 1978-ban Mezőturról 12-en pályáztak, többek között Kőműves Lajos, Chuletzky Ildikó Sándor Gabriella és többen értek el kiváló helyezést.

Kresz Mária: Merre tart Mezőtur fazekossága?
Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 91. old.

Gy. Sándor József

Gy. Sándor József: "rézkarcai közül néhány igazi, mesteri technikát és tartalmi finomságot jelez. Olajképei nyugtalanok, szinben erőtlenek".

Csuk Jenő: magyar hangulatu zsáner és állatképeit egyrészt dicséri, másrészt szigoruan birálja, majd óvja témáinak ismétlésétől,- ~~irja~~ Décsey Géza a "Benczur Társaság" kiállitásán, a Mücsarnokban bemutatott müvekről.

Czencz János: folytonosan ismétlődő aktjai egyhanguak.

ÉLET, Bp. 1925. márc. 29. XVI. évf.
7. sz. 139-140. lap.

Sándor József

A Benczur Társaság tagjainak külön kiállitásáról ir Mátrai Vilmos.
Sajnálatos eseménynek tartja, hogy a Műcsarnokban rendezett "Tavaszi Tárlat"-tal egyidőben, attól távolmaradva szerepelnek.
A két kiállitásról szóló részletes kritikát és az abban feltüntetett művésznévsort lásd: Barabás Miklós nevénél.
A Benczur Társaság művészei:
Pentelei Molnár János, Udvary Géza, Czencz János, Sándor József, Kunwald Cézár, Boruth Andor és Lux Elek.

Élet, Bp. 1923. május 6. XIV. évf. 9. sz. 213-214. lap.

Sándor József

A Szent György - Céh grafikus kiállitásán nem csak grafikusok szerepelnek Margitay Ernő megállapitása szerint, aki a tárlatot ismerteti, s értékeli: Marastoni József és Szemlér Mihály rézkarcai kulturtörténeti jelentőségüek. A modernek közül: Hegedüs László: "Fraknói művészház" c. karca, Erdőssy Béla meggyszinü kőrajzai, Bottka Miklós rézkarcai, Nagy Sándor "Gödöllői erdőrészlet"-e, Prihoda István: "Mulató társaság"-a, Tardos munkái, Sándor József: "kissé Brangwynes "Theatiner Kirche"-je, Bayer Agost: hidegtü "Drezdai részlet"-e mérsékelt dicséretet érdemelnek. Közülük Bottka: "Körmöcbányai részlet"-ét és Erdőssy: "Havasi ut Szentlőrinc mellett" c. müveket hozza a lap a 227 és a 268. lapjain.

Élet, Bp. 1915. márc. 7. VII. évf. 1o.sz.235.lap.

Gy. Sándor József

A "Tavaszi tárlat"-ot ismertető kritika véleménye az ott bemutatott művészi alkotásokról:

Czencz János: "Limanovai részlet" /410. old./ c. műve "megvesztegető művészettel készült."

Boruth Andor: "Önarckép"-ét megemliti csupán.

Gy. Sándor József: "Öreg város, csendes emberek" /439.old./

Rudnay Gyula: "Menekülő asszony" c. képe "erővel és tudással teli alkotás" /438. old./
Repr.-ók.
A kritikában felsorolt egész művésznésort lásd: Rudnay Gyula nevénél.

Élet, Bp. 1917. ápr. 8. IX. évf. 14. sz. 347-348. lap.

MBK

Sándor Imre építész

Magánép. eng. Építő Ipar, 1906. jan. 14. 16. o.

MDK

Sándor Imre

Dani Mihály dr., Erdélyi-u. 5930. hrsz. három-emeletes ház; terv. Sándor Imre.

Épitő Ipar, 13.sz. 1907.márc.31. 129.l.

MDK

Sándor Imre

VIII. Erdélyi-utca 5930. hrsz. a. III.em.ház
ép. Sándor Imre.

Vállalkozók Közlönye, 1907. márc.27. 6.l.

MDK

Sándor Imre építész

Magánép. eng. Bp. Épitő Ipar 191o. jun. 26.
267 l.

MDK

121820. Sándor Imre, ép.

I.,Andor-u. 26.sz. földszintes ház megépítésére engedély.

Magánépitési engedélyek Budapesten.Vállalkozók Közlönye Ip. 1907.jun.12. 5.l.

MDK

Sándor Imre épitész

épitési engedély

Vállalkozók Közl. 1909. aug. 11. 3 l.

Sándor Imre

büdszentmihályi

szürszabó

XIX sz

Györffyszűr

138. l.

Rábakecskédi ifjusági egyesület népkört.

IV. 262.

Sándor Imre

Keramikáiból kollektív
kiáll. a Műcsarnok
1913. évi iparművé-
szeti kiállításán.

Sándor Gyula

festő

1896 – 1900

Címzisk 1930. 88. l.

Sándor Gyula

1902 polg. isk
képesítés

Ferkèpzomfoiskèvk

128.

ıst,vizióját/felső rész/ adja.Az
ıs belesző,akiknek kompozicionális
ı ifjut.A felső csoporttal gesztu-
ıt.Az alsó csoporton nyilvánvalóan
ılső rész is nozgalmas és drámai,
ıtvitel /1517/ /Lo spasimo di Sici-
ivészi zsenijének.Sok alakot ad,
ınte elvész a kompozicióban.Vannak
ıa alakja/,amelyek jobbak.A kompo-
ıio Romanora vall,
ıokban még több táblakép ismeretes
ıljebb csak az ő Pervei,vagy váz-
ı.Ferenc Madonnaja a Louvreban,
ıb.

Sándor Gyula

festő.

Jó eredménnyel

végbiz. nyelv

Értérnisk

1900/1901.

23. l.

Esterházy Tamás bázó (1652.)

Ábbé

:ti áramlatából kell táplálkoz-
ı, akárcsak a művésznek.
— Ellentétben veled, úgy lá-
m, a ma rajzpedagógusainak
igy többsége az alkotó folya-
atoktól is távoltartja magát,
ezektől az általad említett
oblémáktól — ha úgy tetszik
rszellemtől is.
— A dolgok a létben összekap-
olódnak — a vízcsepptől a ten-
ren át az életig —, ez egy
mplex világkép, ez hiányzik a
a rajzpedagógiájából.

SÁNDOR Gyula építész

Alsókubin, Csaplovics-könyvtár épülete
1904

Sörényi 1996 111.

TVÁ N Y

ó pengőről,mely összeget elnöki

ra a Müemlékek Országos Bizottsá-

elnök

Sándor György

ács

1713(?) Gyergyófalu

l. Bal Hel 62.1

lázd

szabó: Erdélyi

mesterkedők

kívánja erősiteni az okt
telünket. Fontos uidonsá
publicitás kivánalmát, a
európai és tengerentuli
kapcsolatok kiépitésében
az amerikai Getty-alapit
sében Marosi Ernő már ed
vállalt.

Monumentális - tul
sugalló - kézikönyv-prog
zetben van, a program ez

Egyetért a topográ
tok fontosságával.

Vitája az elképzel
mert a Kutatócsoportban
len hierarchiáját" nem a
fogja megoldani. Átjárha
tok között és nem monstr
létrehozása. /A kutatók

SÁNDOR István

PAPP Julia: Képzőművészeti ismeretek és a „művészettörténeti gondolkodás" kezdetei Sándor István irásaiban. Magyar Könyvszemle, 105.köt. 4. sz. 1989 355 - 368. p. F

MDK

Sándor István

Mai magyar kerámia kiáll. Siklósi várban, 1968.
Janus Pannonius Muz. füzetei 14.

MDK

Sándor István

Váza

Mai magyar kerámia kiáll. Siklósi várban 1968.
Janus Pannonius Muz.füzetei 14.

MDK

Sándor István, kerámia

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

MDK

Sándor István kerámikus

Üttörő-állomás kerámia-diszitése

Uj képzőmüv. alkotásokkal.... Magy. Nemz. 1953. aug. 11.

Eger (Heves)

Harangöntő-utca 4. Ház, földszin
Oldalhomlokzata Torony-utca 4.sz.
muzeumban. A Jusztel /Isztl/ har
században.

(Breznay-Karczas: Egri képeskönyv. E
1956)

Sándor István keramikus

az iskola kerámia-szakosztályát Sándor István vezeti. Növendékei részt vesznek munkáikkal a Tudományos Akadémia egyik kutatási programjában. A feladat: hogyan lehet kerámiával változatosabbá tenni a lakótelepek arculatát?

Megay László: Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola. Budapest, 1975. 10. 18. old.

Sándor István

képítette a kerámia órakertet (1955)
a XX Gubócsi lakótelepen.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973 1335

3921

Sándor István

művei díszítik a XX. Gubacsi lakótelep épületeit.

Mezza László, Mernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

3921

Sándor István

1021

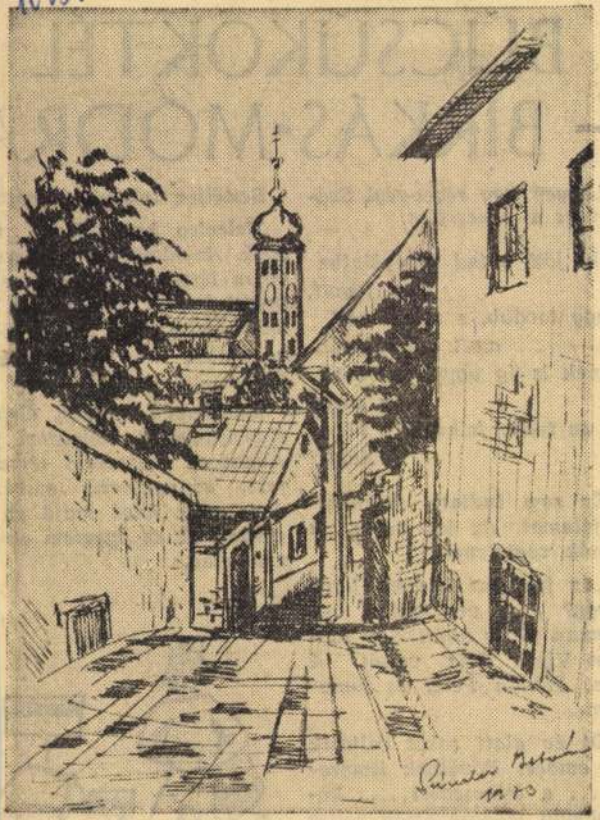

SÁNDOR ISTVÁN:

SZENTENDREI UTCARÉSZLET

BÚCSÚKOKTÉL — BIRKÁS-MÓDRA

Legyen egy réges-régi Szádi-vers a bevezetőm:

„Aki jött, mind új épületbe fogott,
Megy tovább, s másra vár, amit abbahagyott.
Ennek is ég ugyan szívében a vágy,
Ez se tudja felhúzni a háza falát..."

Én sem tudtam „felhúzni" a falamat. Az idő véges, a témák végtelenek.

„Az ifjú azt kérdezi, hová megy? / A vén pedig? — honnan jő és miért?" — idézem Vihar Béla versét. A vén: Fábián Péter és jómagam.

Öt év alatt sokat változik az ember. Bővülnek ismeretei... a lelkesedést.... komolyabb megfontoltság váltja fel — idéztem egy PDLF-cikk elejéről, amely, mint más cikkek is, „hasznosan foglalták el a helyet".

Beszéljen inkább ő maga

„Jelenleg harmadéves v gyok. Az elmúlt év februá jában látott napvilágot el prózai írásom, amit azóta másik követett. Eddig fő novellákat írtam, de kö áll hozzám a szatíra...

Műveimben eddigi élet élményanyagát dolgozom f Állandóan visszatérő téma falu, az egyszerű embe élete, akik közé majd én visszatérek az egyetem elv zése után.

MDK

Sándor István iparm.

Artner T: Fiatal képzőm. és iparművészek kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4.l.

Sándor István

Tányér, kerámia
Tányér, kerámia
Váza, kerámia
Kis váza, kerámia
Váza, kerámia
Nagy tál, kerámia

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 31 l.

80 körül: Apostolfejek.

zent Pál megtérése
ászon, olaj, 84×98 cm.
z Ipolyi-gyüjteményből.
Őszi kiállítás, 1930. Ipolyi, 88. szám.

)USSIN, GASPARD DUGHET (francia festő, 1613—1675)
risztus sírbatétele
ászon, olaj, 38×30 cm.

Sándor István MDK

kerámikus

"Kerámia diszkut" repr. 21.o.

Rozványi Márta: Uj szobrok, uj épületek.

Müterem 1958 I.évf. 12. sz. 16-21.o.

Sándor István

Váza, reprodukció

III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás Iparművészeti Muzeum katalogusa, Bpest, 1955

20 lap

Sándor István MDK

keramikusmüvész

galambos kutját a Mezőgazdasági Kiállitáson állitják fel.

Müterem 1958 I. évf. 9. sz. 46.o.

MDK

Sándor István

V. Orsz. Iparm. kiáll. Műcs. 1965.

Sándor Istvan

Művei a IV. Iparművészeti Kiállitáson.

Említve.

Valóság, 1960. 2. sz. 67. l.

Sándor István

Tányér fehér alapon, zöld, barna díszi.
" kékeszöldre alapon, sárga díszi.
Váza fehér alapon, zöld, barna "
kis váza, fehér alapon kék, barna, zöld
sárga díszi.
Váza reperzett mázzal
Nagy tál, barnás, kékes díszi

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll. 1955

Kovács Margit

Vitézi ének (1961)

Öreg csősz (1961)

Lovas (1961)

Csősz család (1961)

Kovács Margit kiáll. 1962

Katalógus: Oelmacher Anna

MDK

Sándor István

váza

3. M. ipm. és népmüv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

Sándor István
keramikus

M.D.K

Hab alakú dísztáljat mutatta be
az üllői úti párthár kulturtermében.

P. Brestyánszky Ilona: Fiatal iparművészek kiállítása a
József Attila-lakótelepen.

Művészet, 1963. május – 37 lap

MDK

Sándor István

Sándor István /keramia/ műveivel szerepelt a IV.Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31. Kat.

Sándor István MDK

Galambos kut.repr.

Népszava, 1958.aug.1.

MDK

Sándor István

kerámia

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959. dec.

Sándor István

keramikus

Budiparrajzisk

1941–42. 10. 1

M.D.K.

SÁNDOR István
Vasák

a ferencvárosiak kiállitásán

/s.m./ Kerületi kiállitások Budapesten

Magyar Nemzet 1961. december 6.4.1.

MDK

Sándor István

iparművész

Fiatal Képző és Iparművészek kiáll. Ernst Muz.
1955. jun.

Sándor István

"A főváros számára készitet alkotások között az első nagy vállalkozás a mezőgazdasági kiállitás dekorálása volt; ebben ... Gádor István, Sándor István, Kiss Roóz Ilona, Simó Ágoston és Csekovszky Árpád vettek részt."

P. Bresztyánszky Ilona: Iparművészek a fővárosért. I. Korámikusok . - Budapest, 1970. 11.sz. 2 18-20. l.

Sándor István

„Mussiláló Kislány 1, – Jálnó fiuk"
Kerámia faltap (2), 4,5 – 4,5 m?
Pécs, Nyugati városrén, 24 Tanítermes
iskola, bejárati fal.
Baranyam.

Tájékoztató 67/65, képző és Iparművészeti
Lektorátus - 9 l.

Sándor István

Keramikus

l. Budiparajzisk

1940-41: 20 l.

Sándor István

Keramikus

Budapesztiek.

1941–42. 19. l.

Sándor István

keramikus

l. Budiparrajzisk

1940-41 12 l.

Sándor István

Említve

P. Brestyánszky Ilona: Parműnészek a Fővárosért

Budapest, 1970. nov. 18-20. l.

Gy. Sándor József

Több, kiváló kvalitásu tájfestménnyel jelentkezett a Mücsarnok tavaszi kiállitásán,-irja kritikájában Kun Imre.
Müvészet c. rovat közli a beszámolót.

A HÉT, Bp. 1921. juni. lo.
XXXII. évf. 15. sz. 255. lap.

Sándor József festőművész és

Beszédes László szobrász a Nemzeti Szalon kiállitásán szerepel müveivel. A kritika szerint: "a megemlitendő kivételek a Nemzeti Szalon kiállitásán,.. a sok emlitésre nem méltó név között," de a két művész alkotásait külön nem mutatja be, hogy mivel vivták ki a kritikus elismerését.

A HÉT, Bp. 1912. szept. 15. XXIII. évf. 37. sz. 599. lap.

Sándor József

Fémjelzett nevek a tárlaton cimmel sorolja fel a Müvészet c. rovatban közölt beszámoló A Nemzeti Szalon Téli Kiállitásán szereplő müvészeket: Zemplényi Tivadar, Heyer Arthur, Kató Kálmán, Sándor József, Boemm Ritta, Lakos Alfréd és nem utolsó sorban Horvay János, -teszi hozzá a kritika.

A HÉT, Bp. 1916. dec. 24.
XXVII. évf. 52. sz. 755-756. lap.

Gy. Sándor József

Hatásos tájképeinek kifejező erejét megdicsé-
ri Kázmér Ernő: "A Mücsarnok Tavaszi Tárlata"
c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1918. márc. 31.
XXIX. évf. 13. sz. 2o1-2o2. lap.

Gy. Sándor József

"A HÉT" lapjain -helyszüke miatt- nincs mód ar
ra, hogy a kritikus minden kvalitásos müvészi
munkát lajstromozzon, de az alant felsorolt
nevek, tekintettel értékes alkotásaikra- még-
is ide kivánkoznak:
Gy. Sándor József, Balló Ede, Rózsaffy Dezső,
Gara Arnold, Perlrott Csaba Vilmos, Béli Vörös
Ernő, Pilch Dezső, Kunwald Czézár, Kornai Jó-
zsef, Szlányi Lajos, Wagner Géza, Nádler Ró-
bert, Zombory Lajos, Endrey Sándor, Szüle Pé-
ter müvészekről szól Felvinczi Takács Zoltán:
"A téli tárlat III." c. beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

Gy. Sándor József

Kitünő rajzoló, szereti a térben szétáradó fényt, mely a mozgalmas formákat meghatározza. Pentelei Molnárral hasonlitja össze, akinek "merőben ellenlábasa" de nem olyan nagy festő, mint amilyen nagy lefestő amaz,"állitja /- m -/:"Képek a tárlatokon" cimmel az Ernst Muzeumban szereplő müvekről.

A HÉT, Bp. 192o. szept. lo.
XXXI. évf. 28. sz. 432. lap.

Gy. Sándor József

Díjnyertes mű:

Fk. p. „Football-match", olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabad-Szakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945.

MDK

Sándor Jenö, graf.

Tanulmány. /Sándor Evi/. Rajz.
Repr.

Müvészet.1909. 295.l.

Sándor Jenő

MDK

Vázlat, olf.

Erdei munka, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli kiáll. nemzetközi

MDK

Sándor Jenö, festöm.

564. Tanulmányfej. Olf.

Mücsarnok. 1906/7. téli nemzetk.kiáll. Kat. 52.l.

Sándor Jenő MDK

Tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetközi kiáll.

Sándor Jenő
Festő nő, olaj

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
14 l.

K.D.K.

SÁNDOR "Juci" festő

1902-ben Nagybányán a Hollósi-iskola növendéke volt

Réti Bk. 1954. 325. l.

MDK

Sándor Jenő, festő.

Tanulmányai. Uf.

A Szegedi Képzőműv. Egyes. műtiáll. - Szeged 1907. VI.

Katal. 9. l.

MDK

Sándor Jenő, festő.

213. Vázlat, of.
222. Festő nő. "

A Szegedi Képző mův. Egy. műkiáll. - Szeged, 1907. III.

Kat. 14.

MDK

Sándor Jenö,

1902-ben az iskolában dolgozott

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 78.l.

Sándor Jenő
Tanulmányfej, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
9 1.

Sándor Jenő
Vázlat, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
14 l.

MDK

Sándor Jenő

"Tanulmány"c.rajza.Repr.

Művészet,1909.

Gy. Sándor József

"Kollektivek" cimmel öt fiatal müvész kiállitásáról számol be a Müvészet c. rovatban közölt kritika. A tárlatot az Ernst Muzeumban rendezték: Czencz János, Jobbágyi Gaiger Miklós, Szász Vilmos és Gy. Sándor József müvészek.
Gy. Sándor József rézkarcai a kritika szerint erősen Frank Brangwyn hatása alatt állnak. A palettát javasolja a müvésznek, mert az jobban megfelel természetének.

A HÉT, Bp. 1918. május 19.
XXIX. évf. 2o. sz. 314. lap.

Sándor József

M. signal /Margitay Ernő/ a Nemzeti Szalon kiállitásán szereplő művészek nevét és munkáját ismerteti:
Kernstock Károly, Illés Antal, Beszédes László, Bednár János, Endrey Sándor, Komáromi Kacz Endre, Mérő István, Rákosiné Gedneczy Ilona, Sándor József, Fisder Edvin, Jaschik Almos vettek részt a tárlaton.

Sándor József: "egész tömeg üde pasztelljét, biztos tudásu tollrajzát" a kritika igen komoly elismeréssel méltatja.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 22. IV. évf. 38. sz. 1215-1216. lap.

Sándor József

"Mosó asszonyok" cimmel Sándor József, "Részlet a müncheni AU-ból" cimmel Frank Frigyes müveit hozza a lap.

Zádor István, Prihoda István és Papp Lajos alkotásait nagyrabecsüléssel méltatja az "Irodalom és Müvészet" c. rovatban a kritika.

Mind az öt müvész a Nemzeti Szalon őszi tárlatána szerepel müveivel.

ÉLET, Bp. 1913. szept.28. V.évf.39.sz.
" " " okt.19. " " 42."
1242, 1243, 1353. lap.

Sándor Jenő

1907/8 - 1908/9

Ferk'pzomfoisk'vk

128. l.

Kiváló tisztelettel

Általános Bank.

Sándor Jenő

Művészet 1909. 295

Tégla, bélyegzés római VI.132

Sándor Jenő

Nagybányai kiáll. kat. 1912

78

Sándor János

az előbbi tervpályázaton kiemelt megvételt nyert
egyik terv egyik szerzője.

dr. Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének
tervpályázata. 1970. - Magyar Épműv. 1971.4.sz.2-4.l

Dr. Angel Torres

Sándor János

Galamb Erzsébet - Sándor János: A magyar kórházterveze
fejlődése és irányai.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.

51. l.

Sándor János, festő

Kiemelve: Sinharmónia c. festménye.

Dér Endre: Notenlapon – a téli táclatról

109.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. március

XXVII

3.

Sándor János

az idei T. Szegedi Téli Tárlaton szerepelt műve: „Színharmónia"-ja. (említve)

Dér Endre: Naterzlapon – a téli tárlatról. Tiszatáj, 1973. márc. 109. old.

Mattyasovszky Zsolnay

Mattyasovszky Zsolnay
társaság illusztris ta
Pécsett gyujteményes k
dezett tárlat megnyitó
java jelent meg. A kiál
XXXX és ujabb munkáib
magas müvészi becscsel
tékü. Az előkelő közöns
sült a kiállitáson, ame

J. Sándor János

Koll. Kiáll.

Pécs 1940

A katalogus

Áldor János Lenkó

csomagjában

Sándor János

(Szeged)

Gendélet, olaj, 55x44

Alföldi Tárlat. Gyula 1966

Kat bev Csoór István 1966

Sándor János

MDK

Műterem, o.

Szegedi nyári tárlat, Móra F. Muz. 1967.jul.

Sándor János

Kerepel a kopedi Téli Tárlaton

Popa Lajos: Egy találkozás képei.

Tiszatáj 1967 II. v. 135 old.

MDK

Sándor János festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képző-
művészek kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Kép-
zőművészek kiállítása Szegeden.
Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember.
9. l.

M.D.K.

Sándor János épitész

Az Orvostovábbképző Intézet, Sebészeti Tömb
tervpályázata 2000o Ft-os kiemelt megvétel
Társtervező: Balogh István- V.Spiró Éva-
Förster János

Magyar Építőművészet 1966/5. 2-8.l.

Sándor János, [építén] MDK

Az Orvostud. Egyetem építési tervpályázatán 30000 ft-s II. díjat nyert terv egyik kénítője.

—: Magasház előnyben 6.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. nov. 2.

Sándor János festőm.

ifj Szentiványi Gyula műtárssal közösen rendezte izléssel és stilusosan Szüle P. és Kárpáthy J. kiállitását Debrecenben.

Ma nyilik meg a Déri muzeumban Szüle Péter és Kárpáthy Jenö képkiállitása. /Gyüjt./
Hajdufölá.-Debreceni Ujság.1940. febr.25.

Sándor János, festöm.

kiállitása a Dunántul nyomdával szemben a Perczel-
sarkán lévö helyiségben:
Sokac képeit szeretettel festä.
Vadvirág csendélet.
Balatoni képek.
Miska c.képe elkelt.
Csacsi fogat az erdöben.

/-/ : Sándor János festömüvész kiállitása.
Dunántul. Pécs. 1942 . dec.17.

Sándor János MDK

szerepel a kiállitáson.

"Interieur"

--: Szegedi festők kiállitásával megnyilt
a Képcsarnok uj bemutatóterme.
Délmagyarország 1963. ápr. 27.

Sándor János

Fehér virágok,	olaj,	22 × 25
Virág csend.	"	20 × 30
Tulipánok	"	25 × 40

Csongrádmegyei Képzőművészeti kiállítás, Szeged, 1959, Kat. bev. Osváth Béla.

7.

rezett kiállítás jóvoltából — újraszületésének körülekintéssel — minden fáradtságos körültekintéssel — minden fáradtságos kumentálva — kellő szaknak megalapozott korszerűbb elvek és technikák felhasználásával végeztek a képek restaurálását. Leválasztották a rátapadt, idegen rátestet, kiegészítést, rekonstrukciót. Az eltávolítható részeket megtisztították, de nyugodtan mondhatjuk újravarázsolták... Ez az igazi, az eredeti – összegzi Romvary az egész akció lényegét.

kutatás önreflexiójára, egyfajta merlegkozott *Perneczky Géza* a HOLMI márciusi számában. *A rejtőzködő Csontváry* címen megjelent tanulmánya bevezetőjében hangsúlyozza: „egyre inkább tudjuk, hogy mennyire keves az, amit biztosan Csontváryról ... legtöbb ideje, hogy a festészete más úgy igazából, ahogy megérdemelné, ismerjük.” Perneczky a megoldást a kibontakozásban látja, hogy „küszöbén állunk egy századfordulót általános szellemi életet

ban is megkísérli, hogy azt a huzalos és titokzatos „elmit”, ami Csontváry képeinek az egyik legszembetűnőbb sajátja, az ezoterika több évszázados történetének a motívumaival és fordulataival töltse meg.” De végül is az a véleménye, hogy Csontváry művészetében nem lehet szerepük ezeknek az ezoterikus tanoknak: „Csontváryból a rejtekhez hasonló előképzettséggel nem festő, hanem csak az ámulatos szektás és közösségek illusztrátora lett volna.”

Az ismertetéseket tehát átszövik a reflexiók, sőt számos új ötletet, javaslatot is megfogalmaz Perneczky. Érdemes néhány termékenynek igérkező gondolatot kiemelni. Igen erőteljesen hangsúlyozza például Csontváry művészi magatartásának, szerepvállalásának tudatos megtervezését, tudatos megformálását: „Egyre több jel mutat ugyanis arra, hogy Csontváry, aki olyan korban élt, amelyben éppen a művészek és a rivaldafényben forgolódó velük egyenrangúak valamiben erősen stilizált szerep szabályai szerint éltek a mindennapjaikat... építette föl talán a legpompásabb és legtalányosabb művészeti programot, és ettől elválaszthatatlanul azt a szerepkört is, amit aztán haláláig játszott.” „Sok szó amellett, hogy ő — aki egyébként gyakorlati kérdésekben meglepően racionálisnak mutatkozott — különösen a közeletnek szánt megnyilatkozásaiban tudatosan is dolgozott azon, hogy a zsenialis megszállottak és az isteni tervekbe beavatottak zavarba ejtő benyomását keltse.” Perneczky Csontváry belső motivációinak gyöke-

SÁNDOR János

TULSÓ P-ART c. Tiáll 1993 FMK.

7. 69. p.

Új Mív. 1993

M.D.K.

Sándor János, ácslegény

1752-ben Egerben dolgozik Wildinger egri ácsmester segédjeként.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 399. old.

M.D.K.

Sándor Fáinos, építőmester

neve Egerben 1827-ben, az országos összeírás alkalmával fordul elő.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 394. old.

Sándor János

olaj:

Müterem

9. szegedi nyári tárlat, Móra F. Mun.
1968. aug.

Sándor János

Szendélet olaj 55×42

Szegedi nyári tárlat

MDK

Sándor János

szerepelt a tárlaton.

"Vásárhelyi részlet"
"Gyümölcscsendélet"

Dankó Imre: A VII. Alföldi tárlat Gyulán.
ALFÖLD 1964 jun. 569-570.lap.

Sándor János építész

A zsűri pótagja az alábbi pályázatoni

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz gyógyfürdő tervpályázata, 1969

hagyak Építőművészet 1970/4 2 old.

MDK

Sándor János festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm.kiáll. szegedi Móra F.
Muz. 1961. jul.

Sándor János

Részelt az I. debreceni nyári táborban.

Hajdú-Bihar megyei N. ú. 1967. aug. 12.

Sándor Tamás

Szegedi festő. Vásárhelyi részlet és Gyümölcsszedrélet c. képei a VII. Alföldi Tárlaton.

Említve.

Alföld, 1964 6. sz. 570. l.

M.D.K.

Sándor János, festő (vitárkelzi)

nevét említik az I. Debreceni Nyári Tárlaton.

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVII.évf. 10.sz. 79. old.

Sándor János

MDK

Szerepelt az ápr. 7-én megnyílt kiállításon.

"Házak lebontás előtt"

Kovacsa Ilona: A VI. Alföldi Képzőművészeti Kiállítás Békéscsabán.
Békésmegyei Népujság. 1963. ápr. 21.

Sándor János
festőművész
54 éves
(szívbénulás)
† 1954. IV. 21
F. Új Köztemető

Halotti főhönyv
4416 folyós

Sándor János

műkertész

Szeged

l. Betonár

114. l.

T. 5219.

városhoz magyarázó szöveg van
20. S. Salvator befejezéssel.
yón egy csolnak kel át, fölül
t. Felirata fölül balra paizson:

r Excud.

6.1: 33.5 cm.

Sándor János

zobrazit

1913

Émisk 1930. 88. l.

Sándor János építész M.D.K.

Részt vett a Budapesti Orvostudományi Egyetem elméleti tömb tervpályázatán

Társtervező: Scultéty János, Lisztes István, Gecser Ottó

Magyar Építőművészet 1963/2. 6-7.l.

Sándorné Kallivoda Kata

"Templomban" c. festménye imádkozó öreg házaspárt ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 1913. febr. 2. V. évf. 5. sz. 147. lap.

Gy. Sándor József

A következő alkotásokat bemutatja a lap:

Haranghy Jenő: Fejlécrajza régi várat ábrázol erősen hullámzó víz partján.

Stróbl Alajos: "Géniusz" c. női fejet ábrázoló szobrát.

Gy. Sándor József: "Prága" c. festménye az előtérben botra támaszkodó, görnyedt öregembert ábrázol.

Repr.-ók.

Élet, Bp. 1919. márc. 2. XI. évf. 9. sz. 194, 195, 196, lap.

MDK

Sándor János, festöm.

Hortobágyi képei.
Rostokolás c. képe hangulatos és szingazdag.

/-/ : Sándor János festömüvész kiállitása.
Dunántul. Pécs. 1942 . dec.17.

Sándor János

K/álmán/ E/rnő/: Nyiregyháza, 2o tantermes iskola. /Kálmán Ernő építész, Sándor János kertterv./ - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 9. l.

K/álmán/ E/rnő/: Debrecen, 2o tantermes iskola /Kálmán Ernő építész, Sándor János kertterv. - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 8.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

SÁNDOR János építész M.D.K.

Pályaterv az orvostudományegyetemi központ épületéhez

Társtervező: Scultéty János, Lisztes István? Gecser Ottó

Döntöttek a Nagyvárad téri orvostudományegyetemi központ és Győr-Nádorváros tervpályázatról

Magyar Nemzet 1962. október 20. 3.l.

Sándor János

Festményekkel szerepel az alábbi háslaton szegeden

Szelesi Zoltán: Kámvetés a téli háslat után

Dél-Magyarország 1970 XII. 22

Sándor János

Részletes a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965 – 1974.

MDK

Sándor István,

kitüntető elismerést nyert.

Dicsérő elismervényt is nyert.

Nemz. Szal.333.kiáll. 1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei s.P.Társ. által dijazott művészek kiáll.-a.

MDK

SANDOR ISTVAN

kitüntető elism.

17. Tav. ~~Térlat~~ Szal. dijnyerteseinek névsor
N.Szal. 1942. jun.

MDK

Sándor István

kitüntető elism.

N.Szal. Tav.Szal. Kiáll. 1934.

MDK

Sándor István

Képzőmüv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

MDK

Sándor István

kitüntető elismerésben részesült.

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj. 4 l.

Sándor J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1905.

Jászai Géza; München und die Kunst Ungarns 1800 bis

1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

MVK

Sándor István

bibliográfus

1750-ben született Lukai Nyitra m.-ben. 6" volt az első magyar bibliográfus. Vezetés munkája 1803-ban megjelent „Magyar Könyveskáza" mely az első magy. bibliográfia 3621 könyvcímet tartalmaz a 16-18. századból.

– Adatok az első magyar bibliográfus életéről Grafikai Szemle 1908 évf. 8 sz. 180 l

Sándor István.

A napokban elhunyt műrész, a Szinyei-Merse Pál Társaság a Tavaszi Szalon idei második kiállításán művéért kitüntető elismerésben részesült

Magyarság, 1927. März. 29.

Sándor István.

Három nappal előtt meghalt Párizsban, művészi tanulmányai közben. A Szinyei-Merse Társaság tavaszi szalonjának második kiállításán három portréja szerepel. (emlékezés.)

Pesti Napló, 1927. márc. 27.

Sándor István.

Rassay-portrait-ja szerepel a Szinejci-Merse társaság kiállításán, a Nemzeti Szalonban.
(említve.)

Pesti Hirlap, 1927. márc. 25.

Sándor István

Szerepelt a főiskolások kiállításán a régi

múcsarnokban.

Est 1924. dec. 18.

Sándor István.

a fiatalon elhúnyt művész portréi szere-
pelnek a Nemzeti Szalonban lévő
Szinyei-Merse Pál Társaság kiállítá-
sán. (emlitve)

Pesti Napló, 1927. márc. 25.

Sándor István.

a Párizsban hirtelen elhúnyt művész munkái szerepelnek a Szinyei-Társaság Tavaszi Szalón második kiállításán.

Az Est, 1927. márc. 25.

MDK

Sándor István,

Réti István tanár növendéke.

Szénrajz.

Az OMKK Főisk.Növ.Munk. kiáll. 1923 márc. 18-25 Kat. 1
Ernst Imre
1.

MDK

Sándor István

Tájkép, toll

Tanulmányok, toll, 6 db

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

17. 1.

MDK

Sándor István

Leányfej, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

18. l.

MDK

Sándor István

Rózsadomb, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

18. 1.

MDK

Sándor István,

Réti István tanár növendéke

Rajzok.
Akttanulmányok. Rajz.

Az OMKK Föisk.Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18- 25
Kunst Mus. **Kat. 17.1.**

Sándor István, MDK

Réti István tanár növendéke.

Madonna.

Az OMKK Főisk Növ.Munk.kiáll. Bp.1923 márc.18-25
Ernst Muz. Kat. 16.1.

MDK

A fiatalon elhunyt Sándor István, festő

A különféle irányzatok mondhatjuk-második csoportjában az egyik póluson Csók, másikon Vaszary a vezéregyéniségek. E csop. stílusa franciás. - A színjátékba beleformálódik a rajz. Általában a fe ajzott expresszionizmus a derű, az örök kifejezőj Ide tartozik fenthevezett.

S.I. tanulmányai kezdetén tartott, de jellemzőképe ségével sokat igért.

Rabinovszky Mária: "Tavaszi Szalon" a Nemz.Szal ban./II.Tav.Szal.-ja a Szinyei -Társ.-nél./
Képzőművészeti Figyelő. 6oo.l.

MDK

Sándor István

Kitüntető elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925, márc. 1.

E l ő s

A Szépművészeti M

Sándor István
Gyermekportrait, olaj
Férfiportrait, "
Rassay, portrait, "

M.Szol. 374. kiáll. 1927. márc.
18 l.

MDK

Sándor István

Öregasszony, olaj
Kocsmai verekedés, rézk.
Rózsadombi táj, rézk.
Tájkép, rézk.

N.Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925. márc. 2o l.

MDK

Sándor István

Dicséró elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 9 l.

Sándor István
Tájkép, toll
Tanulmányok, 6 db, toll

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 17 l.

Sándor István
Leányfej, olaj

O.M.Kir. Képsértv. Főisk. kiáll. 1924. 18 l.

Sándor István
Rózsadomb, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 18 l.

Sándor István

Tavaszi szalonban kitüntető elismerés

Sándor István

nekr. Lyka tól.

MAGYAR MŰVESZET
1927. 237

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Sándor István

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 237

Harward-egyetem IV. 141.

Sándor István

szül. Sepsiszentgyörgyön

1869. Rk. 6 polg.

1885/86 II. vendeglat

Horváth Mihály: Az ipar és kereskedés története
Magyarországon a Közép-Erdőben IV. 78, 79.

Sándor István

Mil. 1868 aug. 15.

Sopsitentgyörgyön.

1886/87. I - II. osztály

1886/87 II. " "

1887/88 I ~~III~~ " "

1887/88 II " " —/

1888/9. I IV. osztály

1888/89 II " "

1791-909-7

Térey-szobája.

209. ~~Bronz~~-csillár.

Egy darab hatágú függő-csillár, szárán ak közép ~~pött~~ gombbal, fölül pedig rozsával.

Ára.....140.00 K

Szállitotta Barta Károly 1905. deczember 28-án.

Sándor István

Magyar Művészet

1927. 237

~~Ásatés, apulumi VIII. 134.~~

Sándor István

1925. SzMPT által díjazott műversek
kiáll. N. Szalon

Öregasszony, dass.
Kocsmai verekedés, rézkarc.
Rózsadombi táj, rézkarc.
Tájkép, rézkarc.

SzMPT-tól kitüntető elismerés.
és dicsérő elismerés.

Sándor István

1885/86 II., 1888/89

Ferkópzomfoiskávk

128.1.

Sándor István

1921/22 – 1924/25 I.

Ferkápzomfoiskávk

128/.

Sándor István

festő

1902

Émisk 1930. 88. l.

T. 944.

Germanicorummal ellátott lapnak felira-
kövön:

itimarum-
descrip-
Wences-
o Polono
mecher exc.

Nagel fecit.
zimmel latin szöveg olvasható.

18.5 : 26.7 cm.

Sándor István †

1927. kitüntető elismerés

Tavaszi Szalon

Nolasco Hermida

Sándor István

festő

Miss Edwards
portraitja, olaj.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

Hadsereg.

E lapon az 1630, 1700
tábornokok öltözete szemlélhet

fölül középütt: DIE K.K. OST
jobbra: NO. 1.

a kép alatt: GENERALITÄT.
alól balra: F. l'Allemand.
jobbra: Gedr. bei Joh. Hö
légalól középütt: Wien bei J.
am Graben zur

Szines kny., mér. a pap
F. l'Allemand: Die k.k.
zweyer Jahrhunderte, J. Berman

L 8

Sándor István

festő

Gyermekportrait, olaj.
Férfi portrait, olaj.
Rassay, portrait, olaj.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Sándor István

Thieme Becker

XXIX. 396-l.

(Lyka)

SÁNDOR István, pozsonyi fazekasmegéd

Stephan Schander, Hafnergesell, 8 napos fiá meghalt. (1800, 50 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Sándor István, festőn.

A Szinyei M.P.Társ.által díjazott.

Öregasszony.	olaj.
Kocsmai verekedés.	Rézk.
Rózsadombi táj.	"
Tájkep.	"

Nemz. Szalon.333.kiáll.-1925.III.15.-29. Mat.

Sándor István

kitüntető oklevelet

H.Szol. Tavaszi szalon 1937.